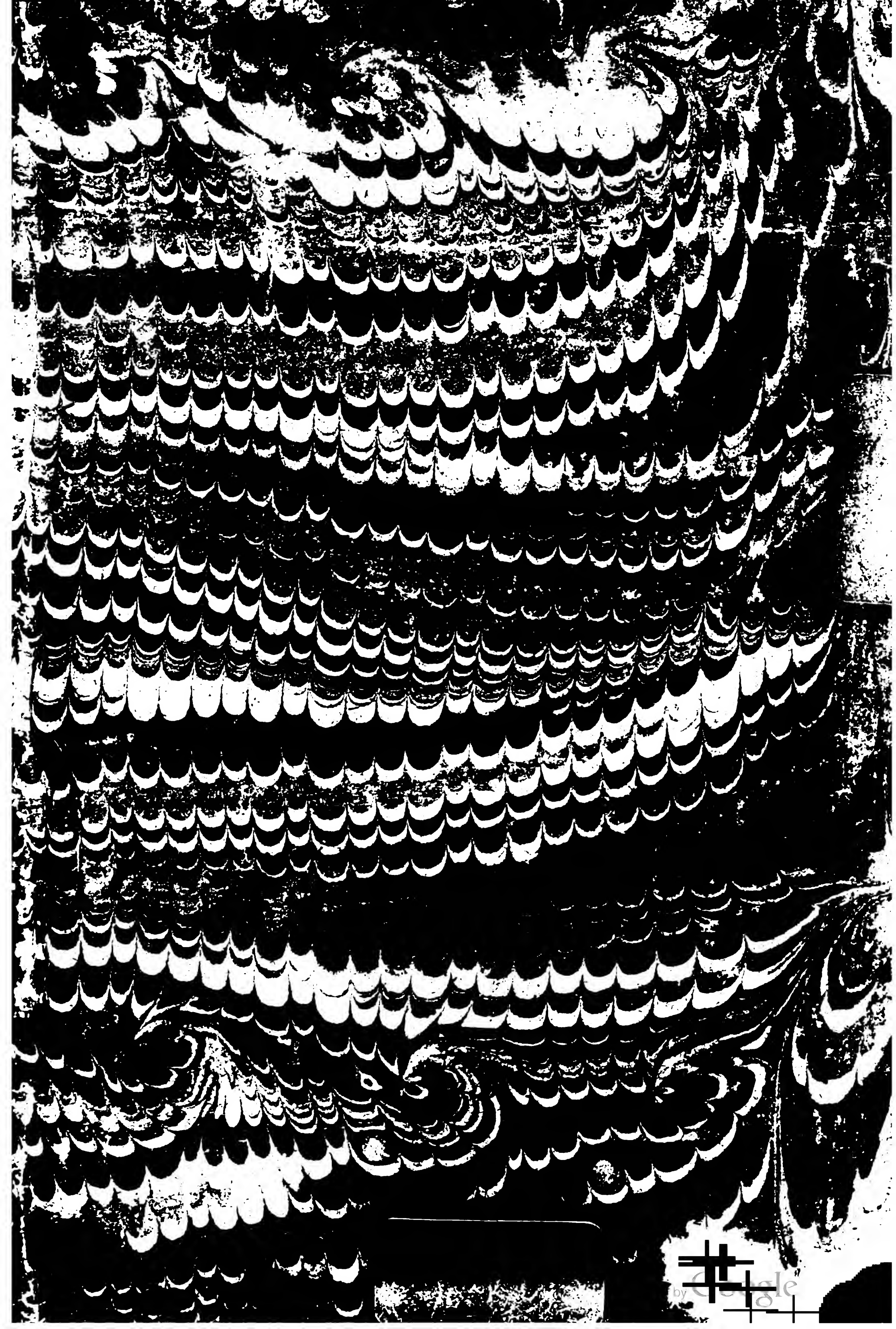

27412

ܓܪܐܡܛܝܩܝ ܣܘܪܝܝܬܐ ܐܘ ܟܠܕܝܐ ܕܦܝܠܘܣܘܦܐ
ܘܬܐܘܠܘܓܘܣ ܓܝܘܪܓܝܘܣ ܒܪܗ ܕܡܝܟܐܝܠ
ܡܢ ܥܕܢ ܕܒܛܘܪܐ ܕܠܒܢܢ ܡܪܘܢܝܐ ܡܢ
ܒܝܬ ܕܘܪܫܐ ܕܝܠܗܘܢ.

ܠܘܬ ܗܘ ܡܫܒܚܐ ܐܦ ܡܝܩܪܐ ܩܪܕܝܢܠ
ܩܐܛܐܢܘܣ.

GRAMMATICA SYRIACA, SIVE CHALDAICA,

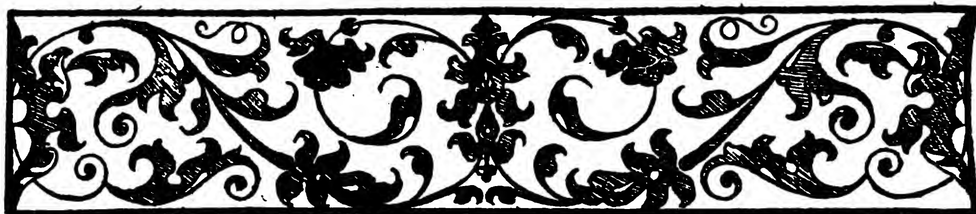
Georgij Michaelis Amiræ Edenienſis è Libano, Philoſophi, ac Theologi, Collegij Maronitarum Alumni, in ſeptem libros diuiſa.

AD ILLVSTRISS.VM ET REVERENDISS.VM D.
D. HENRICVM CAETANVM
S. R. E. CARD. CAMER.

ROMAE,
In Typographia Linguarum externarum.
Apud Iacobum Lunam. M. D. X C V I.
SVPERIORVM PERMISSV.

ILLVSTRISS.MO AC REVERENDISS.MO D.

D. HENRICO CAETANO,

S. R. E. CARD. CAMERARIO.

GEORGIVS AMIRA EDENIENSIS E LIBANO, Collegij Maronitarum Alumnus. S. P. D.

V M linguæ Chaldaicæ, ſiue Syriacæ, Illuſtriſſime Princeps, multis annis operam dediſſem; & multa variarum facultatum eiuſdem in meum (vt fere fit) priuatum vſum collegiſſem: multorum amicorum, ac virorum varias linguas profitentium, & huius quoque linguæ conſequendæ quam maximo deſiderio flagrantium, tũ hortationibus, tum precibus fatigatus ſum, atque quaſi coactus, vt ea, quæ de inſtitutione huius linguæ, a me quoquo modo notata erant, tamquam maxime vtilia, & ad eam capeſſendam neceſſaria, in ordinem redigerem; & propter publicam ſtudioſorum vtilitatem, in lucem, manuſq. hominum exire permitterem. Ad quod munus exequendum me

maxime Clementis Quinti Pontif. Max. fel. record. (iucundam cuius Pontificis memoriam Octauus eius cognominis repræsentat) ac totius Viennensis Concilij, de studiosis hanc linguam edocendis, decretum commouit. Prædictus enim Optimus Pastor, quam vtilis Christianæ Reip. esset huius linguæ cognitio, cũ animaduerteret, vniuerso Concilio iam nominato approbãte, statuit, vt in celeberrimis quibusque totius Europæ gymnasijs, huius quoque linguæ, scholæ erigerentur. Quod quidem hucusque ob librorum fortasse, hominumq. huius linguæ peritorum penuriam, non videtur esse factitatum. Id, quod ipsius linguæ dignitas quodammodo iure suo postulabat; quippe quæ Christo Domino, & Apostolis (vt inter omnes doctores constat, & manifeste ex nouo probatur testamento) vernacula fuerit, ac materna. Quamobrem, vt tum amicorum, tum præcipue ipsius Sacri Concilij desiderio satisfacerẽ, septem libellos de huius linguæ institutione, a me summo studio, labore, ac vigilantia, ob bonum publicum, communemq. totius Europę vtilitatem, Latine eo ordine, facilitate, & claritate, qua mihi per varias in alijs rebus occupationes licitum fuit, conscriptos edere decreui. Et quoniam, qui scribunt, antequam sua opera in apertum proferant, nobilem aliquem, ac generosum Principem patronum sibi eligere solent, qui possit, & velit sibi munus oblatũ vel patrocinio defendere, vel splendore nominis illustrare. Idem ego quoque spectans licet alienigena, & peregrinus ab ipsa Syria, ac Libano oriundus: tua

tamen

tamen, qua amplecteris vniuersos, humanitate, ac beneuolentia fretus, te nobilissimum, ac generosissimum Principem, meum, meiq. opusculi patronum, ac defensorem elegi: qui ea es potestate, qua acerrime quoscumque ad te, tuumq. patrocinium confugientes defendis; eaq. benignitate, & clemẽtia, qua concedis hominum nemini, quaque singulos tuam desiderantes tutelam, ac beneficentiam nõ repellis. Humanitate itaque tua, ac benignitate, generosi animi magnitudine, clarissimi nominis splendore, & nobilissimi generis tui magnificentia nixus, hos septem libellos nomini tuo inscripsi, tibiq. dicaui, qui quamquam ad altissima quæque oculos intendis; tui tamen simillimus aquilæ instar (quæ merito est tua inter insignia) mentis acie prospicis etiam minutiora. Quod quidem plurimum valuit, grauissimeq. me in hanc mentem impulit, cum eximia tua erga nostrũ Maronitarum Collegium beneuolentia multis in rebus perspecta nobis, & cognita; tum vetus amicitia, quam tibi cum Illustriss. ac Reuerendiss. bonæ memoriæ Card. Carafa, nostro optimo, ac beneficentissimo parente fuisse non ignoro. Offero igitur tibi hos libellos, quasi cedrorum fructus a Libano decisos, peracerbos illos quidẽ, & immites: tibi tamen (vt equidem spero) non ingratos, non iniucundos; quod & a remotissimis sint partibus, & quod primi sint, ac noui fructus, qui nonnullam apud dominos gratiã habere solẽt. Offero, inquam, primitias ingenij mei, primosque studiorum, ac lucubrationum mearum fœtus; & qui primum ab homine Syro, in solo Ro-

mano

mano lingua Latina ſint editi,non tãquam te, tuaq. amplitudine dignos; ſed perpetuæ meæ,qui mox in Syriam ad amplificandam pro viribus meis fidem Catholicam ſum reuerſurus, obſeruantiæ pignus, & amoris. Quod ſi hoc meum tibi qualecumque munuſculum gratum,iucundumq. eſſe, & a te benigne & humaniter ſuſceptum eſſe cognouero; ad alia eiuſdem, & alterius generis alacrior efficiar,ac promptior: & ſingularis, præſtantiſq. benignitatis, & humanitatis tuæ non ſolum in Europæ: ſed,& in totius Orientis partibus, apud exteras quoque nationes prædicator ero,& amplificator ſynceriſſimus. Vale.

AD STVDIOSVM, AC BENEVOLVM LECTOREM

Auctoris Præfatio.

Mpedimenta ne, & occupationes, benigne Lector, quæ me ab hoc ſcribendi genere, imprimendique cogitatione deterrerent: an vero rationes, quæ me ad id perſuaderent, maiores eſſent; non facile poſſum iudicare: rationes tamen poſſum enumerare; impedimenta vero, & occupationes nequaquam. Sed, vt occupationes, & alia, quæ me maxime retardabant (cum opus iam Dei beneficio ad finem perductum ſit) prætermittam; quamuis rationes, quæ me ad id impulerunt, multæ ſint, ac variæ: hæ tamen ſunt præcipuæ. Primum fuit multorum huius linguæ Chaldaicæ, ſiue Syriacæ ediſcendæ deſiderium. Hos enim, cum multarum linguarum cognitionem haberent, & hac, quæ inter linguas eſt præſtantiſſima, carerent, magno illius acquirendæ ſtudio flagrare; maximeque ſe eam non poſſe aſſequi, dolere perſpiciebam. Deinde videbam Grammaticas quaſdam in multis potius ad linguæ Hebraicæ, quam Chaldaicæ, ſiue Syriacæ normam conſtructas circumferri, maximique æſtimari, ac vendi; quæ quidem tantum abeſt, vt veram huius linguæ cognitionem ſtudioſis traderent, vt multis implicatam erroribus in eorum animis ita ingenerarent; vt quidam ſtudioſi alijs veram, ac germanam, contrariam tamen illi, quam edocti fuerunt, cognitionem habentibus vix fidem adhiberent. Ex quo facile magnã

huius

huius linguæ in Europa, tempore labente, corruptionem orituram esse, mihi persuasum erat. Præterea cognoscebam id fore multo vsui, & vtilitati nostri Maronitarum Collegij Alumnis, qui cum de Syria, ac Cypro, vt plurimum pueri ad disciplinas capessendas Romam veniant; magnopere, propter magnam Syrorum Grammaticorum obscuritatem, difficultatē, & quod magis est, eorumdem librorum penuriam in Grammatica Syriaca acquirenda laborare solent; quemadmodum in me ipse expertus sum, qui á mea pueritia in ea consequenda non ob aliam causam, maiorem, quam opportebat, laborem posui, ac sudorem: nisi quia mihi deerat aliquis auctor, qui rem Grammaticam clare, distincte, & ordinate tractaret, ac traderet. His accedit, quod cum ipsi Latinam linguam cum Syriaca, & alijs suis linguis coniunctam ediscerent, multum illis conducere mihi videbatur, si aliqua Grammatica, in qua Syriacæ Grammaticæ termini vna cum terminis Latinæ coniungerentur, & illius regulæ, huius vocibus explicarentur, ederetur. Postremo sciebam, & à multis intelligebam huius linguæ cognitionem plurimum sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ in Occidentis partibus profuturam; idque semper fuisse desideratum, vt ex concilio Viennensi sub Clemente V. Fel. record. manifeste deprehenditur. Ego autem, qui quidquid boni possum, huic sacrosanctæ Sedi debeo, non modo ad huiusmodi prouinciam suscipiendam incitabar; verum etiam impellebar, ac plane cogebar. His accedebant multorum amicorum hortationes, inter quos præcipuus erat doctus, ac multarum linguarum peritus Ioannes Baptista Raymundus, qui sicut ex eo tempore, ex quo à Serenissimo, ac liberalissimo Principe Ferdinando Etruriæ magno Duce nouorum typorum conficiendorum, ac totius suæ impressionis curam suscepit, summo labore, & industria elegantissimos Orientalium linguarum characteres excudi curauit, semperque huiusmodi linguas quantum in se fuit, promouit: ita omnia impedimenta tollere conabatur, meque ad scribendum, & imprimendum ob bonum publicum hortabatur. Huic porro operi (quod caput est) multum arridebat Illustrissimus, ac Reuerendissimus Gabriel Card. Palæotus nostri Maronitarum Collegij, ac nationis, dictæque impressionis dignissimus

simus, & optimus protector; bonarumque litterarum fautor præstantissimus. His itaque & aliis huiusmodi adductus sum, vt has meas qualescumque lucubrationes in lucem prodire sinerem. Easque in septem libellos diuidendas esse claritatis causa existimaui. In primo enim de litteris, vocalibus, punctis, & alijs, quæ ad modum legendi pertinent, agetur. In secundo de nomine, ac pronomine. In tertio de verbo, & verbo nominis. In quarto de reliquis orationis partibus. In quinto de Syntaxi. In sexto de contexendis carminibus. In septimo tandem de interpungendæ orationis ratione. Et quidem antequam horum quidquam aggrediar; operæpretium me facturum arbitror, si aliqua in genere de hac lingua disseram. Primum igitur nonnihil dicam de discrimine, quod esse potest inter linguam Chaldaicam & Syriacam. Deinde de ipsius antiquitate. Postea de eius præstantia. Postremo de eius vtilitate. Quod si hoc opus paulo longius, ac prolixius alicui videbitur; is consilij nostri ratione inspecta, opinionem mutabit. Nam, cum Grammaticorum in quacumque lingua per se satis ieiunæ, ac difficiles studiosis esse soleant, nisi varijs illustrentur exemplis; & multo magis in hac lingua, in qua latine non dum sufficientia sunt edita dictionaria, & alij libri ad eam perdiscendam necessarij, ad quos Grammatici sæpe studiosos remittere solent, conatus sum regulas huius nostræ Grammaticæ non cum vno, aut altero exemplo dumtaxat, sed cum pluribus exemplis, plurimisque vocalibus, ac vocibus edere: vt cum quis ipsius regulas, ac documenta perdiscit; perdiscet etiam magna ex parte linguam. Hæc habui necesse te admonere humanissime, & optime lector. Reliquum est, vt a te etiam atque etiam petam, vt si quid boni in hoc opusculo reperias, id totum Deo, à quo bona omnia dimanant, & ad cuius laudem præcipue illud edidi, referas, illique soli gratias agas. Si vero offendas aliquid, quod obscure, inornate, & nimis breuiter sit explicatum; vel quod minus laude sit dignum; id mihi vni retribuas, & humaniter condones: illud tamen quodcumque sit, sacrosanctæ Ecclesiæ Apostolicæ iudicio à me submissum, ac subiectum habeas. Vale.

ERRATA.

Primus numerus pag. qui sequitur lineam monstrat. Vbi inuenitur littera .a. illud quod sequitur addendum: delendum vero, vbi inuenitur .d. significatur. Si quæ alia præter hic notata menda occurrerint, typographos benignus lector excusabit, & pro sua doctrina corriget.

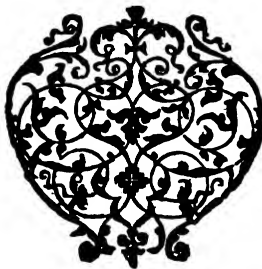
Pagina 9. versiculo 6. dele, enim. pag. ead. u. 27. a. ܢ. pa. 10. v. 13. a. ܢ. p. 12. v. 22. lege, octoginta. pag. 14. v. 12. l. ܦܫܘܠܐ. p. ead. vers. 19. lege 1000. 2000. pag. 23. v. 2. d. pertinentia. p. 37. u. 27. l. tertio. p. 46. v. vlt. l. dmauhauthoch. p. 52. v. 11. l. cum ܝ. p. 59. v. 15. l. ܠܚܡ ܠܚܡܝ. p. 67. v. 12. l. secundi. p. 71. v. 5. l. ܡܫܬܠܐ. p. ead. v. 6. l. ܡܫܠܐ. p. 89. v. 8. l. ܐܘܪܘܡܐ. p. 91. v. 1. l. ܒܠܥܐ. p. 92. v. 13. l. ܐܘܡܬܢܐ. p. 117. v. 2. l. hinnibilis, & hinniens. p. ead. v. 3. l. hinniendum. pag. 140. v. 9. l. caseus. p. 147. v. 6. d. ܠܡܘܪ ܠܕܡܘܪܐ. pag. 152. vers. 5. post vocem, e quatuor .a. vel quinque. p. 153. v. 18. exemplum ܠܡܘܪܐ, pone inter exempla sequentis regulæ. pag. 167. v. 18. l. ܐܠܐ ܐܟܝܠܐ ܡܬܟܠܡܘܢ. p. 180. v. 2. l. ܐܠܐ ܘܢ. pag. ead. v. 23. l. ܠܟܝ. p. 199. v. 5. l. ܡܥܠܡ. p. 229. v. 15. l. ܐܘܪܚܐ. pag. 263. vers. 15. l. ܗܬܠܟܢ. p. 294. v. 3. l. ܐܢܠܐ. p. 296. v. 2. l. ܐܠܠܘܡܗ. p. 302. v. vlt. lege ܢܠܩܦܗ. p. 304. v. 1. l. ܐܢܐ. p. 308. v. 2. l. harum. p. 319. v. 18. l. ܡܘܗܦ. p. 323. v. 10. l. sanabuntur illi. p. 346. v. vlt. l. effundimini. p. 360. v. 22. l. ܡܥܡܫ. p. 365. v. 4. l. facere frui. p. 366. v. 16. l. respondeat. pag. 376. v. 15. a. vel ܒܠܘܫܗ. pag. 377. v. 11. leg.

ædificatæ

ædificatæ; vel ædificarunt eum, & cæt. pag. 382. verſ. 16. lege ܒܘܪܫܠܡܗܘܢ. pag. 386. verſ. 14. lege ܠܦܢܩܘܬܗ. pag. 397. v. 6. lege ܡܘܪܟܠܗ. pag. 407. v. 14. lege cum quadam. pag. 413. verſ. 12. lege ܡܫܡܫܢܝܬܐ. pag. 416. v. 20. lege arefecit. pag. 424. verſ. vlt. l. venuſtas. pag. 452. verſ. 22. lege ܫܦܠ. pag. 462. v. 25. lege ܠܢܘܫܡܝ. pag. 475. verſ. 7. lege interpungendæ.

Corrige errata in numeris.

Poſt paginam 72 habetur 75 lege 73
Poſt 75 habetur 74 lege 76
Poſt 76 habetur 79 lege 77
Poſt 79 habetur 78 lege 80
Poſt 198 habetur 191 lege 199
Poſt 220 habetur 222 lege 221
Poſt 310 habetur 310 lege 311.

PRAELVDIA AVCTORIS IN GRAMMATICAM

De linguæ Chaldaicæ, ſeu Syriacæ nominibus, ac diſcrimine.

VIDAM ex Syris Grammaticis ſcriptis mandarunt, linguam hanc, de qua ſermo eſt, maxime omnium linguarum in multis varijſque locis; atque in ampliſſimis, remotiſſimiſque regionibus propagatam eſſe: ac proinde tantam varietatem, tantamque confuſionem perpeſſam eſſe; vt vix ij, qui ipſamet loquerentur, ſe inuicem intelligerent; interpreteque non indigerent. Quocirca factum eſt, vt pro varietate locorum, ac regionum: in quibus maxime florebat; ac nationum, apud quas potiſſimum in vſu erat, varia ſibi nomina ſortita ſit. Primum enim dicta fuit Chaldaica, a Chaldæa, in qua priſcis illis temporibus cum omnium linguarum confuſio, ac diuiſio facta eſt, Principatum habuit. Eandem ob cauſam appellata fuit Babylonica, à Babylone, eiuſdem Chaldææ ciuitate nobiliſsima, omniumque ciuitatum Orbis terræ prima. Deinde nuncupata fuit ab Aram, ſeu Syria, Aramæa, ſeu Syriaca, vel Syria: nec non Aſſyriaca ab Aſſyria: quia his in locis maxime floruit. Similiter etiam à nationibus, & hominibus ſatis illuſtribus, qui ea vſi ſunt, alia ſibi adſciuit nomina. Aliquando enim dicta fuit Hebraica, non quod ipſa fuerit illa Moſaica lingua, qua vetus Hebræis datum eſt teſtamentum: ſed quod ea aliquando populus Hebræus tanquam vernacula, vt dicemus, vſus ſit. Similiter nunc iure optimo ab aliquibus nominatur Chriſtiana; quia Chriſtus noſter liberator, verus Deus, & verus homo ſuo ſanctiſſimo ore decorauit, vt infra etiam dicemus; & ita proportione quadam de alijs, quæ obtinet, nominibus ratiocinandum eſt. Iam vero cum hæc lingua tot, & tam varia habeat nomina; dubitatio eſt, an vna, & eadem ſit, licet varia habeat nomina; an vero pro varietate nominum, ac diſtinctione, varia ſit, ac diſtincta, ita vt Chaldaica ſit lingua diſtincta à Syriaca, & hæc ab illa. Vt igitur hæc res explicetur; & quid mihi videatur dicendum, exponatur; Aduertendum eſt, ſermonem poſſe eſſe, vel de diſtinctione eſſentiali (vt cum Philoſophis loquar, vel de accidentali.) Si de eſſentiali, falſiſsimum eſſe mihi videtur linguam Chaldaicam diſtingui à Syriaca, & hanc ab illa. Nam cum characteribus, litterarum pronuntiatione, ſono vocalium, verborum coniugationibus, affixis, dictionibus, & tota fere ſtructura orationis; paucis admodum notatis, vtraque conueniat; erroris reuera excuſari non poteſt; qui vtramque eſſentialiter abinuicem diſcrepare aſſe-

 uerat.

uerat. Accedit etiam, quod hoc, quod aßerimus, clare ex sacris litteris colligitur. Hebræi enim postquam Babylonem fuere translati; ibi iußu Nabuchodonosor Regis Chaldæorum, quidam ex eorũ pueris electi sunt, quẽadmodum refert Daniel c. 1. vt docerentur litteras, & linguam Chaldæorum, ipsi regi videlicet naturalem, ac patriam; at, vt idem propheta refert cap. 2. Chaldæi responderunt regi Syriace; ea videlicet lingua, quam sciebat Rex; Rex autem sciebat Chaldaicam vt ex cap. 1. colligitur: ergo cum dicitur Chaldæi responderunt regi Syriace; per Syriace, significatur Chaldaice; ergo Syriace, & Chaldaice idem sunt, idemque significant; ac proinde eadem erit lingua Syriaca, & Chaldaica. Idem patet de lingua Syriaca, & Assyriaca. nam 4. Regum 18. & Isa. 36. habetur, quod Eliacim filius Helciæ præpositus domus, & Sobna & Iobae rogauerunt Rabsacem à Rege Assyriorum missum, secum Iudaice loquentem, vt non Iudaice audiente populo, sed Syriace loqueretur; precamur, inquiunt, vt loquaris nobis seruis tuis Syriace: siquidem intelligimus hanc linguam, & non loquaris nobis Iudaice audiente populo, qui est super murum. Isa. autem loco notato, habetur loco Syriace, Syra lingua. Quo loco Eliacim, & eius socij vt consideranti patet, admonuerunt Rabsacem legatum regis Assyriorum, & Aßyriace, seu quod idem est, Assyriaca lingua sua patria loqueretur. Vnde quia Assyriace, & Assyriaca lingua idem est cum Syriace, & Syra lingua, Eliacim, eiusque socij hæc vocabula Syriace, seu Syra lingua pro Assyriace, seu Assyriaca lingua sumpserunt. Confirmatur etiam ex prophanis Scriptoribus, qui in eo fere omnes conueniunt, vt nomina Chaldæorum, Syrorum, & Assyrorum confusa esse credant. Nam Cic. 1. de diuin. in principio fere libri hæc habet verba. Principio Assyrij, vt ab vltimis auctoritatem repetam; propter planitiem, magnitudinemque regionum, quas incolebant, cum cælum ex omni parte patens, atque apertum intuerentur, traiectiones, motusque stellarum obseruarunt: quibus notatis, quid cuique significaretur memoriæ prodiderunt. Qua in natione Chaldæi non ex artis, sed ex gentis vocabulo nominati diuturna obseruatione syderum, scientiã putantur effecisse, vt prædici posset, quid cuique euenturum, & quo quisque fato natus esset. Ex quo loco constat Assyrios, & Chaldæos eiusdem esse nationis, ac gentis. Herodotus etiam Syros à Græcis dictos, Assyrios à barbaris dici scribit; & illis Chaldæos adnumerat. Vnde etiam Plin. lib. 3. c. 12. Syriæ totius Assyriam partem facit. Acron vero, & Porphyrio Grammatici apud Horatium eam, quæ nunc Syria dicitur, olim Aßyriam dictam addita syllaba scribunt. Idem sentit lib. 23. Ammianus Marcellinus; tandem omnes fere Scriptores, vt dictum est in eo conuenire videntur, vt prædicta nomina confusa eße arbitrentur. Quare mirum esse non debet, si lingua Chaldaica, Syriaca, & Assyriaca vna, eademque sit; quandoquidem, & nomina, quæ ei indita sunt, pro eodem vsurpantur. Neque vero cum nos de lingua Chaldaica loquimur, intelligimus proprie linguam illam, qua Paraphrasis, quæ dicitur Chaldaica, scripta est; Nam præterquamquod apud nos ea non est in vsu, illa integre, & incorrupte Chaldaica non videtur esse; siquidem plurimas habet dictiones, quæ Chaldaicæ non sunt; & cum fere semper characteribus Hebraicis sit conscripta; Hebraicisque punctis, ac vocalibus Hebræorum more affecta sit, multum saltem, quoad modum legendi Hebraismum redolet, vt cuilibet naturali Chaldæo eam legenti manifeste patebit. Eam tamen exceptis plurimis vocibus, quæ vel Chaldaicæ non sunt; vel apud Chaldæos non reperiuntur in vsu; si legatur cum punctis, ac vocalibus more Chaldæorum; vel proprijs

Chal-

Chaldaicis elementis conscribatur, reiectis omnino punctis, & vocalibus Hebraicis, additisque Chaldaicis; facile quilibet linguæ Chaldaicæ, siue Syriacæ peritus intelliget, ac declarabit. Hanc igitur linguam vere, ac proprie, cum de lingua Chaldaica à nobis fit sermo; non intelligimus: intelligimus autem illam, quæ suum habet principatum in Oriente; in quo suam quoque habuit originem; semperque floruit, atque nunc floret; & quam hac nostra Grammatica Deo adiuuante docere conamur.

Si porro fit sermo de distinctione, quam Philosophi appellant accidentalem: negari non potest, quin aliqua sit inter linguam Chaldaicam, & Syriacam distinctio, quæ in his præcipue videtur consistere. Primo lingua Chaldaica priscis illis temporibus, & modo apud remotiorum partium Orientis habitatores sua nomina perfecta singularis numeri habet desinentia in aleph, cum ܰ, *supra penultimam; at vero Syriaca, quæ est Chaldaica reformata, loco* ܰ, *supra penultimam collocat* ܳ, *vt in hoc sanctissimo constat nomine* ܡܫܝܚܐ, *qui secundum linguam Chaldaicam habet supra penultimam* ܰ, *legiturque mscibha; secundum vero Syriacam habet* ܳ, *& legitur mscibho, id est vnctus, seu Christus. Neque vero solum supra prædictam nominum penultimam fit illa vocalium commutatio, sed etiam supra multas alias eorum litteras; nam quantum in vsu fuit, & est* ܰ, *in lingua Chaldaica; tamen est in vsu* ܳ, *in lingua Syriaca; Chaldæi enim verbi gratia dicunt* ܐܕܡ, *Adam cum duplici* ܰ, *Syri vero* ܐܕܡ *Odom, cum duplici* ܳ. *& sic in multis alijs. Secundo Chaldæi in legendo duplicant illam vocis litteram, quam præcedit alia affecta* ܰ, *vt* ܐܠܗܐ *alaha, Deus,* ܫܡܝܐ *scemaija, cælum,* ܩܕܝܫܐ *qaddiscia sanctus, in quibus litteræ* ܠ *&* ܡ, *&* ܕ, *ita leguntur, ac si ibi sint duplices. Contra vero Syri prædicta nomina legunt illas non duplicantes. Tertio distantium Orientis partium habitatores litteras quarundam dictionum afficiunt* ܰ; *quas Syri* ܶ *afficiunt, vt patet in litteris, a quibus hæc nomina incipiunt,* ܨܗܠܐ *ssabla, vel ssehlo, hinnitus* ܐܒܠܬܐ *abaltha, vel ebaltho, grex camelorũ &c. Contra vero hi* ܰ, *illi* ܶ, *vt* ܒܛܢܢܐ *bhuanono, piger, vel* ܒܛܢܢܐ *bhuenana. Item quasdam illi afficiunt* ܶ *breui, hi* ܺ *breui, vt* ܨܦܪܝܐ *ssefraia, vel ssefroio* ܫܫܠܬܐ *scesci alta, vel sciscialto, catena.* ܬܐܡܪ *Temar, uel timar, dicet &c. Cõtra uero quasdã illi* ܺ *breui, hi autẽ* ܶ *breui. vt* ܩܣܪ *Kisar, vel Kesar, Cæsar.* ܓܒܪܐܝܠ *Gabrijl, vel Gabriel,* ܐܝܣܪܐܝܠ *isroijl, vel isroiel. Quasdam illi afficiunt* ܰ

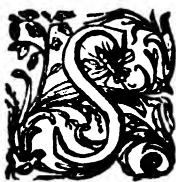
b 2 *hi vero*

bi vero quiescentes relinquunt, vt ܘܕܝܐܬܝܩܝ vadiathiKi, vel vdiathiKi, testamentum, vbi ܘ, ab illis aperitur, ab his quiescens relinquitur. Quarto vbi est ܥ ante ܗ verbi gratia ܥܗܕ meminit, recordatus est, a Syris, vt dicemus non pronuntiatur, sed in ܐ commutatur, atque vt illud legitur, at vero ab illis pronuntiatur, & legitur sicut ܥܒܕ fecit. Tandem quædam a magis Orientalibus fiunt asperæ, a minus vero Orientalibus, seu Syris molles, vt ܫܒܝܥܝܐ scbiboio, vel sceuioio, septimus &c. Sunt & aliæ satis leues differentiæ; quorum cognitio licet vt quis more Chaldæorum, ac Syrorum legat vtilis sit, ac necessaria, vt tamen ipsorum libros intelligat, cum nullum plane facessat negotium maximi facienda non est. Et iccirco, cum hæc ita sint, nos præcipue hanc Grammaticam de lingua illa, quæ proprie dicitur Syriaca, seu quod idem est, de Chaldaica reformata instituimus, cuius habita cognitione alterius quoque habetur cognitio. Vnde constat linguam Chaldaicam, ac Syriacam eandem esse essentialiter, differre tamen accidentaliter; & qui vnam habet, ac intelligit, necessario quibusdam satis leuibus differentiis notatis, alteram habere, atque intelligere. Ex dictis manifeste colligitur, quam falsum sit id, quod nonnulli docent, linguam nempe Syriacam esse prolem quandam linguæ Chaldaicæ, & Hebraicæ, quia videlicet, cum Hebræi Babylonem abducti essent, cœperunt ibi obliuisci linguam Hebraicam, & addiscere Chaldaicam; quam quidem quia non perfecte pronuntiare poterant, semperque aliquid ex Hebraica retinebant, factum est, vt lingua quædam tertia nasceretur mixta ex Hebraica, & Chaldaica. Nam præter quam quod hoc falsum esse constat ex sacris litteris; quæ aperte indicant linguam Syriacam fuisse, antequam Hebræi Babylonem profecti essent; infra ostendam tantum abesse, vt lingua Syriaca ab Hebraica, vt potius hæc ab illa ortum habeat. Deinde vero simile nullo pacto videtur esse, vt ex imperitia, malaque Hebræorum pronuntiatione, tam nobilis, atque elegans lingua orta sit: Adde; quod neque verum est, Hebræos non potuisse perfecte linguam Chaldaicam pronuntiare; immo si vlla gens erat, quæ perfecte illam pronuntiare poterat, erat illa Hebræorum; cum enim tot habeant litteras Hebræi, quot Chaldæi, & fere easdem, eandemque illarum pronuntiationem, nescio, cur perfecte prædictam linguam Hebræi pronuntiare non potuerint? Præsertim cum tanto temporis interuallo inter Chaldæos habitauerint; & tam longe eorum vsi sint consuetudine.

DE

DE LINGVAE CHALDAICAE, siue Syriacæ antiquitate.

ANE non minus ardua, ac laboriosa, quam iucunda, & curiosa de linguarum antiquitate, ac principatu semper visa est disceptatio. Quæ quidem etsi multum doctrinæ, & eruditionis postulet, eam tamen mihi Grammaticam linguæ Chaldaicæ, siue Syriacæ scribenti, vt nobis constet, quinam inter linguas ei debeatur locus, quoquo modo exagitandam proposui. Vt igitur rem ipsam statim aggrediar ponendum est primo, linguæ Chaldaicæ, & Hebraicæ ex communi fere omnium sententia cæteras linguas cedere antiquitate: & quæstionem, qua indagatur, quænam lingua reliquarum omnium teneat principatum, de lingua Chaldaica, siue Syriaca, & Hebraica esse tantum intelligendam. Nam cum huius controuersiæ solutio ex sacris litteris præcipue colligatur, in quibus de his duabus gentibus, tanquam omnium antiquissimis frequens sermo habeatur; merito de earum duntaxat linguis ab auctoribus institui solet quæstio. Quare nullo modo sunt audiendi ij, qui vt suũ forte ostentent ingeniũ, quæstionẽ ad nescio quas alias linguas extendere conantur. Hi enim sicut à veritate omnino aberrant, ita confutatione non indigent.

Ponendum est secundo ante Turris Babel extructionem eandem omnium hominum fuisse linguam; eundemque sermonem, post eam vero linguarum, sermonisque ortam esse diuersitatem, vt manifeste habetur in Gen. 11. vbi cum terra esset labij vnius, & sermonum eorundem dicuntur filij Adam profecti de Oriente inuenisse campum in terra Senaar, & habitasse in eo; & sui celebrandi nominis cupidi, antequam in vniuersas terrarum orbis partes diuiderentur, conspirasse vt sibi ciuitatem, ac turrim extruerent, cuius culmen cælum prope contingeret. Quorum quidem audaciam, & grauem arrogantiam nõ ferens Deus, ita eorum linguam confudit, perturbauitque, vt quid alter alteri diceret, plane non intelligeret. Quocirca locus ille Chaldaice dictus est ܒܒܠ *a* ܒܠܠ, *idest confusio, vel linguæ hæsitatio, seu titubatio; quod ibi vniuersæ terræ lingua confusa sit, hæsitauerit atque omnino titubauerit. Contrarium tamen omnino (vt refert Sixtus Senensis lib. 5. Bibliothecæ sanctæ annot. 87. & alij,) sentit Philastrius Brixiensis Episcopus, qui nostram sententiam, non vt minus probabilem; sed vt hæreticam in catalogo hæres. c. 106. reprobat; asseueranter credendum esse asserens etiam ante ædificationem Babel multis sæculis plures fuisse sermonum, ac linguarum varietates, quarum scientiam omnes homines ex Dei dono vsque ad Turris constructionem, & linguarum confusionem habuerunt. Quod autem ~~loco citato~~ dicatur terra fuisse labij vnius, & sermonum eorundem, ideo dictum putat, quia etsi plura essent genera linguarum, omnes tamen se inuicem intelligebant; eratque omnibus lingua vna, & sermo idem, non secundum eundem vocabulorum vsum; sed secundum eandem sensuum intelligentiam.*

Et suam opinionem cõfirmat Philastrius ex Gen. c. 10. in quo antequam Moses Turris ædificationem in c. 11. eiusdem Gen. describere inciperet, ait à filijs Iaphet diuisas

uisas esse insulas gentium in regionibus suis secundum linguam suam, & familias suas in nationibus suis. Hanc Philastrij opinionem Alphonsus de Castro lib. 9. cōtra hæreses verbo lingua. proponit, & tanquam hæreticam cōfutat: Quia Moses apertissime docet ante Babel extructionem vnicam tantum fuisse linguam, dum inquit: Erat autem terra labij vnius, & sermonum eorundem. Et dum post pauca addit: Ibi (id est in ædificatione Babel) cōfusum est labium vniuersæ terræ. hoc est tunc primo diuisum, & varium, multiplexque esse cœpit, quod ante indiuisum, vnum, simplexque fuerat. Equidem Philastrium hac in re deceptum esse negare non auderem: siquidem sacra Scriptura apertissimis verbis loco notato docet vnam fuisse omnium linguam ante extructionem Babel. Et patet etiam ex ipsis verbis Dei paulo post in eodem cap. subiunctis; vbi loquens de filijs Adam fabricantibus Babel, inquit: Ecce vnus est populus; & vnum est labium omnibus: Et inferius, subdit; Venite igitur descendamus, & confundamus ibi linguam eorum, vt nō audiat vnusquisque vocē proximi sui. Ergo illud vnum labium; quod prius idem erat omnibus, postea fuit diuersum, ac confusum. Accedit, quod ita Sancti Patres, & graues auctores exponunt loca prædicta scripturæ. Præsertim S. Chrisost. Homil. 30. in Gen. exponens illa verba: Et erat omnis terra labium vnum, & vox vna omnibus; nō de terra loquens inquit, sed de hominum genere, vt nos doceat vnam linguam omni hominum fuisse naturæ. Idem sentit S. Aug. lib. 16. de ciuitate Dei c. 11. & alibi. Illa autem verba cap. 10. iam à Philastrio citata, sunt dicta per anticipationem. Est enim, iuxta Tichonij regulā, vt bene notat Syxtus Senensis loco allato, diuinæ scripturæ mos aliqua per anticipationem narrare, vt scilicet antequam facta fuerint quodāmodo, & perfunctorie narrentur; vt postea suo ordine res quæque gesta latius describatur. Et idē docet S. Augustinus lib. 16. de ciuit. Dei c. 4. sic scribens: Cum ergo in suis linguis istæ gentes fuisse referantur, redit tamen ad illud tempus narrator; quando vna lingua omnium fuit: & inde iam exponit, quid acciderit, vt linguarum diuersitas nascere-tur: Et erat, inquit, omnis terra labium vnum, & vox vna omnibus &c.

Ponendum est tertio, inter omnes fere constare linguam Chaldaicam nō esse eandem cum lingua Hebraica. Quare à multis hac in re non immeritò refellitur Philo Iudæus, qui arbitratur linguam Hebræorum ipsam esse Chaldaicam; quod Abraham de Chaldæis fuerit. Nisi velit, vt quidam satis docti existimant, significare linguam Hebraicam esse a Chaldæis profectam, sicut Abraham, a quo duxit originem; de Chaldæis fuit. Similiter etiam refellitur Oleaster in cap. 10. Gen. vbi inquit. Cum textus dicat totam terram fuisse vnius linguæ; equidem facile crediderim eam fuisse Chaldaicam, vel Hebraicam. Has enim linguas vnam, & eandem fuisse a principio puto, cum sint admodū vicinæ. nisi etiā hic auctor, vt Philo, exponatur. Quod autem istæ duæ linguæ non sint eædem, sed distinctæ, manifestum est ex Danielis 1. ubi dicitur Nabuchodonosor Rex Babylonis præcepiße, vt pueri de filijs Israel decori forma, & eruditi omni sapientia eligerentur, ac lit:eras, & linguam Chaldæorum docerentur: inter quos fuit ipse Daniel; quod profecto nō fecisset Rex, si lingua Chaldaica esset eadem cum Hebraica. Et patet ex Deut. 28. Ier. 5. & Baruc. 4. & alibi, ubi vt infra loca ipsa proponemus dicit Deus se adiuturum gentem (scilicet Chaldæorū) super Hebræos, cuius linguam non intelligent, intelligerent autem illam, si eadem esset cum Hebraica; quamquam magnam inter illas eße affinitatem negandum non sit; & qui scit vnam breui tempore, & non magno labore, si attendat, ediscere aliā.

Ponen-

Ponendum est quarto, inter auctores esse controuersiam, a quonam lingua denominata sit Hebræa, & populus Hebræus. Quidam enim dicũt, linguam Hebræam, & populum Hebræum fuisse denominatos ab Abraham, vt refert S. Thom. in 2. epi. ad Corinth. c. 11. lect. 5. Exponens illa verba: Hebræi sunt, & ego; quia ante eum non facile inuenitur illud nomen. Huius opinionis fuit S. Augustinus. in quæst. ex vtroq. mixtim; & fuse eam probat, & contraria argumenta dissoluit. Nõnulli alij asserunt esse dictos ab Heber, vt idẽ S. August. in lib. 16. de ciuitate Dei c. 11. & in lib. 2. retract. c. 16. vbi quamuis putet credibile gentem Hebræorum cœpisse ab Abraham, vt Hebræi, veluti Abræi, dicti esse videantur: verius tamen ait esse dictos ab Heber. Idem sentit S. Thom. loco citato, & ad Philippenses cap. 3. lect. 1. & alij multi.

Alij vero affirmant esse nuncupatos Hebræos non ab his duobus nominibus Abrahæ videlicet, vel Heber: sed ab illo celebri transitu Abrahæ; cum scilicet de patria sua Chaldæa iussu Dei egrediens, & in terram Chananæam veniens flumen Euphratem pertransiuerit, vt constat ex Gen. 12. & Iosue 28. vbi Deus cum filijs Israel sic loquitur; Trans fluuium habitauerunt patres vestri, ab initio Thare pater Abraham, & Nachor, seruieruntque dijs alienis. Tuli ergo patrem vestrum Abraham de Mesopotamiæ finibus: & adduxi eum in terram Chananæam &c. Ita vt Hebræi, id est, transeuntes dicantur, sicut ij, qui trans mare habitant, transmarini dici solent. Illorum autem nomen deriuatur, vel a voce Syriaca ܥܒܪ, vel ab Hebraica עבר, quæ tam in lingua Syriaca, quàm Hebraica transitum, vel trans, significat. Huius opinionis est S. Theod. & Franciscus Georg. locis infra citandis. & alij multi, qui per Hebræum intelligunt transeuntem. Et testatur etiam Rabbì Selomoh Gen. 24. in hæc verba, Abraham vocatur Hebræus, quia venerit vltra fluuium, & non propterea, quod ab Heber descenderit, vt alij dicunt.

Mihi autem (vt verum fatear) hæc tertia opinio cæteris uidetur esse probabilior. Et probatur primo ex confutatione aliarum opinionum. Prima enim, quæ affirmat dictos esse ab Abraham, nõ uidetur posse esse uera. Nam præterquamquod nomen (Hebræus) nõ conuenit quoad pronuntiationem, cum principio, & fine nominis Abraham: in lingua Chaldæa, Hebræa, & Arabica initio habet litteram gutturalẽ ܥ. in Chaldæa enim dicitur ܥܒܪܝܐ in Hebræa עברי in Arabica عبراني. quam quidem litteram non habet in principio Abraham, sed habet ܐ. Deinde quia Abraham etiam dicitur Hebræus, nemo autem cognomen habet à proprio nomine.

Nec secunda opinio, si recte res perpendatur, satis probabilis videbitur. Primo quia Abraham ab Heber septima generatione est natus; & tamen nullus ante Abraham ex ijs, qui de tribu Heber sunt, dictus est Hebræus: imo nec ipse Abraham legitur nominari Hebræus, nisi postquam uenerit ultra fluuium. Si ergo ante Abraham nullus est appellatus Hebræus; & Abraham ipse non est appellatus Hebræus, nisi postquam fluuium transiuerit, satis probabiliter colligitur non esse appellatos Hebræos ab Heber; sed ex eo quod Abraham transflumen uenerit. Accedit quod post huiusmodi transitum cœperunt filij Abrahæ appellari Hebræi, ut cõstat ex Gen. 39. 40. & 41. Secundo probatur ex congruentijs, quas affert S. August. in quæst. Ex utroque mixtim. ad probandum Hebræos dici ab Abraham; nam si huic opinioni applicen-

plicentur mirum in modum eam cõfirmant. Abraham enim cum relicta patria, ac parentibus, iussu Dei, traiecto Euphrate in terram Chananæam venit, satis multiplicatus est, inquit Augustinus omnibus copijs refertus, Rex, & Propheta appellatus, & pater multarum gentium; qui cum trecentis decem, & octo viris vernaculis suis quinque reges confoderit. Vnde quia hæc omnia propter eius fidem, ac obedientiam eius transitum in Chananæam cõsequuta sunt, ipse, & ij, qui ex eius semine erant, testimonij, ac memoriæ causa Hebræi nuncupati sunt. Ordinis ergo & meriti eius fuit Abraham, vt caput fieret ijs, qui ex eo traducem habent. Dei enim iudicio princeps, & origo positus est in terra Chanaan, vt ex eo geniti alterius essent, & professionis, & conuersationis, quam fuerat ipse priusquam descenderet in terram Chanaan. Innouatus enim ipse & a falsorum Deorum cultoribus transiens nouum cõstitueret populum in vero Dei cultu, ac deuotione. Hinc est, vnde Apostolus Paulus Hebræum se ex Hebræis fatetur; hoc enim dignitatis videbatur esse cognomen. Testimonium enim, & nobilitas generis erat, vt ex tam obedienti, ac celebri Abrahæ a falsa Chaldæorum patrum suorum religione, & regione ad veram transitu cognominarentur. Abijciatur, si nõ conuenit rationi; spernatur, si dispar est: conuellatur, si alienum est a meritis Abrahæ: & nos refellamur quasi adulatores eius. Quæ est hæc inimicitia aduersus Abraham? quæ æmulatio, qua ei obtrectant inimici? & quid est, quod placeat in Heber, vt primatum istum habere dicatur? cuius, si cõuersatio posset inquiri, inueniretur forte idola coluiße: sicut Thare, & Nachor & pater Nachor, quos cõstat nõ longe ab eo fuisse, sicut testatur Iosue 24. qui idola coluerunt. Hæc fere S. Augustinus, quibus ideo ad probandum Hebræos a nomine Abrahæ dici, vsus est; vt tantum honorem nõ Heber, sed ipsi Abrahæ tribueret. Qui quidem honor multo aptius, & cõgruentius vt S. Augustinus cõtendit, ei tribuitur, si tertiam sequamur opinionem. His ita positis de antiquitate linguarum (vt ad rem veniamus) duæ præcipuæ sunt sententiæ. Prima est eorum, qui existimant linguam Hebræorum esse omnium linguarum antiquissimam, ac primam. Ita Euseb. lib. 10. de præparatione Euang. c. 2. Aug. 16. de ciuit. Dei c. 11. Eucher. lib. 2. in Gen. cap. 23. Ioannes Ferus in Gen. c. 11. supra illa verba: Erat autem terra labij vnius; quæ autem, inquit, fuerit hæc lingua ignoratur: cõmuniter tamen putatur, quod fuerit lingua Hebræa. Caiet. in Gen. & alij multi. Probatur autem hæc sententia primo, illa lingua censenda est inter cæteras antiquitate excellere; in qua mulieris nomen a nomine viri sumitur, vel cum eo saltem aliquam habet similitudinem; At in nulla alia lingua vir, & mulier habent hanc nominis similitudinem, præterquam in lingua Hebræa; in qua mulier dicitur אשה *a nomine viri* איש, *vt ex Gen. 2. patet; ergo hæc inter cæteras antiquitate excellit. Secundo, illa lingua videtur esse omniũ antiquissima cuius Alphabeti litteræ habent nomina significatiua; sed hæc sola est lingua Hebræa, ergo. Tertio quo lingua est simplicior, ac breuior, eo debet eße antiquior, ac prior (cum simplicia priora sint cõpositis) huiusmodi autem sola est lingua Hebraica. Ergo. Quarto, ex Caiet. qui duabus cõiecturis linguam Hebraicam primã fuisse probat; altera est, quia id nomen Domini Tetragrãmaton testatur; altera vero est, quia Babyloniæ nomen, quod iuxta Hebræam linguam sortita est ciuitas illa, apud omnes nationes perseueraße videtur. Quinto, illa lingua omnium prima est habenda; quæ nominum veteris testamenti habet interpretationem; huiusmodi soli est lingua Hebræa. Ergo. Sexto videmus aliquas linguas nonnulla verba habere*

quæ

quæ magnam habent similitudinem cum lingua Hebræa; quod non esset, nisi ipsa esset prima. Septimo, illam linguam debuit Abraham habere, quam habuit primus homo, vt Moyses veniens, & creaturam, & hominem a Deo factum describens hac voce vteretur, qua Deus locutus est, & hominem appellauit Adam; & Adæ mulierem Euam; vt hæc vox esset in libro Moysi, quæ fuerit, & in ijs, quos describit, vt vere in omnibus reformatam doceret primam causam, & beneficium diuinum in Abraham; hæc autem fuit lingua Hebræa. Octauo, Historia sacra testamenti veteris est, quid reuelatum, ergo etiam & ipsa lingua, qua fuit reuelata; sed illa est antiquißima omnium historiarum. Ergo, & lingua qua fuit reuelata, debet esse linguarum omnium antiquissima. Fuit autem reuelata lingua Hebraica. Ergo.

Secunda sententia est aliorum, qui contrarium affirmant aßerentes linguã Chaldaicam, siue Syriacam esse omnium linguarum vetustissimam. Hæc sententia tribuitur a multis, sanctissimo, magno Aphrem Syro, cuius opera, in quibus sermonem hac de re facit, quoniam Romæ non habui, illam apud eum legere non potui. Habetur tamen aperte in quodam libro Arabico interrogationum sub nomine Basilij, & Gregorij. In quo Basilius interrogans Gregorium sic, inquit. Dic mihi, qua nam lingua locutus est Deus cum Adam, & quænam lingua fuit in principio vsque ad ædificationem Turris, in qua diuisæ sunt linguæ. Basilio respondet Gregorius: linguam, qua locutus est, cum Adam, esse linguam Syram, linguam illam simplicem, facilem omnibus gentibus, gloriosam, potentem in verbo, expeditam, atque liberam in sermone. Hunc autem citaui librum, non quia apud me est magnæ auctoritatis, sed quia ex illo intelligitur hãc sententiã esse multorum. imo cõmunem Orientalium. Eam autem expreße habet sanctißimus, ac vetustißimus auctor Theodoretus in quæstio. in libr. Gen. q. 59. Iacobus Christopolitanus Episcopus ordinis Eremitarum D. Aug. in Prologis super Psalmos tract. 6. vbi etiam pro hac sententia citat Albumasar Rabbì Iuda in tract. Sanhedrin; qui Adæ sermonem Arameum, id est Syriacum fuisse dixit. Idem saltem sentit Plin. in 7. naturalis historiæ c. vlt. dicens, Aßyrias litteras semper fuiße; & ibidem probat; ex quo tandem concludit æternum fuisse vsum litterarum. Idem indicat Ioannes Annius Viterbiensis ordinis Prædicatorũ in Com. supra Fragmenta M. Catonis de Originibus. qui ait Phœnices, & Chaldæas litteras certissimas esse, & antiquissimas, & toti orbi admirabiles. Et Franciscus Georgius Venetus Ord. Minorum in Problematis in sacram Scripturam tom. 1. de historijs Sacramentalibus sect. 3. qui dicit a Chaldæa totam gentem, & linguam Hebraicam prodijsse. Et de multigenis rebus occurrentibus, sect. 7. dicit; Chaldæam esse inter duo flumina sitam, e Paradiso voluptatis effluentia Tygrim, videlicet, & Euphratem; & hinc subiungit Patres Hebræos traxisse originem, sicut ex plerisque locis Geneseos colligi potest. Idem debet dicere August. Eugub. qui in lib. 1. de Perenni Philosophia c. 1. ait sapientiam a Chaldæis perueniße ad Hebræos; ab Hebræis ad Græcos; a Græcis ad Romanos: siquidem Abraham Chaldæus fuit, in cuius domo veterem Theologiam, patriasque traditiones par est remansisse, quarum ille hæres fuerit. Et c. 3. Primi igitur omnium sunt Chaldæi, ab his Hebræi, Aegyptij, Phœnices, nouissimi Græci, post Romani sunt nati. Quãuis lib. 2. c. 2. fortasßis non satis congruenter videatur dicere linguam Hebraicam esse illam, qua loquutus est Adam; & deinde fuisse corruptam in Chaldaicum, sermonem Aramæum, & Arabicum. Idem demonstrat Dõzellinus in Epist. supra orationes Themistij. Idem videtur sensisse Plato; qui vt quidam re-

 ferunt

ferunt, nescio quo genio impulsus fateri non dubitauit primum nominum impositorem Syrum fuisse. Et ego quidem apud ipsum de planeta Veneris loquentem in Epinomide ista legi verba. Lucifer enim, qui & vesper est, stella ἀφροδίτης, id est veneris esse dicitur, quod dictum Syrio nominum auctori valde cõgruum est. Hæc Plato. Idem indicant ij omnes qui affirmant primos fuisse Chaldæos, qui in terra dominati sunt; & a quibus sapientiam reliquis gentibus impartitam esse, vt Archil. de temp. c. 1. Methasten. in lib. de iud. temp. & alij, qui apud Clem. Alex. lib. 1. stromatum. Et Euseb. loco citato asserunt Syros primos excogitasse, & comperisse litteras. Et sane non est, quod quidam ad distinctionem confugiant. Et per Syros intelligant Hebræos, quod habitent in Syria. Nam hac ratione lingua Hebræa diceretur Syra, & Hebræi Syri; & sic Syra lingua & populus Syrus non haberent nomen, quo a lingua Hebræa, & populo Hebræo distinguerẽtur. Quod esse videtur, & contra communẽ modum loquendi sacræ scripturæ multis in locis: quæ de Syris, & Hebræis loquitur tanquam de gentibus abinuicem distinctis. Et contra reliquos auctores; & communẽ, ac vulgarem loquendi hominum; qui simpliciter per linguam Syram; & populum Syrum linguam, & populum a lingua & populo Hebræo diuersum intelligunt. Accedit etiam, quod hoc pacto lingua, Græca, Arabica, & Turcica, diceretur Syra, quia Græci, Arabes, & Turcæ sunt etiam in Syria; quod tamen communis loquendi modus non probat. Hanc tandem sententiam quidam ex recentioribus acerrime defendunt; præsertim Camillus Borellus in suo quodam Catholico discursu, seu Apologia historica; qui multis probat nullo modo posse dici linguam primam fuisse Hebræam sed necessario dicendum esse fuisse Chaldaicam. Ego porro hanc sententiam cum ex diuinis litteris, a quibus huius controuersiæ solutio petenda est, aperte colligatur; & rationi satis consona sit; reijcere, & non amplecti, nec audeo nec debeo. Quare mihi dicendum esse videtur, linguam Chaldaicam, siue Syriacam omnium linguarum esse antiquissimam, ac primam; qua Adam loquutus est; & a qua lingua Hebraica promanauit, ac proinde gentem Chaldæam esse Hebræa antiquiorem. Probatur autem primo. Illi, qui sunt ex alicuius progenie sunt eo posteriores; sed Hebræi sunt ex progenie Chaldæorum, ergo sunt Chaldæis posteriores. Maior patet; Romani enim, quia sunt ex progenie Romuli, sunt Romulo posteriores. Minor est sacrarũ litterarum Iudith 5. vbi cum Holofernes Assyriorũ militiæ princeps, & acerrimus Hebræorum hostis quæreret, quisnam esset populus ille, qui præ omnibus, qui habitabant in Oriente, se, suosque exercitus contemneret, ac sibi obuiam non prodiret. Ei Achior dux omnium filiorum Ammon respõdens ait: Si digneris audire domine mi dicam veritatem in conspectu tuo de populo isto, qui in montanis habitat; & non egredietur verbum falsum ex ore meo. Populus iste (id est Hebræus) ex progenie Chaldæorum est, hic primum in Mesopotamia habitauit. Quoniam noluerunt sequi Deos patrum suorum, qui erant in terra Chaldæorum. Deserentes, itaque cæremonias patrum suorum (scilicet Chaldæorum) quæ in multitudine Deorum erant; vnum Deum cæli coluerunt, qui & præcepit eis, vt exirent inde, & habitarent in Charan, &c. Ex quo loco habemus, & Hebræos esse ex progenie Chaldæorum, & Chaldæos esse patres Hebræorum. Ac proinde aduersarijs, nisi velint conniuere, fatendum esse linguam Hebraicam habere originem a lingua Chaldaica: sicut ipsi Hebræi, in quibus talis inhæret lingua; habent originem a Chaldæis, in quibus similiter Chaldaica lingua inhæret. Confirmari potest ex Iustino Martyre, & Philosopho in orat.

paræ-

parænetica ad gentes, qui ibi ex Philone, & Iosepho probat Mosem ex Chaldeorũ genere prodijsse. Hi enim, inquit (scilicet Philo, & Iosephus) Iudæorum res scribentes Mosem ex Chaldæis, quidem genus duxisse dicunt. Et tamen Moses fuit Hebræus; Hebræisque vetus scripsit testamentum; signum autem est dici Hebræum ratione generis Hebræorum, quia videlicet Hebræi omnes sunt de genere Chaldæorum. Probatur secundo ex Ierem. 5. vbi vehementer Chaldæorum commendatur antiquitas; ibi enim Deus loquens cum filijs Israel, inquit: Ecce ego adducam super vos gentem de lõginquo, domus Israel, ait Dominus, gentem robustam, gentem antiquam, gentem, cuius ignorabis linguam, nec intelliges, quid loquatur. Textus autem Græcus loco gentem antiquam; habet gentem à sæculo; similiter & Paraphrast. Chald. populum qui à sæculo est. Hunc autem locum intelligi de gente, ac populo Chaldæorum, qui vrbem, & templum Ierosolymitanum destructurus erat; & ipsos Hebræos Babylonem vi, & armis abducturus; acerbissimumque longæ seruitutis iugum eorum ceruicibus impositurus, præter quamquod constans est fere omnium interpretum sententia; manifeste colligitur ex 2. Paralip. 36. vbi propter nefanda Hebræorum scelera, & iniquitates, de eis sic scribitur: Adduxit enim super eos regẽ Chaldæorum, & interfecit iuuenes eorum gladio in domo sanctuarij sui, non est misertus adolescentis, & virginis, & senis, nec decrepiti quidem: sed omnes tradidit in manibus eius, vniuersaque vasa domus Domini tam maiora, quam minora, & thesauros templi, & regis, & principatum transtulit in Babylonẽ; incenderunt hostes domum Dei, destruxeruntque murum Ierusalem: vniuersas turres combusserunt; & quidquid pretiosum fuerat demoliti sunt. Si quis euaserat gladium, ductus in Babylonem, seruiuit regi, & filijs eius, donec imperaret Rex Persarum, vt compleretur sermo Domini ex ore Ierem. &c. Idem fere indicatur Deut. 28. vbi loquens Moses, cum populo Hebræo, inquit: Adducet Dominus super te gentem de longinquo, & de extremis terræ finibus in similitudinem aquilæ volantis; cuius linguam intelligere non possis. Et Esa. 39. De terra longinqua venerunt ad me de Babylone, &c. Et subiungitur: Ecce dies venient, & auferentur omnia, quæ thesaurizauerunt patres tui vsque ad diem hanc, in Babylonem. Et Baruch. 4. vbi Ierusalem cum filijs Israel sic loquitur: Veniãt confines Sion, & memorentur captiuitatem filiorum, & filiarum mearum, quam superduxit illis æternus. Adduxit enim super illos gentem de longinquo, gentem improbam, & alterius linguæ. Posito igitur (vt iam probatum est) sermonem locis citatis, & præsertim Ier. 5. qui magis ad rem facit, esse de Chaldæis; aperte, apteque sequitur Deum illis epithetis; quæ Chaldæis attribuit; significare aliquid, quo Hebræi Chaldæis sint inferiores, præsertim virium robore, generis antiquitate, ita vt Deus nobis indicet Chaldæos esse Hebræis viribus robustiores, & genere antiquiores. Nam alioquin Hebræi Deo possent respondere, sumus Chaldæis robore vel æquales, vel superiores; & genere antiquiores; & ita sequeretur Deum frustra illa Epitheta Chaldæis attribuere; quod asserere magnæ est temeritatis. Concludendum est igitur ex hoc loco quoque constare Chaldæos esse Hebræis antiquiores; ac proinde linguam eorum esse lingua Hebraica priorem. Probatur tertio, ex veteri testamento lingua Arabica edito (quod nuper opera Illustrissimi, ac Reuerendiss. Card. Carafæ Collegij, ac Nationis Maronitarũ acerrimi, ac beneficentissimi protectoris existentis, & impensis maximi optimi, & liberalissimi Pontificis Greg. XIII. quorum memoriam excipient omnes anni consequentes, in Oriente manuscriptum

 est,

est, atque Collegio Maronitarum emptum, in quo c. 10. vol 7. iuxta eius editionis diuisionem in extremo hæc habentur verba.

ومن هولاي جميع الشعوب علي الارض بعد الطوفان . فشقت الالسن واختلاف لغتهم السريانية .

Id est, & ab his diuisi sunt omnes populi super terram post diluuium, & diuisæ sunt linguæ: & varietas linguæ eorum Syriacæ. Ex quo loco, si ista verba in reliquis textibus eiusdem editionis manuscriptis reperiantur, cum hæc editio nō mediocris sit auctoritatis, maxime probabilis, ac vera redditur hæc opinio. Neque dicas huiusmodi textum fuisse scriptum ab aliquo Syro, siue Chaldæo, ab eodemque ea verba fuisse addita; quia in eodem libro habet nomen Scriptoris, qui est Græcus, seu melchita lingua tamen Arabica vtens. Quarto satis rationi consentaneum esse videtur, vt lingua prima, & communis remanserit in illa communi regione, in qua, dum ædificium illud attollebatur, ipsius linguæ communis facta est confusio, ac diuisio. Sed illa regio, vt omnibus constat, fuit Chaldæa; ergo prima, & communis lingua remansit in Chaldæa. Sed in Chaldæa remansit vsque ad hoc tempus lingua Chaldaica; & in ea maxime viget. Ergo prima, & cōmunis lingua est Chaldaica. Cōfirmatur primo, quia si in Italia (quod Deus auertat,) cōfunderetur lingua, quæ est cōis in ea, verbi gratia Italica; satis probabile est illā linguā, quæ post illam cōfusionē in Italia remaneret, futuram esse eam, quæ prius erat cōmunis, scilicet Italica. Similiter ergo dicendum est de lingua Chaldaica. Confirmatur secundo, quia proportione quadam videtur posse philosophari de rebus artificialibus, & contingentibus, vt de rebus naturalibus, sed videmus illud elementum esse omnium primum ante productionem alicuius mixti naturalis; & in ipsa productione, ac post eam prædominari, in cuius regione mixtum illud producitur; ergo similiter illa lingua debuit esse omniū prima ante ædificationem Turris, seu cōfusionem linguarum. & in ipsa, & post eam prædominari, in cuius regione Turris illa ædificata est, seu linguæ confusæ sunt; sed in Chaldæa regione propria linguæ Chaldaicæ Turris fuit ædificata; linguæque cōfusæ fuere; ergo lingua Chaldaica fuit prima ante Turris ædificationem; seu linguarum confusionem, & in ipsa, & post ipsam prædominata est.

Tertio lingua Hebræa, siue denominetur Hebræa ab Abraham, siue ab Heber; siue a עיבר*, id est, trans; semper idiomate Chaldaico reperietur posterior.*

Primo enim si dicatur ab Abraham; cum ipse matre, patre, ac patria fuisset Chaldæus, vt tum sancti Patres, tum etiam ipsæ sacræ testantur litteræ; lingua Hebræa, tum originem, tum cognomen habuit a Chaldæis. Neque dicas Abraham habuisse duas linguas Hebraicam videlicet, & Chaldaicam, hac vsus est, cum Chaldæis, illa cum Chananæis. Nam si hoc intelligatur dum Abraham manebat in Chaldæa, profecto est ariolari; & omnino gratis asserere; cum ex sacra Scriptura, hoc non colligatur; ex qua sola id colligi potest. Deinde qui fieri potest, vt Abraham natus, & educatus in Chaldæa patrem, matrem, ceterosque parentes, vt dictum est, habens Chaldæos, sermone, & cōsuetudine vtens Chaldæorum, non aliter, quam Italus in Italia haberet duas linguas natiuas? nisi forte velint Abraham habitantem in Chaldæa habuisse linguam Hebraicam potestate, quia illam habiturus erat; non autem actu; quod sane & ridiculum est; & libenter damus, sed ad rem non spectat. Si vero intelligatur Abraham habuisse duas linguas Chaldaicam videlicet, suam natiuā, &

Hebraicam

Hebraicam post eius è Chaldæa transitum acquisitam; verum dicunt. Sed nõ est contra nos. Secundo, si cognominetur, ac deriuetur ab Heber similiter etiam sequitur linguam Hebraicam a Chaldæis descendisse. Nam cũ Heber in Chaldæa natus sit, in ea habitauerit, semen suum propagauerit, & tandem in ea mortuus sit, si ab eo ducit originem, & cognomen; sine dubio a Chaldæis descendit. Confirmatur primo, quia Heber prius debuit habere linguam patriæ, quam alienam; patria autem erat Chaldæa; & ipsius linguæ erat Chaldaica; Ergo. Confirmatur secundo, quia vel parentes Heber habuerunt aliquam linguam, vel non secundum dici non potest; si ergo dicatur primum; cum ipsi prius in Chaldæa habitaret, ac proinde essent Chaldæi; sine dubio linguam Chaldaicam prius habere, & ad Heber, eiusque prolem transfundere debuerunt. Quod autem tam Heber, quam eius maiores, ac posteri, in Chaldæa habitauerint, & Chaldæi fuerint, clare colligitur ex Gen. 12. in quo Habrahæ habitanti in Chaldæa dicitur: Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & de domo patris tui. Cũ ergo hæc Abrahæ terra fuerit Chaldæa, in qua cognatio, & domus patris eius erat; ac proinde ipse fuerit Chaldæus. Cumque sacra Scriptura testante de stirpe Heber, ac suorum prodierit: manifeste sequitur etiam Abrahæ maiorum, de quorum stirpe fuit, eandem terram Chaldææ fuiße; ipsosque fuisse Chaldæos; & Chaldaico idiomate vsos. Vnde si ab illis profecta est lingua Hebraica, sine dubio a Chaldæis profecta est. Sed respondent Heber, & suos licet in Chaldæa habitauerint: habuisse tamen linguam primam, & communem, quæ Hebræa fuit; & cum Heber tempore ædificationis Turris, linguarumq. diuisionis reperiretur, in domo eius primam linguam fuisse conseruatam, ab eoque cognominatam; quia ipse solus cum hominibus illis ad extruendam illam ciuitatem, ac Turrim non conspirauit. Et quoniam ista confusio linguarum fuit pœna propter culpam, vbi non fuit culpa, pœna locum non habuit; ac proinde prima illa, & communis lingua remansit. Quare cum Heber sine culpa esset; in ipso, domoque eius prædicta lingua conseruata fuit. Confirmatur, quia sicut in diluuio deletis cæteris hominibus, genus humanum fuit conseruatum in domo vnius Noe iusti; sic in confusione linguarum, ac diuisione, non defuit domus Heber, vbi ea, quæ ante fuit omnium lingua remaneret. Sed contra multa in hac respõsione assumuntur, & non probantur. Primo enim vndenam habetur Heber, & suos habitaße in Chaldæa, & potius habuisse linguam Hebræam, quam patriam. Secundo (vt Philosophi loquuntur) petitur principium: linguam videlicet Hebræã, quam dicunt habuisse Heber, fuisse primam, & communem. Hoc enim in quæstione positum est. Tertio, vnde colligitur Heber cum illis hominibus ad illud ædificium non conspiraße: cum contrarium omnino in sacra Scriptura indicetur. Nam postquam dictum fuit Gen. 11. Cũ proficiscerentur de Oriente, inuenerunt campũ Senaar &c. Subiungitur, dixit alter ad proximum suum, venite faciamus &c. Id est, vnusquisq. vt in Paraphrasi Chaldaica; in qua habetur, dixerunt vnusquisque ad proximum suum, &c. quæ vox est vniuersalis affirmatiua nullum excipiens; ergo vnusquisque illorum hominum, inter quos erat Heber, dixit, consensumq. præbuit, vt ædificium illud erigeretur. Confirmatur ex verbis Dei postea subiectis; Ecce vnus est populus, & vnum est labium omnibus, &c. Venite igitur descendamus, & confundamus ibi linguam eorum (id est, prædicti populi, & omnium, quibus erat vnum labium, inter quos etiã sine dubio erat Heber, cui cõmune erat illud vnum labium) vt non audiat vnusquisque vocem proximi sui. Ergo vnusquisque linguarum confusionis pœnam

passus

passus est: si quidem unusquisque non audiebat vocem proximi sui; ac proinde sequitur vnumquemque, cum communi pœna affectus esset, communem culpam contraxisse: & ita manifestum est Heber quoque hanc culpam participasse. Quarto, non videtur esse vera similitudo illa inter Noe, & Heber, quandoquidem ille vir erat iustus; hic vero tantum abest, vt fuerit iustus, vt prædictum cõmune scelus patrasse, & idola coluisse, sicut multos eius posteros ex locis sacrarum litterarum citatis; & ex aliis non difficile colligatur; quemadmodum etiam indicare videtur S. August. in quæst. ex vtroque mixtim. Accedit etiam, quod si Heber fuisset iustus; scriptura sacra de eius iustitia propter tam præclarum facinus mensionem fecisset, cum ipse solus, vt ædificium illud erigeretur, consensum non præbuerit, sicut fecit de Noe iustitia, Gen. 6. & de iustitia Iosephi ab Arimathia. Luc. 23. vbi dicitur: Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat decurio vir bonus, & iustus. Hic nõ consenserat cõsilio, & actibus eorum, &c. Et facere solet propter præclara facinora de aliorum virorum iustitia. Quapropter concludendũ est, nullam esse probabilẽ rationem, cur potius in domo Heber, quã alterius lingua prima & communis conseruata sit, & ab eo denominata sit; & non potius Heber linguam Chaldaicam naturalem suæ patriæ scilicet Chaldææ quam Hebraicam sortitus sit. Tertio denique si lingua nuncupetur Hebræa ex ܥܒܪܐ, id est, trans, seu quod idem est ex celebri illo, ac laudabili Abrahæ transitu, iussu Dei facto è patria sua Chaldæa, relicta domo patris sui, ac cognatione sua; sequitur etiam habuisse linguam illam primam, & communem, scilicet Chaldaicam suam natiuam in Chaldæa sua patria, in qua facta fuit linguarum diuisio; & postquã ad Chananæos venerit, linguam, quæ postea ex tali transitu appellata est Hebræa, vsurpasse. Et sic ex his tribus capitibus semper habemus linguam Hebraicam, ac populum Hebræum descendisse a Chaldæis. Quinto probatur; satis rationi consentaneum esse videtur illam linguam vsurpasse primum Adam, ac primam Euam; quã secundus Adam, & secunda Eua vsurpauit. Sed secundus Adam, qui est Christus dominus; & secunda Eua, quæ est Beatissima Virgo Maria, linguam Syriacam tanquam vernaculam, vt dicetur vsurpauit; ergo hanc eandem primum Adam, ac primam Euam vsurpasse, asserendum est. Sed quæret aliquis hæc lingua Chaldaica, ante linguarum confusionem, quomodo appellabatur. Respondeo probabile esse tunc nullum habere nomen peculiare: nam nomina peculiaria imponi solent rebus, vt eas aliquo modo à cæteris distinguant. Cum igitur tunc vna tantum esset lingua, lingua simpliciter appellabatur, vel labium vnum, seu commune omnibus; vt ex ipsamet Genesi locis citatis licet colligere. Postea vero, quia fuerunt confusæ, ac diuisæ linguæ, & tot linguæ intelliguntur extitisse, quot fuerunt illi homines, scilicet septuaginta duo, iuxta communem sententiam; qui ad ædificium illud attollendum coniurauerunt; vt abinuicem distinguerentur, suum quæque nomẽ, vel à loco, in quo eius vsus maxime vigebat, vel ab aliquo celebri homine progressu temporis sortita est. Denique hæc nostra sententia non parum ex solutione argumentorum contrariæ sententiæ supra à nobis propositorum confirmabitur. Quod vt pateat, ad singula respondeamus argumenta. Ad primum itaque argumentum respondeo, primum negando maiorem; potest enim vna lingua esse altera antiquior; & tamen non habere nomẽ viri, & vxoris simile. Deinde data maiori, nego minorem. Nam illud etiam fit in lingua Chaldaica, seu Syriaca, Imo omnia fere nomina viri, & mulieris in hac lingua

sunt

sunt similia. Etenim a ܐܢܫܐ homo, seu vir, dicitur ܐܢܬܬܐ mulier, vt in Grammatica explicabitur, & in plurali ܢܫܐ mulieres, fit enim Euphoniæ causa illa literarum cõmutatio. A ܒܥܠܐ, seu ܒܥܠܐ vir, vel coniux, reperitur ܒܥܠܬܐ vxor, seu coniugata; A ܓܒܪܐ vir, desumitur ܓܒܪܬܐ mulier, vel vt Latini, virago. Et nomen fœminæ fere semper à maris nomine cum aliqua similitudine in Syriaca lingua deducitur; quare hoc argumentũ, quod maximi faciunt nonnulli, iam constat nullius esse momenti. Ad secundum argumentum. Respondeo, licet detur maior, negari tamen minorem; quia lingua Chaldaica etiam habet nomina litterarum sui Alphabeti significatiua, vt inferius patebit; vnde hinc nihil habet lingua Hebræa, quod non habeat Chaldæa. Ad tertium argumentum. Respondeo, negando simpliciter maiorẽ: cum de linguis sermo fit; primum, quia simplicitas, ac breuitas linguæ nullam fere cum eiusdem antiquitate habet connexionẽ. Nam verbigratia lingua Latina est simplicior, ac breuior Græca; & nescio an à viris peritis concedatur esse illa prior. Et lingua Turcica est lingua Arabica, ac Latina simplicior, & breuior; & tamen non videtur esse illis antiquior, ac prior. Deinde nec in rebus naturalibus semper est vera. Forma enim est materia simplicior, & tamen à Philosophis non conceditur esse illa prior. Rursus lingua dici potest breuior cæteris linguis dupliciter; primo, quia non habet tot voces, quot sunt res appellandæ, vt aliæ habent linguæ, & sic, quo lingua est cæteris breuior, eo potius illis est imperfectior, quam antiquior. Secundo, quia non habet tot Phrases, ac varios dicendi formulas ad vnum, eundemq. sensum exprimendum; nec varias voces vni, eidemque rei explicandæ impositas. Et sic quo lingua est breuior, eo cæteris se esse ieiuniorem, magisq. inopem indicat, non autem magis antiquam, vt reuera est lingua Hebraica, quæ, si vetus testamentum excipias; paucos admodum habet libros, qui sint puris vocibus Hebraicis scripti, & non pleni vocibus Chaldaicis, seu Syriacis. Sed quidquid sit de maiori. Negatur etiam minor, quia lingua Chaldaica, seu Syriaca, est magis, vel æque simplex, ac Hebraica, vt consideranti vtramque patet: est etiam breuis, & concisa, si cum Arabica, & Græca lingua comparetur; non tamen ita, quin habeat multas, variasque elegantissimas Phrases, variosq. dicendi modos ad vnum, eundemq. sensum exprimendum; & varias, multasq. voces ad vnam rem declarãdam; prout multos, variosq. eloquentissimos Scriptores temporis progressu habuerit; Quod non tam antiquitati ipsius obest, quam linguam antiquam à varijs eloquentissimis auctoribus locupletatam, amplificatamq. esse demonstrat. Ad quartum ex duabus coniecturis Caie. compactum. Respondeo primo priorem coniecturam nihil concludere, quia etiam tam nomen Dei, quam Domini apud Syros est Tetragrammaton; nam ܐܠܗܐ alobo Deus, & ܡܪܝܐ morio Dominus sunt quatuor literarum, vt patet. Et quidem per litteras nominis ܡܪܝܐ morio, aliquid mysteriosum designari Syri docent ܡܪ, enim designat ܡܪܘܬܐ moruibo, dominationem. ܪ, risc.

rabu-

ܪܒܘܬܐ *rabutho, maiestatē, seu magnitudinem.* ܐ *aleph, &* ܝ *iud* ܐܝܬܘܬܐ *itbutho, essentiam, substantiam, seu æternitatem. Vnde huiusmodi nomen non attribuitur fere nisi Deo. Alijs enim dominis attribuitur nomen* ܡܪܐ *moro, Dominus; quod latius patet, & tam Deo, quam hominibus conuenit. Rursus in lingua Græca, & Latina est etiam nomen Dei Tetragramaton, & tamen non tenent principatum reliquarum. Secundo, dico neque posteriorem coniecturam esse veram: quia illud nomen* ܒܒܠ *vere non est Hebraicum, sed Chaldaicum, seu Syriacum, contractum a nomine* ܒܘܠܒܠܐ *boblo, idest, confusiò, linguæ titubatio, hæsitatio, seu balbuties, vt supra indicauimus. Ad quintum respondeo, primo negando maiorē; am eum tam scriptor, quam populus, cui vetus testamentum scriberet, esset Hebræus, mirum non est, si vocibus Hebraicis in eo scribendo vsus sit; præsertim, si vocibus Chaldaicis vsus esset, populus ille non intelligeret. Secundo fac maiorem esse veram negatur minor. Nomina enim veteris testamēti duplicis sunt generis, quædam sunt satis antiqua, vt Adam, Eua, Cain, Abel, Noe, Abram, &c. Et hæc vt optime notat S. Theod. loco citato, propria sunt nomina linguæ Syriacæ; optimamq. habent in lingua Syriaca interpretationem; Adam enim significat terram rubram; Heua dicitur Syriace* ܚܘܐ *bauo, deriuaturque a nomine* ܚܝܘܬܐ *baiutho, idest, vita. Cain, idest, possessio, seu possessor, a vocibus* ܩܢܝܢܐ *Keniono, possessio, seu* ܩܢܝܐ *possessor. Abel si deriuatur, contrahaturq. ab* ܐܒܠܐ *cum* ܐ*, significat luctum: si a nomine* ܗܒܠܐ *cum* ܗ *deducatur, vt vere deducitur, & Syriace dicitur* ܗܒܠ *hobel. significat, vanitatem. Noe Syriace* ܢܘܚ *nuhh, contractum a* ܢܘܚܐ *nauhho, idest, requies: Abram Syriace* ܐܒܪܡ *Abrom, contractum ab* ܐܒܐ *abo, pater, &* ܪܡܐ *romo, excelsus, ita vt significet patrem excelsum, cuiusmodi fuit Abraham. Et sic in cæteris. Quod si interdum quorundā ex his nobis non satis nota sit interpretatio, id oritur, tum quia multa vocabula linguæ Chaldaicæ interierunt; tum quia lingua Chaldaica non omnino eodem modo nunc se habet, quo ab initio, vt consideranti constat. Quare si nobis est ignota illorū nominum significatio, antiquis profecto Chaldæis nō fuit ignota; & licet quorundam eorum interpretatio videatur aliqua ratione apud Hebræos mansisse; id tamen est, si cōcedatur, quia ea lingua scripta sunt, & cōseruata in veteri testamento, vt sacra recte intelligeretur historia. Quædam vero in prædicto testamento habentur nomina, quæ non sunt valde antiqua, & post linguarum cōfusionem ficta, ea esse Chaldaica nō laboramus, cum præcipue illud a Mose Hebræo, Hebraicis nominibus populo Hebræo, vt dictum est, scriptum fuerit. Ad sextum, respōdeo primo*

linguas

linguas illas habere sua verba magis similia linguæ Chaldaicæ, quam Hebraicæ. Secundo, dico ideo habere similitudinem cum lingua Hebræa, quia hæc proficiscitur a Chaldæa; & ab hac reliquæ linguæ quodam inter se seruato ordine. Ad septimum respondeo, esto Abraham eam linguam debuisse habere, quam habuit primus homo; tantum tamen abest, vt nobis obsit, vt etiam quam maxime faueat. Abraham enim habuit linguam Chaldaicam suam natiuam, vt constat ex dictis, ergo & primus homo habuit linguam Chaldaicam. Cætera vero, quæ in argumento adduntur, non erant necessaria. Moses enim scripsit lingua Hebraica non ob aliam causam, nisi quia ipse erat Hebræus, ipsiq. cum Hebræis sermo habendus erat: & multis vocibus Chaldaicis, quæ propter earum antiquitatem omnibus erant notæ; vsus est vt Adã, Heua, &c. Accedit etiam, quod simili argumento posset quis probare totum testamẽtum nouum esse scriptum lingua Syriaca, qua Christus loquebatur, Euangeliumque turbis tradebat, vt Apostoli ijsdem sacratissimis suis verbis vtentes vere in omnibus reformatam docerent eius doctrinam, ac beneficium diuinum in genus humanũ; quod tamen non conceditur. Satis enim est, vt reformatio in ipsis rebus, siue in hac, vel illa lingua declaratis, & scriptis reperiatur. Ad octauum respondeo primo, nihil prorsus probare. Et sane satis admirari non possum eos, qui tale proponunt argumentum: nam hac ratione videtur posse probari linguam Græcam esse reuelatam. Sic Apocalypsis est, quid reuelatum, ergo & lingua, qua fuit reuelatum; fuit autem reuelatum lingua Græca. Ergo. Et tamen sole clarius est linguam Græcam non fuisse reuelatam; eiusque auctor omnibus notus est, vt videre est apud Iust. Marty. & Philosophum in Oratione Parænetica ad gentes, qui refert litterarum professores, & magistros docere Cadmum primũ attulisse litteras ex Phœnice Græcis. Et Clem. Alex. in lib. 1. Stromatum; vbi Cadmus autem, inquit, erat Phœnix, qui fuit Græcarum litterarum inuentor, vt ait Euphorus. Vnde etiam scribit Herodotus litteras appellatas Phœnicias. Et apud Euseb. de præpar. Euang. lib. 10. c. 2. qui primus inquit, qui litterarum elementa Græcis tradidit, Cadmus fuit ex Phœnicia. Et idem docent multi alij Doctores. Ergo ridiculum est dicere linguam, qua aliquid fuit reuelatum, esse reuelatam. Secundo, dico in testamento esse duo, veritatem ipsam historiæ, & linguam; qua reuelata est veritas; veritatem fatemur esse reuelatam; non tamen linguam. Tertio fac linguam Hebraicam fuisse reuelatam vna cum historia veteris testamẽti. Hinc tamen non colligitur illam esse priorem; imo vero non solum Chaldaica, sed cæteris etiam linguis posteriorem. Quandoquidem hæc, vt argumentum vult, non fuit in ijs primis hominibus, nec ante, nec statim post diluuium, cũ ædificabatur Turris; sed tempore Mosis, a quo fuit scriptus Pentateuchus, fuit ipsa reuelata. Vnde licet verum sit historiam Geneseos omnium historiarum esse antiquissimam; hinc tamen, non sequitur linguam, qua talis historia scripta fuit, linguarum omnium, quæ multo antequam Moses historiam illam scripserit, priores fuere, esse vetustissimam.

Sancti porro Patres tantum abest, vt hac de re exacte disputare, & aliquid tanquam certum affirmare voluerint: vt de illa contendere superuacaneum esse existimarint. vt ex S. Theodoreto loco citato manifestissime constat. Illi autem, qui pro prima opinione citari solent; ipsi fere eam non tam vt suam, quam vt vulgi tradiderunt. Vulgus enim considerans sacram Scripturam Pentateuchi esse lingua Hebraica scriptam, Patriarchas, aliosq. S. Patres fuisse Hebræos, cum illisque Deum esse locutum, & alia similia, rem subtilius inuestigare non curans linguam Hebraicam

fuisse primam credit, quo credendi verbos S. Aug. qui hac de re prolixius egisse videtur frequenter loco allato vtitur.

Deinde nostra opinio est etiam Sanctorum Patrum, & multorum grauißimorum Auctorum, quare in hoc non est contraria opinione multo inferior. Deniq; in hoc nō tam scriptorum, quā ipsius sacræ Scripturæ, ex qua sola huius quæstionis solutio colligi potest, spectanda est auctoritas. Scriptura autem, vt ex dictis constat, magis secundæ opinioni fauere videtur.

DE LINGVAE CHALDAICAE, siue Syriacæ dignitate, ac præstantia.

VAMQVAM magnam nobis de linguæ huius dignitate, ac præstantia dicendi segetem, ac materiam, tum elegantia, venustasque sermonis, tum etiam locorum, regionumque in quibus ipsa floruit, magnitudo, amplitudoque suppeditat: tamen cum quælibet lingua ex duobus potissimum capitibus ex antiquitate videlicet, hominumque, qui ea vsi sunt, nobilitate multo dignior reddi soleat, ac præstantior, de his duobus, ceteris omissis sermo est habendus. Et quidem quod linguæ hæc ex antiquitate sit dignißima, ac præstantißima, iam satis superque antea ostendimus. Restat ergo duntaxat, vt hic breuiter quidnam dignitatis, ac præstantiæ ex hominibus, qui ea vsi sunt, sortita sit, ostendamus. Et quamuis id etiam ingeniosus, ac studiosus lector ex ijs, quæ de eius antiquitate diximus, facile colligere possit; siquidem ibi primos totius generis humani nobilißimos parentes eandem linguā, tum videlicet in Paradiso voluptatis, tum etiam extra illum vsurpasse, ac proinde ipsam reliquarum omnium linguarum obtinuisse principatum probatum est: tamen vt eius adhuc dignitas pateat illustrior, videndum est etiam, an postquam humanum genus maxime creuerit, ac longe, lateque per varias terræ partes dispersum sit, prædicta lingua apud primos, atque nobilißimos illius temporis, reges, principes, cæterosque ipsorum subditos in pristina dignitate conseruaretur, atque in communi ac familiari colloquio vsurparetur. Quod quidē ita esse oēs, tū sacræ, tū profanæ quoq. testantur historiæ; quæ in eo omnes conuenire videntur, vt primum, & maximum regnum, quod in terra esse cœperit, Chaldæorum fuisse doceant. Vnde Daniel, vt reliquos sileam c. 2. Regem Chaldæorum, Regem regum appellauit: & per aureum illius statuæ ipsi Chaldæorum regi per somnium visæ caput, eundem regem, eiusque regnum, tanquam omnium primum nobilißimum, & amplißimum significauit, atque interpretatus est. Quare cum Chaldæi non solum antiquitate, sed dignitate, ac regnorum principatu maxime omnium excelluerint; sine dubio linguam illam, qua ipsi, & tot, ac tanti eorum reges loquebantur, & qua in addiscendis scientijs, ac disci-

plinis

plinis, in historijs, cæterisque omnibus, ad bonum illorum amplissimorum regnorum regimen pertinentibus, scribendis vtebantur, maxime omnium linguarum dignitate, ac nobilitate, excelluisse asserere rationi satis est consentaneum. Sed de hoc nemo historiarum peritus dubitat: potest tamen alicui esse dubium, an Christus Dominus quoque, Beata virgo, Apostoli, reliquique Christianæ religionis è Iudæorum progenie primi sectatores, ac defensores, illam vsurpauerint. Vt igitur nodus hic dissoluatur, indagandum est: quanam lingua Hebræi, captiuitate liberati, & Babylone in Iudæam redeuntes, vterentur. Hoc enim indagato, atque patefacto facile id, de quo est dubium, indagabitur, atque patefiet. In primis autem vnum tanquam fixum, ratumque ponendum est, Hebræos propter multa eorum nefanda scelera, cultumque alienorum Deorum (vero Deo permittente) tanta mala esse perpessos, vt illorum quamplurimi à Chaldæis sint gladio interfecti; & ij, licet paucissimi, qui gladium euaserant, Babylonem ad Chaldæorum regi, filijsq. eius deseruiendum sint abstracti, iuxta prophetiam Ier. 25. vt fuse etiam dicitur in 2. Par. 36. à nobis supra citato, & habetur in Esdra varijs in locis. In hac autem seruitute fuerunt Babylone septuaginta annis, vt constat ex Ier. 29. Daniel 9. 2. Par. loco citato. Hoc autem posito, Communis est doctissimorum virorum opinio, Hebræos post illius Babylonici iugi, ac seruitutis relaxationem in terram sanctam redeuntes, ibique habitantes linguam Syriacam, seu Chaldaicam tanquam vernaculam habuisse in vsu, relicta Hebræa, quã fere omnes ob longam illam cum Chaldæis consuetudinem, obliuione contriuerant: ac proinde Christum Dominum, Beatam Virginem, Apostolos, reliquosque sanctissimos illius temporis viros eandem tanquam communem omnibus vsurpasse. Huius opinionis est Ioan. Alber. VVuidmanstadius Iuriscon. Senator reg. in dedicat. ad Diu. Ferd. Roman. Impe. de textu nouo Syriaco. qui Christum Iesum vna cum virginali matris lacte suxisse sermonem Syrũ affirmat, & multis probat. Et apud eũ Andreas Masius. & Gerard. Veldouicus Belgæ. Bened. Aria Montan. in admon. ad Christ. lectorem. de Syriacis noui testamenti libris. Guido Fab. Boderianus. in nouum testamentum Syriacum. Belarm. in 1. tomo controuer. lib. 2. c. 4. Ioannes Gagneius. in Euang. supra c. 27. Matth. qui Christus, inquit, tanquam vulgaris homo inter vulgares homines vulgari lingua hoc est, Chaldaica, vel Syriaca, locutus, qua communiter vulgo loquebantur Iudæi a regressu è Babylonica captiuitate; qua lingua in cruce hanc querelam expressit: Eli, Eli lamazabatani, quemadmodum habent vetusta etiam latina exemplaria. Hæc ille idem etiam affirmat.

Cornelius Iansen. Episc. Gandauensis. in concord. Euang. p. 1. supra illa verba, talitha cumi. Hinc, inquit, & ex alijs plerisq. locis Euangeliorum, dominum plebæis hominibus locutum fuisse, nõ pure Hebraice, sed Syra lingua, quam tum in Iudæa vernaculam fuisse certissimum est. Et idem habet p. 2. c. 39. p. 4. c. 143. supra illas voces Boanerges, & Sabactani. Et multi alij, quorum quidam hanc linguam appellant Christianam, quod ea Christus fuerit vsus. Eiusdem opinionis (si meam, licet interponere) sum & ego. Sed vt illa omnibus constet, sic explico, ac probo. Cum Ierusalem, vt supradictum est, esset à Chaldæis destructa, & Hebræi, si non omnes, multo tamen maiore ex parte gladio essent interfecti, & qui gladium euaserant, serui, ac captiui Babylonem abstracti essent: sine vlla dubitatione cogebantur loqui lingua Chaldaica, ac proinde paulatim, propriæ obliuisci: quippe qui captiui, ancillæque Chaldæorum erant: experientia autem constat captiuos, ancillasque solitos esse edi-

scere, & loqui lingua dominorum, suæque fere obliuisci linguæ, præsertim quãdo multo tempore sub seruili iugo detinẽtur. Cuiusmodi accidit Hebræis: qui miserabiliter septuaginta annis Babylone captiui detenti sunt; quo temporis interuallo par est credere seniores fere omnes, qui destructa Ierusalem, gladium euaserant, captiuique Babylonem abducti erant, e vita ibi desciuisse, & iuniores cum fere omnes ibi inter Chaldæos nati, atque educati essent, linguam Hebraicam, vel ignorasse, vel certe in eius obliuionem venisse, & linguam Chaldaicam dominorum, quæ ibi vulgaris, & communis erat, didicisse, ac vt maternam, & vernaculam sibi retinuisse. Neque vero id difficile fuit. Siquidem Chaldæi, & Hebræi litterarum pronuntiatione, plurimarum vocum significatione, & alijs multis non parum inter se conueniunt; & quod caput est, ita Hebræi inter Chaldæos fuerunt dispersi, & commixti, vt multi cum eorum mulieribus, referente Esdra, connubia traxerint, filiosque procreauerint. Hoc profecto non esset, nisi lingua communi, scilicet Chaldaica inter se vterentur: qua sine dubiò lingua pueri etiam iam iam nati loqui docebantur, & sic paulatim Iudæis ob tam continuam, ac familiarem cum Chaldæis consuetudinem, lingua Hebraica vulgaris, ac materna esse desiit; Chaldaica vero in eius locum successit. Quo factum est, vt cum Iudæi seruitute illa liberati in suam redierunt regionem; linguam Hebraicam amplius non intelligerent, vt constat ex Esdra lib. 2. c. 8. vbi, cum legeretur liber legis domini vniuerso populo; Nehemias, & Esdras Sacerdos, & Scriba, & Leuitæ dicuntur ipsi populo interpretari verba legis, quia videlicet, populus Hebræus linguæ Hebraicæ oblitus verba suæ legis non intelligebat; ideoque flebat: at vero explicatis verbis legis, & intellectis, vt ibidem habetur, fecit lætitiam magnã. Et subditur. Et in die secũdo congregati sunt principes familiarum vniuersi populi, Sacerdotes, & Leuitæ ad Esdram Scribam, vt interpretaretur eis verba legis. Ex quo loco etiam colligi potest, non solum populum, sed ipsos etiam Sacerdotes, ac Leuitas linguæ Hebraicæ fuisse oblitos, & eius verba non intellexisse, quæ, vt intelligerent, Esdram interpretem adijsse. Et sane si Esdras verba linguæ Hebraicæ populo ignota interpretabatur, aliqua lingua populo nota interpretari debebat; ignotum enim per ignotum explicari, intelligique non potest. Lingua autem nota populo Hebræo non potuit esse alia, vt consideranti patet, nisi Chaldaica; quam seruili Chaldæorum iugo subiectus didicit. Et demum hanc linguam Syriacam tunc fuisse communem in Ierusalem, & maxime in vsu, satis indicat Esdras. lib. 1. c. 4. vbi epistola inquit, accusationis scripta erat Syriace, & legebatur sermone Syro. At dicet quis, Danielem cum suis socijs fuisse traditum præposito Eunuchorum discendi gratia litteras, & linguam Chaldæorum, vt apud eundem cap. 1. legitur, non ergo suam in captiuitate linguam Hebræi deseruerunt, imo Chaldaicam, vt ex hoc loco colligitur, nesciebant. Sed Hebræos linguæ Hebraicæ fuisse oblitos iure negari non potest; siquidem id ex Esdra perspicuũ est. Daniel vero, & eius socij, cum iam pueri de Iudæa Babyloniam essent translati, & breuissimo temporis spatio ibi permansissent, statim linguam Chaldaicam discere non potuerunt; illis tamen cognitam diuturnior, cum Chaldæis consuetudo erat redditura. Vel dicendum est Danielem, eiusque socios licet quoquo modo imperito, ac rudi plebeiam Chaldæorum linguam, sicut alij Hebræi, ediscere cœpissent: peculiari tamen regis iussu doctos fuisse litteras, & Sermonẽ Chaldæorum, non quidem plebeium, & corruptum, sed elegantem, & ornatum, qualem habere solent, qui in litteras incumbunt, vt in ipsius regis conspectu stare possent.

possent. Quocirca deinde ipse Daniel linguæ Chaldaicæ eruditus suam prophetiam magna ex parte lingua Chaldaica scriptam reliquit. Sicut etiam Esdras, & multi alij, qui post captiuitatis relaxationem scripserunt. Quare concludendum est, Hebræis post acquisitam libertatem, iugique Babylonici relaxationem, linguam Chaldaicam, seu Syriacam, in Hebraicæ locum, vulgarem, ac maternam successisse. Ex quo sequitur Christum dominum, cum natus esset eo tempore, quo Hebræi lingua Chaldaica, seu Syriaca tanquam vernacula loquebantur, ex Beatissima Virgine Maria, quæ prædicta lingua similiter vtebatur, eandem linguam maternam habuisse, eamque ore suo sanctissimo consecrasse, ac decorasse; ac proinde quotiescumque, cum suis sanctissimis discipulis, vel cum turba, ac plebe tractabat, hac lingua illis vernacula vsum esse. Quod manifestissime etiam patet ex verbis Christi, & Apostolorum, quæ Chaldaica, siue Syriaca sunt, & hucusque in nouo testamento, non solum Syriaco, sed etiam Græco, ac Latino reperiuntur. Nam Matth. 5. habetur illa vox ܪܩܐ, raca, de cuius significatione auctores, qui linguam Syriacam non didicerunt, valde laborant. Quidam enim, vt notat S. Thom. de Græco trahere voluerunt eius interpretationem putantes pannosum dici racha, vt S. Aug. quoniam Græce dicitur pannus ῥάκος. Alij arbitrantur non esse vocem significantem aliquid, sed interiectionem indignantis animi motum exprimentem. S. Hier. ait, esse verbum Hebræum, significareque inanem, seu vacuum. S. Chrisost. licet Homil. 11. in cap. 5. Matth. idē doceat: Homil. tamen 16. ait esse vocē Syrorum, & significare es tu, quia ij ait, qui lingua vtuntur Syrorū, racha, pro eo, quod est, es tu, contemptu quodā, atque impatientia dicere solent. Sed Sanctissimus Chrisost. optime, sicut alij multi auctores, asseruit esse vocem Syrorum; sed quod dicit eam illis significare (es tu) nescio a quonā acceperit. Syrorū enim lingua (tu es) dicitur ܐܢܬ ܗܘ atū, vt in Grammatica dicetur. Itaque hæc vox non videtur esse, nec Græca, nec Hebræa: sed necessario videtur esse Syriaca; & Syriace tria significare potest. Primo enim ܪܩܐ raco, est idem, quod ܟܫܐ, idest, testudo, quod quidem animal, ita ab Orientalibus, & præsertim à Syris deforme habetur, vt maxime illud nauseent, atque abhorreant. Vnde credibile est tempore Christi, fortassis fuisse in vsu, vt quando quis alium in illis partibus iniuria afficiebat, prædicti animalis nomine, scilicet raca, similitudine quadam, vel ob tarditatem, vel deformitatem, vel ob aliquam aliam imperfectionem, quam nauseabat, & exosus erat, appellaret. Quo modo nunc etiam, cum quis alterum contumelia lacerat, illi alicuius vilis, abiectique animalis nomen tribuere solet dicendo canem, porcum, asinum, bestiam, &c. Et Italice dici solet, pare tartaruga. Fortassis, vt Christus Dominus huiusmodi iniuriosos, & cōtumeliosos dicendi modos reprobaret, dixit, qui autem dixerit fratri suo raca, reus erit consilio. Secundo. ܪܩܐ, raco, posset quis singulari quodam modo trahere a verbo Syro ܪܩ rac, idest conspuit, ita vt significet conspuentem, seu consputum; tam enim actiue, quam passiue sumptum, cum alicui tribuitur, in malam apud Syros partem accipitur;

cipiur; quo fit vt sæpe alter alterum vocet conspuentem, seu consputum volens illi aliquam inurere iniuriam. Vel dici potest esse idem, quod ܪܘܩܐ rauco, id est sputum, & alter alteri hãc vocem forte dicebat, vt significaret se instar sputi illum æstimare; qui loquendi modus frequens est apud Syros. Vt enim quis a se nihil alium fieri ostendat, illi dicere solet; tu es instar sputi apud me. Tertio tandem ܪܩܐ raco, apud Syros significat contemptum, despectum, vilem, & abiectum; a quo etiam deriuatur nomen ܪܩܘܬܐ racutbo contemptum, despicientiam, vilitatem, abiectionemque significans. Et in hac significatione arbitror sumi vocem, raca, in Euangelio; ita vt, qui dixerit fratri suo raca, id est, contemptum; despectum, vilem, abiectum, sordidum, & tandem (vt dicitur) hominem nullo numero (hæc enim omnia significat hæc vox apud Syros) reus sit consilio. Christus itaque dominus voluit illa voce huiusmodi verba contumeliosa, quæ homines in proximos suos iacere solent, improbare. Et Matth. 6. habetur vox ܡܡܘܢܐ momuno, Græce μαμωνᾶ, similiter etiam Latine, Mammona, id est, diuitiæ, est vocabulum Syriacum, vt optime notat Sanctus Chrysostomus. Homilia 16. in cap. 6. Matth. & S. Hier. alijq. omnes. Et 16. ܒܪܝܘܢܐ Bariauno, Βαριωνᾶ Bariona, id est, filius columbæ; Bar enim vt bene notat Iansen. in concord. p. 3. c. 66. & alij, significat Chaldaice filium; &, iauno, eadem lingua designat columbam. Et 27. ܩܘܪܒܢܐ curbono Græce dicunt κορβανᾶ Latini Corbanam, id est, oblatio; est vox Syriaca, & licet quidquid à Sacerdote Deo; vel a populo Sacerdoti offertur, illa voce comprehendi possit; tamen nunc vel pro sacra hostia, vel pro placentis quibusdam ex pane confectis, quæ Sacerdotibus in Oriente offeruntur; vel demum pro pane illo benedicto, qui in Ecclesia apud Orientales populo frangi, ac diuidi in more positum est, accipi solet. In Euangelio autem duos videtur posse habere sensus, ܒܝܬ ܩܘܪܒܢܐ id est, in Corbonã; prior est; Non licet eos mittere in Corbonã, id est, in locum in quo oblatio poni solet, ita vt contentum pro continente sumatur. Posterior est, non licet eos mittere, seu vt textus habet Syriacus, abijcere in Corbonã, id est, inter oblationem, seu inter ea, quæ templo offeruntur; nam illa præpositio ܒܝܬ apud Syros, significare potest, (in) prout aliquid esse in loco significat, & (inter) vt suo loco dicetur, & vterq. sensus videtur esse verus. Mihi tamen posterior magis placet, licet prior videatur esse communior. Item ܓܓܘܠܬܐ goghulto, est vox Chaldaica, seu Syriaca, vt notat S. Hier. de interpret. nom. Hebr. Iansen. in concord. p. 4. cap. 143. Boder. loco supra notato, & alij; significat cranium, siue caluariam. Iansenio autem videtur mendose legi in Græcis, ac Latinis codicibus Golgotha per simplex L, cum legendum potius sit per duplex L, sic Golgoltha, nam sic caluariam, inquit, Chaldaica vocat lingua. Sed reuera, quod legatur per simplex L, nullum est mendum; mendum tamen esset si per duplex L, legeretur. Nam hæc vox apud Chaldæos, siue Syros per simplex

simplex L, scribitur. Si tamen aliquod est mendum, est in illa litterarum loci permutatione; nam sic iuxta Chaldaicam, siue Syriacam veritatem, scribendum esset גוגלתא; Gogolta. Sed huiusmodi mendum nihili plane est faciendum, cum voces peregrinæ, aliarum linguarum elementis scriptæ, fere semper aliquam patiantur varietatem. Rursus sententiam illam, quam Christus Dominus in Cruce pendens protulit, scilicet, vt Græci habent ἠλὶ ἠλὶ λαμασαβαχθανί. Et Latini, Eli, Eli Lamasabactani, quidã contendunt esse Syriacã. Sed reuera tota non est Syriaca, sed vt optime notat S. Epipha. hær. 69. partim Hebraice, partim Syriace a Christo Domino fuit prolata. Syriace autem illa sententia sic scribitur ܐܝܠ ܐܝܠ ܠܡܢܐ ܫܒܩܬܢܝ il il lmono sceuacton, id est, Deus meus, Deus meus, quare reliquisti me. Et sic in textu Syriaco reperitur. Illæ primæ voces, scilicet, Il Il, nõ sunt Syriacæ, sed Hebraicæ. Nam Syri dicerent ܐܠܗܝ ܐܠܗܝ Aloh Aloh, Deus meus, Deus meus; cæteræ vero sunt omnino Syriacæ. Nã, sceuact, significat reliquisti, affixum, ni, significat me; licet Syriace illud affixum quiescat. Vnde illi, qui ibi, vbi Christus erat crucifixus erãt, quoniã sciebant linguã Syriacam, tanquam vernaculam, & ignorabant Hebraicam; verba Syriaca intellexerunt, non autem Hebraica; quo fit, vt per nomen Eli, Eli, nomen Eliæ, quod lingua Syriaca dicitur ܐܠܝܐ Elio, propter quandam affinitatem intellexerint, putantes Christum vocasse Eliam. Ex quo constat Græcorum, Latinorumque codices in huius dictionis descriptione non esse mendosos, quia habent Sabactani, & non Azabtani, vt quidam putauere. Nam vt bene notat Iansen. in concord. p. 4. cap. 143. illud vocabulum prædicti codices habẽt iuxta linguam Chaldaicam, & non iuxta Hebraicam; & magis credendum esse, ait Christum Dominum, cum lingua Chaldaica esset illi vulgaris, dixisse Sabactani, iuxta Chaldaicam, quam Azabtani, iuxta Hebraicam. Addit præterea deprauate legi in plerisque libris Lamazabatani, cum legendum sit Lamasabactani, quemadmodum se incorruptam dictionem Chaldaicam reperisse in vetustis exemplaribus Latinis simul, & Græcis testatur modernus quidam. Et Marci 3. habetur ܒܢܝ ܪܓܫ bnai rghesc, cognomen filiorum Zebedæi, quod Græci, vt potuerunt sic scripserunt Βοανεργὲς, & similiter Latini Boanerges; hoc autem cognomen esse Syriacum docet Iansen. in concord. p. 2. cap. 39. & Boder. loco notato. ܒܢܝ enim lingua Syriaca significat filios: & ܪܓܫ rghesc, quod videtur esse cõtractum a nomine ܪܓܫܐ, quod duo videtur significare, primo sensum, secundo fremitum, tumultum, ac strepitum, sicut verbum ܪܓܫ rghasc, & significat, sentire, & fremere ac perstrepere; nisi quis velit illud nomen deducere a nomine ܪܘܓܫܐ quod

quod proprie strepitum, tumultumque significat. Declarantur autem illa nomina filij tonitrui, quia tonitruum fit cum magno strepitu, ac tumultu, ita vt omnes illud sentiant. Et ita nomen illius, quod comitatur tonitruum, ad ipsum tonitruum significandũ impositũ est. & cap. 5. ܛܠܝܬܐ ܩܘܡܝ tlitho cum, Græce ταλιθὰ κοῦμι. & Latine, Talitha cumi; idest, puella surge, quod dictum esse Syriacum omnes fere linguarum periti fatentur; quo fit vt cum omnino sit Syriacum, illa verba, quæ habentur in textu Græco, ac Latino (quod est interpretatum, puella tibi dico surge) in textu Syriaco non reperiãtur. Fortassis ipse Euangelista Marcus, qui suum Euangelium in patrium Sermonem Syriacum putatur transtulisse; cum illa verba essent Syriaca, noluit iterum alijs verbis Syriacis interpretari; quia erant ordinaria linguæ Syriacæ. Ex quo loco aperte probatur, quod quærimus, scilicet Christum Dominum habuisse in vsu linguam Syriacam. & cap. 7. illud verbum ܐܬܦܬܚ ethphathh, Græce, ἐφφαθά, Latine, Ephphetha. Idest, adoperire, est etiam Syriacũ; vnde etiam illa verba, quæ in alijs textibus habentur, (quod est adoperire) non sunt translata in lingua Syriaca; sed solum ipsum verbum tantum ponitur sine vlla explicatione; quia est ordinarium, ac proprium verbum Syrorum apud eos aperire significans. Et 14. ܐܒܐ abo, ἀββᾶ, abba, idest, pater, est etiã Syriacũ. Et Ioã. 1. nomen ܟܐܦܐ Kipho, Græce, κηφᾶς, Latine, Cephas, quod Simoni imponitur, vt optime etiam notat Beda. homil. 1. temp. Hiem. & Iansen. in concord. p. 1. c. 17. & alij fere omnes, est Syriacum, significatque petram, seu lapidem. Vnde illa verba (quod interpretatur Petrus) in textu Syriaco non reperiuntur, quia illud nomen proprie Syris significat, petram, seu lapidem. Item nomen ܡܫܝܚܐ mscihho Græce, μεσσίας, & Latine, quoque, Messias, idest, vnctus, est Syriacum deriuatum a verbo ܡܫܚ quod vngere significat. Vt etiam notat Iansen. ibidem. Et ideo illa verba (quod est interpretatũ Christus) in textu Syriaco non sunt posita. Et Ioan. 5. ܒܝܬ ܚܣܕܐ Bethhhesdho, Græc βηθεσδά, Latine Bethsaida, seu vt alij volunt, Bethesda. Idest, domus misericordiæ, est nomen Syriacum conflatum ex duabus vocibus, ex Beth, idest, domus; & hhesdho, id est, misericordia. Et nomen ܦܨܚܐ peshho, Græce, πάσχα, & Latine, pascha, quod apud omnes Euangelistas reperitur, est omnino Syriacum & proprie significat lætitiam, quæ videlicet vultu, verbis, ac motibus ostẽditur, & hinc est, vt quia in festo die potissimũ huiusmodi lætitia ostendi solet, pro die festo accipiatur. Et Actorũ 5. ܫܦܝܪܐ Sciapira, Græce σαπφείρη, Latine Saphira, id est, pulchra, est etiã nomen Syriacũ. Et Act. 9. ܛܒܝܬܐ ttui-

ttuitho Græce ταβιθά. Et Latine tabitha, ideſt, caprea, ſeu dama, eſt vox Syriaca: quo fit, vt illa verba (quæ interpretata dicitur Dorcas) explicandi cauſa in textu Syriaco non ſunt addita. Et 1. ad Cor. c. vlt. ܡܪܢ ܐܬܐ moran etho, Græce μαρανάθα, Latine ſimiliter Maran atha. Id eſt, Dominus noſter venit eſt Syriacum, vt etiam optime notant S. Athan. S. Ambroſ. & Magiſter ſentent. in illum locum, & alij. Ex quibus locis, & ex alijs plurimis doctiſsimus quiſque fateri cogitur Chriſtum Dominum, Beatam Virginem, Apoſtolos, & demum omnes Hebræos habuiſſe linguam vernaculam, ac maternam Syriacam. Quod etiam manifeſtiſſime præter ea, quæ diximus, confirmat id, quod dicitur in 1. cap. Act. Ibi enim habentur hæc duo nomina ܚܩܠ ܕܡܐ Hacal dmo, Græce ἀκελδαμά, & Latine ſimiliter Haceldema; id eſt ager ſanguinis. Et dicuntur hæc nomina eſſe impoſita illi poſſeſſioni, ſeu agro, lingua habitantium Ieruſalem; ſeu vt habet textus Syriacus, lingua regionis. at certũ eſt illa nomina eſſe Syriaca, vt optime notat Ianſen. concor. 4. p. c. 140. Guido Fabritius loco ſupra notato. Et Belar. tom. 1. lib. 2. c. 15. & alij fere omnes præſertim, qui aliquam cognitionem habent linguæ Syriacæ, ſeu Chaldaicæ, ac Hebraicæ. Igitur lingua habitantium Ieruſalem, ac proinde vniuerſæ illius regionis, inter quos Chriſtus Dominus, eius Sanctiſsima Mater, eius Apoſtoli; reliquaque eius ſancta progenies erat, lingua Syriaca fuit. Sed obijciet quis Act. c. 21. dicitur S. Paulus allocutus eſſe plebem Iudæorum lingua Hebræa; & idem habetur cap. 22. Imo Euangeliſtæ multas voces, quæ dictæ ſunt eſſe Syriacæ, ſeu Chaldaicæ; dixerunt eſſe Hebraicas, vt illud Ioan. 19. vbi habentur illa verba (exiuit in eum, qui dicitur caluariæ locum, Hebraice golgotha) non ergo bene probatum eſt ex vocibus prædictis ex eo, quod ſint verba Chriſti, & Apoſtolorum, & ſint Syriacæ, Chriſtũ, & Apoſtolos lingua Syriaca eſſe loquutos; quandoquidem ipſimet Euangeliſtæ dicunt ea eſſe dicta Hebraice; Quare ex locis allatis probatur Chriſtum, & Apoſtolos lingua potius Hebraica, tanquam vernacula, ac materna eſſe loquutos, quam Syriaca. Reſpondeo in prædictis locis non ſumi linguam Hebræam pro lingua illa Moſaica, ſed pro lingua, qua eo tempore Hebræi tanquam vulgari, ac patria vtebantur; vt optime notat Ianſen. concord. p. 4. c. 143. Belarm. tom. 1. lib. 2. c. 4. VVidmãſt. locis citatis. Accedit etiam, quod S. Hier. in lib. de nom. Heb. multas voces, inter quas eſt prædicta vox Colgotha, affirmat eſſe Syriacas, ſeu Chaldaicas, cum tamẽ ab Euangeliſtis Hebraicæ eſſe dicantur. Neceſſe eſt igitur Apoſtolos cum locis notatis, & alijs ſimilibus de lingua Hebræa mentionem faciunt, linguam illam, qua tanquam materna, ac vernacula Chaldaica, videlicet ſeu Syriaca. Hebræi tunc vtebantur, intellexiſſe, pro certo habere. Ex dictis manifeſte patet, ſacroſanctum Matthæi Euangelium, & Epiſtolã Pauli ad Hebræos lingua Syriaca, & alijs fuiſſe ſcripta, vt optime, ac doctiſſime probat Ioan. Alber. VVid. Guido Fabritius Boder. & Belarm. locis citatis. & alij multi. Nam, vt ait, Nicephorus cum S. Matth. anno ab Aſcenſione Chriſti 15. ad gentes iturus, Euangelium, tum S. Paulus ad Heb. Epiſtolam ſermone patrio ſcripſit; conſtat autem ex dictis ſermonem eorum patrium, ſeu maternum, ac vulgarem fuiſſe Chaldaicum, ſeu Syriacum. Tunc enim Moſaica lingua Iudæorum patria, ac materna non fuit, ſed tanquam ea, qua vetus erat ſcriptum

testamentum, a doctis tantum intelligebatur, & in templo, ac scholis vsurpabatur: Vnde Iudaei, qui Christum in templo docentem audiebant obstupefacti dixerunt: quo modo hic litteras scit cum non didicerit. Deinde, vt optime ratiocinatur VVid. aequum erat ex omnibus Euangelistis vnum aliquem doctrinam Christi, tum exorientem, ea lingua perscribere, quae non solum a Pontificum, Scriborum, Pharisaeorumque collegijs, inimice, hostiliterque insectantibus. Verum & ab infima multitudine, seu turba, ipsisque discipulis ex Idiotarum numero delectis intelligeretur. Post haec, indiligenter illiberaliterque cum vniuersa Ecclesia egisse Apostoli videri possent; nisi caelestem Christi doctrinam, ac legem, eodem sermone, eodem verborum pondere, eademque sententiarum grauitate, quantam ex diuino ipsius ore ab attentis auditoribus excipi par erat, praestari nobis alicubi procurassent: atque haec ipsa indiligentia Graecae quoque, Latinaeque linguae conditionem meliorem reddidisset, quam eius, in qua salutis nostrae mysteria enuntiata fuerunt. Quin & vero dissimile non est Matthaeum Publicanorum ordinis hominem sermonis istius Mosaici nescium fuisse: alioquin enim quomodo & vulgi, & Iudaici, & principum eius gentis opinio de Apostolici gregis ignorantia, & inscitia constitisset, quam seruator ipse dissimulato illiterati hominis probro sibi obiecto confirmauit. Denique prouidentiae diuinae consentaneum esse arbitratur VVidmanst. vt Melchisedechi Sacerdotio vna cum lege placabili, decretis, hostijsque Mosaicis succedente, ac Hebraeorum lingua vetere, paucis quibusdam voculis exceptis, vna cum victimis illis, & accusatoria lege, qua late nostra religio patet, ab aris, & sacrificijs nostris explosa, nouus sermo disciplinae caelestis enuntiatione imbutus substitueretur, vnde Christiana lex in Orbis terrae linguas praecipuas, tanquã ex fonte dimanaret. haec ille. Neq. vero his vt bene notat Belar. & alij repugnant veteres Scriptores, ac Patres, qui dicunt Euangeliũ S. Matthaei, & Epistolam Beati Pauli ad Hebraeos, Hebraice scripta fuisse; loquuntur enim de lingua Hebraica, quae Apostolorum tempore vulgaris erat, & communis Hebraeis, quam Chaldaicam, seu Syriacam fuisse constat ex dictis; quemadmodum, vt iam diximus in ipso Euangelio aliquid legimus esse dictum Hebraice; quod tamen vulgari lingua scilicet, Chaldaica, seu Syriaca dictum esse linguarum peritis perspicuum est. Iam vero ex dictis aperte videtur posse colligi: hac lingua gaudium, pacem, ac salutem ab angelis annuntiata esse hac primum fidem Christianam in Syria; in qua ipsa lingua maxime floruit, ac floret, & in qua primum etiam, sanctissimũ Christianum nomen coepit esse, ac dici; manifestatam esse, turbisque varijs parabolis declaratam esse: hac diuina, diuinique amoris plenissima praecepta tradita esse: hac remissionem peccatorum praedicatam esse: hac Sacramenta omnia instituta esse; hac miracula cuncta, quae a Christo loquente fiebant, facta esse: hac Apostolis sanctis & praesertim Petro eorum Principi a Christo Domino ligandi, soluendique potestatem datam esse: hac omnia Christianae fidei mysteria, &, vt vno verbo dicam, vniuersam doctrinam Euangelicam a Christo Domino patefactam, & diuulgatam esse: atque homines ad eam inuitatos esse. Hac quemadmodum Demon primum Adamũ ac primam Euam fallacibus verbis vicit, atque in errorem induxit: Ita eadem Secundus Adam primi defensor, ac vindex, & secunda Eua damna a prima illata resarcians, ipsum daemonem suis sanctissimis, ac omni virtutis laude decoratissimis verbis, vicerunt, superarunt, & omnino represserunt. Hac praeterea sanctissimum ipsius Deiperae Mariae Virginis canticum scilicet (magnificat) ab ipsa dictum fuit.

Hac

Hac Angeli salutatio castis ipsius auribus suauiter insonuit. Hanc denique in varijs, ac dulcissimis eloquijs Maria cum filio Iesu; & Iesus filius cum matre Maria, & Iesus, & Maria, cum sanctis Discipulis, alijsque amicis, & cognatis quotidiano vsu vsurpabant. Ex quo, vt tandem concludamus, facili negotio cognosci potest, quanta sit huius linguæ nobilitas, dignitas, ac sanctitas; & quanti ab omnibus præsertim a Christianis sit facienda; quandoquidem Christi, & matris eius sanctissimo, ac purissimo ore fuit consecrata.

DE CHALDAICAE LINGVAE vtilitate.

VAM vtilis sit, ne dicam necessaria Chaldaicæ linguæ, in Christiana, ac sancta Dei Ecclesia cognitio, ac scientia, quamuis pro dignitate dicere non possimus: tamen, vt aliqua eius addiscendæ studiosis ingeneretur cupiditas; aliquid de plurimis, vberrimisque, qui ab illius cognitione capi solent, fructibus, breuiter, leuiterque attingemus. Primo igitur ad sacram Scripturam (vt ab ea sumatur initium) in multis obscuris, difficilibusque locis, clare, facileque intelligendam est vtilissima. Nam si de veteri testamento sermo habeatur, cum eius in linguam hanc antiquissima sit translatio; siquidem hæc, vt alias sileam translationes Syriacas, tempore S. Thaddæi Apostoli, & Abgari Syrorum regis, facta fuit, vt traditur tum alibi, tum in Prologo quodam Psalterio Syriaco præmisso, & ego fauente Deo alibi de huiusmodi Syriacis translationibus, fuse, accurateq. tractabo; non potest esse, tam antiqua huius testamenti, in hac lingua editio, eiusque lectio ediscentibus; nisi magnæ vtilitatis; & miræ in varijs, reconditisque sacræ Scripturæ enodandis sensibus, tum verbi diuini concionatoribus, tum eiusdem explanatoribus, facilitatis, atque eruditionis. Accedit etiam, quod cum hæc lingua maiorem affinitatem habeat cũ lingua Hebraica, in qua prædictum testamentum fuit cõscriptum, quã quælibet alia lingua; & in quã pluribus vocibus, dicẽdiq. modis, ac phrasibus inter se maxime conueniãt, quo fit, vt quidã has duas linguas vnã, & eandẽ esse putauerint; sine vlla dubitatione huius linguæ voces scripturarũ sententias aliquo modo propius attingent. Quod præclare ex Magno Aphrem Syriæ ornamento Magnus Basilius Græciæ decus notauit in Hexam. exponens inter alia illud Gen. 1. (& Spiritus Domini ferebatur super aquas.) At quonam inquit pacto dixeris super aquas hic ferebatur? Equidem nõ meam; sed viri cuiusdam Syri (intelligendo S. Aphrem) recensebo sententiã, qui tantum a mundana sapientia distabat, quanto verarũ scientiæ rerum propinquior erat. Aiebat igitur ille Syrorum vocem significantiorem, atque euidentiorem esse, & ob affinitatem, quam cum Hebraica habet lingua sententias Scripturarum aliquo modo propius attingere. Itaque talem huiusce sententiam esse dicebat: verbum hoc fere-

batur pro confouebat, vitalemque fœcunditatem aquarum naturæ præbebat: sumūt, atque interpretantur ad similitudinem auiculæ incubantis, vimque vitalem quandam imprimentis in ea, quæ ab ipsa fouentur. Talem hunc is prædicabat ea voce sensum significari, super aquas, inquam spiritum Dei ferri, id est, ad fœcunditatem vitalem, aquæ naturam ipsum Spiritum sanctum præparasse. Quare satis per hoc id ostēditur, quod quæritur a nonnullis, nec ab actu creandi Spiritum sanctum abfuisse. Hæc Magnus Basilius. Ex quo loco manifeste constat linguæ Syriacæ voces in sacra Scriptura esse significantiores. Quare & ipsa lingua, & in ea Scripturæ editio maximæ debet esse vtilitatis, maximæ auctoritatis. Si vero sermo sit de nouo testamento, cum hoc partim Syriaca lingua Apostolorum patria sit scriptum, vt supra dictum est, partim in illam, vel ab ipsis Apostolis, vel Apostolorum temporibus (de quo iuuante Deo alibi) sit translatum, & ab Apostolorum temporibus hucusque magno omnium Orientis populorum, qui Chaldaica, siue Syriaca vtuntur lingua, vt etiam vetus testamentum retentum, & semper summa in veneratione, & auctoritate sit habitum, & demum publice in omnibus eorum Ecclesiis antiquissimis constitutis in Syria, Mesopotamia, Chaldæa, Aegypto, & deniq. in vniuersi Orientis partibus dispersis, ac disseminatis, lectum sit, ac legatur, quis sine maxima temeritatis nota, eius editionis lectionem non eße maximæ vtilitatis, & auctoritatis negare potest. Nā licet Schismatici, a Catholicis Orientis in explicando, quid sibi velit Syriacus textus interdum dißentiant: in ipso tamen textu de verbo ad verbum Syriace legendo, & integre retinendo, ab eoque nihil plane detrahendo, vel nihil illi de nouo addendo, nec vllo modo reformando, mirum in modum (vtinam sic aliis in rebus) cum illis consentiunt: quare sicut ante schisma, ita post illud eodem Syriaco textu, quo Catholici, vtuntur; & omnino cum illis in iisdem sacræ Scripturæ verbis, licet interdum nō in sensu, omnino conueniunt. Vnde nullus vlli vnquam de textu ipso Syriaco remansit dubitandi locus. Deinde nouum testamentum Hebraice non extat; quare cum aliquid obscurum, ac difficile in textu Græco, ac Latino alicui interpreti occurrit; non habet alium textum vocibus significantioribus, & antiquissimorum sanctissimorūq. virorum Commentariis illustratum, quem consulere poßit, nisi Syriacum; quem pauci Latini, sicut pauci Syri textum Latinum, ob hominum linguæ Latinæ, ac Syriacæ peritorum penuriam, hucusque consuluerunt. Et quamuis pauci etiam Græci ob eandem causam parum Syriacum textum citarint: eum tamen plurimi Syri auctores; & Sancti Patres, auctoritate doctrina, ac sanctitate Græcis nequaquam inferiores, docte, & enucleate interpretati sunt: in homiliis; sermonibus, & concionibus, vsurparunt; & denique semper in ore habuerunt; inter quos, vt reliquos sileam, est doctissimus, ac sanctissimus Doctor Iacobus Syrus; qui multa in scripturā edidit Commentaria. Et ille alter vt (ait S. Greg. in vita eius) Patrum optimus Ecclesiæq. doctor clarissimus, Magnus Aphrem, qui teste eodem S. Gregorio Nysseno, & aliis, omnē, & antiquā, & nouā Scripturam asiduo studio, vt quiuis alius studiose versauit, accurateq. ad verbum est interpretatus, & ab ipsa procreatione mundi vsque ad postremum Gratiæ librū, quæ abdita, quæq. arcana, ac recondita erant, spiritus adiutus lumine Commentariis illustrauit. Quæ omnia in Oriente extant apud Syros, & tamen nihil fere ex illis habet Occidentalis Ecclesia, non ob aliā causam, nisi quia pauci admodum Latini, Latinam linguam cum Syriaca coniunxerunt. Et quamuis etiam S. Hier. litterarum, & linguæ Syræ ignarus fuisse à Gennadio, vt refert VVid. Ex eo deprehenda-

mus

tur; quod in Cathalogo Ecclesiasticorum Scriptorum S. Iacobum Nisibenæ ciuitatis Episcopum, egregiũ Syrum Scriptorem in linguam Græcam nondum conuersum, atq. icirco ignoratum ab eo silentio prætermiserit; in prædicto tamen Cathalogo non satis obscuræ sacræ Scripturæ Syriaca lingua editæ meminit, cum sic de Aphrem ait. Aphrem, Edessenæ Ecclesiæ Diaconus, multa Syro sermone composuit: & ad tantam venit claritudinem, vt post lectionem Scripturarum (idest lingua Syriaca editarũ) publice in quibusdam Ecclesiis eius scripta (vt nunc etiam maxime apud Maronitas in officijs diuinis) recitentur. Hanc præterea a noui testamenti Syriaco textu cõmoditatẽ percipi posse arbitratur VVidmãst. quod Syriaca illa dicendi formula Christo Domino, Apostolisq. gentilitia, in Græcis, Latinisq. auribus, etiam nunc peregrina quodammodo, multã Latinis hominibus iucunditatem, atque lumen ad multorũ locorum Catholica sensa enudanda præcipuũ sit allatura. Adeo enim palæstinũ illud dicendi genus in sacris litteris quacunque lingua promulgatis implicatum insidet; vt Marcus Euangelista, (quem Syri Latina lingua in scribendo suo Euangelio vsum fuisse affirmant) non magis Latine, aut Lucas, & Ioannes Græce scripsisse, quam vel P. Terentius Apher comœdias ad Punicæ, vel Iudæus Philon scripta sua ad Hebraicæ dictionis normam direxisse videantur. Hæc in præsentia satis sint de vtilitate editionis Chaldaicæ, siue Syriacæ linguæ. Ex quibus etiam colligitur, quam temere de ea quidam effutiant. Per editionem autem Chaldaicam, siue Syriacam non intelligimus eam, quæ Paraphrasis Chaldaica appellatur; sed illam, quam ab initio rerum Christianarum Syri habuerunt atque ad hæc vsque tempora retinent; publiceq. vt dictum est, in Ecclesiis vsurpant. Secundo Chaldaicæ linguæ cognitio non solum est vtilissima ad multa loca defendenda in editione Latina, quæ Occidentis hæretici corrupta, seu deprauata esse asserunt; cum sint emendatissima, & antiquissimo Syriaco textui maxime conformia: Verum etiam ad probandum, ieiunia, abstinentias, venerationem crucis & aliorum, memoriam sanctorum, frequentes oblationes, seu Missarum celebrationes, preces pro defunctis, diuinorum officiorum recitandorum consuetudinem, & alia eiusmodi, quamplurima, quæ hæretici, tanquam nouus Romani Pontificis traditiones detestantur: esse antiquissima, & in Ecclesia etiam Syriaca ab Apostolorum temporibus hucusque retenta, & conseruata, vt videre est tum in sectionibus capitum textus Syriaci, tum etiam in Breuiarijs, librisque diuinorum Officiorum Maronitarum, atque aliorum Syrorum, tum denique id clare cõstat, ex tam antiqua, ac perpetua prædictarum rerum in dicta Ecclesia summo omnium consensu exercendarum consuetudine; ut Syriacæ linguæ peritus aperte ex eius Ecclesiæ liberis intelliget. Tertio Sancta Romana Ecclesia, omnium Ecclesiarum mater, ac magistra debet omnes hæreses, præsertimq. præcipuas, quæ magis uigent, confutare. At excepta natione Maronitarum, (quæ se Romanæ Ecclesiæ semper deditissimam fuiße profitetur, atque hoc certo Dei iudicio, ac beneficio factum esse uidetur, qui noluit omnino fidem Christianam Catholicam in ijs sanctis locis extingui, in quibus primo incæpit.) Reliqui fere omnes Orientales, qui hac utuntur lingua, sunt hæretici. Vel enim Nestorium, uel Dioscorum, seu Eutichetem, & alios impios, ac sceleratos in sacrosanctis Concilijs condemnatos hæreticos consectantur. Hi autem nulla ratione sine lingua Syriaca confutari, conuincique possunt. Imo sunt plurimi, qui contra sacrosancta Concilia, Chalcidonense, Ephesinum &c. Atque adeo contra uniuersam Ecclesiam Catholicam nefandas suas hæreses defendendo, tam impie scripserunt,

runt, vt cum illorum peruoluo scripta, licet mirum in modum ad eorum scripta, scriptis pariter confutanda, atque explodenda meus commoueatur, & accendatur animus: tamen admirari satis non possim quomodo à Latinis Catholicis, qui scriptis ab hæreticis vinci, non patiuntur, non sint, non dico confutata, sed omnino extincta. Cuius rei causam aliquantulum mecum ipse considerans, nullam aliam præter hominũ linguæ Syriacæ in Ecclesia Romana peritorum penuriam reperire potui. Quod optime considerans summus, atq. optimus Pontifex Clemens quintus toto Concilio Viennensi approbante statuit, vt habetur. lib. 5. tit. 1. de mag. c. 1. Vt vbicumq. Romanam Curiam residere contigerit, necnon in Paris. & Oxen. Bon. & Salamantino studijs erigerentur scholæ, in his tribus linguarum generibus, Hebraicæ, Arabicæ, & Chaldææ; ibique stipendia competentia, ac sumptus huic rei necessarios decernit; & multa alia dicit, quibus ostendit, quam vtilis sit, ac necessaria Ecclesiæ sanctæ huiusmodi linguarum cognitio. Quarto, Chaldaicæ, seu Syriacæ linguæ cognitio est maxime vtilis, & necessaria ijs præsertim, qui linguam Hebraicam, vel discere volunt, vel profitentur. Nam cum non solum libri Esdræ, ac prophetia Danielis magna ex parte, vt dictum est Chaldaice scripti sint; Verum etiam omnes fere Hebræorum interpretationes, Rabbinorumq. Commentaria, ac scripta, & tandem, si sacram Scripturam excipias, quidquid iam longo tempore ab Hebræis scriptum est, quasi æque resipiat Chaldaismum, atque Hebraismum, nemo sine lingua Chaldaica, Rabbinos, Hebræorumq. auctorum scripta, & interpretationes recte, ac perfecte intelligere poterit, nec perfectam linguæ Hebraicæ cognitionem habebit, vt ipsimet linguarum periti vna voce fatentur. Quinto, Chaldaicæ, siue Syriacæ liguæ sciẽtia est vtilissima ad quãplurimos Astrologiæ, Mathematicæ, Philosophiæ, Theologiæ, reliquarumq. omnium scientiarum, ac facultatum libros legendos; & ad quamplurima alia cuiuslibet generis historiarum antiquissima, omnisq. eruditionis plenissima, peruoluenda monumenta. Ex quarum rerum cognitione, quam maximam studiosorum animus percipere solet voluptatem. Accedit quod, si sapientiæ amor, & tam ligatæ, quam solutæ orationis suauitas, ac splendor ad Græcam linguam addiscendam studiosos impellere solent; quanto magis hæc eadem ad linguam Chaldaicam perdiscendam eorum animos, accendere debent? quandoquidem illam Græcorum sapientiam, cuius inflamantur amore, a Chaldæis, tanquam a fonte dimanasse docent, tum alij, tum præcipue Eugub. lib. 1. de Perẽni Philosophia. c. 1. Vndè nõ desunt, qui Aristotilẽ (de cuius doctrina tantopere Græci gloriantur) tantam rerum cognitionem, quam suis in libris posteritati reliquit, ex Chaldæorum, Hebræorumq. libris Alexandri Magni sui discipuli iussu, vndiq. collectis, expilasse, subq. suo nomine supresis aliorum auctorum nominibus, versute edidisse asseueranter affirment. Præterea solos Chaldæos esse sapientes ipsius Græciæ oraculum cum à quodam consuleretur, quos tandem homines religioni deditos aliquando esse contigisset, respondisse ex eorundem testimonio scribit Iust. Martyr, & Philosophus. in Oratione Parœn. ad gentes. Responsum autẽ illius oraculi his versibus continetur.

Solis Chaldæis sapientia cessit: Hebræi
Ingenitum regem mente, Deumq. colunt.

Non solum autem Græci sapientia, sed etiam sermonis elegantia, sentẽtiarumq. grauitate, sunt Syris inferiores. Nam sanctissimus Iacobus; & Magnus Aphrem (vt reliquos taceam,) ita in copiose, ornate, sapienter, grauiterq. dicendi genere, tam in soluta,

luta, quam in ligata oratione excelluerunt, vt non solum præstantissimos Scriptores Græcos superauerint; Verum etiã ad sui admirationẽ, quam maxime eos commouerint. Et quidem de Magno Aphrem. (vt de S. Iacobo, qui si ipsum Aphrem non superat, æquat tamen, taceam.) Audi quid inter alia dicat Sozomenus. lib. 3. hist. Eccles. c. 15. Hic (inquit) disciplina monastica vitam instituens, cum neque a quoquam didicisset, neque expectaret se talem euasurum, de repente in linguæ Syriacæ peritia tantum profecit, vt sumarum Philosophiæ præceptionum intelligẽtiam adeptus sit, & non solum facilitate, ac splendore orationis, sed etiam sententiarum crebritate, atque sapientia Græcos Scriptores, facile præstantissimos superauerit. &c. Et Nicephorus Callist. lib. 9. c. 16. Eadem (inquit) hac ætate, & Ephræm Syrus præclarus fuit, qui quidem longo interuallo omnes præcessit, & breui tantum in lingua Syrorum, cũ quidem eam prius ab alijs non didicisset, neque specimen aliquod, aut spem talem eũ fore, præbuisset, profecit, vt cum pietatis exercitio ad summum contemplationis peruenerit, tum splendore, facilitate, & suauitate verborum, nec non densitate, & grauitate sententiarum, etiam præclarissimos quosque Græcorum, qui eloquentia antiquitus excelluissent, superauerit &c. Et postea subdit. Quamobrem Magnus ille, & Oratione, & virtute Basilius, qui Cappadocum Metropolim Episcopatu suo exornauit, summopere virum est admiratus, eundemq. eruditionis nomine beatum censuit. Vt tanti viri tam certo testimonio manifestum sit, communiter quoque a Græcis, qui tum clarum in eloquentia obtinuere nomen, præstantissimum omnium Ephræm iudicatum esse. &c. Ex quibus constat, si studiosi, sapientiæ amore, eloquentissimorumq. Scriptorum præstantia, ad linguam Græcam addiscendam alliciuntur; quanto magis ijsdem ad linguam Chaldaicam, siue Syriacam arripiendam, rapi debeant? Postremo, vt quamplurimis huiusce linguæ supersedeam vtilitatibus, illud omnes studiosos Christianos, præcipueq. pios, & religiosos ad hanc linguam adipiscendam, quam maxime inflammare debet; scilicet ea lingua loqui, qua ipse Christus Dominus, & sanctissima Virgo Maria mater eius, loquuti sunt; ea legere nomina: ijs denique fruendo vti vocibus, quas sacratissima eorum ora proferendo consecrarunt.

PETRI

PETRI VRETAE BVRGENSIS Theologi, in Grammaticam Chaldaicam eruditissimi viri Theologi Georgij Amiræ Edeniensis è Monte Libano, Epigramma.

AVcta tibi placidæ veniunt iam dona Mineruæ,
Otia nam semper hæc tibi, Roma, placent.
Scilicet antiquæ & tam castæ dogmata linguæ,
Qua potes ad fontes ire benigna sacros.
Nam prius illa fuit patribus notissima, sic &
Vulgaris Christo discipulisque suis.
Montis odoriferi tibi portat munus eoum,
Ipse dat optatas delitiasque liber:
Arboribus nemorum gaudet Maronitica tellus,
Frugibus, & gemina vite Lyæe tua:
Ruris honos, cedri simul, ac durantis oliuæ,
Quæque sua sanctus perfluit amnis aqua.
Hæc multos olim peperit facundia doctos,
Ad cæli motus, sidereasque vices.
Georgius vnde tuus venit; multosque per annos
Doctus erat sacris clarius in studijs.
Natus nobilium clara de stirpe parentum
Prominet, & tota notus in Vrbe sonat.
Hoc satis esse putat; sed sæpe rogatus amicis
Omnia quàm doctè perficit, atque docet.
Hinc iam Carpe nouos fructus, Romana iuuentus,
Talibus ingentes accumulabis opes.

EIVSDEM AD LECTOREM:

HAec sunt facundæ pulcherrima commoda linguæ,
Quod cupis & nitidum, maxime lector, opus.
Nec studuit tibi Chaldæas exponere voces
Quis melius, nec quo pulchrius ante dedit.
Exatam dices hanc visam protinus artem,
Quà facilem nobis reddit Amira viam.
Omnia fronte tamen, si legeris ista, serena,
Hic erit vtilitas, lux noua, forma, modus.

GEORGII AMIRAE
SYRI EDENIENSIS
E LIBANO.
GRAMMATICAE
LINGVÆ CHALDAICAE
SIVE SYRIACAE
Liber primus.

DE LITTERIS CHALDAICIS, SEV Syriacis, & de earum diuisione.

CAPVT PRIMVM.

RIPLEX potissimum litterarum species, apud Chaldæos, seu Syros communiter reperitur; quarũ quidem meminit Grammaticus quidam Syrus, nomine Dauid, Pauli filius in suis quibusdã notationibus in Grammaticam. Prima dicitur ܐܶܣܛܪܰܢܓܶܠܳܐ estranghelo; a qua non multum distat ea characteris species, qua vtuntur Nestoriani, & nonnulli, natione quidem Græci (seu vt communiter in Syria appellantur) Melchitæ: idiomate vero pseudochaldæi, seu Arabes. Secunda autem dicitur ܦܫܺܝܛܳܐ fscitto, idest, simplex, vel ܣܶܪܛܳܐ sertto, idest, linea, ita au-

tem dicitur, quia simplicibus lineis pingitur; Tertia postremo nuncupatur ܟܦܝܦܐ cefifo, idest, duplicatus, & solet a quibusdam dici ܡܫܬܛܪܝܢܐ messttariono, scissus, quia videlicet duplicatis, & quasi in medio scissis scribitur lineis; vt in tabella Alphabetica patet.

Prima litterarum species putatur omnium antiquissima, ac proinde omnibus nationibus, quæ Chaldaicum vsurpant idioma, est communis. Secunda est recentior, & a prima dimanauit, eaq. multo est facilior scriptu, quo fit, vt sit maxime in vsu, tum apud Orientales alios, tum apud Catholicam, Romanæq. Ecclesiæ studiosissimam, Maronitarum nationem. Tertiam demum in libris antiquissimis non vidi, ea tamen in titulis scribendis, vel breui aliquo dicto, seu epigrammate Chaldaico, non semel a recentioribus vsurpatur; & facit potius ad ornamẽtum (præsertim cum varijs coloribus decoratur) quam ad necessitatem. Subijciamus ergo tabellam, in qua singulorum characterum species suo ordine conspiciantur.

Tabella indicans singulas Chaldæarum litterarum species, earumq. figuras, potestates, ac nomina.

Nomen		Potestas	Simplex	Duplicatus	Nestorianus	Estraghelo
Aleph	ܐܠܦ	A	ܐ ܐ	ܐ ܐ	ܐ ܐ	ܐ ܐ
Beth	ܒܝܬ	B	ܒ	ܒ	ܒ	ܒ
Gomal	ܓܡܠ	Gh	ܓ	ܓ	ܓ	ܓ
Dolath	ܕܠܬ	D	ܕ	ܕ	ܕ	ܕ
He	ܗܐ	H	ܗ	ܗ	ܗ	ܗ

Vau

Vau	ܘܳܘ	V	ܘ	ܘ	ܘ	ܘ
Zain	ܙܰܝܢ	Z	ܙ	ܙ	ܙ	ܙ
Hheth	ܚܶܝܬ	Hh	ܚ	ܚ	ܚ	ܚ
Tteth	ܛܶܝܬ	Tt	ܛ	ܛ	ܛ	ܛ
Iud	ܝܽܘܕ	I	ܝ	ܝ	ܝ	ܝ
Kof	ܟܳܦ	K	ܟ	ܟ	ܟ	ܟ
Lomad	ܠܳܡܰܕ	L	ܠ	ܠ	ܠ	ܠ
Mim	ܡܺܝܡ	M	ܡ	ܡ	ܡ	ܡ
Nun	ܢܽܘܢ	N	ܢ	ܢ	ܢ	ܢ
Sĕkath	ܣܶܡܟܰܬ	S	ܣ	ܣ	ܣ	ܣ
Ee	ܥܶܐ	Aa	ܥ	ܥ	ܥ	ܥ
Fe	ܦܶܐ	F	ܦ	ܦ	ܦ	ܦ
Sſode	ܨܳܕܶܐ	Sſ	ܨ	ܨ	ܨ	ܨ
Qof	ܩܽܘܦ	Q	ܩ	ܩ	ܩ	ܩ
Riſc	ܪܺܝܫ	R	ܪ	ܪ	ܪ	ܪ
Scin	ܫܺܝܢ	Sc	ܫ	ܫ	ܫ	ܫ
Tau.	ܬܰܘ	T	ܬ	ܬ	ܬ	ܬ

De harum litterarum nominum significatione.

CAPVT SECVNDVM.

LItteras Chaldaicas habere nomina, quæ aliquid significēt, perſpicuum eſt; cur autem talia nomina obtineant, licet non ita clarum ſit, poteſt tamen aliqua ratio ducta ab ethimologia nominis, ſeu ab ipſius litteræ ſono aſsignari; quare vt id pateſiat, incipiamus a prima littera.

ܐܠܦ Aleph, tria poteſt ſignificare, vel enim eſt quaſi ܐܠܦ elaf, ab ܐܠܦܐ elfo.i.nauis, vel quaſi ܐܠܦ olef, ab ܐܠܦܐ alfo, ideſt, mille, vel ܐܠܦ alef, a verbo ܐܠܦ alef, ideſt, docuit; ita forte dictum, vel quia nauis ſimilitudinem imitatur, vel quia milleſimus numerus eo ſignificatur, vel certe, quia omnis, qui linguam aliquam docuit, vel doctus eſt, ab hac littera docere, ſeu doceri inchoauit.

ܒܝܬ Beth, ideſt, domus, quaſi domui ſimilis. ܒܝܬܐ baito enim domum ſignificat, per contractionē deinde fit ܒܝܬ beth.

ܓܡܠ Gomal, quaſi ܓܡܠ gmal, per contractionem fit a ܓܡܠܐ gamlo, ideſt, camelus, propter gibboſam, & oblongam, quam habet proceritatem, ita appellatur.

ܕܠܬ Dolath, quaſi deſcendit, ܕܠ dol enim inter alia ſignificat deſcendere, a quo deinde deriuatur ܕܠܬ:

ܗܐ He, vel quaſi ܗܐ ho, ideſt, ecce, ſuum quodammodo indicans ſonum, vel a ſono proprio ſic dicitur.

ܘܘ Vau, a ſono proprio accipit nomen.

ܙܝ

ܙܝܢ Zain, idest, arma, ܙܝܢܐ zaino enim arma significat, a quo per contractionem fit ܙܝܢ zain, eādem retinens significationem sicut cetera contracta, ita dictum videtur, quòd pugionis, vel alterius instrumenti bellici similitudinē ex parte referat.

ܚܝܬ Hheth, vel a ܚܬܐ hhotho, idest, soror, quasi per illa duo paruula signa, in eadem linea simul iuncta, affinitatem, similitudinemque vnam indicat, vel a ܚܬܐ hheto, idest, Aloe, quasi cum illud pronunciamus amaritudine aliqua afficimur, vel a ܚܬܐ hhetho, idest, pons columnis innixus, quia pontis speciem ex parte ostēdit. nam illa duo signa videntur vt columnæ, quibus linea alia tamquam pons sustentatur; vel quasi ܚܝܬ hhaiat, a ܚܝܘܬܐ hhaiuto, idest, vita, vel demum ܚܝܬ a ܚܝܬܐ .i. viua, quòd viua quadam voce exprimitur.

ܛܝܬ Tteth, a suo sono dictum esse videtur.

ܝܘܕ Iudh, a ܝܘܕܐ iudho per contractionem, significat puerum. quia sicut puer inter homines, ita hoc elementum inter litteras paruum reputatur.

ܟܦ Kof, scilicet curuatus est, quòd videlicet lineolam superiorem circundatam, curuatamq. habeat.

ܠܡܕ Lomadh, quasi ܠܡܕ lamedh, quod significat coniungere, copulare, cōsequi, quòd duabus lineis quodā ordine in principio se inuicē copulantibus, atq. consequentib. conficitur.

ܡܝܡ Mim, a sono proprio videtur esse nominatum.

ܢܘܢ Nun, a ܢܘܢܐ Nuno, idest, piscis, quia piscis similitudi-

nem

nem (præsertim cum est in fine) indicat.

ܣܡܟܬ Semkath, a fulciendo dicitur, quasi munitum, & vndique fultum, ܣܡܟ Smach enim fulcire significat.

ܥܐ Ee, vel a sono proprio sic appellatur, vel certe a nomine ܥܝܬܐ eeto desumitur, quod significat suppressionem, quia videlicet guttur suppressionẽ aliquã in ipsius formatione patitur.

ܦܐ Fe, quasi ܦܐܐ fe, a ܦܐܝܐ faio, idest conueniens, decorus, quasi decentem, decoramq. figuram habens.

ܨܕܐ Ssode, a ܨܝܕܐ Ssaido, idest, piscatus, sic nuncupatur, quia est persimile hamo piscatorio.

ܩܘܦ Qof, a ܩܘܦܐ qufo, idest, simia, vel herinaceus, quòd eius formam, præsertim cùm sese in globum componit, habeat.

ܪܝܫ Risc, per contractionem a ܪܫܐ Riscio, idest, caput, quòd nonnullam cum illo habeat similitudinem.

ܫܝܢ Scin, a ܫܢܐ sceno, dens, quod dentis figuram habet.

ܬܘ Tau, idest, venite, quasi ad illud, cetera elèmenta tamquã ad finem, & terminũ veniant, & hic eorũ numerus desinat.

Ex quibus constat elementorum nomina aliquid significare, sed rationem, cur id potius, quam aliud significent, vt diximus, non est facile inuestigare.

De numero harum litterarum.

CAPVT III.

Litteræ, quibus vtuntur Chaldæi, sunt duæ, & viginti supra a nobis suo ordine enumeratæ, cur autem hoc potissimum numero sint contentæ, variæ a varijs redduntur rationes apud

Dauid

Dauid Grammaticum, supra citatum. Primum enim apud ipsum Epiphanius Cyprius videtur dicere viginti & duas fuisse cōstitutas, quia datæ sunt patribus illis primis, vsq; ad Moysen, in signa futuras, scilicet esse viginti & duas generationes. Alij autem aiunt fuisse constitutas, iuxta numerum operū Dei, quæ sex dierum spatio procreauit; vnde asserunt quasdam litteras in tabella in scribendo duplicari, quasdam vero non item; quia videlicet, quædam ex illis operibus, composita fuerunt vt corpora animantium, & alia; quædam vero non, vt cælum, &c. Alij aliter; Ego vero, vt hæc, & similia omittam, existimo tot Chaldaicas litteras fuisse constitutas, quot auctor cognouit esse necessarias ad linguæ a se constituendæ voces exprimēdas, & ita etiā iuxta varietatē organorū humani corporis, ac multiplicitatem, varias, ac multiplices constituit: vt inferius dicetur.

De diuisione, pronunciatione, & ordine ipsarum litterarum.

CAPVT IIII.

PRætermissis ceteris, quæ minus necessaria videntur, prædictæ litteræ secundum numerum, & diuersitatem organorum: quibus homo ad formandas voces vtitur, in quinque classes distribuūtur; quædā enim dicuntur ܓܓܪܝܬܐ gagroiotho, idest, gutturales, quia dum proferuntur adminiculo gutturis potissimum egent: quæ sunt ܐ ܗ ܚ ܥ. quædam vocantur ܕܚܟܐ dhheko, idest palati; quæ sunt ܓ ܝ ܟ ܩ: quædam ܕܠܫܢܐ dlesciono, idest linguæ, quæ sunt ܕ ܛ ܠ ܢ ܬ. quædam ܕܫܢܐ dscene, idest dētium, quæ sunt, ܙ ܣ ܨ ܪ ܫ, quæ quidem, si ܪ excipias, a Chaldæis appel-

pellantur : ܡܫܪܩܢܝܬܐ mascerqoniotho, ideſt, ſibilantes, quia dũ exprimuntur ſibilant; nominantur etiã ܪܘܚܢܝܬܐ ruhhonoiotho, ideſt, ſpirituales : quia cum quodã ſpiritu prolatæ exeunt ; quædam denique dicuntur ܣܦܘܬܢܝܬܐ ſefuothonoiotho ; ideſt, labiales, quod labijs potiſsimum eas pronũtiantes vtimur; & ſunt ܒ ܘ ܡ ܦ. Ex his autem litteris ſeptem mihi videntur a quamplurimis in Occidentis partibus, vel non proferri, vel certe male proferri : quare licet ſcriptis non poſsimus recte earum docere pronũciationem, cùm in hac re, multũ conducat viua vox; contẽdam tamen aſsignare ſaltem organa, quibus pronuntiantur, & aliquas ſimilitudines cuilibet notiſsimas, ex quibus ſonus earum, aliqua ratione cognoſcatur, quem cognitum rudi minerua (ſi quis poſsit) edat: ſin minus, ne deſperet diſcere linguam ; linguarum enim ſcientia, non in pronunciando, ſed in intelligendo præcipue conſiſtit : ad quod cetera omnia, tanquam ad ſcopum, & finem, quem vnuſquiſque diſcẽs intendit, ordinantur; quod ſi huiuſmodi finem, ſine exacta, & naturali litterarum pronunciatione quis conſequi poſsit, in formanda exacta pronunciatione, ne tempus conterat : ſed magna cura, ac ſtudio intelligere contendat. Hæ igitur litteræ, quæ paulo difficilius pronunciãtur, ſunt, ſi ܐ excipias, reliquæ tres gutturales, quæ a gutture, & linguæ radice proferũtur. ܗ enim reſpondet ſpiritui denſo Græcorum, & Latinorum aſpirationi, quæ optime Chaldæorum more a Germanis pronunciatur. ܚ eſt quaſi duplex aſpiratio, aliquanto lenius, profundiuſq. prolata: & ſonus ipſius illi ſimilis eſt, quẽ quis, vel frigore affectus, vel dolore concuſſus, vel aliquem quibuſdam voculis ad iram prouocans, ſeu commouens, edere ſolitus eſt. ܥ demum nullo modo in eius pronunciatione a naribus dependet, niſi velimus, cum illam proferre non poſsimus, aliquid a vero illius ſono

no

no distans confingere. est igitur similis vagitui illi seu sono, quē vitulus absente matre edere consuescit. ܥ præterea in medio linguæ, & palati tecto grandiori quodam sono quam ܩ profertur; & eius sonus similis est voci gallinæ, qua facto ouo canere solet. ܨ est quasi duplex .ss. densior enim aliquāto est, & plenior, quam ܣ s. ܛ enim est quasi duplex .tt. densiori quodam sono in summitate linguæ, adiuuātibus dentibus superioribus exprimitur. ܟ porro molle prope linguæ radicē formatur; & respondet X Græcorum, & simili modo pronunciatur, quo .c. Latinum a quibusdam Italis, præsertim illis, qui Florentiæ degunt, profertur. ܙ denique profertur vt z, si illud quod vt t. in z. sonare videtur; dematur. Hic præterea monendum est litteram ܫ eodem modo ante omnes vocales proferri, quo s, & c, apud Latinos ante e, & i. cùm enim sit vna, & simplex littera, vnum simplicemq. habet sonum ante omnes vocales, quod quidem non accidit in s, & c, quæ quidem ante a, o, & u, vt duæ litteræ distinctæ, distincto modo pronuntiantur; ante e, vero, & i, vt vna littera vno modo exprimuntur. Cætera elementa eo plane modo, quo apud Latinos pronuntiantur; quòd si accuratius, & clarius harum litterarum pronuntiationem intelligere expetas; frequenta naturales Chaldæos & facili negotio, & melius viua voce ab his, quam scriptis a nobis omnia percipies. Ex dictis facile colligi potest, cur ita, & non alio modo, prædictæ litteræ sint ordinatæ; nam vt bene aduertit *Elias* quidam Syrus in sua Grāmatica, si iuxta ordinem organorum quibus proferuntur, & formantur ordinare velimus, sic essent ordinandæ. ܐ ܗ ܚ ܥ ܓ ܝ ܟ ܩ ܕ ܛ ܬ ܢ ܠ ܙ ܣ ܪ

ܫ ܒ ܘ ܡ ܦ :

Sed sapienter quidē primi Chaldæi, relicto naturæ ordine hac in re ordinē doctrinæ secuti has litteras ordinarūt; quod vt melius intelligatur, sciendum est apud nos, tyrones postquam totam elementorum seriem didicerint, eadem suo quoque ordine

coniuncta, & inter se contexta discere esse solitos hoc modo.

: ܐܒܓܕ ܗܘܙ ܚܛܛܝ ܟܠܡܢ ܣܥܦܨ ܩܪܫܬ abgadh hauaz hhatti kalman saafas qarsciat. Et hoc fit tum, vt melius memoria ea retineant, tum etiā, vt pingui minerua litteras inter se connexas legere assuescāt, vt sibi deinde facilior ad difficiliora pateat accessus. Chaldæi igitur noluerunt litteras iuxta ordinem instrumentorum, quibus eduntur, ordinare; quia paulo difficilius erat legere Alphabetum, præsertim cùm litteræ, quæ difficilem habēt pronunciationem simul concurrerent, vt vides in Alphabeto iuxta ordinem naturæ ordinato: & multo magis fastidiosum erat, & iniucundum eas pronunciare simul iunctas, vt iuxta prædictum ordinem hic etiam coniunctas conspicis.

: ܐܗܚܥ ܓܝܟܩ ܕܛܠ ܢܙܣܨ ܪܫܬ ܒܘܡܦ quas pronuntia, si potes. Vnde sapientes Chaldæi vt huiusmodi incommoda omnino euitarent ordinem prædictum contempserunt, & eum, quo eas in exēplis constituimus, excogitarūt; quo fit, vt ܐ ponatur in principio, quia est primum omnium in suo exitu: contra vero in secundo loco constituitur ܒ; cuius exitus est a labijs longe distans ab exitu ipsius ܐ. Sequitur tertio ܓ, cuius similiter exitus distat ab exitu elementi ܒ. & sic deinceps vnum elementū ordinatū est post aliud cū distantia consequentis a precedēti, vt, & facilius proferātur, & mutuo quodam officio se inuicē adiuuēt, vt dum vnius organū in proferendo laborat, alterius quiescat; dum vero vnius quiescit, alterius laboret.

De simili, vel dissimili figura, & sono litterarum.

CAPVT V.

VT melius adhuc litteræ cognōscantur, & ne inter legendum, vel audiendum, vnam pro alia accipiamus; sciendū est

est quasdam litteras habere figuram quasi similem, sonum vero diuersum, & sunt istæ.

ܐ ܒ ܠ ܕ

ܙ ܟ ܠ ܪ

Quarum litterarũ discrimen facile discernes, si ipsas litterarum lineolas, vel puncta inspicias; ܙ Zain enim breuiorem habet lineolam, quam ܐ Alef. ܟ Kaf autem fit tractu magis circumducto, & obtuso, quam ܒ Beth. ܠ Et præterea habet breuiores lineolas, quam ܠ Lomadh. ܪ Risc denique habet punctum ex parte superiori; contra vero ܕ Dolath ex parte inferiori. Quasdam vero figuram diuersam, sonũ vero aliquo modo similem, & sunt istæ.

ܗ ܚ ܛ ܟ

ܫ ܢ ܬ ܣ

De quibus supra diximus.

Sciendum etiam est, quasdam litteras iuxta duplicia puncta illis in vario situ apposita habere duplicem sonum varium: quæ his duabus vocibus continentur; ܒܓܕ ܟܦܬ bghodh kfoth. nimirum ܒ ܓ ܕ ܟ ܦ ܬ; si enim habeant punctum ex parte superiori, dicuntur ܡܩܫܝܬܐ mqasciotho, idest, duræ, vel asperæ; vt t, p, k, d, gh, b, ܬ ܦ ܟ ܕ ܓ ܒ: sin vero ex parte inferiori nominãtur ܡܪܟܟܬܐ mrakchotho, idest molles; vt th, f, ch, dh, gh, vi: ܬ ܦ ܟ ܕ ܓ ܒ.

Hic aduerte primo pũcta litterarum, quæ duritie, mollitieq. afficiuntur, scriptores Syros, vt plurimum solitos esse ponere colore rubro; & merito quidem; quia cũ tot vndique ponantur puncta circa vocum litteras, confundetur quis in descernendis punctis lenibus, & asperis ab alijs punctis; nos tamen, quia im-

pressoribus fastidiosum est ea ponere colore rubro, ponimus, vt vides, colore nigro, paruæ tamen figuræ vt ab aljis discernātur.

Aduerte secūdo, Chaldæos non habere litteram, quæ proprie respondeat G latino; quia ipsi nullam habent vocem; quæ huiusmodi litteram recipiat; quod si velint vocem aliquam externam, quæ eam litteram habeat, scribere, vtuntur ܓ habente in corpore punctum hoc modo ܓ̇ & sic communiter nūc fit, præsertim cum linguam Arabicam characteribus Chaldaicis decoramus.

Aduerte tertio, litteras ܟ̣ & ܓ̣ cum punctis ex parte inferiori non habere aliquod elementum in Latina lingua sibi respondens; sed de ܟ̣ supra. ܓ̣ autem pronuntiatur grandiori quodam sono, penes linguæ radicem; quādo porro huiusmodi litteræ punctis prædictis afficiendæ sint, quādo vero non, suo loco, adiuuante Deo, ostendemus.

De modo numerandi istis litteris.

CAPVT VI.

Sciendum est Chaldæos, sicut & alias gentes suis in numerādo vti litteris; ܐ enim apud eos significat vnum; ܒ duo, ܓ tria, ܕ quatuor, ܗ quinque, ܘ sex, ܙ septem, ܚ octo, ܛ nouem, ܝ decem. ܟ viginti, ܠ triginta, ܡ quadraginta, ܢ quinquaginta, ܣ sexaginta, ܥ septuaginta, ܦ octuaginta, ܨ nonaginta, ܩ centum. ܪ bis centum, ܫ ter centum, ܬ quatercentum. Cùm postea prædictis numeris aliquem minorem addere volunt, postponunt litteram minorem numerum significantem, significanti maiorem; vt ex subiectis exemplis intelligere potes; in quibus singulorum numerorum, vsque ad 400. exempla ponuntur.

ܛ	ܚ	ܙ	ܘ	ܗ	ܕ	ܓ	ܒ	ܐ	
9	8	7	6	5	4	3	2	1	
ܝܛ	ܝܚ	ܝܙ	ܝܘ	ܝܗ	ܝܕ	ܝܓ	ܝܒ	ܝܐ	ܝ
19	18	17	16	15	14	13	12	11	10
ܟܛ	ܟܚ	ܟܙ	ܟܘ	ܟܗ	ܟܕ	ܟܓ	ܟܒ	ܟܐ	ܟ
29	28	27	26	25	24	23	22	21	20
ܠܛ	ܠܚ	ܠܙ	ܠܘ	ܠܗ	ܠܕ	ܠܓ	ܠܒ	ܠܐ	ܠ
39	38	37	36	35	34	33	32	31	30
ܡܛ	ܡܚ	ܡܙ	ܡܘ	ܡܗ	ܡܕ	ܡܓ	ܡܒ	ܡܐ	ܡ
49	48	47	46	45	44	43	42	41	40
ܢܛ	ܢܚ	ܢܙ	ܢܘ	ܢܗ	ܢܕ	ܢܓ	ܢܒ	ܢܐ	ܢ
59	58	57	56	55	54	53	52	51	50
ܣܛ	ܣܚ	ܣܙ	ܣܘ	ܣܗ	ܣܕ	ܣܓ	ܣܒ	ܣܐ	ܣ
69	68	67	66	65	64	63	62	61	60
ܥܛ	ܥܚ	ܥܙ	ܥܘ	ܥܗ	ܥܕ	ܥܓ	ܥܒ	ܥܐ	ܥ
79	78	77	76	75	74	73	72	71	70
ܦܛ	ܦܚ	ܦܙ	ܦܘ	ܦܗ	ܦܕ	ܦܓ	ܦܒ	ܦܐ	ܦ
89	88	87	86	85	84	83	82	81	80
ܨܛ	ܨܚ	ܨܙ	ܨܘ	ܨܗ	ܨܕ	ܨܓ	ܨܒ	ܨܐ	ܨ
99	98	97	96	95	94	93	92	91	90
ܩܛ	ܩܚ	ܩܙ	ܩܘ	ܩܗ	ܩܕ	ܩܓ	ܩܒ	ܩܐ	ܩ
109	108	107	106	105	104	103	102	101	100

ܪܛ	ܪܚ	ܪܙ	ܪܘ	ܪܗ	ܪܕ	ܪܓ	ܪܓ	ܪܐ	ܪ
209	208	207	206	205	204	203	202	201	200
ܫܛ	ܫܚ	ܫܙ	ܫܘ	ܫܗ	ܫܕ	ܫܓ	ܫܒ	ܫܐ	ܫ
309	308	307	306	305	304	303	302	301	300
ܬܛ	ܬܚ	ܬܙ	ܬܘ	ܬܗ	ܬܕ	ܬܓ	ܬܒ	ܬܐ	ܬ
409	408	407	406	405	404	403	402	401	400

Sciendũ etiam eſt, quoniam prædictis litteris ſimpliciter non poſſumus numerare niſi vſque ad 400. vt patet ex exemplis poſitis: Sapientes Syros excogitaſſe quendam modum, quo etiam prædictis litteris poſsimus numerare omnes centeſimos, milleſimoſque numeros; necnon myriadas, quas Chaldæi vocant ܪ̈ܒܘܬܐ rebuotho. Nam, vt ſignificent varios centenos numeros, apponunt punctum ex parte ſuperiori his nouem litteris, ܩ̇ ܪ̇ ܫ̇ ܬ̇ ܟ̇ ܡ̇ ܢ̇ ܦ̇ ܨ̇ quorum prima ſignificat 100. Secunda 200. Tertia 300. Quarta 400. Quinta 500. Sexta 600. Septima 700. Octaua 800. Nona 900. Vt vero ſignificent varios millenos numeros ſubdunt litteræ ex parte inferiori, quandam lineolam uerſus dexteram hoc modo, ܐ 1000 ܒ 2000 Vt uero uarias myriadas, ſubſcribunt litteræ quandam lineolam ad latus, hac ratione; ܐ 10000. ܒ 20000. Sed ut hoc melius intelligatur ſubijciamus exempla prædictorum numerorum.

Nu-

Numerus centum.

ܩܛ	ܩܚ	ܩܙ	ܩܘ	ܩܗ	ܩܕ	ܩܓ	ܩܒ	ܩܐ	ܩ
109	108	107	106	105	104	103	102	101	100
ܪܛ	ܪܚ	ܪܙ	ܪܘ	ܪܗ	ܪܕ	ܪܓ	ܪܒ	ܪܐ	ܪ
209	208	207	206	205	204	203	202	201	200
ܫܛ	ܫܚ	ܫܙ	ܫܘ	ܫܗ	ܫܕ	ܫܓ	ܫܒ	ܫܐ	ܫ
309	308	307	306	305	304	303	302	301	300
ܬܛ	ܬܚ	ܬܙ	ܬܘ	ܬܗ	ܬܕ	ܬܓ	ܬܒ	ܬܐ	ܬ
409	408	407	406	405	404	403	402	401	400
ܟܛ	ܟܚ	ܟܙ	ܟܘ	ܟܗ	ܟܕ	ܟܓ	ܟܒ	ܟܐ	ܟ
509	508	507	506	505	504	503	502	501	500
ܡܛ	ܡܚ	ܡܙ	ܡܘ	ܡܗ	ܡܕ	ܡܓ	ܡܒ	ܡܐ	ܡ
609	608	607	606	605	604	603	602	601	600
ܢܛ	ܢܚ	ܢܙ	ܢܘ	ܢܗ	ܢܕ	ܢܓ	ܢܒ	ܢܐ	ܢ
709	708	707	706	705	704	703	702	701	700
ܦܛ	ܦܚ	ܦܙ	ܦܘ	ܦܗ	ܦܕ	ܦܓ	ܦܒ	ܦܐ	ܦ
809	808	807	806	805	804	803	802	801	800
ܨܛ	ܨܚ	ܨܙ	ܨܘ	ܨܗ	ܨܕ	ܨܓ	ܨܒ	ܨܐ	ܨ
909	908	907	906	905	904	903	902	901	900

Nu:

Numerus millium.

ܐ ܐܐ ܐܒ ܐܓ ܐܕ ܐܗ ܐܘ ܐܙ ܐܚ ܐܛ

1009. 1008, 1007, 1006. 1005, 1004. 1003. 1002. 1001. 1000

ܒ ܒܐ ܒܒ ܒܓ ܒܕ ܒܗ ܒܘ ܒܙ ܒܚ ܒܛ

2009, 2008, 2007, 2006, 2005, 2004. 2003. 2002, 2001. 2000

ܓ ܓܐ ܓܒ ܓܓ ܓܕ ܓܗ ܓܘ ܓܙ ܓܚ ܓܛ

3009, 3008. 3007. 3006, 3005. 3004. 3003, 3002, 3001. 3000

ܕ ܕܐ ܕܒ ܕܓ ܕܕ ܕܗ ܕܘ ܕܙ ܕܚ ܕܛ

4009, 4008, 4007. 4006, 4005. 4004. 4003. 4002. 4001. 4000

ܗ ܗܐ ܗܒ ܗܓ ܗܕ ܗܗ ܗܘ ܗܙ ܗܚ ܗܛ

5009. 5008, 5007. 5006. 5005, 5004. 5003. 5002. 5001. 5000

ܘ ܘܐ ܘܒ ܘܓ ܘܕ ܘܗ ܘܘ ܘܙ ܘܚ ܘܛ

6009, 6008, 6007, 6006, 6005. 6004. 6003. 6002. 6001, 6000

ܙ ܙܐ ܙܒ ܙܓ ܙܕ ܙܗ ܙܘ ܙܙ ܙܚ ܙܛ

7009. 7008. 7007. 7006. 7005, 7004. 7003. 7002, 7001. 7000

ܚ ܚܐ ܚܒ ܚܓ ܚܕ ܚܗ ܚܘ ܚܙ ܚܚ ܚܛ

8009, 8008. 8007. 8006. 8005. 8004. 8003. 8002. 8001. 8000

ܛ ܛܐ ܛܒ ܛܓ ܛܕ ܛܗ ܛܘ ܛܙ ܛܚ ܛܛ

9009. 9008. 9007. 9006. 9005, 9004. 9003. 9002. 9001. 9000

Nume-

Numerus myriadum.

10004	10003	10002	10001	10000
10009	10008	10007	10006	10005
20004	20003	20002	20001	20000
20009	20008	20007	20006	20005
30004	30003	30002	30001	30000
30009	30008	30007	30006	30005
40004	40003	40002	40001	40000
40009	40008	40007	40006	40005
50004	50003	50002	50001	50000
50009	50008	50007	50006	50005

ܘܕ	ܘܓ	ܘܒ	ܘܐ	ܘ
60004	60003	60002	60001	60000
ܘܛ	ܘܚ	ܘܙ	ܘܘ	ܘܗ
60009	60008	60007	60006	60005
ܙܕ	ܙܓ	ܙܒ	ܙܐ	ܙ
70004	70003	70002	70001	70000
ܙܛ	ܙܚ	ܙܙ	ܙܘ	ܙܗ
70009	70008	70007	70006	70005
ܚܕ	ܚܓ	ܚܒ	ܚܐ	ܚ
80004	80003	80002	80001	80000
ܚܛ	ܚܚ	ܚܙ	ܚܘ	ܚܗ
80009	80008	80007	80006	80005
ܛܕ	ܛܓ	ܛܒ	ܛܐ	ܛ
90004	90003	90002	90001	90000
ܛܛ	ܛܚ	ܛܙ	ܛܘ	ܛܗ
90009	90008	90007	90006	90005
ܝܕ	ܝܓ	ܝܒ	ܝܐ	ܝ
100004	100003	100002	100001	100000
ܝܛ	ܝܚ	ܝܙ	ܝܘ	ܝܗ
100009	100008	100007	100006	100005
ܟܕ	ܟܓ	ܟܒ	ܟܐ	ܟ
200004	200003	200002	200001	200000

ܒܛ	ܒܚ	ܒܙ	ܒܘ	ܒܗ
200009	200008	200007	200006	200005
ܓܕ	ܓܓ	ܓܒ	ܓܐ	ܓ
300004	300003	300002	300001	300000
ܓܛ	ܓܚ	ܓܙ	ܓܘ	ܓܗ
300009	300008	300007	300006	300005
ܕܕ	ܕܓ	ܕܒ	ܕܐ	ܕ
400004	400003	400002	400001	400000
ܕܛ	ܕܚ	ܕܙ	ܕܘ	ܕܗ
400009	400008	400007	400006	400005
ܗܕ	ܗܓ	ܗܒ	ܗܐ	ܗ
500004	500003	500002	500001	500000
ܗܛ	ܗܚ	ܗܙ	ܗܘ	ܗܗ
600009	500008	500007	500006	500005
ܘܕ	ܘܓ	ܘܒ	ܘܐ	ܘ
600004	600003	600002	600001	600000
ܘܛ	ܘܚ	ܘܙ	ܘܘ	ܘܗ
600009	600008	600007	600006	600005
ܙܕ	ܙܓ	ܙܒ	ܙܐ	ܙ
700004	700003	700002	700001	700000
ܙܛ	ܙܚ	ܙܙ	ܙܘ	ܙܗ
700009	700008	700007	700006	700005

ܦܕ	ܦܓ	ܦܒ	ܦܐ	ܦ
800004	800003	800002	800031	800000
ܦܛ	ܦܚ	ܦܙ	ܦܘ	ܦܗ
800009	800008	800007	800006	800005
ܨܕ	ܨܓ	ܨܒ	ܨܐ	ܨ
900004	900003	900002	900031	900000
ܨܛ	ܨܚ	ܨܙ	ܨܘ	ܨܗ
900009	900008	900007	900006	900005
ܩܕ	ܩܓ	ܩܒ	ܩܐ	ܩ
1000004	1000003	1000002	1000001	1000000
ܩܛ	ܩܚ	ܩܙ	ܩܘ	ܩܗ
1000009	1000008	1000007	1000006	1000005
ܪܕ	ܪܓ	ܪܒ	ܪܐ	ܪ
2000004	2000003	2000002	2000001	2000000
ܪܛ	ܪܚ	ܪܙ	ܪܘ	ܪܗ
2000009	2000008	2000007	2000006	2000005
ܫܕ	ܫܓ	ܫܒ	ܫܐ	ܫ
3000004	3000003	3000002	3000001	3000000
ܫܛ	ܫܚ	ܫܙ	ܫܘ	ܫܗ
3000009	3000008	3000007	3000006	3000005
ܬܕ	ܬܓ	ܬܒ	ܬܐ	ܬ
4000004	4000003	4000002	4000001	4000000

ܘܠ

4000009	4000008	4000007	4000006	4000005

Cum porro Syri varia millia myriadum significare volũt, subijciunt ad latus duas lineolas in principio quasi concurrentes, in fine vero ab inuicem distantes sic, & cum illis coniungũt numerum minorem significatum litteris, eo modo, quo in præcedentibus exemplis factum esse perspicitur, vt 10000001. 10000002. Sed ponamus exempla numerorum variorum millium myriadum.

40000000	30000000	20000000	10000000
80000000	70000000	60000000	50000000
300000000	200000000	100000000	90000000
700000000	600000000	500000000	400000000
2000000000	1000000000	900000000	300000000
		4000000000	3000000000

Quan-

Quando vero varia millia millium myriadum indicare volũt, adducunt duas lineolas litteris, quarum vna fit ex parte superiori, altera vero ex parte inferiori, hac ratione ; ܐ 10000000000.

ܒ 20000000000. & sic deinceps.

Denique cum volunt significare partes rerum diuisarũ (quas Latini vocant aliquotas) solent apponere litteris lineolam ex parte superiori, hoc modo, ܐ ; sed vt melius intelligatur, subijcienda sunt etiam exempla, quæ illas indicent.

ܟ	ܝ	ܛ	ܚ	ܙ	ܘ	ܗ	ܕ	ܓ	ܒ	ܐ
1/20	1/10	1/9	1/8	1/7	1/6	1/5	1/4	1/3	1/2	1/1

ܬ	ܫ	ܪ	ܩ	ܨ	ܦ	ܥ	ܣ	ܢ	ܡ	ܠ
1/400	1/300	1/200	1/100	1/90	1/80	1/70	1/60	1/50	1/40	1/39

De vsu litterarum Chaldaicarum in scribenda lingua Arabica.

CAPVT VII.

His litteris Chaldaicis Arabes non vti per se clarum est; ipsi enim proprios habent characteres, de quibus consule Alphabetum doctissimi, peritissimiq. Ioannis Baptistæ Raymundi ; illis tamen omnes, & soli Christiani in Orientis partibus vtuntur ; rationem autem, cur potissimum characteres Syriacos idiomati Arabico applicuerint, istam esse puto. Nam cũ ipsi inter infideles reperirentur, & Arabica lingua, tam Christianis,

nis, quàm infidelibus esset communis; & multa sacra ad nostram fidem, Christianosq. ritus lingua prædicta, propter populum, qui illam solam nouit, scriberentur; iure excogitatũ est, vt hæc, & similia Chaldaicis elementis, quorum infideles sunt inscij, exararentur. Accedit, quòd in eadem lingua multa contra eorum nefarios mores, fictamq. religionem scribuntur, quæ quidem si proprijs linguæ elementis conscriberentur: magnum in Oriente discrimen Christiana religio subiret. Itaque quidquid sit, illud tamen certissimum est, linguam Arabicam nunc se habere ad Chaldaicam, vt Italicam ad Latinam; & sicut Italica Latinis, sic Arabica Chaldaicis communiter a Christianis scribitur elementis; quamquam Arabica proprios (vt dictum est, habeat characteres; ex quo fit, vt non solum vtrumq. testamentum, & alij libri sacri, sed etiam Grammaticæ, dictionaria, carmina, & quamplurima alia ceterarum facultatum opera in eadem lingua composita, litteris tamen Chaldaicis conscripta reperiantur. quare vt si quis liber ex ijs, qui præclara scientiaq. digna continent, ad nos deferatur, a nobis legi, intelligiq. possit, breuiter notanda sunt quædam, quæ ab ijs, quæ de ceteris litteris diximus, parumper aberrant. Aduertendum igitur est, tres potissimum litteras habere Arabes; quibus carent Syri; ج videlicet, ض & ظ, ad quas supplendas tria puncta sunt excogitata; quæ tribus litteris Syriacis, scilicet, ܓ ܨ & ܛ apposita efficiunt, vt eadem habeant potestatem; nam si ponatur punctum in corpore ipsius ܓ sic, ܓ̇ fit ج, quæ profertur vt G Latinum; vt supra dictum est, si autem ponatur in capite ܨ sic, ܨ̇ fit ض: si vero ponatur in medio, seu corpore ipsius ܛ hoc modo, ܛ̇ fit ظ; quæ duæ lingua, & dentibus concurrentibus, densiori quodã sono proferuntur. Vtuntur etiam Christiani ijsdem vocalibus, quibus vtuntur Arabes; de quibus, quia & ad meum institutum non faciunt: & prædictus auctor doctissime de illis agit, nihil attingo.

Ex

Ex dictis, & ex ipsis libris, quisque facili negotio cognoscere potest, quomodo prædictæ litteræ, cum simpliciter illis ad scribendum vtimur connectendæ sint; & quænam in principio, & medio dictionis, quæ vero in fine sint adhibendæ. Quædam enim ex superiori parte tantum hoc modo connectuntur;

ܐ ܒ ܓ ܚ ܛ ܝ ܟ ܠ ܡ ܢ ܣ ܥ ܦ ܩ ܫ

Quædam ex his ex vtraque parte seiunctæ principio, medio, & fini deseruiunt, quæ sunt, ܐ ܕ ܗ ܘ ܙ ܨ ܪ ܬ

Quædam aliæ ex inferiori parte coniunctæ principio, ex vtraq; medio ancillantur, fini vero nunc ex superiori parte iunctæ, nunc vero seiunctæ subduntur; vt ܟܟܟ ܠܠܠ ܡܡܡ

ܦܦܦ ܢܢܢ ܠܠܠ ܣܣܣ ܥܥܥ ܦܦܦ ܩܩܩ ܫܫܫ

quãquam ܠ & ܠ cũ fini seruiunt, ambas lineas vt plurimũ solent habere versus sinistrã tendẽtes sic, ܠܠܠ ܠܠ. Item ܠ ex inferiori parte dupliciter cũ ܐ coniũgitur sic ܠܐ vel sic, ܠܐ. Præterea animaduertendum est, tres potissimum litteras in alphabeto scribi solere dupliciter hoc modo, ܟ ܡ ܢ quarum primæ in principio ex inferiori parte, in medio ex vtraque iunctæ collocantur, vt ܟܟ ܡܡ ܢܢ. Postremæ vero soli fini modo ex superiori parte coniunctæ, modo disiunctæ, vt paulo ante de alijs dicebatur, vbique subesse cernuntur, vt ܟ ܡ ܢ.

De litteris, quæ in vocibus quibusdam scribuntur, & non pronuntiantur.

CAP. VIII.

EX prædictis litteris quasdam scriptas in nõnullis vocibus reperiri, & tamen non legi, experiẽtia, & vsus ipse edocet. Primo enim ܐ, & ܢ in pronomine ܐܢܐ eno, ego, ܐܢܬ at, tu,

tu, ܚܢܢ hhnan;nos, cum seruisit præsenti ex antiquorum traditione scribuntur quidem, sed legi non assolent, vt ܩܪܐ ܐܢܐ qoreno,lego ego, ܩܪܝܢ ܚܢܢ qorenan,legimus nos, leguntur sine ܐ & ܗ; ac proinde vtrobiq; prædictæ duæ litteræ quiescunt: quamquam non sum nescius multos vtlibet, & fortaßis non male legere ܐܢܐ, & ܚܢܢ separatim, ac proinde proferre litteram ܐ, & ܗ in prædicto tempore; immo in carmine id sæpe fieri est necessarium, sed de his suo loco. Secundo ܕ in huiusmodi nominibus non legitur vt ܥܕܬܐ ito, ecclesia. ܚܕܬܐ hhatho,nouus: licet in nomine ܚܕܬܐ hhdhato,noua, ܕ legatur. Tertio, ܐ in principio horum nominum legi non solet; ܐܚܪܢܐ hhrino,alius: ܐܚܪܢܬܐ hhritho, alia: ܐܚܪܝܐ hhroio, vltimus: ܐܚܪܝܬܐ hhroitho,vltima: ܐܚܝܢܐ hhiono,propinquus, ܐܢܫܐ noscio,homo: huc quidam reuocant nomen ܪܐܙܐ rozo,mysterium: illud enim scribunt cum ܐ ante ܪ hoc modo ܐܪܙܐ; sed reuera huiusmodi scribendi modus numquam mihi placuit; placuit tamen semper modus, quo illud scribunt doctiores quidam Maronitæ;hi enim non ponunt ܐ in principio ante ܪ; sed post ܪ; & merito quidem, quia & in multis libris antiquis ita scriptum vidi; & si ita non scriberetur nulla ratione quoad scripturam differret a nomine ܐܪܙܐ arzo,cedrus. Quarto, ܗ in huiusmodi nominibus non legitur, vt ܪܗܘܡܝܐ rumoio,Romanus: ܝܗܘܕܝܐ iudhoio,Iudæus; quo fit vt sæpe ab illis reijciatur; item etiam in verbo ܝܗܒ iau, dedit;

dedit: & similiter ܐ in verbo ܐܙܠ ezal, in quibusdam personis occultatur, vt cum tractabimus de verbis anomalis, & defectiuis, fuse explicabimus. Quinto, ܘ in huiusmodi nominibus occultatur, vt ܫܘܕܗܝܐ sciudhoio, promissio, ܫܘܙܒܐ sciuzobo, liberatio, & in quibusdam personis masculinis numeri pluralis in præterito, & imperatiuo, cuiusmodi sunt ܐܟܠܘ echal, comederunt; ܫܒܩܘ sciuaq, reliquerũt: ܐܟܘܠܘ achul, comedite; ܫܒܘܩܘ sciuuq, relinquite, &c. sed de his cũ agemus de verbo. Sexto, ܝ quiescit tum in his vocibus ܐܬܡܠܝ ethmol, heri: ܡܢܐܬܡܠܝ mnothmol, nudius tertius: ܡܢܫܠܝ menscel, statim, repente, ex templo; tum in affixis vt dicemus, vt ܐܠܗܝ aloh, Deus meus: ܡܢܝ men, ex me; ܕܝܠܝ dil, meum; tum in quibusdam personis fœmininis, numeri multitudinis, præteriti, & imperatiui, vt suo loco dicetur; verbi gratia, ܫܒܩܝ sciuaq, reliquerunt illæ: ܫܒܘܩܝܢ sciuuq, relinquite. Septimo, ܝ quiescit in huiusmodi vocibus; vt ܫܢܬܐ sciato, annus; ܙܒܢܬܐ zuato, vice: ܡܕܝܢܬܐ mdhito, ciuitas; ܙܒܝܢܬܐ zuito, redempta: ܣܦܝܢܬܐ sfito, arca, seu nauis; & quidam dant huiusmodi præceptum; quod videlicet tunc ܝ quiescit, quando cadit ante ܬ duritie affectum; & ipsam litteram ܝ præcedit alia affecta, ܦܬܚܐ pthohho, scilicet, a, vel ܚܒܨܐ hhuoso, idest, i; quo fit vt in his ܟܢܬܐ kantho, conseruus, socius: ܫܘܫܢܬܐ sciusciantho, lilium, & in alijs huiusmodi proferatur, quia litteram ܝ sequitur ܬ molle; & similiter

liter ܢ profertur, videlicet, quando antecedit illam ܥܨܨܐ ffosso, ideft, u, vt ܠܒܘܢܬܐ luunto, incenfum; fed valeat hoc præceptum quantum valere poteft. Item quiefcit & in his ܓܢܒܪܐ gaboro, gigas: ܐܬܓܢܒܪ ethgabar, factus eft gigas, feu fortificatus eft, & in hoc ܓܢܒܐ gheu, ideft, latus, & refertur ad locum, vt ܥܠ ܓܢܒ ܛܘܪܐ al gheu tturo, fupra latus mõtis. Nam cum fignificat latus naturale corporis, fcribitur fine ܢ. & ܄ afficitur ܦܬܚܐ hoc modo, ܓܒܐ: & ita inter fe differunt, & fic alia generis eiufdem.

De litteris, quæ non fcribuntur, & proferuntur.

CAPVT IX.

SVnt quædam litteræ, quæ licet non fcribantur, in quibufdã tamen nominibus, vel neceſsitate metri, vel etiam fine neceſsitate, fed vfu quodam, proferuntur. Primo enim ifta particula ܫܬܐ fcito, fex, fi habeat in principio vnam ex ܒܘܕ ideft ܘ ܕ ܒ, aut ܠ femper legitur, ac fi effet ibi ܐ affectũ ܙܩܦܐ ideft, ܐ, vt ܒܫܬܐ in fex; ܠܫܬܐ ad fex, &c. Sine autem his accidentibus in foluta oratione legitur fine ܐ; at vero in carmine neceſsitate metri, non folum profertur cum ܐ in principio, fed etiam fcribitur; cum vero nulla eft metri neceſsitas fine ܐ legitur, & fcribitur vt dixi; eodem plane modo fe ha-

se habet ܦܢܩܝܬܐ idest, scheda, seu syngrapha, seu liber aliquis; & ܟܒܪ idest, forte, fortasse; quo diximus se habere ܟܒܪܐ; & his omnibus modis, quos diximus, prædictis vocibus vtitur sanctissimus Aphræm, linguæ Syriacæ insigne decus, & longe præstantissimus poeta, cuius loca, ne sim longus, omitto. Huc accedunt plurima nomina Græca, quibus interdum additur ܐ, interdum vero reijcitur; vt sunt hæc, ܐܣܛܦܢܘܣ Esthephanos, vel ܣܛܦܢܘܣ Stephanos; ܐܣܛܘܟܣܐ Estukse, elementa; vel ܣܛܘܟܣܐ stukse, &c. In quibusdam alijs vocibus sine vlla necessitate aliquæ litteræ leguntur; & tamen non scribuntur: vt ܡܛܠ mettul, propter; ܟܠ kul, omnis: leguntur ܘ, & ܘ ita, ac si ibi esset scriptum ܘ affectum ܚܘܒܐ idest, u, cũ tamen nõ sit; & sunt alia, quæ quisque per se notare poterit.

De litteris quibusdam, quæ interdum permutantur.

CAPVT X.

Quoniam interdum in nonnullis vocibus concurrunt aliquæ litteræ, quæ secundum propriam virtutem, uel potestatem, non ita facile, seu uenuste proferri solent; factum est, vt vna illarum aliquo modo vt alia sibi similis, proferatur. Itaque si litteram ܙ u, g, immediate sequatur ܛ molle, vel ܬ siue molle, siue asperum, quasi ܣ pronũtiatur, vt patet in his ܓܙܬܐ gheztho, lana; ܒܙܬܐ beztho, direptio. ܙܟܐ zcho, vicit. ܢܙܟܐ nezke, vincet. Et contra, littera ܣ vt ܙ si sequatur illã ܕ vel

ܙ, vel ܣ asperum, ut ܚܣܕܐ hhesdo, contumelia, opprobrium; ܐܣܓܝ asghi, multiplicauit, &c. Item ܓ asperum, ut ܟ quoque asperũ; si sequatur ܬ mollis, ut ܪܓܬܐ regtho, desiderium; eodem modo ܩ in ܟ ut ܥܩܬܐ oqtho, tristitia, ܥܙܩܬܐ ezqtho, annulus; & hæc collecta sunt a quibusdã Grammaticis, qui & multa alia dicunt de ista litterarum permutatione, quæ meo iudicio tantum abest, vt sermoni decus, vt dedecus potius afferant; quo fit, vt multi hac in re eorum documenta contemnant; hoc tamen tibi ratum, fixumq. sit; litteram quoties cumque potest facile, & sine obscœnitate secũdum propriam potestatẽ pronunciari, nullo modo in aliam esse permutandam; quidquid alij dicant. Sin vero contra, esse permutandã, vt vides in his vocibus ܥܘܗܕܢܐ uhdono, recordatio. ܐܘܢܐ ohno, conuenit, quadrat. ܥܗܕ ehadh, commemorauit, meminit, in quibus, quia litteram ܥ sequitur ܗ, pronunciatur ܥ vt ܐ, & hoc maxime est in vsu; item in his ܒܘܝܐܐ buioio, cõsolatio. ܡܠܝܐܐ mloio, plenitudo. ܐܐܪ oiar, aer, &c. in quibus ܐ penultimum profertur vt ܝ & cet.

De litteris, per quas similes voces ab inuicem differunt.

CAPVT XI.

VT nihil, quod sit necessarium, huic litterarum tractationi desit; indicandæ sunt litteræ, per quas quoad scripturã

voces

uoces similes ab inuicem differunt. Notandum igitur est quasdam uoces differre per ܐ, quia uidelicet una habeat unum tantum ܐ: altera habeat duplex, ut uides in his ܡܢܐ mo, quid, seu quam, differt a ܡܐܐ mo, idest, centum. ܣܓܝܐ soghie, multiplicatur foemina: a ܣܓܝܐܐ saghio, multus. ܛܡܐ ttama, foedauit, a ܛܡܐܐ ttamo, foedatus. ܥܡܪܐ ghezo, lana, a ܓܙܐܐ ghazo, thesaurus. ܛܒܐܐ ttebo, nunciatio: a ܛܒܐ ttouo, bonus, & cet. Quasdam per ܒ, ut ܐܒܢܐ eune, ædificabo, ab ܐܒܒܐ euuone, fructus, seu fruges. Quasdam per ܘ, quia uidelicet una habet ܘ; altera non item; ut ܚܘܬܐ hhatho, nouus: a ܚܬܐ hheto, aloe. ܥܕܬܐ ito, ecclesia: a ܥܬܐ eto, oppressio. Quasdam per ܝ ut ܕܝܢ den, autem, a ܕܢ don, iudicauit. ܓܝܪ gher, enim: a ܓܪ gor, moechatus est, seu adulteratus est. Quasdã per ܠ ut ܓܠܠܐ ghale, fluctus, a ܓܠܐ ghelo, festuca. Quasdã per ܢ ut ܫܢܬܐ sciato, annus: a ܫܬܐ scito, sex. ܙܒܢܬܐ zuato, uice: a ܙܦܬܐ zeuto, pix. ܓܢܒܪܐ gaboro, gigas: a ܓܒܪܐ gauro, uir. ܡܢܢܐ mano, manna: a ܡܢܐ mono, quid. Et quasdam alias uoces, quæ lectione auctorum facile animaduertuntur. Ex dictis colligi potest istas litteras, per quas uocabula inter se discrepant, non legi, sed potius quie-

quiescere, vel occultari, vt supra dictũ est; colligitur etiam prædicta, & similia vocabula per vocales posse differre; quo fit; vt a multis multa ex illis sine prædictis litteris scribantur; vt u, g. [illegible] cum [illegible] supra [illegible] etiamsi non scribatur cum [illegible] post [illegible] vt multi non scribunt, differt a [illegible] cum [illegible] supra eandem litteram; & hæc de litteris.

De vocalibus.

CAP. XII.

ANtequam quicquam de vocalibus attingã, suppono omnes litteras Chaldaicas, de quibus hactenus, esse consonãtes; quia vocalis illa dicitur, quæ per se sonat, & per se determinata est ad vnum sonum. Hoc autẽ litteris Chaldaicis non quadrat, sed iuxta varias, quæ illis adiunguntur, vocales, vario modo sonant; quare hac in re mihi nõ placet id, quod docet Dauid Pauli filius, qui diuidit litteras Chaldaicas in [illegible] qolonoiotho, idest, vocales, & [illegible] dlo qolo, scilicet in eas, quæ sunt sine voce, & declarans, quare dicantur vocales subdit.

[illegible]

valhon menhen dhonen metul methqarion dhen qolonoiotho

[illegible]

meshalmanutho lithuvothhon saimon ulo mschamlion qole

[illegible]

menoh menhen hhdho hhdho elo dhilhen dhqole dagoshiotho uloh

Idest,

dhiloh lhabi mſciamlio vloh

Vocales autem vocantur, quoniam ipſæ ex ſe, & ſibi voces perficiunt: & non ſunt egentes ſociabus ſuis in completione pulſantium vocum ſuarum, ſed vna una, idest, unaquæque ex illis ex ſe, & ſibi, ſeu per ſe complet, ſeu perficit ſyllabam ſuam: quæ quidem licet uera ſint; ad illius tamen rem nihil plane faciunt; nam ut dictum eſt, nulla littera eſt in noſtra lingua, quæ ex ſe, & per ſe ſine ullo adiumento alicuius uocalis ſonare poſsit; immo omnes ſunt indifferentes, & ſonum uocalis ſibi additæ ſequuntur; nam ſi litteræ addatur fit a, ſi uero fit o. & ſic uarios, prout uarijs afficitur uocalibus, recipit ſonos. Item explicans, cur dicantur ſine uoce: ſic ait.

meſcikhhon dlo al qolo dlo dmethqarion den holen

qolonoiotho ach qole unoth lamſciamloiu balhhudhaihen

idest, Illa autem quæ uocantur ſine uoce: quoniam non poſſunt ſolæ perficere uoces ſicut uocales. Nec etiam mihi placet id, quod docet auctor Grammaticæ Chaldaicæ ſermone Arabico declaratæ, & quidā alij, qui diuidunt etiam litteras in qolonoiotho, uocales: & in ſcialiotho, quieſcentes. illas dicunt eſſe, quibus ſemper incipimus cum motione, & tres enumerant has uero, quibus ſine motione; & ſunt ceteræ litteræ, non placet inquam, quia hoc ſatis non eſt ad cōſtituendam uocalem eo modo, quo ſumitur a Grammaticis, ut ex dictis

ex dictis perspicuum est; deinde vel intelligit cũ vocali, seu motione inchoari, quando ipsæ pronunciantur, vel quando proferuntur voces, in quibus sunt. Si primum, non solum illæ, sed etiam ܗ, ܢ, &c. erunt vocales; siquidem ab his quoque elementis quando ea proferimus, cũ vocali incipimus. Si secundũ, constat esse falsum; quia sæpe in quamplurimis vocibus ab illis sine vlla motione incipimus: vt patet in his ܐܚܪܢܐ hhrino, alius. ܐܚܝܢܐ hhiono, propinquus, affinis. ܐܚܪܝܐ hhroio, vltimus. ܘܩܘܡ vqom, & stetit. ܘܝܘܠܦܢܐ viulfono, & doctrina. ܘܫܪܟܐ vsciarko, & reliquum, seu & cætera.

Præterea fac ab illis cum vocali semper inchoari, nihilominus non sunt vocales appellandæ eo modo, quo vocalis nomen vsurpatur a Grammaticis; vocalis enim hoc modo sumpta debet habere suam vocem, seu sonum ab alijs distinctum, vt a, est sono distinctum ab e, quod quidem nec alijs, nec his tribus litteris conuenit; ipsæ enim ab illius vocalis, qua afficiuntur, sono determinantur, vt diximus; nam si ܝ afficiatur ܼ habebit eius sonum, vt ܝܠܕܐ ialdo, puer, infans; similiter etiam si afficiatur ܿ, vel ܼ, vt ܝܠܘܕܐ ioludho, genitor. ܝܠܝܕܐ ilidho, genitus; & sic de alijs. His igitur positis, cum hæ Chaldæorum litteræ in libris omni plane vocali destitutæ depingerentur; ipsæq. per se sine vocalium adminiculo sonare non possent (vnde merito a Latinis ob id dictæ sunt consonantes) non parua in legendo erat difficultas. quamobrem nostri doctores ne nostra lingua propter legendi difficultatem paulatim periret, posteritati, linguæq. conseruandæ prouidentes excogitarunt quasdam notas vocalium vicem gerentes, vt si illis litteræ prædictæ afficerentur, nullus plane in legẽdo difficultati remaneret

neret locus, quæ quidem vocales vt cognoſcantur.

Notãdum eſt primo, vocales a Chaldæis propter varia, quibus funguntur, munera, varijs nominibus nuncupari; nuncupãtur enim ܙܘܥܐ zauee, ideſt, motus, ſeu motiones, quod videlicet per eas conſonantes moueantur, vel certe, quia ipſæ nullo addito per ſe ſonent, ac moueãtur; vocantur ܢܩܫܬܐ nqoſciotho, ideſt, pulſantes, vel quod ipſæ per ſe pulſent, vel certe quod conſonantes illis affectæ, ſtatim pulſum, ſonumq. emittant. nominantur ܣܝܡܐ ſiome, ideſt, poſitiones, quod litteris ponantur. interdum appellantur ܢܘܩܙܐ nuqze, ideſt, puncta, quod ipſæ punctis etiam (vt dicemus) deſignentur.

Nota ſecundo, de numero harum vocalium non paruam eſſe inter noſtros Grammaticos controuerſiam; Nonnulli enim vt Elias, in ſua Grãmatica ſeptem enumerat; ܙܩܝܦܬܐ zqifotho, ſublatæ. ܪܘܝܣܬܐ ruiſſotho, preſſæ, ſeu calcatæ. ܦܬܝܚܬܐ pthihhotho, apertæ. ܕܩܕܡ ܡܣܩܬܐ daqdhom maſqotho, quæ ante aſcendẽtes. ܕܩܕܡ ܪܘܚܬܐ daqdhom ruihhotho, quæ ante dilatatas. ܕܩܕܡ ܐܠܝܨܬܐ daqdhom aliſſotho, quæ ante coactas. ܕܩܕܡ ܚܒܝܨܬܐ daqdhom hhuiſſotho, quæ ante compreſſas, ſeu conſtrictas; per ante aſcendentes autem intelligit (vt ipſemet explicat) duo pũcta paruula ſub litterá ܒ ad latus hoc modo ſcripta, ܒ̤, quas alij appellant, vt dicetur, ܚܒܨܐ ܟܪܝܐ hhuoſſo kario, ſtrictionem breuem: per ante dilatatas, quas alij appellant ܐܣܩܐ aſoqo, aſcenſionem, vel ܪܒܨܐ

ܥܨܨܐ ܟܪܝܐ ossosso kario, compresſionem breuem, intelligit vnum punctum ſupra ܘ hoc modo appoſitum ܘ̇; per ante demum coactas, ſignificat punctum infra ܘ ad latus ſic ſubditum ܘ̣, quas alij ſimpliciter appellãt ܥܨܨܐ ܐܪܝܟܐ ossosso aricho, compresſionem longam, ſeu ŭ longum, vel ܥܡܩܐ omoqo, profunditatem: quod videlicet aliquanto profundius proferatur; reliqua mox declarabimus. Nonnulli alij vt Dauid Pauli filius ſex ſtatuũt, ſcilicet ܙܩܦܐ zqofo, ſublatio. ܦܬܚܐ pthohho, apertio. ܙܠܡܐ zlomo, flexus, ſeu curuatio. i. ^. ܚܒܨܐ hhuosso, ſtrictio. ܐܣܩܐ aſoqo, aſcenſio. ܥܡܩܐ omoqo, profunditas. Alij denique communiter quinque tantum amplectuntur, nimirum ܦܬܚܐ pthohho, ܙܩܦܐ zqofo, ܪܒܨܐ ruosso, ܚܒܨܐ hhuosso, ܥܨܨܐ ossosso. Quorum ſignificatio, & poteſtas in tabella ſubiecta reperitur. Nos autem quoniam cætera omnia, quæ his quinque ab alijs addũtur, arbitramur, vel non eſſe diſtincta, vel ad legendum, ad quod vocales ſunt potisſimum inſtitutæ, non eſſe neceſſaria, quinque tantum poſtrema tãquam ad legendum perutilia, ac neceſſaria a communi via non recedentes agnoſcimus, & amplectimur. Sciendum tamen eſt, ſicut apud Latinos quælibet vocalis eſt duplex, breuis videlicet, & longa; ſic apud Chaldæos, non tamen quãlibet, ſed tres vltimas tantum eſſe duplices, breues ſcilicet, & longas, de quarum dimenſione (Deo fauente) ſuo loco tractabimus. Hæ autem quinque vocales non ſolum notis quibuſdam, & ſignis, vel (vt melius dicam) litteris quibuſdam a Græcis ſumptis, ſed etiam punctis paruulis ad ſcribentis commodi-

moditatem fieri consuescunt. Nam si duo puucta vnum supra, alterum vero infra litteram, constituantur sic ܒܰ fit ba, si vero supra litteram, vnum supra alterum collocentur, ita tamen vt dexterum altius emineat, sinistrum vero directe subijciatur sic ܒܳ fit bo: si deinde vnum apud alium æqualiter sicut ſsere Hebraicum, sub littera ponantur sic ܒܶ fit be, cum e longo; si vero vnum eorum ad partem dexteram tendat sic ܒܶ fit be, cum e breui, vt quidam facere solent: si postea eodem plane modo disponantur sub littera, quo supra litteram cum efficiunt o, sic ܒܺ fit bi, cum i breui; si vero ponatur vnum punctum tantum sub ܝ sic ܒܝ fit bi, cum i longo; si denique vnum punctum litteræ ܘ subdatur sic, ܒܘ fit bu, cum v longo; si vero eidem litteræ ex superiori parte apponatur sic ܒܘ fit bu, cum u breui. Sed vt melius adhuc vocales intelligantur, proponam tabellam, in qua earum figura, potestas, nomina, ac significationes indicantur.

Figura.	Potestas.	Nomen, ac significatio
ܰ vel ܲ	a, vt ܒܰ vel ܒܲ ba.	ܦܬܚܐ pthohho idest, apertio, quia scilicet aperto ore pronunciatur.
ܶ vel ܵ	e longum ܒܶ vel ܒܵ	ܪܒܨܐ ܐܪܝܟܐ ruosso aricho
ܶ vel ܷ	e breue ܒܶ vel ܒܷ	ܪܒܨܐ ܟܪܝܐ ruosso kario. idest, presſio seu calcatio, quia aliquantulum presſe profertur.
ܺ vel ܻ	i breue ܒܺ vel ܒܻ	ܚܒܨܐ ܟܪܝܐ hhuosso kario
ܺ vel		

ܼ vel ̣ i longũ ܚܝܒ vel ܚܒ݂. ܚܒܨܐ ܐܪܝܟܐ hhuoſſo aricho idest, ſtrictio, quia ſtrictione quadam dentium exprimitur.

ܿ vel ܿ o, vt ܟ݁ vel ܟ݂ ܙܩܦܐ zqofo. idest, ſublatio, quaſi ſublatiori ſono, ſublatiſque labris effertur.

ܘ݁ vel ̇ v breue ܟܘ݁ vel ܟܘ݁. ܥܨܨܐ ܟܪܝܐ oſſoſſo kario,

ܘܼ vel ̣ v longũ ܟܘ݁ vel ܟܘܼ ܥܨܨܐ ܐܪܝܟܐ oſſoſſo aricho. idest, compreſsio, ſeu coarctatio, quia videlicet aliquantulum coarctatis, collectiſq. labijs pronunciatur.

Ex dictis, & ex propoſita tabella colligi poteſt primo notas illas, tam breuibus, quam longis vocalibus eſſe communes; pũcta vero non item; quamuis multi etiam ſcriptores puncta illa bina paruula faciant eſſe communia; & e, tam longo, quam breui duo illa puncta, quæ a nonnullis diximus, e longo attribui, attribuant; cætera, quæ ab ijſdem, e, breui atributa ſunt, contemnant; & reuera nunc ita fieri ſolet. Illas autem notas, vt ſupra indicaui, puto eſſe vocales Græcorum parumper variatas, linguæq. noſtræ, a noſtris doctoribus applicatas. Secundo, longitudinem, vel breuitatem ſyllabarum nõ tam ad legendum, quã ad perfectionem ipſius linguæ, apud nos facere, vt in arte metrica dicetur: quare ſi quis eam neſciret, in legendo non erraret, vt patet in quamplurimis Chaldæis, qui optime legunt, & tamen longitudinem, ſyllabarumq. breuitatem ignorant, quod non accidit apud Latinos.

Nota ſexto, Doctores Chaldæos, puerorum, tyronumq. memoriæ cõſulentes, quædam patrum veteris teſtamenti tãquam nota impoſuiſſe nomina, quæ ab illis ijſdem vocalibus, quibus ſunt impoſita, incipiant: videlicet, ܲ appellatur ܐܲܒܪܵܗܵܡ

Abro-

Abrohom. ܰ, ܐܰܒܪܳܗܳܡ Esciaia. ܶ, ܐܶܫܰܥܝܰܐ Ishhoc. ܺ, ܐܺܝܣܚܳܩ

Odom, scilicet Adam; cuius principium apud nos incipit ab o. ܽ, ܐܽܘܪܺܝܳܐ Vria. Quo fit, vt nunc communiter quotiescumq. de vocalibus sermo habetur, ista nomina pro ipsis vocalibus sumantur. & hæc breuiter de vocalibus. Sed fortassis extra rem non erit, si breuem aliquem psalmum hic subijciam, vt quisque cognoscendo litterarum connexionem, vocaliumq. potestatē melius discernendo, se aliquo modo in legendo exercere possit.

Psalmus CXVI.

ܫܰܒܰܚܘ ܠܡܳܪܝܳܐ ܟܽܠܟܽܘܢ ܥܰܡܡܶܐ: ܫܰܒܰܚܽܘܗܝ ܟܽܠܗܶܝܢ ܐܽܘܡܘܳܬܳܐ:

emuotho kulhen sciauhhoi : ame chulchun lmorio sciabahh

Laudate Dominum omnes populi : laudate eum omnes gentes.

ܡܶܛܽܠ ܕܰܥܫܶܢܰܬ ܥܠܰܝܢ ܛܰܝܒܽܘܬܶܗ: ܘܫܰܪܺܝܪܽܘܬܶܗ ܕܡܳܪܝܳܐ ܠܥܳܠܰܡ.

lolam moriau sciariroith : ttaibutheh elain descinath mettul

Quoniam inualuit, seu roborata est super nos gratia eius, vere Dominus est in sæculum.

De lineola, quæ sub quibusdam litteris scripta reperitur.

CAP. XIII.

SCiendum est, non raro in libris, sub nonnullis litteris partium orationis ad latus quandam lineolam hoc modo ܠ̱ scriptam reperiri, in quam quotiescumque offendes, scito eam indi-

indicare consonantem illam, sub qua cernitur, vel omni vocali esse destitutam, vel omninó occultari, nisi tamen lineæ, quæ ܡܗܓܝܢܐ dicitur, de qua cap. sequenti, fungatur officio. Primũ frequentissimum est in secunda persona passiua modi imperatiui, vt ܐܫܬܒܩ escitauq, relinquere. ܐܬܒܛܢ ethbattn, cõcipere. Vbi lineola prædicto modo subiecta litteras ܫ, & ܛ quiescere significat; & hoc fit, vt modus imperatiuus a præterito distinguatur: nam illa eadẽ littera, quæ in imperatiuo quiescit, vocaliq. caret, in præterito mouetur, vocalemq. possidet. Sed de hoc in tractatione de verbo. Secundum, in multis vocibus non semel cernitur, vt in his ܐܢܫܐ noscio, homo, ܐܬܕܟܪ ehadh, mentionem fecit, meminit, &c. Et in pronomine primæ personæ singularis, quod præsenti tempori, & alijs nominibus subijcitur; & tunc habet etiam punctum sub ܢ sic ܫܒܩܢܐ scioueqno, relinquo ego. ܬܟܝܠܢܐ thchilno, confidens ego: quamquam cum hoc modo construitur cum alijs nominibus interdum significare potest, sum; vt illud ܐܢܐ ܐܢܐ enono, ego sum, vt alibi dicemus; habet etiam punctum, vt differat a seipso quando non subditur, ita vt ܐ, quod habet occultetur: siquidem cum non subditur habet punctum ante ܢ, & nullam habet virgulam, vt ܐܢܐ ܦܪܫܬ eno fersceth, ego separaui; & eodem modo in hac particula ܗܘ u, est, cum in fine nominum ponitur, vt ܛܒ ܗܘ ttouu, bonus est, vt suo loco fusius dicemus. Item in alijs vocibus, vt ܒܪܬܐ bath, filia. ܐܢܬܬܐ attho, mulier.

mulier. ܐܙܠܬ ezath, iuit, & in cæteris, quæ pasſim reperiuntur. Aliquādo iſta virgula eſt ſignum differentiæ, vt in ܐܘ id eſt, o, quod per eam differt ab ܐܘ au, ideſt, aut, &c. Interdum ſi ante voces paulo maior ponatur, ſignificat illas voces eſſe imminutas, ideſt, non eſſe perfecte cum omnibus ſuis elementis ſcriptas; quemadmodum etiam apud Latinos accidit; vt ܩܕ ideſt ܩܕܝܫܐ qadiſcio, ſanctus. ܬܫܒ̄ ideſt ܬܫܒܘܚܬܐ teſcibuhhtho, gloria, vel hymnus, & cet.

De quadam alia lineola, quæ dicitur ܡܗܓܝܢܐ, *&* ܡܪܗܛܢܐ

CAPVT XIV.

NOtandum eſt primo, in libris præſertim remotiorū Orientalium non ſemel reperiri quandam lineolam illi, de qua nunc dictum eſt perſimilem, quæ quidem iuxta duplicem, in quo ponitur, locū, & duplex, quo fungitur, munus; duplex quoque nomen ſibi inditum habet: nam cum infra litteram ad latus ponitur, ſignificat litteram illam meditatione quadam, tarditateq. legi; quo fit vt ܡܗܓܝܢܐ ideſt, meditari faciens, appelletur; cum vero ſupra litteram conſtituitur, indicat ipſam litteram curſu quodam, velocitateq. legi; vnde tunc nuncupari ſolet ܡܪܗܛܢܐ ideſt, currere faciens; de qua linea mentionē fecerunt tum multi Grammatici, tum præſertim Dauid Pauli filius; & auctor Grammaticæ Arabico ſermone explicatæ. Sed vt melius intelligatur quando huiuſmodi linea adhiberi ſoleat.

Notan-

Notandum est secundo, tunc adhiberi, cum in aliqua voce duæ simul concurrunt litteræ quiescẽtes, omni plane vocali destitutæ, quarum prolatio, quia interdum molesta, & aliquantulum grauis esse solet; quidam Orientales huic incommodo mederi volentes, prædictam excogitarunt lineam, quæ varijs in locis constituta nobis indicaret interdum priorem litteram quiescentium cum motione, interdum ambas sine vlla motione esse proferendas: in cuius quidem lineæ loco, & munere assignãdo, sicut omnes fere consentiunt: ita in ea adhibenda, vt modo cum vocali, seu motione, modo sine vlla vocali, prædictas litteras quiescentes legendas esse significet, non parum inter se dissentiunt. Quidam enim aiunt tunc priorem prædictarum litterarum moueri per lineam, quæ dicitur ܡܗܓܝܢܐ, quando illã sequitur vna quiescens ex his quinque ܪ ܥ ܠ ܡ ܢ, vt ܡܫܡܠܝܐ msciamelio, perfectus, completus. ܕܚܠܬܐ dehheltho, timor. ܡܗܝܡܢܐ mhaiemno, fidelis. ܡܕܢܚܐ madenhho, oriens. ܡܓܢܝܐ maghenio, lectus, vel locus, in quo quis iacet. ܡܛܥܝܢܐ matteiono, seductor. ܡܒܥܕܐ mabedo, lõginquus, remotus, distans. ܡܩܪܒܢܐ maqerbono, bellator. ܡܪܡܪܡܢܐ mramermono, exaltator. Alij his quinque addunt ܗ, vt ܡܢܗܪܐ manehro, illuminatus. ܬܡܗܗܘܢ temhehun, stupor illorum. Alij addunt ܚ, vt ܕܒܚܬܐ deuahhtho, hostia, seu sacrificium. Alij denique licet concedant litteram ܚ in nomine prædicto, a numero tamen prædictarũ

illam reijciunt; & illis addunt ܐ ܘ ܝ, vt ܡܒܐܫܝܢ mabescion, malefaciunt. ܡܛܐܒܝܢ mattebon, benefaciunt. ܡܪܘܝܢܐ mareuiono, inebrians. ܐܬܝܕܥ ethidhaa, cognitus est, & cæt. Sed reuera ܝ in hoc vltimo verbo est motum ex sua natura. Quando autem non concurrit vna ex prædictis: tunc dicunt singuli iuxta propriam opinionē vtramq; litteram esse afficiendā linea, quæ dicitur ܡܒܛܠܢܐ, vt ܡܕܒܚܐ madhbhho, altare. ܡܩܕܫܐ maqdhscio, sanctuariū. ܙܕܩܬܐ zedhqtho, eleemosina. ܥܙܩܬܐ ezqtho, annulus. ܒܗܬܬܐ behttho, confusio. ܩܘܕܫܝܗܘܢ qudhscihun, sanctitas eorū. ܡܠܟܬܐ malktho, regina. ܐܬܩܒܪ ethquar, sepultus est. ܢܫܒܩܘܢ nescinqun, relinquent. ܢܚܛܦܘܢ nehhttfun, rapient. ܢܩܕܡܘܢ neqdhmun, præcedent, & cæt.

Notandum est tertio, verba primi generis coniugationum, in futuro fæminino plurali: & tertiæ, & quartæ speciei secundi generis in futuro plurali, tam masculini, quam fœminini generis, solita habere duas litteras quiescentes, quarum primæ a quibusdam subijci solet ܡܗܓܝܢܐ, hoc modo ܢܒܢܝܢ nenanion, ædificabunt illæ. ܢܦܪܫܢ nefarscion, separabūt illæ. ܢܦܪܫܘܢ nefarsciun, separabunt illi. ܢܒܛܢܢ neuattnon, cōcipient illæ. ܢܒܛܢܘܢ neuattnun, concipient illi, & cætera.

Scien-

Sciendum deinde est, ܡܗܓܝܢܐ cum vocibus accidit, vim habere solitum, vel vocalis ܶ, vt ܢܩܒܬܐ neqebtho, fæmina. ܫܪܒܬܐ sciarebtho, generatio. ܚܟܡܬܐ hhechemtho, sapietia; vel vocalis ܰ, vt ܥܪܩܬܐ eraqtho, corrigia. ܥܠܩܬܐ olaqtho, hirudo: & constat ex alijs vocibus, quas supra posuimus. ܡܪܗܛܢܐ autem nullam (vt diximus) ponit vocalem; Et hæc sunt, quæ de hac re, varij docent Grammatici. Ego vero si meam tamen licet interponere sentētiam, existimo in carmine quidem, pro metri necessitate, interdum priori litterarum quiescentiū subdi ܡܗܓܝܢܐ; interdum vero apponi ܡܪܗܛܢܐ: in soluta vero oratione, nisi difficilis admodum, ac grauis obstet prolatio, fere illi ܡܪܗܛܢܐ apponi, seu cursu quodam, & sine vlla motione vtramque proferri: sed ne id gratis asserere videamur, adducamus quædam poetarum testimonia ex quamplurimis, quæ afferri possunt huic rei fauentia. Itaque supra dicebatur vox duas litteras quiescētes habens, si illarum posterior est ܝ, supra priorem habere ܡܗܓܝܢܐ, seu aliquam vocalem ex prædictis. Et patet in his carminibus, quæ habentur in poemate quodam de solitudine, & separatione eorū, qui desertum incolunt, a mundo.

Quam enim odiosa scientia, { ܟܡܐ ܓܝܪ ܣܢܝܐ ܝܕܥܬܐ
kmo gher sanio idhatho

Quæ poſsidetur per caſum, ⎨ ܕܡܬܩܢܝܐ ܒܝܕ ܡܦܣܬܐ
mapuſto viadh dmethqanio

Et beatitudo illi, qui non vidit ſapientiam, ⎨ ܘܛܘܒܘܗܝ ܠܡܢ ܕܠܐ ܚܙܐ ܚܟܡܬܐ
hhechethio hhzo dlo lmafin vttuu

Quæ poſt theſaurum, qui ereptus eſt. ⎨ ܕܒܬܪ ܣܝܡܬܐ ܕܐܬܚܠܨܬ
deth hhalſſath ſimtho duothar

Et ibidem:

Illa virtus, cui facile eſt illi omne, ⎨ ܗܘ ܚܝܠܐ ܕܕܠܝܠ ܠܗ ܟܠ
kul leh dhadhlil hhailo hau

Ipſamet dat potentiam, ſeu fortitudinem, ⎨ ܗܘܝܘ ܝܗܒ ܚܘܝܠܐ
hhuiolo ioheu haiu

Virtus, quæ ordinauit ipſum certamen ⎨ ܚܝܠܐ ܕܛܟܣܗ ܠܐܓܘܢܐ
laghuno dhettakſeh hhailo dhattkseh p 45 dhattle

Ante mortales in ſapientia ſua, &c. ⎨ ܩܕܡ ܡܝܘܬܐ ܒܚܟܡܬܗ
vhhechemtheh moiuthe qdhom

In quibus carminibus vtrobique vox ܚܟܡܬܐ, habet infra litteram ܟ, quæ præcedit ܡ, ܪܒܨܐ idest, vocalem ◌ܶ. At vero Orientis lumen Aphræm eandem litteram in eadem voce afficit ܡܪܗܛܢܐ, ideſt, curſu quodam, & ſine vlla vocali

vocali legit, vt in carmine illo celebri de amore ſcientiæ.

Melior eſt ſapientia armis,	ܛܘܒܝܗ̇ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܙܝܢܐ܆ zaino men hhechmtho ttouoi
Et doctrina mammona, ſeu diuitijs.	ܘܝܘܠܦܢܐ ܡܢ ܡܡܘܢܐ܆ momuno men viulfono
Et melior eſt puer, qui puer eſt & ſapiens,	ܘܛܘܒ ܛܠܝܐ ܕܛܠܐ ܘܚܟܝܡ vhhakim dhattle ttalio vttou
Rege ſene ſtulto.	ܡܢ ܡܠܟܐ ܣܒܐ ܣܟܠܐ ſachlo ſouo malko men

Item ſupra dictum eſt, futurum primi generis coniugationum, & tertiæ, & quartæ ſpeciei ſecundi generis, affici ܢܗܘܘܢ, & tamen apud ſanctiſsimũ Aphræm, & alios, afficitur ܢܗܘܝܢ, vt in eodem carmine.

Sint vera verba tua,	ܢܗܘܝܢ ܫܪܝܪܝܢ ܡܠܝܟ melaik ſciariron nehuion
Vt ſis amatus cuilibet, vel ſupra omnem hominẽ	ܕܬܗܘܐ ܪܚܝܡܐ ܥܠ ܟܠܢܫ kulnoſc al rhhimo dthehue
Et etiam longinqui, ſeu diſtãtes, & propinqui,	ܘܐܦ ܪܚܝܩܐ ܘܩܪܝܒܐ vqariue rahhiqe vof
Erunt orantes pro vita tua.	ܢܗܘܘܢ ܡܨܠܝܢ ܥܠ ܚܝܝܟ܆ hhaiaik al mſsalen nehuun

Rurſus

Rursus ea, quæ supra dictum est habere ܡܗܓܝܢܐ, in carmine habent ܡܗܓܝܢܐ : vt patet in quodam sermone de solitarijs versus finem.

Veniunt illis vestes gloriæ, { ܐܬܝܢ ܠܗܘܢ ܢܚܬܝ ܫܘܒܚܐ
othen lhun nahhtai fciuuhho }

Pro cilicijs, quæ induti erant, { ܚܠܦ ܣܩܐ ܕܠܒܝܫܝܢ ܗܘܘ
hhlof saqe dhaluiscin vau }

Et datur illis annulus, { ܘܡܬܝܗܒ ܠܗܘܢ ܥܙܩܬܐ
vmethiahbo lhun ezeqtho }

Pro autem vinculis, quæ in manibus eorum, &c. { ܚܠܦ ܕܝܢ ܫܘܬܡܐ ܕܒܐܝܕܝܗܘܢ
hhlof den suttme dhuidhaihun }

Et multa alia pro hac re afferri possunt, quæ breuitatis causa omitto. Vnde colligas licet non tantam, quantam variæ indicãt opiniones, esse difficultatem; quoties enim vt dictum est, vel propter metri necessitatem, vel pronunciationis difficultatem, ܡܗܓܝܢܐ litteram afficere quis cogitur, afficiat: si vero nullũ horum accidat, illi ܡܗܓܝܢܐ apponat.

Nota quarto, interdum poetas metro coactos vti etiam ܡܗܓܝܢܐ modo explicato, quando duæ concurrunt litteræ quiescentes, quarũ prior sit in fine præcedentis dictionis, posterior vero in principio sequẽtis, vt illud eloquẽtissimi Aphræm.

Sine dono tuo, { ܒܠܐ ܕܡܘܗܒܬܟ
belodhehe dmauhauthocn }

Dara-

Laxata, seu dissoluta est multũ libertas nostra.	ܚܐܪܘܬܢ	ܣܓܝ	ܪܦܝܘܗܝ
	hhiruthan	saghi	rafioi

Et in quodam sermone de vanitate, & via iustitiæ, hæc habentur carmina.

Præceptum Domini electum est,	ܓܒܐܗܘ	ܕܡܪܝܐ	ܦܘܩܕܢܗ
	gueu	dmorio	puqdonehe
Et illuminat oculos mentis,	ܕܬܪܥܝܬܐ	ܥܝܢܐ	ܘܡܢܗܪ
	dhtharitho	aine	vmanhar
Et gaudet in charitate Dei,	ܕܐܠܗܐ	ܒܚܘܒܐ	ܘܚܕܝܐ
	dhaloho	vhhubo	vhhodhio
Et lucet in luce gratiæ.	ܕܛܝܒܘܬܐ	ܒܢܘܗܪܐ	ܘܢܗܪܐ
	dhttaibutho	vnuhro	vnohro

Vbi vides ܪܦܝܘܗܝ in prioribus carminibus S. Aphræm, & ܦܘܩܕܢܗ in posterioribus propter metrum habere litteram ܗ in fine ܡܗܓܝܢܐ affectam.

De punctis numeri multitudinis, tam in nominibus, quam in verbis.

CAP. XV.

Puncta quatenus sunt numeri multitudinis signa, duobus potissimum nominibus a nostris cõmuniter appellari consueuerunt

fuescunt. Primo ܣܝܡ̈ܐ siome, ideſt, poſitiones, quia videlicet vocibus multitudinis apponuntur, vt ſupra etiam dictum eſt de vocalibus, quo nomine in hoc ſenſu vtitur Ioannes quidam Syrus agens de hac re. Secundo ܢܘܩܙ̈ܐ nuqze, ideſt, puncta: quo nomine fere omnes vtuntur cum de hac re tractãt. Interdum appellantur etiam ܛܘܦ̈ܐ ttufe, ideſt, guttæ, vt ab auctore Grammaticæ ſermone Arabico explicatæ. Puncta igitur numeri pluralis ſunt duo tãtum, quæ ad ſuperiorem vocis partem quodam ordine, ac proportione tamquam quædã gemina æque ſeſe reſpicientia apponuntur, vt videre potes in hoc nomine ܟܬܒ̈ܐ kthoue, libri: & in hoc verbo ܫܠܡ̈ܝ ſcialem, perfecerunt mulieres. Sciendum tamen eſt, cũ huiuſmodi puncta vocibus numeri multitudinis ܪ habentibus apponuntur; tunc vnum ſolum punctum poni eodem ordine, & ſitu cum pũcto ipſius litteræ ܪ, vt in his patet vocibus ܪܚܡ̈ܐ rahhme, miſericordia. ܡܪ̈ܝ amarunt fæminæ, in quibus punctum primum, & diſtinguit litteram, & gerit vicem alterius puncti, quod ad numerum pluralem ſignificandum concurrere deberet. Quod ſi aliquãdo tria puncta ante voces ad latus poſita cernantur, tunc tertium illud punctum, vel ſupplet vicem alicuius vocalis, vel alicuius alterius rei (vt patebit ex ijs, quæ dicemus) eſt ſignum. Hæc autem gemina puncta ponũtur omnibus vocibus numeri pluralis, tam nominum vtriuſq; generis, quam verborum generis fæminini: verba enim maſculini generis huiuſmodi puncta non ſuſcipiunt. Aduertendum hic eſt, quod licet in genere id, quod diximus, veriſsimum ſit, excipiuntur tamen quædam voces, quæ vel ſunt numeri multitudinis, vel certe ſunt coniuncta cum affixis eiuſdem numeri. Primo enim nomina pluralis numeri in ܝܢ in, cum , vel , ſi verbum

ſcilicet

scilicet ܐܢܘܢ enun, vel ܐܝܬܝܗܘܢ ithaihun, idest, sunt, virtute contineant, non habent puncta; cuiusmodi sunt verba nominum, de quibus suo loco, vt in Psal. XVIII. iuxta Chaldæos, XVII. iuxta Latinos:

.68. Et adiuuat omnes, qui sperantes, seu cōfidentes in eo, seu supra eū. ܘܡܥܕܪ ܠܟܠ ܕܬܟܝܠܝܢ ܥܠܘܗܝ
vamadar lchul dathchilin alau

Et Psal. iuxta Chaldæos XIX. iuxta Latinos XVIII.

b 17 Præcepta Domini recta sunt. ܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܬܪܝܨܝܢ:
puqdonau dmorio trissin

Et ibidem paulo post:

b: 20 Iudicia Domini in veritate, ܕܝܢܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܒܩܘܫܬܐ:
dinau dmorio uquscito

b. 21 Et iusta in omni re, & desiderabiliora ܘܟܐܢܝܢ ܒܟܠܡܕܡ: ܘܪܓܝܓܝܢ
vchinin bchulmedem varghighin

Auro, & lapidib. pulchris, seu pretiosis, ܡܢ ܕܗܒܐ: ܘܟܐܦܐ ܛܒܬܐ:
men dahbo uchife ttouotho

b. 22 Et dulciora melle, & fauo. ܘܚܠܝܢ ܡܢ ܕܒܫܐ: ܘܡܢ ܟܟܘܪܝܬܐ:
vahhlen men deuscio vmen kakoritho

In quibus locis, licet voces ܬܟܝܠܝܢ tchilin, confidentes ܬܪܝܨܝܢ trissin, recta. ܟܐܢܝܢ kinin, iusta. ܘܪܓܝܓܝܢ rghighin desiderabiliora

desiderabiliora. ܚܠܝܢ hhlen, dulciora; sint numeri multitudinis, sine tamen punctis a doctoribus scribuntur, quia in eis intelligitur virtute cõtineri ܐܢܘܢ enun, vel ܐܝܬܝܗܘܢ ithaihun, quæ cum sint verba quædam, genus masculinũ referentia, scribuntur sine punctis, tum ipsa, tum nomina, in quibus virtute contineri intelliguntur, vt dictum est.

Si vero non contineant verbum, habent puncta vt alia. Item numeralia quidã scriptores, si sint masculina, scribunt sine punctis, vt ܬܠܬܐ tlotho, tres. ܐܪܒܥܐ arboo, quatuor, & cæt. Si vero sint fœminina, cum punctis, vt ܬܠܬ tloth, tres. ܬܪܬܝܢ tarten, duæ. ܐܪܒܥ arbaa, quatuor. &c. Alij vero fortassis melius omnia, siue sint masculina siue fœminina, exceptis tamẽ ijs fœmininis, quæ penultimam ܪ , affectam habent, sine pũctis scribunt, vt ܬܪܝܢ tren, duo. ܬܪܬܝܢ tarten, duæ, &c.

Cum vero affixa recipiunt, omnes fere boni scriptores cum pũctis illa scribunt, vt ܬܪܝܢ train, nos duo. ܬܪܝܟܘܢ traikun, vos duo. ܬܪܝܟܝܢ traiken, vos duæ. ܬܠܬܝܢ tlothain, nos tres. ܬܠܬܝܟܘܢ tlothaicũ, vos tres mares. ܬܠܬܝܟܝܢ tlothaiken, vos tres fœminæ: quorũ singula suo loco fusius explicabimus. Huc spectare possunt præpositiones, quæ quidẽ, si recipiãt affixa more nominũ pluraliũ habent puncta, vt ܚܕܪܝ hhdhorai, circa me. ܚܕܪܝܟ hhdhoraik, circa te. ܒܠܥܕܝܗܘܢ belodhaihun, sine illis, &c. Excipe tamen ܩܕܡܝܗܘܢ qdhomaihun,

hun, ante eos. ܬܚܘܬܝܗܘܢ thhuthaihū, infra eos. ܛܘܒܝܗܘܢ ttubaihun, beatitudo illis: quamquam hoc tertium, non tā est præpositio, quam nomen; quod cum sit singularis numeri, affixa more nominum numeri multitudinis recipit. ܒܠܚܘܕܝܟ tu tantum, quidam cum punctis, quidam sine, scribunt. Si vero recipiant affixa more nominum singularium, puncta non admittunt, vt ܥܡܗܘܢ amhun, cum illis. ܠܘܬܢ luothan, apud nos. ܒܗ beh, in eo, &c. de quibus suo loco.

De punctis, tempora, personasq. indicantibus.

CAPVT XVI.

SVnt etiam puncta, quæ verborum tempora, ac personas indicent. Præteritum enim petit punctum verbo ad latus subiectum, vt ܫܪܐ sciro, soluit. ܦܪܩ fraq, saluauit. ܚܘܝ hhaui, ostendit. ܡܠܠ malel, locutus est, &c. Idem eodem modo positum, petūt personæ huius temporis: excepta tamen prima persona singularis, quæ vult idem pūctum ex superiori parte positum hoc modo ܫܪܝܬ scirith, solui. ܦܪܩܬ ferqeth, saluaui. ܚܘܝܬ hhauith, ostendi. ܡܠܠܬ malleth, locutus sum. Tertia porro persona numeri singularis generis fœminini in præterito apud remotiores Orientales habet duo puncta infra penultimā litteræ ܬ hoc modo ܫܪܬ sciroth, soluit illa. ܫܒܩܬ sciuqath, reliquit illa, &c. Apud propinquiores verò

vnum punctum ante ܬ hoc pacto, ܐܡܪܬ emrath, dixit. ܝܠܦܬ ielfath, didicit. ܒܢܬ bnoth, ædificauit: quæ puncta apud vtrosq. genus fœmininum designant. Præsens vero fere ex parte superiori pūctum petit, vt ܒܢܐ bone, ædificat. ܦܪܩ poreq, saluat. ܡܦܨܐ mfasse, liberat. ܡܢܗܪ mnahar, dilucidat. ܡܢܗܪ manhar, illuminat. ܐܡܪ omar, dicit. ܝܠܕ ioledh, parit. Sed reuera punctum in præsenti fere semper aliquam etiam vocalem designat; in primo enim secūdo, & quinto genere coniugationum significat litteram illam, supra quam positum est legi cum ◌ܳ : in tertio vero, & prima specie quarti cum ◌ܰ, vt in propositis verbis perspicitur; quo fit vt secunda species quarti generis, quia punctum ex superiori parte illi positum, nullam vocalem designat, illud sibi subiectum habere soleat, vt in præterito, & tunc vocalis ◌ܺ est signum, vt ܡܫܝܓ miscigh, lauat. ܡܪܝܡ mrim, extollit, &c. Futurum postea petit punctum ad latus verbo subiectum, sicut in præterito, vt ܢܐܟܘܠ nechul, comedet. ܢܚܫ nehhasc, patietur, & sic in cæteris personis, excepta tamen prima persona, quæ idem punctum recipit ex parte superiori penes caput sic ܐܩܘܫ equsc, pulsabo. ܐܫܒܚ esciabahh, laudabo, &c.

Postremo imperatiuus, & infinitiuus fere habent punctum eodem plane modo, quo præteritū, vt ܫܒܚ sciabahh, lauda,

lam-

ܠܡܫܒܚܘ lamsciabohhu, laudare. ܐܡܪ emar, dic, dicito. ܠܡܐܡܪ lmimar, dicere, &c. Hæc, quæ breuiter diximus, multi scriptores confundunt, & regulas Grammaticas difficiles reddunt, ideo obseruanda sunt, vt confusionem, & difficultatem fugiamus.

De ceteris punctis, quæ passim vocibus, nunc apposita, nunc subiecta ad latus cernuntur.

CAP. XVII.

PRæter hæc, quæ diximus, reperiuntur frequenter puncta quædam ad latus supra, & infra voces, quæ potius casu, quam arte poni videntur: quo fit vt a multis ignorentur: sed nō sine arte; nam vel ponuntur vt distinguant voces similes, vt ܐܝܕܐ idho, manus, quæ habet punctū infra ܝ, ab ܐܝܕܐ aidho, idest, quæ: quæ habet punctum supra ܝ: eodem modo ܗܘ hu, ipse, a ܗܘ hau, ille: ܗܝ hi, ipsa, a ܗܝ hoi, illa. ܫܢܬܐ scietho, somnus, a ܫܢܬܐ sciato, annus: itē ܚܕܬܐ hhdhato, noua, a ܚܕܬܐ hhatho, nouus, &c. vel vt suppleāt vicem vocalis, vt patet ex dictis: nam si ponatur punctum sub ܝ vel ܐ, significat ܚܒܨܐ, vt ܫܒܝܚܐ sciuihho, laudatus. ܦܪܝܩܐ friqo, saluatus. ܫܠܝܚܐ scilihho, missus. ܡܢܝܚܢܐ mnihhono, pla-

placans. ܡܩܝܡܢܐ mchimono, conſtituens. ܟܐܢܐ kino, iu-ſtus. ܟܐܒܐ kiuo, dolor. ܚܐܪܘܬܐ hhirutho, libertas. Si autem ſub ܘ ſignificat v longũ, vt ܦܘܡܐ pumo, os.

ܟܘܒܐ kubo, ſpina. ܒܬܘܠܐ bthulo, virgo.

ܢܘܢܐ nuno, piſcis. ܫܘܦܪܐ ſciufro, pulchritudo.

ܣܓܘܠܐ ſghulo, racemus. ܕܡܘܬܐ dmutho, ſimilitudo.

Si vero ſupra ܘ ſignificat v breue, vt

ܦܘܣܩܐ poſuqo, ſector. ܥܒܘܪܐ oburo, tranſiens.

ܢܣܝܘܢܐ neſiuno, tentatio. ܫܘܥܝܬܐ ſciuitho, hiſtoria, narratio, &c. Si poſtea ponatur ſupra litteras, & præſertim ܝ ſignificare ſolet ܿ, vt ܙܟܘܬܐ zochuto, victoria.

ܥܒܕܐ ouodho, opus. ܢܝܚܐ niohho, quies.

ܥܘܠܐ auolo, iniquus. ܟܝܢܐ kiono, natura.

Interdum ܿ, vt capite præcedenti diximus: & ita ſi omnia puncta, quæ paſſim ſupra voces ſcripta reperiuntur ad ea, quæ diximus, & alibi dicemus, reducas, facili negotio, cur illa illis affigantur intelliges. Quamquam (vt vere dicam) multa ex antiquorum traditione vocibus ponuntur puncta, quorũ ſcientia cum nimis ſit moleſta, & poſt inuentas vocales non admodum

dum necessaria, non magni fit nunc a recentioribus. Et hæc satis iam sint de punctis. Nam de punctis, quæ ponuntur in periodis, incisis, & membris orationis, & quæ varios loquendi modos indicant, quia maiorem habent difficultatem, commodius versus finem Grammaticæ, ne hic ipso initio tyrones difficultatibus implicentur, differemus.

PRIMI LIBRI FINIS.

GEORGII

GEORGII AMIRAE SYRI EDENIENSIS E LIBANO.

GRAMMATICAE LINGVAE CHALDAICAE, SIVE SYRIACÆ

DE NOMINE, AC PRONOMINE LIBER SECVNDVS

De numero partium orationis.

CAPVT I.

E partium orationis numero, quoniã inter Syros Grammaticos non leuis eſt diſceptatio: ideo antequam de nomine agere incipiamus, earum numerum ſtatuere debemus. Itaque quidã ex illis reuocant omnes orationis partes ad tres ܫܡܐ nomẽ, ܡܠܬܐ verbum, & ܐܣܘܪܐ coniunctionem; ita videtur ſentire auctor Grammaticæ Arabico ſermone explicatæ. Alij vero ſeptem tãtum orationis partes omiſſa interiectione enumerãt; quas mox enumerabimus; ita ſentit Elias in ſua Grammatica, vbi ait hoc idem quoque ſenſiſſe Syros doctores: idem etiã ſentit

tit Ioannes Esthunoio in sua Grammatica. Sed reuera licet vtraq; opinio defendi possit: mihi tamen non omnino satisfacit: non prima; quia omnes orationis partes ad illas tres enumeratas cōmode reuocari non possunt; cum præsertim harum descriptiones illis non omnino conueniant, & discentibus hac tripartita diuisione non minima afferatur obscuritas: nec secunda; quia nihil video, cur interiectio a numero partium orationis excludatur, & non tamquam pars distincta, sicut aliæ, enumeretur. Quare ego, vt in lingua Latina, sic in nostra, octo, nec plures, nec pauciores orationis partes puto esse constituendas. ܫܡܐ nomē. ܚܠܦ ܫܡܐ pronomen. ܡܠܬܐ verbū. ܡܠܬܐ ܕܫܡܐ verbum nominis. ܥܠ ܡܠܬܐ supra verbum, seu aduerbium. ܩܘܕܡ ܣܝܡܐ ܣܝܡܐ antecessio positionis, seu præpositio. ܡܨܥܬ ܣܝܡܐ ܣܝܡܐ medietas positionis, seu interpositio, aut interiectio: vel ܡܚܘܝܢܘܬ ܚܫܐ significans passiones. ܐܣܘܪܐ coniunctio. De quorum singulis breuiter nobis tractandum est; & quoniam nomen primum in oratione tenet locum, & apud nos est radix, a qua ipsum verbum, & quædā ex prædictis pullulant, ab eo potissimum initium ducemus, & in hoc libro tractabimus.

De nominis definitione, ac diuisione.

CAP. II.

NOmen varias a varijs Grāmaticis definitiones habet; quæ quidem licet idem fere significent: quia tamen non mediocriter iuuant ad eruditionem, & Grammaticos Syros intelligē-

dos; eas in medium afferam. Primo autem nomen definitur ab Elia sic; ܫܡܐ ܐܝܬܘܗܝ ܩܠܐ ܡܫܘܕܥܢܐ ܒܫܘܡܠܝܐ

ܘܠܐ ܙܒܢܐ ܘܡܢܬܗ ܠܐ ܚܕܐ ܡܫܘܕܥܢܝܬܐ ܟܕ ܡܬܦܪܫܐ܀

Idest, nomen est vox significatiua in perfectione sine tempore, cuius pars, neque vnum, seu nihil significatiua, cum separatur: Eodem plane modo, & ijsdem verbis ab eodem definitur in quodam suo fragmento. Secundo a Iohanne Estunoio in sua Grammatica sic: ܫܡܐ ܐܝܬܘܗܝ ܡܢܬܐ ܩܕܡܝܬܐ

ܕܡܡܠܠܐ ܘܡܫܘܕܥܢܐ ܕܨܒܘܬܐ ܡܕܡ ܐܘ ܣܘܥܪܢܐ܀

idest, Nomen est pars prima locutionis, seu orationis, quæ significat rem aliquam, aut actionem. Quæ definitio videtur esse diminuta, & imperfecta: nam si tollas illud (prima) non differt a verbo: vnde puto deesse huic definitioni ܘܠܐ ܙܒܢܐ sine tempore, & si hoc illi addatur fit bona nominis definitio. Tertio, in Grammatica Arabico sermone explicata ita definitur:

ܫܡܐ ܐܝܬܘܗܝ ܩܠܐ ܡܫܘܕܥܢܐ ܒܫܘܡܠܝܐ ܘܠܐ ܙܒܢܐ ܗܘ

ܘܡܢܬܐ ܡܢܗ ܟܕ ܡܬܦܪܫܐ ܠܐ ܡܫܘܕܥܐ ܡܕܡ܀

idest, Nomen est vox significatiua in perfectione, quæ sine tempore est, a qua pars cum separatur, non significat aliquid. Quæ definitiones licet idem indicent: hæc tamen vltima alijs videtur esse absolutior, & clarior; ideo eius particulæ leuiter explicandæ sunt. Dicitur (vox) quia hæc particula est nomini cum cæteris communis. Dicitur (significatiua in perfectione) vt excludantur cæteræ voces, seu sonus naturales, qui nihil perfecte significant: sed potius aliquam animalis passionem indicant; & aliæ quædam orationis partes, quæ per se nihil perfecte significant, nisi cum alio connectantur. Interponitur (sine tempore) vt di-

vt distinguatur nomen a verbo. Subditur denique (a qua pars) vt excludatur ipsa oratio, cuius partes separatæ aliquid significant: sed istas definitiones fusius, ac subtilius declarare est lineas transire.

Nomen porro, vt apud alias gẽtes, ita etiam apud Chaldæos multiplex est: & quidem si omnes nominis diuisiones, in quas varij Grammatici illud distribuerunt, enumerare vellem, in re tam facili satis longus viderer. Quare omissa tanta diuisionum congerie, eas potissimum quam breuiter afferam: quæ claritatem, ac distinctionem, ad quam instituta est diuisio, pariunt, nõ obscuritatem, & confusionem. Nomen igitur aliud est ܕܝܠܝܐ idest, proprium; & si sermo sit de natura rationali, seu intellectiua dicitur ܦܪܨܘܦܝܐ personale; vt

ܐܦܪܝܡ Aphræm. ܝܘܚܢܢ Ioannes. ܡܪܝܡ Maria.

ܐܒܐ Pater. ܕܪܡܣܘܩ Damascus. ܥܕܢ Eden,

idest, voluptas, & propterea etiam significat Paradisum: quo nomine appellatur deinde quædam ciuitas (est enim Metropolis) non adeo magna, sed loci situ, aquarum copia, terræ fertilitate, aeris temperie in toto Libano præstantissima: vnde nõ immerito tali nomine est nuncupata, sed hæc obiter.

Aliud ܓܢܣܝܐ idest, generale, quod pluribus conuenit, vt ܚܝܘܬܐ animal. ܦܓܪܐ corpus, &c. Aliud ܟܝܢܝܐ idest, substantiuum, seu naturale, & dicitur ܡܫܬܡܗܢܘܬܐ nominatũ, & est illud, quod per se in oratione esse potest, & variæ illi adueniunt denominationes, vt ܟܐܦܐ lapis. ܣܘܣܝܐ equus. ܓܒܪܐ vir. ܫܠܡܐ pax. Dicitur autem naturale, quia ad

ipſam rei naturã ſignificandã imponitur. Aliud ܐܫܠܡܐ qualificatiuum, vel ܦܘܢܝܐ denominatio, quod a Latinis communiter appellatur adiectiuum; ita autem dicitur, quia adiunctum nominibus illa (vt cum philoſophis loquar) qualia efficit, ac denominat, vt ܐܘܟܡܐ niger. ܛܒܐ bonus. ܫܦܝܪܐ pulcher. ܓܒܝܐ electus. Hoc autem duas habet formas, maſculinam videlicet, vt in propoſitis nominibus: & fœmininam, quæ additione ܬ a maſculina deriuatur; vt ܛܒܬܐ bona. ܫܦܝܪܬܐ pulchra, &c. Aliud ܡܟܢܫܢܐ idest, congregatiuum, ſeu collectiuum; quod numero ſingulari multitudinem ſignificat, vt ܥܡܐ populus. ܚܝܠܐ exercitus. ܥܢܐ grex. Aliud denique ܡܢܝܢܝܐ numerale, vt ܚܕ vnus. ܬܪܝܢ duo. ܩܕܡܝܐ primus. ܬܪܝܢܐ ſecũdus, &c. de quo ſuo loco. Præterea ſciendũ hoc loco eſt, nomina Syriaca perfecta, ſingularis numeri, iuxta propinquiores Oriẽtales, fere ſemper ſolita eſſe deſinere in ܐ cũ ◌ܰ : iuxta vero remotiores cum ◌ܳ , cum quo Priſcis etiã temporibus, antequam lingua Chaldaica reformaretur, deſinere videntur. Nomina enim peregrina, contracta, & pluralis numeri, vt plurimum non ſolent deſinere prædicto modo; vt ex ijs, quæ dicemus, colligi poterit.

De iis, quæ generaliter nomini accidunt.

CAP. III.

NOmini in vniuerſum hæc præcipue accidunt, ܓܢܣܐ genus

nus. ܡܢܝܢܐ numerus. ܐܕܫܐ species, seu ܒܝܬܝܘܬܐ domesticatio. ܐܣܟܡܐ figura. ܐܝܟܢܝܘܬܐ qualitas. ܡܦܠܬܐ casus. ܪܘܟܟܐ & ܩܘܫܝܐ lenitas, & asperitas. ܒܨܝܪܘܬܐ diminutio, seu exiguitas. ܟܪܝܘܬܐ contractio. ܡܬܚܡܬܐ vel ܠܘܬ ܡܕܡ relatio, vel ad aliquid. ܢܩܝܦܘܬܐ cōsecutio, seu adhæsio. De quorum singulis ordine breuiter, distinctéq. (Deo iuuante) tractare conabor; & his peractis nulla amplius de nomine remanebit difficultas.

De genere nominum.

CAP. IV.

Triplex tantū genus apud Chaldæos, sicut & apud Hebræos reperitur: ܕܟܪܐ masculinum. ܢܩܒܬܐ fœmininū. ܓܘܢܝܐ commune: neutrum vero non agnoscunt; quod si eo aliquando egeant, loco ipsius, fœminino, interdum etiam masculino vtūtur; fœminino quidem, vt Magnus Aphræm in carmine de amore scientiæ.

Hæc disce discipule,	}	ܗܠܝܢ ܝܠܦ ܬܠܡܝܕܐ
Et in opere comple ea.	}	ܘܒܥܒܕܐ ܫܡܠܐ ܐܢܝܢ

vbi ܐܢܝܢ id est, eas, est generis fœminini: & Psalm. iuxta Chaldæos XXVII. iuxta Latinos XXVI.

ܘܫܪܐ

ܘܚܕܐ ܫܐܠܬ ܡܢ ܡܪܝܐ ܘܠܗ̇ ܗܝ ܐܒܥܐ ܕܐܥܡܪ ܒܒܝܬܗ ܕܡܪܝܐ
ܟܠܗܘܢ ܝܘܡܬܐ ܕܚܝܝ ܀

idest, Quod vnam petij a Domino, & ipsam quæro, vt habitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Vbi (ܚܕܐ vnam) & (ܠܗ̇ ipsam, seu eam) sunt etiam generis fœminini; Et hoc passim apud nos reperitur. Masculino vero vt Lucæ XIX.

ܕܟܠ ܡܢ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܬܝܗܒ ܠܗ ܀ ܘܡܢ ܕܠܝܬ ܗܘ
ܠܗ ܐܦ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܢܫܬܩܠ ܡܢܗ ܀

idest, Omni cui est, dabitur illi: & ab eo autem, cui non est, & ille, qui est illi, (idest, & illud, quod est illi) accipietur ab eo. Sed vt cognoscatur genus, notandũ est primo, nomina substantiua in ܐ cum ܳ, sine præcedenti ܬ desinentia, vt plurimũ esse masculina, vt ܠܚܡܐ panis. ܦܓܪܐ corpus. ܕܡܐ sanguis. vt Ioan. VI. ܗܘܝܘ ܠܚܡܐ ܕܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܀ idest, Hic est panis qui descendit de cœlo.

ܦܓܪܝ ܓܝܪ ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܬܘܗܝ ܡܐܟܘܠܬܐ ܘܕܡܝ
ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܬܘܗܝ ܡܫܬܝܐ ܀

idest, Corpus meum enim vere est cibus, & sanguis meus vere est potus. Item adiectiua, si non sit contracta a fœmininis, de quibus infra; vt ܛܒܐ bonus. ܒܝܫܐ malus. ܣܓܝܐ multus. vt Ioan. II. ܐܢܬ ܕܝܢ ܢܛܪܬܝܗܝ ܠܚܡܪܐ ܛܒܐ ܀ idest, Tu autem seruasti vinum bonum. & III.

ܐܢܬ

Erant enim opera illorum mala. — ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܥܒܕܝܗܘܢ ܒܝܫܐ :
& Lucæ V.
Et congregabatur populus multus — ܡܬܟܢܫ ܗܘܐ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ :

Et nomina in ono, tam ſubſtantiua, quam adiectiua, vt ܥܘܕܪܢܐ auxilium. ܚܢܢܐ clementia. ܫܘܠܛܢܐ potens. ܛܘܒܬܢܐ felix. ܬܘܟܠܢܐ confidentia, ſpes: & alia quamplurima, quorum exempla ab auctoribus petere longum eſt: ſufficit enim horum, & aliorum genus tibi indicare; quia illorum exempla facili negotio ipſe reperies.

Notandum eſt ſecundo omnia fere nomina in ܘܬܐ eſſe fœminina, excepto ܡܝܘܬܘܬܐ immortalis, vt ܙܕܝܩܘܬܐ iuſtitia. ܣܒܝܘܬܐ ſenectus. ܕܟܝܘܬܐ puritas. ܫܘܝܘܬܐ æqualitas. ܛܝܒܘܬܐ gratia: & alia eiuſdem generis.

Item quæ deriuātur a maſculinis, & deſinunt in ܬܐ, ſiue aſperum ſit, ſiue lene; vt

ܒܪܬܐ filia.	ܓܒܪܬܐ virago.
ܥܠܝܡܬܐ iuuenis.	ܕܟܝܬܐ pura.
ܛܠܝܬܐ puella.	ܢܗܝܪܬܐ clara.
ܓܒܝܬܐ electa.	ܩܕܝܫܬܐ ſancta.
ܣܒܬܐ anus.	ܚܛܝܬܐ peccatrix.

ܡܚܢܝܬܐ

ܡܝܩܪܢܝܬܐ honorabilis. ܫܡܝܢܝܬܐ cœleſtis.

ܡܫܒܚܢܝܬܐ laudabilis. ܫܠܝܚܝܬܐ apoſtolica. &c.

Item ſubſtantiua, quæ ſimpliciter deſinunt in ܬܐ, ſiue molle, ſit, ſiue aſperum, vt ܡܠܬܐ verbum.

ܫܒܬܐ ſabbatum. ܕܚܠܬܐ timor.

ܪܚܡܬܐ amor. ܚܟܡܬܐ ſapientia.

ܬܐܪܬܐ conſcientia. ܥܕܬܐ eccleſia. &c.

Et quæ ſunt contracta a fœmininis, vt

ܛܒܐ bona. } a { ܛܒܬܐ bona.
ܣܓܝܐܐ multa. } a { ܣܓܝܐܬܐ multa.

vt S. Aphræm linguæ Chaldaicæ decus loco citato ait:

Melior eſt ſapientia armis, ܛܒܐ ܗܝ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܙܝܢܐ

& Pſalm. LXXXVI.

ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܡܪܝܐ ܛܒ ܐܢܬ ܘܣܓܝܐܐ ܗܝ ܛܝܒܘܬܟ
ܠܟܠܗܘܢ ܕܩܪܝܢ ܠܟ ܀ ideſt,

Quoniam tu Domine bonus es, & multa eſt gratia, ſeu miſericordia tua omnibus, qui inuocant te. Quæ nomina quamuis tunc maſculinis ſint ſimilia: ſenſu tamen, & ſignificatione ſunt fœminina: & cognoſci poſſunt ex vocibus, cũ quibus ſunt coniuncta.

niunćta; vt patet in exēplis citatis. Huc reuocantur cōtracta in ܠ solum, modo non sit virorum, vt ܡܫܘܕܥܬܐ significans. ܡܣܟܠܬܐ intelligere faciens. ܡܠܝܬܐ plena. ܡܫܡܠܝܬܐ perficiens, & similia. Et ea, quæ contrahuntur a substantiuis fœmininis; vt ܛܝܒܘ gratia. ܫܘܝܘ æqualitas. ܡܠܟܘ regnū.

ܕܘܟܬܐ ܕܘܟܐ		ܕܘܟ	locus.
ܪܓܬܐ		ܪܓܬ	desiderium.
ܚܟܡܬܐ		ܚܟܡܐ	sapientia.
ܡܠܬܐ		ܡܠܐ	verbum.
ܥܠܬܐ		ܥܠܐ	causa.
ܢܫܡܬܐ	vel	ܢܫܡܐ	spiritus, spiraculū.
ܕܚܠܬܐ		ܕܚܠܐ	timor.
ܫܥܬܐ		ܫܥܐ	hora.
ܩܝܣܬܐ		ܩܝܣ	trabs.
ܟܪܝܬܐ		ܟܪܝܐ	tristitia.
ܒܘܪܟ		ܒܘܪܟܐ	genu.

ܟܐܦ lapis. vt illud Lucæ XI.

ܟܠ ܡܠܟܘܬܐ ܕܬܬܦܠܓ ܥܠ ܢܦܫܗ ܬܚܪܒ :

ideſt, Omne regnum, quod diuiditur ſupra animam ſuam, ideſt; ſe ipſum, deſolabitur, ſeu deſtruetur. Et Matth. XX.

ܗܠܝܢ ܐܚܪܝܐ ܚܕܐ ܫܥܐ ܥܒܕܘ :

Hi vltimi vna hora fecerunt. Et XVIII.

ܕܥܠ ܦܘܡ ܬܪܝܢ ܐܘ ܬܠܬܐ ܣܗܕܝܢ ܬܩܘܡ ܟܠ ܡܠܐ :

ideſt, Vt in ore duorum, vel trium teſtium ſtet omne verbum. Et Eccleſiaſt. I. ܟܠ ܚܟܡܬܐ ܡܢ ܩܕܡ ܡܪܝܐ ܗܝ :

ideſt, Omnis ſapientia ex ante Dominum eſt. Et Pſalm. CL. ܟܠ ܢܫܡܬܐ ܬܫܒܚ ܠܡܪܝܐ :

ideſt, Omnis ſpiritus laudet Dominnm. Et Matth. XXIV.

ܕܠܐ ܬܫܬܒܩ ܟܐܦ ܥܠ ܟܐܦ ܕܠܐ ܬܫܬܪܐ :

Quod non relinquetur lapis ſuper lapidem, qui non deſtruatur.

Notandum eſt tertio, quædam nomina habere formam fæmininorum, & eſſe maſculina: quædam vero contra; primi generis ſunt: ܚܕܬܐ nouus. ܩܫܬܐ arcus.

ܥܘܡܩܬܐ profunditas. ܙܝܢܬܐ decus.

ܨܒܬܐ ornamentum. ܡܘܬܐ mors.

ܩܘܫܬܐ veritas. ܪܘܬܐ conuerſatio.

ܒܝܬܐ domus: ܬܘܬܐ morus.

ܢܚܬܐ veſtimentum. ܙܝܬܐ oliua:

ܦܢܝܬܬܐ

ܦܬܘܬܐ frusta panis: His adiunge ea, quæ deriuantur a masculino singulari, vt sunt

ܠܠܘܬܐ	noctes:	a	ܠܠܝܐ	idest, nox.
ܝܘܡܬܐ	dies:		ܝܘܡܐ	dies:
ܐܒܗܬܐ	patres:		ܐܒܐ	pater:
ܚܝܠܘܬܐ	virtutes:		ܚܝܠܐ	virtus:
ܐܪܝܘܬܐ	leones:		ܐܪܝܐ	Leo:
ܠܒܘܬܐ	corda:		ܠܒܐ	cor:

Item nomina proficiscentia a verbis habentibus ܐ, vt

ܡܝܬܐ	vel	ܡܝܬܐ	mortuus.
ܡܬܩܢܐ		ܡܬܩܢܐ	emẽdatus, correctus, exactus.

Secundo vero generis sunt vt

ܩܘܠܬܐ	lagena	ܐܪܢܒܐ	lepus
ܐܘܪܚܐ	via	ܐܩܘܪܕܥܐ	rana
ܐܠܦܐ	nauis	ܐܬܢܐ	asina
ܐܪܥܐ	terra	ܐܢܦܘܪܐ	missa

ܐܦܝܣܠܐ tapetum. ܐܠܥܐ costa

ܐܣܛܠܐ stola ܐܣܦܘܓܐ spongia

ܐܣܛܐܪܐ statera ܐܦܠܘܪܐ cibus, qui intra stomachum lurconum comburitur, & fumum in gutture efficit.

ܒܝܪܐ puteus ܒܥܝܪܐ iumentum

ܒܩܪܐ grex ܓܪܒܝܐ aquilo

ܓܠܓܠܐ currus, rota ܓܡܘܪܐ concha lapidea

ܓܘܕܐ acies ܓܗܢܐ gehenna

ܕܘܢܒܐ cauda ܕܒܘܪܐ fucus

ܕܒܒܐ musca ܕܦܢܐ latus

ܘܝܠܐ velum ܙܩܐ vter

ܚܘܪܒܐ ciconia ܚܩܠܐ campus

ܚܨܪܐ auricularis ܚܢܟܐ palatum

ܛܝܪܐ volucris ܛܦܪܐ vnguis

ܝܡܝܢܐ dextra ܝܘܢܐ columba

ܝܪܘܪܐ animal vt canis ܟܢܫܐ multitudo

ܟܪܛܝܣܐ carta ܟܪܣܐ venter

ܟܘܠܝܐ

ܦܘܠܡܣܐ	subucula	ܟܟܪܐ	talentum
ܟܒܕܐ	iecur	ܟܢܦܐ	ala, seu latus
ܟܦܐ	palma	ܟܐܦܐ	lapis
ܠܓܝܘܢܐ	legio	ܠܘܚܐ	tabula
ܟܣܐ	vas æneum.	ܡܥܝܢܐ	fons
ܡܢܐ	quadrans	ܡܠܚܐ	sal
ܡܘܒܠܐ	pondus, onus	ܢܘܪܐ	ignis
ܢܦܫܐ	anima	ܢܩܝܐ	ouis
ܣܡܠܐ	sinistra	ܣܦܣܪܐ	gladius
ܣܟܪܐ	scutum	ܣܐܬܐ	mensura
ܣܬܐ	vitis	ܣܦܪܐ	epistola
ܣܟܝܢܐ	culter	ܥܘܪܐ	puluis paleæ
ܥܪܣܐ	lectus	ܥܢܐ	oues
ܥܡܪܐ	cæsaries	ܥܪܦܠܐ	nubes
ܥܢܦܐ	ramus	ܥܩܪܐ	radix
ܥܩܒܐ	calx	ܥܠܥܠܐ	turbo
ܥܝܢܐ	oculus	ܦܬܓܡܐ	epistola

ܦܪܕܐ

ܦܬܟܪܐ	casula idolorū	ܦܕܢܐ	iugum boum
ܦܘܡܐ	acies	ܨܦܪܐ	auis
ܩܪܢܐ	cornu	ܩܘܦܕܐ	herinaceus
ܩܘܩܐ	vrceus	ܩܪܩܘܪܐ	ſcapha
ܩܛܝܪܬܐ	pharetra	ܪܘܚܐ	ſpiritus
ܪ̈ܟܫܐ	equi	ܪܘܡܚܐ	haſta
ܪ̈ܡܟܐ	grex equorum	ܪܚܝܐ	mola aſinaria
ܫܢܐ	dens	ܫܘܫܦܐ	ſudariolum
ܫܠܕܐ	cadauer	ܬܝܡܢܐ	Auſter
ܬܘܠܥܐ	vermis; & quædam alia.		

Huc etiam reduci poſsunt nomina membrorum geminorū, vt

ܐܝܕܐ	manus	ܐܕܢܐ	auris
ܪܓܠܐ	pes	ܟܬܦܐ	humerus
ܒܘܪܟܐ	genu;	ܥܝܢܐ	oculus. & alia

quædam.

Item ea, quæ ſingulari numero fœmininorum formam habent, plurali vero maſculinorum, vt

ܫ̈ܒܬܐ	ſabbata	ܫ̈ܥܐ	horæ

ܡܠܐ

ܡ̈ܠܐ verba — ܡ̈ܢܐ pili

ܡܥܪ̈ܐ cauernæ — ܣܘ̈ܟܐ rami

ܥܢ̈ܒܐ vuæ — ܦܣ̈ܐ ſortes

ܓܘ̈ܦܢܐ vites — ܓܘ̈ܒܢܐ caſei

ܫ̈ܒܠܐ ariſtæ — ܓ̈ܠܐ mēbranæ, ſeu liber aliquis

ܡ̈ܓܠܐ falces — ܐܕ̈ܪܥܐ brachia

ܢܫ̈ܐ fœminæ — ܐܦ̈ܝܐ ſegmentum, ſeu paruus locus, in quo ſeminatur frumentum, & cet.

ܥܫ̈ܡܐ corrigiæ — ܦܫ̈ܡܐ pugillus

ܡܣ̈ܦܢܐ ſcirpicula — ܓܘ̈ܡܪܐ carbones

ܡܫܟ̈ܢܐ tabernacula — ܩܘ̈ܡܐ ſtaturæ

ܟ̈ܠܐ nurus — ܟ̈ܠܐ linteola

ܙܒ̈ܢܝܢ vices. — ܩܘ̈ܪܝܐ rura

Quæ fiunt a ܫܒܬܐ ſabbato. ܫܥܬܐ hora. ܡܠܬܐ verbo. vt ex capite ſequenti patebit. Quorum omnium exempla paſſim apud auctores reperiuntur.

Notandum eſt quarto, Nomina prouinciarum, inſularum, vrbium, caſtellorum, & aliorum pagorum, vt plurimum eſſe fœminini generis, vt ܣܘܪܝܐ Syria. ܐܝܛܠܝܐ Italia. ܐܘܪܗܝ

ܐܘܪܫܠܡ Ierusalem, &c. Rursus nomina Græca, & si quæ sunt Latina, sunt illius fere generis, cuius sunt in illa lingua, a qua proficiscuntur, vt ܐܣܦܝܣ aspis. ܡܬܘܕܘܣ methodus. ܣܘܢܗܕܘܣ synodus. ܗܘܠܐ materia, &c. quæ sunt fœmini- ni generis. Si vero sint neutra cum apud Chaldæos genus fœmi- ninum pro neutro, & interdum etiam masculinum, vsurpetur; fit, vt aliquando fœminini, aliquando masculini sint generis. Fœminini quidem vt ܬܐܛܪܘܢ theatrum. ܦܪܛܘܪܝܢ prætorium, &c. Masculini autem generis, vt ܐܣܛܕܝܢ sta- dium. ܐܘܪܓܢܘܢ organum. ܕܘܓܡܐ dogma. ܬܐܘܪܡܐ theorema, &c. Item sunt fœminini generis ܥܘܡܩܐ profun- ditas, quæ aliquando sumitur pro inferno, in quo cruciantur damnati; aliquādo pro limbo, in quo fuerunt sancti patres; ali- quando pro purgatorio. ܬܢܝܐ pactum, seu conditio. ܛܘܥܝܝܐ seductio, error. ܛܘܫܝܬܐ absconditum. ܥܢܟܒܘܬܐ araneus. ܬܐܪܥܐ orbis, seu terra. ܩܩܠܐ quisquiliæ, fimus. ܡܪܩܝܐ craticula. Item hoc nomen ܛܝܡܐ pretium, seu honor, sin- gulari numero est fœminini generis, & legitur cum ܼ supra ܝ; numero vero plurali est masculini generis, & legitur cum ܼ supra eandem litteram ܝ, vt ܛܝܡ̈ܐ pretia.

Notandum est quinto, quædam nomina esse vtriusque gene- ris cu-

ris cuiusmodi sunt

ܫܡܫܐ	Sol	ܫܡܝܐ	coelum.
ܣܗܪܐ	Luna	ܪܩܝܥܐ	firmamentum
ܕܘܥܬܐ	sudor	ܕܝܪܐ	monasterium
ܚܡܪܐ	asinus	ܣܣܐ	tinea
ܐܐܪ	aer	ܓܡܠܐ	camelus
ܬܘܪܨܐ	emendatio, correctio	ܪܘܚܐ	spiritus, ventus.
		ܡܕܡ	aliquid, seu res.

Inter hæc quidam etiam enumerant ܣܝܦܐ, gladius, seu ruina: ܥܡܐ multitudo: quod supra esse fœminini gen. dictum est; ܙܘܥܬܐ timor, seu tremor. ܟܝܢܐ natura, seu substantia. ܡܠܬܐ verbum: quod quidem cum significat secundam personam sanctissimæ Trinitatis, est masculini generis; cum vero simpliciter verba humana, est fœminini generis.

Et hæc de his hactenus, alia facile auctorum lectione percipi possunt.

De numero nominum.

CAP. V.

NVmerus apud Chaldæos, sicut etiam apud Latinos, est duplex ܝܚܝܕܝܐ singularis, & ܣܘܓܐܐ pluralis; quorum prior

exclusione, posterior vero, positione geminorum punctorum, vt in primo libro dictum est, internosci solent. Hic autem nobis explicandum est, quo modo nomina fiãt singularia, & pluralia; & quoniam magna est varietas formandi numeri pluralis a singulari in nominibus, vt distinctius, ac facilius procedamus, sunt assignandi præcipui modi, quibus ipsa nomina de singulari migrant ad pluralem numerum. Itaque nomina pluralia fiunt septem potissimum modis, videlicet;

vel
- Mutatione vocalium.
- Additione vocalium.
- Mutatione, & additione vocalium.
- Reiectione vnius vocalis, & positione alterius.
- Additione vocalium, & mutatione litterarum.
- Additione litterarum, & vocalium.
- Diminutione, seu detractione litterarum, & mutatione vocalium.

Circa primum igitur modum notandum est primo, mutationem vocalium esse duplicem, vel in medio, vel in fine. In medio quidem est primum in omnibus fere nominibus in ܘܬܐ cũ ܳ; quæ, cum fiunt pluralia, mutant ܳ in ܶ supra ܘ, vt a

ܛܝܒܘܬܐ	gratia	fit	ܛܝܒܘܬܐ	gratiæ
ܢܡܘܣܝܘܬܐ	legalitas	fit	ܢܡܘܣܝܘܬܐ	legalitates
ܙܥܘܬܐ	fœditas	fit	ܙܥܘܬܐ	fæditates.

A nomine vero ܐܣܝܘܬܐ sanitas, vel fit ܐܣܘܬܐ sanitates: ablatione litteræ ܝ, & quiescente ܣ, vt prius: vel ܐܣܘܬܐ, & tunc sequitur regulam. Quædam autem nomina præsertim duarum syllabarum, præter ܶ supra ܘ habent

bent ܽ supra secundam, vt ܨܠܘܬܐ oratio. ܨܠܘ̈ܬܐ orationes. Quædam vero supra primā assumunt ܳ vt ܨܒܘܬܐ res. ܨܒܘ̈ܬܐ res. ܕܡܘܬܐ similitudo. ܕܡܘ̈ܬܐ similitudines. ܪܒܘܬܐ myrias. ܪܒܘ̈ܬܐ myriades. a ܦܘܬܐ tamen, theno, fit ܦܘ̈ܬܐ cum ܘ affecto ܽ, rhenones, seu lecti.

Secundo, in omnibus fere nominibus tribus, quatuor, vel quinque syllabis in ܝܬܐ, in quibus mutatur ܺ in ܶ, vt

ܥܠܝܬܐ	habitatio superior	ܥܠܝ̈ܬܐ	habitationes &c.
ܪܒܝܬܐ	foenus	ܪ̈ܒܝܬܐ	foenera
ܫܡܝܢܝܬܐ	cælestis	ܫܡܝܢܝ̈ܬܐ	cælestes
ܛܘܒܢܝܬܐ	felix	ܛܘܒܢܝ̈ܬܐ	felices
ܡܠܟܘܢܝܬܐ	reginula	ܡܠܟܘܢܝ̈ܬܐ	reginulæ.

Tertio, in paucis quibusdam, vt ܡܣܐܬܐ mensura quædā, vel vnum e duodecim signis cælestibus, quod dicitur Libra. ܡܣܐ̈ܬܐ Libræ. ܣܢܐܬܐ odium ܣܢܐ̈ܬܐ odia. ܦܠܐܬܐ parabola. ܦܠܐ̈ܬܐ parabolæ. in quibus ܽ, & ܳ supra secundam mutantur in ܶ.

In fine autem est primum in nominibus masculini generis: quorum finis est ܐ cum ܶ supra penultimam, in quibus, vt plu-

plurimũ mũtatur supra penultimam in : vt sing. num. ܓܒܪܐ

ܓܒܪܐ	vir fit	ܓܒܪ̈ܐ	viri.
ܥܠܝܡܐ	puer	ܥܠܝܡ̈ܐ	pueri
ܛܒܐ	bonus	ܛܒ̈ܐ	boni
ܚܛܗܐ	peccatum	ܚܛܗ̈ܐ	peccata
ܩܕܝܫܐ	sanctus	ܩܕܝܫ̈ܐ	sancti
ܡܝܬܐ	defunctus	ܡܝܬ̈ܐ	defuncti
ܥܡܘܪܐ	habitator	ܥܡܘܪ̈ܐ	habitatores
ܡܝܘܬܢܐ	mortalis	ܡܝܘܬܢ̈ܐ	mortales
ܚܕܬܐ	nouus	ܚܕܬ̈ܐ	noui
ܫܠܝܛܢܐ	dominator	ܫܠܝܛܢ̈ܐ	dominatores.
ܚܝܠܬܢܐ	potens	ܚܝܠܬܢ̈ܐ	potentes
ܢܟܘܠܬܢܐ	fraudulentus	ܢܟܘܠܬܢ̈ܐ	fraudulenti
ܡܫܡܫܢܐ	minister	ܡܫܡܫܢ̈ܐ	ministri
ܐܝܠܢܐ	arbor	ܐܝܠܢ̈ܐ	arbores
ܐܝܡܡܐ	dies	ܐܝܡܡ̈ܐ	dies
ܫܡܝܢܐ	coelestis	ܫܡܝܢ̈ܐ	coelestes

ܐܘܚܕܢܐ

ܐܪܥܢܝܐ	terreſtris	ܐܪܥܢܝ̈ܐ	terreſtres
ܝܚܝܕܝܐ	vnigenitus vnicus	ܝܚܝܕܝ̈ܐ	vnigeniti,&c.
ܝܠܝܕܐ	natus,genitus	ܝܠܝ̈ܕܐ	nati.& c.
ܫܒܝܩܐ	relictus	ܫܒܝ̈ܩܐ	relicti
ܫܠܝܚܐ	miſſus,apoſtolus	ܫܠܝ̈ܚܐ	miſsi. &c.
ܡܠܐܟܐ	angelus	ܡܠܐܟ̈ܐ	angeli
ܚܘܒܐ	damnatio,reatus	ܚܘ̈ܒܐ	damnationes
ܚܘܣܝܐ	indulgentia	ܚܘܣܝ̈ܐ	indulgentiæ.
ܫܘܪܪܐ	confirmatio	ܫܘܪܪ̈ܐ	cõfirmationes
ܫܘܘܕܝܐ	promiſsio	ܫܘܘܕܝ̈ܐ	promiſsiones.
ܪܗܛܐ	fluxus,vel curſus	ܪ̈ܗܛܐ	fluxus. &c.
ܙܗܡܐ	rubigo	ܙ̈ܗܡܐ	rubigines.
ܓܐܪܐ	ſagitta	ܓܐܖ̈ܐ	ſagittæ
ܟܐܢܐ	iuſtus	ܟܐܢ̈ܐ	iuſti
ܥܝܪܐ	vigil,ſeu angelus	ܥܝܖ̈ܐ	vigiles.&c.
ܕܝܢܐ	iudicium	ܕܝܢ̈ܐ	iudicia

ܓܒܪܐ

ܢܝܪܐ	iugum	ܢܝܪܐ	iuga
ܣܢܝܐ	exoſus	ܣܢܝܐ	exoſi.

& alia innumera eiuſdem generis.

Item, & in nominibus fœmininis maſculinorum formã habentibus: de quibus capite præcedenti vt ab

ܥܠܥܐ	coſta	ܥܠܥܐ	coſtæ
ܛܦܪܐ	vnguis	ܛܦܪܐ	vngues. & cet.

Et in quibuſdam nominibus: quorum penultima eſt ܬ, vt

ܦܬܘܬܐ	mica	ܦܬܘܬܐ	micæ
ܬܨܒܝܬܐ	ornamentum	ܬܨܒܝܬܐ	ornamenta
ܪܐܬܐ	fœditas	ܪܐܬܐ	fœditates
ܕܘܥܬܐ	ſudor	ܕܘܥܬܐ	ſudores
ܪܘܥܬܐ	ſpuma	ܪܘܥܬܐ	ſpumæ
ܫܘܚܬܐ	rubigo	ܫܘܚܬܐ	rubigines
ܪܓܫܬܐ	ſenſatio	ܪܓܫܬܐ	ſenſationes
ܦܪܘܣܬܐ	cura	ܦܪܘܣܬܐ	curæ
ܢܟܬܐ	nocumentum	ܢܟܬܐ	nocumenta
ܒܙܬܐ	direptio	ܒܙܬܐ	direptiones

ܫܘܚܬܐ

furor	furores
vociferatio	vociferationes
visus	visus
clamor	clamores
scientificus	scientifici
sapientificus	sapientifici.

Notandum est secundo, circa secundum modum, *additionem* vocalium primo esse in nominibus dissyllabis: quorum prior incipit cum ܿ, & penultima est ܼ affectum eadem vocali; hæc enim cum pluralia fiunt præter vocales, quas habent, assumunt ܼ supra antepenultimam; scilicet supra illam litteram, quæ est ante ܼ : vt

dominus	domini
precator	precatores
errans	errantes
stultus	stulti.
fluens	fluentes. &c.

Excipiuntur ab hac regula quædam; vt

medicus pastor

potator. a quibus numero plurali fiunt:

ܐܣ̈ܘܬܐ medici. ܪ̈ܥܘܬܐ pastores. ܫܬ̈ܘܬܐ potatores.

Secundo est in nominibus quibusdã per ܡ incipientibus, & vel supra ܡ, vel certe supra litteram ipsum ܡ subsequentem, ܳ habentibus; & eodem modo, quo præcedentia nomina desinentibus: supra enim antepenultimam additur ܳ, vt in præcedenti regula dicebamus, vt

ܡܥܡܘܪܐ	habitatio	ܡܥܡܘ̈ܪܐ	habitationes
ܡܫܡܠܝܐ	perfectus	ܡܫܡܠ̈ܝܐ	perfecti
ܡܡܚܝܐ	verberatus	ܡܡܚ̈ܝܐ	verberati, seu vul-

nerati. Excipiuntur quædam vt ܡܕܪܘܢܐ furcilla. ܡܩܫܝܐ cucumerarium; a quibus fit ܡܕܪ̈ܘܢܘܬܐ furcillæ. ܡܩܫ̈ܘܬܐ cucumeraria.

Tertio est in nominibus dissyllabis per ܳ incipiẽtibus, & in ܝ affectum ܽ cum ܐ desinentibus; in quibus illud ܳ, quo prima consonans singulari numero afficitur, numero plurali descendit ad secundam consonantem manente prima quiescẽte sine vlla alia mutatione in vocalibus, vt

ܓܒܝܐ	electus	ܓܒ̈ܝܐ	electi
ܟܣܝܐ	absconditus	ܟܣ̈ܝܐ	absconditi
ܓܠܝܐ	reuelatus	ܓܠ̈ܝܐ	reuelati
ܫܠܝܐ	quiescens	ܫܠ̈ܝܐ	quiescentes

ܡܢܝܐ

ܩܪܝܐ vocatus ܩܪܝܐ̈ vocati

ܫܪܝܐ solutus ܫܪܝܐ̈ soluti

ܕܟܝܐ purus ܕܟܝܐ̈ puri

ܫܕܝܐ abiectus ܫܕܝܐ̈ abiecti

ܣܪܝܐ putrefactus ܣܪܝܐ̈ putrefacti, &c.

Eodem modo etiam se habent ea, quorum secunda consonans est ܐ, vt

ܠܐܝܐ defessus ܠܐܝܐ̈ defessi

ܝܐܝܐ decorus ܝܐܝܐ̈ decori

ܦܐܝܐ decens ܦܐܝܐ̈ decentes

vt illud Sancti Aphræm,

October, qui facit requiescere defessos. [illegible]

A puluere, & æstu æstatis. [illegible]

Nomen vero ܐܘܝܐ vnanimis, seu conformis, concors, licet sequatur regulam, numero tamen multitudinis supra ܐ, assumit ܘ, vt ܐܘܝܐ̈ vnanimes, conformes, concordes.

Excipiuntur tamen hæc ܩܨܝܐ fragmentum. ܛܠܝܐ puer. ܚܕܝܐ pectus; quia omnino reijciunt ܝ, & assumunt ܘ supra illam

L

illam litteram, supra quam debebat esse ܶ numero plurali: & ܰ supra ܝ mutatur in ܳ sic ܦܪ̈ܬܐ fragmenta. ܛܠܝ̈ܐ pueri. ܚܕ̈ܝܐ pectora: hoc vltimum facit etiam ܚܕ̈ܝܘܬܐ pectora. Excipiuntur hæc etiam, ܚܝܐ viuus. ܩܪܝܐ frigus, quæ mutant solum ܰ in ܳ sic, ܚ̈ܝܐ viui. ܩܪ̈ܝܐ frigora.

Item ܟܪܝܐ cum est adiectiuũ, significat duo, vel mæstum: vel breue: & sequitur regulam; facit enim ܟܪ̈ܝܐ: cum vero est substantiuum, significat cumulum, & assumit ܘ, & ܬ, vt illa, de quibus agemus in sexto modo, sic ܟܪ̈ܘܬܐ cumuli. Ad prædictam regulam reuocari possunt hæc duo ܬܕܝܐ vber, & ܐܢܝܐ modus: quæ eodem plane modo se habent plurali numero, vt ܬܕ̈ܝܐ vbera. ܐܢ̈ܝܐ modi.

Quarto in nominibus fœmininis, trium, quatuor, vel quinque syllabarum in ܬܐ asperum exeuntibus, cum ܺ supra eã consonantem, quæ præcedit ܝ: hæc enim sumunt aliud ܰ supra antepenultimam, quæ est ܝ, vt

ܥܠܝܬܐ	alta	ܥܠܝ̈ܬܐ	altæ
ܟܝܢܝܬܐ	naturalis	ܟܝܢܝ̈ܬܐ	naturales
ܫܡܝܢܝܬܐ	cælestis	ܫܡܝܢܝ̈ܬܐ	cælestes
ܪܘܚܢܝܬܐ	spiritualis	ܪܘܚܢܝ̈ܬܐ	spirituales

ܗܝܡܢܘܬܐ

ܐܣܟܡܢܝܬܐ	figuralis	ܐܣܟܡܢܝܬܐ	figurales, &c.

Quinto in nominibus quibusdam fœmininis, quorum prima, vel secunda consonans est affecta ܺ; & penultima ܬ solet esse aspera: hæc enim numero multitudinis recipiunt ܳ supra antepenultimam, quæ in singulari erat quiescens, vt

ܝܠܝܕܬܐ	genita	ܝܠܝܕܬܐ	genitæ
ܣܝܡܬܐ	posita	ܣܝܡܬܐ	positæ
ܠܛܝܬܐ	maledicta	ܠܛܝܬܐ	maledictæ
ܪܚܝܡܬܐ	amata	ܪܚܝܡܬܐ	amatæ
ܛܥܝܢܬܐ	portans, ferens	ܛܥܝܢܬܐ	portantes
ܫܒܝܚܬܐ	laudabilis	ܫܒܝܚܬܐ	laudabiles.
ܥܒܝܕܬܐ	facta	ܥܒܝܕܬܐ	factæ
ܦܪܝܩܬܐ	saluata	ܦܪܝܩܬܐ	saluatæ

Item nomina dissyllaba, quorum prima consonans est quiescens, secunda vero mota motione ܽ, & eorum penultima est ܬ, eamdem sumūt vocalem supra antepenultimam, vt

ܟܢܘܫܬܐ	congregatio	ܟܢܘܫܬܐ	congregationes.
ܒܬܘܠܬܐ	virgo	ܒܬܘܠܬܐ	virgines

Quædam tamen eiusdem speciei recipiunt ܶ antepenultimā, illamq. ܳ afficiunt; vt

ܙܥܘܪܬܐ	parua	ܙܥܘܪ̈ܝܬܐ	paruæ
ܦܣܬܐ	dorſum manus	ܦܣ̈ܬܐ	dorſa manus
ܡܫܓܬܐ	ſtrigilis	ܡܫܓ̈ܬܐ	ſtrigiles
ܕܘܟܬܐ	locus	ܕܘܟ̈ܝܬܐ	loci
ܣܘܓܬܐ	circuitio	ܣܘܓ̈ܝܬܐ	circuitiones
ܩܘܦܬܐ	teſta	ܩܘܦ̈ܝܬܐ	teſtæ
ܣܘܣܬܐ	equa	ܣܘܣ̈ܝܬܐ	equæ

Item nomina diſſyllaba, vel triſſyllaba in ܬܐ exeuntia, vt

ܛܒܬܐ	bona	ܛܒ̈ܬܐ	bonæ
ܣܒܬܐ	anus	ܣܒ̈ܬܐ	anus
ܡܪܬܐ	domina	ܡܪ̈ܬܐ	dominæ
ܡܪܪܬܐ	fel	ܡܪ̈ܪܬܐ	fella
ܗܪܬܐ	concertatio	ܗܪ̈ܬܐ	concertationes
ܨܘܪܬܐ	imago	ܨܘܪ̈ܬܐ	imagines
ܩܘܡܬܐ	cicatrix	ܩܘܡ̈ܬܐ	cicatrices
ܕܚܠܬܐ	timor	ܕܚ̈ܠܬܐ	timores

ܕܚܠܬܐ

[Syriac]	hostia	[Syriac]	hostiæ
[Syriac]	sapientia	[Syriac]	sapientiæ
[Syriac]	diues	[Syriac]	diuites
[Syriac]	pulchra	[Syriac]	pulchræ
[Syriac]	profunda	[Syriac]	profundæ
[Syriac]	iusta	[Syriac]	iustæ
[Syriac]	simplex	[Syriac]	simplices
[Syriac]	ramus	[Syriac]	rami
[Syriac]	apprehensio	[Syriac]	apprehensiones
[Syriac]	sulcus	[Syriac]	sulci

Notandum est tertio, circa tertium, mutationem, & additionem vocalium Primo esse in quibusdam nominibus dissyllabis in [Syriac], quorum prima consonans est quiescens, secunda vero est affecta [Syriac]: hæc enim in plurali transferunt [Syriac] a secunda ad primam; & addunt aliud [Syriac] penultimæ, vt

[Syriac]	socia	[Syriac]	sociæ
[Syriac]	stulta	[Syriac]	stultæ
[Syriac]	puella	[Syriac]	puellæ

Excipe

Excipe quædam vt ܡܬܢܚܬܐ suspirium. ܡܦܘܚܬܐ spiraculū: quæ omnino in plurali ܘ reijciunt, locoq; ipsius supra primā consonantem substituunt ܐ, vt ܡ̈ܬܢܚܬܐ suspiria. ܡ̈ܦܘܚܬܐ spiracula. Excipe etiam ܡܓܕܠܐ turris, quod omnino etiam remouet ܘ: sed supra primam postulat ܐ vt ܡ̈ܓܕܠܐ turres.

Secundo in nominibus, quæ incipiunt a ܡ affecto ܐ, & desinunt in ܬܐ, vt

ܡܕܥܬܐ	scientia	ܡ̈ܕܥܬܐ	scientiæ
ܡܕܒܪܬܐ	fratria	ܡ̈ܕܒܪܬܐ	fratriæ
ܡܘܙܦܬܐ	mutuum	ܡ̈ܘܙܦܬܐ	mutua: Quæ mu-

tāt ܐ in ܘ, & recipiunt aliud ܐ supra antepenultimā vt vides.

Præterea, quæ habent supra secundam ܐ, idem ܐ ad secundam transferunt, vt

ܢܨܒܬܐ	planta	ܢ̈ܨܒܬܐ	plantæ
ܡܣܟܬܐ	aurificium	ܡ̈ܣܟܬܐ	aurificia
ܢܚܠܬܐ	torrens	ܢ̈ܚܠܬܐ	torrentes
ܥܓܠܬܐ	vitula	ܥ̈ܓܠܬܐ	vitulæ

Item quædam nomina eodem modo desinentia: sed per consonantem affectam ܐ incipientia, ipsum ܐ mutant in ܘ, vt

vt ܬܘܪܬܐ taura ܬܘܪ̈ܬܐ tauræ

ܩܛܦܬܐ collectio vuarum, vel oliuarum.

ܩܛܦ̈ܬܐ collectiones, &c.

Tertio in nominibus dissyllabis fæmininis in ܝܬܐ cum ܺ, & ܬ molli, quorum prima consonans est quiescens; quæ quidem deriuari solent a nominibus masculinis, de quibus diximus in secundo modo, vt a ܓܒܝܐ electus, ܓܒܝܬܐ electa, & sic de cæteris; hæc igitur numero multitudinis mutant ܺ in ܰ, & illis additur in principio ̈ vt

ܓܒܝܬܐ	electa	ܓܒ̈ܝܬܐ	electæ
ܟܣܝܬܐ	abscondita	ܟܣ̈ܝܬܐ	absconditæ
ܓܠܝܬܐ	reuelata	ܓܠ̈ܝܬܐ	reuelatæ
ܕܟܝܬܐ	pura	ܕܟ̈ܝܬܐ	puræ
ܩܫܝܬܐ	dura	ܩܫ̈ܝܬܐ	duræ
ܫܠܝܬܐ	quiescens	ܫܠ̈ܝܬܐ	quiescentes
ܒܪܝܬܐ	creata	ܒܪ̈ܝܬܐ	creatæ
ܩܪܝܬܐ	vocata	ܩܪ̈ܝܬܐ	vocatæ

Cum vero hęc duo vltima sunt substantiua, habent aliam significationem, aliumq. modum formandi numeri multitudinis. ܒܪܝܬܐ enim tunc significat creaturam, & supra primam con-

sonan-

ſonantem loco ܝ recipit ܐ ܠ, vt ܒܪܝܬܐ creatura. ܩܪܝܬܐ vero tunc eſt nomen, tam ruri, quam vrbi commune; quo fit vt nunc pro rure, nunc pro vrbe in ſacris litteris vſurpetur; in plurali autem reijcit ܬ, & poſt ܪ, recipit ܘ cum ܳ ſic, ܩܘܪ̈ܝܐ, rura, ſeu vrbes.

Notandum eſt quarto, circa quartum modum, quędam nomina reijcere vnam vocalem, ſi qua eſt ab vna littera, illamq; quieſcentem relinquere; & aliam vocalem ſupra aliam litteram de nouo addere; vt vides in his nominibus,

ܩܳܝܡܬܐ	ſtans, ſeu ſurgens	ܩܳܝ̈ܡܬܐ	ſtantes
ܦܳܪܚܬܐ	volucris	ܦܳܪ̈ܚܬܐ	volucres
ܥܡܝܪܬܐ	habitata	ܥܡܝ̈ܪܬܐ	habitatæ
ܦܳܪܥܬܐ	reddens, retribuens	ܦܳܪ̈ܥܬܐ	reddentes,

In quibus reijcitur illa vocalis, quæ eſt ſupra ſecundam, & ponitur ܶ ſupra antepenultimam; ſic etiam ܣܝܒܪܬܐ cibus, victus, ſuſtentatio. ܣܝ̈ܒܪܬܐ cibi, &c. in quo numero multitudinis ܶ a ܒ excluditur, & ſic in alijs. Item hæc

ܡܦܩܬܐ	exitus	ܡܦ̈ܩܬܐ	exitus
ܡܫܒܚܢܝܬܐ	laudabilis	ܡܫܒ̈ܚܢܝܬܐ	laudabiles
ܡܩܒܠܢܝܬܐ	acceptabilis	ܡܩܒ̈ܠܢܝܬܐ	acceptabiles

ܡܫܘܚܬܐ

ܡܫܘܬܦܢܝܬܐ communicabilis, participata. ܡܫܘܬܦܢܝܬܐ communicabiles, & alia: quæ eodem plane modo se habent ac præcedentia; fiunt enim pluralia reiectione secundæ vocalis, et additione ܼ supra antepenultimam.

Notandum est quinto, circa quintum modum, additionem vocalium, & mutationem litterarum, solere esse in quibusdam nominibus incipientibus ab aliqua littera affecta ܼ & desinentibus in ܐ, cuius penultima sit ܝ, qualia sunt ܐܘܪܝܐ præsepe. ܣܘܣܝܐ equus. ܟܘܕܢܝܐ mulus. ܟܘܪܣܝܐ sedes. ܩܘܛܝܐ fistula, ductus aquæ: quæ in plurali mutant ܝ in ܘ affectum ܼ, & litteram, quæ præcedit ipsum ܘ, afficiunt ܼ, & recipiunt litteram ܬ, quæ fit penultimæ litteræ ܐ sic, ܐܘܪܘܬܐ presepia. ܣܘܣܘܬܐ equi. ܟܘܕܢܘܬܐ muli. ܟܘܪܣܘܬܐ sedes. ܩܘܛܘܬܐ fistulæ, seu ductus aquæ.

Huc reuocari possunt ܐܦܝܐ coquina. ܚܘܝܐ serpens. ܢܩܝܐ ouis. ܪܚܝܐ lapis molaris: quæ eodem modo fiunt pluralia; amittunt tamen priores, quas possident vocales, sic, ܐܦܘܬܐ coquinæ. ܚܘܘܬܐ serpentes. ܢܩܘܬܐ oues. ܪܚܘܬܐ lapides molares. Excipiuntur tamen ܓܘܪܝܐ catulus. ܡܕܝܐ modium; quorum prius amittit ܘ cum ܼ, & assumit ܼ supra ܪ, sic, ܓܪܝܐ catuli: posterius vero, & eodem modo, quo

prius, vt ܡܠܟܬܐ & secundum regulam, vt [illegible] tamen reiecto ܘ cum ܐ idest, modis.

Notandum est sexto, circa sextum modum, additionem litterarum, & vocalium, primo esse in quibusdam nominibus, quibus numero plurali additur, vel ܘ cum ܳ vt

ܡܕܐܡܘܢܐ fasciculus — ܡܕܐܡܘܢܘܬܐ fasciculi.

ܩܘܩܡܐ alabastrum. — ܩܘܩܡܬܐ alabastra, & cęt.

vel ܘ cum ܳ; & littera ܬ, quasi sit populeimus [illegible] tamen ܳ supra litteram, quę ipsum elementum ܘ præcedit, vt,

ܢܗܪܐ flumen — ܢܗܪܘܬܐ flumina,

ܐܬܪܐ regio, seu locus — ܐܬܪܘܬܐ regiones

ܠܒܐ cor — ܠܒܘܬܐ corda

ܗܕܡܐ membrum — ܗܕܡܘܬܐ membra.

vel ܘ solum cum vocalibus prędictis eodem modo positis; vt

ܫܚܬܐ axilla — ܫܚܘܬܐ axillę

ܡܢܬܐ pars — ܡܢܘܬܐ partes

ܕܒܚܬܐ sacrificium — ܕܒܚܘܬܐ sacrificia

ܣܚܬܐ ablutio — ܣܚܘܬܐ ablutiones

Item ܦܢܝܬܐ pollex — ܦܢܘܬܐ pollices

ܦܠܓܐ

ܦܠܚܐ conseruus | ܦܠܚ̈ܐ conserui, &c.

Vbi notandū est etiam eã, quæ numero singulari habent supra primam consonantem ܲ vel ܵ supra secundã, in plurali illud [illegible]. Vel ܗ cum ܘ & ܐ quod sit etiã penultima, vt

ܐܡܐ	mater	ܐܡܗ̈ܬܐ	matres
ܫܘܡܐ	nomen, appellatio	ܫܡܗ̈ܐ	nomina, &c.

Vel ܗ cum ܘ, vt

ܫܡܐ	nomen	ܫܡܗ̈ܐ	nomina
ܚܡܐ	socer	ܚܡܗ̈ܐ	soceri.

Vel ܐ solum cum ܵ, vt

ܪܘܚܐ	spiritus	ܪܘܚ̈ܐ	spiritus
ܢܦܫܐ	anima	ܢܦܫ̈ܬܐ	animæ
ܐܘܪܚܐ	via	ܐܘܪܚ̈ܬܐ	viæ
ܟܪܣܐ	venter	ܟܪܣ̈ܬܐ	ventres
ܥܪܣܐ	lectus	ܥܪܣ̈ܬܐ	lecti
ܟܒܕܐ	iecur	ܟܒܕ̈ܬܐ	iecora
ܟܬܦܐ	humerus	ܟܬܦ̈ܬܐ	humeri
ܐܪܥܐ	terra	ܐܪ̈ܥܬܐ	terræ

ܦܩܥܬܐ campus || ܦܩܥ̈ܬܐ campi

ܩܫܬܐ arcus || ܩܫ̈ܬܐ arcus

ܚܕܬܐ noua || ܚܕ̈ܬܐ nouæ, in qua voce numero plurali ܬ omnino occultatur, & non legitur.

Notandum est septimo, circa septimum modum, diminutionem seu detractionem litterarum, & mutationem vocalium esse primo in nonnullis nominibus, quibus aufertur ܘ cum ܳ, & ponitur ܰ supra antepenultimam, vt

ܡܐܒܠܘܬܐ luctus, mœror || ܡܐܒ̈ܠܬܐ luctus, mœrores.

ܡܦܘܠܬܐ casus || ܡܦ̈ܠܬܐ casus

ܚܒܝܨܘܬܐ placenta. || ܚܒ̈ܝܨܬܐ placentæ.

ܬܫܒܘܚܬܐ laus, gloria || ܬܫܒ̈ܚܬܐ laudes

ܬܕܡܘܪܬܐ admiratio || ܬܕܡ̈ܪܬܐ admirationes

ܬܐܓܘܪܬܐ mercatura || ܬܐܓ̈ܪܬܐ mercaturæ.

ܡܐܟܘܠܬܐ esus, cibus || ܡܐܟ̈ܠܬܐ esus.

Quibusdam tamen eiusdem speciei nihil aufertur, sed illis additur ܝ cum ܰ ante penultimam, vt

ܡܛܫܝܘܬܐ latebra || ܡܛܫ̈ܝܬܐ latebræ

ܡܚܘܕܬܐ circuitus || ܡܚܘ̈ܕܬܐ circuitus

ܘܚܕܘܬܐ

ܕܒܘܪܬܐ	apis	ܕܒܘܪܝܬܐ	apes
ܦܛܘܪܬܐ	fungus	ܦܛܘܪܝܬܐ	fungi
ܐܡܪܬܐ	agna	ܐܡܪ̈ܬܐ	agnæ

Secundo in quibusdam nominibus numeri singularis desinentibus in ܬܐ cum ܬ affecto motione ◌ܶ ; hæc enim numero plurali reijciunt illud ܬ , & mutant ◌ܶ in ◌ܳ , vt,

ܫܒܬܐ	sabbatum	ܫܒ̈ܐ	sabbata
ܡܠܬܐ	verbum	ܡ̈ܠܐ	verba
ܓܢܬܐ	hortus	ܓ̈ܢܐ	horti
ܡܢܬܐ	pilus	ܡ̈ܢܐ	pili
ܟܣܬܐ	paropsis	ܟ̈ܣܐ	paropsides
ܡܫܢܬܐ	scirpiculum	ܡܫ̈ܢܐ	scirpicula
ܡܓܠܬܐ	scheda, mēbrana	ܡܓ̈ܠܐ	schedæ, &c.
ܡܓܠܬܐ	falx	ܡܓ̈ܠܐ	falces
ܡܥܪܬܐ	cauerna	ܡܥ̈ܪܐ	cauernæ
ܥܪܩܬܐ	corrigia	ܥܪ̈ܩܐ	corrigiæ
ܥܢܒܬܐ	vua	ܥܢ̈ܒܐ	vuæ

ܗܘܠܐ

ܟܘܬܐ	fenestra	ܟܘ̈ܝܢ	fenestræ
ܦܣܬܐ	furfur	ܦܣ̈ܬܐ	furfures
ܣܟܬܐ	spina	ܣ̈ܟܐ	spinæ
ܣܥܪܬܐ	hordeum	ܣ̈ܥܪܐ	hordea
ܩܠܦܬܐ	cortex	ܩܠ̈ܦܐ	cortices
ܕܡܥܬܐ	lachryma	ܕ̈ܡܥܐ	lachrymæ
ܫܓܕܬܐ	amygdala	ܫ̈ܓܕܐ	amygdalæ
ܚܛܬܐ	triticum	ܚ̈ܛܐ	tritica
ܬܐܢܬܐ	ficus	ܬܐ̈ܢܐ	ficus
ܢܦܘܬܐ	cribrũ, setaceum	ܢܦ̈ܘܬܐ	cribra, setacea. &c.

Præter hæc porro quæ diximus, obseruandum est primo, quædam nomina, quæ voce singulari multitudinem significãt, iterum, & voce, & significatione fieri pluralia, cuiusmodi sunt nomina collectiua, vt.

ܣܕܪܐ	acies	ܣ̈ܕܪܐ	acies
ܚܝܠܐ	exercitus	ܚܝ̈ܠܐ	exercitus
ܡܫܪܝܬܐ	agmen	ܡܫܪ̈ܝܬܐ	agmina
ܥܡܐ	grex	ܥܡ̈ܡܐ	greges

Obser-

Obseruandum est secundo, esse quaedam nomina, quae licet significatione interdum sint singularia, interdum pluralia; cum tamen voce pluralia sint, quia duo illis semper adduntur puncta, iterũ pluralia esse non possunt: & penultima afficitur ܳ, vt ܥܳܢܳܐ oues. ܪܰ̈ܚܫܶܐ reptilia. ܪ̈ܰܟܫܶܐ equi. ܦܳܪ̈ܰܚܬܳܐ volucres. ܒܥܺܝܪ̈ܳܐ iumenta, vt Leuit. XX.

ܘܦܪܘܫܘ ܒܝܬ ܒܥܝܪ̈ܐ ܕܟܝ̈ܐ ܠܛܡ̈ܐܐ.

Separate inter iumentum mundum, & immundum. Et Psal. CVII. secundum Chaldaeos, CVI. iuxta Latinos.

ܘܒܰܪܶܟ ܐܶܢܽܘܢ ܘܣܓܺܝܘ ܛܰܒ ܘܒܥܺܝܪ̈ܗܽܘܢ ܠܳܐ ܐܰܙܥܰܪ..

77 Benedixit eos, & multiplicati sunt valde, & iumenta eorum nõ sunt minuta. Hinc aperte colligitur nonnullos scriptores, qui regularum Grammaticae, vel nescij, vel certe immemores, praedicta nomina sine punctis scribunt, esse omnino corrigendos. Sunt etiam quaedam alia nomina, quae non habent numerum singularem, & eodem modo cum ܳ leguntur, vt ܡܰ̈ܝܳܐ aqua. ܕܡ̈ܰܝܳܐ pretium.

Obseruandum est tertio, quaedam esse nomina, quae licet quoad significationem singularem videlicet, & pluralem differant; quoad vocẽ tamen a singulari nonnisi punctis differunt: quo fit, vt in plurali eodem plane modo, quo in singulari legantur, vt ܐ݈ܢܳܫܳܐ homo ܐ̈ܢܳܫܳܐ homines

ܫܡܰܝܳܐ coelum ܫܡ̈ܰܝܳܐ coeli.

Obseruandum est quarto, quaedam esse nomina, quae partim sequuntur regulas supradictas; partim vero non item; mutant enim locum propriarum litterarum, vel deperdunt quasdam litteras

ܟܘܬܐ	fenestra	ܟܘ̈ܐ	fenestræ
ܦܣܬܐ	furfur	ܦܣ̈ܐ	furfures
ܣܟܬܐ	spina	ܣ̈ܟܐ	spinæ
ܣܥܪܬܐ	hordeum	ܣܥ̈ܪܐ	hordea
ܩܠܦܬܐ	cortex	ܩܠ̈ܦܐ	cortices
ܕܡܥܬܐ	lachryma	ܕܡ̈ܥܐ	lachrymæ
ܫܓܕܬܐ	amygdala	ܫܓ̈ܕܐ	amygdalæ
ܚܛܬܐ	triticum	ܚ̈ܛܐ	tritica
ܬܐܢܬܐ	ficus	ܬ̈ܐܢܐ	ficus
ܡܢܦܝܬܐ	cribrũ, setaceum	ܡܢ̈ܦܝܬܐ	cribra, setacea. &c.

Præter hæc porro quæ diximus, obseruandum est primo, quædam nomina, quę voce singulari multitudinem significãt, iterum, & voce, & significatione fieri pluralia, cuiusmodi sunt nomina collectitia, vt.

ܣܕܪܐ	acies	ܣܕ̈ܪܐ	acies
ܚܝܠܐ	exercitus	ܚܝ̈ܠܐ	exercitus
ܓܘܕܐ	agmen	ܓܘ̈ܕܐ	agmina
ܥܢܐ	grex	ܥ̈ܢܐ	greges.

Obser-

Obseruandum est secundo, esse quædam nomina, quæ licet significatione interdum sint singularia, interdum pluralia; cum tamen voce pluralia sint, quia duo illis semper adduntur puncta, iterũ pluralia esse non possunt: & penultima afficitur ܰ, vt

ܥܢ̈ܐ oues. ܪ̈ܚܫܐ reptilia. ܪ̈ܟܫܐ equi. ܦܪ̈ܚܬܐ volucres

ܒܥܝܪ̈ܐ iumenta, vt Leuit. XX.

ܘܦܪܘܫܘ ܒܝܬ ܒܥܝܪ̈ܐ ܕܟܝܐ ܠܛܡܐܐ.

Separate inter iumentum mundum, & immundum. Ex Psal. CVII. secundum Chaldæos, CVI. iuxta Latinos.

ܘܒܪܟ ܐܢܘܢ ܘܣܓܝܘ ܛܒ ܘܒܥܝܪ̈ܝܗܘܢ ܠܐ ܐܙܥܪܘ..

Benedixit eos, & multiplicati sunt valde, & iumenta eorum nõ sunt minuta. Hinc aperte colligitur nonnullos scriptores, qui regularum Grammaticæ, vel nescij, vel certe immemores, prædicta nomina sine punctis scribunt, esse omnino corrigendos. Sunt etiam quædam alia nomina, quæ non habent numerum singularem, & eodem modo cum ܰ leguntur, vt ܡܝ̈ܐ aqua. ܕܡ̈ܝܐ pretium.

Obseruandum est tertio, quædam esse nomina, quæ licet quoad significationem singularem videlicet, & pluralem differant; quoad vocẽ tamen a singulari nonnisi punctis differunt: quo fit, vt in plurali eodem plane modo, quo in singulari legantur, vt ܐܢܫܐ homo ܐ̱ܢܫ̈ܐ homines

ܫܡܝܐ coelum ܫܡ̈ܝܐ coeli.

Obseruandum est quarto, quædam esse nomina, quæ partim sequuntur regulas supradictas; partim vero non item; mutant enim locum propriarum litterarum, vel deperdunt quasdam

litteras

literas,& alias assumũt, vt vides in varijs subiectis nominib. vt

ܡܫܘܚܬܐ	mensura	ܡܫܘܚ̈ܬܐ	mensuræ
ܙܘܡܪܬܐ	dens maior.	ܙܘܡܪ̈ܐ	dentes maiores
ܫܘܡܪܬܐ	granũ perforatũ	ܫܘܡܪ̈ܐ	grana perforata
ܓܘܡܪܬܐ	carbo	ܓܘܡܪ̈ܐ	carbones
ܓܦܬܐ	vitis	ܓܘܦ̈ܢܐ	vites
ܓܒܬܐ	caseus	ܓܘܒ̈ܢܐ	casei
ܠܒܢܬܐ	later	ܠܒ̈ܢܐ	lateres
ܪܝܚܐ	odor	ܪ̈ܝܚܢܐ	odores
ܐܘܡܬܐ	gens	ܐܡܘ̈ܬܐ	gentes

Quædam autem fiunt pluralia vel motione litteræ,quam in singulari habent omnino occultam , vt

ܡܕܝܢܬܐ	ciuitas	ܡܕܝ̈ܢܬܐ	ciuitates
ܣܦܝܢܬܐ	nauis,arca	ܣܦܝ̈ܢܬܐ	naues
ܥܕܬܐ	ecclesia	ܥܕ̈ܬܐ	ecclesiæ
ܙܒܢܬܐ	semel,seu vices	ܙܒ̈ܢܬܐ	pluries, seu vices.

In quibus ܝ & ܘ insingulari quiescentes, in plurali mouentur;at vero ܫܢܬܐ annus,commutat ܬ in ܝܢ , & transfert

ܫܢ̈ܝܐ

ܝ a ܗ ad ܝ ; vt ܫܢ̈ܝܐ anni : vel alterius iteratione, vt

ܝܡܐ	mare	ܝܡܡ̈ܐ	maria
ܥܡܐ	populus	ܥܡܡ̈ܐ	populi.
ܟܠܬܐ	nurus	ܟܠܠ̈ܬܐ	nuri
ܥܠܬܐ	causa	ܥܠܠ̈ܬܐ	causæ
ܣܡܐ	medicina	ܣܡܡ̈ܢܐ	medicinæ, in qua

voce additur etiam ܢ . ܥܠܠܬܐ autem, fruges, cum ܝ supra primum ܠ , facit ܥܠ̈ܠܬܐ fruges, transferendo ܝ ad ܥ , relicto prædicto ܠ quiescenti ac latenti: vnde etiam notandum est, primam litterarum, quæ numero multitudinis in prædictis, & similibus nominibus geminatur, in legendo semper quiescere, ac latere.

In quibusdā autem alijs, nunc fit cōmutatio litterarū, nunc additio, nunc vero amissio, vt in nominibus subiectis videri potest.

ܒܪܐ	filius	ܒܢ̈ܝܐ	filij
ܒܪܬܐ	filia	ܒܢ̈ܬܐ	filiæ
ܚܬܐ	soror	ܐܚܘ̈ܬܐ	sorores
ܡܪܐ	dominus	ܡܪ̈ܘܬܐ	domini
ܐܦܐ	facies	ܐܦ̈ܐ	facies
ܒܝܬܐ	domus	ܒ̈ܬܐ	domus

ܦܐܪܐ	fructus	ܦܐܖ̈ܐ	fructus
ܐܘܪܡܕܠܐ	frustum panni	ܘܪܡܕܐ	frusta panni
ܐܫܬܐ	febris	ܐܫ̈ܬܘܬܐ	febres
ܚܙܘܐ	visio	ܚܙ̈ܘܢܐ	visiones
ܐܚܪܢܐ	alius	ܐܚܪ̈ܢܐ	alij
ܐܚܪܢܝܬܐ	alia	ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ	aliæ
ܢܘܪܐ	ignis	ܢܘܖ̈ܘܬܐ	ignes, quiescēte ܘ.
ܟܘܕܢܝܬܐ	mula	ܟܘܕ̈ܢܝܬܐ	mulæ.

Vel ܟܘܕ̈ܢܘܬܐ cum ܘ & cum ܝ supra ܟ ; quamquā hic secundus modus, vt supra indicauimus videtur esse potius nominis ܟܘܕܢܐ mulus.

Obseruandum est quinto, esse quædam nomina, quę non leguntur pluralia, vt ܫܥܘܬܐ cera. ܓܘܢܐ color. ܐܢܬܬܐ mulier. ܫܪܪܐ veritas. ܩܘܫܬܐ veritas. ܚܛܝܬܐ peccatum. Quædam vero contra, vt ܓ̈ܠܠܐ vndæ, seu fluctus. ܢܫ̈ܐ mulieres, &c. Alia non leguntur in eadem significatione singularia, vt ܪ̈ܚܡܐ in plurali significat misericordiam. ܪܚܡܐ vero in singulari, ventrem, seu vuluam. Eodem modo ܡ̈ܝܐ est

est

est substantiuum, significat vitam, & non habet singularem numerum: cum vero est adiectiuum significat viuos, & habet vt ܚܝܐ viuus. His quidam addunt ܒܪ ܚܐܪ̈ܐ idest, filius liberorum, seu liber, non est enim aiunt ܒܪ ܚܐܪܐ; quamuis reperiatur ܒܪܬ ܚܐܪ̈ܐ libera, vt apud S. Paulum ad Gala. IV.

ܗܝ ܕܝܢ ܐܘܪܫܠܡ ܕܠܥܠ ܒܪܬ ܚܐܪ̈ܐ ܐܝܬܝܗ܀

Illa autem Hierusalem superior libera est.

Quædam alia sunt, quę iuxta duplicem sensum dupliciter fiunt pluralia, vt ܐܒܐ pater, ܐܒ̈ܗܐ patres naturales, seu *carnales* ܐܒ̈ܗܬܐ patres spirituales, & carnales remoti. ܪܒܐ cum significat magnum, facit ܪ̈ܒܐ vel ܪܘܪ̈ܒܐ magni. cum vero præceptorem. ܪ̈ܒܢܐ præceptores; & ܐܡܬܐ cum significat ancillam ܐܡ̈ܗܬܐ ancillæ, cum brachium ܕܪܥܐ brachia, & ܒܣܪܐ caro, si referatur ad animalia occisa, facit ܒܣܪ̈ܐ carnes: si vero ad viua ܒܣܪ̈ܢܬܐ: porro ܒܘܣܪܐ vuua acris, facit ܒܘܣ̈ܪܐ vuæ acres. Item hæc nomina ܐܕܢܐ auris. ܥܝܢܐ oculus. ܐܝܕܐ manus. ܩܪܢܐ cornu; si sumantur pro partibus naturalibus, & proprijs animalium numero plurali mutant ܿ, quod est supra penultimam, in ܳ, vt ܐܕܢ̈ܐ aures: ܥܝ̈ܢܐ

 oculi.

oculi. ܐܺܝ̈ܕܶܐ vel ܐܺܝ̈ܕܰܝܳܐ manus. ܩܰܪ̈ܢܳܐ cornua. Sin vero metaphorice pro ijsdem partibus, quæ proportione quadam repériuntur in rebus inanimatis recipiunt ܬ cum ܳ , & penultimam etiam alio ܳ afficiunt, vt ܐܺܝ̈ܕܳܘܳܬܳܐ : ܥܰܝ̈ܢܳܬܳܐ : ܩܰܪ̈ܢܳܬܳܐ addito etiam ܘ : ܩܰܪ̈ܢܳܘܳܬܳܐ : eodem modo ܪܶܓ̈ܠܶܐ pes. ܪܶܓ̈ܠܶܐ pedes de animalibus. ܪܶܓ̈ܠܳܬܳܐ vero, torrens, & ܪܶܓ̈ܠܳܘܳܬܳܐ torrentes de aquis. Item ܒܰܝܥܬܳܐ ouum. ܒܰܝ̈ܥܶܐ oua de volatilibus. ܒܰܝ̈ܥܳܬܳܐ vero de ijs, quæ proprie non sunt oua, sed quamdam cum illis habent similitudinem.

Silentio prætereundum non est, quod quidam docent, quædam videlicet esse nomina, quæ iuxta duplicem multitudinis numerum, minorem nimirum, & maiorem, dupliciter fiunt pluralia; appellant numerum minorem, qui est ab vno ad decem, vt ܝܰܘܡܳܐ dies. ܝܰܘ̈ܡܶܐ dies duo, vel tres, vsque ad decē, & sic ܐܺܝܕܳܐ manus. ܐܺܝ̈ܕܶܐ manus. ܚܡܳܪܳܐ asinus. ܚܡܳܪ̈ܶܐ asini. Maiorem vero, qui excedit decem, vt ܝܰܘ̈ܡܳܬܳܐ dies. ܐܺܝ̈ܕܰܝܳܐ manus. ܚܡܳܪ̈ܶܐ cum ܰ supra ܡ, & ܳ supra ܪ, asini. Huc spectant multa, vt

ܕܳܪܳܐ generatio ܕܳܪ̈ܶܐ generationes

ܥܶܩܒܳܐ vestigium, calx ܥܶܩ̈ܒܶܐ vestigia

ܥܩܒܐ

ܓܦܐ	latus, seu ala	ܓܦ̈ܐ	alæ
ܨܒܥܐ	digitus	ܨܒ̈ܥܐ	digiti
ܚܝܠܐ	virtus	ܚܝ̈ܠܐ	virtutes.
ܠܒܐ	cor	ܠܒ̈ܐ	corda, &c.

ܕܪ̈ܐ generationes. ܥܩ̈ܒܬܐ vestigia, calces, extremitates. ܓܦ̈ܬܐ pinnacula, alæ. ܨܒ̈ܥܬܐ digiti. ܚܝ̈ܠܘܬܐ virtutes. ܠܒ̈ܘܬܐ corda, &c.

Obseruandũ est sexto, nomina sæpe fieri pluralia additione litteræ ܝ in fine quiescentis; quod vt intelligatur, sciendum est, omnia fere nomina numeri multitudinis, quorum penultima affecta est ◌ܵ, aliam numeri pluralis formam ab ipsis deriuatam posse habere, videlicet commutando prædictum ◌ܵ in ◌ܲ supra penultimam, cui subscribitur ◌̈, & additur ܝ quiescens, sic, a

ܓܒ̈ܪܐ	vel	ܓܒ̈ܪܝ	viri.
ܩܪ̈ܢܐ		ܩܪ̈ܢܝ	cornua.
ܪ̈ܘܚܐ		ܪ̈ܘܚܝ	spiritus.
ܥܝ̈ܢܐ		ܥܝ̈ܢܝ	oculi
ܐܝ̈ܕܝܐ		ܐܝ̈ܕܝ	manus.

ܐܝܕܝ

ܐܘܪ̈ܬܐ	vel	ܐܘܪ̈ܬܢ	aurea.
ܡܠܟ̈ܐ		ܡܠܟ̈ܝܢ	reges.
ܝܘ̈ܡܬܐ		ܝܘ̈ܡܬܢ	dies.
ܣܕ̈ܪܐ		ܣܕ̈ܪܝܢ	acies.
ܟܐܢ̈ܐ		ܟܐܢ̈ܝܢ	iusti.
ܡܝ̈ܬܐ		ܡܝ̈ܬܝܢ	defuncti.
ܓܦ̈ܢܐ		ܓܦ̈ܢܝܢ	vites.
ܫܒ̈ܫܬܐ		ܫܒ̈ܫܬܢ	palmites.
ܟܟ̈ܪܐ		ܟܟ̈ܪܝܢ	talenta.
ܩܘܕ̈ܫܐ		ܩܘܕ̈ܫܝܢ	sanctitates.
ܦܓ̈ܪܐ		ܦܓ̈ܪܝܢ	corpora, &c.

Si vero eorum penultima sit ̤ affectum ܝ , si hæc sunt substantiua, sequuntur regulam, ut a

ܒܢ̈ܝܐ	vel	ܒܢ̈ܝܢ	filij.
ܡܢ̈ܝܐ		ܡܢ̈ܝܢ	minæ
ܛܒ̈ܝܐ		ܛܒ̈ܝܢ	cerui
ܫܢ̈ܝܐ		ܫܢ̈ܝܢ	anni.

ܡܠܟܐ

ܩܕܠܐ } vel { ܡܥܝܐ viscera, intestina.
ܐܠܦܐ } vel { ܐܠܦܐ millia, &c. Licet a
ܛܠܝܐ fiat ܛܠܝܐ cum ◌݂ loco ◌ܼ .

Si vero sint adiectiua vt ea, de quibus dictum est in secundo notabili, loco ◌ܼ recipiunt ◌݂ , vt a

ܓܒܝܐ } vel { ܓܒܝܐ electi.
ܓܠܝܐ } vel { ܓܠܝܐ reuelati.
ܩܢܝܐ } vel { ܩܢܝܐ possidentes, &c.

Reliqua vero, quæ non sunt eiusdem formæ prædictæ, sequuntur communem regulam.

Ea vero nomina, quæ in plurali desinunt in ܬܐ cum ◌ܼ , amittunt ܬܐ, & loco eius substituunt ܝ quiescens, vt

ܐܣܛܕܘܬܐ } vel { ܐܣܛܕܘܝ stadia.
ܚܝܠܘܬܐ } vel { ܚܝܠܘܝ virtutes
ܠܠܘܬܐ } vel { ܠܠܘܝ noctes.
ܠܒܘܬܐ } vel { ܠܒܘܝ corda.
ܡܚܘܬܐ } vel { ܡܚܘܝ verberationes.
ܢܦܫܬܐ } vel { ܢܦܫܝ animæ.
ܒܢܬܐ } vel { ܒܢܝ filiæ.

ܦܘܡܐ

ܪ̈ܘܚܬܐ	vel	ܪ̈ܘܚܢ	ſpiritus.
ܩܪ̈ܢܬܐ		ܩܪ̈ܢܢ	cornua.
ܥܝ̈ܢܬܐ		ܥܝ̈ܢܢ	oculi.
ܐܕ̈ܢܬܐ		ܐܕ̈ܢܢ	aures.
ܫܠܗܒ̈ܝܬܐ		ܫܠܗܒ̈ܝܢ	flammæ,
ܒܬܘ̈ܠܬܐ		ܒܬܘ̈ܠܢ	virgines.
ܫܡܝ̈ܢܝܬܐ		ܫܡܝ̈ܢܝܢ	cœleſtes
ܫܡܝ̈ܢܬܐ		ܫܡܝ̈ܢܢ	cœleſtes.
ܥܬܝ̈ܩܬܐ		ܥܬܝ̈ܩܢ	veteres
ܚܕ̈ܬܬܐ		ܚܕ̈ܬܢ	nouæ.
ܬܫ̈ܒܚܬܐ		ܬܫ̈ܒܚܢ	laudes.
ܢܨ̈ܒܬܐ		ܢܨ̈ܒܢ	plantæ.
ܬܘ̈ܕܝܬܐ		ܬܘ̈ܕܝܢ	confeſsiones, ſeu

gratiarum actiones, & alia ſimilia. Et hæc ſecunda numeri pluralis forma eſt nominum contractorum a nominibus perfectis.

De domeſticatione, ſeu ſpecie nominum.

CAPVT VI.

Notandum eſt primo, per domeſticationem, hic noſtros Gram-

Grammaticos illud idem, quod Latini per speciem, intelligerẽ. Dicitur autem domesticatio, quia nomina, illi, a quo deriuantur, quasi domestica fieri, ac propinqua significat. Hæc autem domesticatio, seu species est potissimum triplex. Prima, quæ a Latinis primitiua dicitur, a quibusdã appellari solet ܡܒܝܬܢܝܬܐ vt ita dicam, domesticans, quod videlicet ab ea, nomina aliarũ specierum, domestica sibi fiant, ac propinqua, vel ܥܠܬܐ causa, quod ab ea cæteræ species causentur, ac deriuẽtur: a nonnullis dicitur ܦܫܝܛܬܐ simplex, quod nullam ex litteris externis (vt aliæ species) recipiat compositionem. Dicitur demum ab alijs ܐܝܩܢܐ idest, idæa, simulachrum, seu effigies, quod ab ea reliquæ species, sicut effectus quilibet a prima sua idæa, dependeant. Aliæ duæ communi nomine dicuntur ܡܬܒܝܬܢܝܬܐ quasi domesticatæ, ob eamdem, quam assignauimus causam. Et quidem secũda dicitur interdum ܥܠܝܠܬܐ causata, vel causalis: interdũ ܡܪܟܒܬܐ composita, interdũ ܐܝܩܢܐ ܩܕܡܝܬܐ idæalis prima. Similiter & tertia interdum dicitur ܥܠܝ̈ܠܬܐ idest, remote, & mediate causata, seu causalis, interdum ܬܘܒ ܡܪܟܒܬܐ magis composita: interdum ܐܝܩܢܐ ܬܪܝܢܝܬܐ idest, idęalis secunda: & hæ duæ vltimæ a Latinis vno nomine deriuatiuę nuncupantur. Exemplum primę est, vt ܫܡܝܐ cælum, ܪܘܚܐ spiritus. Secundæ, vt ܫܡܝܢܐ coelestis, ܪܘܚܢܐ spiritalis, ad-

lis, addito ܝ tantum. Tertiæ ܫܡܝܢܝܐ cælestis, ܪܘܚܢܝܐ spiritualis, addito ܝ & ܢ, & ideo magis composita appellatur.

Notandum est secundo, inter duas species vltimas nonnullam esse differentiam. Nam licet eædem esse videantur, maxime si Arabico, vel Latino sermone explicētur: est tamen quoad significationem etiam aliqua inter eas distinctio. Secunda enim de eo dicitur, cui naturale, seu proprium est illud, quod per illam significatur. Tertia de eo, cui extrinsecum est, & quasi metaphorice conuenit, verbi gratia ܪܘܚܢܐ spiritualis, quæ est secunda species deriuata a specie primitiua ܪܘܚܐ spiritus, angelo conuenit: quia illius proprium est, & intrinsecum esse spirituale. ܪܘܚܢܝܐ vero, spiritualis, quæ est tertia species deriuata mediate a prima; immediate vero a secunda, homini quadrat, quia extrinsece & metaphorice, vel certe (vt dicunt) secundum quid spiritualis dicitur: & sic de alijs, quod diximus, proportione quadam intelligendum est: licet interdum inter se confundantur.

Notandum est tertio, fœminina, quæ ab his duabus vltimis speciebus deriuantur, eodem modo, quo diximus distingui; & licet easdem plane litteras habeant, ac proinde in scribendo nō differant: differunt tamen in legendo, vt a secunda specie masculini generis, verbi gratia, ܪܘܚܢܐ si ܢ cum ܐ inter ܝ, & ܬ molle translato ܐ, quod erat supra ܝ ad ܬ interponatur; deriuatur fœmininum, vt ܪܘܚܢܝܬܐ spiritualis. A tertia vero ܪܘܚܢܝܐ, si litteram ܢ sequatur ܬ asperum, & ܐ, quo afficitur ܢ, ad prædictum ܬ transferatur; deriuatur ܪܘܚܢܝܬܐ spiritualis. Cum autem fiunt numeri multitudinis, vt

nis, vt ex dictis colligi potest, secunda species amittit ܝ, & quiescente ܢ assumit ܝ supra ܢ sic ܪܘܚܢܝܬܐ spirituales, nulla alia mutatione facta. Tertia autem licet sumat etiam aliud ܝ supra ܢ: mutat tamen ܬ asperum in molle, vt suo loco dicetur, sic ܪܘܚܢܝܬܐ spirituales: idem de alijs obseruādum est. Excipitur tamen hoc nōmen ܛܘܒܢܝܬܐ felix, seu beata, quod contrario modo se habet; cum enim de trinitate dicitur, cui essentialis, & naturalis est felicitas, seu beatitudo, legitur, vt tertia species, sic ܛܘܒܢܝܬܐ; cum vero de Deipara, vel alia sancta, dicitur, vt secunda species legitur, sic, ܛܘܒܢܝܬܐ. Præterea sciendum est non omnia nomina habere duas species vltimas; nam ܟܝܢܝܐ naturalis. ܓܘܢܝܐ communis. ܕܝܠܢܝܐ proprius, sunt tertiæ speciei, non tamen secundæ speciei reperiuntur; ac proinde fœmininum ab illis cum ܬ aspero, & ܝ supra ܢ deriuatur, sic ܟܝܢܝܬܐ naturalis. ܓܘܢܝܬܐ communis. ܕܝܠܢܝܬܐ propria; vt de alijs dictum est.

Notandum est quarto, duabus potissimum litteris iam enumeratis deriuatiua a variis nominibus formari, videlicet, vel ܝ solum, vt ab ܐܘܪܫܠܡ Ierusalem, ܐܘܪܫܠܡܝܐ Ierosolimitanus. a ܪܗܘܡܝ Roma, ܪܗܘܡܝܐ Romanus, a ܥܕܢ Eden, ܥܕܢܝܐ Edeniensis, &c. Vel ܢ solum, vel ܢ cum

ܝ, vt iam dictum est: illud tamen silentio prætermittendum non est, quædam nomina dupliciter posse deriuari, vel ܢ vna cum ܝ modo dicto, vel reiecto ܢ cum ܝ solum, vt patet in hoc nomine ܓܘܫܡܐ corpus, a quo deriuatur ܓܘܫܡܢܝܐ corporeus, cum ܢ & ܝ: vel ܓܘܫܡܝܐ cum ܝ tantum: eodem modo fœminina ܓܘܫܡܢܝܬܐ corporea, vel ܓܘܫܡܝܬܐ. His litteris quidam addunt ܪ, vt in hoc nomine ܐܠܦܐ nauis, a quo fit ܐܠܦܪܐ nauta; vel ܘ, & ܕ, vt a ܩܝܬܪܐ cithara, ܩܝܬܪܘܕܐ citharœdus: multasq. alias litteras congerunt, quæ reuera non sunt in lingua Chaldaica deriuatiuorum nominum formatiuæ; sed peregrinorum nominum, licet interdum commutentur, sunt propriæ, vt in ijs quæ subijciuntur constat nominibus, vt

ܐܘܢܓܠܝܘܢ Euangelium ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ Euangelista.

ܠܘܓܝܩܝ Logica ܠܘܓܝܩܘܣ Logicus, &c.

Porro quædam nomina peregrina, quæ in ܘ, & ܘܣ desinũt, vt ex illis deriuatiua formentur, commutant ܘ in ܝ, & ܣ in ܐ vt

ܐܦܣܘܣ Ephesus ܐܦܣܝܐ Ephesinus,

ܩܘܪܢܬܘܣ Corinthus ܩܘܪܢܬܝܐ Corinthius,

ܩܘܠܘܣܣ Colossis ܩܘܠܘܣܝܐ Colossensis,

ܩܘܠܘܣܘܣ

ܦܝܠܝܦܘܣ	Philippi	ܦܝܠܝܦܘܣܝܐ	Philippensis,
ܩܘܦܪܘܣ	Cyprus	ܩܘܦܪܘܣܝܐ	Cyprius, &c.

Notandum est quinto, elementum ܝ, quod domesticationis sit signum, numquam antecedere ܐ: neque duo ܐ, quæ similiter domesticationis sint signa, se inuicem præcedere: non enim dicimus ܪܘܡܝܝܐ cum ܝ ante ܐ, aut ܪܘܡܝܐܐ cum duobus ܐ. Quod si in quibusdam vocibus contrarium reperiatur, illud est, quia tunc ܝ & ܐ non sunt deriuatiuorum signa, sed nominum, a quibus deriuatiua formantur, vt patet in his vocibus. ܫܡܝܢܝܐ cælestis, a ܫܡܝܐ cælum. ܙܒܢܝܐ temporalis, a ܙܒܢܐ tempus. Præterea cum ex nonnullis nominibus huiusmodi deriuatiua proficiscuntur, fieri solet abiectio litterarum, & mutatio vocalium, vt

ܦܘܬܩܐ	caupona	ܦܘܬܩܝܐ	caupo.
ܣܦܝܢܬܐ	nauis, arca	ܣܦܢܝܐ	nauta.
ܡܕܝܢܬܐ	ciuitas, seu rus	ܡܕܝܢܝܐ	ciuilis, rusticus.

Interdum fieri etiam solet mutatio loci litterarum, vt

ܕܪܡܣܘܩ	Damascus	ܕܪܡܣܘܩܝܐ	Damascenus.
ܩܦܘܕܩܝܐ	Cappadocia	ܩܦܘܕܩܝܐ	Cappadox.

Item ab ܐܝܣܪܐܝܠ Israel, fit ܐܝܣܪܝܠܝܐ Israelita. ܗܘ ܕ

idest

idest, Syria, cum ܼ supra ܐ, ܐܳܪܳܡܳܝܳܐ idest, Syrus: at vero ab ܐܪܡ, quæ est antiqua quędam gentiliū ciuitas, fit ܐܪܡܝܐ cum ܼ supra ܐ, & quiescente ܪ. Et similiter quædam alia nomina formari solent, quæ vsus ipse edocebit.

De deriuatione nominum fœminini generis a nominibus masculini generis.

CAPVT VII.

QVoniam nonnihil cap. præcedenti attigimus de modo, quo deriuatiua fœminina a masculinis proficiscantur, admodum vtile esse puto indicare, quomodo nomina in genere de masculino moueantur in fœmininum; quod breuiter fit, si præcipua nominum genera, a quibus fęminina dimanare consuescunt, proponantur: & modus quoque, quo ab illis dimanent, assignetur.

Notandum igitur est, omnia nomina, quæ e masculino mouentur in fœmininum habere litteram ܬ, quæ sit eorum penultima: eamque ܼ, quod erat supra penultimam nominum masculini generis, relinquendo illam quiescentem, afficiunt: vt in his, & alijs eiusdem generis patet nominibus, a

ܛܳܒܳܐ bonus, fit ܛܳܒܬܳܐ bona.

a ܣܳܒܳܐ senex ܣܳܒܬܳܐ anus.

a ܪܳܡܳܐ excelsus ܪܳܡܬܳܐ excelsa, cum ܬ molli. Vel cum ܬ duro, vt

ܡܳܪܝܳܐ Dominus ܡܳܪܬܳܐ Domina.

ܡܠܐ

ܚܠܐ	auunculus	ܚܠܬܐ	matertera.

Similiter, & ab iſtis.

ܩܕܝܫܐ	ſanctus	ܩܕܝܫܬܐ	ſancta.
ܫܪܝܪܐ	verus	ܫܪܝܪܬܐ	vera.
ܐܡܝܪܐ	dictus	ܐܡܝܪܬܐ	dicta.
ܐܟܝܠܐ	comeſtus	ܐܟܝܠܬܐ	comeſta.
ܐܣܝܪܐ	ligatus	ܐܣܝܪܬܐ	ligata.
ܒܪܘܝܐ	creator	ܒܪܘܝܬܐ	creatrix.
ܒܙܘܙܐ	direptor	ܒܙܘܙܬܐ	direptrix.
ܪܚܘܡܐ	amator	ܪܚܘܡܬܐ	amatrix.
ܡܣܟܝܢܐ	pauper	ܡܣܟܝܢܬܐ	pauper.
ܝܠܝܕܐ	natus	ܝܠܝܕܬܐ	nata.
ܝܕܝܥܐ	cognitus	ܝܕܝܥܬܐ	cognita.
ܟܐܢܐ	iuſtus	ܟܐܢܬܐ	iuſta.
ܒܝܫܐ	malus	ܒܝܫܬܐ	mala.
ܥܒܝܕܐ	factus	ܥܒܝܕܬܐ	facta.
ܫܒܝܚܐ	laudatus	ܫܒܝܚܬܐ	laudata.

ܫܠܡܐ

ܥܠܝܡܐ adolescens ܥܠܝܡܬܐ adolescentula.

Eodem modo & ab his subiectis addito tamen ܝ illi consonāti, quæ antepenultimam præcedit, a

ܡܫܡܠܝܐ perfectus ܡܫܡܠܝܬܐ perfecta.

ܡܬܥܠܝܐ elatus ܡܬܥܠܝܬܐ elata.

ܡܗܝܡܢܐ fidelis ܡܗܝܡܢܬܐ fidelis.

ܡܫܬܒܚܐ laudabilis ܡܫܬܒܚܬܐ laudabilis.

ܡܩܒܠܐ acceptabilis ܡܩܒܠܬܐ acceptabilis.

ܡܪܥܝܐ reconciliatus ܡܪܥܝܬܐ reconciliata, &c.

Vel cum ܬ molli, addito tamen ܝ prædictæ consonanti, vt a

ܕܘܝܐ vilis, abiectus, infelix. ܕܘܝܬܐ vilis, &c.

ܒܥܘܝܐ deprecator ܒܥܘܝܬܐ deprecatrix.

ܫܛܝܐ stultus ܫܛܝܬܐ stulta, &c.

Sic etiam, & ab his reiecto tamen ܝ a prima consonanti, vt a

ܕܟܝܐ mundus, purus ܕܟܝܬܐ munda,

ܓܒܝܐ electus ܓܒܝܬܐ electa.

ܛܠܝܐ puer ܛܠܝܬܐ puella.

ܓܠܝܐ manifestus ܓܠܝܬܐ manifesta.

ܗܘܝܐ

ܢܨܝܚܐ	illuſtris	ܢܨܝܚܬܐ	illuſtris.
ܩܪܝܐ	vocatus	ܩܪܝܬܐ	vocata,&c.

Alijs autem, quorum penultima in maſculino non eſt ܝ , ܳ non reijcitur; ſed a prima conſonanti ad ſecundam transfertur;

vt ܓܒܪܐ	vir	ܓܒܪܬܐ	virago.
ܛܠܝܐ	puer	ܛܠܝܬܐ	puella.
ܚܒܪܐ	ſocius	ܚܒܪܬܐ	ſocia.

a ܡܠܟܐ tamen, ideſt, Rex fit ܡܠܟܬܐ regina, manente ܳ ſupra primam, vt in maſculino.

Præterea ab ijs, quæ ſunt ſimilia nominibus ſecundæ domeſticationis ſpeciei, eodem modo fœminina deriuantur, quo a nominibus prædictæ ſpeciei deriuari capite præcedenti dictũ eſt,

vt a ܡܫܒܚܢܐ	laudator	ܡܫܒܚܢܝܬܐ	laudatrix.
ܡܥܕܪܢܐ	adiutor	ܡܥܕܪܢܝܬܐ	adiutrix.
ܡܩܝܡܢܐ	conſtitutor	ܡܩܝܡܢܝܬܐ	conſtitutrix,
ܡܫܡܠܝܢܐ	perfector	ܡܫܡܠܝܢܝܬܐ	perfectrix.
ܡܬܟܫܦܢܐ	ſupplicator	ܡܬܟܫܦܢܝܬܐ	ſupplicatrix.
ܡܬܦܝܣܢܐ	intercedens	ܡܬܦܝܣܢܝܬܐ	intercedens.
ܡܫܬܡܠܝܢܐ	perfectus	ܡܫܬܡܠܝܢܝܬܐ	perfecta, &c.

cum ܬ molli, vt secunda species. Et eodem modo ab ijs, quæ sunt similia nominibus tertiæ speciei; vt a

ܡܠܥܠܡܝܢܐ æternus ܡܠܥܠܡܝܢܝܬܐ æterna.

ܠܥܠܝܢܐ supernus ܠܥܠܝܢܝܬܐ superna.

ܐܚܪܝܢܐ vltimus ܐܚܪܝܢܝܬܐ vltima, &c. cum ܬ aspero, vt tertia species.

Porro a quibusdam nominibus vario modo fœminina promanāt, vt a ܣܓܝܐܐ multus ܣܓܝܐܬܐ multa.

a ܐܚܪܢܐ alius ܐܚܪܬܐ alia.

a ܒܪܐ filius, cum ܒ quiescenti ܒܪܬܐ filia, cum ܝ supra ܒ. ab ܐܚܐ idest, frater, fit ܚܬܐ soror, remoto ܐ ab initio nominis. Item a ܐܢܫܐ idest, homo, fit ܐܢܬܬܐ idest, mulier, addendo ܝ supra ܐ, & auferendo ◆ a littera ܢ, eamque omnino occultando, & demum ܫ commutando in prius ܬ: sunt & alia, quæ quisque per se percipere poterit: hæc enim in genere satis esse possunt.

De figura nominum.

CAP. VIII.

Figura apud Chaldæos, sicut etiā apud Latinos, est duplex, altera ܦܫܝܛܐ simplex, vt ܩܠܐ vox, ܐܣܬܐ paries,

ܓܒ

ܫܓܕܐ amygdala: alteria vero ܡܫܬܐܣܣܢܐ composita, vt ܒܪܬ ܩܠܐ vox. ܫܬܐܣܐ ܫܬܐܣܬܐ fundamentum. ܫܓܕܐ ܫܓܕܬܐ amygdala: & quædam simplicis retinent significationem; quædam vero non item, vt ex propositis nominibus colligi potest: cætera, quę dici solent de figura, quia non sunt admodum vtilia, nec perdifficilia, libenter breuitatis causa omitto.

De qualitatibus nominum.

CAPVT IX.

Qualitatum species, vt communiter Grammatici Chaldæi docent, sunt quatuor. Prima dicitur ܡܥܒܕܢܘܬܐ seu ܥܒܘܕܘܬܐ vt ita dicam, efficientia, seu actiuitas. Secunda ܚܫܐ, seu ܚܫܚܫܘܬܐ passio. Tertia ܩܢܝܢܘܬܐ habitus. Quarta ܡܚܘܝܢܘܬܐ ܕܟܝܢܐ demonstratio naturæ.

Prima nominibus actiuis conuenit, vt

ܟܬܘܒܐ scriptor. ܩܛܘܠܐ interfector.

ܡܫܠܡܢܐ proditor. ܡܦܪܩܢܐ liberator.

Et substantiuis, quæ ab his, & similibus nominibus actiuis deducuntur, vt ܟܬܘܒܘܬܐ scriptio. ܡܫܠܡܢܘܬܐ traditio, &c.

Secunda cadit in nomina passiua, & substantiua ab ijsdem promanantia, vt ܟܬܝܒܐ & ܡܬܟܬܒܢܐ scriptus. ܩܛܝܠܐ &

ܡܬܩܛܠܢܐ interfectus, occiſus. ܡܬܦܪܩܢܐ liberatus.

ܢܟܬܒܘܬܐ & ܡܬܟܬܒܢܘܬܐ ſcriptio. ܩܛܠܘܬܐ occiſio.

Sed de his vtriuſque ſpeciei nominibus commodius poſtverborum tractationem: Nam cum a verbis potiſſimum deriuari ſoleant, melius, ac facilius intelligentur, ſi in eum locum enucleanda reijciantur. Tertia ijs quadrat, quæ aliquam qualitatem ſpiritualem, vel corpoream: honeſtam, vel turpem ſignificant, a qua ea, quæ illam habent, denominantur, vt in nominibus ſubiectis, & ſimilibus patet:

ܢܟܦܘܬܐ	continentia.	ܟܐܢܘܬܐ	iuſtitia.
ܫܠܡܘܬܐ	ſanitas.	ܟܪܝܗܘܬܐ	infirmitas.
ܛܒܘܬܐ	bonitas.	ܒܝܫܘܬܐ	malitia, &c.

A quibus homines denominari aſſolent

ܢܟܦܐ	continentes.	ܟܐܢܐ	iuſti.
ܫܠܝܡܐ	ſani.	ܛܒܐ	boni.
ܒܝܫܐ	mali, & cæt.		

Quarta denique ijs nominibus, quæ rei naturam demonſtrant, attribuitur: hæc autem nomina duplicia eſſe poſſunt: primum ea, quę ſunt impoſita ad ſignificandam, & nominandam ipſam rei naturam ab alijs diſtinctã, cuiuſmodi ſunt ܣܘܣܝܐ equus. ܐܢܫܐ homo, quorum vnum equi, alterum vero hominis naturam deſignat. Deinde ea, quæ cum varijs rerum proprietatibus intrinſecis indita ſint, varias quoque naturas indicãt, quo

fit,

ſit, vt nomina naturam demonſtrantia appellentur. Sicuti ܦܥܘܪܐ vt dicunt, inhibilis, ſeu inhiens. ܓܚܘܟܐ riſibilis, ſeu ridens, quorum prius ſignificat propenſionem ad inhiendum, indicando ſimul naturam equinam; poſterius vero ad ridendum indicando ſimiliter naturam humanam.

De casibus nominum.

CAP. X.

OBſeruandum eſt primo, Chaldæos ſicut, & Hebræos, non habere caſus, eo modo, quo Græci, & Latini; nec in declinando habere rationem terminationis, ſeu extremitatis nominum: quia apud eos nominum declinatio nullo modo pendet a variatione finis: ſed pendet ſolum ab iſtis tribus litteris ſcilicet ܕ, ܠ, ܒ, quarum additione principijs nominum, varij caſus obliqui ſignificantur; quod ſi ſæpe nomina in oratione ſine his litteris reperiantur; tunc vel nominatiui, vel accuſatiui, vel vocatiui caſus erunt, prout orationis ſenſus poſtulabit: iſti enim caſus ſunt omnino ſimiles, vt apud Latinos in caſibus nominum generis neutri accidit; immo nominatiuus, & vocatiuus apud Chaldæos nunquam recipit prędictas litteras, quæ indicent caſum; nam ſi ܕ, modo nominis relatiui munere non fugatur, de quo ſuo loco, alicui nomini in principio addatur, illud eſſe Genitiui caſus ſignificabit: ſi vero ܠ, Datiui, vel Accuſatiui; ſi demum ܒ, Ablatiui; eiuſdemq. caſus erit, ſi loco ܒ i. in, ponatur ܡܢ, ideſt, ex, vel a. Nominatiui vero, & Vocatiui caſus, nullum eſt ſimile ſignum; licet Vocatiuus, vt apud Latinos, ſæpe petat ܐܘ ideſt, o: ex quibus clare colligi poteſt, quam facilis ſit apud Syros nominum declinatio, quod, vt cuiq. melius pateſiat, declinãda ſunt aliqua nomina vtriuſque generis.

Decli-

Declinatio nominis masculini generis numeri singularis.

Nominatiuo	ܗܝܟܠܐ	templum
Genitiuo	ܕܗܝܟܠܐ	templi
Datiuo	ܠܗܝܟܠܐ	templo
Accusatiuo	ܠܗܝܟܠܐ, vel ܗܝܟܠܐ	templum
Vocatiuo	ܐܘ ܗܝܟܠܐ	o templum
Ablatiuo	ܡܢ ܗܝܟܠܐ, vel ܒܗܝܟܠܐ	in templo, vel ex templo.

Numeri pluralis.

Nominatiuo	ܗܝܟܠ̈ܐ	templa
Genitiuo	ܕܗܝܟܠ̈ܐ	templorum
Datiuo	ܠܗܝܟܠ̈ܐ	templis
Accusatiuo	ܠܗܝܟܠ̈ܐ, vel ܗܝܟܠ̈ܐ	templa
Vocatiuo	ܐܘ ܗܝܟܠ̈ܐ	o templa
Ablatiuo	ܡܢ ܗܝܟܠ̈ܐ, vel ܒܗܝܟܠ̈ܐ	in templis, vel ex templis.

Declinatio nominis fœminini generis numeri singularis.

Nominatiuo	ܡܠܬܐ	verbum
Genitiuo	ܕܡܠܬܐ	verbi
Datiuo	ܠܡܠܬܐ	verbo
Accusatiuo	ܠܡܠܬܐ, vel ܡܠܬܐ	verbum
Vocatiuo	ܐܘ ܡܠܬܐ	o verbum
Ablatiuo	ܡܢ ܡܠܬܐ, vel ܒܡܠܬܐ	in verbo, vel ex verbo.

Numeri pluralis.

Nominatiuo	ܡ̈ܠܐ	verba
Genitiuo	ܕܡ̈ܠܐ	verborum
Datiuo	ܠܡ̈ܠܐ	verbis
Accusatiuo	ܠܡ̈ܠܐ, vel ܡ̈ܠܐ	verba
Vocatiuo	ܐܘ ܡ̈ܠܐ	o verba
Ablatiuo	ܡܢ ܡ̈ܠܐ, vel ܒܡ̈ܠܐ	in verbis, vel ex verbis.

Eodem

Eodem plane modo cætera nomina, ac pronomina, ſine vlla prorſus difficultate declinantur.

Obſeruandum eſt ſecundo tres prędictas litteras, & ܘ quotieſcumque cadunt ſupra aliquod nomen, cuius prima conſonans ſit quieſcens, moueri; contra vero, ſi ſit mota. Primũ patet in hoc nomine ܡܫܝܚܐ Chriſtus, dicitur enim ܕܡܫܝܚܐ Chriſti, ܠܡܫܝܚܐ Chriſto, ܒܡܫܝܚܐ in Chriſto, ܘܡܫܝܚܐ & Chriſtus. Semper cum ◌ supra prędictas litteras: quia prima nominis conſonans. ſ. ܡ eſt quieſcens. Secundum patet; tum in nominibus ſupra declinatis, quorum, quia prima conſonans eſt mota, illæ tres litteræ cadentes ſunt quieſcentes: tum etiam in hoc nomine ܡܠܟܐ rex, ܕܡܠܟܐ regis, ܠܡܠܟܐ regi, ſeu regem, ܒܡܠܟܐ in rege, ܘܡܠܟܐ & rex. Cuius prima cõſonans, quia eſt mota, litteræ cadentes quieſcunt, & ſic in alijs. Monendũ tamen eſt, quod nomina quorum principiũ eſt ܐ affectum aliqua vocali, vel ܝ affectum ◌ habere prędictas litteras affectas eadem motione, qua eorum principiũ, vt videre eſt in ſubiectis nominibus, in quibus ſingularum vocalium proponuntur exempla.

ܐܒܐ	pater	ܐܠܦܐ	nauis
ܕܐܒܐ	patris	ܕܐܠܦܐ	nauis
ܠܐܒܐ	patri, vel patrẽ	ܠܐܠܦܐ	naui, vel nauim
ܒܐܒܐ	in patre	ܒܐܠܦܐ	in naui
ܘܐܒܐ	& pater.	ܘܐܠܦܐ	& nauis.

ܐܡܘܪܐ

ܐܝܠܢܐ	arbor	ܐܡܘܪܐ	dicens
ܕܐܝܠܢܐ	arboris	ܕܐܡܘܪܐ	dicentis
ܠܐܝܠܢܐ	arbori, vel arborē	ܠܐܡܘܪܐ	dicenti, vel dicentē
ܒܐܝܠܢܐ	in arbore	ܒܐܡܘܪܐ	in dicente
ܘܐܝܠܢܐ	& arbor.	ܘܐܡܘܪܐ	& dicens.
ܐܘܪܚܐ	via	ܝܕܥܬܐ	ſcientia
ܕܐܘܪܚܐ	viæ	ܕܝܕܥܬܐ	ſcientiæ
ܠܐܘܪܚܐ	viæ, vel viam	ܠܝܕܥܬܐ	ſcientię, vel ſcientiā
ܒܐܘܪܚܐ	in via	ܒܝܕܥܬܐ	in ſcientia
ܘܐܘܪܚܐ	& via	ܘܝܕܥܬܐ	& ſcientia, & in

alijs eiuſdem generis.

Aduertendum tamen eſt, quod cum aliqua ex prædictis, ante monoſyllaba prçſertim in duplex ܐ exeuntia cadit, nō quieſcit, ſed mouetur per ܼ , cuiuſmodi ſunt:

ܡܐܐ	centum,	ܦܐܐ	decens.
ܝܐܐ	decorus	ܟܐܐ	increpauit, &c. dici enim
ſolet ܒܡܐܐ	in centum.	ܘܦܐܐ	& decens
ܘܝܐܐ	& decorus	ܕܟܐܐ	qui increpauit.

ܝܠܘ laborauit: quamquam quidam hoc extendunt etiam ad quædam alia monoſyllaba non exeuntia in duplex ܘ, quod quidem mihi non placet, niſi forte metri adſit neceſſitas.

Ratio autem, cur potius his, & non alijs etiam monoſyllabis id accidere dicatur, vel ex eo colligi poteſt: nam cum omnia fere monoſyllaba trium litterarum, quarum tertia ſit ܘ, qua ea terminentur, non primam; ſed ſecundam motam habeant: prædicta ſimiliter monoſyllaba, de quibus agitur, cum trium quoque ſint litterarum, quarum tertia ſit ܘ, qua firmantur: non primam, ſed ſecundam motam habebunt; ac proinde quę que illis in principio proxime accidunt, mota erunt, vt in præmiſſis patet vocibus: quo fit, vt ܡܢܐ, ideſt, quid, licet littera ܐ terminetur; quia tamen duarum dumtaxat eſt litterarum, neceſſario primam motam ſortiatur: quieſcantq., quæ illi proxime accidunt, quamuis vulgo prima, non ſecunda in ſupra poſitis monoſyllabis mota eſſe putetur.

Obſeruandum eſt tertio, quãdo aliqua ex prædictis quatuor litteris poſita in principio vocum, eſt quieſcens, alteram illi aduenientem eſſe motam, & huic aliam cadentem eſſe quieſcentem: rurſus iſti aliam ſuperadditã eſſe motam: quãdo vero eſt mota, quæ illi aduenit eſſe quieſcentem, & quæ huic, eſſe motam: & denique quæ iſti, eſſe quieſcentem, vt facili negotio ex ſubiectis vocibus intelligi poteſt. ܒܡܠܟܘܬܐ in verbo, ܒ eſt quieſcens, ܕܒܡܠܟܘܬܐ quod in verbo, ܕ eſt mota, ܘܕܒܡܠܟܘܬܐ quod in verbo, ſeu ad quod in verbo, ܘ eſt quieſcens, ܘܠܕܒܡܠܟܘܬܐ & quod, ſeu ad quod, vel ei, quod in verbo, littera ܘ eſt mota.

Con-

Contra vero ܡܬܚܫܒܢܘܬܐ in apostolo, littera ܬ est mota, ܘܡܬܚܫܒܢܘܬܐ quod in apostolo, ܘ est quiescẽs, ܠܡܬܚܫܒܢܘܬܐ quod, seu ei, quod in apostolo, ܠ est mota. ܘܠܡܬܚܫܒܢܘܬܐ & quod in, seu, & ei, quod in apostolo, ܘ est quiescens; & sic alternatim quiescentem mota, motam vero quiescens sequitur. Ex dictis colligas licet non esse audiendos quosdam, qui litteram ܠ ante ܘ positam, in huiusmodi verbis ܠܐܡܪ ei, vel eum qui dicit, ܠܐܟܠ ei, vel eum, qui comedit, docent esse affectam ܝ, sicut est in his verbis, ܠܥܡܪ ei, vel eũ, qui habitat. ܠܥܒܕ ei, vel eum, qui facit, in præsenti tempore: in præterito vero esse quiescentem, vt ܠܐܡܪ ei, vel eũ, qui dixit, ܠܐܟܠ ei, vel eum qui comedit; non esse inquam audiendos: quia Grammatici nobiliores in vniuersum docent, quando aliqua littera ex quatuor enumeratis, præcedit litterã ܐ motam, ad eius motum eam moueri: & quæ hanc præcedit, esse quiescentem, vt dictum est: at in verbis citatis sine dubio ܘ moueri debet ad motum ܐ, igitur ܠ, quæ præcedit litteram ܘ, erit quiescens, alioquin ruet hæc Grammaticorum doctrina, cui etiam communis doctiorum legendi vsus quam maxime fauet. Deinde non est maior ratio, cur in præsenti sit in prædictis verbis littera ܠ mota, & non in præterito, & cõtra. Postea exempla, quæ afferuntur non faciunt ad rem, nam

ܠܡܥܡܪܗ ei, vel eum, qui habitat; littera ܡ est mota, quia præcedit ܡ, quæ cum non sit ante ܐ, sed ante litteram ܥ motam; est quiescens, in præterito vero in vtroque verbo ܡ est quiescens; quia in vtroque ܪ est mota, in ܠܡܐܡܪܗ ei, vel eum, qui dixit, ratione ܐ, in ܠܡܥܡܪܗ ei, vel eum, qui habitauit, quia cum motam debeat præcedere quiescens, & ܪ sit mota in prædicto verbo, eam præcedet ܡ quiescens.

De lenitate, & asperitate nominum.

CAPVT XI.

NOtādum est primo, in libro prçcedēti cum ageremus de litteris, docuisse nos ex parte, quibusnam litteris accidat mollities, seu lenitas; & durities, seu asperitas: & quonā modo illæ litteræ proferātur; quibus vnū quod subterfugerat, adde, ܒ cum puncto ex parte superiori, vt b, Latinum proferri, ex parte vero inferiori, vel vt β, Græcum, vel vt u, Latinum, cum euadit consonans. Hic vero his omissis, docendum est, cur, quando, & qua ratione accidāt. Duplex autem assignari potest causa, cur voces lenitate, & asperitate afficiantur: prima, vt voces ab inuicem distinguantur: interdum enim repeṙiūtur voces ita similes in litteris, & vocalibus, vt si ab ipsis mollities, & durities tollatur, tollatur etiam necessario ab eis omnis distinctio. Nam hæc vox ܥܪܡܬܐ cum ܪ duro, cumulū, verbi gratia, frumentorum, & hordeorum, significat: cum vero ܪ molli, gaudium, ac lætitiam; & ܡܕܒܪܐ cum ܒ duro, desertum significat: cum vero ܒ molli, autem quamdam, quę

a Lati-

a Latinis dicitur Ciconia. Item ܓܪܒܐ cum ܒ duro quidem habentem lepram indicat; cum vero ܒ molli, ipsam lepram. Similiter ܚܣܕܐ cum ܕ duro, opprobrium, & contumeliam, cum vero ܕ molli, misericordiam designat. Et eodem modo in verbis. Nam a ܢܓܕ traxit, cum ܓ tantum supra ܢ, fit ܢܓܕܗ traxit eum, transferendo ܓ ad ܢ, cum ܓ molli, & ܕ duro: a ܢܓܕ vero, verberauit, seu flagellauit, cum ܓ supra ܢ, & ܕ supra ܓ, fit etiam ܢܓܕܗ verberauit eum, sed cum ܓ duro, & ܕ molli. Item in futuro ܢܟܠܘܢ si deriuetur a verbo ܟܠܐ prohibuit, legitur cū ܟ molli, idest, prohibebunt, seu interdicent: si vero a ܢܟܠ defraudauit, cum ܟ aspero, idest defraudabunt. Rursus ܢܨܒܘܢ si promanat a ܢܨܒ plantauit, legitur cum ܒ molli, idest, plantabunt; si vero a ܨܒܐ voluit, cum ܒ duro, idest, volent. Denique ܢܟܣܘܢ si deducatur a ܟܣܐ idest, cælauit, cooperuit, legitur cū ܟ molli, idest, cælabunt: sin vero a ܢܟܣ iugulauit, mactauit, cum ܟ duro, idest, iugulabunt, & cæt.

Secunda causa est propter elegantiam, ornatum, & suauita-

tem

tem pronunciandi. Nisi enim hæ sex litteræ his vocibus ܒܓܕ ܟܦܬ comprehensæ lenitate, vel asperitate temperarentur, nō semel sermo deformitatem, obscœnitatemq. pateretur. Quid enim deformius esse potest, quam legere ܢܦܫܐ anima, & ܛܘܦܬܐ gutta, cum ܦ duro, cū legenda sint cum leni? quid obscœnius quam legere ܝܗܒ elargitus est, ܡܛܠܬܟܘܢ propter vos, cum ܟ leni, cum legenda sint cum aspero? Ex quibus vel maxime intelligi potest, quanti aliquando intersit ad internoscendas, recteq. legēdas voces, cognoscere ܪܘܟܟܐ lenitatem, & ܩܘܫܝܐ asperitatem. Quod vt cognoscamus diligenter, obseruanda sunt, quæ dicemus; & quæ regulis non complectemur, vsu, & exercitatione sunt comparanda: & quāuis multi ex ipsis etiam Syris, regularum Grammaticę nō adeo studiosi, de exacta lectione cum lenitate, & asperitate non magnopere laborent: tamen, si in vocibus id faciant, quæ, vt ab inuicem discrepent, mollitie, ac duritie indigent: vel quibus magnum affertur dedecus, & pronūciandi iniucunditas; vehementer illa de incuria sunt accusandi: si vero in ijs vocibus, quæ tali discrepantia non indigent, vel quibus non tantum aufertur decus; cum res aliquantulum difficilis sit, multumq. non referat, excusari, ferriq. possunt. Immo interdum in aliqua voce cum proferendi postulabit suauitas, licet (si opus erit) regulā deserere; sed, vt id bene fiat, non paruum requiritur iudicium.

Notandum est igitur secundo, litteras, quæ mollitie, ac duritie afficiuntur, scilicet, ܬ, ܦ, ܟ, ܕ, ܓ, ܒ si vocum sint initia, fieri asperas, vt ܒܪܢܫܐ

ܒܪܘܝܐ creator. ܓܢܒܐ fur.

ܕܝܢܐ iudex ܟܐܦܐ lapis

ܦܘܡܐ os ܬܪܥܐ porta.

Si verō illis accidat vna ex his quatuor consonantibus hac voce ܒܕܘܠ comprehensis, scilicet ܠ ܘ ܕ ܒ; de quibus capite præcedenti, fieri lenes, vt

ܒܒܪܘܝܐ in creatore ܕܓܢܒܐ furis.

ܘܕܝܢܐ & iudex. ܠܟܐܦܐ lapidi, & cæt.

Rursus si aliqua ex his tribus litteris ܐ, ܘ, & ܝ sit in fine præcedentis dictionis, & aliqua de sex sit in principio sequētis, hanc nōnulli Grāmatici docēt fieri mollem, vt ܐܢܐ ܒܪܝܐ ego creatus. ܗܘ ܓܒܝܐ ille electus. ܠܝ ܦܪܝܩܐ mihi saluato, & cætera.

Excipiuntur tamen litteræ, quæ in nominibus a lingua Græca ad Chaldaicam translatis reperiuntur. Hæ enim quoad lenitatem, vel asperitatem eo modo, quo in illa lingua, a qua proficiscuntur, pronunciari consuescunt: nec obstat, siue casus habeant; siue tres litteræ prædictæ eas præcedant, vt ܟܠܡܘܣ χλαμὺς, chlamys. ܬܐܘܠܘܓܘܣ θεολόγος, theologus. ܠܡܦܐܕܐ λαμπάς, lampas. cum ܒ, & ܬ molli, & cum ܦ aspero. Sed hæc facile assequuntur hi, qui rudem aliquam

Græcæ

Græcæ linguæ habent cognitionem. Nam tres litteræ apud Græcos, quæ tenues appellantur, scilicet π, κ, τ, apud nos conuertuntur in has tres litteras, ܦ , ܟ , & ܛ duras, quanquam communiter duæ vltimæ κ videlicet, in ܩ , & τ in ܛ commutari soleant, vt ܦܛܪܘܣ πέτρος, Petrus: quod nomen à Græcis, vt vides, scribitur cum π, quę in ܦ durum conuertitur, & cum τ, quæ in ܛ commutatur; & nomen ܩܘܪܝܠܠܘܣ κύριλλος, Cyrillus; quod scribitur cum κ, quę similiter in ܩ commutatur. Aliæ vero, quæ aspiratæ dicuntur, scilicet φ, χ, ϑ, sunt lenes, vt in supradictis patet vocibus, Illæ demum, quæ mediæ appellantur, vt β, γ, δ, modo sunt asperæ, modo lenes, prout postulat pronunciandi suauitas: vt ܓܝܘܪܓܝܣ γεώργιος, Georgius, cum vtroque ܓ aspero. At vero ܓܪܝܓܘܪܝܣ γρηγόριος, Gregorius, cum vtroque ܓ molli, &c. Similiter ܟ quando cū ܣ concurrit ad supplendam litteram duplicem Græcorum, scilicet ξ, fere est aspera, vt ܠܟܣܝܣ dictio.

Præterea quotiescumque prima vocum consonans est quiescens, illa, quæ eam sequitur, si fit de sex, erit mollis, vt

ܚܒܠܐ	corruptio.	ܨܘܪܐ	collum.
ܣܓܘܠܐ	botrus.	ܒܬܘܠܬܐ	virgo.
ܫܒܩ	reliquit.	ܕܒܪ	duxit, &c.

Et hæc, quę hucusque diximus, tam nominibus, quam alijs partibus orationis sunt communia, nunc vero de nomine præcipue agamus.

agamus. Et quoniam in nominibus præsertim, varia hiatum sex litterarum lenitas, & asperitas magna ex parte, à varietate vocalium, quibus consonantes eas præcedentes afficiuntur, dependet: opere pretium est, vt distincte, & clare procedamus, singulas ordine vocales percurrere, & quando post ipsas, seu post consonantes ipsis affectas, prædictæ sex litteræ lenes, vel asperæ euadant, edocere.

Notandum igitur est tertio, post ܝ supra primam consonantem, si sit aliqua e sex quiescens, euadere mollem, vt

ܓܒܪܐ	vir.	ܩܠܝܠܐ	pernix.
ܣܟܠܐ	stultus	ܣܒܪܐ	spes
ܨܦܪܐ	aurora	ܨܦܪܐ	mane
ܢܦܫܐ	animus	ܐܪܥܐ	terra
ܦܓܪܐ	corpus	ܫܛܝܐ	vilis, contemptus.
ܥܒܝܐ	densus, spissus	ܣܬܘܐ	hyems
ܫܛܝܘܬܐ	vilitas	ܣܟܠܘܬܐ	stultitia
ܐܬܟܫܦܘܬܐ	intercessio	ܐܟܣܢܝܐ	peregrinus
ܡܟܒܪܐ	furcilla	ܡܫܟܒܐ	locus, in quo quis iacet, & cętera.

Huc spectant etiam quædam aduerbia, vt

ܐܟܚܕܐ	simul, vna	ܐܟܙܢܐ	quemadmodum
ܡܟܝܠ	itaque, quare, &c.		

Excipiuntur tamen quędam nomina, vt

[illegible] scutum ܟܟܪܐ talentum.

Et fœminina quædam, quorum penultima est ܬ, vt

ܫܒܬܐ sabbatum ܐܦܬܐ excandescentia

[illegible] paropsis ܪܒܬܐ magna.

Si vero sit mota, esse asperam, vt

ܐܟܪܐ arator ܪܒܐ magnus, magister.

ܓܒܐ latus ܐܦܩܐ riuus

ܥܬܝܪܐ diues ܫܬܝܩܐ silens.

Et eodem modo in verbis, vt

ܬܒܪ fregit ܣܒܪ sperauit, &c.

Quædam tamen excipiuntur, vt

ܐܒܪܐ plumbum ܐܟܝܠܐ comestus

ܐܓܝܪܐ mercenarius ܐܒܝܠܐ lugens.

Similiter ܐܒܐ pater, cum ad carnalem refertur: cum vero ad spiritualem, sequitur regulam.

Et rursus nomina supra primam ܐ habentia, si quatuor sint litterarum, tertiam habent asperam, vt

ܡܠܟܐ rex ܥܒܕܐ seruus

ܕܡܟܐ dormiens ܥܠܬܐ holocaustum

ܚܘܒܐ debitum ܟܠܒܐ canis

ܟܠܒܐ

ܥܠܘܒܐ auidus. ܬܠܓܐ nix

ܙܠܓܐ splendor ܡܪܓܐ pratum

ܥܠܓܐ hæsitātia, balbuties. ܒܝܬܐ domus

ܦܘܕܐ lapsus, error ܡܘܬܐ mors

ܪܘܬܐ conuersatio, & cæt.

Excipiuntur tamen fœminina, quorum tertia est ܬ, vt

ܐܡܬܐ ancilla ܒܪܬܐ filia

ܟܠܬܐ sponsa ܓܢܬܐ hortus

ܫܒܬܐ sabbatum, & cæt.

Si vero quinque sint litterarum, habent quoque tertiam asperam, quartam vero mollem, vt

ܡܕܒܚܐ altare ܡܪܒܥܐ vterus, vulua

ܗܝܟܠܐ templum ܡܘܒܠܐ onus

ܡܓܕܠܐ turris ܡܕܡܟܐ dormitorium

ܡܣܬܡܟܐ accubitum ܟܘܟܒܐ stella

ܐܪܢܒܐ lepus ܡܠܟܬܐ regina

ܫܪܒܬܐ generatio ܬܗܪܬܐ admiratio, stupor

Sic ܡܠܐܟܐ angelus ܡܣܐܬܐ statera seu libra.

ܡܘܬܐ mors ܬܘܪܬܐ fragmentum.

Excipiuntur tamen quædam, quæ vel habent tertiam mollē, vt

ܐܒܕܢܐ perditio ܡܠܦܢܐ doctor

[illegible] & [illegible] quæ sunt quædam vasa ænea. Vel quartam asperam, vt

ܡܥܠܬܐ ingressus ܡܦܩܬܐ egressus

ܡܣܩܬܐ ascensus ܓܓܪܬܐ guttur, &c.

ܡܚܬܬܐ vero descensus, quartam iuxta regulam habet mollē.

Similiter si e sex conftent litteris, tertiā habent asperam, quartam vero, & quintam mollem, vt

ܡܢܪܬܐ lampas ܬܨܒܝܬܐ ornatus

[illegible] pueri non habentes vsum rationis.

ܪܚܡܬܢܐ amator ܪܗܒܘܢܐ arha

ܢܚܬܘܡܐ pistor, seu cocus, seu qui furno, vel coquinæ præest.

ܦܬܘܬܐ frustum panis ܛܝܒܘܬܐ gratia

ܡܚܫܒܬܐ cogitatio ܡܘܬܒܐ thronus, solium

[illegible] scientificus ܩܪܩܦܬܐ caluaria.

Excipiuntur nonnulla, quorum quinta aspera esse folet, vt

ܡܥܒܪܬܐ aditus, transitus ܫܘܕܪܬܐ missio

ܬܟܫܦܬܐ intercessio ܬܘܠܕܬܐ generatio

ܬܘܣܦܬܐ additio ܬܟܣܝܬܐ vestis, indumentum, & alia quædam.

Præterea ܰ supra secundam consonantem positum, si proxime aliqua e sex mota sequatur, solet esse aspera, vt

ܚܕܬܬܐ noua ܦܪܓܐ milium

ܦܪܟܐ casula quædam, qualis est Idolorum,

ܚܪܘܪܐ cadauer sine capite.

Si vero non proxime, sed aliqua alia intercedente sequatur, fere solet esse mollis, vt in subiectis, & similibus patet nominibus.

ܣܒܪܬܐ annunciatio, euangelium ܣܟܠܬܐ stulta

ܚܒܪܬܐ socia ܥܣܩܬܐ difficilis, ardua.

ܨܒܪܬܐ puella ܫܝܛܬܐ contempta, despecta, vilis. Sic ܦܪܚܬܐ volucris

ܒܪܩܬܐ fulmen ܡܠܚܬܐ salina

ܦܪܥܬܐ remuneratrix ܐܪܥܬܐ terra

ܥܡܪܬܐ habitata ܓܘܡܬܐ lacuna, seu fouea.

ܐܦܪܬܐ Rus quoddam Bethleem. Sic

ܬܢܚܬܐ suspirium ܥܪܩܬܐ corrigia, & cæt.

Exci-

Excipiuntur tamen quædam, vt

ܡܪܟܒܐ	compoſitus	ܕܟܝܬܐ	munda
ܓܙܪܬܐ	inſula	ܡܪܟܒܬܐ	currus.

Notandum eſt quarto, poſt ܐ ſupra primam conſonantem, ſi ſit aliqua de ſex quieſcens vt plurimum eſſe mollem, vt

ܐܓܦܐ	ala	ܐܕܢܐ	auris
ܐܒܠܐ	luctus	ܕܒܚܐ	ſacrificium
ܕܒܫܐ	mel	ܕܟܪܐ	mas
ܗܒܠܐ	vanitas	ܗܕܪܐ	decus
ܙܒܠܐ	fimus	ܙܕܩܬܐ	eleemoſyna
ܚܒܨܐ	ſtrictio	ܚܦܪܐ	rubor, pudor
ܚܟܡܬܐ	ſapientia	ܛܦܪܐ	vnguis
ܕܘܬܐ	menſtruum	ܕܘܝܬܐ	menſtruata
ܡܫܚܐ	ſpatium	ܢܒܥܐ	fons
ܢܕܪܐ	votum	ܢܟܠܐ	fraus, dolus
ܢܟܝܢܐ	nocumentum	ܢܟܣܐ	bona, poſſeſſio.
ܣܕܪܐ	ordo	ܥܓܠܐ	vitulus

auxilium — responsio

voluntas — digitus

pes — sensus

feruor, cupiditas — spica

acies, agmen — phylacterium, &c.

Dixi vt plurimum, quia sunt quædam, quę a regula aberrant, vt

area — ordo — fragmentum panis.

Si vero sit mota, esse asperam, vt

fructus — tectum

palatum — aloe

oppressio — linum

myrias — fucus

musca — hinc

nunc,

Deinde nomina supra primam ↗ habentia, si e quatuor compacta sint litteris, tertiam mollem habere solent, vt

nauis — ala, pinnaculum.

palatum — calx

ܡܠܬܐ	verbum	ܥܡܪܐ	lana
ܥܠܬܐ	causa	ܡܢܬܐ	pilus
ܚܡܬܐ	ira, furor	ܗܪܬܐ	controuersia
ܚܛܬܐ	triticum:		Excipiuntur quædam, vt
ܢܩܝܬܐ	ouis	ܐܢܬܬܐ	fæmina
ܚܫܟܬܐ	tenebræ	ܙܦܬܐ vel ܙܦܬܐ	pix
ܨܒܬܐ	ornamentum	ܩܫܬܐ	cū significat arcū.

Si vero e quinque constentur litteris, tertiam habere solet asperam, secundam vero, & quartam mollem, vt

ܣܓܕܬܐ	adoratio	ܐܢܬܬܐ	fœmina
ܥܢܒܬܐ	vuua	ܫܬܠܬܐ	planta
ܫܓܕܬܐ	amygdala	ܥܩܒܬܐ	calcaneum, & cæt.

Cæterum, si ↗ sit supra secundam consonantem, ea quæ hanc sequitur, si sit mota, solet esse aspera: si vero quiescens, mollis, & quæ hanc quiescentem consequitur, solet esse aspera, vt

ܓܦܬܐ	vitis	ܓܒܬܐ	caseus
ܦܠܓܡܐ	phlegma, pituita	ܥܓܠܬܐ	vitula, &c.

Notandum est quinto, si [illegible] supra quamcumque consonantem positum, aliqua de sex immediate, siue mota, siue quiescens, consequatur, ipsam fieri mollem, vt

ܘܐܬܐ

ܕܐܒܬܐ	lupus	ܟܐܒܬܐ	dolor
ܟܐܦܬܐ	lapis	ܝܕܝܥܬܐ	ſcitus
ܬܠܡܝܕܬܐ	diſcipulus	ܡܟܝܟܬܐ	humilis
ܡܢܦܣܬܐ	flabellum	ܡܥܡܘܕܝܬܐ	baptiſma
ܬܟܣܬܐ	lectus	ܡܐܬܝܬܐ	aduentus
ܬܚܘܝܬܐ	demonſtratio	ܬܟܣܝܬܐ	cooperculum
ܬܫܥܝܬܐ	hiſtoria, narratio	ܝܠܝܕܬܐ	nata
ܒܪܝܬܐ	creatura	ܙܟܝܬܐ	victor, & ſic cæte-

ra omnia: excepto nomine ܬܐܬܐ ideſt, ficus.

Si vero mediate ſequatur, eſſe aſperam, vt

ܬܐܪܬܐ	conſcientia	ܢܥܡܬܐ	melos
ܡܫܪܝܬܐ	exercitus	ܚܐܪܬܐ	libera
ܫܦܝܪܬܐ	pulchra	ܟܬܝܒܬܐ	ſcripta
ܪܓܝܓܬܐ	deſiderata	ܢܝܚܬܐ	mitis, mãſueta. Sic
ܡܕܝܢܬܐ	ciuitas	ܩܒܘܬܐ	arca, nauis

ܥܕܬܐ ecclesia; eodem modo ܣܝܡܬܐ cum eſt adie-ctiuum, ideſt, poſita, cum vero eſt ſubſtãtiuum, ideſt, theſaurus, ſeu locus, in quo reſeruatur aliquid, a regula diſcedit: habetq.

S penul-

penultimam asperam.

Notandum est sexto, si ܳ supra consonantem, siue in principio nominum sit, siue in medio, aliqua de sex mota, seu quiescens immediate sequatur, fere hanc esse mollem, vt videre est in istis, quæ subduntur nominibus.

ܛܒܐ	bonus	ܣܒܐ	senex
ܣܟܐ	terminus	ܐܬܐ	signum
ܛܒܬܐ	bona	ܣܒܬܐ	anus
ܙܘܢܐ	species	ܙܟܘܬܐ	victoria
ܦܬܘܪܐ	mensa	ܥܒܘܕܐ	factor
ܟܬܒܐ	liber	ܥܒܕܐ	opus
ܚܨܕܐ	messis	ܥܝܕܐ	consuetudo
ܚܙܬܐ	visus	ܒܨܝܬܐ	inuestigatio
ܚܘܕܬܐ	renouatio	ܚܘܝܒܐ	damnatio
ܦܘܪܩܢܐ	liberatio	ܚܘܠܛܐ	mistio
ܪܥܝܐ	pastor	ܥܪܒܐ	patronus, fidei iussor
ܬܪܢܓܠܐ	Gallus	ܚܘܒܬܐ	debitum.
ܒܪܩܐ	fulmen, & sic in cæteris.		

Huc spectant omnia fere fœminina numeri multitudinis, quorum penultima est ܬ cum ܳ, hæc enim si antepenultimam ܳ affe-

/ affectam habeant, prędictam penultimam mollem habebũt, vt

ܩܕܝܫܬܐ	ſanctæ	ܡܕܝܢܬܐ	ciuitates
ܡܥܒܪܬܐ	tranſitus	ܚܛܝܬܐ	peccatrices
ܒܬܘܠܬܐ	virgines	ܓܒܝܬܐ	electæ
ܝܠܝܕܬܐ	natæ, genitæ	ܡܪܓܢܝܬܐ	margaritæ

Si vero eorum penultima ↗, in locum /, ſubſtitutum habeat, & antepenultima / careat; tunc numeri ſingularis lenitatem, & aſperitatem in penultima retinebunt, vt

ܒܙܬܐ direptio ܒܙܬܐ direptiones, cum ܬ leni, ܨܒܬܐ ornamentum ܨܒܬܐ ornamenta, cum ܬ aſpero, & ſic in alijs.

Si autem mediate ſequatur, eſſe aſperam, vt

ܚܠܬܐ	matertera	ܡܪܬܐ	domina
ܦܪܫܐ	eques	ܪܥܝܐ	paſtor, ſeu paſtorũ caput
ܡܐܟܘܠܬܐ	cibus	ܪܗܒܬܐ	celeritas
ܢܝܚܬܐ	requies	ܟܝܠܬܐ	menſura
ܟܠܕܝܬܐ	Chaldaica	ܣܘܪܝܝܬܐ	Syriaca
ܥܒܪܝܬܐ	Hebraica	ܝܘܢܝܬܐ	Græca
ܪܗܘܡܝܬܐ	Romana	ܚܛܝܬܐ	peccatrix

ܥܶܠܳܝܬ݂ܳܐ alta ܫܠܺܝܚܳܝܬ݂ܳܐ apoſtolica, & ſic alia quamplurima.

Excipiuntur tamen quædam, vt ܛܳܒ݂ܳܬ݂ܳܐ bona, ܣܳܒ݂ܬ݂ܳܐ anus ܒ݁ܳܒ݂ܬ݂ܳܐ pupilla.

Notandum eſt ſeptimo, ſi ܽ ſupra quamcumque conſonã-tem, aliqua de ſex quieſcens immediate ſequatur, hanc fere eſ-ſe mollem, vt

ܐܽܘܟ݂ܳܠܳܐ	eſus	ܒ݁ܽܘܟ݂ܪܳܐ	primogenitus
ܓ݁ܽܘܒ݂ܢܶܐ	caſei	ܛܽܘܦ݂ܣܳܐ	exemplar
ܟ݁ܽܘܬ݂ܡܳܐ	macula	ܓ݁ܽܘܓ݂ܓ݂ܳܐ	balbuties
ܓ݁ܽܘܬ݂ܡܳܐ	habena	ܡܽܘܕ݂ܝܳܐ	modium
ܡܽܘܟ݂ܠܳܐ	vectis	ܢܽܘܓ݂ܪܳܐ	longitudo
ܢܽܘܟ݂ܪܳܝܳܐ	peregrinus	ܢܽܘܦ݂ܚܳܐ	inflammatio
ܟ݁ܽܘܒ݂ܪܳܐ	fœnum	ܥܽܘܬ݂ܪܳܐ	diuitiæ
ܩܽܘܕ݂ܫܳܐ	ſanctitas	ܚܽܘܦ݂ܠܳܐ	ſera
ܫܽܘܦ݂ܪܳܐ	pulchritudo	ܫܽܘܒ݂ܚܳܐ	laus
ܫܽܘܦ݂ܡܳܐ	lardum	ܫܽܘܒ݂ܩܳܢܳܐ	remiſſio
ܬ݁ܽܘܟ݂ܠܳܢܳܐ	ſpes, confidentia, &c.		

Excipiuntur tamen quædam, cuiuſmodi ܦܽܘܬ݂ܳܐ

ܦܘܬܩܐ caupona ܕܘܟܬܐ locus.

Deinde, quæ hanc, siue aliam quamcumque quiescẽtem sequitur, fere solet esse aspera, vt

ܚܘܪܒܐ desertum ܒܘܪܟܐ genu

ܫܘܒܒܐ vicinitas ܚܘܠܕܐ talpa

ܕܘܥܬܐ sudor ܨܘܪܬܐ imago

ܫܘܚܬܐ rubigo ܢܛܘܪܬܐ custodia

ܐܘܪܕܥܐ rana ܐܘܚܕܬܐ apprehẽsio, ęnigma.

ܒܘܪܟܬܐ benedictio ܦܘܪܬܢܐ pulex

ܡܘܪܣܢܐ hypocrita, &c.

Eodem modo etiam se habent hæc, vt

ܥܒܘܕܬܐ agens ܐܟܘܠܬܐ comedens

ܙܥܘܪܬܐ parua ܒܬܘܠܬܐ virgo

ܬܫܒܘܚܬܐ hymnus, & cæt.

Excipiuntur tamen quædam, vt

ܕܘܟܬܐ locus ܛܘܦܬܐ gutta

ܫܘܡܬܐ cicatrix ܩܘܠܬܐ vrnã quædam.

Sin autem ea, quæ vocalem ܘ immediate sequitur, sit mota: interdum est mollis, vt

ܩܘܒܐ noctua ܫܘܒܐ puer

ܩܘܦܐ

ܣܘܓܐܐ multitudo ܢܟܝܠܘܬܐ astutia calliditas

ܐܘܠܨܢܐ vexatio, tribulatio, molestia,

ܦܪܘܓܐ pullus, & sic in omnibus nominibus in ܘܬܐ cum ܳ supra ܘ, penultima ܬ mota, est mollis, vt

ܚܠܝܡܘܬܐ	sanitas	ܟܪܝܗܘܬܐ	infirmitas
ܟܪܝܘܬܐ	tristitia, moeror	ܚܕܘܬܐ	gaudium
ܛܒܘܬܐ	bonitas	ܒܝܫܘܬܐ	malitia
ܛܠܝܘܬܐ	pueritia	ܥܠܝܡܘܬܐ	iuuentus
ܣܒܝܘܬܐ	senectus	ܒܬܘܠܘܬܐ	virginitas, &c,

Interdum vero, & quidem frequentius aspera, vt

ܬܘܟܠܐ	dolus	ܩܘܦܐ	simia
ܚܘܒܐ	charitas	ܥܘܒܐ	sinus
ܣܕܪܐ	acies	ܚܘܕܪܐ	circuitus
ܣܘܟܝܐ	expectatio, spes	ܦܘܬܚܐ	apertio
ܚܘܬܡܐ	terminus, finis	ܣܘܟܠܐ	intelligentia
ܣܘܘܕܥܐ	significatio	ܦܘܬܠܐ	flexio
ܕܘܟܝܐ	purificatio	ܫܘܬܩܐ	silentiũ, taciturnitas.

ܫܘܬܩܐ

ܦܬܘܪܐ … ſubucula,&c.

Ex dictis colligi poteſt lenitatem frequentius ſequi litteras quieſcentes, contra vero aſperitatem motas; quo fit, vt prædictæ ſex litteræ, cum quieſcentes in fine vocum reperiuntur, fere ſint molles, licet aſperæ eſſent ſi voces non finirent, vt nominibus contractis accidit.

ܡܠܟ rex ܥܒܕ ſeruus

ܝܠܕܬܐ genitrix ܪܚܝܡܬܐ amata,&c. ita hæc

ܐܝܟ ſicut, vt. ܒܝܕ per. ܐܟܚܕ ſimul, vna.

ܗܝܕܝܟ tunc. ܬܘܒ etiam. ܠܘܬ & ܓܒ ad, apud,&c.

Sunt quædam tamen, quæ non ſequuntur, cuiuſmodi ܠܝܬ, non eſt, in quo ܬ eſt aſperum: & affixum ܟ in quibuſdã nominibus numeri multitudinis, & præpoſitionibus more ipſorũ, prædictum affixum recipientibus, de quibus ſuo loco, vt ܟܬܒܝܟ libri tui, ܡܛܠܬܟ pro te, &c. in quibus ܟ eſt aſperum.

De diminutione nominum.

CAP. XII.

DIminutione, quæ ſolum eſt in nominibus, vtimur, cum rem contemptu quodam deprimimus, ac deſpicimus; vel blanditijs quibuſdam honoramus, & efferimus. Fit autem diminutio his potiſſimum litteris ܗ, ܢ, ܫ, ܢ, ܠ. In quædam enim nomina ingreditur vel ܗ cum ܝܢ ſic,

ܒܪܢܐ

ܓܒܪܐ vir — ܓܒܪܘܢܐ vir paruulus.

ܥܒܕܐ puer — ܥܒܕܘܢܐ puellus.

ܐܚܐ frater — ܐܚܘܢܐ fraterculus.

ܛܠܝܐ puer — ܛܠܝܘܢܐ puellus.

ܒܪܐ filius — ܒܪܘܢܐ filiolus.

Et in nomina composita, vt

ܒܪܢܫܐ filius hominis — ܒܪܢܫܘܢܐ filius homunculi.

ܡܐܟܠܩܪܨܐ susurrator — ܡܐܟܠܩܪܨܘܢܐ susurrator paruus

ܦܣܩܕܝܢܐ scissio iudicij, seu sententia negatiua.

ܦܣܩܕܝܢܘܢܐ sententia negatiua parua. Vel cum ܘܣ, vt

ܓܒܪܘܣܐ vir paruus. — ܛܠܝܘܣܐ puellus.

Sic ܟܠܒܐ canis. — ܟܠܒܘܣܐ canis paruus.

ܐܡܪܐ agnus — ܐܡܪܘܣܐ agnellus.

Vel cum ܝ & ܬ, vt

ܒܪܬܐ filia — ܒܪܬܘܢܝܬܐ filiola.

ܚܒܪܬܐ socia — ܚܒܪܬܘܢܝܬܐ socia parua.

ܥܒܕܬܐ puella — ܥܒܕܬܘܢܝܬܐ puellula.

ܚܡܪܐ

ܥܝܢܐ oculus ܥܝܢܘܢܝܬܐ ocellus.

ܡܥܝܢܐ fons ܡܥܝܢܘܢܝܬܐ fonticulus.

ܟܟܪܐ talentum ܟܟܪܘܢܝܬܐ talentum paruũ,

&c.& hoc fere in fœmininis fit nominibus.

Prętcrea sunt quædam nomina, quę non solum duobus modis, vt in præmissis constat nominibus, sed etiam bis diminui possunt, vt ܓܒܪܘܢܘܢܐ vir paruulus. ܐܚܘܢܘܢܐ fraterculus paruulus. & sic hæc,

ܐܢܬܬܐ mulier ܐܢܬܬܘܢܝܬܐ muliercula

ܐܢܬܬܘܢܘܢܝܬܐ muliercula paruula.

ܓܢܬܐ hortus ܓܢܬܘܢܝܬܐ hortulus

ܓܢܬܘܢܘܢܝܬܐ hortulus paruulus.

ܡܠܟܬܐ regina ܡܠܟܬܘܢܝܬܐ reginula

ܡܠܟܬܘܢܘܢܝܬܐ reginula paruula.

Quidam in nonnullis nominibus geminant ܘ, & ܢ, vt, ܐܚܘܢܢܐ fraterculus paruulus. ܒܪܘܢܢܐ filiolus paruulus.

Sed hæc intelligenda sunt, quando sermonis, elegantia, & vsus patitur: nec temere sunt vsurpanda, nisi cum magna aderit necessitas. & reuera non tam cum serio agimus, quam cum iocamur, locum habent. Quædam porro nomina fiunt cum ܘ, vt

ܟܢܫܬܐ collectio ܟܢܘܫܬܐ collectiũcula, &c.

Item ſunt alia nomina, quæ licet formam diminutiuorum habeãt: proprie tamen diminutiua eſſe non videntur; vnde illis authores ſolẽt addere huiuſmodi epitheta, ܙܥܘܪܐ paruus. ܪܒܐ magnus: & his additis illa nomina ſignificant aliquid paruũ, vel magnum, vt ܥܦܝܨܘܪܐ ܪܒܐ, vel ܙܥܘܪܐ granum vuuæ magnum, vel paruum; ſic ܡܪܒܥܬܐ quadrãs, & alia quędam.

De contractione nominum.

CAPVT XIII.

Contractio eſt abiectio vnius, vel duarum litterarum a nomine fere in fine, ſublata vocali, qua afficitur penultima, vt a ܦܓܪܐ fit ܦܓܪ corpus, a ܟܬܒܐ fit ܟܬܒ liber, abiecto tantum elemẽto ܐ: a ܨܠܘܬܐ fit ܨܠܘ oratio, ſeu petitio. a ܛܝܒܘܬܐ fit ܛܝܒܘ gratia, abiecto ܐ & ܬ. Dixi autem (fere) quia a quibuſdam vocibus penultima tantum abijcitur manente vltima, vt a ܓܒܝܐ fit ܓܒܐ electus, a ܛܠܝܐ fit ܛܠܐ puer, abiecto ܝ tantum.

Nomina autem contrahuntur, tum propter ſermonis elegãtiam, ac breuitatem, tum propter carminis condendi neceſſitatem: quo fit, vt, ſi interdum contractio in aliquibus vocibus ſermonis ornatui officiat, omnino negligẽda ſit, vt igitur intelligatur, qua ratione fiat contractio.

Notandum eſt primo, multis, ac varijs modis nomina cõtrahi: quædam enim, ſolum reijciunt ܐ cum vocali, quæ erat ſupra penultimam, ita vt conſonans, quæ erat penultima mota, fiat

fiat vltima quiescens; huiusmodi sunt fere nomina duarum, trium,& quatuor syllabarum,exceptis ijs de quibus infra,vt

ܥܒܕ ܥܒܕܐ opus. ܚܒܠ ܚܒܠܐ corruptio.

ܪܚܝܡ ܪܚܝܡܐ amatus. ܒܝܫ ܒܝܫܐ malus.

ܙܕܝܩ ܙܕܝܩܐ iustus. ܢܘܪ ܢܘܪܐ ignis.

ܢܘܗܪ ܢܘܗܪܐ lux,&c. ܦܪܘܩ ܦܪܘܩܐ saluator.

ܦܬܘܪ ܦܬܘܪܐ mensa. ܚܟܝܡ ܚܟܝܡܐ sapiens

ܩܕܝܫ ܩܕܝܫܐ sanctus ܡܫܒܚܢ ܡܫܒܚܢܐ laudator.

ܡܥܕܪܢ ܡܥܕܪܢܐ adiutor ܐܝܠܢ ܐܝܠܢܐ arbor.

ܐܝܡܡ ܐܝܡܡܐ dies. ܝܠܝܕ ܝܠܝܕܐ natus.

ܝܕܝܥ ܝܕܝܥܐ notus,scitus ܒܘܣܡ ܒܘܣܡܐ fruitio.

ܫܘܪܪ ܫܘܪܪܐ confirmatio. ܫܘܙܒ ܫܘܙܒܐ liberatio.

ܦܘܪܩܢ ܦܘܪܩܢܐ salus. ܩܪܝܢ ܩܪܝܢܐ lectio.

ܐܒܘܒ ܐܒܘܒܐ tuba. ܐܟܝܠ ܐܟܝܠܐ comestus.

ܐܡܝܪ ܐܡܝܪܐ dictus. ܡܠܐܟ ܡܠܐܟܐ angelus.

ܡܣܐܬ ܡܣܐܬܐ libra. ܡܩܒܠܢ ܡܩܒܠܢܐ acceptabilis

ܡܫܬܡܠܝܢ ܡܫܬܡܠܝܢܐ perfectibilis. ܡܫܬ ܡܚܫܚܢܐ

ܡܬܙܟܝܢܐ vincibilis, & cæt.

Huc reuocari possunt ea, quorum penultima est ܝ, vt

ܫܪܝ ܫܪܝܐ solutio. ܫܘܘܕܝ ܫܘܘܕܝܐ promissio.

ܪܗܘܡܝ ܪܗܘܡܝܐ Romanus. ܦܪܘܩܝ ܦܪܘܩܝܐ salutaris

ܡܠܐܟܝ ܡܠܐܟܝܐ angelicus. ܫܡܝܢܝ ܫܡܝܢܝܐ cælestis.

ܦܓܪܢܝ ܦܓܪܢܝܐ corporeus ܟܘܪܝ ܟܘܪܝܐ peregrinus.

alienus. ܐܟܣܢܝ ܐܟܣܢܝܐ alienigena, & cæt. quibus aufertur ܐ & prædicta vocalis: & ܝ in fine, vel quiescit, vel certe aliquo modo mouetur ad motionem præcedentis consonantis.

Notandum est secundo, nomina dissyllaba, ex quatuor litteris conflata, & habentia supra primam ܰ, per contractionem fieri monosyllaba, & ܰ descendere ad secundam, vt

ܚܩܠ ܚܩܠܐ campus. ܥܕܢ ܥܕܢܐ tempus.

ܫܦܠ ܫܦܠܐ vilis ܕܩܢ ܕܩܢܐ barba; &

hoc familiarissimum est nominibus, quorum penultima est ex his quatuor litteris gutturalibus ܗ : ܚ : ܥ : ܪ. de quibus in tractatione de verbo, vt

ܬܪܥ ܬܪܥܐ porta. ܣܡܝ ܣܡܝܐ cæcus.

ܨܦܪ ܨܦܪܐ mane. ܓܒܪ ܓܒܪܐ vir,

ܦܓܪ ܦܓܪܐ corpus. ܫܒܪ ܫܒܪܐ puer.

ܫܦܪ ܫܦܪܐ aurora. ܟܦܪ ܟܦܪܐ terra.

& alia

& alia eiusdem speciei. Aliquando autem in aliјs, quorum penultima nō est ex quatuor gutturalibus, ܰ supra secundā mutatur in ܳ, vt

ܡܰܠܟ ܡܰܠܟܳܐ rex. ܫܰܠܡ ܫܰܠܡܳܐ perfectus.

ܥܰܒܕ ܥܰܒܕܳܐ seruus. ܪܰܡܫ ܪܰܡܫܳܐ vesper.

ܒܰܥܠ ܒܰܥܠܳܐ maritus. ܚܶܪܡ ܚܶܪܡܳܐ anathema.

ܟܰܦܢ ܟܰܦܢܳܐ fames. ܛܰܥܡ ܛܰܥܡܳܐ gustus.

ܟܰܪܣ ܟܰܪܣܳܐ venter. ܪܰܚܡ ܪܰܚܡܳܐ viscera.

ܢܰܦܫ ܢܰܦܫܳܐ anima, et cæt. Eodem modo cum habēt regimen Genitiui, vt a ܚܨܳܐ dicitur ܓܰܪܡ ܚܨܳܐ os dorsi.

a ܩܰܪܢܳܐ dicitur ܩܰܪܢ ܐܰܝܠܳܐ cornu ceruі, & cæt.

Huc reduci possunt quædam monosyllaba, quę supra primam habere solent ܳ, vt

ܫܶܡ ܫܡܳܐ nomen. ܚܡ ܚܡܳܐ socer,

ܐܝܟ ܐܝܟܐ modus, &c.

Excipiuntur tamen ea, quæ habent penultimam ex quatuor dictis, hæc enim habere solent ܰ vt a ܒܪܳܐ fit ܒܰܪ filius.

Præterea nomina per litteram ܡ incipientia, supra quam sit ܰ, vel certe supra secundam consonantem, reiecto ܐ, aũ ܶ, habent supra eam, quæ penultima erit aliud ܰ, vt videre est in subiectis vocibus.

ܡܕܡܕܐ

ܡܩܒܠ ܡܩܒܠܐ acceptio ܡܦܩ ܡܦܩܐ exitus

ܡܕܥ ܡܕܥܐ mēs, intelligētia. ܡܕܒܚ ܡܕܒܚܐ altare.

ܡܥܡܪ ܡܥܡܪܐ habitatio ܡܪܚܩ ܡܪܚܩܐ remotus

ܡܢܗܪ ܡܢܗܪܐ splendens ܡܥܝ ܡܥܝܐ venter

ܡܚܪܡ ܡܚܪܡܐ excōicatus ܡܘܒܕ ܡܘܒܕܐ perditus.

ܡܫܒܚ ܡܫܒܚܐ laudabilis ܡܩܕܫ ܡܩܕܫܐ sanctificatus

ܡܒܪܟ ܡܒܪܟܐ benedictus ܡܛܝܒ ܡܛܝܒܐ paratus.

ܡܦܠܓ ܡܦܠܓܐ diuisus ܡܨܠܠ ܡܨܠܠܐ colatus.

ܡܩܒܠ ܡܩܒܠܐ acceptabilis ܡܫܘܕܥ ܡܫܘܕܥܐ significatus

ܡܫܚܠܦ ܡܫܚܠܦܐ diuersus ܡܨܒܬ ܡܨܒܬܐ comptus

ܡܨܒܥ ܡܨܒܥܐ varius, &c.

Huc reuocantur & ea, quorum penultima est littera ܝ, quæ aliquo modo ad motionem præcedentis mouetur, vt

ܡܩܫܝ ܡܩܫܝܐ cucumerariū. ܡܫܬܝ ܡܫܬܝܐ potus.

ܡܫܡܠܝ ܡܫܡܠܝܐ perfectus, & cæt.

Rursus nomina quatuor litterarum, quorum initium est elementum ܡ affectum ܵ, contracta, transferunt ܵ a ܡ ad secundam consonantem, & afficiunt prædictum ܡ, ܼ, vt

ܡܢܝ ܡܢܝܐ mensis ܡܘܕܥ ܡܘܕܥܐ nota, signū.

ܡܢܝ

ܓܠܠܐ ܓܠܠ cumulus lapidum, seu quædam fabrica sine luto.

ܡܝܬܪܐ ܡܝܬܪ chorda. Et hoc fere est in nominibus, quorum penultima est ex prędictis quatuor. In alijs vero abijcitur omnino γ, & loco ipsius supra secundam ponitur ʌ, vt

ܝܪܘܩ ܝܪܘܩܐ olus ܥܣܒ ܥܣܒܐ gramen

ܝܠܕ ܝܠܕܐ puer, natiuitas ܓܘܒ ܓܘܒܐ lacus, stagnū

ܝܬܡ ܝܬܡܐ pupillus ܣܓܝ ܣܘܓܐ multitudo,

Nomina porro, quorum prima consonans afficitur γ, & post eam nec sequitur ܝ : neque eorum penultima est ܝ reiecto ܐ cum /, acquirunt aliud γ supra eam, quæ penultima erit, vt ܐܬܪ ܐܬܪܐ regio, locus ܐܪܥ ܐܪܥܐ terra

ܐܘܨܪ ܐܘܨܪܐ horreum ܗܝܟܠ ܗܝܟܠܐ templū, &c.

Si vero primam consonantem sequatur ܝ, tunc ipsa / afficitur, & γ ab ea remouetur, vt ܚܝܠ ܚܝܠܐ virtus.

ܥܝܢ ܥܝܢܐ oculus ܩܝܣ ܩܝܣܐ lignum, &c.

Si porro eorum penultima sit ܝ cum /, amittunt tam γ, quam ܝ cum /, & afficiunt ʌ eam litteram, quæ in contractione erit penultima, manente ܐ, vt

ܓܒܝ ܓܒܝܐ electus ܕܟܝ ܕܟܝܐ purus

ܩܢܐ ܩܢܝܐ possidens ܫܪܐ ܫܪܝܐ solutus

ܗܟܢܐ

ܛܠܝܐ ܛܠܐ puer ܚܠܝܐ ܚܠܐ dulcis

ܩܫܝܐ ܩܫܐ durus,& cæt.

Excipitur tamen hoc nomen ܐܪܝܐ leo, & alia ſi quæ ſunt eiuſdem generis, quæ quidem contractionis non ſunt capacia.

Notandum eſt tertio, nomina diſſyllaba e quatuor litteris compacta, quorum prima conſonans eſt ܐ affecta ܰ , in cōtractione acquirere ܶ ſupra ſecundam, vt

ܐܡܪܐ ܐܡܪܐ agnus ܐܕܪܐ ܐܕܪܐ area

ܐܠܦܐ ܐܠܦܐ nauis ܐܒܠܐ ܐܒܠܐ mœror

ܐܣܛܠܐ ܐܣܛܠܐ ſtola. Ea quoque, quorum prima cōſonans quæcumque illa ſit, modo ſit affecta ܰ , & eorum penultima ſit ex quatuor litteris gutturalibus, amittere ipſum ܰ , & acquirere ܶ ſupra ſecundam, ita vt monoſyllaba euadant, vt

ܣܦܪܐ ܣܦܪܐ liber ܣܛܪܐ ܣܛܪܐ latus

ܣܡܩܐ ܣܡܩܐ rubor, cōfuſio ܗܕܪܐ ܗܕܪܐ decus

ܦܓܥܐ ܦܓܥܐ occurſus ܨܒܥܐ ܨܒܥܐ digitus

ܢܒܥܐ ܢܒܥܐ fons, &c. A ܨܦܪܐ tamen fit ܨܦܪ auis, cum ܰ ſupra primam, & ܶ ſupra ſecundam: ita autem hoc nomen puto contrahi, vt differat a contractione nominis ܨܦܪܐ cum ܶ ſupra primam, a quo fit ܨܦܪ cum ܶ tantum ſupra ſecundam, vt diximus notabili ſecundo. Sin vero eorum penul-

tima

ma non sit ex prædictis supra secundā nō recipere ◌ܽ , sed ◌ܰ , vt

ܦܠܓ ܦܠܓܐ pars, medietas. ܟܢܦ ܟܢܦܐ ala, latus.

ܩܛܡ ܩܛܡܐ cinis ܚܠܡ ܚܠܡܐ somnium.

ܙܒܠ ܙܒܠܐ stercus ܗܦܟ ܗܦܟܐ reuersio

ܗܒܠ ܗܒܠܐ vanitas ܬܩܠ ܬܩܠܐ scandalum,

seu offensio. Quod si huiusmodi nomina habeant penultimam litteram ܝ, tunc amittunt solū ܐ cum ◌ܶ manēte ܝ in fine, sine vlla motione, & manente ◌ܰ supra primam, sicut erat ante contractionem, vt

ܫܠܝ ܫܠܝܐ quies ܓܠܝ ܓܠܝܐ manifestatio

ܐܠܝ ܐܠܝܐ vlulatus, & alia similia, quæ raro, & non libenter patiuntur contractionem.

Notandum est quarto, nomina item dissyllaba, quorū principium est ܐ & ܘ cum ◌ܳ abiecto ܐ in fine acquirere ◌ܽ supra penultimam, vt ܐܘܪܥ ܐܘܪܥܐ obuiatio, occursus.

ܐܘܪܚ ܐܘܪܚܐ via, &c. sin autem non sit ܐ, sed aliqua consonans, & ܘ cum ◌ܳ, vel nihil acquirere, vt

ܫܘܒܚ ܫܘܒܚܐ laus ܢܘܗܪ ܢܘܗܪܐ lux, & cæt.

Vel mutare locum litteræ ܘ, ita vt præponatur illi, quæ erat tertia, cum eodem ◌ܳ, & prima remaneat quiescens, vt

ܪܘܚܩ ܪܘܚܩܐ lōginquitas ܩܘܕܫ ܩܘܕܫܐ sanctitas,

ܓܘܫܡ ܓܘܫܡܐ corpus. ܪܘܫܡ ܪܘܫܡܐ signum. seu

 signatio

ſignatio. quod ſi habeant penultimam ܝ acquirunt ܽ ſupra litteram antecedentem ipſum ܝ, cuiuſmodi eſt ܟܘܪܣܝܐ ܟܘܪܣܝ ſedes,& ſi quæ ſunt alia.

Ea autem nomina, quorum prima conſonans afficitur ܰ, & eorum penultima eſt littera ܝ eadem vocali ܰ affecta, in contractione remouetur ܝ cum propria vocali,relicto elemẽto ܐ, cuius præcedens afficitur ܳ vt ܛܥܝܐ ܛܥܐ errans. ܡܪܝܐ ܡܪܐ dominus ܫܘܝܐ ܫܘܐ dignus ܕܘܝܐ ܕܘܐ vilis,infelix. Similiter ſe habent quędam nomina eodem modo incipientia;quæ cum non habeant ܝ abijciunt ܐ, & eam, quæ eſt penultima in contractione, afficiunt ܳ vt ܟܗܢܐ ܟܗܢ ſacerdos. ܪܚܡܐ ܪܚܡ amator; quamquam in hoc nomine ܡܠܟܐ non omnes conuenire videantur: quidam enim contrahunt illud iuxta regulam; quidã vero alij euphoniæ cauſa illius penultimam afficiunt ܽ, & ita nunc eſt in vſu,præſertim apud Maronitas.

Notandum eſt quinto,nomina fœminina contrahi,vel abiectione ܬ, & poſitione ܰ ſupra eam,quæ in contractione eſt penultima,ita vt maſculinorum formam habeant, vt

ܫܦܝܪܬܐ ܫܦܝܪܐ pulchra ܩܕܝܫܬܐ ܩܕܝܫܐ ſancta

ܛܒܬܐ ܛܒܐ bona ܫܒܝܚܬܐ ܫܒܝܚܐ laudabilis

ܫܢܝܬܐ ܫܢܝܐ abſurda ܕܘܝܬܐ ܕܘܝܐ vilis, infelix.

ܫܡܥܬܐ

ܒܝܫܬܐ ܒܝܫܬܐ mala • ܣܝܡܬܐ ܣܝܡܬܐ posita

ܫܝܛܬܐ ܫܛܝܬܐ contempta, insipiens, & cæt.

Vel amissione ܐ, retento ܬ molli in fine, cuius penultimæ additur ܺ ; vt ܕܪܬܐ ܕܪܬ atrium ܡܪܬܐ ܡܪܬ domina.

ܒܬܘܠܬܐ ܒܬܘܠܬ virgo ܓܘܡܪܬܐ ܓܘܡܪܬ carbo.

ܩܒܘܪܬܐ ܩܒܘܪܬ sepultura ܐܚܪܝܬܐ ܐܚܪܝܬ vltima.

ܩܕܡܝܬܐ ܩܕܡܝܬ prima ܬܠܝܬܝܬܐ ܬܠܝܬܝܬ tertia.

ܨܒܬܐ ܨܒܬ ornamentum ܝܨܦܬܐ ܝܨܦܬ cura, solicitudo.

ܩܫܬܐ ܩܫܬ arcus ܪܓܬܐ ܪܓܬ desiderium

ܫܢܬܐ ܫܢܬ somnus ܦܣܬܐ ܦܣܬ sors

ܒܙܬܐ ܒܙܬ direptio ܟܪܝܬܐ ܟܪܝܬ mæstitia

ܫܥܬܐ ܫܥܬ hora ܐܡܬܐ ܐܡܬ ancilla

ܣܟܬܐ ܣܟܬ finis, extremitas.

Quędam ex his amittunt etiam vocalem si quam habent supra tertiam, vel secundam consonantem, vt

ܒܥܘܬܐ ܒܥܘܬ intercessio ܒܗܬܬܐ ܒܗܬܬ pudor,

ܝܠܕܬܐ ܝܠܕܬ genitrix ܦܪܥܬܐ ܦܪܥܬ retribuens.

ܪܚܡܬܐ ܪܚܡܬ amans ܢܩܫܬܐ ܢܩܫܬ pulsans

[Syriac] [Syriac] ardens [Syriac] [Syriac] fasciculus.

[Syriac] [Syriac] aditus ܫܒܠܬܐ ܫܒܠܬܐ ſpica

[Syriac] [Syriac] ſterquiliniũ ܬܢܚܬܐ ܬܢܚܬܐ ſuſpirium.

Excipitur tamen ܒܪܬܐ filia, a quo fit ܒܪܬ cum [Syriac vowel] ſupra primam, quieſcente, ac omnino latente penultima.

Item quædam nomina, præter [Syriac vowel] ſupra penultimam, transferunt [Syriac vowel], quod habent ſupra ſecundam ad primam, vt

[Syriac] [Syriac] ſocia [Syriac] [Syriac] puella

ܣܒܪܬܐ ܣܒܪܬܐ euangelium, annunciatio.

Excipitur tamen [Syriac] ſpiritus, a quo fit [Syriac] cum [Syriac vowel] ſupra primam, & [Syriac] [Syriac] vindicta.

Similiter nomina, quorum ſecunda conſonans affecta eſt [Syriac vowel], in contractione transferunt [Syriac vowel] ad primam cum [Syriac vowel] ſupra penultimam, vt ܥܓܠܬܐ ܥܓܠܬܐ vitula [Syriac] [Syriac] plãta.

Huc reduci poſſunt quædam nomina, quæ abiecto [Syriac] cum [Syriac vowel] & [Syriac] cum [Syriac vowel] in fine, relicto tamen [Syriac], eodem modo ſumunt [Syriac vowel] ſupra penultimam, manente tamen vocali, quam habent ſupra primam, vt ܬܫܒܘܚܬܐ ܬܫܒܘܚܬܐ hymnus, gloria.

ܬܐܓܘܪܬܐ ܬܐܓܘܪܬܐ mercatura ܬܕܡܘܪܬܐ ܬܕܡܘܪܬܐ admiratio

[Syriac]

ܚܒܝܨܘܬܐ ܚܒܝܨܬܐ placenta, vel aliquid ſimile.

Item quædam alia, quæ proprium ſecundum ܐ transferunt ad penultimam, vt ܡܫܬܒܚܢܐ ܡܫܬܒܚܢܬܐ laudabilis ܡܬܪܘܡܡܢܐ ܡܬܪܘܡܡܢܬܐ elata ܡܫܪܪܐ ܡܫܪܪܬܐ cōfirmata ܡܫܘܕܥܢܐ ܡܫܘܕܥܢܬܐ ſignificans, & cæt.

Rurſus quędam alia proprium ܐ ſupra primam poſitum mutant in ܐ & ſicut alia habent etiam ܐ ſupra penultimam, vt ܝܕܥܬܐ ܝܕܥܬܐ ſcientia ܐܚܘܬܐ ܐܚܘܬܐ fratria ܝܙܦܬܐ ܝܙܦܬܐ mutuum, & cæt.

Præterea ſciendum eſt quædam nomina tum ex enumeratis, tū etiam ex quamplurimis alijs, quæ paſſim in librjs reperiuntur, dupliciter contrahi, videlicet, vel amiſſione ܬ relicto ܐ, vel contra, vt modo dicebamus, & ex ſubiectis nominibus facile eſt intelligere. ܡܠܬܐ ܡܠܐ vel ܡܠܬܐ verbum.

ܢܫܡܬܐ ܢܫܡܐ ܢܫܡܬܐ ſpiraculum.

ܥܠܬܐ ܥܠܐ ܥܠܬܐ cauſa

ܕܚܠܬܐ ܕܚܠܐ ܕܚܠܬܐ timor.

ܪܓܬܐ ܪܓܐ ܪܓܬܐ deſiderium

ܚܟܡܬܐ ܚܟܡܐ ܚܟܡܬܐ ſapientia

ܪܘܚܬܐ

ܕܘܟܬܐ ܕܘܟܐ ܕܘܟܬ & etiam ܕܘܟ, ter enim contrahitur, id est, locus ܡܫܒܚܬܐ ܡܫܒܚܐ ܡܫܒܚܬ laudabilis.

ܣܓܝܐܬܐ ܣܓܝܐܐ ܣܓܝܐܬ multa

ܒܪܝܟܬܐ ܒܪܝܟܐ ܒܪܝܟܬ benedicta

ܓܒܝܬܐ ܓܒܝܐ ܓܒܝܬ electa

ܡܠܝܬܐ ܡܠܝܐ ܡܠܝܬ plena

ܡܫܡܠܝܬܐ ܡܫܡܠܝܐ ܡܫܡܠܝܬ perfecta, & cætera.

Huc ſpectant ea, quæ ante ܬ habent litteram latentem, in cõtractione enim mouebunt, vel per ◌ܵ ſi primo modo contrahãtur, vel per ◌ܲ, ſi ſecundo, vt

ܡܕܝܢܬܐ ܡܕܝܢܐ ܡܕܝܢܬ ciuitas

ܣܦܝܢܬܐ ܣܦܝܢܐ ܣܦܝܢܬ arca, nauis

ܙܒܢܬܐ ܙܒܢܐ ܙܒܢܬ vice

ܫܢܬܐ ܫܢܐ ܫܢܬ annus, in qua voce ◌ܲ a prima conſonante reijcitur: ܥܕܬܐ autem licet habeat litteram ܕ latentem ante ܬ, contrahitur tamen ſecundo tantum modo adiecto ◌ܲ ſupra ܥ, vt ܥܕܬ ecclesia.

Sciendum etiam eſt, contracta ſecundo modo vſurpari præſertim cum habent regimen genitiui, ſeu cũ referuntur ad aliud, de quo

quo capite sequenti, vt ܩܒܘܬܗ ܕܢܘܚ arca Noe, & cætera.

Notandum est sexto, nomina masculina secundæ speciei domesticationis, in contractione reijcere ܐ cū ܰ, remanēte ܝ in fine, vt ex supradictis colligi potest, verbi gratia ܦܓܪܢܝܐ ܦܓܪܢܝ corporeus. ܪܘܚܢܝܐ ܪܘܚܢܝ spiritualis, &c. In plurali autem assumere ܢ cum ܶ, & aliud ܝ in fine, vt ܦܓܪܢܝܶܢ corporei. ܪܘܚܢܝܶܢ spirituales. Fœminina vero eiusdem speciei, abijcere ܠ cum ܰ, quo afficitur ܝ, manente ܝ quiescēti, & apposito ܰ litteræ ܢ vt ܦܓܪܢܝܬܐ ܦܓܪܢܝܐ corporea. ܪܘܚܢܝܬܐ ܪܘܚܢܝܐ spiritualis, numero autem multitudinis, vt patet ex ijs, quę cap. sequēti diximus, assumitur ܝ loco litteræ ܐ, vt ܦܓܪܢܝܢ corporeæ. ܪܘܚܢܝܢ spirituales, & sic in alijs similibus. Nomina vero tertiæ speciei, masculina amittere ܐ cū ܰ, quod est supra litteram ܢ, vt

ܦܓܪܢܝܐ ܦܓܪܢܝ corporeus.

ܪܘܚܢܝܐ ܪܘܚܢܝ spiritualis.

ܐܘܪܫܠܡܝܐ ܐܘܪܫܠܡܝ Ierosolymitanus. Numero multitudinis recipiunt ܢ cum ܶ, & ܝ in fine, sic

ܦܓܪܢܝܶܢ

ܦܰܓ݂ܪ̈ܳܢܳܝܶܐ corporei ܪ̈ܽܘܚܳܢܳܝܶܐ spirituales ܐܽܘܪܺܫܠܶܡ̈ܳܝܶܐ Ierosolymitani. Fœminina autem reijciunt ܬ in contractione afficiendo elemētum ـܝ ܝ, ita vt ſint omnino ſimilia formæ maſculinorum non contractorum, vt

ܦܰܓ݂ܪܳܢܳܝܬܳܐ ܦܰܓ݂ܪܳܢܺܝܬܳܐ corporea.

ܪܽܘܚܳܢܳܝܬܳܐ ܪܽܘܚܳܢܺܝܬܳܐ ſpiritualis.

ܫܡܰܝܳܢܳܝܬܳܐ ܫܡܰܝܳܢܺܝܬܳܐ cœleſtis.

ܐܽܘܪܺܫܠܶܡܳܝܬܳܐ ܐܽܘܪܺܫܠܶܡܺܝܬܳܐ Ieroſolymitana.

ܪܽܘܗܡܳܝܬܳܐ ܪܽܘܗܡܺܝܬܳܐ Romana.

In plurali autem loco ܐ ſubſtituũt ܢ cum iiſdem vocalibus,

vt ܦܰܓ݂ܪ̈ܳܢܳܝܳܢ corporeæ ܪ̈ܽܘܚܳܢܳܝܳܢ ſpirituales

ܫܡ̈ܰܝܳܢܳܝܳܢ cœleſtes ܐܽܘܪܺܫܠܶܡ̈ܳܝܳܢ Ieroſolymitanę.

ܪ̈ܽܘܗܡܳܝܳܢ Romanæ, & ſic in alijs eiuſdem generis, vt ſupra dictum eſt.

Porro quædam nomina fœminina in ܘܬܳܐ, vt plurimum amittunt ܬ, & ܐ ſimul, vt

ܛܰܝܒܽܘܬܳܐ ܛܰܝܒܽܘ gratia. ܫܰܘܝܽܘܬܳܐ ܫܰܘܝܽܘ æqualitas.

ܨܠܽܘܬܳܐ ܨܠܽܘ oratio ܕܡܽܘܬܳܐ ܕܡܽܘ ſimilitudo.

Dixi fœminina quia maſculina fere contrahuntur, ſic

ܡܳܝܽܘܬܳܐ ܡܳܝܽܘܬ, mortalis ܝܳܪܽܘܬܳܐ ܝܳܪܽܘܬ hæres;

quæ

quæ ſolum ܐ amittunt. Dixi vt plurimum, quia quædam licet pauca, amittunt ſolum ܐ, & commutant ܘ in ܝ hoc modo ܚܕܘܬܐ ܚܕܘܐ gaudium. ܡܚܘܬܐ ܡܚܘܐ verberatio, vulnus. Circa quod nomen aduertendum eſt ipſum extra contractionem non habere ܼ ſupra litteram ܡ, eam enim quieſcentem habet; at vero cum contrahitur acquirere ܼ ſupra illā, vt vides. Cum autem prædicta nomina referuntur ad aliud, ſeu habent regimen Genitiui, retinent ܬ reiecto ܐ, vt ܒܕܡܘܬ ܐܠܗܐ in ſimilitudine Dei, & cæt.

Notandum eſt ſeptimo, quædam nomina vario, ac peculiari modo contrahi, vt ܪܒܝܬܐ ܪܒܝܬ usura, fœnus. ܬܘܕܝܬܐ ܬܘܕܝ confeſſio, gratiarum actio. ܬܚܘܝܬܐ ܬܚܘܝ oſtenſio. ܩܪܝܬܐ ܩܪܝ vel ܩܪܝܬܐ trabs. ܒܝܬܐ ܒܝܬ vel ܒܝ domus. ܩܪܝܬܐ ܩܪܐ vocatio, ciuitas, ܡܫܘܚܬܐ ܡܫܘܚܬ præponendo litteram ܘ litteræ ܚ; menſura, ſeu metrum. ܚܕܬܐ ܚܕܬ nouus. ܫܬܐ ܫܬ ſex. ܩܕܡܝܐ ܩܕܡܝ, vel ܩܕܡܝ primus.

Item, vt quidam etiam docent, hæc duo dupliciter contrahūtur, videlicet ܚܕܘܬܐ ܚܕܘܬ cum ܘ, & ܘ, vel ſine ܘ cum ܼ

X ſupra

supra ܟ ; vt ܪܒܘܬ magnitudo, seu maiestas, magisterium. ܚܝܘܬܐ ܚܝܘܬ cum ܘ & ܝ, vel ܚܝܬ sine ܘ, cum ܝ tamen supra ܚ, animal: inde sunt ܚܝܘܬ ܫܢܐ animal dentis, seu dentem habens; per quod solet intelligi leo, & alia similia animalia: inde etiam prouenit illud S. Pauli 1, ad Corinth. 15, ܢܘܚܡܐ ܕܝܢ ܚܝܬ ܡܝܬܐ idest, vt Latini, sic & resurrectio mortuorum: sed hic locus S. Pauli in lingua nostra, vt ad verbum explicetur, multis non paruam exhibere solet difficultatem, præsertim illa vox ܚܝܬ: nam si contrahatur a ܚܝܘܬܐ idest, animal, quid sibi vult animal mortuorum? si autem a ܚܝܬܐ idest, viua, quid significabit viua mortuorum? Vnde multi, vt se ab huiusmodi difficultate extricent, interpretati sunt, viuificationem mortuorum, arbitrantes se vim vocis exprimere: quam quidem viuificationem, si nominis vim inspiciamus, prædicta vox ܚܝܬ significare non potest: viuificatio enim dicitur ܡܚܝܢܘܬܐ. idcirco vt huiusmodi radicitus euellatur difficultas, sciendum est ܚܝܘܬܐ duo posse significare, primum animal, & inde deriuantur hæc ܚܝܘܬ ܫܢܐ animal habens dentem, vt leo, lupus, vel aliqua bestia. ܚܝܘܬ ܦܪܚܐ animal ale, seu ales, vel volucris. ܚܝܘܬ ܢܨܒܬܐ animal plantæ, seu planta animã habens. Deinde significat vitã, & inde ܚܝܬ ܡܝܬܐ, vita mortuorum,

tuorum ; & ex huius posterioris significationis ignorantia exorta est prædicta difficultas. vnde locus S. Pauli nunc iuxta secundam vocis notionem maxima cum facilitate, ac fidelitate, ad verbum explanatur ita, ܗܟܢܐ ܐܦ ܚܝ̈ܐ ܕܡܝ̈ܬܐ, sic etiam vita mortuorum, idest, vitam, quam habebunt mortui, quod idem est quoad sensum, cum ܩܝܡܬܐ resurrectione, & eodem modo exponenda sunt varia loca D. Pauli in eadem epistola, in quibus tali voce vtitur.

Præterea non minoris difficultatis quibusdam videtur esse, & illud Psal. 123. vt ad verbum e Chaldaico in Latinum sermonem reddatur: dicitur enim,

ܟܕ ܩܡܘ ܥܠܝܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܚܝ̈ܐ ܒܠܥܝܢ ܗܘܘ ܠܢ .

vbi habetur eadem vox ܚܝ̈ܐ & quid sibi velit, non clare perspicitur. Verum mihi non videtur esse tāta difficultas: vel enim ܚܝ̈ܐ a ܚܝܘܬܐ contrahitur, idest, vita, vel certe est tamquam aduerbium, idest viue, a ܚܝܬܐ idest, viua ; sicut ܩܕܡܝܬ primo, a ܩܕܡܝܬܐ prima, ܐܚܪܝܬ vltimo, a ܐܚܪܝܬܐ vltima: & iuxta vtramque notionem prędictus locus sic ad verbum exponi potest: Cum surrexerint supra nos filij hominū vitam absorberent nobis, seu viue absorberent nos: & hæc quasi obiter.

Porro sunt quædam nomina habentia primam consonantē affectam ܘ, quam sequitur littera ܘ; quæ quidem nomina, vel nunquam, vel raro contrahi solent, vt

ܫܘܒܐ æstus	ܩܘܡܐ statio
ܬܘܪܐ taurus	ܪܘܡܐ excelsitas.

[Syriac] flatus [Syriac] conuerſatio.

[Syriac] collum [Syriac] mors, & alia eiuſdem generis. Quędam tamen ex his frequenter contracta repeiuntur, vt [Syriac] [Syriac] dies. [Syriac] [Syriac] finis, terminus, vel extremitas, cum [Syriac] loco [Syriac]; eodem modo contrahūt hæc alia duo ij, qui remotiores Orientis partes incolunt ſcilicet [Syriac] [Syriac] color. [Syriac] [Syriac] intellectus: ij vero, qui viciniores incolunt, afficiunt in contractione litteram [Syriac], ſic [Syriac] [Syriac].

Item quædā alia non facile contracta inueniuntur, cuiuſmodi ſunt [Syriac] hyems [Syriac] ſerpens.

[Syriac] ſocius. [Syriac] præſepe.

[Syriac] catulus [Syriac] vterculus.

[Syriac] viſio. [Syriac] æſtas.

[Syriac] ceruus. Quædam vero contra, ſine contractione difficile apud autores reperiuntur, cuiuſmodi [Syriac] [Syriac] viſus oculi. [Syriac] [Syriac] cantus galli. [Syriac] [Syriac] ictus ſagittæ. [Syriac] [Syriac] plenitudo in corde. [Syriac] [Syriac] reuelatio, ſeu detectio facierū, ideſt, fiducia; & quæ-

& quædam alia pauca, quæ autorũ lectione facile addiscuntur.

Notandum est octauo de numero plurali contractorum dictum esse supra cap. quinto, solum monendum est quædam nomina fœminina numeri pluralis eodem fere modo contrahi, quo solent in singulari, scilicet cum ܠ abiecto ܐ, & solũ differre, quod in singulari supra penultimam habent ܳ, eo modo, quo supra dictum est, vt ܛܥܝܢܬܐ ܛܥܝܢܬ ferens, portans. ܪܚܡܬܐ ܪܚܡܬ amans. ܫܘܝܬܐ ܫܘܝܬ digna, & cæter. In plurali vero commutant ܳ in ܰ, vel retinent idem ܰ supra eamdem litteram, supra quam est in nominibus non cõtractis eiusdem numeri, vt ܛܥ̈ܝܢܬܐ ܛܥ̈ܝܢܬ ferentes. ܪ̈ܚܡܬܐ ܪ̈ܚܡܬ amantes. ܫ̈ܘܝܬܐ ܫ̈ܘܝܬ dignæ, & cæt.

De ad aliquid, seu de relatione.

CAP. XIV.

PEr ad aliquid, seu relationem intelligitur aliqua cõnexio, seu habitudo inter duo nomina, quorum alterum in nominatiuo, seu alio casu; alterum in genitiuo ponitur: quẽadmodum etiam apud Latinos, cum duo nomina substantiua ad res diuersas pertinentia sine coniunctione ponuntur in oratione; alterum eorum nominatiui, alterum genitiui casus erit, Eodem quoque modo apud Hebræos reperitur, quod quidem solitum est communiter regimen genitiui appellari. Fit autem hæc relatio his potissimum modis.

Primo additione litteræ ܕ, quam genitiui casum indicare dictum est capite octauo, vt Psal. 2. ܩܡܘ ܡ̈ܠܟܐ ܕܐܪܥܐ: Steterunt reges terræ. Et in hymno quodã, seu laude sanctissimi

Aphræm

Aphrem, ܡܳܪܰܢ ܝܶܫܽܘܥ ܡܫܺܝܚܳܐ ܕܢܰܚ ܠܰܢ ܡܶܢ ܥܽܘܒܳܐ ܕܐܰܒܽܘܗܝ.

Dominus noster Iesus Christus ortus est nobis de sinu patris sui. vbi ܥܽܘܒܳܐ & ܐܰܒܽܘܗܝ habent ܕ in principio.

Secundo ablatione litteræ ܕ, & contractione nominis præcedentis, vt Magnus Aphræm in carmine de amore doctrinæ.

Ab amore ventris abesto. ܘܡܶܢ ܪܶܚܡܰܬ ܟܰܪܣܳܐ ܐܶܬܪܰܚܰܩ

Ne perdas quidquid possedisti. ܘܠܳܐ ܬܰܘܒܶܕ ܩܶܢܝܳܢܳܐ ܕܩܢܰܝܬ

Et sanctus Iacobus Syrus de illo Salomonis Prouerbiorum 30. Quis tenuit spiritum in pugillis suis? Loquens cum Salomone sic ait: ܡܰܢܽܘ ܐܶܚܰܕ ܪܽܘܚܳܐ ܒܚܽܘܦܢܰܘܗܝ .

Quis tenuit spiritum in pugillis suis

ܐܳܘ ܒܪܶܗ ܕܕܘܝܕ . ܐܶܠܳܐ ܒܬܽܘܠܬܳܐ

O fili Dauid? nisi Virgo

ܕܒܬܶܕܡܽܘܪܬܳܐ . ܝܶܠܕܰܬ ܠܒܪܳܐ :

Quæ cum admiratione peperit Filium

Huc spectant etiam nomina, quę ad laudem, vel vituperationem referuntur, vt ܣܦܺܝܩ ܪܶܥܝܳܢܳܐ vacuus mente, i. stultus. ܐܰܪܺܝܟ ܩܘܡܬܳܐ longus statura. ܪܳܥܶܡ ܩܳܠܳܐ tonās vocibus.

Tertio additione affixorum, de quibus cap. sequenti, in fine nominis contracti, & litteræ ܕ in principio subsequentis, vt Psalm. xix. iuxta Chaldæos. xviij. iuxta Latinos.

ܫܡܰܝܳܐ ܡܫܰܥܶܝܢ ܫܽܘܒܚܶܗ ܕܐܰܠܳܗܳܐ .

Coeli

Cœli enarrāt gloriā Dei. & Psal. xxij. iuxta Chal. xxj. iuxta Lat.

ܘܡܢ ܟܪܣܗ ܕܐܡܝ ܐܠܗܝ ܐܢܬ ܠܐ ܬܪܚܩ ܡܢܝ .

Et a ventre matris meæ Deus meus tu ne absis a me.
Et Psalm. lxxxvij. iuxta Chaldæos. lxxxvj. iuxta Latinos.

ܪܚܡ ܡܪܝܐ ܠܬܪܥܝܗ ܕܨܗܝܘܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ
ܡܫܟܢܘܗܝ ܕܝܥܩܘܒ ..

Amauit Dominus portas Sion plus omnibus tabernaculis Iacob.

Psal. cxxviij. ܡܪܝܐ ܙܕܝܩ ܘܡܩܛܥ ܫܘܟܝܗܘܢ ܕܥܘܠܐ .

Dominus iustus est, & conuellit ramos iniquorum, & cætera. Porro sciendū est affixa semper sequi genus, & numerum Genitiui vt ex prædictis exemplis colligi potest.

Quarto additione litteræ ܢ in fine nominis præcedentis numeri multitudinis, & additione ܝ consonanti, litteram ܢ præcedenti, & reiectione litteræ ܕ a nomine subsequente, vt

Psalm. ij. ܐܝܟ ܡܐܢܐ ܕܦܚܪܐ ܬܪܥܥ ܐܢܘܢ . Vt vasa cretę

conteres eos. Psal. ix. ܘܢܬܟܠܘܢ ܥܠܝܟ ܟܠ ܝܕܥܝ ܫܡܟ .

Et sperabunt in te omnes scientes nomen tuum. Et Psalm. xix. iuxta Chal. xviij. iuxta Lat. ܘܠܣܘܦܝ ܬܒܝܠ ܡܠܝܗܘܢ .

Et in fines terræ verba eorum. & Psalm. cxxvi.

ܐܟܠܝ ܠܚܡܐ ܕܥܨܒܐ . Comedētes panem in doloribus.

Et Sanctus doctor Aphræm in prædicto carmine sic ait:

Viri amatores Dei ܓܒܪܐ ܪܚܡܝ ܐܠܗܐ

Ipsi sint tibi amatores ܗܢܘܢ ܢܗܘܘܢ ܠܟ ܪܚܡܐ
ܘܡܬܪܚܡܝܢ

Et amatores ebrietatis ܘܠܪ̈ܚܡܝ ܪܘܝܘܬܐ.

Ne sequaris, vel hęreas neq; in via. ܠܐ ܬܪܕܘܦ ܐܘ ܬܩܦ ܒܐܘܪܚܐ

Et huiusmodi loquendi formula Chaldæis frequentissima est.

Quinto interdum loco ܕ ponitur ܠ, ac proinde datiuus tunc pro genitiuo vsurpari videtur, vt S. Aphræm loco citato. Cum fueris socius homini, ܡܐ ܕܗܘܝܬ ܫܘܬܦܐ ܠܐ̱ܢܫܐ vel alicui. idest hominis. Et S. Iacobus Syrus loco notato in ipso principio. ܒܪܐ ܕܪܒܘܬܐ ܕܗܘܐ ܛܠܝܐ ܠܙܥܘܪܘܬܐ Fili maiestatis, seu magnitudinis, qui est factus puer paruitati. ܒܟ ܡܬܡܠܠܐ ܫܪܒܐ ܕܬܗܪܐ ܠܘܬ ܫܡܘܥܐ. In te dicitur res stuporis apud auditores. idest, paruitatis.

Sexto interdum etiam ܕ sumitur pro præpositione ܡܢ id est, ex, præsertim si ille genitiuus significet materiam, ex qua aliquid sit factum, vt Psal. cvij. iuxta Chald. cvj. iuxta Latinos. ܦܪ̈ܝܩܘܗܝ ܕܡܪܝܐ saluati Domini, idest ܡܢ ܡܪܝܐ a Domino. & Psal. ij. ܬܪܥܐ ܐܢܘܢ ܒܫܒܛܐ ܕܦܪܙܠܐ Pasces eos in virga ferri, idest ܕܡܢ ܦܪܙܠܐ quæ est ex ferro. Et Psal. xlv. iuxta Chal. xliv. iuxta Latinos, ܒܠܒܘܫܐ ܕܕܗܒܐ in vestitu auri, i. ܕܡܢ ܕܗܒܐ qui est ex auro. Et Ps. cvij. citato ܕܬܒܪ ܬܪ̈ܥܐ ܕܢܚܫܐ ܘܡܘܩܠܐ ܕܦܪܙܠܐ ܩܨܨ

Quoniam

Quoniam confregit portas æris, & vectes ferri scidit, idest,

ܬܰܪ̈ܥܶܐ ܕܢܚܳܫܳܐ܂ ܘܡܽܘܫ̈ܟܶܐ ܕܦܰܪܙܠܳܐ܂ , Portas ex

ære, & vectes ex ferro. Similiter fit etiam ablatione ܕ & con-

tractione nominis præcedentis, vt diximus modo secundo, vt

ܬܰܪܰܥ ܩܰܝܣܳܐ porta ligni, ܟܽܘܬܺܝܢ ܥܰܡܪܳܐ vestis lanæ, &c.

& hæc de relatione nominum.

Nunc aliquid dicendum est de particulis relatiuis; Sciendum igitur est, tres potissimum esse particulas apud Chaldæos, quæ funguntur munere relatiuorum, qui, quæ, quod, apud Latinos.

Prima est ܕ, quæ nomina vtriusque generis, ac numeri re-

fert, vt Psalm. xciv. iuxta Chaldæos, iuxta Latinos xciij. b.9.

ܗܰܘ ܕܢܨܰܒ ܐܶܕܢܳܐ ܕܠܡܳܐ ܠܳܐ ܫܳܡܰܥ܂ ܗܰܘ ܕܒܪܳܐ ܥܰܝ̈ܢܶܐ

ܕܠܡܳܐ ܠܳܐ ܡܶܣܬܰܟܰܠ܂܂

Ille, qui plantauit aures, an non audit? ille, qui creauit oculos, an non intelligit? & Psal. xcvij. iuxta Chal. xcvj. iuxta Latinos b.7

ܢܶܒܗܬܽܘܢ ܟܽܠ ܕܥܳܒܕܺܝܢ ܦܬܟܪ̈ܶܐ ܘܡܶܫܬܰܒܗܪܺܝܢ

ܒܨܰܠܡ̈ܶܐ܂܂

Confundantur omnes, qui faciunt Idola, & gloriantur in simulachris: & Psal. lxxxiij. iuxta Chaldæos. lxxxii. iuxta Latinos.

ܘܐܰܝܟ ܢܽܘܪܳܐ ܕܡܶܫܬܒܩܳܐ ܒܚܽܘܪܫܳܐ܂ ܘܐܰܝܟ ܫܰܠܗܒܺܝܬܳܐ

ܕܡܰܘܩܕܳܐ ܛܽܘܪ̈ܶܐ܂܂

Et sicut ignis, qui relinquitur in deserto, & sicut flamma, quæ exurit montes. & Psalm. cxliii. b.15

ܘܒܢܬܗܘܢ ܐܝܟ ܟܠܬܐ ܕܡܨܒܬܢ ܒܕܡܘܬܐ ܕܗܝܟܠܐ.

Et filiæ eorum vt sponsæ, quæ sunt ornatæ in similitudine templorum. De alijs autem significationibus ܕ suo loco.

Secunda est ܐܝܢܐ idest, qui, qualis; quę solum nomina generis masculini, numeriq. singularis in memoriam reducit, & post se fere semper ܕ postulat (nisi per modum interrogationis ponatur, & illud, quod in memoriam reducit, præcedat.

Primo modo vt Sanctus Iacobus loco citato.

ܐܝܢܐ ܕܩܪܒ ܗܘ ܠܡܠܦܢܘܬܐ ܡܥܬܪ ܥܬܪ..

Qui accedit ad doctrinam ditescens, seu ditescendo, ditescit. Et S. Aphræm loco citato.

Qui amat doctrinam	ܐܝܢܐ ܕܪܚܡ ܡܠܦܢܘܬܐ
Erit multa doctrina eius	ܢܗܘܐ ܣܓܝ ܡܠܦܢܘܬܗ
Et qui amat otium	ܘܐܝܢܐ ܕܪܚܡ ܒܛܠܢܐ
Nō potest esse prosper, fortunatus.	ܠܐ ܡܨܐ ܕܢܗܘܐ ܟܗܝܢܐ

Secundo modo, vt Marci 11.

ܒܐܝܢܐ ܫܘܠܛܢܐ ܗܠܝܢ ܥܒܕ ܐܢܬ, In quo dominio hęc facis?

& 12. ܐܝܢܐ ܗܘ ܦܘܩܕܢܐ ܩܕܡܝܐ ܕܟܠܗܘܢ. Quodnam est præceptum primum omnium. Et S. Iacobus Syrus sic ait,

ܢܬܠ ܠܗ ܡܪܢ ܠܟܢܘܫܢ ܒܐܘܪܚܐ . ܕܚܝܐ ܐܝܢܐ ܠܫܡܥܘܗܝ .

Inter-

Interrogemus nunc, ambulantes in via domus Dei.

ܘܐܝܢܘ ܚܬܢܐ : ܕܐܬܐ ܠܓܢܬܐ ܕܐܪܥܢܝܐ ..

Quinam sit sponsus, qui venit ad hortum terrenorum.

Tertia est ܐܝܕܐ idest, quæ, qualis, eodēq. modo, quo ܐܝܢܐ construitur; sed solum fœminina singularia in memoriam reducit. vt S. Paulus epist. 2. ad Corinth. cap. 6.

ܐܝܕܐ ܓܝܪ ܫܘܬܦܘܬܐ ܐܝܬ ܠܟܐܢܘܬܐ ܥܡ ܥܘܠܐ :
ܐܘ ܐܝܕܐ ܫܘܬܦܘܬܐ ܐܝܬ ܠܢܘܗܪܐ ܥܡ ܚܫܘܟܐ :

Quæ enim participatio, seu communicatio est iustitiæ cum iniquitate? aut quæ permistio, seu commercium luminari cum tenebris? &c. In numero autem multitudinis, tam ܐܝܢܐ, quam ܐܝܕܐ facit ܐܝܠܝܢ idest, qui, vel quæ, vt idem Apostolus ad Romanos, cap. 8.

ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܩܕܡ ܪܫܡ ܐܢܘܢ ܩܪܐ : ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܩܪܐ
ܙܕܩ ܐܢܘܢ ܐܦ : ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܙܕܩ ܐܢܘܢ ܫܒܚ

prius Quos autem præcessit, signauit, seu præsignauit, ipsos vocauit: & quos vocauit, ipsos iustificauit: & quos iustificauit, ipsos glorificauit. Et S. Ioann. Euangelista. cap. 21. sic habet,

ܐܝܬ ܕܝܢ ܐܦ ܐܚܪܢܝܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ ܐܝܠܝܢ
ܕܐܠܘ ܚܕܐ ܚܕܐ ܡܬܟܬܒܢ ܗܘܝ : ܐܦܠܐ ܗܘ ܥܠܡܐ

ܐܝܟ ܕܣܒܪ: ܐܢܐ ܣܦܩ ܗܘܐ ܠܟܬܒܐ ܕܡܬܟܬܒܝܢ ܗܘܘ:

Sunt autem, & alia multa, quæ fecit Iesus; quæ si vna vna, seu singula scriberentur, neque ipse mundus, vt arbitror, sufficeret libris, qui scriberentur. De alijs porro particulis, quæ cum his aliquam videntur habere affinitatem commodius suo loco.

De affixis nominum.

CAP. XV.

NOtandum est primo, per affixa intelligi quasdam litteras, pronominum possessiuorum vicem gerentes, quæ nomini contracto, verbo, & propositionibus affixæ illa ad varias referunt personas. Solent autem hęc affixa Chaldaice appellari ܢܩܝܦܘܬܐ consecutiones, seu adhæsiones; aliquãdo ܕܒܝܩܘܬܐ conglutinationes: quod videlicet prædictas orationis partes consequantur, & cum illis conglutinentur. Hæ porro litteræ, seu affixa, sunt quinque; scilicet ܢ ܘ ܗ ܟ ܝ Et quidem ܝ solum indicat primam personam singularem vtriusque generis. ܟ solum, secundãm singularem masculini generis. ܗ solum, tertiam singularem masculini quoque generis. ܟ vna cum ܝ secundam foemininam singularem. ܗ̇ demum cum puncto suprascripto, tertiam foemininam singularem. Rursus ܝ cum ܢ, personam primam pluralem vtriusque sexus ostendit. ܟ cum ܘ & ܢ, secundam masculinam pluralem. ܟ vero cum ܝ & ܢ, secundam foemini-

mininam eiusdem numeri. ܗ cum ܘ & ܢ; tertiam masculinam pluralem. ܗ cum ܝ & ܢ, tertiam fœmininã eiusdem numeri.

Aduertendum tamen est, in nominibus numeri multitudinis desinentibus in ܐ sine ܠ affecto ܝ secundam vtriusque generis, & numeri assumere ܝ ante ܟ; tertiam autem singularem masculinam recipere ܘ cum ܗ & ܝ; pluralem vero ܝ cum ܗ, ܘ, & ܢ. Fœmininam autem singularem ܝ ante ܗ cum puncto supra scripto. Pluralem vero ܝ cum ܗ ܝ, & ܢ. Sed vt, quæ diximus, clarius pateant, exemplisq. illustrentur.

Notandum est secundo, omnia nomina affixorum capacia, dum ea recipiunt, abijcere ܐ, quod est in fine, cum propria vocali, vt videre est in subiectis nominibus.

Nomen ܕܝܢܐ sing. cum affixo singulari masculino.

ܕܝܢܝ	iudicium	meum
ܕܝܢܟ		tuum
ܕܝܢܗ		suum

Cum plurali.

ܕܝܢܢ	iudicium	nostrum
ܕܝܢܟܘܢ		vestrum
ܕܝܢܗܘܢ		eorum

Cum

Cum affixo sing. fœminino.

ܕܝܢܝ	iudicium	meum
ܕܝܢܟܝ		tuum
ܕܝܢܗ̇		suum

Cum plurali.

ܕܝܢܢ	iudicium	nostrum
ܕܝܢܟܝܢ		vestrum
ܕܝܢܗܝܢ		earum

Nomen ܕܝܢܐ plurale cum sing. masc.

ܕܝܢܝ	iudicia	mea
ܕܝܢܝܟ		tua
ܕܝܢܘܗܝ		sua

Cum plurali.

ܕܝܢܝܢ	iudicia	nostra
ܕܝܢܝܟܘܢ		vestra
ܕܝܢܝܗܘܢ		eorum

Plu-

Plurale cum singulari fœminino.

ܕܝܢܝ	iudicia	mea
ܕܝܢܝܟܝ		tua
ܕܝܢܝܗ		sua

Cum plurali.

ܕܝܢܝܢ	iudicia	nostra
ܕܝܢܝܟܝܢ		vestra
ܕܝܢܝܗܝܢ		eorum

Nomen ܡܠܬܐ sing. cum affixo sing. masc.

ܡܠܬܝ	oratio	mea
ܡܠܬܟ		tua
ܡܠܬܗ		sua

Cum plurali.

ܡܠܬܢ	oratio	nostra
ܡܠܬܟܘܢ		vestra
ܡܠܬܗܘܢ		eorum

Cum

Cum affixo sing. fœmin.

ܨܠܘܬܝ	oratio	mea
ܨܠܘܬܟܝ		tua
ܨܠܘܬܗ		ſua

Cum plurali.

ܨܠܘܬܢ	oratio	noſtra
ܨܠܘܬܟܝܢ		veſtra
ܨܠܘܬܗܝܢ		earum

Nomen ܨܠܘ̈ܬܐ plurale cum ſing. maſc.

ܨܠܘ̈ܬܝ	orationes	meæ
ܨܠܘ̈ܬܟ		tuæ
ܨܠܘ̈ܬܗ		ſuæ

Cum plurali.

ܨܠܘ̈ܬܢ	orationes	noſtræ
ܨܠܘ̈ܬܟܘܢ		veſtræ
ܨܠܘ̈ܬܗܘܢ		eorum

Cum

Cum singulari fœminino

ܨܠܘܬܝ				meæ
ܨܠܘܬܟܝ		orationes		tuæ
ܨܠܘܬܗ				suæ

Cum plurali.

ܨܠܘܬܢ				nostræ
ܨܠܘܬܟܝܢ		orationes		vestræ
ܨܠܘܬܗܝܢ				earum

Excipiũtur ab hac regula nomina ܚܕܘܬܐ gaudium, & ܚܝܘܬܐ animal, seu vita; quæ cum sint similiæ: assumunt tamen in singulari numero supra ܘ ܳ, cum coniunguntur cum affixo primæ personæ singularis, vt ܚܕܘܬܝ gaudium meũ. ܚܝܘܬܝ animal, seu vita mea, in cæteris autem sequuntur regulam. Et eodem fere modo reliqua nomina, quæ cum affixis connectuntur se habent, obseruatis tamen, & notatis quibusdam, quæ nonnullis nominum speciebus accidere solent, præsertim cum primæ personæ singularis, & interdum secundę & tertiæ pluralis vtriusque generis fortiuntur affixa.

Notandum igitur est tertio, quædam nomina cum recipiunt ܝ affixum primæ personæ quiescens in singulari numero, recipere ܳ supra antepenultimam, vt diximus de eorum contractione, ac proinde illud ܳ supra eandem retinere, cum affixum secundæ & tertiæ personæ pluralis vtriusque generis recipiunt, vt patet in subsequentibus nominibus.

Nomen ܡܓܕܠܐ ſing. cum affixo ſing. maſc.

ܡܓܕܠܝ	turris	mea
ܡܓܕܠܟ		tua
ܡܓܕܠܗ		ſua

Cum plurali.

ܡܓܕܠܢ	turris	noſtra
ܡܓܕܠܟܘܢ		veſtra
ܡܓܕܠܗܘܢ		ſuorum

Cum affixo ſing. fœminino.

ܡܓܕܠܝ	turris	mea
ܡܓܕܠܟܝ		tua
ܡܓܕܠܗ		ſua

Cum plurali.

ܡܓܕܠܢ	turris	noſtra
ܡܓܕܠܟܝܢ		veſtra
ܡܓܕܠܗܝܢ		ſuarum

Nomen

Nomen ܡܓ̈ܕܠܐ plurale cum sing. masc.

ܡܓ̈ܕܠܝ	turres	meæ
ܡܓ̈ܕܠܝܟ		tuæ
ܡܓ̈ܕܠܘܗܝ		suæ

Cum plurali.

ܡܓ̈ܕܠܝܢ	turres	nostræ
ܡܓ̈ܕܠܝܟܘܢ		vestrę
ܡܓ̈ܕܠܝܗܘܢ		suorum

Plurale cum singulari fœminino.

ܡܓ̈ܕܠܝ	turres	meę
ܡܓ̈ܕܠܝܟܝ		tuę
ܡܓ̈ܕܠܝܗ		suę

Cum plurali.

ܡܓ̈ܕܠܝܢ	turres	nostræ
ܡܓ̈ܕܠܝܟܝܢ		vestræ
ܡܓ̈ܕܠܝܗܝܢ		suarum

Eodem plane modo faciunt

ܐܬܪܝ ܐܬܪܝܐ regio mea.

ܗܝܟܠܝ ܗܝܟܠܐ templum meum.

ܡܕܒܚܝ ܡܕܒܚܐ altare meum.

ܡܕܥܝ ܡܕܥܐ mens, ſeu intellectus meus.

ܡܩܕܫܝ ܡܩܕܫܐ ſanctuarium meum.

ܡܪܒܥܝ ܡܪܒܥܐ vulua, venter meus.

ܬܘܠܥܝ ܬܘܠܥܐ vermis meus.

ܐܘܨܪܝ ܐܘܨܪܐ horreum meum, & cæt.

Monendum tamen eſt hæc duo nomina ܡܡܠܠܐ ſermo, vel locutio, & ܡܛܠܠܐ tectum, ſeu vmbraculum, in quibus primum ܡ quieſcit, ac latet; numero ſing. cum affixo primæ perſonæ, & conſequenter ſecundæ & tertiæ pluralis vtriuſq. generis, ſecundũ propinquiores Orientales habere ܵ ſupra illud ܡ, quod eſt antepenultima in prædictis nominibus; ſecundum vero remotiores non ſupra ܡ, ſed ſupra ſecundam litteram ſcilicet ܡ, vel ܛ.

Nomen

Nomen ܚܟܡܬܐ sing. cum affixo sing. masc.

ܚܟܡܬܝ	sapientia	mea
ܚܟܡܬܟ		tua
ܚܟܡܬܗ		eius

Cum plurali.

ܚܟܡܬܢ	sapientia	nostra
ܚܟܡܬܟܘܢ		vestra
ܚܟܡܬܗܘܢ		eorum

Cum singulari fœmin.

ܚܟܡܬܝ	sapientia	mea
ܚܟܡܬܟܝ		tua
ܚܟܡܬܗ		illius

Cum plurali.

ܚܟܡܬܢ	sapientia	nostra
ܚܟܡܬܟܝܢ		vestra
ܚܟܡܬܗܝܢ		illarum

Nomen

Nomen ܚܟ̈ܡܬܐ plurale cum sing. masc.

ܚܟ̈ܡܬܝ } sapientiæ { meæ
ܚܟ̈ܡܬܟ } sapientiæ { tuæ
ܚܟ̈ܡܬܗ } sapientiæ { suæ

Cum plurali.

ܚܟ̈ܡܬܢ } sapientiæ { nostræ
ܚܟ̈ܡܬܟܘܢ } sapientiæ { vestræ
ܚܟ̈ܡܬܗܘܢ } sapientiæ { suorum

Cum sing. fœmin.

ܚܟ̈ܡܬܝ } sapientiæ { meæ
ܚܟ̈ܡܬܟܝ } sapientiæ { tuæ
ܚܟ̈ܡܬܗ } sapientiæ { suæ

Cum plurali.

ܚܟ̈ܡܬܢ } sapientiæ { nostræ
ܚܟ̈ܡܬܟܝܢ } sapientiæ { vestræ
ܚܟ̈ܡܬܗܝܢ } sapientiæ { suarum

Sic

Sic etiam faciunt multa alia, vt

ܪ̈ܚܡܬܝ ܪܚܡܬܝ ܪ̈ܚܡܬܐ amor meus.

ܢܗܡܬܝ ܢܗܡܬܝ ܢܗ̈ܡܬܐ rugitus meus.

ܕ̈ܡܥܬܝ ܕܡܥܬܝ ܕ̈ܡܥܬܐ lachryma mea.

ܢܨܒܬܝ ܢܨܒܬܝ ܢܨܒܬܐ planta mea.

ܥܙܩܬܝ ܥܙܩܬܝ ܥܙܩܬܐ annulus meus.

ܡ̈ܠܬܝ ܡܠܬܝ ܡ̈ܠܬܐ verbum meum.

ܙܕܩܬܝ ܙܕܩܬܝ ܙܕ̈ܩܬܐ eleemosyna mea.

ܪܓܬܝ ܪܓܬܐ desiderium meum.

ܫܢܬܝ ܫܢܬܝ ܫܢ̈ܬܐ somnus meus.

ܦܣܬܝ ܦܣܬܝ ܦܣܬܐ sors mea.

ܡܟܣܬܝ ܡܟܣܬܝ ܡܟܣܬܐ temperantia mea.

ܒܙܬܝ ܒܙܬܝ ܒܙܬܐ direptio mea.

ܢܟܬܝ ܢܟܬܝ ܢܟܬܐ nocumentum meum.

ܠܐܘܬܝ ܠܐܘܬܐ labor meus.

ܟܡܬܝ ܟܡܬܝ ܟܡܬܐ moeror meus.

ܫܥܬܝ ܫܥܬܝ ܫܥܬܐ hora mea.

ܓܢܬܝ ܓܢܬܐ hortus meus.

ܣܝܡܬܝ ܣܝܡܬܐ theſaurus meus.

ܫܪܒܬܝ ܫܪܒܬܐ generatio mea.

ܢܩܡܬܝ ܢܩܡܬܐ vindicta mea.

ܕܘܟܬܝ ܕܘܟܬܐ locus meus, & alia ſimilia, quę vſu, & exercitatione facile addiſcuntur.

Quædam autem loco ܶ ſupra antepenultmam recipiunt ܳ, vt de eorum contractione dictum eſt, cuiuſmodi

ܟܗܢܝ ܟܗܢܐ ſacerdos meus,

ܥܠܡܝ ܥܠܡܐ ſæculum, ſeu mundus meus.

ܪܚܡܝ ܪܚܡܐ amator, ſeu amicus meus.

In cæteris tam numero ſingulari, quam plurali ſequuntur nomen ܪܚܡܐ: quorum vnum ſatis eſt proponere exemplum.

Nomen ܪܚܡܐ ſingulare, cum affixo ſingulari maſculino.

ܪܚܡܝ	amicus	meus
ܪܚܡܟ		tuus
ܪܚܡܗ		ſuus.

Cum

Cum plurali.

ܪܚܡܢ	amicus	noster
ܪܚܡܟܘܢ		vester
ܪܚܡܗܘܢ		eorum

Plurale cum singulari fœminino.

ܪܚܡܬܝ	amicus	meus
ܪܚܡܬܟܝ		tuus
ܪܚܡܬܗ		suus

Cum plurali.

ܪܚܡܬܢ	amicus	noster
ܪܚܡܬܟܝܢ		vester
ܪܚܡܬܗܝܢ		earum

Nomen ܪ̈ܚܡܐ plurale cum sing. masc.

ܪ̈ܚܡܝ	amici	mei
ܪ̈ܚܡܝܟ		tui
ܪ̈ܚܡܘܗܝ		sui

Cum plurali.

ܪ̈ܚܡܝܢ	amici	nostri
ܪ̈ܚܡܝܟܘܢ		vestri
ܪ̈ܚܡܝܗܘܢ		eorum

Cum sing. fœmin.

ܪ̈ܚܡܝ	amici	mei
ܪ̈ܚܡܝܟܝ		tui
ܪ̈ܚܡܝܗ		sui

Cum plurali.

ܪ̈ܚܡܝܢ	amici	nostri
ܪ̈ܚܡܝܟܝܢ		vestri
ܪ̈ܚܡܝܗܝܢ		earum

Quædam vero alia, quorum nonnulla sunt prædictis similia, ܼ, vel ܿ non recipiunt; sed solum abijciunt ܐ cum ܼ, relinquendo antepenultimam, vt erat, cuiusmodi sunt subiecta nomina,

ܙܗܝܕܘܬܝ ܙܗܝܕܘܬܐ cura, seu solicitudo mea.

ܙܕܩܬܐ

ܨܒܝܬܝ ܨܒܝܬܝ decus, seu ornatus meus.

ܩܫܬܝ ܩܫܬܝ arcus meus.

ܚܡܬܝ ܚܡܬܝ furor meus.

ܨܒܥܝ ܨܒܥܝ digitus meus.

ܚܠܡܝ ܚܠܡܝ somnium meum.

ܐܡܪܝ ܐܡܪܝ agnus meus.

ܐܣܛܠܝ tamen videtur recipere ܝ supra antepenultimam, ut ܐܣܛܠܝ stola mea, quia durum est legere illud sine ܝ; si quidē præter ipsum affixū concurrūt tres consonantes quiescētes.

ܢܫܡܬܝ ܢܫܡܬܝ spiraculum meum.

ܚܒܪܬܝ ܚܒܪܬܝ socia mea.

ܥܓܠܬܝ ܥܓܠܬܝ vitula mea.

ܡܐܙܠܬܝ ܡܐܙܠܬܝ descessus, seu itio mea.

ܡܐܣܪܝ ܡܐܣܪܝ fasciculus meus

ܡܘܬܒܝ ܡܘܬܒܝ thronus, seu solium meum.

ܒܥܘܬܝ ܒܥܘܬܝ intercessio mea.

ܫܒܠܬܝ ܫܒܠܬܝ spica mea.

ܝܠܕܬܝ ܝܠܕܬܐ genitrix mea.

ܡܙܒܠܬܝ ܡܙܒܠܬܐ ſterquilinium meum.

ܐܢܚܬܝ ܐܢܚܬܐ ſuſpirium meum.

ܪܚܡܬܝ ܪܚܡܬܐ amica mea.

ܝܕܥܬܝ ܝܕܥܬܐ ſcientia mea.

ܚܒܪܬܝ ܚܒܪܬܐ fratria mea.

ܚܪܘܦܬܝ ܚܪܘܦܬܐ mutuum meum.

ܡܨܝܕܬܝ ܡܨܝܕܬܐ rete meum.

ܐܡܬܝ ܐܡܬܐ ancilla mea.

ܣܦܬܝ ܣܦܬܐ finis, ſeu extremitas mea.

ܫܢܬܝ ܫܢܬܐ annus meus.

ܐܪܥܝ ܐܪܥܐ terra mea.

ܬܪܥܝ ܬܪܥܐ porta mea.

ܡܠܟܝ ܡܠܟܐ rex meus.

ܥܒܕܝ ܥܒܕܐ ſeruus meus.

ܦܘܡܝ ܦܘܡܐ os meum,

ܦܓܪܝ ܦܓܪܐ corpus meum.

ܣܒܪܐ

ܫܒܒܐ ܫܒܒܝ socius meus.

ܛܠܝܐ ܛܠܝܝ puer, seu filius meus.

ܚܝܠܐ ܚܝܠܝ virtus mea.

ܥܝܢܐ ܥܝܢܝ oculus meus.

ܕܪܬܐ ܕܪܬܝ atrium meum.

ܡܪܬܐ ܡܪܬܝ domina mea.

ܐܘܪܥܐ ܐܘܪܥܝ occursus meus.

ܐܘܪܚܐ ܐܘܪܚܝ via mea,

ܬܫܒܘܚܬܐ ܬܫܒܘܚܬܝ laus, seu gloria mea.

ܬܕܡܘܪܬܐ ܬܕܡܘܪܬܝ admiratio mea.

ܡܐܟܘܠܬܐ ܡܐܟܘܠܬܝ cibus meus,

ܒܬܘܠܬܐ ܒܬܘܠܬܝ virgo mea.

ܩܒܘܪܬܐ ܩܒܘܪܬܝ sepultura mea.

ܓܘܡܪܬܐ ܓܘܡܪܬܝ carbo meus.

ܡܫܘܚܬܐ ܡܫܘܚܬܝ mēsura mea. Huc possunt reuocari

ܒܝܬܐ ܒܝܬܝ domus mea.

ܩܪܝܬܐ ܩܪܝܬܝ ciuitas, seu rus meum.

ܩܪܝܬܐ

ܩܶܪܡܝ ܩܶܪܡܳܐ festuca mea, & alia quamplurima similia, quæ & retinent proprias vocales priores, & non in omnibus, cum recipiunt affixa sequuntur regulam contractorum, vt ex dictis colligitur.

Sciendum tamen est, hoc nomen ܡܶܨܥܬܳܐ medium, interdum habere illud ܰ supra antepenultimam, acquirendo ܳ supra primam, sic ܡܳܨܰܥܬܝ medium meum, vt ܡܫܰܒܚܬܝ; interdum vero non item, retinendo videlicet proprium ܰ supra secundam litteram, vt prius sic, ܡܶܨܰܥܬܝ medium meum, vt nomina, de quibus modo dicebamus.

Præterea sciendum est nomina ܡܕܝܢܬܳܐ ciuitas ܣܦܝܢܬܳܐ nauis, & ܥܺܕܬܳܐ Ecclesia, in quibus ܢ, & ܕ numero singulari occultari, minimeq. proferri libro primo dictum est, ab Orientalibus remotioribus eodem numero cum affixo primæ personæ singularis, ac proinde secundæ, & tertiæ pluralis vtriusque generis, proferri cum vtraque littera affecta ܰ: sicut cum vtraque eodem affecta communiter leguntur, cum habent regimen genitiui, vt

ܡܕܝܢܰܬܝ	ciuitas	mea
ܡܕܝܢܰܬܟܘܢ		vestra
ܡܕܝܢܰܬܗܘܢ		eorum
ܡܕܝܢܰܬܟܝܢ		vestra
ܡܕܝܢܰܬܗܝܢ		earum

ܥܺܕܬܝ

ܥܕܬܝ	Ecclesia	mea
ܥܕܬܟܘܢ		vestra
ܥܕܬܗܘܢ		eorum
ܥܕܬܟܝܢ		vestra
ܥܕܬܗܝܢ		earum

A propinquioribus vero, eodem modo cum affixis, quo sine affixis, & sine contractione proferri.

Contra vero se habet nomen ܒܪܬܐ filia, quod cum genitiui regimen habet, cū ܪ quiescenti, ac latenti profertur; habet que ܰ supra litterā ܒ, supra quā prius erat, vt ܒܪܬ ܡܠܟܐ filia regis: Cum vero primæ personæ singularis affixum habet, recipit ܰ supra ܪ, vt ܒܪܬܝ filia mea: cum autem cætera affixa habet; habet quidem prædictum ܰ supra ܒ, & profertur cum ܪ quiescenti, non tamen latenti, vt in subiecto exēplo perspicitur.

Cum affixo sing. masculino.

ܒܪܬܝ	filia	mea
ܒܪܬܟ		tua
ܒܪܬܗ		sua

Cum

Cum plurali.

ܒܢ̈ܬܢ	filia	nostra
ܒܢ̈ܬܟܘܢ		vestra
ܒܢ̈ܬܗܘܢ		eorum

Cum affixo sing. fœminino.

ܒܪܬܝ	filia	mea
ܒܪܬܟ		tua
ܒܪܬܗ		sua

Cum plurali,

ܒܢ̈ܬܢ	filia	nostra
ܒܢ̈ܬܟܝܢ		vestra
ܒܢ̈ܬܗܝܢ		earum

Porro omnia nomina, quorum numerus multitudinis est similis numero plurali, vel nominis ܚ̈ܟܡܬܐ sapientiæ, vel ܕ̈ܝܢܐ iudicia, seu ܪ̈ܚܡܐ amici, vt ipsa recipiunt affixa.

Notandum est quarto, nomina quorum penultima est ܝ, & antepenultima est quiescens, si nomina a ܡ incipientia, de quibus mox, excipiantur, cum affixum primæ personæ singularis

laris recipiunt, recipere aliud [Syriac sign], apud propinquiores Orientales cũ vocali [Syriac sign], apud remotiores vero non item, cuiusmodi

ܓܒܝܐ ܓܒܝܝ electus meus. ܛܠܝܐ ܛܠܝܝ puer meus.

ܪܥܝܢܐ ܪܥܝܢܝ cogitatio mea. ܪܕܝܐ ܪܕܝܝ fluxus meus

ܣܟܠܐ ܣܟܠܝ stultus meus. ܛܥܝܐ ܛܥܝܝ seductor meus

ܣܘܣܝܐ ܣܘܣܝܝ equus meus ܓܘܪܝܐ ܓܘܪܝܝ catulus meus

ܥܪܘܩܝܐ ܥܪܘܩܝܝ fuga mea, &c. Hoc tamen nomen

ܟܘܪܣܝܐ sedes, vnũ tantũ assumit [Syriac sign]: & loco [Syriac sign] recipit [Syriac sign] supra consonantem præcedentem elementum [Syriac sign] sic ܟܘܪܣܝ sedes mea, sicut etiam nomina incipientia a [Syriac letter], vt

ܡܫܬܝܐ ܡܫܬܝ potus meus.

ܡܫܪܝܐ ܡܫܪܝ habitatio mea.

ܡܫܪܝܐ ܡܫܪܝ paralyticus meus,

ܡܫܡܠܝܐ ܡܫܡܠܝ perfectus meus.

ܡܩܛܥܝܐ ܡܩܛܥܝ fur meus. &c. In his enim, & similibus nominibus censetur eorum proprium naturale [Syriac sign] supplere vicem alterius [Syriac sign], quod tamquam signum affixi prædictæ personæ addendum esset.

Præterea omnia prædicta nomina numero sing. in affixis reliquarũ personarum recipiẽdis inter se conueniunt; & ideo posito vno, aut altero eorum exemplo facile est cætera percipere.

 Nomen

Nomen ܓܒܝܐ sing. cum affixo sing. masc.

ܓܒܝܝ	electus	meus
ܓܒܝܟ		tuus
ܓܒܝܗ		suus

Cum plurali.

ܓܒܝܢ	electus	noster
ܓܒܝܟܘܢ		vester
ܓܒܝܗܘܢ		eorum

Cum singulari foemin.

ܓܒܝܝ	electus	meus
ܓܒܝܟܝ		tuus
ܓܒܝܗ		suus

Cum plurali.

ܓܒܝܢ	electus	noster
ܓܒܝܟܝܢ		vester
ܓܒܝܗܝܢ		earum

Et sic

Et ſic alia ſimilia: Hoc tamen nomen ܡܳܪܝܳܐ dominus, vel nunquam, vel raro cum affixis legitur, quidquid, quidam eſſutiat. Pro eo enim ܡܳܪܳܐ dominus, cum affixis vſurpari ſolet, vt

Cum ſing. Maſculino.

ܡܳܪܝ	dominus	meus
ܡܳܪܳܟ		tuus
ܡܳܪܶܗ		ſuus

Cum plurali.

ܡܳܪܰܢ	dominus	noſter
ܡܳܪܟܽܘܢ		veſter
ܡܳܪܗܽܘܢ		eorum

Cum ſing. fœmin.

ܡܳܪܝ	dominus	meus
ܡܳܪܶܟܝ		tuus
ܡܳܪܳܗ		ſuus

Cum plurali.

ܡܳܪܰܢ	dominus	noster
ܡܳܪܟ݂ܽܘܢ		vester
ܡܳܪܗܶܝܢ		earum

Nomen ܡܰܫܬܝܳܐ sing. cum affixo sing. masc.

ܡܰܫܬܝܳܝ	potus	meus
ܡܰܫܬܝܳܟ݂		tuus
ܡܰܫܬܝܶܗ		suus

Cum plurali.

ܡܰܫܬܝܰܢ	potus	noster
ܡܰܫܬܝܟ݂ܽܘܢ		vester
ܡܰܫܬܝܗܽܘܢ		eorum

Cum singulari fœminino.

ܡܰܫܬܝܳܝ	potus	meus
ܡܰܫܬܝܶܟ݂ܝ		tuus
ܡܰܫܬܝܳܗ		suus

Cum

Cum plurali.

ܡܫܬܝܢ	potus	noster
ܡܫܬܝܟܝܢ		vester
ܡܫܬܝܗܝܢ		earum

Numero vero plurali inter se aliquantulum discrepant: nam ea, quæ numero multitudinis non commutant ܺ in ܶ supra penultimam, & habent ܰ supra antepenultimam, vt ܓܒܝ̈ܐ electi. ܡܫܬܝ̈ܐ potus. ܢܗܪ̈ܐ fluuij, seu riui, & cætera solent abijcere ܐ, & ipsum ܺ a penultima, manente tamen prædicto ܰ supra suam consonantem præter quam cum affixo tertiæ personæ singularis fœminini generis; cum quo recipiunt ܶ, amittuntq. etiam ܝ cum adiunguntur affixo tertiæ pers. sing. masc. gen. vt in subiectis exemplis constat.

Nomen ܓܒܝ̈ܐ plurale cum affixo sing. masc.

ܓܒܝ̈ܝ	electi	mei
ܓܒܝ̈ܟ		tui
ܓܒܘ̈ܗܝ		sui

Cum plurali.

ܓܒܝ̈ܢ	electi	nostri
ܓܒܝ̈ܟܘܢ		vestri
ܓܒܝ̈ܗܘܢ		eorum

Cum

Cum sing. fœminino

ܓܒܝ̈ܝ	electi	mei
ܓܒܝ̈ܟܝ		tui
ܓܒܝ̈ܗ		sui

Cum plurali.

ܓܒܝ̈ܢ	electi	nostri
ܓܒܝ̈ܟܝܢ		vestri
ܓܒܝ̈ܗܝܢ		earum

Eodem modo se habent cum affixis,

ܒܢ̈ܝܐ	filij.	ܬܕ̈ܝܐ	vbera.
ܐܢ̈ܫܐ	modi.	ܕܡ̈ܝܐ	pretium.
ܡ̈ܝܐ	aqua.	ܓܕ̈ܝܐ	hœdi.
ܫܡ̈ܝܐ	cæli.& cætera.		

Similiter & ܛܠܝ̈ܐ, quod quidem licet habeat diuerso modo numerum multitudinis, vt dictum est: tamen cum habet affixa construitur, vt prædicta; dicitur enim ܛܠܝ̈ܝ pueri mei, &c. vt ܓܒܝ̈ܝ electi mei.

Nomen

Nomen ܡܫܬܝܐ plurale cum affixo sing. masc.

ܡܫܬܝܝ	potus	mei
ܡܫܬܝܟ		tui
ܡܫܬܝܘܗܝ		sui

Cum plurali.

ܡܫܬܝܢ	potus	nostri
ܡܫܬܝܟܘܢ		vestri
ܡܫܬܝܗܘܢ		eorum

Plurale cum singulari fœminino.

ܡܫܬܝܝ	potus	mei
ܡܫܬܝܟܝ		tui
ܡܫܬܝܗ		sui

Cum plurali.

ܡܫܬܝܢ	potus	nostri
ܡܫܬܝܟܝܢ		vestri
ܡܫܬܝܗܝܢ		earum

Nomen

Nomen ܢܗܪ̈ܐ plurale cum sing. masc.

ܢܗܪ̈ܝ fluuij mei
ܢܗܪ̈ܝܟ fluuij tui
ܢܗܪ̈ܘܗܝ fluuij sui

Cum plurali.

ܢܗܪ̈ܝܢ fluuij nostri
ܢܗܪ̈ܝܟܘܢ fluuij vestri
ܢܗܪ̈ܝܗܘܢ fluuij eorum

Cum affixo sing. fœminino.

ܢܗܪ̈ܝ fluuij mei
ܢܗܪ̈ܝܟܝ fluuij tui
ܢܗܪ̈ܝܗ fluuij sui

Cum plurali.

ܢܗܪ̈ܝܢ fluuij nostri
ܢܗܪ̈ܝܟܝܢ fluuij vestri
ܢܗܪ̈ܝܗܝܢ fluuij earum

Et eo-

Et eodem modo cętera ܛܥܝܐ seductores. ܫܛܝܐ stulti, contemptores. ܣܢܝܐ osi, seu inimici, &c.

Monendum tamen est, hæc eadem prædicta nomina interdum numero plurali assumere aliud ܝ quiescens, & ܰ transferre a propria consonante ad ܝ naturale nominis illi proximum: & quidem ea, quæ in singulari supra primam habent ܰ, cum aliud ܝ prædicto modo recipiunt, idem ܰ supra eamdem retinent; vt

ܓܒܝ̈ܝ ܓܒܝ̈ܝܐ electi mei.

ܡܝ̈ܝ ܡܝ̈ܐܝ aquæ meæ. Sic,

ܫܛܝ̈ܝ ܫܛܝ̈ܝܐ contemptores mei.

ܡܫܬܝ̈ܝ ܡܫܬܝ̈ܝܐ potus mei.

ܡܫܡܠܝ̈ܝ ܡܫܡܠܝ̈ܝܐ perfecti mei.

Sed subdamus aliquod horum exemplum.

Nomen ܡܝ̈ܐ plurale cum affixo singulari masculino.

ܡܝ̈ܝ	aquæ	meæ
ܡܝ̈ܟ		tuæ
ܡܝ̈ܘܗܝ		suæ

Cc Cum

Cum plurali.

ܡܝ̈ܢ } aquæ { noſtræ
ܡܝ̈ܟܘܢ } aquæ { veſtrę
ܡܝ̈ܗܘܢ } aquæ { eorum

Cum ſingulari fœminino.

ܡܝ̈ܝ } aquæ { meæ
ܡܝ̈ܟܝ } aquæ { tuæ
ܡܝ̈ܗ } aquæ { ſuæ

Cum plurali.

ܡܝ̈ܢ } aquæ { noſtræ
ܡܝ̈ܟܝܢ } aquæ { veſtræ
ܡܝ̈ܗܝܢ } aquæ { earum

Ex ſupradictis porro quædam numero multitudinis aſſumere ܘ, & ܬ, ſic

ܪܥܝܐ paſtor, ܪ̈ܥܘܬܐ paſtores.
ܡܘܬܒܐ ſedes, ܡܘ̈ܬܒܘܬܐ ſedes.
ܡܩܫܬܐ cucumerarium ܡܩ̈ܫܘܬܐ cucumeraria, &c.

vt di-

vt diximus cap. quinto huius libri: & huiusmodi cum numero plurali recipiũt affixa, ea recipiũt vt nomen plurale ܪ̈ܥܘܬܐ vt ܪ̈ܥܘܬܝ pastores mei, &c.

Ea autem, quæ numero multitudinis cõmutant ܳ supra penultimam scilicet supra ܝ in ܰ ; cum affixa recipiunt, idem ܰ supra eamdem litteram commutant in ܶ ; & recipiunt aliud ܝ quiescens, sicut paulo ante monebamus, & patet in subiecto exemplo.

Nomen ܪ̈ܢܝܐ plurale cum affixo sing. masc.

ܪ̈ܢܝܝ	cogitationes	meæ
ܪ̈ܢܝܟ		tuæ
ܪ̈ܢܝܘܗܝ		suæ

Cum plurali.

ܪ̈ܢܝܢ	cogitationes	nostræ
ܪ̈ܢܝܟܘܢ		vestræ
ܪ̈ܢܝܗܘܢ		eorum

Cum fœminino singulari.

ܪ̈ܢܝܝ	cogitationes	meę
ܪ̈ܢܝܟܝ		tuę
ܪ̈ܢܝܗ		suę

Cum plurali.

ܪ̈ܶܢܝܰܝܢ	cogitationes	nostræ
ܪ̈ܶܢܝܰܝܟ݂ܘܢ		veſtræ
ܪ̈ܶܢܝܰܝܗܶܝܢ		earum

Et ita alia eiuſdem ſpeciei, vt

ܪ̈ܕܝܝ ܪ̈ܕܝܐ fluxus, ſeu eruditiones meæ.

ܚ̈ܠܕܝ ܚ̈ܠܕܐ rubigines meæ.

ܚ̈ܝܝ ܚ̈ܝܐ vita mea.

ܥܪ̈ܘܩܝ ܥܪ̈ܘܩܐ fugæ meæ, & cæt.

Notandum eſt quinto, nomina, quorum penultima eſt ܝ, & antepenultima eſt mota, abiecto ܐ cum ܶ, quod eſt ſupra prædictam penultimam, quæ quieſcens manebit, in ſingulari numero acquirere aliud ܝ quieſcens primæ perſonæ ſingularis ſignum; in plurali autem recipere ſupra eamdem penultimam, ſcilicet ſupra ܝ ܰ, vt iam ſupra diximus, ſed ſubijciamus, & horum exemplum.

Nomen ܫܘܘܕܝܐ ſing. cum affixo ſing. maſc.

ܫܘܘܕܝܝ	promiſſio	mea
ܫܘܘܕܝܟ		tua
ܫܘܘܕܝܗ		ſua

Cum

Cum plurali.

ܫܘܘܕܝܢ	promissio	nostra
ܫܘܘܕܝܟܘܢ		vestra
ܫܘܘܕܝܗܘܢ		eorum

Cum affixo sing. fœminino.

ܫܘܘܕܝ	promissio	mea
ܫܘܘܕܝܟܝ		tua
ܫܘܘܕܝܗ		sua

Cum plurali.

ܫܘܘܕܝܢ	promissio	nostra
ܫܘܘܕܝܟܝܢ		vestra
ܫܘܘܕܝܗܝܢ		earum

Nomen ܫܘ̈ܘܕܝܐ plurale cum sing. masc.

ܫܘ̈ܘܕܝ	promissiones	meę
ܫܘ̈ܘܕܝܟ		tuę
ܫܘ̈ܘܕܘܗܝ		suę

Cum

Cum plurali.

ܫܘܘܕܝܢ – promissiones – nostrę
ܫܘܘܕܝܟܘܢ – promissiones – vestrę
ܫܘܘܕܝܗܘܢ – promissiones – eorum

Plurale cum singulari fœminino.

ܫܘܘܕܝܝ – promissiones – meę
ܫܘܘܕܝܟܝ – promissiones – tuę
ܫܘܘܕܝܗ – promissiones – suę

Cum plurali.

ܫܘܘܕܝܢ – promissiones – nostræ
ܫܘܘܕܝܟܝܢ – promissiones – vestræ
ܫܘܘܕܝܗܝܢ – promissiones – earum

Eodem modo se habent hæc & similia nomina, vt

ܨܦܝܪܐ ܨܦܝܪܝ hircus meus.

ܫܪܝܐ ܫܪܝܝ solutio mea.

ܫܘܢܝܐ ܫܘܢܝܝ transmigratio mea.

ܫܘܪܝܐ ܫܘܪܝܝ principium meum.

ܫܘܠܠܐ

ܫܘܡܠܠܝ ܫܘܡܠܠܐ perfectio mea.

ܫܘܒܩܢܝ ܫܘܒܩܢܐ indulgentia mea. Sic etiam

ܒܪܘܝ ܒܪܘܝܐ creator meus.

ܩܪܘܝ ܩܪܘܝܐ lector meus,&c.

Quamquam in his fortaſſis melius eſt vti, præcipue cum ad primã perſonam referuntur, pronomine ܕܝܠܝ meus, vt ܒܪܘܝܐ ܕܝܠܝ creator meus. ܩܪܘܝܐ ܕܝܠܝ lector meus,&c.

Huc reuocantur ea nomina, quorum penultima eſt ܐ vicem elementi ܝ gerens, vt

Nomen ܒܘܝܐܐ ſing. cum affixo ſing. maſc.

ܒܘܝܐܝ	consolatio	mea
ܒܘܝܐܟ		tua
ܒܘܝܐܗ		ſua

Cum plurali.

ܒܘܝܐܢ	conſolatio	noſtra
ܒܘܝܐܟܘܢ		veſtra
ܒܘܝܐܗܘܢ		eorum

Cum

Cum singulari foemin.

ܒܘܝܳܐܝ } consolatio { mea
ܒܘܝܳܐܟܝ } consolatio { tua
ܒܘܝܳܐܗ̇ } consolatio { sua

Cum plurali.

ܒܘܝܳܐܢ } consolatio { nostra
ܒܘܝܳܐܟܝܢ } consolatio { vestra
ܒܘܝܳܐܗܝܢ } consolatio { earum

Nomen ܒܘ̈ܝܳܐ plurale cum affixo sing. masc.

ܒܘ̈ܝܳܐܝ } consolationes { meę
ܒܘ̈ܝܳܐܝܟ } consolationes { tuę
ܒܘ̈ܝܳܐܘܗܝ } consolationes { suę

Cum plurali.

ܒܘ̈ܝܳܐܢ } consolationes { nostrę
ܒܘ̈ܝܳܐܝܟܘܢ } consolationes { vestrę
ܒܘ̈ܝܳܐܝܗܘܢ } consolationes { eorum

Cum

Cum sing. fœminino.

ܒܘܝܐܝ	consolationes	meę
ܒܘܝܐܝܟܝ		tuę
ܒܘܝܐܝܗ̇		suę

Cum plurali.

ܒܘܝܐܝܢ	consolationes	nostrę
ܒܘܝܐܝܟܝܢ		vestrę
ܒܘܝܐܝܗܝܢ		earum

Vbi etiam diligenter notandum est quomodo prædictum nomen,& illi similia scribantur; multi enim Grammaticæ regulas, vel ignorantes,vel non aduertentes illa male scribunt.

Ea autem,quæ habent penultimam litteram ܐ vicem elementi ܝ nequaquam gerentem,ferè sequuntur nomen ܕܝܢܐ iudicium,initio propositum; vt etiam patet in hoc exemplo.

Nomen ܣܢܐܐ sing. cum affixo sing. masc.

ܣܢܐܝ	inimicus	meus
ܣܢܐܟ		tuus
ܣܢܐܗ		suus

Cum plurali.

ܒܥܠܕܒܒܢ	inimicus	noster
ܒܥܠܕܒܒܟܘܢ		vester
ܒܥܠܕܒܒܗܘܢ		eorum

Cum sing. fœmin.

ܒܥܠܕܒܒܝ	inimicus	meus
ܒܥܠܕܒܒܟܝ		tuus
ܒܥܠܕܒܒܗ		suus

Cum plurali.

ܒܥܠܕܒܒܢ	inimicus	noster
ܒܥܠܕܒܒܟܝܢ		vester
ܒܥܠܕܒܒܗܝܢ		earum

Nomen ܒܥܠܕܒ̈ܒܐ plurale cum affixo sing. masc.

ܒܥܠܕܒ̈ܒܝ	inimici	mei
ܒܥܠܕܒ̈ܒܝܟ		tui
ܒܥܠܕܒ̈ܒܘܗܝ		sui

Cum

Cum plurali.

ܣܢܐ̈ܝܢ	inimici	nostri
ܣܢܐ̈ܝܟܘܢ		vestri
ܣܢܐ̈ܝܗܘܢ		eorum

Plurale cum singulari foeminino.

ܣܢܐ̈ܝ	inimici	mei
ܣܢܐ̈ܝܟܝ		tui
ܣܢܐ̈ܝܗ		sui

Cum plurali.

ܣܢܐ̈ܝܢ	inimici	nostri
ܣܢܐ̈ܝܟܝܢ		vestri
ܣܢܐ̈ܝܗܝܢ		earum

Sic etiam ܣܘܓܐܝ ܣܘܓܐܢ multitudo mea, &c. cum ܐ quod præcedit affixum, omnino quiescenti.

Sequuntur etiam nomen ܕܡܐ ea nomina, quæ in cap. 11. huius libri, dictum est in contractione commutare locum litteræ ܘ, quam habent: hæc enim cum affixa recipiunt: nulla ratione mutant locum ܘ, vt ܓܘܫܡܝ ܓܘܫܡܢ corpus

pus meum. ܦܓܪܝ ܦܓܪ̈ܝ corpora mea,&c.

Notandum eſt ſexto nomina quędam pluralia, de quibus dictum eſt cap. quinto huius libri, cum affixa recipiunt, conſtrui, vt nomina ſingularia: quorum etiam exemplum iam vides eſſe ſubiectum.

Nomen ܥܢ̈ܐ plurale cum affixo ſingulari maſculino.

ܥܢ̈ܝ } oues { meæ
ܥܢ̈ܝܟ } oues { tuæ
ܥܢ̈ܘܗܝ } oues { ſuæ

Cum plurali.

ܥܢ̈ܝܢ } oues { noſtræ
ܥܢ̈ܝܟܘܢ } oues { veſtræ
ܥܢ̈ܝܗܘܢ } oues { eorum

Cum ſingulari fœminino.

ܥܢ̈ܝ } oues { meę
ܥܢ̈ܝܟܝ } oues { tuę
ܥܢ̈ܝܗ̇ } oues { ſuę

Cum

Cum plurali.

ܥܢ̈ܢ	oues	nostræ
ܥܢ̈ܟܝܢ		vestrę
ܥܢ̈ܗܝܢ		earum

Et eodem modo dicitur ܒܥܝܪܐ ܒܥܝܪ̈ܝ iumentum meum. ܪܟܫܐ ܪ̈ܟܫܝ equi mei. ܪܚܫܐ ܪ̈ܚܫܝ reptile meum, & cęt.

Aduertendum tamen hoc loco est, nomen ܩܘܪ̈ܝܐ quod interdum ciuitates, interdum rura sonat, frequentius habere affixa more nominum singularium, rarius vero more pluraliū: sed vtriusque modi exempla proponamus,

Nomen ܩܘܪ̈ܝܐ plurale more nominum singularium cum affixo sing. masc.

ܩܘܪ̈ܝܝ	ciuitates seu rura.	mea
ܩܘܪ̈ܝܟ		tua
ܩܘܪ̈ܝܗ		sua

Cum plurali.

ܩܘܪ̈ܝܢ	rura	nostra
ܩܘܪ̈ܝܟܘܢ		vestra
ܩܘܪ̈ܝܗܘܢ		eorum

Cum

Cum affixo sing. fœminino.

ܩܘܪܝܝ	rura	mea
ܩܘܪܝܟܝ		tua
ܩܘܪܝܗ̇		ſua

Cum plurali.

ܩܘܪܝܢ	rura	noſtra
ܩܘܪܝܟܝܢ		veſtra
ܩܘܪܝܗܝܢ		earum

Idem more pluralium cum maſc. ſing.

ܩܘܪܝܝ	ciuitates ſeu rura	mea
ܩܘܪܝܟ		tua
ܩܘܪܝܘܗܝ		ſua

Cum plurali.

ܩܘܪܝܢ	rura	noſtra
ܩܘܪܝܟܘܢ		veſtra
ܩܘܪܝܗܘܢ		eorum

Cum

Cum ſingulari fœminino.

ܩܘܪ̈ܝܝ	rura	mea
ܩܘܪ̈ܝܟܝ		tua
ܩܘܪ̈ܝܗ		ſua

Cum plurali.

ܩܘܪ̈ܝܢ	rura	noſtra
ܩܘܪ̈ܝܟܝܢ		veſtra
ܩܘܪ̈ܝܗܝܢ		earum

Aduertendum etiam eſt, quędam nomina plurali numero vt ſingularia deſinere, & tamen, cum affixa recipiunt, vt pluralia procedere, cuiuſmodi eſt ܐ̱ܢܫܐ homines, a quo fit ܐ̱ܢܫ̈ܝ homines mei. ܐ̱ܢܫ̈ܝܟܘܢ homines veſtri, & cæt. vt nomina pluralia ſuperius poſita, ܕܝܢ̈ܝ iudicia mea, & cætera.

Notandum eſt ſeptimo, quædam nomina monoſyllaba numero ſingulari cum affixo primæ perſonæ ſingularis, & ſecundæ, & tertiæ plur. vtriuſque gen. recipere ◌ܳ ſupra primam, vt ܒܪܐ ܒܪܝ filius meus. ܫܡܐ ܫܡܝ nomen meũ. ܐܣܐ ܐܣܝ modus meus ܕܡܐ ܕܡܝ ſanguis meus. ſed ponamus aliquod eorum exemplum.

Nomen ܒܪܐ singulare cum affixo sing. masc.

ܒܪܝ	filius	meus
ܒܪܟ	filius	tuus
ܒܪܗ	filius	suus

Cum plurali.

ܒܪܢ	filius	noster
ܒܪܟܘܢ	filius	vester
ܒܪܗܘܢ	filius	eorum

Cum singulari fœmin.

ܒܪܝ	filius	meus
ܒܪܟܝ	filius	tuus
ܒܪܗ	filius	suus

Cum plurali.

ܒܪܢ	filius	noster
ܒܪܟܝܢ	filius	vester
ܒܪܗܝܢ	filius	earum

Et sic

Et sic alia similia: Sed nomen ܚܡܐ socer, licet in recipiendo ܝ, quando primæ personæ affixum habet, cum illis consentiat; quando cæterarum tamen personarum habet affixa, dissentit; assumit enim ܘ cum ܘ, vt in exemplo subiecto clare perspicitur.

Cum affixo masculino sing.

ܚܡܝ	socer	meus
ܚܡܘܟ		tuus
ܚܡܘܗܝ		suus

Cum plurali.

ܚܡܘܢ	socer	noster
ܚܡܘܟܘܢ		vester
ܚܡܘܗܘܢ		eorum

Cum sing. fœmin.

ܚܡܝ	socer	meus
ܚܡܘܟܝ		tuus
ܚܡܘܗ		suus

Cum plurali.

ܚܡܘܢ			noster
ܚܡܘܟܝܢ	socer		vester
ܚܡܘܗܝܢ			earum

Item quædam nomina vario modo cum affixis connectuntur numero singulari, cuiusmodi sunt ܐܒܐ pater, & ܐܚܐ frater; quæ quidem cum affixo primæ singularis mutant solum ܵ supra ܐ in ܼ: cum cęteris affixis retinēt ~~quidem~~ idem ܵ loco suo; sed recipiunt ܘ cum ܼ post ܒ, & ܚ, vt dictum est de ܚܡܐ; sed ponamus exemplum vtriusque.

Nomen ܐܒܐ sing. cum affixo sing. masc.

ܐܒܝ			meus
ܐܒܘܟ	pater		tuus
ܐܒܘܗܝ			suus

Cum plurali.

ܐܒܘܢ			noster
ܐܒܘܟܘܢ	pater		vester
ܐܒܘܗܘܢ			eorum

Cum

Cum singulari fœmin.

ܐܒܝ	pater	meus
ܐܒܘܟܝ		tuus
ܐܒܘܗ		suus

Cum plurali.

ܐܒܘܢ	pater	noster
ܐܒܘܟܝܢ		vester
ܐܒܘܗܝܢ		earum

Eodemq. plane modo nomen ܐܚܐ sing. cum sing. masc.

ܐܚܝ	frater	meus
ܐܚܘܟ		tuus
ܐܚܘܗܝ		suus

Cum plurali.

ܐܚܘܢ	frater	noster
ܐܚܘܟܘܢ		vester
ܐܚܘܗܘܢ		eorum

Cum sing. fœminino.

ܐܚܝ	frater	meus
ܐܚܘܟܝ		tuus
ܐܚܘܗ̇		suus

Cum plurali.

ܐܚܘܢ	frater	noster
ܐܚܘܟܝܢ		vester
ܐܚܘܗܝܢ		earum

Numero autem plurali nullam habent difficultatem; sequuntur enim regulas iam assignatas.

Hęc pręterea vox ܟܠ vtriusque generis & numeri, idest, omnis, vel totus tota, cuius prima consonans profertur cum ܳ perinde, ac si illam sequatur littera ܘ, cum affixo primę personæ singularis assumit ܶ supra penultimam, vt in hoc cernitur exemplo.

Cum affixo sing. masc.

ܟܠܝ	omnis totus	ego
ܟܠܟ		tu
ܟܠܗ		ille

Cum

Cum plurali.

ܟܠܢ	omnes	nos
ܟܠܟܘܢ		vos
ܟܠܗܘܢ		illi

Plurale cum singulari fœminino.

ܟܠܝ	omnis tota	ego
ܟܠܟܝ		tu
ܟܠܗ		illa

Cum plurali.

ܟܠܢ	omnes	nos
ܟܠܟܝܢ		vos
ܟܠܗܝܢ		illæ

Quo nomine cum affixis certitudinis ergo sæpe vti solemus: quod vt patefiat,

Notandum est octano, esse quasdam particulas, quæ cum affixis sæpe in oratione ponuntur: vt id, de quo est sermo, confirment, certiusque, ac firmius nobis indicent: quo fit vt si interdũ remoueantur, nullum fere detrimentum patiatur oratio. Hæ autem particulę, licet plures sint: tres tamen sunt præcipue, quę ad rem nostram faciunt in præsentia. ܟܠ omnis. ܠܝ mihi.

hi. ܕܝܠܝ meus, vel mea. Quomodo autem huiusmodi particulę cum affixis connectantur; de prima quidem iam dictũ est: de postremis vero inferius de pronomine agentes, dicemus. Nũc vero, quæ diximus, breuiter exemplis confirmemus. Marc. 3.

ܟܠܗܘܢ ܚܛܗܐ ܘܓܘܕܦܐ ܕܢܓܕܦܘܢ ܒܢܝ̈ ܐܢܫܐ ܢܫܬܒܩܘܢ
ܠܗܘܢ.

Omnia peccata, & blasphemiæ, quibus blasphemauerint filij hominum dimittentur eis, & cæt. Et Matth. 25.

ܗܐ ܓܝܪ ܕܥܟܝ ܠܗܝܢ ܠܡܦܐܕܝܢ.

Quia ecce extinctæ sunt sibi lampades nostræ. Et 26.

ܙܒܢܝ ܡܛܐ ܠܗ.

Tempus meum appropinquauit sibi, seu peruenit. Et ibidem.

ܦܩܚ ܗܘܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܐܠܘ ܠܐ ܐܬܝܠܕ.

Melius, vel expediens fuit, seu erat ipsi viro illi, si non natus fuit seu esset. Ioan. 19. ܠܢ ܢܡܘܣܐ ܐܝܬ ܠܢ.

Nobis lex est nobis. Et Marci 4.

ܘܫܪܟܐ ܕܪ̈ܓܝܬܐ ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ ܥܐܠܢ ܚܢܩܢ ܠܗ ܠܡܠܬܐ

Et reliqua desideriorum aliorum ingrediuntur, suffocãt ipsum verbũ. Et Ioã. 7. ܙܒܢܟܘܢ ܕܝܠܟܘܢ ܒܟܠܙܒܢ ܡܛܝܒ

Tempus autem vestrum vestrum in omni momento, seu tempore, paratum est. & 8. ܐܒܘܢ ܕܝܠܢ ܐܒܪܗܡ ܗܘ.

Pater noster noster Abraham est. Et 17.

ܡܛܠ

ܩܕܫ ܐܢܘܢ ܒܫܪܪܟ ܕܡܠܬܟ ܕܝܠܟ ܫܪܪܐ ܗܝ.

Sanctifica eos in veritate tua, quoniam verbum tuum tuum veritas est. Et 18. ܗܫܐ ܕܝܢ ܡܠܟܘܬܝ ܕܝܠܝ ܠܐ ܗܘܬ ܡܟܐ.

Nunc autem regnum meum meum non est hinc. & alia huiusmodi, quæ breuitatis causa prætermitto. In quibus locis duo affixa eamdem referentia personam confirmationis causa collocantur, quorum vno remoto præcipuus sermonis sensus nequaquam remouetur.

Præterea sæpe affixa adhibentur, vt id, quod apud Latinos nomen (idem) significat, designetur: huic enim in lingua nostra non est aliquod peculiare nomen respondens: vt & ex quibusdam præmissorũ exẽplorũ colligi potest, & ex illo Leuit. 16.

ܒܝܪܚܐ ܕܫܒܝܥܝܐ ܒܥܣܪܐ ܒܗ ܒܝܪܚܐ ܡܟܟܘ ܢܦܫܬܟܘܢ.

In mense septimo in decima in ipso in mense (idest) in eodem mense, humiliate animas vestras. & alibi sæpe.

De nominibus numeralibus.

CAP. XVI.

PRæter ea, quæ hactenus diximus de nomine in communi, notanda sunt aliqua circa nomina numeralia. Notandũ igitur est primo triplicẽ posse assignari numerũ apud nos, quorum primus dicitur ܦܫܝܛܐ idest, simplex, qui a Latinis dici assolet cardinalis: dicitur autem simplex, vel quia cæteri numeri ab eo componuntur, ac deriuantur, vel quia numerorum sim-

simpliciter, & absolute significat. Est autem triplicis generis, vel masculini, vel fœminini, vel communis, vt in subiecta tabella perspicitur.

Numerus masculini gen.		Fœminini generis.	
ܚܕ	vnus	ܚܕܐ	vna
ܬܪܝܢ	duo	ܬܪܬܝܢ	duæ
ܬܠܬܐ	tres	ܬܠܬ	tres
ܐܪܒܥܐ	quatuor	ܐܪܒܥ	quatuor
ܚܡܫܐ	quinque	ܚܡܫ	quinque
ܫܬܐ	sex	ܫܬ	sex
ܫܒܥܐ	septem	ܫܒܥ	septem
ܬܡܢܝܐ	octo	ܬܡܢܐ	octo
ܬܫܥܐ	nouem	ܬܫܥ	nouem
ܥܣܪܐ	decem.	ܥܣܪ	decem.

Eodem numero simplici, fæminini tamen generis vti solēt, cum volunt significarē; semel, bis, ter. &c. vt Psal. 63. iuxta Chaldæos, 61. iuxta Latinos.

ܚܕܐ ܗܝ ܕܡܠܠ ܡܪܝܐ ܘܬܪܬܝܢ ܗܠܝܢ ܫܡܥܬ.

Vna est, quam dixit Dominus, & duas, hæc audiui: id est, semel dixit Dominus, & bis hæc audiui. & psal. 89. iuxta Chaldæos. 88. iuxta

88. iuxta Lat. ܚܕܐ ܡܚܕܐ. ܒܡܘܡܬܐ ܒܩܘܕܫܝ ܘܠܐ ܐܟܕܒ

Vnam, idest, semel iuraui in sancto meo Dauid, & non mentiar.

Et Matth. 18. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ ܠܐ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܥܕܡܐ

ܠܫܒܥ: ܐܠܐ ܥܕܡܐ ܠܫܒܥܝܢ ܙܒܢܝܢ ܫܒܥ ܫܒܥ.

Dixit ei Iesus, non dico tibi vsque ad septem, seu septies, sed vsq; ad septuaginta vices septem, septem, seu septies septies. Vtuntur autem tali genere: quia subintelliguntur quædam voces generis fœminini, vt ܙܒܢܬܐ ܙܒܢ vice. ܙܒܢܝܢ vices: vt illud 9. ad

Hebræos. ܥܠ ܚܕܐ ܙܒܢ ܠܒܝܬ ܩܘܕܫܐ.

Ingressus est vna vice, seu semel in domum sanctuarij.

Hinc præterea vsque ad viginti minor numerus præcedit maiorem.

Masculini generis.

ܚܕܥܣܪ vndecim.

ܬܪܥܣܪ duodecim.

ܬܠܬܥܣܪ tredecim.

ܐܪܒܥܬܥܣܪ vel ܐܪܒܥܣܪ quatuordecim.

ܚܡܫܬܥܣܪ vel ܚܡܫܥܣܪ quindecim.

ܫܬܬܥܣܪ vel ܫܬܥܣܪ sexdecim.

ܫܒܥܬܥܣܪ vel ܫܒܥܣܪ septemdecim.

ܬܡܢܬܥܣܪ vel ܬܡܢܥܣܪ octodecim.

ܬܫܥܬܥܣܪ vel ܬܫܥܣܪ nouemdecim.

Fœminini generis.

ܚܕܥܣܪܐ vndecim

ܬܪܬܥܣܪܐ duodecim

ܬܠܬܥܣܪܐ tredecim

ܐܪܒܥܣܪܐ quatuordecim

ܚܡܫܥܣܪܐ quindecim

ܫܬܥܣܪܐ ſexdecim.

ܫܒܥܣܪܐ ſeptemdecim

ܬܡܢܥܣܪܐ octodecim

ܬܫܥܣܪܐ nouemdecim.

Interdum tamen præſertim metri neceſſitate in prædictis maior præcedit minorem; vt illud Sancti Aphræm,

Quis eſt, qui iugauit donum — ܡܢܘ ܕܙܘܓ ܡܘܗܒܬܐ

A decem, & duobus menſibus. — ܡܢ ܥܣܪܐ ܘܬܪܝܢ ܝܪ̈ܚܝܢ

Communis generis.

ܥܣܪܝܢ viginti.

ܬܠܬܝܢ

ܬܠܬܝܢ triginta

ܐܪܒܥܝܢ quadraginta

ܚܡܫܝܢ quinquaginta.

ܫܬܝܢ sexaginta.

ܫܒܥܝܢ septuaginta

ܬܡܢܝܢ octoginta

ܬܫܥܝܢ nonaginta.

Hinc vero vsque ad centum, maior præcedit minorem interiecta littera ܘ , idest (&) hac ratione.

ܥܣܪܝܢ ܘܚܕ vel ܘܚܕܐ	viginti	& vnus, vel & vna.
ܥܣܪܝܢ ܘܬܪܝܢ vel ܘܬܪܬܝܢ		& duo, vel & duæ.
ܥܣܪܝܢ ܘܬܠܬܐ vel ܘܬܠܬ		& tres.
ܥܣܪܝܢ ܘܐܪܒܥܐ vel ܘܐܪܒܥ		& quatuor
ܥܣܪܝܢ ܘܚܡܫܐ vel ܘܚܡܫ		& quinque
ܥܣܪܝܢ ܘܫܬܐ vel ܘܫܬ		& sex
ܥܣܪܝܢ ܘܫܒܥܐ vel ܘܫܒܥ		& septem
ܥܣܪܝܢ ܘܬܡܢܝܐ vel ܘܬܡܢܐ		& octo
ܥܣܪܝܢ ܘܬܫܥܐ vel ܘܬܫܥ		& nouem

Et eodem modo se habent cæteri numeri maiores, cum sibi annexos habent minores. Sic etiam dicitur,

ܡܐܐ ܘܚܕ vel ܘܚܕܐ centum & vnus, vel & vna.

ܡܐܐ ܘܬܪܝܢ vel ܘܬܪܬܝܢ centum & duo, vel duæ, &c.

ܡܐܐ ܘܥܣܪܐ vel ܘܥܣܪ centum & decem.

ܡܐܐ ܘܚܕܥܣܪ vel ܘܚܕܬܥܣܪܐ centum & vndecim.

ܡܐܐ ܘܥܣܪܝܢ centum & viginti.

ܡܐܐ ܘܬܠܬܝܢ centum & triginta, & cæt.

Sic quoque ܐܠܦ ܘܚܕ vel ܘܚܕܐ mille & vnus, vel vna.

eodem plane modo, quo centum.

Quando tamen numerus maior, minore numeratur, illi fere postponi solet hoc pacto.

Communis generis.

ܬܠܬܡܐܐ ter centum.

ܐܪܒܥܡܐܐ quater centum.

ܚܡܫܡܐܐ quinquies centum.

ܫܬܡܐܐ sexies centum.

ܫܒܥܡܐܐ septies centum.

ܬܡܢܡܐܐ octies centum.

ܬܫܥܡܐܐ

ܬܫܥܡܐܐ novies centum.

Vbi sciendum est, nos cum significare volumus semel centum, communiter solere dicere absolute ܡܐܐ centum. Interdum etiam solemus addere ܚܕܐ vt ܚܕܐ ܡܐܐ vnum centum, cum vero bis centũ significamus, nullo alio addito dicimus ܡܐܬܝܢ Interdum dicitur ܡܐܬܐ vt illud Sancti Aphræm.

Adijcit decem supra centum, ܘܪܒܐ ܒܥܣܪܐ ܥܠ ܡܐܬܐ

Ad numerum mille ascendit. ܠܡܢܝܢܐ ܕܐܠܦ ܣܠܩ.

In plurali facit, ܡܐܘܬܐ, & dicetur, ܬܠܬܡܐܘܬܐ ter centum, ܐܪܒܥ ܡܐܘܬܐ quater centum, & sic deinceps.

Communis generis.

ܚܕ ܐܠܦܐ vnum mille.

ܬܪܝܢ ܐܠܦܝܢ duo millia

ܬܠܬܐ ܐܠܦܝܢ tria millia

ܐܪܒܥ ܐܠܦܝܢ quatuor millia

ܚܡܫܐ ܐܠܦܝܢ quinque millia

ܫܬܐ ܐܠܦܝܢ sex millia

ܫܒܥܐ

ܫܒܥܐ ܐܠܦܝܢ septem millia

ܬܡܢܝܐ ܐܠܦܝܢ octo millia

ܬܫܥܐ ܐܠܦܝܢ nouem millia

ܥܣܪܐ ܐܠܦܝܢ decem millia

ܚܕܥܣܪ ܐܠܦܝܢ vndecim millia, & sic deinceps.

Quamquam vt in primo libro diximus, decem millia appellare solemus ܪܒܘܬܐ myriadem.

Notandum est secundo, secundum numerum dici posse ܡܦܠܓܢܝܐ distributiuum, seu diuisiuum; quia videlicet distributionem, seu diuisionem numeratorum significat. Fit autem repetitione, seu iteratione numeri simplicis, aut cardinalis; eo plane modo, quo Arabes, & Itali numerare solent, vt ܚܕ ܚܕ *a vno a vno*. ܬܪܝܢ ܬܪܝܢ *a doi a doi*. & sic ܚܕܐ ܚܕܐ *a vna vna*. ܬܪܬܝܢ ܬܪܬܝܢ *a dua dua*. & sic deinceps. vt illud Num. 1.

ܚܕ ܚܕ ܠܫܒܛܐ ܡܢ ܒܝܬ ܐܒܗܘܗܝ܀

vnum vnum, idest singulos ex domo patris sui, Et alibi passim. Circa quem numerum licet nihil peculiare restet notandum præter ea, quæ de simplici dictum est; siquidem est numerus simplex iteratus, vt ex præmissis constat exemplis: sciendum tamen est, interdum iteratione nominum, vel significari huiusmodi numerum, vt apud Italos, sic ܓܘܕܐ ܓܘܕܐ *a schiere a schiere*. & cæt. vel indicare nomen, quod Latini appellant

pellant partitiuum, vt illud Numer. 1.

ܘܥܡܟܘܢ ܢܗܘܘܢ ܓܒܪ ܓܒܪܐ ܡܢ ܫܒܛܐ :

Et vobiſcum erunt vir vir, ideſt, quilibet vir ex tribu. & ibidem capit. 4.

ܘܢܫܠܛܘܢ ܐܢܘܢ ܐܢܫ ܐܢܫ ܥܠ ܦܘܠܚܢܗ .

Et dominari facient, ſeu conſtituent eos hominem hominem, ideſt, ſingulos, ſeu vnumquemque ſupra cultum ſuum.
Et paulo poſt,

ܡܢܐ ܐܢܘܢ ܓܒܪ ܓܒܪ ܥܠ ܦܘܠܚܢܗ .

Numerauit eos virum virum, ideſt ſingulos, ſeu vnumquemq. ſupra, ſeu iuxta cultum ſuum.
Huc reuocari poteſt elegans ille dicendi modus, quo repetendo nomen etiam in diuerſis inciſis ſignificari volunt Syri idem nomen partitiuum, vt habetur loco citato cap. primo.

ܘܢܫܪܘܢ ܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ ܓܒܪ ܒܡܫܪܝܬܗ : ܘܓܒܪ ܒܓܘܕܗ ..

Et habitabunt filij Iſrael vir, ideſt, quidam in caſtris ſuis, & vir; ideſt, quidam in turma, ſeu cuneo ſuo.

Notandum eſt tertio, tertium numerum poſſe appellari ܛܟܣܢܝܐ ordinalem, quia ordine quodam, & gradu res numerandas ſignificat: & ſolet dici ܡܪܟܒܐ compoſitus, quia a ſimplici componitur; eſt autem duplicis generis maſculini, & fœminini.

Maſcu-

Masculini generis.		Fœminini generis.	
ܩܕܡܝܐ	primus	ܩܕܡܝܬܐ	prima
ܬܪܝܢܝܐ	ſecundus	ܬܪܝܢܝܬܐ	ſecunda
ܬܠܝܬܝܐ	tertius	ܬܠܝܬܝܬܐ	tertia
ܪܒܝܥܝܐ	quartus	ܪܒܝܥܝܬܐ	quarta
ܚܡܝܫܝܐ	quintus	ܚܡܝܫܝܬܐ	quinta
ܫܬܝܬܝܐ	ſextus	ܫܬܝܬܝܬܐ	ſexta
ܫܒܝܥܝܐ	ſeptimus	ܫܒܝܥܝܬܐ	ſeptima
ܬܡܝܢܝܐ	octauus	ܬܡܝܢܝܬܐ	octaua
ܬܫܝܥܝܐ	nonus	ܬܫܝܥܝܬܐ	nona
ܥܣܝܪܝܐ	decimus.	ܥܣܝܪܝܬܐ	decima.

Porro in compoſitione, vt dictum eſt, minor numerus maiorem hic etiam præcedit, vt

ܚܕܥܣܝܪܝܐ	vndecimus	ܚܕܥܣܝܪܝܬܐ	vndecima
ܬܪܥܣܝܪܝܐ	duodecimus	ܬܪܥܣܝܪܝܬܐ	duodecima,

& cætera.

Et eodem modo a vigesimo vsque ad centum:

Masculini generis.		Foeminini generis.	
ܥܣܪܝܢܝܐ	vigesimus	ܥܣܪܝܢܝܬܐ	vigesima
ܬܠܬܝܢܝܐ	trigesimus	ܬܠܬܝܢܝܬܐ	trigesima
ܐܪܒܥܝܢܝܐ	quadragesimus	ܐܪܒܥܝܢܝܬܐ	quadragesima
ܚܡܫܝܢܝܐ	quinquagesimus	ܚܡܫܝܢܝܬܐ	quinquagesima
ܫܬܝܢܝܐ	sexagesimus	ܫܬܝܢܝܬܐ	sexagesima
ܫܒܥܝܢܝܐ	septuagesimus	ܫܒܥܝܢܝܬܐ	septuagesima
ܬܡܢܝܢܝܐ	octuagesimus	ܬܡܢܝܢܝܬܐ	octuagesima
ܬܫܥܝܢܝܐ	nonagesimus	ܬܫܥܝܢܝܬܐ	nonagesima.

Et ita dici potest, ܥܣܪܝܢܝܐ ܩܕܡܝܐ vigesimus primus.

ܥܣܪܝܢܝܐ ܬܪܝܢܝܐ vigesimus secundus.

ܥܣܪܝܢܝܬܐ ܩܕܡܝܬܐ vigesima prima.

ܥܣܪܝܢܝܬܐ ܬܪܝܢܝܬܐ vigesima secūda.

& sic deinceps maiore videlicet numero minorem præcedente.

Hic obseruandum est, sæpe loco numeri ordinalis collocari simplicē positū in genitiuo scilicet cum ܕ, vt ܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ dies trium, seu tertius. ܝܘܡܐ ܕܐܪܒܥܐ dies quatuor, scilicet

quartus. ܝܪܚܐ ܫܒܥܐ mensis septem, scilicet septimus. ܝܪܚܐ ܫܒܝܥܝܐ &c loco ܬܪܝܢܐ ܬܠܝܬܝܐ ܘܪܒܝܥܝܐ loco in alijs frequenter.

Notandum est quarto, reperiri quędam nomina numerorū, quæ ab alijs deriuata fœmininorum formam habent, & eūdem fere, quem eorum primitiuum, significāt numerū, vt ܐܪܒܥܬܐ quatuor, vel quarta. ܫܒܥܬܐ septem, vel septima. ܬܫܥܬܐ nouem, vel nona, cum ܬ molli. ܚܡܫܬܐ quinque, vel quinta. ܥܣܪܬܐ decem, vel decima. cum ܬ forti.

Itē a nominibus ordinalibus deriuantur nomina substantiua sic.

ܩܕܡܝܘܬܐ	primitas	ܥܣܝܪܝܘܬܐ	denitas.
ܬܪܝܢܘܬܐ	secunditas	ܥܣܪܝܢܝܘܬܐ	vigenitas
ܬܠܝܬܝܘܬܐ	trinitas	ܬܠܬܝܢܝܘܬܐ	trigenitas
ܪܒܝܥܝܘܬܐ	quaternitas	ܐܪܒܥܝܢܝܘܬܐ	quadragenitas
ܚܡܝܫܝܘܬܐ	quinitas	ܚܡܫܝܢܝܘܬܐ	quinquagenitas
ܫܬܝܬܝܘܬܐ	senitas	ܫܬܝܢܝܘܬܐ	sexagenitas
ܫܒܝܥܝܘܬܐ	septenitas	ܫܒܥܝܢܝܘܬܐ	septuagenitas
ܬܡܝܢܝܘܬܐ	octenitas	ܬܡܢܝܢܝܘܬܐ	octuagenitas.
ܬܫܝܥܝܘܬܐ	nonitas	ܬܫܥܝܢܝܘܬܐ	nonagenitas.

Quæ

Quæ nomina non possunt omnia bene explicari latine, nisi fingantur nomina vt finximus; & illa enumeraui, vt quando alicubi reperiuntur, facile intelligantur: sed vt nihil quod sit necessarium, desideretur, videamus quomodo etiam affixa cõnectantur cum nominibus numeralibus.

Notandum est quinto, nonnulla nomina simplicis fere numeri tantum, solita habere affixa; habent autem solum affixa numeri pluralis more nominum pluralium, de quibus supra diximus, & videri potest in subiectis exemplis.

Cum affixo masc. plur.		Cum affixo fœmin. plurali.	
ܬܪ̈ܰܝܢܰܢ	nos duo	ܬܰܪ̈ܬܰܝܢܰܢ	nos duæ
ܬܪ̈ܰܝܟ݂ܽܘܢ	vos duo	ܬܰܪ̈ܬܰܝܟ݂ܶܝܢ	vos duæ
ܬܪ̈ܰܝܗܽܘܢ	illi duo	ܬܰܪ̈ܬܰܝܗܶܝܢ	illæ duæ
ܬܠܳܬ̈ܰܝܢܰܢ	nos tres	ܬܠܳܬ̈ܰܝܢܰܢ	nos tres
ܬܠܳܬ̈ܰܝܟ݂ܽܘܢ	vos tres	ܬܠܳܬ̈ܰܝܟ݂ܶܝܢ	vos tres
ܬܠܳܬ̈ܰܝܗܽܘܢ	illi tres	ܬܠܳܬ̈ܰܝܗܶܝܢ	illæ tres
ܐܰܪܒܰܥܬ̈ܰܝܢܰܢ	nos quatuor	ܐܰܪܒܰܥܬ̈ܰܝܢܰܢ	nos quatuor
ܐܰܪܒܰܥܬ̈ܰܝܟ݂ܽܘܢ	vos quatuor	ܐܰܪܒܰܥܬ̈ܰܝܟ݂ܶܝܢ	vos quatuor
ܐܰܪܒܰܥܬ̈ܰܝܗܽܘܢ	illi quatuor	ܐܰܪܒܰܥܬ̈ܰܝܗܶܝܢ	illæ quatuor

ܚܰܡܫܬܰܝܢ	nos quinque	ܚܰܡܫܶܬܰܝܢ	nos quinque
ܚܰܡܫܬܟ݂ܘܢ	vos quinque	ܚܰܡܫܶܬܟ݂ܶܝܢ	vos quinque
ܚܰܡܫܬܗܘܢ	illi quinque	ܚܰܡܫܶܬܗܶܝܢ	illæ quinque
ܫܶܬܬܰܝܢ	nos ſex	ܫܶܬܬܰܝܢ	nos ſex
ܫܶܬܬܟ݂ܘܢ	vos ſex	ܫܶܬܬܟ݂ܶܝܢ	vos ſex
ܫܶܬܬܗܘܢ	illi ſex	ܫܶܬܬܗܶܝܢ	illę ſex
ܫܰܒ݂ܥܬܰܝܢ	nos ſeptem	ܫܰܒ݂ܥܶܬܰܝܢ	nos ſeptem
ܫܰܒ݂ܥܬܟ݂ܘܢ	vos ſeptem	ܫܰܒ݂ܥܶܬܟ݂ܶܝܢ	vos ſeptem
ܫܰܒ݂ܥܬܗܘܢ	illi ſeptem	ܫܰܒ݂ܥܶܬܗܶܝܢ	illæ ſeptem

& ſic etiam in quibuſdam alijs, vt illud S. Aphræm.

ܘܕܡܟ݂̈ܝ ܗ̱ܘܰܝ ܓܶܝܪ ܥܶܣܰܪܬܗܶܝܢ

Dormierant enim decem illæ

ܘܐܶܬ݁ܬ݁ܥܺܝܪ̈ ܗ̱ܘܰܝ ܥܶܣܰܪܬܗܶܝܢ .

Et excitatæ fuerant decem illæ.

Quando autem coniunctio affixorum cum nominibus numeralibus aliquo modo ſermonis ornatui officit; tunc adhibendæ ſunt particulæ ܚܢܰܢ ideſt, nos. ܐܰܢ̱ܬܘܢ vos. ܗܶܢܘܢ illi. ܐܰܢ̱ܬܶܝܢ vos fœminæ. ܗܶܢܶܝܢ illæ. ſic ܬܡܳܢܝܳܐ ܚܢܰܢ nos octo. ܐܰܢ̱ܬܘܢ

ܐܢܬܘܢ ܥܣܪܝܢ vos viginti. ܗܢܘܢ ܬܠܬܝܢ illi triginta.

ܐܢܬܘܢ ܬܡܢܝܐ vos octo. ܗܘ ܬܫܥܐ ille nouem, & sic in omnibus sine vlla difficultate.

Aduertendum tamen quædam ex prædictis nominibus cardinalibus cum annexa habēt affixa pronomina possessiua procedere more nominum singularium hac ratione.

Nomen ܬܪܥܣܪܬܐ communis gen. cum affixo

singulari masculino.

ܬܪܥܣܪܬܝ	duodecim	mei, vel meæ.
ܬܪܥܣܪܬܟ		tui, vel tuæ.
ܬܪܥܣܪܬܗ		eius.

Cum plurali.

ܬܪܥܣܪܬܢ	duodecim	nostri, vel nostræ.
ܬܪܥܣܪܬܟܘܢ		vestri, vel vestræ.
ܬܪܥܣܪܬܗܘܢ		eorum.

Cum fœminino sing.

ܬܪܥܣܪܬܝ	duodecim	mei, vel meæ.
ܬܪܥܣܪܬܟܝ		tui, vel tuæ.
ܬܪܥܣܪܬܗ		eius.

Cum

Cum plurali.

ܬܪܥܣܪܬܢ	duodecim	noſtri, vel noſtræ.
ܬܪܥܣܪܬܟܝܢ		veſtri, vel veſtræ.
ܬܪܥܣܪܬܗܝܢ		earum.

'ijs quibuſdam dummodo ſermonis lepos remaneat.
'omine.

DE PRONOMINE
CAP. XVII.

POſtquam de nomine egimus, maxime conſentaneum eſſe videtur, vt de pronomine, quod ipſius nominis vicem gerit, locoq. eius collocatur, agamus.

Notandum eſt ergo primo, pronomen duplex eſſe: alterum enim dicitur ܦܫܝܛܐ ſimplex, vel ܡܦܪܫܐ, ſeu (quod idem eſt) ܦܪܝܫܐ ſeparatum: alterum vero ܡܪܟܒܐ compoſitũ, vel ܢܩܝܦܐ ſequens, ſeu adhærens, vel certe, vt communiter loquuntur, affixum.

Notandum eſt ſecundo pronomen ſimplex, ſeu ſeparatum eſſe illud, quod ſeparate ponitur, & non connectitur, vel affigitur vocum extremitatibus; cuius exemplum eſt huiuſmodi.

Prima perſona communis generis. ܐܢܐ ego. ܚܢܢ nos.

Secũda perſona maſculini generis. ܐܢܬ tu. ܐܢܬܘܢ vos.

Secunda

Secunda persona fœmin. generis. ܐܢܬܝ tu. ܐܢܬܝܢ vos.

Tertia persona masculini generis. ܗܘ ille. ܗܢܘܢ illi.

Tertia persona fœminini generis. ܗܝ illa. ܗܢܝܢ illæ.

Ex pronominibus simplicibus quædam appellantur ܡܚܘܝܢܐ idest, annuētia, seu indicatiua, vel demōstratiua, cuiusmodi sunt

ܗܢܐ hic. ܗܕܐ hæc. ܗܘ ille. ܗܝ illa.

ܗܘ ipse. ܗܝ ipsa. ܗܢܘܢ ipsi. ܗܢܝܢ ipsæ.

ܗܢܘܢ illi. ܗܢܝܢ illæ. ܗܠܝܢ hi, vel hę, seu isti, vel istę: est enim communis generis, & habet supra secundam litteram ܶ, diciturq. proprie de rebus vicinis.

Notandum est secundo, pronomen secundæ personę fęminini generis numeri singularis, scilicet ܐܢܬܝ in fine habere elementum ܝ omnino quiescens; quod quidem ponitur *solum*, vt illud distinguat à pronomine secundæ personę masculini generis eiusdem numeri. Rursum hæc quatuor pronomina numeri multitudinis, scilicet ܗܢܘܢ & ܗܢܝܢ cum ܶ supra ܗ, & puncto ex inferiori eius parte; & ܗܢܘܢ & ܗܢܝܢ cum ܳ supra ܗ & puncto ex superiori ipsius parte, & alia quædam pronomina, vt patet ex eorum præmissa explicatione, ab inuicem differunt etiam quoad significationem: duo enim priora, quorū vnum est masculini generis; alterū vero fœminini; rem præsentem, & quæ in medio est, indicant: & Latine exponuntur isti, & istæ, seu ipsi, & ipsæ: duo vero posteriora, quæ eodem modo

modo genere inter se differunt, rem distantem, absentemq. ostēdunt; quamquam aliquando inter se confundantur.

Notandum est tertio, quędam pronomina interdum verborum vicem gerere, vt Ioan. 18. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܐܢܐ ܐܢܐ

dicit eis Iesus, quod ego sum. & Matth. 20.

ܐܘ ܥܝܢܟ ܒܝܫܐ ܕܐܢܐ ܛܒ ܐܢܐ܀

Aut oculus tuus malus est, quia ego bonus sum, & Ioan. cap. 17.

ܗܢܘܢ ܐܢܘܢ ܕܝܢ ܚܝܐ ܕܠܥܠܡ ܕܢܕܥܘܢܟ ܕܐܢܬ ܐܢܬ

ܐܠܗܐ ܕܫܪܪܐ ܒܠܚܘܕܝܟ܀

Hæc est autem vita, quæ est in sæculum, seu æterna, vt cognoscant te quod tu es Deus veritatis solus. & 13.

ܐܦ ܐܢܬܘܢ ܟܠܟܘܢ ܕܟܝܐ ܐܢܬܘܢ܀

Et vos omnes mundi, seu puri estis. & Matth. 25.

ܝܕܥ ܗܘܝܬ ܠܟ ܕܓܒܪܐ ܐܢܬ ܩܫܝܐ܀

Sciebam te, quod vir es durus. & Psal. 82. iuxta Chal. 81. iuxta Latinos. ܐܢܐ ܐܡܪܬ ܕܐܠܗܐ ܐܢܬܘܢ܀ Ego dixi quod dij estis. & alibi sæpe. Duo tamen scilicet ܐܢܘܢ & ܐܢܝܢ cum sunt pronomina, fere semper sunt patientia, idest in casu, quem verbum non ante se, sed post se postulat, collocantur: & tunc ܐܢܘܢ significabit, eos. ܐܢܝܢ vero eas. vt Matth. 20.

ܩܡ ܝܫܘܥ ܩܪܐ ܐܢܘܢ܀ Surrexit Iesus & vocauit eos.

& Psalm. 106. iuxta Chaldæos. 105. iuxta Latinos.

ܘܗܠܟ ܐܢܘܢ ܒܬܗܘܡܐ ܐܝܟ ܕܒܡܕܒܪܐ܂ ܘܦܪܩ ܐܢܘܢ
ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܒܥܠܕܒܒܐ܂ ܘܦܪܩ ܐܢܘܢ ܡܢ ܐܝܕܐ ܕܐܠܘܨܐ

Et abire,seu ambulare fecit eos in abysso sicut in deserto; & saluauit eos de manu inimici,& liberauit eos de manu tribulantis, seu cogentis,vel coangustantis. Et Psal.78.iuxta Chal.77.iuxta Latinos. ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܥܢ ܘܝܕܥܢ ܐܢܝܢ܂

Quæ audiuimus, & cognouimus eas, scilicet ea. Fœmininum enim est pro neutro positum, & Act. 27.

ܘܦܣܩܘ ܐܘܓܝܢܘܣ ܡܢ ܐܠܦܐ ܘܫܒܩܘ ܐܢܝܢ ܒܝܡܐ܂

Et absciderunt anchoras a naui, & laxauerunt eas in mare. Et Apocalypsis 7,

ܐܚܠܠܘ ܐܣܛܠܐ ܕܝܠܗܘܢ ܘܚܘܪܘ ܐܢܝܢ ܒܕܡܗ ܕܐܡܪܐ܂

Lauarunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine agni. Et Lucæ 24.

ܘܐܬܚܙܝܘ ܒܥܝܢܝܗܘܢ ܡܠܐ ܗܠܝܢ ܐܝܟ ܫܢܝܬܐ ܘܠܐ ܗܝܡܢܘ ܐܢܝܢ

Et visa sunt in oculis eorum verba ista sicut delira, seu stulta, & non crediderunt illis.

Cum vero verbi substantiui vicem gerunt,ambo consentiunt cum omnibus personis numeri tamen multitudinis, & significant,sumus,estis,sunt: sed ita tamen vt ܐܢܘܢ referatur ad masculina. ܐܢܝܢ vero ad fœminina,vt Matth. 5.

ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܡܠܚܗ ܕܐܪܥܐ܂ Vos estis sal terræ. Et ibidē.

ܐܢܬܘܢ ܐܢܘܢ ܢܘܗܪܗ ܕܥܠܡܐ܂ Vos estis lux mundi.

& Lucæ 24. ܘܐܢܬܘܢ ܐܢܬܘܢ ܣܗܕܐ ܕܗܠܝܢ .

Et vos estis testes horum: & Psal. iuxta Chal. 39. iuxta Lat. 38.

ܘܐܝܟ ܗܠܐ ܐܢܘܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ :

Et tamquam vapor sunt omnes filij hominum. Et Lucæ 24.

ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ ܡܢܐ ܐܢܝܢ ܡ̈ܠܐ ܗܠܝܢ ܕܡܬܡܠܠܝܢ ܐܢܬܘܢ .

Et dixit illis, quæ sunt verba ista, quæ loquimini.
Et Matthæi 10.

ܕܝܠܟܘܢ ܕܝܢ ܐܦ ܡܢܘܬܐ ܕܪܝܫܟܘܢ ܟܠܗܝܢ ܡܢܝܢ ܐܢܝܢ .

Vestri autem & capilli capitis vestri omnes numerati sunt.

Notandum est quarto, duo ex enumeratis pronominibus, scilicet ܗܘ ipse, & ܗܝ ipsa: si ab illis auferatur subiectum punctum, idem significare, numero tamen singulari, quod significant ܐܢܬ & ܐܝܬ scilicet, sum, es, est. vnde dici potest ܗܘ esse singulare vocis ܐܢܬ, quia refertur ad masculina. ܗܝ vero singulare vocis ܐܢܬܝ, quia refertur ad fœminina. & tunc ܗ, quod habent, omnino occultatur, ita vt ܗܘ legatur quasi u Latinum, ܗܝ vero, quasi i. Sed circa constructionem istarum particularum obseruandum est ipsas fere semper postponi nominibus, vt in subiectis patet exemplis.

Matth. 26. : ܕܠܡܐ ܐܢܐܗܘ ܪܒܝ Nunquid ego sum rabbi.

Psal. 118. ܣܬܪܝ ܘܓܘܣܝ ܐܢܬܗܘ .

Protector meus, & refugium meum tu es. & Psalm. 142.

ܡܛܠ

ܡܛܠ ܕܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܝ. Quoniã tu es Deus meus. & Ioa. 17

ܘܟܠܡܕܡ ܕܕܝܠܝ ܗܘ ܕܝܠܟ ܗܘ : ܘܕܝܠܟ ܕܝܠܝ ܗܘ.

Et omnis res, quæ mea eſt, tua eſt ; & tua mea eſt. & Pſalm. 62. iuxta Chal. 61. iuxta Lat. ܒܐܠܗܐ ܗܘ ܦܘܪܩܢܝ ܘܐܝܩܪܝ.

In Deo eſt ſalus mea, & honor meus. & Matth, 12.

ܢܝܪܝ ܓܝܪ ܒܣܝܡ ܗܘ ܘܡܘܒܠܝ ܩܠܝܠܐ ܗܘ..

Iugum meũ enim ſuaue eſt, & onus meũ paruum, ſeu lene eſt. & Pſa. 73. iuxta Chal. 72. iuxta Lat. ܡܢܬܝ ܒܐܠܗܐ ܗܘ ܠܥܠܡ

Pars mea in Deo eſt in æternum. & Pſalm. 24. iuxta Chald. & 23. iuxta Latinos. ܕܡܪܝܐ ܗܝ ܐܪܥܐ ܒܡܠܐܗ..

Domini eſt terra cum plenitudine eius.

Sed hic prætereundum non eſt diſcrimen, quod eſt inter Orientales Chaldæos remotiores, & propinquiores de modo legendi prædictas particulas, cum vocibus poſtponuntur ; Sciendum enim eſt ܗܘ , ſi poſtponatur nomini perfecto ſingularis numeri, cuius penultima ܿ afficitur, proferri vna cum illo, & vnam ſyllabam cum ſyllaba vltima nominis efficere, mutato ܿ quod eſt ſupra penultimam, in ܼ , vt patet & in præmiſſis, & in ſubiectis exemplis. Pſal. 78. iuxta Chaldæ. 77. iuxta Latinos.

ܥܗܕܘ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܡܥܕܪܢܗܘܢ.

Et rememorati ſunt, ſeu meminerunt, quod Deus eſt adiutor eorum. & Leuitici cap. 17.

ܠܐ ܬܬܩܪܒ ܠܡܓܠܝܘ ܥܘܪܝܬܗܝܢ ܩܪܝܒܢ ܐܢܝܢ ܘܥܘܠܐ ܗܘ:

Non accedes ad reuelandum turpitudinem earum, proximæ ſunt, & iniquitas eſt. Eodem modo fit cum alijs vocibus ſimili-

bus, quæ vt nomen perfectum desinunt, vt ܡܢܐ ܗܘ quid est,

ܗܢܘ ܗܘ hic est, ܡܢܘ ܗܘ quis est; &c.

Si vero postponatur alijs vocibus, eodem modo se habere, nulla tamen facta mutatione vocalis supra penultimam in ܳ . vnde si aliqua vocalis est supra penultimam, immota remanet; vt illud ad Galathas 3.

ܘܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܣܪܝܩܐܝܬ ܗܘ ܣܝܒܪܬܘܢ ܘܐܠܘ ܕܝܢ ܣܪܝܩܐܝܬ

Et hæc omnia frustra sustinuistis? & vtinam autem frustra.

& Ioan. 13. ܟܠܗ ܓܝܪ ܕܟܝܐ ܗܘ . Totus enim mundus est.

Si vero nulla est vocalis, vltima vocis consonans quasi afficitur ܶ vocali ipsius particulæ ܗܘ vt & in præmissis & in subiectis perspicitur exemplis. Psalm. 57. iuxta Chald. 56. iuxta Latin.

ܡܛܝܒ ܗܘ ܠܒܝ ܐܠܗܐ : ܡܛܝܒ ܗܘ ܠܒܝ :

Paratum, seu extructum est cor meum Deus, paratum est cor meum. & Psal 142. ܡܛܠ ܕܥܠܝܟ ܗܘ ܐܬܬܟܠܬ :

Quoniam supra te, seu in te confisus sum. & Psalm. 144.

ܩܪܝܒ ܗܘ ܡܪܝܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܢ ܠܗ .

Prope, seu propinquus est Dominus ijs, qui inuocant eum, & Mat. 13. ܗܘ ܗܘ ܕܫܡܥ ܡܠܬܐ : ille est, qui audit verbũ.

Simili fere modo se habet particula ܗܝ . Aduertendum tamen est vocalem supra penultimam nominis in ܐ desinentis, cui ܗܝ subditur, in aliam non commutari apud propinquiores Orientales, apud vero remotiores commutari in ܳ vt videre est, tum in supra citatis, tum in his locis, Leuitici 17. ܡܛܠ

ܡܛܠ ܕܩܪܝܒܬܐ ܗܝ ܕܐܡܟ : Quia proxima est matris tuę.

Matth. 13. ܘܗܘ ܙܥܘܪ ܗܘ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܙܪ̈ܥܘܢܐ : ܡܐ ܕܪܒܐ

ܕܝܢ ܪܒ ܗܘ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܝܪ̈ܩܘܢܐ .

Et ipsum minus est omnibus seminibus; cum autem creuerit, maius est omnibus oleribus. & Mar. 13.

ܘܡܢܐ ܗܝ ܐܬܐ ܡܐ ܕܩܪ̈ܝܒܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ ܠܡܫܬܠܡܘ :

Et quod signum erit, quando vicina erunt hæc omnia consummari, &c. In quibus locis remotiores Orientales cum ܝ supra penultimam legunt ista nomina sic, ܩܪܝܒܬܐ ܗܝ proxima est. ܙܥܘܪܐ ܗܘ minus est. ܪܒܐ ܗܘ maius est. ܡܕܡ ܗܘ quod est, seu erit. Item pronomen ܗܕܐ idest hæc, cuius penultima afficitur ܐ, cum particula ܗܘ, a propinquioribus Orientalibus cōmutato ܐ in ܘ supra penultimam legitur sic, ܗܕܐ ܗܝ hæc est : a remotioribus vero cōmutato ܐ in ܝ sic, ܗܕܐ ܗܝ hæc est. Cum autem ܗܘ alijs postponitur vocibus, eodem fere modo se habet, quo ܗܘ vt diximus. Vltima enim vocis consonans, cui postponitur ܗܘ quasi afficitur ܘ vocali ipsius particulæ ܗܘ vt in subiectis indicatur exemplis, vt

Leuitici 17. ܚܬܟ ܗܝ ܠܐ ܬܓܠܐ ܥܪܛܠܝܘܬܗ :

Soror tua est, non reuelabis turpitudinem eius. & ibidem.

ܥܪܛܠܝܘܬܐ

ܥܪܛܠܝܘܬܐ ܕܚܬܐ ܕܐܒܘܟ ܠܐ ܬܓܠܐ ܩܪܝܒܬܐ ܗܝ ܕܐܒܘܟ

Turpitudinem sororis patris tui non reuelabis; proxima est patris tui. & cap. 18. ܐܡܟ ܗܝ ܠܐ ܬܓܠܐ ܥܪܛܠܝܘܬܗ .

Mater tua est, non reuelabis turpitudinem eius. & Psalm. 22. iuxta Chaldæos. 21. iuxta Latinos.

ܡܢ ܩܕܡܝܟ ܗܝ ܬܫܒܘܚܬܝ ܒܥܕܬܐ ܪܒܬܐ .

A conspectu tuo est gloria, seu laus mea, in ecclesia magna. & Psalm. 50. iuxta Chald. 49. iuxta Latinos.

ܡܛܠ ܕܕܝܠܝ ܗܝ ܟܠܗ ܚܝܘܬܐ ܕܕܒܪܐ .

Quoniam meum est omne animal deserti, & Matth. 5.

ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܡܣܟܢܐ ܕܕܝܠܗܘܢ ܗܝ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ .

Beatitudo ipsis pauperibus; quoniam illorum est regnum cœli.

Notādum est quinto, interdum prædictas particulas in oratione collocari vel confirmationis, vel elegantiæ causa. Confirmationis quidem, vt Psalm. 89. iuxta Chald. 88. iuxta Latinos.

ܬܒܘܪ ܘܚܪܡܘܢ ܠܫܡܟ ܗܢܘܢ ܡܫܒܚܝܢ :

Tabor, & Hermon nomen tuum ipsum laudant. & Psal. 146.

ܘܠܗܘܢ ܗܘ ܝܐܐ ܠܗ ܬܫܒܘܚܬܐ . Et illi ipsi, seu ipsimet conuenit, seu decet laus. & Marci 13.

ܡܕܡ ܕܠܟܘܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܠܟܘܢ ܗܘ ܐܡܪ ܐܢܐ :

Rem, quam vobis dico, omnibus vobis ipsam dico. & Ioa. 14.

ܗܘ ܗܘ ܡܚܒ ܠܝ : Illemet diligit me. & Ioa. 15.

ܠܐ ܗܘܐ ܐܢܬܘܢ ܓܒܝܬܘܢܢܝ ܐܠܐ ܐܢܐ ܗܘ ܓܒܝܬܟܘܢ .

Non

Non vos elegistis me, sed egomet elegi vos. Elegantiæ vero, vt Mat. 6. : ܟܠܗܝܢ ܓܝܪ ܗܠܝܢ ܥܡܡܐ ܕܥܠܡܐ ܗܘ ܒܥܝܢ ܠܗܝܢ :
Omnia enim hæc populi mundi petunt ea. & Ioan. 8. ܐܝܟܢܐ ܕܐܠܦܢܝ ܐܒܐ ܗܟܢܐ ܗܘ ܡܡܠܠ ܐܢܐ :
Sicut docuit me pater, sic loquor. Et alibi passim apud scriptores huiusmodi loquendi formulæ reperiuntur.

Hic porro silentio prætereundum non est id, quod quidam docet, in his videlicet, & similibus locis, cũ reperitur ܗܘ subintelligi ܡܕܡ, cum vero ܗܝ, ܨܒܘܬܐ, quorum quidem nominum alterum est generis masculini, fœminini alterum, vtrumque vero, hic rem, significare potest. vt illud Pauli ܡܕܝܢ ܠܫܢܐ ܠܐܬܐ ܗܘ ܣܝܡܝܢ : Ergo linguæ in signũ positæ sunt. huiusmodi locum ad verbum Chaldaice explicat sic, ܠܫܢܐ ܠܡܕܡ ܐܬܐ ܣܝܡܝܢ : idest, Linguæ in rẽ signi sunt positæ. Id tamen mihi nec satisfacit, nec satis probabile videtur, cum multa sint loca, vt ex dictis constat, quibus huiusmodi explicandi modus recte, apteq. quadrare non possit. Deinde huiusmodi explicandi modus tantum abest, vt facilitatem, locorũque intelligendorum claritatem nobis afferat, vt etiam nouam difficultatem exhibeat, tenebrasq. locis offundat.

Notandum est sexto, pronomina composita, seu affixa esse illa, quæ componuntur, seu affigũtur vocibus in fine; de quibus supra cap. 15. diximus, & lib. 3. dicemus. Hic autem sciendum est, prædicta pronomina affigi particulæ ܕܝܠ, quæ quidem per se nihil significat: sed cum pronominibus affixis coniunctũ varias refert personas non aliter, quam pronomen possessiuum, meus, tuus, suus: cuius exemplum subiecta tabella indicat.

Prima

Prima persona com.gen.	ܕܝܠܝ	meus, mea, vel mei, meæ.
	ܕܝܠܢ	noster, nostra, vel nostri, nostræ.
Secunda pers. masc.gen.	ܕܝܠܟ	tuus, tua, vel tui, tuæ.
	ܕܝܠܟܘܢ	vester, vestra, vel vestri, vestræ.
Secunda pers. fœm.gen.	ܕܝܠܟܝ	tuus, tua, vel tui, tuæ.
	ܕܝܠܟܝܢ	vester, vestra, vel vestri, vestræ.
Tertia persona masc.gen.	ܕܝܠܗ	suus, sua, vel sui, suæ.
	ܕܝܠܗܘܢ	eorum, vel sui suæ.
Tertia persona fœm.gen.	ܕܝܠܗ̇	suus, sua.
	ܕܝܠܗܝܢ	earum, vel sui, suæ.

Præterea sciẽdum est prædicta affixa annecti præpositioni ܠ, quæ cum dandi, vel accusandi casum indicet, eadem quoque pronomina datiui, vel accusatiui casus esse, indicabit, vt

ܠܝ mihi, me. ܠܢ nobis, nos. ܠܟ tibi, te. ܠܟܘܢ vobis, vos.

ܠܟܝ tibi, te. ܠܟܝܢ vobis, vos. ܠܗ ei, eum. ܠܗܘܢ eis, eos.

ܠܗ̇ ei, eam. ܠܗܝܢ eis, eas. Et hęc de pronomine.

LIBRI SECVNDI FINIS.

GEOR-

GEORGII AMIRAE
SYRI EDENIENSIS
E LIBANO.

GRAMMATICAE
LINGVAE CHALDAICAE, SIVE SYRIACÆ
DE VERBO, ET EIVS ACCIDENTIBVS.
LIBER TERTIVS

De verbi definitione.
CAPVT I.

Erbo a varijs variæ attribuuntur definitiones; quæ omnes ad has, quas in medio afferemus, facili negotio reuocari possunt. Primo igitur definitur in quodam fragmento Eliæ hoc modo.

ܡܠܬܐ ܐܝܬܝܗ ܕܐܟܚܕܐ ܡܫܘܕܥܐ
ܙܒܢܐ ܕܥܒܪ ܘܕܩܐܡ ܘܕܥܬܝܕ ܀

Ideſt, verbum eſt, quod ſimul denunciat, ſeu ſignificat tempus, quod præterijt, & quod ſtat, ſeu præſens eſt, & quod futurū eſt. Et dans exemplum ait: ܐܝܟ ܩܡ ܀ ܩܐܡ : ܢܩܘܡ :

vt surrexit, seu stetit, surgit, & surget. Sed hæc definitio non videtur esse omnino perfecta, quia sunt multa verba, vt dicemus, quæ vel carent præterito, vel futuro, ac proinde non simul omnia tempora significant. Secundo ab eodem in sua Grammatica traditur alia definitio, quam etiam docet autor Grammaticæ Arabico sermone declaratæ.

ܡܠܬܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܩܠܐ ܕܡܫܘܕܥܢܐ ܕܙܒܢܐ ܗܘ ܕܡܢܬܗ
ܟܕ ܡܬܦܪܫܐ ܠܐ ܡܫܘܕܥܐ ܡܕܡ.

Verbum est vox, quæ significatrix temporis, illa, cuius pars, cũ separatur non significat aliquid. Hæc definitio est bona, sed potius Logicæ est, quam Grammaticæ. Tertio tradit aliam Ioannes Estunoio in sua Grammatica, quam etiam refert autor Grãmaticæ Arabico sermone declaratæ; quæ est huiusmodi.

ܡܠܬܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܡܢܬܐ ܬܪܝܢܝܬܐ ܕܡܡܠܠܐ ܕܡܫܘܕܥܐ
ܥܡ ܙܒܢܐ ܠܗܘ ܡܕܡ ܕܥܒܕ ܐܢܫ ܐܘ ܚܐܫ.

Verbum est pars secunda orationis, quæ significat cum tempore illud quid, seu illam rem, quam facit quis, aut patitur. Quæ definitio videtur esse facilior, & clarior, & Grammaticæ accommodatior; & ideo amplectenda est. Et quamuis in ea verbum tamquam secunda orationis pars habeatur: nobis tamen multo fortassis meliorem methodum sequentibus iuxta Latinos tertio loco, illud & numerare, & collocare placuit. Cum enim primum nomen, ac pronomen in oratione esse debeat, deinde verbum, quod nomen, seu pronomen ante se postulat, rectus ordo requirit, vt primus nomini, pronomini secundus, tertius verbo tribuatur locus.

De verbi accidentibus.

CAP. II.

VErbo omissis multis alijs, quæ ex ijs, quæ dicemus, facile colli-

colliguntur, hæc præcipue accidunt, ܙܢܐ modus. ܙܒܢܐ tempus. ܦܪܨܘܦܐ persona. ܓܢܣܐ genus. ܡܢܝܢܐ numerus. ܡܬܦܠܓܢܘܬܐ casus. ܐܝܟܢܝܘܬܐ qualitates. ܫܘܘܕܥܐ coniugatio. ܢܩܝܦܘܬܐ affixio. ܪܘܟܟܐ ܘܩܘܫܝܐ lenitas & aſperitas. De quorum ſingulis breuiter tractandum eſt. Modus igitur triplex eſt, indicatiuus, imperatiuus, & infinitiuus, quamuis nec primo, nec vltimo modo in hoc præſertim ſenſu inditum eſſe nomen inuenerim, vltimum enim quidam appellant ܡܠܬ ܫܡܐ ideſt, verbum nominis, ſeu participium, de quo *infra* commodius: nunc poteſt appellari ܙܢܐ ܕܠܐ ܡܬܚܡܢܐ modus interminatus, ſeu vt Latini, infinitiuus. Primus autem dici etiam poteſt ܙܢܐ ܡܚܘܝܢܐ modus oſtenſiuus, ſeu indicatiuus. & ita nos deinceps hos modos, quoties eorum facienda erit mẽtio, appellabimus. Secundus demum modus ab omnibus appellatus eſt ܦܘܩܕܐ ideſt, imperator, ſeu imperatiuus. *Solet e*tiam dici ܦܘܩܕܢܐ ideſt, prçceptum, imperatum, ſeu mandatũ. Tempus item eſt triplex, præteritum, præſens, & futurum. Primum dicitur ܙܒܢܐ ܕܥܒܪ tempus, quod prçterijt, ſeu tranſijt. Secũdum ܙܒܢܐ ܕܩܐܡ tempus quod ſtat, ſeu ſurgit, ſeu prçeſt. Tertium ܙܒܢܐ ܕܥܬܝܕ tempus quod paratum eſt: quod quidẽ ſic dicitur, vel quia ipſum cæteris temporibus tranſactis paratum ſit aduenire, vel certe quia aliquid futurum paratum fieri

significat; ܡܛܝܒ ܡܛܝܒ enim est participium a verbo ܛܝܒ quod parare significat. Eadem fere voce ad idem tempus indicandū vtuntur Hebræi. Circa porro hęc tempora obseruanda sunt nō-nulla; Primo huiusmodi tempora apud Chaldęos, sicut etiam apud Hebræos eodem, quo numerauimus ordine disponi, ita, vt primum incipiant a præterito, ab hoc deinde veniant ad præsens: inde postea ad futurum. Incipiunt autem a tertia persona gen. masc. num. sing. præsertim in præterito, quia in hoc tempore præcipue est simplicior cæteris, & est radix, seu principiū, a quo reliquorum temporum voces deriuantur. Secundo obseruandum est ex prædictis temporibus nexu quodam coniunctis constitui, seu potius suppleri illa duo tempora, quæ a Latinis appellantur plusquam perfectum, & imperfectum, hoc modo. si accipiatur præteritum alicuius verbi, cuius videlicet in explicanda aliqua re vtimur significatione; deinde si sumatur præteritum verbi ܗܘܐ idest, fuit, quod quidem verbum genere, numero, & persona cum verbo præcedenti consentire debeat, statim in lingua Chaldaica plusquam perfectum habebitur. Vnde primum pręteritum pro varietate verborum varias res significantium variatur, præteritum vero ܗܘܐ quoad verbum seu vocem nullo pacto variari potest. Sed id totum his exemplis subiectis facili negotio declaratur; Marci 3.

ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܕܫܡܥܘ ܗܘܘ ܟܠ ܕܥܒܕ ܐܬܘ ܠܘܬܗ :

Turbæ multæ, quæ audierant omne, quod faciebat, venerunt ad eū. Et Mat. 26. ܘܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܐܬܐ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ

Et dederat eis signum Iuda traditor, & Ioan. 19.

ܘܒܗ ܒܓܢܬܐ ܩܒܪܐ ܚܕܬܐ ܕܐܢܫ ܥܕܡܐ ܠܐ

ܐܬܬܣܝܡ ܗܘܐ ܒܗ ..

Et in ipso hortu sepulchrum nouum, in quo nemo adhuc positus erat. & 20.

ܬܐܘܡܐ ܕܝܢ ܚܕ ܡܢ ܬܪܥܣܪ ܗܘ ܕܡܬܐܡܪ ܬܐܡܐ. & 20.

ܬܐܘܡܐ ܠܐ ܗܘܐ ܬܡܢ ܗܘܐ ܥܡܗܘܢ ܟܕ ܐܬܐ ܝܫܘܥ.

Thomas autem vnus ex duodecim ille, qui dicitur Didymus, non fuerat ibi cum illis quando venit Iesus. Vbi, ܐܬܬܣܝܡ ܗܘܐ positus erat. ܝܗܒ ܗܘܐ dederat. ܫܡܝܥ ܗܘܘ audierāt. ܠܐ ܗܘܐ ܗܘܐ non fuerat; vides aperte duo prę-terita simul posita & genere, numero, & personā consentientia; vt supra dictum est, supplere vicem plusquam perfecti, & primum præteritum iuxta sermonis diuersitatem, quoad vocem variari, non autem secundum. Sin vero sumatur pręsens alicuius verbi, cuius præterito imperfecto vti volumus, & præteritum ܗܘܐ; quod sit eiusdem generis, numeri, & personę, cum dicto pręsenti, vt de plusquam perfecto dictum est, habebitur præteritum imperfectum, vnde etiam præsens mutatur quoad vocem, iuxta verborum mutationem; non autem præteritum ܗܘܐ, vt clare in his exemplis perspicitur. Lucæ 23.

ܘܡܣܟܐ ܗܘܐ ܕܢܚܙܐ ܐܬܐ ܚܕܐ ܡܢܗ:

Sperabat, vt aliquod signum videret ab eo. & ibidem.

ܪܓܐ ܗܘܐ ܓܝܪ ܠܡܚܙܝܗ ܡܢ ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܡܛܠ

ܕܫܡܝܥ ܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܣܓܝܐܬܐ:

Cupiebat, seu cupiens erat enim videre eum ex tempore multo, quia audiebat de eo multa. & Marci 12.

ܘܟܠܗ ܟܢܫܐ ܫܡܥ ܗܘܐ ܠܗ ܒܒܣܝܡܐܝܬ:

Et omnis turba audiebat eum delectabiliter, vel suauiter. & 14.

ܘܟܠܗ

ܒܳܬܰܪ ܬܪܶܝܢ ܝܰܘܡܺܝܢ ܗܘܳܐ ܗ̱ܘܳܐ ܦܶܨܚܳܐ ܕܦܰܛܺܝܪ̈ܶܐ ܘܒܳܥܶܝܢ
ܗ̱ܘܰܘ ܪ̈ܰܒܰܝ ܟ̈ܳܗܢܶܐ ܘܣܳܦܪ̈ܶܐ :

Post duos dies erat Pascha azymorum,& quærebant summi sacerdotum,& Scribę.

Solet interdum loco præsentis prędicti poni futurum cum præterito ܗܘܳܐ ad significandum imperfectum modi coniunctiui, vt videre est in his locis. Marci 1.

ܗܽܘ ܕܶܝܢ ܟܰܕ ܢܦܰܩ ܫܰܪܺܝ ܗ̱ܘܳܐ ܡܰܟܪܶܙ ܣܰܓܺܝ ܘܰܐܦܺܝܣ
ܠܡܶܠܬܳܐ ܐܰܝܟ ܕܠܳܐ ܢܶܫܟܰܚ ܗ̱ܘܳܐ ܝܶܫܽܘܥ ܓܰܠܝܳܐܺܝܬ
ܠܡܶܥܰܠ ܠܡܕܺܝܢ݂ܬܳܐ ..

Ipse autem cum egressus est, incœperat prædicans multum, & nunciauit ipsum verbum, ita, vt non posset Iesus manifeste ingredi ciuitatem. & cap. 3.

ܘܶܐܬܟܰܢܫܘ ܟ̈ܶܢܫܶܐ ܬܽܘܒ : ܐܰܝܟ ܕܠܳܐ ܢܶܫܟܚܽܘܢ ܗ̱ܘܰܘ
ܠܰܚܡܳܐ ܠܡܶܐܟܰܠ ..

Et congregatæ sunt turbæ etiam, ita, vt non possent panem comedere.

Ex dictis facile colligitur magno cum iudicio prædicta tempora a Chaldæis esse suppleta. Nam cum hæc apud eos habere non possent formationem distinctam ab alijs, posita sunt quædam tempora inter se modo dicto consentientia, vt vnum augẽdo, alterum diminuendo ne dicam contemperando alterius significationem; simul ambo illorum temporum vicem gerere possent. Nam plusquam perfectum, vt nomen ipsum declarat, significat actionem magis perfectam,& absolutam, quam significet simpliciter perfectum; huic autem apud Chaldæos sine dubio duo supradicta præterita æquiualent,& actionem perfe-

ctiorem

ctiorem, absolutioremq. quam vnum perfectum simplex, significant. Item imperfectum, vt nomen eius etiam per se indicat, rem imperfectam, seu partim factam, partim non factam significat: vnde quatenus ostendit rem factam accedit ad præteritum, ad præsens vero quatenus non factam; quo fit, vt præteritum, & præsens simul posita illius vicem apte suppleant. Eodem fere modo plusquam perf & imperf. suppletur apud Arabes. quomodo autē tēpora inter se permutētur, infra indicabimus.

Personæ sunt tres tantum, vt apud Latinos, ܦܪܨܘ̈ܦܐ ܩܕܡܝܐ persona prima. ܬܪܝܢܐ secunda. ܬܠܝܬܝܐ tertia.

Genus autem est duplex in verbis ܕܟܪܢܝܐ masculinum, & ܢܩܒܬܢܝܐ fœmininum; quomodo deinde genus in verbis cognoscatur, ex ijs, quæ in verborum coniugationibus dicemus, clare patebit.

Numerus est etiam duplex ܡܦܪܫܢܝܐ singularis, & ܣܓܝܐܢܝܐ pluralis.

Tres litteræ ex ܒܝܘܠ cadunt verbis ܝ, ܘ, & ܠ; Sed hæc postrema infinitiuo tantum: vt Psalm. 27.

ܟܕ ܩܪܒܘ ܠܝ ܒܝܫܐ ܠܡܐܟܠ ܒܣܪܝ ..

Cum appropinquauerunt, seu accesserunt mihi mali comedere, seu ad comedendum carnem meam. Et Psalm. 31.

ܕܚܙܝܬ ܡܘܟܟܝ: ܘܝܕܥܬ ܐܘܠܨܢܐ ܕܢܦܫܝ ..

Quoniam vidisti humilitatem meam, & sciuisti in angustia animæ meæ. Vbi vides cecidisse ܝ supra verbum ܝܕܥܬ, & ܘ

supra

supra ܦܬܠܐ & \\ supra ܡܕܒܠܐ. Qualitates in verbis tres sunt præcipue; verba enim alia sunt actiua, alia passiua, alia inhærentia, seu neutra, de quorum diuisione infra commodius. nunc ad verborum inflexionem, a qua maior percipitur vtilitas accedamus.

De constitutione, appellatione, ac definitione coniugationum.

CAP. III.

QVam obscure, & confuse de his coniugationibus nostri Grammatici tractent, vix credit, qui eos non peruoluit. Quare vt hæc res adeo vtilis facile, & clare intelliga tur; constituemus quasdam classes, seu quædam coniugationũ genera, ad quę singulæ verborum species reuocari possint; deinde in singulis coniugationum generibus, subijciemus quasdam notationes, vel obseruationes, quibus ostendatur conueniētia, & differentia inter species, quæ ad idem genus reducuntur, & declaretur quidquid ad eas pertinere videbitur; quæ omnia si quis huius nobilis linguæ studiosus obseruauerit, ne dubitet, quin omnia verba facillime inflectat.

Obseruādum est primo, verborum coniugationes tribus potissimum nominibus solitas esse Syriace appellari. Primo ܟ̈ܝܠܐ idest, mensurę, quod videlicet vno alicuius coniugationis verbo, cætera verba metimur, similique modo inflectimus. Secundo ܦܘܩܕܐ quod Arabes dicunt التصريف & licet hoc nomen alias possit habere significationes: hic tamen vt ad rem spectat, reddi potest Latine variatio, quod scilicet verba in varia tempora, variasq. personas varientur, ac discriminētur. Tertio ܫܘܪܒܐ quasi ramorum productio, ac propagatio

ducta

ducta metaphora ab arboribus, quæ ſicut emiſſis germinibus in varios ramos protenduntur, ac porriguntur: ſic verba in varios modos, varia tempora, perſonasq. varias protenduntur & propagantur.

Obſeruandum eſt ſecundo apud nos omnia verba in voce actiua, aut vnius, aut duarum eſſe ſyllabarum. Quæ ſunt vnius, aut habent motionem in fine, aut non: quæ habent, conſtituũt primum genus coniugationum: vt ܒܢܐ· ædificauit. ܚܕܝ gauiſus eſt: quæ non habent, conſtituunt ſecundum, vt ܕܒܪ duxit; Quæ porro ſunt duarum ſyllabarum, aut ſupra primam conſonantem habent ܰ, aut non: quę habent, rurſus vel habent ſupra penultimam ܶ, vel non, ſi habent, conſtituunt tertium genus, vt ܕܟܝ mundauit. ܐܣܝ ſanauit; ſin autem non habent, conſtituunt quartum genus, vt ܦܪܘܩ liberauit. Quę demum ſupra primam ܰ non habent, conſtituunt quintũ genus; & ita ad hæc quinque genera coniugationum reducuntur omnes fere verborum ſpecies, ſingulæ tamen ad illud genus, cuius definitio illis quadrare poteſt.

Primum autem genus ſic deſcribitur,

ܩܕܡܝܐ ܐܝܬܘܗܝ ܕܚܕ ܦܣܘܩܐ ܒܚܪܬܗ ܡܬܬܙܝܥܢܐ :

Primum eſt vnius ſyllabæ in extremo motum;

ܬܪܝܢܐ ܐܦ ܐܝܬܘܗܝ ܕܚܕ ܦܣܘܩܐ ܒܚܪܬܗ ܠܐ ܡܬܬܙܝܥܢܐ :

Secundum eſt etiam vnius ſyllabæ in extremo immotum.

ܬܠܝܬܝܐ ܐܝܬܘܗܝ ܕܬܪܝܢ ܦܣܘܩܐ ܒܫܘܪܝܐ ܦܬܝܚܐ
ܘܒܚܪܬܗ ܡܬܬܙܝܥܢܐ :

Tertium eſt duarum ſyllabarum in principio apertum, & in extremo motum.

ܘܚܝܠܐ ܠܐܒ ܐܬܒܣܡ ܘܒܐܢܫ ܡܫܝܚܐ ܒܟܗܢܘܬܐ ܦܟܝܫܐ

ܕܐܣܝܘܬܐ ܠܐ ܡܬܒܥܐ ܐܝܟ ܣܢܐ :

Quartum quoque est duarum syllabarum in principio apertũ in extremo immotum.

ܡܬܟܦܪܐ ܐܦ ܐܬܒܣܡ ܘܒܐܢܫ ܡܫܝܚܐ ܠܐ ܒܟܗܢܘܬܐ ܦܟܝܫܐ

ܘܠܐ ܕܐܣܝܘܬܐ ܡܬܒܥܐ ܐܝܟ ܣܢܐ : -

Quintum etiam est duarum syllabarum nec in principio apertum, nec in extremo motum.

De primo genere coniugationum.

CAP. IV.

AD hoc genus reducuntur duæ verborum species, quarum prior penultimam habet affectam ܐ vt ܒܢܐ ędificauit: Posterior vero habet affectam ܝ vt ܫܠܐ quieuit, ܣܓܝ multiplicatus est: sed incipiamus eas inflectere.

ܙܒܢܐ ܕܥܒܪ • *Tempus quod præteriit.*

ܡܢܝܢܐ ܕܝܚܝܕܝܐ • *Singulis gen. mascul.*

ܒܢܐ ܗܘ ædificauit ille.

ܒܢܝܬ ܐܢܬ ædificasti tu.

ܒܢܝܬ ܐܢܐ ædificaui ego.

ܫܠܝܬ

ܣܓܝܐܢܐ — *Plurale.*

ܒܢܘ ܗܢܘܢ seu ܒܢܘܢ — ædificarunt illi, seu ædificauerũt.

ܒܢܝܬܘܢ ܐܢܬܘܢ — ædificastis vos.

ܒܢܝܢ seu ܒܢܝܢ ܚܢܢ — ædificauimus nos.

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܢܝܐ — *Singulare fœmin.*

ܒܢܬ ܗܝ — ædificauit illa.

ܒܢܝܬܝ ܐܢܬܝ — ædificasti tu.

ܒܢܝܬ ܐܢܐ — ædificaui ego.

ܣܓܝܐܢܐ — *Plurale.*

ܒܢܝ seu ܒܢܝܝܢ ܗܢܝܢ — ædificarũt, seu ędificauerũt illę

ܒܢܝܬܝܢ ܐܢܬܝܢ — ædificastis vos.

ܒܢܝܢ seu ܒܢܝܢ ܚܢܢ — ædificauimus nos.

ܙܒܢܐ ܕܩܐܡ — *Tempus quod stat, seu præsens.*

ܚܕܢܝܐ ܕܟܪܢܝܐ — *Singulare masculi.*

ܒܢܐ ܗܘ — ædificat ille.

ܒܢܐ ܐܢܬ seu ܒܢܝܬ — ædificas tu.

ܒܢܐ ܐܢܐ aedifico ego.

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܒܢܝܢ ܗܢܘܢ aedificant illi.

ܒܢܝܢ ܐܢܬܘܢ seu ܒܢܝܬܘܢ aedificatis vos.

ܒܢܝܢ ܚܢܢ seu ܒܢܝܢܢ aedificamus nos.

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܬܝܐ *Sing. fœmininum,*

ܒܢܝܐ ܗܝ aedificat illa.

ܒܢܝܐ ܐܢܬܝ seu ܒܢܝܬܝ aedificas tu.

ܒܢܝܐ ܐܢܐ aedifico ego.

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܒܢܝܢ ܗܢܝܢ aedificant illæ.

ܒܢܝܢ ܐܢܬܝܢ seu ܒܢܝܬܝܢ aedificatis vos.

ܒܢܝܢ ܚܢܢ seu ܒܢܝܢܢ aedificamus nos.

ܙܒܢܐ ܕܥܬܝܕ *Tempus quod paratū est, seu futurū.*

ܡܢܝܢܐ ܕܟܪܝܐ *Sing. masculinum.*

ܢܒܢܐ ܗܘ aedificabit ille.

ܐܢܬ

ܬܶܒܢܶܐ ܐܰܢ݇ܬ aedificabis tu.

ܐܶܒܢܶܐ ܐܶܢܳܐ aedificabo ego.

ܣܰܓܺܝܐܳܐ *Plurale.*

ܢܶܒܢܽܘܢ ܗܶܢܽܘܢ aedificabunt illi.

ܬܶܒܢܽܘܢ ܐܰܢ݇ܬܽܘܢ aedificabitis vos.

ܢܶܒܢܶܐ ܚܢܰܢ aedificabimus nos.

ܚܰܕ݂ܳܢܳܝܳܐ ܢܶܩܒ݂ܳܬ݂ܳܢܳܝܳܐ *Singulare foemin.*

ܬܶܒܢܶܐ ܗܺܝ aedificabit illa.

ܬܶܒܢܶܝܢ ܐܰܢ݇ܬܝ aedificabis tu.

ܐܶܒܢܶܐ ܐܶܢܳܐ aedificabo ego.

ܣܰܓܺܝܐܳܐ *Plurale.*

ܢܶܒܢܝܳܢ ܗܶܢܶܝܢ aedificabunt illae.

ܬܶܒܢܝܳܢ ܐܰܢ݇ܬܶܝܢ aedificabitis vos.

ܢܶܒܢܶܐ ܚܢܰܢ aedificabimus nos.

ܦܽܘܩܕܳܢܳܐ : ܚܰܕ݂ ܂ ܕ݂ܶܟ݂ܪܳܐ *Imperatiuus, sing. masc.*

ܒܢܺܝ ܐܰܢ݇ܬ aedifica tu.

ܣܓܝܐܐ

[illegible] Plurale.

[illegible] seu [illegible] ædificate vos.

[illegible] Singulare fœmin.

[illegible] ædificans.

[illegible] Plurale.

[illegible] ædificate vos.

[illegible] Modus infinitus.

[illegible] ædificans.

[illegible] ædificare, seu ad ædificandum.

Circa primum genus coniugationum obseruationes.

Obseruandũ est primo secundã huius coniugationis speciem eodẽ plane modo, quo prima, inflecti, præterquã quod in præterito prima species, in secunda pers. vtriusque generis, & numeri, & in prima & tertia vtriusque generis numeri multitudinis supra penultimam literam [illegible] habet [illegible] & in tertia fœminina numeri singularis habet solum [illegible] supra penultimam. Secunda vero species iisdem locis habet [illegible] & in tertia fœminina numeri singularis habet supra primam [illegible] supra penultimam vero [illegible]: sed quoniam hæc differentia solum est in præterito; inflectamus solum præteritum secundæ speciei.

C [illegible]

Praeteritum.

Singulare mascul.

quieuit ille.

quieuisti tu.

quieui ego.

Plurale.

quieuerunt illi.

quieuistis vos.

seu quieuimus nos.

Singulare foemininum.

quieuit illa.

quieuisti tu.

quieui ego.

Plurale.

seu quieuerunt illae.

quieuistis vos.

ܫܠܝܢ ܫܠܝܢܢ seu ܫܠܝܢܢ quieuimus nos.

In cęteris autem secunda species sequitur primã iam inflexam.

Obseruandum est secundo, omnibus verbis esse cõmune personas, videlicet numeri multitudinis generis masculini deduci a personis eiusdem gen. num. sing. & ab iisdem vtriusque numeri formari personas gen. fœmin. & vtriusque num. ita tamen, vt tertia a tertia, secunda a secũda, detractis, & additis quibusdam litteris & vocalibus; proficiscantur: vt considerãti singulas personas in singulis coniugationibus facile apparebit. Nam verbi gratia, in hac coniugatione, si a ܫܠܐ detrahas ܐ, & eius loco substituas ܘ quiescens, & commutes ܐ in ܝ supra litteram ܠ, existit tertia persona pluralis gen. masc. vt ܫܠܘ. Sin vero solum ܐ commutes in ܬ fit tertia fœminina singularis, vt ܫܠܬ, rursus si tertiæ plurali masc. gen. auferatur solum ܘ, & eius loco substituatur ܝ eodem modo quiescens fit tertia pluralis fœmin. gen. vt ܫܠܝ. Item si secundæ singulari masc. gen. addatur in fine ܘ & ܢ cum ܘ, fit secunda pluralis, vt ܫܠܝܬܘܢ. Si vero addatur solum ܝ in fine omnino quiescens (quod poni solet ad differentiam personæ masculini gen.) fit secunda fœminina singu. vt ܫܠܝܬܝ. Si huic præterea subiungatur in fine ܢ & antepenultima ܐ afficiatur: consurgit secunda fœminina pluralis, vt ܫܠܝܬܝܢ, & sic proportione quadam in cæteris verbis aliarũ coniugationũ: in quibus nihil detrahendum est a tertia masc. gen. sicut detrahitur hic ܐ in prima specie, sed solum personæ plurali mascul. gen.

gen. addendum est ܘ . persona vero fœminini generis: si singularis sit, habebit ܠ , si vero pluralis, habebit ܝܢ . ܘ autem, & ܢ si addatur secundæ speciei, & tertiæ coniugationi, erũt veluti quiescentia, vt ܫܒܩܘ : ܥܒܕܬ : ܥܒܕܘ : ܫܒܩܢ ; Si vero alijs coniugationibus, erũt omnino quiescentia, vt ܫܒܩܘ : ܫܒܩܢ reliquerunt, & cætera. Quæ fere a tertia singularis numeri, mascul. gen. differunt additione prædictarum litterarum.

Obseruandum tertio, omnia fere verba in prçterito primam personam pluralem, & tertiam eiusdem numeri, gen. masculini exceptis verbis secundæ speciei huius generis, necnon fere tertiç coniugationis, habere duplicem; vt in inflexione verborum perspicitur; verbi gratia, ܟܬܒܢ , vel addito alio ܢ cum ܢ, vt ܟܬܒܢܢ ; item ܥܒܕܢ , vel ܥܒܕܢܢ , & sic in cæteris verbis. In fœmininis quoque idem est; nam omnes primæ personæ non solum præteriti, sed cuiuslibet temporis excepta prima sing. præs. communes sunt tam maribus, quam fœminis, sicut & pronomina ipsa tũ simplicia, vt ܐܢܐ ego, ܚܢܢ *nos*: tum etiam composita, seu affixa, vt constat ex 2. lib. cap. 7. & ex ijs quæ de verborum affixis dicemus, constabit. Tertia vero, vt ܟܬܒܘ , vel addito alio ܘ vt ܟܬܒܘܢ : & eodem modo in imperatiuo plurali fit in secunda persona masculina, quãdo verbum postulat, vt ex inflexione verborum intelligi potest: tertia autem fœminina pluralis, vt ܟܬܒܝ , vel addito alio ܝ, cum ܐ , & ܢ , vt ܟܬܒܝܢ . Sciendum deinde est, quod licet secunda species huius coniugationis, & tertia coniugatio, tertiã

Ll perso-

personam pluralem masculinam, vel nunquam, vel certe raro habeant duplicem: habere tamen frequenter fœmininam pluralem, vt ܦܳܪܩܳܢ, vel ܩܳܛܠܳܢ; quæ quidem fit additione ܢ in fine, & positione ܳ supra secundum ܝ.

Obseruandum quarto, tempus præsens a tertia præteriti deriuari posito ܳ supra penultimam, & ܶ supra primam: eodem plane modo fit etiam in secunda specie commutãdo tamen ܐ in ܝ, vt a verbo ܒܢܳܐ fit ܒܳܢܶܐ: a verbo ܦܪܰܩ fit ܦܳܪܶܩ. Sciendum etiam est, præsens in numero singulari, vnam tantum vocem habere communem personis eiusdem numeri: alteram in plurali communem etiam personis eiusdem numeri pluralis, ita vt, si vox præsentis singularis applicetur primę personæ singulari, fiat illius; si secundæ, fiat secundę; si tertiæ, tertię. eodemq. etiam modo se habet vox præsentis pluralis, vt clare in verborum inflexionibus perspicitur. Hic præterea diligenter notandum est, quod multi (vt vere dicam) vel ignorantes, vel certe non animaduertentes, sæpe errorem in legendo committunt, videlicet personas masc. gen. num. mult. præsentis, & secundam singularem fœmininam futuri in omnibus verbis tã actiuis, quam passiuis, quorum præsens singulare habet supra penultimam ܳ, vt est in hac coniugatione, & tertia, idem ܳ supra eamdem retinere, licet intercedat ܝ, fiatq. penultima. ܝ enim tunc quiescit, vt

ܒܳܢܝܢ	ædificant	ܬܒܢܳܝܢ	ædificabis.
ܡܶܬܒܢܳܝܢ	ædificantur	ܬܬܒܢܳܝܢ	ædificaberis
ܡܦܰܪܩܝܢ	liberant	ܬܦܰܪܩܝܢ	liberabis
ܡܶܬܦܰܪܩܝܢ	liberantur	ܬܬܦܰܪܩܝܢ	liberaberis. & cæt.

Huc

Huc reuocantur etiam hęc

ܐܳܬܶܝܢ	veniunt	ܬܶܐܬܶܝܢ	venies
ܪܳܒܶܝܢ	crescunt	ܬܶܪܒܶܝܢ	cresces
ܝܳܡܶܝܢ	iurant	ܬܶܐܡܶܝܢ	iurabis: quia præ-

sens eorum singulare habet supra penultimam ܰ. Hæc eadem porro verba prædictarum coniugationum sola habent in præsenti fœminino vtriusque numeri, & futuro plurali eiusdem generis penultimam ܝ, vt

ܒܳܢܝܳܐ	ædificat	ܒܳܢܝܳܢ	ædificant
ܫܳܠܝܳܐ	quiescit	ܫܳܠܝܳܢ	quiescunt
ܢܶܒܢܝܳܢ	ædificabunt	ܢܶܫܠܝܳܢ	quiescent
ܡܦܰܪܩܳܐ	liberat	ܡܦܰܪܩܳܢ	liberant
ܢܦܰܪܩܳܢ	liberabunt, & sic	ܐܳܬܝܳܐ	veniet, & cętera.

Item in omnibus coniugationibus, secunda præsentis vtriusque generis, & numeri, & prima pluralis formam habent quasi duplicem, vt in verborum coniugatione clare perspicitur: nam secunda masculini singularis est, vt ܒܳܢܶܐ ܐܢ݇ܬ : sublato vero vtroque ܐ intermedio, cum ܶ, & ܢ, & intercedente ܝ, fit, ܒܳܢܶܝܬ ܁ ܫܳܠܶܝܬ : pluralis autem, vt ܒܳܢܶܝܢ ܐܢ݇ܬܽܘܢ vel sublatis duobus primis ܢ cum ܐ, & ܶ, fit ܒܳܢܶܝܬܽܘܢ. Rursus secunda fœminina singularis est, vt ܒܳܢܝܳܐ ܐܢ݇ܬܝ, vel

 subla-

sublato vtroque ܐ cum ܢ, & commutato secundo ܝ in ܘ supra primum ܒ, fit ܟܬܒܬ: in plurali vero, vt ܟܬܒܝܢ ܐܢܬܘܢ, vel sublatis duobus primis ܢ vna cum ܐ & ܝ, fit ܟܬܒܝܬܘܢ. Prima denique pluralis est, vt ܟܬܒܝܢ ܚܢܢ: vel sublato vltimo ܢ verbi, & ܚ pronominis, fit ܟܬܒܝܢܢ. Vnde videre est hāc duplicem personarum formam oriri ex compositione verbi cum pronomine. Quod quidem familiarissimum est præsenti in omnibus fere verbis, & verbo nominis, vt suo etiam loco dicemus. Immo quamuis hæc pronomina distincta a verbo scribātur: tamen a multis legi assolēt, ac si cum illo sint connexa; vt ܟܬܒܐ ܐܢܬ licet tam verbum, quam pronomen scripta sint abinuicem separata, nihilominus a multis leguntur ac ܟܬܒܬ, sic in persona prima plurali, &c. & hoc perpetuū est in prima persona sing. num. vtriusque gen. cui semper postponitur pronomen ܐܢܐ, & profertur cum verbo, ac si non haberet in principio ܐ cum ܐ, vt ܟܬܒܐ ܐܢܐ. ܟܬܒܐ ܐܢܐ: ܡܕܟܪܐ ܐܢܐ. ܡܕܟܪܐ ܐܢܐ, & cæt. ܐ enim pronominis, semper quiescit in huiusmodi locis, & cum hoc modo pronunciatur, semper habet punctum ex parte inferiori subscriptum, vt in cap. 8. primi libri dictum est.

Item silentio prætereundum non est, quod quidam opinantur, præsens scilicet esse participium, & supplere vicem præsentis temporis; eos enim maxime decipi negare non audeo; quandoque sentiunt contra veram, & communem nobilium linguæ nostræ grammaticorum doctrinam, & contra vsum

vni-

vniuersalem omnium, qui hoc tempus appellant, ܐܬܐ ܕܩܐܡ tempus quod surgit, vel stat, vel præest. Itaque sicut eos, qui affirmant illud esse participium, illustribus huius linguæ grammaticis, qui tria constituunt tempora: & vsui communis repugnantes esse existimo: ita ipsum sæpe pro participio vsurpari, & declarari pro certo habeo, vt passim legēdo reperies, vt Leu. 16

ܘܐܡܪ ܡܪܝܐ ܠܡܘܫܐ . ܡܠܠ ܥܡ ܐܗܪܘܢ ܐܚܘܟ ܘܠܐ ܢܗܘܐ ܥܐܠ ܒܟܠ ܥܕܢ ܠܩܘܕܫܐ .

Et dixit Dominus Moysi: Loquere cum Aaron fratre tuo, ne sit ingrediens in omni tempore in sanctuarium. Et Psal. 5.

ܠܓܒܪܐ ܐܫܕ ܕܡܐ ܘܢܟܘܠܬܢܐ ܢܣܠܝܘܗܝ ܡܪܝܐ .

Virum effundentem sanguinem, & dolosum despiciet, vel abominabitur Dominus. Et Psalm. 9.

ܐܩܝܡ ܠܗܘܢ ܣܐܡ ܢܡܘܣܐ .

Constitue illis ponentem legem, & alibi sæpe.

Obseruandum quinto, in omni coniugationum genere, cum formatur futurum, tres litteras varias personas indicantes necessario illi accidere, videlicet ܢ , ܬ & ܐ , quarum prima indicat tertiam masculinam vtriusque numeri, & tertiam pluralem fœminini generis. Secunda, secundam vtriusque numeri, & generis: & tertiam sing. fœmin. generis. Tertia demum primam singularem, vt facile intelligitur ex verborum inflexione. Formari autem facilius potest in hac coniugatione futurum, a tertia præteriti commutato ܶ in ܰ , & additis tribus litteris enumeratis suæ tamē quaque personæ, quæ quidem in hac præcipue coniugatione afficiuntur ܰ vt ܐܬܐ . ܐܐܬܐ . ܢܐܬܐ

& cæ

& cæt. excepto verbo ܚܝܐ vixit, in quo littera cadens afficitur ܐ vt, ܢܚܐ : ܐܚܐ, & cæt. Et ratio videtur esse; quia habet penultimam ܝ in præterito, quæ in futuro litteræ ܢ præponitur. Item imperatiuum quoque a tertia præteriti deducitur, si videlicet ܐ primæ speciei, cum ܐ in ܝ affectum ܐ commutetur, & secunda species, vt est in præterito, relinquatur, vt ܚܠܒ : ܗܠܟ ⁖ conuenit enim tertia masculina singul. cum secunda masc. sing. imperatiui. Si deinde permutetur ܐ in ܐ, fit secunda fœmin. generis, vt ܚܠܒܝ, ܗܠܟܝ. Secunda pluralis masc. generis vtriusque speciei, est eadem plane cum tertia plurali masc. gen. vt ܚܠܒܘ vel ܚܠܒܘܢ, ܗܠܟܘ, vel ܗܠܟܘܢ. Secunda vero pluralis fœminini gen. fit, si addatur secundę personæ singulari eiusdem generis alterum ܝ affectum ܐ cum ܢ in fine, & duobus punctis ex parte superiori collocatis, vt ܚܠܒܝ̈ܢ, ܗܠܟܝ̈ܢ.

Obseruandum est sexto, puncta videlicet gemina, quę sint signa multitudinis, vt lib. 1. cap. 5. indicauimus, non apponi, nisi solis personis fœmin. gen. num. pluralis in prædictis temporibus, & in modo imperatiuo: vnde colligas licet personas plurales masc. gen. non postulare huiusmodi puncta, vt in verborum inflexionibus clare perspicitur.

Obseruandum est septimo, tempora, de quibus hactenus apud Chaldæos, sæpe inter se permutari. Præteritum enim sæpe pro plusquam perfecto: & hoc pro præterito non semel collocatur. Item præteritum aliquando pro futuro, vt illud Ioan. 5.

ܕܐܬܝܐ ܫܥܬܐ ܘܗܫܐ ܐܝܬܝܗ ܐܡܬܝ ܕܡܝܬܐ ܢܫܡܥܘܢ ܩܠܗ ܕܒܪܗ ܕܐܠܗܐ.

In

In iudicium non venit, ſeu veniet, ſed tranſijt ſibi (ideſt, tranſiet) a morte ad vitam. Pro futuro etiam præſens frequentiſſime vſurpatur, vt illud Marci 12.

ܟܕ ܩܝܡܘܢ ܠܐ ܢܣܒܝܢ ܢܫ̈ܐ ܘܠܐ ܢܫ̈ܐ ܗܘܝܢ ܠܓܒܪ̈ܐ .

Cum reſurrexerint non accipiunt (ideſt, accipient) mulieres, neque mulieres ſunt (ideſt, erũt) viris. Et interdum pro imperfecto. Præterea hæc eadem tempora, nunc per modum optatiuum, nunc per coniunctiuum, prout locus exponendus poſtulat, latine exponi, declarariq. poſſunt, quorum exemplis, cum paſſim reperiantur, de induſtria ſuperſedeo.

Obſeruandum octauo, modum infinitiuum a tertia præteriti deriuari, additione duarum litterarum, (quas quidem habet infinitiuus cuiuſlibet verbi) ܡ ſcilicet ſolum, vel ܡ cum ܠ, & in prima quidem ſpecie ſolum a capite adiunguntur iſtæ litteræ cum ܳ ſupra ܡ nulla alia mutatione facta: at vero in ſecunda ſpecie præter hoc mutatur ܶ in ܳ, & loco ܰ ponitur ܰ, vt a verbo ܓܒܠ fit ܡܓܒܠ vel ܠܡܓܒܠ, a verbo etiam ܫܡܠܝ fit ܡܫܡܠܐ. Aduertendum tamen eſt, non paruum diſcrimẽ eſſe inter vocem, quæ habet ܡ ſolum, & illam, quæ habet ܡ vna cum ܠ; prior enim idem fere ſignificat, quod participium præſentis latinorum, & a quibuſdam appellatur ܡܠܬܐ ܫܡܗܐ verbum nominis, & quaſi ſemper coniungitur cum nominatiuo verbi, a quo formatur; quo quidem vtimur tunc præcipue cum rem confirmare, & certam reddere volumus, vt patet in his exemplis. Leuit. 20.

ܡܡܬܐ

ܘܓܒܪܐ ܕܢܨܚ ܠܐܒܘܗܝ ܘܠܐܡܗ ܡܡܬ ܢܡܘܬ .

Et vir, qui blasphemabit patrem, & matrem occidendo occidetur. Et 19.

ܘܡܕܡ ܕܢܫܬܚܪ ܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܒܢܘܪܐ ܢܬܝܩܕ ܘܠܐ ܢܬܐܟܠ
ܘܐܢ ܡܐܟܠ ܢܬܐܟܠ ܒܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܡܣܠܝ ܗܘ
ܘܠܐ ܢܬܩܒܠ .

Et res, quæ superererit in diem tertiam in igne vratur, & non comedetur, & si comedendo comedetur in die tertia, contempta est, & non acceptabitur. Et ibidem.

ܘܐܝܬܝܗ ܐܡܬܐ ܕܩܢܝܐ ܠܗ ܠܓܒܪܐ ܘܡܬܦܪܩܘ ܠܐ
ܐܬܦܪܩܬ ܘܚܐܪܘܬܐ ܠܐ ܐܬܝܗܒܬ .

Et ancilla eius est, quæ empta est ipsi viro, & liberando non liberata est, & libertas non data est. Et Psalm. 40.

ܡܣܟܘ ܣܟܝܬ ܠܡܪܝܐ .

Expectans expectaui dominum. seu sperans speraui in Domino Et Ioan. 10.

ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ ܣܓܝܐܐ ܡܢܗܘܢ ܕܕܝܘܐ ܐܝܬ ܠܗ
ܘܡܫܢܐ ܫܢܐ .

Dicebant multi ex eis, quod dæmonium est illi, & insaniens insanijt.

Posterior vero, quæ scilicet assumit ܡܢ & ܠ : supplet vicem tum infinitiui, tum gerundij in dum cum præpositione ad; vt in his subiectis exemplis perspicitur. Leuit. 17.

ܗܘܐ

ܗܢܘ ܦܬܓܡܐ ܕܦܩܕ ܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ .

Hic est sermo, seu responsum, quod pręcepit Dominus dicere.
& ibidem cap. 17.

ܠܐ ܬܬܩܪܒ ܠܡܓܠܝܘ ܥܘܪܝܬܗܝܢ ܩܪܝܒܢ ܐܢܝܢ .
ܘܥܘܠܐ ܗܘ .

Non accedes ad reuelandum turpitudinem earum, proximæ sunt, & iniquitas est. & cap. 16.

ܘܟܠ ܐܢܫ ܠܐ ܢܗܘܐ ܒܡܫܟܢ ܙܒܢܐ ܡܐ ܕܥܐܠ ܠܡܚܣܝܘ
ܒܩܘܕܫܐ ܥܕܡܐ ܕܢܦܘܩ .

Et omnis homo, ideſt, vnuſquiſque non ſit in tabernaculo temporis, cum ingreditur ad propitiandum, ſeu indulgendum in ſanctuario, donec egrediatur. Et Marci 3.

est enim contra[...] in Scriptura et[...] is textus.

ܐܝܟܢܐ ܡܫܟܚ ܣܛܢܐ ܠܣܛܢܐ ܠܡܦܩܘ .

Quomodo poteſt ſatanas ſatanam eijcere? Et ſubditur.

ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܠܡܩܡܘ ܡܠܟܘܬܐ ܗܝ .

Non poteſt ſtare regnum illud. Et alibi paſſim.

Sed fortaſſis admirabitur aliquis, cur priorem vocem, ܘ ſolum habentem, ad infinitiuum reduxerimus; Siquidem participij more conſtruitur. Sed admirari is ceſſabit, ſi modi infinitiui definitionem a Grammaticis traditam conſideret; infinitiuus enim dicitur, qui neque perſonas, neque numeros definit, ſed omnes perſonas, & vtrumque numerum obſcure, permiſteque complectitur; quod quidem huic voci quadrare nemo ſine graui nota negare poteſt; quod ſi quis, quia illud more participij conſtruitur, participium appellare velit, non prohibemus.

VERBI PASSIVI INFLEXIO.

ܙܒܢܐ ܕܥܒܪ : *Tempus quod præterijt.*

ܡܢܝܢܐ ܕܕܟܪܐ : *Sing. masculinum.*

ܐܬܒܢܝ ܗܘ — ædificatus est ille
ܐܬܒܢܝܬ ܐܢܬ — ædificatus es tu
ܐܬܒܢܝܬ ܐܢܐ — ædificatus ſum ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܐܬܒܢܝܘ ܗܢܘܢ — ædificati ſunt illi
ܐܬܒܢܝܬܘܢ ܐܢܬܘܢ — ædificati eſtis vos
ܐܬܒܢܝܢ vel ܐܬܒܢܢ ܚܢܢ — ædificati ſumus nos

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܬܐ *Sing. fœmininum.*

ܐܬܒܢܝܬ ܗܝ — ædificata eſt illa
ܐܬܒܢܝܬܝ ܐܢܬܝ — ædificata es tu
ܐܬܒܢܝܬ ܐܢܐ — ædificata ſum ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܐܬܒܢܝ vel ܐܬܒܢܝܝܢ ܗܢܝܢ — ædificatæ ſunt illæ

ædifi-

ܐܬܒܢܝܬܝܢ ܐܢܬܝܢ — ædificatæ eſtis vos

ܐܬܒܢܝܢ ܘܐܬܒܢܝܢܢ ܚܢܢ — ædificatæ ſumus nos

ܙܒܢܐ ܕܩܐܡ. — *Tempus præſens.*

ܡܘܢܝܐ ܕܕܟܪܐ — *Singul. maſcul.*

ܡܬܒܢܐ ܗܘ — ædificatur ille

ܡܬܒܢܐ ܐܢܬ vel ܡܬܒܢܝܬ — ædificaris tu

ܡܬܒܢܐ ܐܢܐ — ædificor ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܡܬܒܢܝܢ ܗܢܘܢ — ædificantur illi

ܡܬܒܢܝܢ ܐܢܬܘܢ vel ܡܬܒܢܝܬܘܢ — ædificamini vos

ܡܬܒܢܝܢ ܚܢܢ vel ܡܬܒܢܝܢܢ — ædificamur nos

ܢܩܒܬܐ ܡܘܢܝܐ — *Singulare fœmin.*

ܡܬܒܢܝܐ ܗܝ — ædificatur illa

ܡܬܒܢܝܐ ܐܢܬܝ vel ܡܬܒܢܝܬܝ — ædificaris tu

ܡܬܒܢܝܐ ܐܢܐ — ædificor ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܡܬܒܢܝܢ ܗܢܝܢ aedificantur illæ

ܡܬܒܢܝܬܘܢ ܐܢܬܝܢ vel ܡܬܒܢܝܬܝܢ aedificamini vos

ܡܬܒܢܝܢ ܚܢܢ vel ܡܬܒܢܝܢܢ aedificamur nos

ܙܒܢܐ ܕܥܬܝܕ *Tempus futurum.*

ܚܕܢܝܐ ܕܕܟܪܐ *Singulare masc.*

ܢܬܒܢܐ ܗܘ aedificabitur ille

ܬܬܒܢܐ ܐܢܬ aedificaberis tu

ܐܬܒܢܐ ܐܢܐ aedificabor ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܢܬܒܢܘܢ ܗܢܘܢ aedificabuntur illi

ܬܬܒܢܘܢ ܐܢܬܘܢ aedificabimini vos

ܢܬܒܢܐ ܚܢܢ aedificabimur nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ *Singulare fœmin.*

ܬܬܒܢܐ ܗܝ aedificabitur illa

ܬܬܒܢܝܢ ܐܢܬܝ aedificaberis tu

aedifi-

ܐܬܒܢܐ ܐܢܐ } ædificabor ego

ܣܘܓܐܐ Plurale.

ܢܬܒܢܝܢ ܗܢܝܢ } ædificabuntur illæ

ܬܬܒܢܘܢ ܐܢܬܘܢ } ædificabimini vos

ܢܬܒܢܐ ܚܢܢ } ædificabimur nos

ܦܘܩܕܢܐ : ܚܕ ܕܟܪ . *Imperatiuus. Sing. masc.*

ܐܬܒܢܝ ܐܢܬ } ædificare tu

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܐܬܒܢܘ ܐܢܬܘܢ vel ܐܬܒܢܘܢ } ædificamini

ܚܘܕܝܐ ܢܩܒܬܐ *Sing. fœmin.*

ܐܬܒܢܝ ܐܢܬܝ } ædificare tu

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܐܬܒܢܝܢ ܐܢܬܝܢ } ædificamini vos

ܐܢܐ ܕܠܐ ܡܬܚܡܢܘܬܐ *Modus infinitus.*

ܡܬܒܢܝܘ } ædificando

ܠܡܬܒܢܝܘ } ędificari, l. ad ædificãdũ

Circa

Notationes circa verbum passiuum.

Notandum est primo, quinque potissimũ litteris verba passiua ab actiuis formari, ܐ , ܬ , ܕ , ܛ , ܢ . non tamen ita, vt simul omnes istæ litteræ ad idem verbum passiuum efficiendum concurrant; sed aliquando ܐ cum vno ܬ in principio, aliquando cum duobus ܬ , quorum posterius sit asperum; aliquando cum vno ܬ intercedente tamen inter ipsum ܐ, & ܬ aliqua littera: qua eodem modo intercedente aliquãdo cum ܕ , aliquando cum ܛ , & demum aliquando cum ܬ nulla interposità littera; addita tamen littera ܢ , vel aliqua alia in fine verbi, vt dicemus. Et ita habes sex modos, quibus per has litteras passiua ab actiuis deducuntur. Primus itaque modus cadit in omnia verba, in quæ, vt patebit non cadunt reliqui quinque, vt ܐܬܟܬܒ : ܐܬܦܪܫ : ܐܬܦܩܕ : ܐܬܩܛܠ : ܐܬܩܒܠ : & cæt. Secundus cadit, tum in verba habentia ܝ in principio, qualis est secunda species secundi generis; vt a ܝܗܒ fit ܐܬܬܝܗܒ , a ܝܕܥ fit ܐܬܬܝܕܥ : tum in verba tertij & quarti generis habentia in principio ܐ cum ܐ vt ab ܐܘܕܝ fit ܐܬܬܘܕܝ , ab ܐܡܠܟ fit ܐܬܬܡܠܟ , ab ܐܚܟܡ fit ܐܬܬܚܟܡ , ab ܐܘܣܦ fit ܐܬܬܘܣܦ ; vt de singulis suo loco dicemus. Tertius in omnia verba quorum principium est ܣ vel ܫ , exceptis prædictis in secundo modo, ita vt ܣ vel ܫ interponatur inter ܐ , & litteram ܬ ; quæ si

litte-

littera ܘ vel ܝ erat quieſcens, ipſa etiam manebit quieſcẽs. Sin autẽ erat mota, motione propria (in paſſiuo loquor) priuabitur, illaq. ܬ afficietur; vt clare patet in his exemplis: nam ܣܢܐ odit, & ܫܪܐ ſoluit, quia habẽt litteras ܘ & ܝ in actiuo quieſcẽtes, in paſsiuo quoque tam prædictas litteras quã ܬ quieſcentes habebunt, vt ܐܣܬܢܝ odio habitus eſt. ܐܫܬܪܝ ſolutus eſt. Contra vero, ܣܝܡ terminauit, ܫܝܢ reconciliauit, quia habẽt litteras ܣ & ܫ motas in actiuo, illas in paſſiuo habebunt quieſcentes, & earum motionem littera ܬ, quæ illis poſtponitur, habebit, vt ܐܣܬܝܡ terminatus eſt: ܐܫܬܝܢ reconciliatus eſt; & hoc idem quod habet ܬ, habet etiam ܘ in quarto modo, & ܛ in quinto modo. Quartus modus ingreditur in omnia verba cum ܐ incipientia, vt ܐܙܟܐ vicit, ܐܬܙܟܝ victus eſt, ܐܘܕܝ inuitauit, ܐܬܘܕܝ inuitatus eſt; vbi vides ܐ interponi inter ܬ & ܘ, & in priori verbo ܘ quieſcere, quia ܐ in eo quieſcit: in poſteriori vero verbo moueri, quia ܐ in eo mouetur. Quintus cadit in omnia verba quæ incipiunt a ܙ, vt a ܙܪܐ ſemel ſcidit, deducitur ܐܙܛܪܝ ſciſſus eſt, in quo ܛ quieſcit, quia ܙ eſt quieſcens: a ܙܪܝ vero, ſæpius ſcidit, fit ܐܙܛܪܝ ſæpius ſciſſus eſt, in quo ܛ mouetur, quia ܙ in actiuo mouebatur. Sextus tandem modus ingreditur in

verba

verba quorum finis est ܝ in actiuo, hæc in passiuo non solum recipiunt in principio ܐ & ܬ simul, sed etiam alteram litteram ܝ priori additam habere consuescunt; vt a ܒܙ diripuit, fit ܐܬܒܙܝܙ direptus est: a ܓܙ totondit, ܐܬܓܙܝܙ tonsus est. Et hæc verba solent esse primæ speciei secundi generis, in qua fere cum fit passiuum, vltima littera solet reduplicari, vt ܢܦܨ fudit, sparsit. ܐܬܢܦܨܨ fusus est, sparsus est.

Notandum secundo, in hoc genere omnia verba passiua in ܝ cum ܺ desinere in præterito, ac proinde, vt secunda species inflecti, a qua fere non fit vllum verbum passiuum; est enim intransitiuorum verborum, vt suo loco dicetur. Item in præsenti desinunt vt actiua, addito tamen in principio ܡ: quod obseruandum est in omnibus verbis passiuis, quæ illud ܐ, quod habent in præterito affectum ܶ, cum præsentis temporis fiunt, mutant in ܡ affectum eadem vocali; cum autem futuri, eodē modo in litteras futuri: quas, cum de verbo actiuo ageremus, enumerauimus. Modus porro imperatiuus formatur a præterito, si quarta littera scilicet ܒ, in gen. masc. ܽ afficiatur, vt ab ܐܬܟܬܒ fit ܐܬܟܬܒ, quamuis a verbo ܐܬܗܦܟ conuersus est, ܐܬܗܦܟ cum ܽ supra tertiam, & ܐܬܗܦܟ supra quartam reperiatur: & in gen. fœminino ܺ, vt ܐܬܟܬܒܝ. Plurali autem numero vnaquæque persona suam fere sequitur sororem in imperatiuo actiuo; masculina quidem vt ܐܬܟܬܒܘ vel ܐܬܟܬܒܘܢ; fœminina vero, vt ܐܬܟܬܒܝܢ: Infinitiuus demum

demum in passiuo, tum in hac coniugatione, tum etiam in cæteris facile formari potest a præterito reiecto [illegible] a principio, & adiuncto [illegible] cum [illegible] solum, vel [illegible] cũ [illegible] & [illegible] quiescenti in principio, additoq. in fine [illegible] cum [illegible], & [illegible], supra antepenultimam, vt patet in his, ab [illegible], [illegible] vel. [illegible], ab [illegible], [illegible] saluando, [illegible] saluari, vel ad saluandum, & cætera.

De secundo genere coniugationum.

CAPVT [illegible]

AD hoc genus quatuor species verborum reuocantur: prima est eorum, quæ habent [illegible] supra primam consonantem. Secunda illorum, quæ habent [illegible] supra eamdem. Tertia eorum, quæ habent [illegible] supra mediam. Quarta eorum, quæ habent [illegible], vel supra mediam, vel supra primam; quæ species parum differunt inter se, & qui scit inflectere vnam, facile potest inflectere a iam; sed nos distinctionis & claritatis causa, eas ab inuicem distinximus, & hic, tamquam distinctas inflectimus, vt, si quis aliquo exagitetur scrupulo, eas commodo suo consulere possit. quod cum opus erit, in singulis coniugationum speciebus faciemus.

INFLEXIO PRIMÆ SPECIEI.

[illegible] *Præteritum. Sing. masc.*

[illegible] diripuit ille.

[illegible] diripuisti tu

[illegible] diripui ego

Na diri-

ܣܽܘܓܳܐܐ *Plurale.*

ܒܙܰܘ vel ܒܙܰܘ ܗܶܢܽܘܢ	diripuerũt illi
ܒܙܰܙܬܽܘܢ ܐܰܢ݁ܬܽܘܢ	diripuistis vos
ܒܙܰܙܢ ܚܢܰܢ vel ܒܙܰܙܢ	diripuimus nos

ܝܚܺܝܕܳܝܳܐ ܢܩܰܒ݂ܬ݂ܳܢܳܐ *Singulare fœmin.*

ܒܙܰܬ ܗܺܝ	diripuit illa
ܒܙܰܙܬ ܐܰܢ݁ܬܝ	diripuisti tu
ܒܙܰܙܬ ܐܶܢܳܐ	diripui ego

ܣܽܘܓܳܐܐ *Plurale.*

ܒܙܰܝ vel ܒܙܰܝܢ ܗܶܢܶܝܢ	diripuerunt illæ
ܒܙܰܙܬܶܝܢ ܐܰܢ݁ܬܶܝܢ	diripuistis vos
ܒܙܰܙܢ ܚܢܰܢ vel ܒܙܰܙܢ	diripuimus nos

ܙܰܒ݂ܢܳܐ ܕܩܳܐܶܡ : ... *Tempus præsens. Sing. masc.*

ܒܳܙܶܙ ܗܽܘ	diripit ille
ܒܳܙܶܙ ܐܰܢ݁ܬ vel ܒܳܙܶܙܰܬ	diripis tu
ܒܳܙܶܙ ܐܶܢܳܐ	diripio ego

Plurale

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܒܙܝܢ ܗܢܘܢ diripiunt illi

ܒܙܝܢܬܘܢ vel ܒܙܝܢ ܐܢܬܘܢ diripitis vos

ܒܙܝܢܢ vel ܒܙܝܢ ܚܢܢ diripimus nos

ܝܚܝܕܝܐ ܢܩܒܬܐ *Singulare fœmin.*

ܒܙܐ ܗܝ diripit illa

ܒܙܐܢܬܝ vel ܒܙܐ ܐܢܬܝ diripis tu

ܒܙܐ ܐܢܐ diripio ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܒܙܢ ܗܢܝܢ diripiunt illæ

ܒܙܢܬܝܢ vel ܒܙܢ ܐܢܬܝܢ diripitis vos

ܒܙܝܢܢ vel ܒܙܝܢ ܚܢܢ diripimus nos

ܥܬܝܕܐ: ܝܚܝܕܝܐ ܕܟܪܐ *Futur. Sing. masc.*

ܢܒܙܘܙ ܗܘ diripiet ille

ܬܒܙܘܙ ܐܢܬ diripies tu

ܐܒܙܘܙ ܐܢܐ diripiam ego

[illegible] *Plurale.*

[illegible] diripient illi
[illegible] diripietis vos
[illegible] diripiemus nos

[illegible] *Singulare fœmin.*

[illegible] diripiet illa
[illegible] diripies tu
[illegible] diripiam ego

[illegible] *Plurale.*

[illegible] diripient illæ
[illegible] diripietis vos
[illegible] diripiemus nos

[illegible] *Imperatiui, Sing. masc.*

[illegible] diripe tu

[illegible] *Plurale.*

[illegible] vel [illegible] diripite vos

Sing.

ܢܩܒܬܐ ܝܚܝܕܝܐ — *Sing. femin.*

ܒܙܝ ܐܢܬܝ } diripe tu

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܒܙܘ l. ܒܙܘܢ ܐܢܬܘܢ } diripite vos

ܐܢܐ ܕܠܐ ܡܬܚܡܢܐ . — *Modus infinitus.*

ܡܒܙܐ } diripiens, seu diripiẽdo

ܠܡܒܙܐ } diripere, l. ad diripiẽdũ.

PASSIVI INFLEXIO.

ܐܢܫܐ ܕܚܕܢ : ܩܝܡ ܕܚܕ : — *Tempus præsens Sing. masc.*

ܐܬܒܙܝ ܗܘ } direptus est ille

ܐܬܒܙܝܬ ܐܢܬ } direptus es tu

ܐܬܒܙܝܬ ܐܢܐ } direptus sum ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܐܬܒܙܝܘ vel ܐܬܒܙܝܘܢ ܗܢܘܢ } direpti sunt illi

ܐܬܒܙܝܬܘܢ ܐܢܬܘܢ } direpti estis vos

ܐܬܒܙܝܢ vel ܐܬܒܙܝܢܢ ܚܢܢ } direpti sumus nos

dire-

ܚܘܕܢܝܐ ܢܩܒܬܢܝܐ *Sing. fœmin.*

ܐܬܒܙܝܙܬ ܗܝ — direpta est illa
ܐܬܒܙܝܙܬܝ ܐܢܬܝ — direpta es tu
ܐܬܒܙܝܙܬ ܐܢܐ — direpta sum ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܐܬܒܙܝܙܝ vel ܐܬܒܙܝܙܝܢ ܗܢܝܢ — direptæ sunt illæ
ܐܬܒܙܝܙܬܝܢ ܐܢܬܝܢ — direptæ estis vos
ܐܬܒܙܝܙܢ vel ܐܬܒܙܝܙܢܢ ܚܢܢ — direptæ sumus nos

ܙܒܢܐ ܕܩܐܡ ܗܘ ܕܗܫܐ *Tempus præsens. Sing. masc.*

ܡܬܒܙܙ ܗܘ — diripitur ille
ܡܬܒܙܙ ܐܢܬ vel ܡܬܒܙܙܬ — diriperis tu
ܡܬܒܙܙ ܐܢܐ — diripior ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܡܬܒܙܙܝܢ ܗܢܘܢ — diripiuntur illi
ܡܬܒܙܙܝܢ ܐܢܬܘܢ vel ܡܬܒܙܙܝܬܘܢ — diripimini vos
ܡܬܒܙܙܝܢ ܚܢܢ vel ܡܬܒܙܙܝܢܢ — diripimur nos

Sing.

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܬܢܝܬܐ. *Sing. fœmininum*

ܡܬܒܙܙܐ ܗܝ	diripitur illa
ܡܬܒܙܙܐ ܐܢܬܝ vel ܡܬܒܙܙܐܢܬܝ	diriperis tu
ܡܬܒܙܙܐ ܐܢܐ	diripior ego

ܣܓܝܐܝܬܐ *Plurale.*

ܡܬܒܙܙܢ ܗܢܝܢ	diripiuntur illæ
ܡܬܒܙܙܢ ܐܢܬܝܢ vel ܡܬܒܙܙܢܬܝܢ	diripimini vos
ܡܬܒܙܙܝܢ vel ܡܬܒܙܙܝܢ ܚܢܢ	diripimur nos

ܥܬܝܕ ܕܝܚܝܕ : ܡܢ ܕܟܪܐ܀ *Futur. sing. masc.*

ܢܬܒܙܙ ܗܘ	diripietur ille
ܬܬܒܙܙ ܐܢܬ	diripieris tu
ܐܬܒܙܙ ܐܢܐ	diripiar ego

ܣܓܝܐܝܬܐ *Plurale.*

ܢܬܒܙܙܘܢ ܗܢܘܢ	diripientur illi
ܬܬܒܙܙܘܢ ܐܢܬܘܢ	diripiemini vos
ܢܬܒܙܙ ܚܢܢ	diripiemur nos.

Sing.

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܝܐ *Sing. fœmininum.*

ܬܬܒܙܙ ܗܝ } diripietur illa
ܬܬܒܙܙܝܢ ܐܢܬܝ } diripieris tu
ܐܬܒܙܙ ܐܢܐ } diripiar ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܬܬܒܙܙܢ ܗܢܝܢ } diripientur illæ
ܬܬܒܙܙܢ ܐܢܬܝܢ } diripiemini vos
ܢܬܒܙܙ ܚܢܢ } diripiemur nos

ܦܘܩܕܢܐ : ܡܢܝܢ ܕܟܪܐ : *Imperatiuus Sing. masc.*

ܐܬܒܙܙ ܐܢܬ } diripere tu

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܐܬܒܙܙܘ vel ܐܬܒܙܙܘܢ ܐܢܬܘܢ } diripimini vos

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܝܐ *Singulare fœmin.*

ܐܬܒܙܙܝ ܐܢܬܝ } diripere tu

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܐܬܒܙܙܝ vel ܐܬܒܙܙܝܢ ܐܢܬܝܢ } diripimini vos

Modus

ܐܢܐ ܕܠܐ ܡܬܚܡܫܟܚܐ — *Modus infinitiuus.*

ܡܒܙܙܘ } diripiendo
ܠܡܒܙܙܘ } diripi, seu ad diripiēdū.

INFLEXIO SECVNDÆ SPECIEI.

ܐܟܠܐ ܕܒܟܢ : ܣܡ ܕܢܢ : — *Præteritum sing. masc.*

ܕܪܣ ܗܘ } Conculcauit ille
ܕܪܣܬ ܐܢܬ } conculcasti tu
ܕܪܣܬ ܐܢܐ } conculcaui ego

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܕܪܣܘ vel ܕܪܣܘܢ ܗܢܘܢ } conculcauerunt illi
ܕܪܣܬܘܢ ܐܢܬܘܢ } conculcauistis vos
ܕܪܣܢ vel ܕܪܣܢܢ ܚܢܢ } conculcauimus nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܢܝܐ — *Singulare fæmin.*

ܕܪܣܬ ܗܝ } conculcauit illa
ܕܪܣܬܝ ܐܢܬܝ } conculcasti tu
ܕܪܣܬ ܐܢܐ } conculcaui ego

Qo *Pluale.*

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܕܫܘ vel ܕܫܘܢ ܗܢܘܢ — conculcarunt illę

ܕܫܬܘܢ ܐܢܬܘܢ — conculcauiſtis vos

ܕܫܢ vel ܕܫܢܢ ܚܢܢ — conculcauimus nos,

ܐܚܪܐ ܕܩܐܡ . ܡܢ ܕܫ . — *Præſens ſing. maſc.*

ܕܐܫ ܗܘ — conculcat ille

ܕܐܫ ܐܢܬ vel ܕܐܫܬ — conculcas tu

ܕܐܫ ܐܢܐ — conculco ego

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܕܫܝܢ ܗܢܘܢ — conculcant illi

ܕܫܝܢ ܐܢܬܘܢ vel ܕܫܝܬܘܢ — conculcatis vos

ܕܫܝܢ ܚܢܢ vel ܕܫܝܢܢ — conculcamus nos

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܬܢܝܐ — *Singul. fœmin.*

ܕܫܐ ܗܝ — conculcat illa

ܕܫܐ ܐܢܬܝ vel ܕܫܬܝ — conculcas tu

ܕܫܐ ܐܢܐ — conculco ego

Plu-

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܕܝܫܝܢ ܗܢܘܢ	conculcant illę
ܕܝܫܝܢ ܐܢܬܘܢ vel ܕܝܫܝܬܘܢ	conculcatis vos
ܕܝܫܝܢ ܚܢܢ vel ܕܝܫܝܢܢ	conculcamus nos

ܥܬܝܕܐ ܕܚܕ ܕܟܪܐ — *Futurū. sing. masc.*

ܢܕܘܫ ܗܘ	conculcabit ille
ܬܕܘܫ ܐܢܬ	conculcabis tu
ܐܕܘܫ ܐܢܐ	conculcabo ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܕܘܫܘܢ ܗܢܘܢ	conculcabunt illi
ܬܕܘܫܘܢ ܐܢܬܘܢ	conculcabitis vos
ܢܕܘܫ ܚܢܢ	conculcabimus nos

ܚܕܝܐ ܢܩܒܬܐ — *Singul. fæmin.*

ܬܕܘܫ ܗܝ	conculcabit illa
ܬܕܘܫܝܢ ܐܢܬܝ	conculcabis tu
ܐܕܘܫ ܐܢܐ	conculcabo ego

ܗܟܢܐ ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܢܕܘܫܢ ܗܢܝܢ conculcabunt illæ

ܬܕܘܫܢ ܐܢܬܝܢ conculcabitis vos

ܢܕܘܫ ܚܢܢ conculcabimus nos

ܦܘܩܕܢܐ . ܚܕ ܕܟܪܐ : *Imperatiuus Sing. masc.*

ܕܘܫ ܐܢܬ conculca tu

ܗܟܢܐ ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܕܘܫܘ vel ܕܘܫܘܢ ܐܢܬܘܢ conculcate vos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܢܝܐ *Singulare fœmin.*

ܕܘܫܝ ܐܢܬܝ conculca tu

ܗܟܢܐ ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܕܘܫܝܢ vel ܕܘܫܝܢ ܐܢܬܝܢ conculcate vos

ܐܝܠܐ ܕܠܐ ܡܫܡܠܝܐ *Modus infinitiuus.*

ܡܕܫ cōculcās, l. cōculcādo.

ܠܡܕܫ conculcare, vel ad conculcandum.

PAS-

PASSIVI INFLEXIO.

ܐܬܕܪܟ ܕܪܟܐ ܀ ܚܝܐ ܕܪܟ : *Præteritum sing. masc.*

ܐܬܕܪܟ ܗܘ conculcatus est ille

ܐܬܕܪܟܬ ܐܢܬ conculcatus es tu

ܐܬܕܪܟܬ ܐܢܐ conculcatus sum ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܐܬܕܪܟܘ ܗܢܘܢ vel ܐܬܕܪܟܘܢ conculcati sunt illi

ܐܬܕܪܟܬܘܢ ܐܢܬܘܢ conculcati estis vos

ܐܬܕܪܟܢ vel ܐܬܕܪܟܢܢ ܚܢܢ conculcati sumus nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ *Singul: fœmin.*

ܐܬܕܪܟܬ ܗܝ conculcata est illa

ܐܬܕܪܟܬܝ ܐܢܬܝ conculcata es tu

ܐܬܕܪܟܬ ܐܢܐ conculcata sum ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܐܬܕܪܟܝ ܗܢܝܢ vel ܐܬܕܪܟܝܢ conculcatæ sunt illæ

ܐܬܕܪܟܬܝܢ ܐܢܬܝܢ conculcatæ estis vos

ܐܬܕܪܟܢ vel ܐܬܕܪܟܢܢ ܚܢܢ conculcatæ sumus nos

Præsens

ܙܒܢܐ ܕܩܐܡ ܃ ܡܢ ܕܘܫ ܃ *Præsens Sing. masc.*

ܡܬܕܝܫ ܗܘ conculcatur ille

ܡܬܕܝܫ ܐܢܬ vel ܡܬܕܝܫܬ conculcaris tu

ܡܬܕܝܫ ܐܢܐ conculcor ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܡܬܕܝܫܝܢ ܗܢܘܢ conculcantur illi

ܡܬܕܝܫܝܢ ܐܢܬܘܢ .i. ܡܬܕܝܫܝܬܘܢ conculcamini vos

ܡܬܕܝܫܝܢ ܚܢܢ vel ܡܬܕܝܫܝܢܢ conculcamur nos

ܢܩܒܬܐ ܚܕܢܝܬܐ *Singulare fæmin.*

ܡܬܕܝܫܐ ܗܝ conculcatur illa

ܡܬܕܝܫܐ ܐܢܬܝ .i. ܡܬܕܝܫܬܝ conculcaris tu

ܡܬܕܝܫܐ ܐܢܐ conculcor ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale*

ܡܬܕܝܫܢ ܗܢܝܢ conculcantur illæ

ܡܬܕܝܫܢ ܐܢܬܝܢ vel ܡܬܕܝܫܢܬܝܢ conculcamini vos

ܡܬܕܝܫܢ ܚܢܢ vel ܡܬܕܝܫܢܢ conculcamur nos

Futurum.

ܐܬܕܝܫ ܕܥܬܝܕ . ܚܕ ܕܟܪ — *Futurum sing. masc.*

ܢܬܕܝܫ ܗܘ — conculcabitur ille
ܬܬܕܝܫ ܐܢܬ — conculcaberis tu
ܐܬܕܝܫ ܐܢܐ — conculcabor ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܬܕܝܫܘܢ ܗܢܘܢ — conculcabuntur illi
ܬܬܕܝܫܘܢ ܐܢܬܘܢ — conculcabimini vos
ܢܬܕܝܫ ܚܢܢ — conculcabimur nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ — *Singul. fœmin.*

ܬܬܕܝܫ ܗܝ — conculcabitur illa
ܬܬܕܝܫܝܢ ܐܢܬܝ — conculcaberis tu
ܐܬܕܝܫ ܐܢܐ — conculcabor ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܬܕܝܫܢ ܗܢܝܢ — conculcabuntur illæ
ܬܬܕܝܫܢ ܐܢܬܝܢ — conculcabimini vos
ܢܬܕܝܫ ܚܢܢ — conculcabimur nos

Impera-

ܦܘܩܕܐ : ܡܢ ܕܟܪܐ . *Imperatiuus. sing. masc.*

ܐܬܕܝܫ ܐܢܬ } conculcare tu

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܐܬܕܝܫܘ vel ܐܬܕܝܫܘܢ ܐܢܬܘܢ } conculcamini vos

ܡܢ ܢܩܒܬܐ *Singulare fœmin.*

ܐܬܕܝܫܝ ܐܢܬܝ } conculcare tu

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܐܬܕܝܫܝ vel ܐܬܕܝܫܝܢ ܐܢܬܝܢ } conculcamini vos

ܐܝܟ ܕܠܐ ܡܫܠܡܢܘܬܐ *Modus infinitiuus.*

ܡܬܕܝܫܘ } conculcando
ܠܡܬܕܝܫܘ } cõculcari, ad cõculcan- (dũ

INFLEXIO TERTIAE SPECIEI.

ܥܒܪܐ ܕܚܕ . ܡܢ ܕܟܪܐ *Præteritum sing. masc.*

ܦܪܫ ܗܘ } Separauit ille
ܦܪܫܬ ܐܢܬ } separasti tu
ܦܪܫܬ ܐܢܐ } separaui ego

Plurale.

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܦܪܫܘ ܗܢܘܢ vel ܦܪܫܘܢ	ſeparauerunt illi
ܦܪܫܬܘܢ ܐܢܬܘܢ	ſeparaſtis vos
ܦܪܫܢ vel ܦܪܫܢ ܚܢܢ	ſeparauimus nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ *Singul. fœmin.*

ܦܪܫܬ ܗܝ	ſeparauit illa
ܦܪܫܬܝ ܐܢܬܝ	ſeparaſti tu
ܦܪܫܬ ܐܢܐ	ſeparaui ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܦܪܫܝ vel ܦܪܫܝܢ	ſepararunt illæ
ܦܪܫܬܝܢ ܐܢܬܝܢ	ſeparaſtis vos
ܦܪܫܢ vel ܦܪܫܢ ܚܢܢ	ſeparauimus nos

ܐܚܕܐ ܕܩܐܡ ܚܕ ܕܟܪܐ *Præſens ſing. maſc.*

ܦܪܫ ܗܘ	ſeparat ille
ܦܪܫ ܐܢܬ vel ܦܪܫܬ	ſeparas tu
ܦܪܫ ܐܢܐ	ſeparo ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܦܪܫܝܢ ܗܢܘܢ — separant illi
ܦܪܫܝܢ ܐܢܬܘܢ vel ܦܪܫܝܬܘܢ — separatis vos
ܦܪܫܝܢ ܚܢܢ vel ܦܪܫܝܢܢ — separamus nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܢܝܐ — *Singul. fœmin.*

ܦܪܫܐ ܗܝ — separat illa
ܦܪܫܐ ܐܢܬܝ vel ܦܪܫܬܝ — separas tu
ܦܪܫܐ ܐܢܐ — separo ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܦܪܫܢ ܗܢܝܢ — separant illæ
ܦܪܫܢ ܐܢܬܝܢ vel ܦܪܫܬܝܢ — separatis vos
ܦܪܫܢ ܚܢܢ vel ܦܪܫܢܢ — separamus nos

ܐܚܪܐ ܕܚܕܢܝ ܣܡ ܕܟܪ — *Futurū. Sing. masc.*

ܢܦܪܘܫ ܗܘ — separabit ille
ܬܦܪܘܫ ܐܢܬ — separabis tu
ܐܦܪܘܫ ܐܢܐ — separabo ego

Plurale.

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܦܪܫܘܢ ܗܢܘܢ — separabunt illi
ܬܦܪܫܘܢ ܐܢܬܘܢ — separabitis vos
ܢܦܪܘܫ ܚܢܢ — separabimus nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ — *Singulare fœmin.*

ܬܦܪܘܫ ܗܝ — separabit illa
ܬܦܪܫܝܢ ܐܢܬܝ — separabis tu
ܐܦܪܘܫ ܐܢܐ — separabo ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܦܪ̈ܫܢ ܗ̈ܢܝܢ — separabunt illæ
ܬܦܪ̈ܫܢ ܐ̈ܢܬܝܢ — separabitis vos
ܢܦܪܘܫ ܚܢܢ — separabimus nos

ܦܘܩܕܐ : ܚܕ ܕܕܟܪܐ . — *Imperatiuus. Sing. masc.*

ܦܪܘܫ ܐܢܬ — separa tu

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܦܪܘܫܘ ܐܢܬܘܢ vel ܦܪܘܫܘܢ — separate vos

ܦܘܩܕܢܐ ܢܩܒܬܢܝܐ . *Singulare fœmin.*

ܦܪܘܫܝ ܐܢܬܝ } ſepara tu

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܦܪܘܫܝܢ vel ܦܪܘܫܝ } ſeparate vos

ܐܦܢܐ ܕܠܐ ܡܬܚܡܐ ܣܟܐ *Modus infinitiuus.*

ܡܦܪܫ } ſeparans, ſeu ſeparādo.
ܠܡܦܪܫܘ } ſeparare.l.ad ſeparādū.

PASSIVI INFLEXIO.

ܐܦܢܐ ܕܥܒܝܪ : ܚܕ ܕܟܪ : *Præteritum ſing. maſc.*

ܐܬܦܪܫ ܗܘ } Separatus eſt ille
ܐܬܦܪܫܬ ܐܢܬ } ſeparatus es tu
ܐܬܦܪܫܬ ܐܢܐ } ſeparatus ſum ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܐܬܦܪܫܘ ܗܢܘܢ vel ܐܬܦܪܫܘܢ } ſeparati ſunt illi
ܐܬܦܪܫܬܘܢ ܐܢܬܘܢ } ſeparati eſtis vos
ܐܬܦܪܫܢ vel ܐܬܦܪܫܢܢ ܚܢܢ } ſeparati ſumus nos

Sing.

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ	*Singulare famin.*
ܐܬܦܪܫܬ ܗܝ	separata est illa
ܐܬܦܪܫܬܝ ܐܢܬܝ	separata es tu
ܐܬܦܪܫܬ ܐܢܐ	separata sum ego
ܣܘܓܐܐ	*Plurale.*
ܐܬܦܪܫܝ ܗܢܝܢ vel ܐܬܦܪܫܝܢ	separatæ sunt illæ
ܐܬܦܪܫܬܝܢ ܐܢܬܝܢ	separatæ estis vos
ܐܬܦܪܫܢ vel ܐܬܦܪܫܢ ܚܢܢ	separatæ sumus nos
ܙܒܢܐ ܕܩܐܡ ܡܢ ܕܢ :	*Præsens sing. masc.*
ܡܬܦܪܫ ܗܘ	separatur ille
ܡܬܦܪܫ ܐܢܬ vel ܡܬܦܪܫܬ	separaris, vel separare
ܡܬܦܪܫ ܐܢܐ	separor ego
ܣܘܓܐܐ	*Plurale.*
ܡܬܦܪܫܝܢ ܗܢܘܢ	separantur illi
ܡܬܦܪܫܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܬܦܪܫܝܢܬܘܢ	separamini vos
ܡܬܦܪܫܝܢ ܚܢܢ vel ܡܬܦܪܫܝܢܢ	separamur nos

Sing.

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ — *Singulare famin.*

ܡܬܦܪܫܐ ܗܝ — separatur illa
ܡܬܦܪܫܐ ܐܢܬܝ vel ܡܬܦܪܫܐܢܬܝ — separaris tu
ܡܬܦܪܫܐ ܐܢܐ — separor ego

ܣܓܝܐܢܐ — *Plurale.*

ܡܬܦܪܫܢ ܗܢܝܢ — separantur illæ
ܡܬܦܪܫܢ ܐܢܬܝܢ vel ܡܬܦܪܫܢܬܝܢ — separamini vos
ܡܬܦܪܫܢ ܚܢܢ vel ܡܬܦܪܫܢܢ — separamur nos

ܥܬܝܕܐ ܕܚܕܢܝܐ ܡܢ ܕܟܪܐ : — *Futurum. Sing. masc.*

ܢܬܦܪܫ ܗܘ — separabitur ille
ܬܬܦܪܫ ܐܢܬ — separaberis tu
ܐܬܦܪܫ ܐܢܐ — separabor ego

ܣܓܝܐܢܐ — *Plurale.*

ܢܬܦܪܫܘܢ ܗܢܘܢ — separabuntur illi
ܬܬܦܪܫܘܢ ܐܢܬܘܢ — separabimini vos
ܢܬܦܪܫ ܚܢܢ — separabimur nos

Sing.

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܝܐ — *Singulare fœmin.*

ܬܬܦܪܫ ܗܝ — ſeparabitur illa
ܬܬܦܪܫܝܢ ܐܢܬܝ — ſeparaberis tu
ܐܬܦܪܫ ܐܢܐ — ſeparabor ego

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܢܬܦܪܫܢ ܗܢܝܢ — ſeparabuntur illæ
ܬܬܦܪܫܢ ܐܢܬܝܢ — ſeparabimini vos
ܢܬܦܪܫ ܚܢܢ — ſeparabimur nos

ܦܘܩܕܢܐ ܡܢ ܕܟܪܐ — *Imperatiuus. ſing. maſc.*

ܐܬܦܪܫ ܐܢܬ — ſeparare tu

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܐܬܦܪܫܘ vel ܐܬܦܪܫܘܢ ܐܢܬܘܢ — ſeparamini vos

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܝܐ — *ſing. fœmin.*

ܐܬܦܪܫܝ ܐܢܬܝ — ſeparare tu

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܐܬܦܪܫܝܢ vel ܐܬܦܪܫܝܢ — ſeparamini vos

Modus

ܐܛܢܐ ܕܠܐ ܡܫܠܡܢܘܬܐ *Modus infinitiuus,*

ܡܦܪܫܘ — ſeparando
ܠܡܦܪܫܘ — ſeparari, l. ad ſeparādū

INFLEXIO QVARTAE SPECIEI.

ܐܚܪܐ ܕܥܒܪ. ܚܕ ܕܟܪ *Præteritum ſing. maſc.*

ܒܛܢ ܗܘ — Concepit ille
ܒܛܢܬ ܐܢܬ — concepiſti tu
ܒܛܢܬ ܐܢܐ — concepi ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܒܛܢܘ vel ܒܛܢܘܢ ܗܢܘܢ — conceperunt illi
ܒܛܢܬܘܢ ܐܢܬܘܢ — concepiſtis vos
ܒܛܢܢ vel ܒܛܢܢ ܚܢܢ — concepimus nos

ܢܩܒܬܐ ܚܕܢܝܬܐ *Singulare fœmin.*

ܒܛܢܬ ܗܝ — concepit illa
ܒܛܢܬܝ ܐܢܬܝ — concepiſti tu
ܒܛܢܬ ܐܢܐ — concepi ego

Plurale.

Plurale.

vel — conceperunt illæ,

conceperiſtis vos

vel — concepimus nos

Preſens ſing. maſc.

concipit ille

vel — concipis tu

concipio ego

Plurale.

concipiunt illi

vel — concipitis vos

vel — concipimus nos

Sing. ſemin.

concipit illa,

vel — concipis tu

concipio ego

[illegible] *Plurale.*

[illegible] concipit ille,

[illegible] vel [illegible] concipitis vos

[illegible] vel [illegible] concipimus nos

[illegible] *Futurum Sing. masc.*

[illegible] concipiet ille

[illegible] concipies tu

[illegible] concipiam ego

[illegible] *Plurale.*

[illegible] concipient illi

[illegible] concipietis vos

[illegible] concipiemus nos

[illegible] *Singul. faemin.*

[illegible] concipiet illa,

[illegible] concipies tu

[illegible] concipiam ego

Plu-

ܣܘ̈ܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܒܛܢܢ ܗܢ̈ܝܢ } concipiẽt illæ,

ܬܒܛܢܘܢ ܐܢ̈ܬܘܢ } concipietis vos

ܢܒܛܢ ܚܢܢ } concipiemus nos

ܦܘܩܕܢܐ : ܝܚܝܕܝܐ ܕܟܪܐ . — *Imperatiuus. sing. masc.*

ܒܛܘܢ ܐܢܬ } concipe tu

ܣܘ̈ܓܐܐ — *Plurale.*

ܒܛܘܢܘ vel ܒܛܘܢܘܢ ܐܢ̈ܬܘܢ } concipite vos

ܝܚܝܕܝܐ ܢܩܒܬܐ — *Singulare fœmin.*

ܒܛܘܢܝ ܐܢܬܝ } concipe tu

ܣܘ̈ܓܐܐ — *Plurale.*

ܒܛܘܢܝܢ vel ܒܛܘܢܝܢ ܐܢ̈ܬܝܢ } concipite vos

ܫܡܐ ܕܠܐ ܡܬܚܡܢܐ — *Modus infinitiuus.*

ܡܒܛܢ } cõcipiẽs, seu cõcipiẽdo

ܠܡܒܛܢ } cõcipere, l. ad cõcipiẽdũ

Passiuum autem huius speciei eodem modo, quo tertiæ speciei inflectitur; ܐܬܒܛܢ enim est vt ܐܬܦܫܩ.

Circa prædictas species notationes.

Notandum est primo singula horũ specierum verba retinere proprias vocales immutatas, dum in præterito coniugantur; Excepta prima, & tertia persona fœminina singulari, quarũ prima consonans (si secundam speciem excipias, quæ retinet propriam vocalem in omnibus personis illius temporis;) habet ܵ, vt clare vides in earum inflexione. Sciendum etiam est omnia verba huius generis, quæ sunt duarum tantum litterarum; vel trium, quarum media sit ܐ, post primam consonantem in præsenti assumere ܐ, quæ vt ... affectum vt plurimum ܵ, proferatur; vt a ܩܡ fit ܩܐܡ, ܩܝܡܐ, ܩܐܡܝܢ, & in quibusdam quartæ, vt a ܒܥܐ petijt, seu quæsiuit ܒܥܐ, petit in plurali tamen masculini, & fœminini vtriusque numeri secunda species amittit ܐ, & loco ipsius acquirit ܝ. A cæteris vero reijcitur ܐ, excepto hoc verbo ܥܐܠܝܢ, ingrediuntur, in quo ܐ, est omnino quiescens, perinde ac si non esset, ponique videtur fortassis vt differat a prima plurali, ܥܠܝܢ, ingressi sumus, quæ reiectis vocalib. illi per similis esset; exceptisq. etiam vt quibusdam aliis verbis quartæ speciei, in quibus ܐ, quod in præterito habet, cum sit illis naturale, omnino in omnibus modis ac tẽporibus retinetur; vt patet in prædicto verbo ܒܥܐ, a quo fit ܒܥܐܝܢ, petunt, & in his verbis ܛܐܒ benefactus est, ܣܐܒ, consenuit, &c. Dixi autem affectum vt plurimum, ܵ, quia licet tam istud, quam quintum genus in præsenti supra secundam consonantem ܵ; recipiant: verba

ba tamen, in quorũ fine sit aliqua litera gutturalis tum in aliis, tum præsertim in hoc tempore supra penultimam ܶ, habere solent, vt a ܚܙܐ fit ܚܳܙܶܐ intuetur. a ܩܪܫ fit ܩܳܪܶܫ friget; vbi vides, ܐ, quæ est penultima ܶ, non ܰ, affici; sed vt hæc regula valde vtilis ad legendum intelligatur excludenda sunt ea, quæ illam non sequuntur. Primo ab illa excluduntur omnia verba, quæ habent penultimam ܘ cum ܳ, vt sunt ea, quæ recipiunt ܘ in futuro; vt ܢܫܰܡܠܶܐ perficiet, a verbo ܫܰܡܠܺܝ. ܢܶܦܠܘܿܚ colet, seu arabit, a ܦܠܰܚ. ܢܶܩܒܘܿܥ figet, a ܩܒܰܥ. ܢܶܦܪܘܿܩ scindet, a ܦܪܰܩ. ܢܙܘܿܥ mouebitur, a ܙܳܥ. & in imperatiuo, qui in huiusmodi verbis deriuari solet a futuro, reiectis ipsius futuri litteris a principio, vt ܫܰܡܠܶܐ: perfice. ܦܠܘܿܚ cole, vel ara; ܩܒܘܿܥ fige. ܦܪܘܿܩ scinde; ܙܘܿܥ mouere, &c. Secundo, secunda species, præsertim in præterito, ab ea remouetur, vt patet in ܙܳܥ motus est, ܢܳܚ quieuit, quorum prima cõsonans legitur cum ܳ. Item ea, quorum penultima est ܝ cum ܺ, vt ܐܰܥܺܝܪ excitauit, ܐܰܙܺܝܥ cõmouit. In cæteris aũt est verissima, & generalis regula; vt ܐܰܙܺܝܥ commouit, ܡܶܬܦܬܰܚ aperitur, ܡܶܬܕܰܡܰܪ admiratur, ܡܶܬܟܪܶܗ infirmatur. Diximus autem

tem

tem iſtas litteras debere eſſe in fine; quia ſi non ſint in fine deficit hæc regula. Item hic nomine gutturalis comprehendimus etiam litteram ܪ ; non quod ipſa ſit gutturalis, ſed quod hic gutturalium officio fungatur.

Notandum ſecundo, omnes ſpecies, ſi ſecunda dematur, habere futuri litteras ܵ affectas, vt ex futuro verborum inflexorum patet. Secunda enim ſpecies in omnibus perſonis eaſdem habet omnino quieſcentes, excepta perſona prima, quæ ſemper in quacumque coniugatione habet ܐ ,motum; in hac autem ſpecie habet illud motum motione ܵ, vt ܐܘܬܒ :

Aduertendum tamen eſt, licet id in ſoluta oratione verum ſit; in carmine tamen propter neceſſitatem, interdum non obſeruari; tunc enim prædictas litteras quieſcentes futuri ſecundæ ſpeciei, poetæ, vel coacti, vel certe quodam eorum priuilegio, ſeu licentia ܵ afficiunt. Vt S. Doctor Iacobus Syrus in quodam carmine.

ܦܘܡܐ ܢܙܡܪ ܩܠܐ ܕܫܘܒܚܐ ܘܕܬܘܕܝܬܐ :

Ideſt, Os pſallat voces laudis, & confeſſionis,

ܡܪܚܐ ܢܪܘܚ ܪܝܚܐ ܕܚܝܐ ܘܠܐ ܕܐܒܕܢܐ :

Odoratus odoret odorem vitæ, & non perditionis.

Et Magnus ac Sanctiſſimus Aphræm Syrus, in ſuo quodam carmine.

ܠܥܝܢܐ ܗܘܝ ܠܗ ܢܛܘܪܐ }	Oculo eſto illi cuſtos,
ܘܠܐ ܬܚܙܐ ܓܢܒܐܝܬ : }	Ne videat furtim.

Item cæteræ ſpecies, quarum verba in futuro aſſumunt ܘ ; ipſum ܘ numero plurali in tertia, & ſecunda vtriuſque generis, & ſecunda fœminina numeri ſingularis amittunt; at vero ſe-

ro ſe-

ro secunda species retinet ipsum ܘ cum proprio ◌ܳ; vt vides in verbis iam coniugatis. Sed difficultas est in quibus futurum ܘ assumat, & in quibus non assumat, quæ vt aliqua ex parte soluatur.

Notandum tertio, secundæ speciei futurum semper ܘ recipere; vt ܢܩܘܽܫ cum cæteris, excepto tamen hoc verbo ܣܳܡ posuit; in quo loco ܘ assumit ܝ cum ◌ܺ, vt ܢܣܺܝܡ ponet. ܬܣܺܝܡ pones. ܐܣܺܝܡ ponam. &c. Primæ autem speciei, & tertiæ, futurum interdum habet ܘ, vt patet in verbis iam inflexis, & in his ܥܰܠ ingressus est. ܢܥܘܽܠ ܫܒܰܩ reliquit. ܢܫܒܘܽܩ &c. Interdum vero non habet; & tunc vel seruat idem ◌ܰ quod præteritum habebat; vt ܦܣܰܥ passus est. ܢܦܣܰܥ. ܛܥܳܐ errauit, ܢܛܥܶܐ. ܪܓܰܓ desiderauit ܢܪܓܰܓ. ܢܕܰܪ vouit ܢܶܕܰܪ. ܢܛܰܪ custodiuit. ܢܶܛܰܪ. ܠܐܶܐ laborauit ܢܶܠܐܶܐ. ܕܠܰܦ defluxit ܢܶܕܠܰܦ. ܓܕܰܫ accidit ܢܶܓܕܰܫ &c. Vel commutat ◌ܰ in ◌ܶ; vt ܥܒܰܕ fecit ܢܶܥܒܶܕ. ܦܣܰܣ sortitus est ܢܶܦܣܶܣ. ܢܦܰܠ cecidit. ܢܶܦܶܠ. ܙܒܰܢ emit ܢܶܙܒܶܢ. ܢܓܰܕ traxit ܢܶܓܶܕ. ܢܩܰܫ percussit ܢܶܩܶܫ. Quartæ præterea speciei futurum loco ◌ܶ præteriti vt plurimum habet ◌ܰ; vt ܒܛܶܢ concepit ܢܶܒܛܰܢ

ܦܣܡ

ܪܚܡ dilexit ܢܪܚܡ . ܕܡܟ dormiuit ܢܕܡܟ .
ܣܐܒ consenuit ܢܣܐܒ . Dixi autem (vt plurimum) quia sunt quædam verba istius speciei, quæ assumunt ܘ cum ܐ ܢ quemadmodum dictum est de aliis speciebus supra, vt ܫܬܩ tacuit ܢܫܬܘܩ . ܢܚܬ descendit ܢܚܘܬ . ܣܓܕ adorauit ܢܣܓܘܕ . ܩܪܒ appropinquauit ܢܩܪܘܒ ; &c. Sciendum hic porro est, verba, quorum prima consonans in præterito est ܢ quiescens; fere in futuro nõ geminare ܢ, sed illud idem, quod in præterito habebant, afficere ܵ; ipsumq. fungitur munere ܢ quod addendum esset; vt ܢܦܩ egressus est ܢܦܘܩ . ܢܒܚ latrauit ܢܒܘܚ . ܢܒܥ emanauit ܢܒܥ . ܢܩܫ pulsauit ܢܩܘܫ . ܢܩܦ sequutus est ܢܩܦ &c. Dixi quiescens, quia si sit motum, in futuro recipiũt aliud ܢ quiescens, vt ܢܡ dormitauit ܢܢܘܡ ܢܥ motus est ܢܢܘܥ . Et in quarto genere, vt ܢܫܩ osculatus est ܢܢܫܩ . ܢܗܪ dilucidauit ܢܢܗܪ . ܢܟܐ contriuit ܢܢܟܐ & cæt. Dixi fere, quia sunt quædam admodum pauca, quæ istam regulam non sequuntur; vt hoc verbum ܢܗܪ luxit ܢܢܗܪ, quod quidem verbum licet habeat ܢ quiescens; assu-

assumit tamen aliud in principio cum ܐ, & si quæ sunt alia.

Notandũ est quarto. Imperatiuum facile a tertia futuri deriuari; sublatis solum litteris futuri, vt ex verborum inflexione cognosci potest. Infinitiuus postea facilius deducitur a præterito additis litteris ܡ, vel ܡ & ܠ cum ܐ, quod sit supra ipsum ܡ; additoq. semper ܶ supra penultimam, a qua in hoc præsertim modo remouendum est etiam ܐ, si supra illam sit; vt ex verborum declinatione manifestum est; & patet in his ܚܫ passus est, ܡܚܫ patiens. ܫܒܩ reliquit, ܡܫܒܩ relinquens. ܠܒܫ vestiuit, ܡܠܒܫ vestiens. ܥܒܕ fecit, ܡܥܒܕ faciens. Sic etiam cum ܠ, vt ܠܡܚܫ ad patiendum, seu pati, & cætera eodem plane modo. In illis autem verbis, in quibus ܢ præteriti adhibetur pro ܢ futuri; commutatur ipsum ܢ in ܡ, cum prædicto ܶ supra penultimam, vt ܢܦܩ egressus est. ܡܦܩ egrediens. ܢܩܦ sequutus est, ܡܩܦ sequens. ܢܣܒ accepit, ܡܣܒ accipiens; Sic eodem modo cum ܠ; ܠܡܦܩ egredi, vel ad egrediendum, &c. Sciendum tamen est, secũdam speciem non conuenire quoad motiones, seu vocales cum alijs prædictis: nã ipsa petit ܡ quiescens, & ܠ motũ, & retinet idem ܳ quod habet in præterito nulla alia facta mutatione; vt á ܕܢ iudicauit, ܡܕܢ iudicans, ܠܡܕܢ iudicare,

ſeu ad iudicandum; vtrobique autem ܡ quieſcit, ܠ ſolum mouetur. Quamuis quidam docere videantur poſſe addi ܘ cũ ܡ infinitiuo habenti ܠ : vt a ܙܥ motus eſt ܠܡܙܥܘ moueri. Sed quidquid ſit de hoc. Auctores ſere omnes ſine ܘ vtraque voce ſcilicet cum ܡ tantum; & cum ܡ vna cum ܠ vtuntur; vt paſſim libros legendo perſpicies. Cætera, quæ dici poſſent, tum quia facilia ſunt, tum quia ex verbis inflexis facile intelliguntur, prætermittenda eſſe cenſui.

De paſſiuo prædictarum ſpecierum notationes.

Notandum eſt primo, primam, tertiam, & quartam ſpeciẽ fere ſemper ſupra penultimam habere ܼ vt patet in verbis iã inflexis. Eodemq. modo in præſenti ſing. num. maſcul. gen. Et futuro eiuſdem numeri, & gen. & prima plurali, & tertia fœminina ſingulari: In imperatiuo vero abijcitur ܼ, & ponitur ſupra antepenultimam ܼ, vt ex verborum quoque inflexione patet. Secunda autem ſpecies in paſſiuo, vt ſupra indicatum eſt, aſſumit ܐ cum duplici ܬ quieſcenti, & ܼ cum ܼ ante vltimam conſonantem; ita tamen, vt ܬ prius; ſicut in cæteris paſſiuis, in quibus non poſtponitur litteris ܣ & ܨ, ſit molle: poſterius vero aſperum, vt eſt etiam in alijs, in quibus geminatur; vt ܣܡ poſuit, ܐܬܬܣܝܡ poſitus eſt, ܕܢ iudicauit, ܐܬܬܕܝܢ iudicatus eſt. ܠܛ maledixit, ܐܬܬܠܝܛ maledictus eſt. Sic etiam ſecunda ſpecies quarti generis, ſe habet, vt inferius ſuo loco clarius declarabitur.

tur. In his deinde verbis imperatiuus est similis præterito, vt patet ex eorum inflexione.

Notandum est secundo infinitiuum facili negotio a præterito formari sublato ܐ, & addito ܡ supra antepenultimam litteræ ܘ, & ܠ supra eiusdem penultimã, vt diximus de passiuo primi generis, & constat ex verbis iam inflexis. Aduertendum tamen est secundam speciem in hoc modo amittere ܬ cum ܐ, & eodem modo, quo aliæ species, formare infinitiuum, vt ܐܬܬܣܝܡ positus est, ܠܡܬܬܣܡܘ ܡܣܡܗ poni, &c.

Et hoc idem habet etiam secunda species quarti generis, vt ܐܬܬܪܝܡ sublatus est, ܠܡܬܬܪܡܘ ܪܘܡܗ tolli.

De tertio genere coniugationum.

CAPVT VI.

HOc genus vnam fere verborum speciem continet, ac proinde est facillimum, vt igitur intelligatur inflectẽdum est aliquod eius verbum.

INFLEXIO ACTIVI.

ܐܣܝܐ ܘܡܐܣܐ : ܣܡ ܘܣܡ : — *Præteritum sing. masc.*

ܐܣܝ ܗܘ — Sanauit ille

ܐܣܝܬ ܐܢܬ — sanasti tu

ܐܣܝܬ ܐܢܐ — sanaui ego.

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܐܣܝܘ ܗܢܘܢ — sanauerunt illi

ܐܣܝܬܘܢ ܐܢܬܘܢ — sanastis vos

ܐܣܝܢ vel ܐܣܝܢܢ ܚܢܢ — sanauimus nos

ܦܘܪܫ ܢܩܒܬܐ — *Singul. femin.*

ܐܣܝܬ ܗܝ — sanauit illa

ܐܣܝܬܝ ܐܢܬܝ — sanasti tu

ܐܣܝܬ ܐܢܐ — sanaui ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܐܣܝ vel ܐܣܝܝܢ ܗܢܝܢ — sanauerunt illæ

ܐܣܝܬܝܢ ܐܢܬܝܢ — sanauistis vos

ܐܣܝܢ vel ܐܣܝܢܢ ܚܢܢ — sanauimus nos

ܐܢܐ ܘܩܐܡ ܡܢ ܕܟܪܐ — *Præsens sing. mascul.*

ܡܐܣܐ ܗܘ — sanat ille

ܡܐܣܐ ܐܢܬ vel ܡܐܣܝܬ — sanas tu

ܡܐܣܐ ܐܢܐ — sano ego.

Plurale

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܡܐܣܝܢ ܗܢܘܢ — sanant illi

ܡܐܣܝܢ ܐܢܬܘܢ vel ܡܐܣܝܬܘܢ — sanatis vos

ܡܐܣܝܢ ܚܢܢ vel ܡܐܣܝܢܢ — sanamus nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ — *Singulare fœmin.*

ܡܐܣܝܐ ܗܝ — sanat illa

ܡܐܣܝܐ ܐܢܬܝ vel ܡܐܣܝܐܢܬܝ — sanas tu

ܡܐܣܝܐ ܐܢܐ — sano ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܡܐܣܝܢ ܗܢܝܢ — sanant illæ

ܡܐܣܝܢ ܐܢܬܝܢ vel ܡܐܣܝܢܬܝܢ — sanatis vos

ܡܐܣܝܢ ܚܢܢ vel ܡܐܣܝܢܢ — sanamus nos

ܥܬܝܕܐ ܕܚܠܦ ܚܕ ܕܟܪ — *Futurũ. Sing. masc.*

ܢܐܣܐ ܗܘ — sanabit illa

ܬܐܣܐ ܐܢܬ — sanabis tu

ܐܐܣܐ ܐܢܐ — sanabo ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܐܣܘܢ ܗܢܘܢ — sanabunt illi

ܬܐܣܘܢ ܐܢܬܘܢ — sanabitis vos

ܢܐܣܐ ܚܢܢ — sanabimus nos

ܚܘܝܐ ܢܩܒܬܐ — *Singulare fœmin.*

ܬܐܣܐ ܗܝ — sanabit illa

ܬܐܣܝܢ ܐܢܬܝ — sanabis tu

ܐܐܣܐ ܐܢܐ — sanabo ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܐܣܝܢ ܗܢܝܢ — sanabunt illæ

ܬܐܣܝܢ ܐܢܬܝܢ — sanabis tu

ܢܐܣܐ ܚܢܢ — sanabo ego

ܦܘܩܕܐ ܚܕ ܕܟܪܐ — *Imperatiuus sing. masc.*

ܐܣܐ ܐܢܬ — sana tu

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܐܣܘ vel ܐܣܘܢ ܐܢܬܘܢ — sanatè vos

Singul.

ܡܣܰܝܳܢܳܐ ܢܶܡܰܣܝܳܢ	*Singul. fœmin.*
ܐܰܣܳܝ ܐܰܢ̱ܬܝ	sana tu
ܡܰܐܣܝܳܢܳܐ	*Plurale.*
ܐܰܣܰܘ ܐܰܢ̱ܬܘܢ	sanate vos
ܐܳܦ ܠܡܰܣܳܝܽܘ ܡܰܣܝܽܘ	*Modus infinitiuus.*
ܡܰܐܣܳܝܽܘ	sanans seu sanando
ܠܡܰܐܣܳܝܽܘ	sanare, seu ad sanandũ.

Notationes.

Notandum est primo, in hoc quoque genere, in quibusdã libris, licet raro, legi tertiam personam numeri pluralis gener. mascul. cum ܢ sicut legitur in alijs generibus coniugationum: dicitur enim verbi gratia ܐܰܣܺܝܘܢ.

Notandum est secundo, omnia verba huius, & quarti generis voce actiua in præsenti assumere litteram ܡ, quæ quidẽ si prima verbi consonans sit ܐ, mouebitur ad motum ipsius, siue ܐ remaneat, siue non, vt in hoc genere ab ܐܰܣܺܝ fit ܡܰܐܣܶܐ. ܐܰܘܕܺܝ confessus est. ܡܰܘܕܶܐ. & in quarto genere ab ܐܰܘܣܶܦ addidit, ܡܰܘܣܶܦ. ܐܰܘܪܶܒ magnificauit, ܡܰܘܪܶܒ. Excluditur autem ab hac regula, secunda

species

species quarti generis, quæ licet habeat ܐ affectum ܝ: tamẽ in præsenti reijcit ܐ, & assumit ܝ quiescens. Sin autem prima verbi consonans non sit ܐ, ipsum ܝ erit quiescens, vt a ܫܪܝ cœpit, fit ܡܫܪܐ. a ܫܡܠܝ perfecit, ܡܫܡܠܐ ܫܒܚ laudauit, ܡܫܒܚ. Et hoc idem quod diximus de ܝ quoad motum, obseruandum est in litteris futuri & infinitiui; hæ enim, si sit ܐ, habebunt ipsius motum; & in huiusmodi verbis non additur aliud ܐ primæ personæ futuri; sed illud idem ܐ verbi supplet ܐ futuri addendum. Sin vero non sit ܐ, quiescentes remanebunt, & futurum habebit suum ܐ. Item infinitiuus tam in hoc genere, quam in quarto semper habet ܘ cum ܳ in fine, & ܶ supra antepenultimam, vt supra de passiuis dictũ est; vt ܠܡܐܣܝܘ sanare, ܠܡܘܣܦܘ addere, seu ad addendum: sed hæc melius ex verborum inflexione intelliguntur.

Notandum est secundo, tunc ܐ prædictorum verborum, in præsenti, futuro, & infinitiuo remanere; quando illis est naturale; tunc autem est illis naturale; cum verba ab aliquo nomine, in cuius principio sit ܐ, proficiscuntur: vt ܐ verbi ܐܣܝ in dictis temporibus, & modo, remanet, quia a nomine ܐܣܝܘܬܐ, idest sanitas, in cuius principio est ܐ, deducitur. Contra vero, ܐ verbi ܐܚܝ idest, viuificauit, remanere non debet; quia a nomine ܚܝܐ vel ܚܝܘܬܐ idest, vita, in quorum

initio

initio non est ... deriuatum, & sic in alijs generis eiusdem: quamquam multi scriptores non satis docti id confundant.

PASSIVA INFLEXIO.

Præteritum Sing. masc.

Sanatus est ille
Sanatus es tu
sanatus sum ego

Plurale.

sanati sunt illi
sanati estis vos
vel sanati sumus nos

Sing. fœmin.

sanata est illa
sanata es tu
sanata sum ego

ܣܘܓܐܐ Plurale.

ܗܢܝܢ ܐܬܐܣܝ vel ܐܬܐܣܝܝ | sanatæ sunt illæ

ܐܢܬܝܢ ܐܬܐܣܝܬܝܢ | sanatæ estis vos

ܚܢܢ ܐܬܐܣܝܢ vel ܐܬܐܣܝܢ | sanatæ sumus nos

ܙܒܢܐ ܕܩܐܡ ܥܡ ܕܘܟܪܐ | *Præsens sing. masc.*

ܡܬܐܣܐ ܗܘ | sanatur ille

ܡܬܐܣܐ ܐܢܬ vel ܡܬܐܣܝܬ | sanaris tu

ܡܬܐܣܐ ܐܢܐ | sanor ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܡܬܐܣܝܢ ܗܢܘܢ | sanantur illi

ܡܬܐܣܝܢ ܐܢܬܘܢ vel ܡܬܐܣܝܬܘܢ | sanamini vos

ܡܬܐܣܝܢ ܚܢܢ vel ܡܬܐܣܝܢܢ | sanamur nos

ܥܡ ܢܩܒܬܐ | *Sing. femin.*

ܡܬܐܣܝܐ ܗܝ | sanatur illa

ܡܬܐܣܝܐ ܐܢܬܝ vel ܡܬܐܣܝܐ | sanaris tu

ܡܬܐܣܝܐ ܐܢܐ | sanor ego

Plurale

[illegible] *Plurale.*

[illegible] sanantur illæ

[illegible] vel [illegible] sanamini vos

[illegible] vel [illegible] sanamur nos

[illegible] *Futurum sing. masc.*

[illegible] sanabitur ille

[illegible] sanaberis tu

[illegible] sanabor ego

[illegible] *Plurale.*

[illegible] sanabimur nos

[illegible] sanabimini vos

[illegible] sanabimur nos

[illegible] *Singulare femin.*

[illegible] sanabitur illa

[illegible] sanaberis tu

[illegible] sanabor ego

[illegible] *Plurale.*

[illegible] sanabuntur illæ

[illegible] sanabimini vos

[illegible] sanabimini vos

[illegible] *Imperatiuus sing. masc.*

[illegible] sanare tu

[illegible] *Plurale*

[illegible] vel [illegible] sanamini vos

[illegible] *Sing. fœmin.*

[illegible] sanare tu

[illegible] *Plurale*

[illegible] sanamini vos

[illegible] *Modus infinitiuus.*

[illegible] sanando

[illegible] sanari.

Notationes.

Notandum hic est, quędam verba esse in hoc genere, in principio

cipio [illegible] habere solita; a quibus non ita facilis solet esse deriuatio passiui. In illis enim aliquando geminatur [illegible], aliquando non; & ita difficile videtur cognoscere quænam fiant passiua, [illegible] geminato; quæ vero non. Itaque obseruandum est huiusmodi verba vel esse trium, vel quatuor litterarum. Quæ sunt trium, & habent [illegible] immediate supra secundam, fiunt passiua cum vno [illegible] tantum, vt [illegible] a quo fit [illegible]. Quæ vero sunt quatuor, & habent [illegible] supra penultimam, solent fieri passiua cum [illegible] geminato, vt ab [illegible] confessus est, seu gratias egit. fit [illegible]. ab [illegible] attulit, [illegible] allatus est. Item in verbis trium litterarum [illegible] in passiuo remanere solet; in alijs vero, quæ habent quatuor, non item. Cætera manifesta sunt ex verbi inflexione.

De quarto genere coniugationum.

CAP. VII.

IN hoc genere, duæ potissimum habentur species. prior est eorum, quorum secunda syllaba habet, vel [illegible] vel [illegible] virtute gutturalium in fine, de quibus supra; vt [illegible] liberauit. [illegible] misit. Posterior eorum, quorum tertia littera est [illegible] cum [illegible], vt [illegible] sustulit; [illegible] lauit.

PRIO-

PRIORIS SPECIEI INFLEXIO.

ܐܘܠܐ ܕܙܒܢܐ ܥܒܝܪ ܕܕܟܪ : *Præteritum sing. masc.*

ܦܪܰܩ ܗܽܘ } liberauit ille
ܦܪܰܩܬ ܐܢܬ } liberasti tu
ܦܪܩܶܬ ܐܢܐ } liberaui ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܦܪܰܩܘ vel ܦܪܰܩܘܢ ܗܢܘܢ } liberarunt illi
ܦܪܰܩܬܘܢ ܐܢܬܘܢ } liberastis uos
ܦܪܰܩܢ vel ܦܪܰܩܢܰܢ ܚܢܢ } liberauimus nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ *Singulare fœmin.*

ܦܪܩܰܬ ܗܝ } liberauit illa
ܦܪܰܩܬܝ ܐܢܬܝ } liberasti tu
ܦܪܩܶܬ ܐܢܐ } liberaui ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܦܪܰܩܝ vel ܦܪܰܩܶܢ ܗܢܝܢ } liberarunt illæ
ܦܪܰܩܬܶܝܢ ܐܢܬܝܢ } liberastis uos
ܦܪܰܩܢ vel ܦܪܰܩܢܰܢ ܚܢܢ } liberauimus nos

Præsens

ܙܒܢܐ ܕܩܐܡ ܚܕ ܕܟܪ : *Præsens sing. masc.*

ܡܦܪܩ ܗܘ — liberat ille

ܡܦܪܩ ܐܢܬ vel ܡܦܪܩܬ — liberas tu

ܡܦܪܩ ܐܢܐ — libero ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܡܦܪܩܝܢ ܗܢܘܢ — liberant illi

ܡܦܪܩܝܢ ܐܢܬܘܢ vel ܡܦܪܩܝܢܬܘܢ — liberatis uos

ܡܦܪܩܝܢ ܚܢܢ vel ܡܦܪܩܝܢܢ — libramus nos

ܚܕܐ ܢܩܒܬܐ *Singulare fœmin.*

ܡܦܪܩܐ ܗܝ — liberat illa

ܡܦܪܩܐ ܐܢܬܝ vel ܡܦܪܩܐܢܬܝ — liberas tu

ܡܦܪܩܐ ܐܢܐ — libero ego

ܣܓܝܐܬܐ *Plurale.*

ܡܦܪܩܢ ܗܢܝܢ — liberant illæ

ܡܦܪܩܢ ܐܢܬܝܢ vel ܡܦܪܩܢܬܝܢ — liberatis uos

ܡܦܪܩܢ ܚܢܢ vel ܡܦܪܩܢܢ — liberamus nos

Futurum

[illegible] *Futurum sing. masc.*

ܢܦܪܘܩ ܗܘ	liberabit ille
ܬܦܪܘܩ ܐܢܬ	liberabis tu
ܐܦܪܘܩ ܐܢܐ	liberabo ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܢܦܪܩܘܢ ܗܢܘܢ	liberabunt illi
ܬܦܪܩܘܢ ܐܢܬܘܢ	liberabitis uos
ܢܦܪܘܩ ܚܢܢ	liberabimus nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ *Singul. femin.*

ܬܦܪܘܩ ܗܝ	liberabit illa
ܬܦܪܩܝܢ ܐܢܬܝ	liberabis tu
ܐܦܪܘܩ ܐܢܐ	liberabo ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܢܦܪܩܢ ܗܢܝܢ	liberabunt illæ
ܬܦܪܩܢ ܐܢܬܝܢ	liberabitis uos
ܢܦܪܘܩ ܚܢܢ	liberabimus nos

Imperatiuus

ܦܘܩܕܐ ܡܢ ܦܪܩ — *Imperatiuus sing. masc.*

ܦܪܘܩ ܐܢܬ — Libera tu

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܦܪܘܩܘ vel ܦܪܘܩܘܢ ܐܢܬܘܢ — liberate vos

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܬܐ — *Sing. femin.*

ܦܪܘܩܝ ܐܢܬܝ — libera tu,

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܦܪܘܩܝ vel ܦܪܘܩܝܢ ܐܢܬܝܢ — liberate vos

ܐܢܐ ܕܠܐ ܡܫܘܚܬܐ — *Modus infinitiuus.*

ܡܦܪܩܘ — liberans, seu liberando

ܠܡܦܪܩܘ — liberare, s. ad liberādū

PASSIVI INFLEXIO.

ܐܬܪܐ ܕܥܒܪ ܡܢ ܐܬܦܪܩ — *Praeteritum sing. masc.*

ܐܬܦܪܩ ܗܘ — liberatus est ille

ܐܬܦܪܩܬ ܐܢܬ — liberatus es tu

ܐܬܦܪܩܬ ܐܢܐ — liberatus sum ego

[illegible] Plurale.

[illegible] liberati sunt illi

[illegible] liberati estis vos

[illegible] vel [illegible] liberati sumus nos

[illegible] Sing. femin.

[illegible] liberata est illa

[illegible] liberata es tu

[illegible] liberata sum ego

[illegible] Plurale

[illegible] vel [illegible] liberatæ sunt illæ

[illegible] liberatæ estis vos

[illegible] vel [illegible] liberatæ sumus nos

[illegible] [illegible] sing. masc.

[illegible] liberatur ille

[illegible] vel [illegible] liberaris tu

[illegible] liberor ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale*

ܡܬܦܨܝܢ ܗܢܘܢ } liberātur illi
ܡܬܦܨܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܬܦܨܝܬܘܢ } liberamini vos
ܡܬܦܨܝܢ ܚܢܢ vel ܡܬܦܨܝܢܢ } liberamur nos

ܝܚܝܕܝܐ ܢܩܒܬܐ — *Singul. fœmin.*

ܡܬܦܨܝܐ ܗܝ } liberatur illa
ܡܬܦܨܝܐ ܐܢܬܝ. ܡܬܦܨܝܬܝ } liberaris tu
ܡܬܦܨܝܐ ܐܢܐ } liberor ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܡܬܦܨܝܢ ܗܢܝܢ } liberantur illæ
ܡܬܦܨܝܢ ܐܢܬܝܢ. ܡܬܦܨܝܬܝܢ } liberamini vos
ܡܬܦܨܝܢ ܚܢܢ vel ܡܬܦܨܝܢܢ } liberamur nos

ܥܬܝܕܐ ܝܚܝܕܝܐ ܕܟܪܐ — *Futurum sing. masc.*

ܢܬܦܨܐ ܗܘ } liberabitur ille
ܬܬܦܨܐ ܐܢܬ } liberaberis tu
ܐܬܦܨܐ ܐܢܐ } liberabor ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܬܦܪܩܘܢ ܗܢܘܢ — liberabuntur illi

ܬܬܦܪܩܘܢ ܐܢܬܘܢ — liberabimini vos

ܢܬܦܪܩ ܚܢܢ — liberabimur nos

ܚܕܢܝܬܐ ܢܩܒܬܐ — *Singul. fœmin.*

ܬܬܦܪܩ ܗܝ — liberabitur illa

ܬܬܦܪܩܝܢ ܐܢܬܝ — liberaberis tu

ܐܬܦܪܩ ܐܢܐ — liberabor ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܬܦܪܩܢ ܗܢܝܢ — liberabuntur illæ

ܬܬܦܪܩܢ ܐܢܬܝܢ — liberabimini vos

ܢܬܦܪܩ ܚܢܢ — liberabimur nos

ܦܘܩܕܢܐ ܚܕ ܕܟܪܐ — *Imperatiuus sing. masc.*

ܐܬܦܪܩ ܐܢܬ — liberare tu

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܐܬܦܪܩܘ vel ܐܬܦܪܩܘܢ ܐܢܬܘܢ — liberamini vos

Singulare

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ — *Sing. femin.*

ܐܬܦܪܩܬܝ ܐܢܬܝ } liberare tu

ܣܓܝܐܐ — *Plurale*

ܐܬܦܪܩܝܢ vel ܐܬܦܪ̈ܩܝܢ } liberamini vos

ܐܝܟ ܕܠܦܘܩܕܢܐ — *Modus Imperatiuus.*

ܡܬܦܪܩܘ } liberando

ܠܡܬܦܪܩܘ } liberari

INFLEXIO POSTERIORIS SPECIEI.

ܐܦܥܠ ܕܥܒܪ : ܣܡ ܕܒܫ : — *Praeteritum Sing. masc.*

ܐܘܪܝܡ ܗܘ } sustulit ille

ܐܘܪܝܡܬ ܐܢܬ } sustulisti tu

ܐܘܪܝܡܬ ܐܢܐ } sustuli ego

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܐܘܪܝܡܘ ܗܢܘܢ vel ܐܘܪܝܡܘܢ } sustulerunt illi

ܐܘܪܝܡܬܘܢ ܐܢܬܘܢ } sustulistis uos

ܐܘܪܝܡܢ vel ܐܘܪܝܡ ܚܢܢ } sustulimus nos

Singul

Sing. fœmin.

sustulit illa
sustulisti tu
sustuli ego

Plurale.

vel — sustulerunt illæ
sustulistis vos
vel — sustulimus nos

Præsens sing. masc.

tollit ille
vel — tollis tu
tollo ego

Plurale.

tollunt illi
vel — tollitis vos
vel — tollimus nos

Singul.

ܚܕܝܢܐ ܢܩܒܬܐ — *Singulare femin.*

ܡܬܢܣܒܐ ܗܝ — tollit illa

ܡܬܢܣܒܐ ܐܢܬܝ vel ܡܬܢܣܒܬܝ — tollis tu

ܡܬܢܣܒܐ ܐܢܐ — tollo ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܡܬܢܣܒܢ ܗܢܝܢ — tollunt illæ

ܡܬܢܣܒܢ ܐܢܬܝܢ — tollitis vos

ܡܬܢܣܒܢ ܚܢܢ vel ܡܬܢܣܒܢܢ — tollimus nos

ܐܬܝܕ ܕܥܬܝܕ ܚܕ ܕܕܟܪ — *Futurum sing. masc.*

ܢܬܢܣܒ ܗܘ — tollet ille

ܬܬܢܣܒ ܐܢܬ — tolles tu

ܐܬܢܣܒ ܐܢܐ — tollam ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܬܢܣܒܘܢ ܗܢܘܢ — tollent illi

ܬܬܢܣܒܘܢ ܐܢܬܘܢ — tolletis vos

ܢܬܢܣܒ ܚܢܢ — tollemus nos

Singul.

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܬܢܝܐ — *Sing. femin.*

ܬܦܩܘܕ ܗܝ	tollet illa
ܬܦܩܘܕܝܢ ܐܢܬܝ	tolles tu
ܐܦܩܘܕ ܐܢܐ	tollam ego

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܢܦܩܕܢ ܗܢܝܢ	tollent illæ
ܬܦܩܕܢ ܐܢܬܝܢ	tolletis uos
ܢܦܩܘܕ ܚܢܢ	tollemus nos

ܦܘܩܕܐ ܚܕ ܕܟܪܐ — *Imperatiuus sing. masc.*

ܦܩܘܕ ܐܢܬ	tolle tu
ܣܓܝܐܐ	*Plurale*
ܦܩܘܕܘ ܐܢܬܘܢ vel ܦܩܘܕܘܢ	tollite vos

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܬܢܝܐ — *Singulare femin.*

ܦܩܘܕܝ ܐܢܬܝ	tollotu
ܣܓܝܐܐ	*Plurale.*
ܦܩܘܕܝܢ ܐܢܬܝܢ vel ܦܩܘܕܝܢ	tollite uos

ܐܦܢܐ ܕܠܐ ܡܣܬܝܟܐ *Modus infinitiuus.*

ܡܢܣܩܘ } tollens

ܠܡܢܣܩܘ } tollere seu ad tollendũ.

Notationes.

Passiuum huius speciei eodem plane modo, quo passiuum, secundæ speciei secundi generis coniugatur; nam ܐܬܬܢܣܩ sublatus est, est vt ܐܬܬܕܝܫ conculcatus est, de quo supra.

Notandum autem est circa has species; priorẽ in actiuo nullam habere difficultatem; posteriorem veró illud ܐ, quod in præterito apertum habet, in præsenti & futuro, in quo excipitur prima persona, amittere cum suo ܝ, ac proinde litteras præsentis & futuri quiescentes habet, ita vt remaneat cum secunda syllaba, quam habebat; vt ܡܫܐܓ lauat, &c. Imperatiuus porro est similis præterito. Itẽ infinitiuus horum, tam in actiuo, quam in passiuo est similis infinitiuo passiuo secũdæ speciei secundi generis, vt ibi indicatum est, amittit enim ܢ cũ ܝ, habetq. ܘ supra penultimam litteræ ܘ, quam recipit in fine, tã in actiuo, quam in passiuo, vt ܠܡܢܣܩܘ tollere. ܠܡܬܬܢܣܩܘ tolli. In passiuo autem nihil peculiare videtur esse notandum, nisi quod omnia verba secundæ speciei, & quædam primæ, quæ habent ܐ in actiuo, assumunt duplex ܬ, quorum prius est molle: posterius vero aspe-

ro asperum, vt supra de secundo in secunda specie, & tertio genere dictum est. prima tamen species retinet idem ܼ ipsius ܐ, supra secundum ܬ (primum enim ܬ est quiescens) vt ܐܫܠܡ tradidit, ܐܬܫܠܡ. ܐܘܒܠ attulit, ܐܬܐܘܒܠ. ܐܦܩ eiecit, ܐܬܐܦܩ. ܐܘܣܦ addidit, ܐܬܐܘܣܦ. Secunda vero species non retinet; ambo enim ܬ quiescentia assumit; vt ܐܪܝܡ sustulit, ܐܬܐܪܝܡ. ܐܙܝܥ mouit, ܐܬܐܙܝܥ. Item prima species ܼ, quod habet supra penultimam in actiuo, in passiuo commutat in ܼ, vt ܩܪܒ obtulit, ܐܬܩܪܒ. ܚܢܢ concessit, ܐܬܚܢܢ. ܩܕܫ sanctificauit, ܐܬܩܕܫ. In imperatiuo tamen secũdum ܼ abijcitur; quamuis apud poetas & in aliquibus verbis euphoniæ causa in soluta oratione retineatur, & vt in præterito legatur. quo modo vsus est sanctissimus Orientis doctor Aphræm in carmine de amore scientiæ; cum dixit:

Sed in omnibus vijs tuis	ܐܠܐ ܒܟܠܗܘܢ ܐܘܪܚܬܟ
Humiliter conuersare.	ܡܟܝܟܐܝܬ ܐܬܗܦܟ

Et paulo inferius.

Lege in his o discipule.	ܩܪܝ ܒܗܘܢ ܐܘ ܬܠܡܝܕܐ
Et intellige verba oris tui.	ܘܐܣܬܟܠ ܡܠܝ ܦܘܡܟ

Vbi ܐܬܗܦܟ & ܐܣܬܟܠ leguntur cum duplici ܼ, sicut in præ-

in præterito. Si enim cum vno γ legantur, deerit vna syllaba carminibus. Et hoc familiarissimum est poetis. In soluta vero oratione, in ijs verbis retinetur secundum γ, in quibus illud auferre sermonis & pronunciationis decori valde obstat. Excipitur simpliciter verbum ܐܬܪܚܡ misertus est, quod semper vtrumque γ retinet. Hoc autem quod de imperatiuo dictum est, intelligitur iuxta Orientales propinquiores, seu Syros. Nam iuxta remotiores, voces imperatiui leguntur cum duplici γ, vt in præterito. Sicut etiam iuxta Syros intelligenda sunt ea, quæ alibi de imperatiuis, & præcipue in prima coniugatione dicta sunt; in qua remotiores Orientales imperatiuum passiuum formant additione alterius ܝ ipsi ܝ naturali, quorum vtrumque sit quiescens, & aperiunt tertiam litteram, non autem quartam; dicunt enim ܐܬܒܢܝܢ ædificare, cum duplici ܝ & γ supra ܒ, & non ܐܬܒܢܝ cum vno tantum ܝ & γ supra ܒ, vt ibi dictum est.

De quinto genere coniugationum.

CAP. VIII.

HOc genus duas habet species; quarum prior habet ܐ cum ^ in principio, & consonantē, quæ ܐ sequitur cū γ, vt ܐܟܠ comedit; ܐܫܕ effudit. posterior vero habet ܝ cū / in principio; consonanteq. quæ ܝ sequitur, cum ^: vt ܝܠܕ peperit, ܝܠܦ didicit.

RPIMÆ SPECIEI INFLEXIO.

ܙܒܢܐ ܕܥܒܪ ܚܕ ܕܟܪܐ — *Preteritum sing. masc.*

ܐܫܕ ܗܘ — effudit ille
ܐܫܕܬ ܐܢܬ — effudisti tu
ܐܫܕܬ ܐܢܐ — effudi ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale*

ܐܫܕܘ ܗܢܘܢ vel ܐܫܕܘܢ — effuderũt illi
ܐܫܕܬܘܢ ܐܢܬܘܢ — effudistis vos
ܐܫܕܢ ܚܢܢ vel ܐܫܕܢܢ ܚܢܢ — effudimus nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ — *sing. fœm.*

ܐܫܕܬ ܗܝ — effudit illa
ܐܫܕܬܝ ܐܢܬܝ — effudisti tu
ܐܫܕܬ ܐܢܐ — effudi ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale*

ܐܫܕܝܢ ܗܢܝܢ vel ܐܫܕܝܢ — effuderũt illæ
ܐܫܕܬܝܢ ܐܢܬܝܢ — effudistis vos
ܐܫܕܢ ܚܢܢ vel ܐܫܕܢܢ ܚܢܢ — effudimus nos

Præsens

[Syriac] — *Præsens sing. masc.*

[Syriac] ܗܘ	effundit ille
[Syriac] vel [Syriac]	effundis tu
[Syriac] ܐܢܐ	effundo ego

[Syriac] — *Plurale*

[Syriac] ܗܢܘܢ	effundunt illi
[Syriac] vel [Syriac]	effunditis vos
[Syriac] vel [Syriac]	effundimus nos

[Syriac] — *Sing. fœmin.*

[Syriac] ܗܝ	effundit illa
[Syriac] vel [Syriac]	effundis tu
[Syriac] ܐܢܐ	effundo ego

[Syriac] — *Plurale.*

[Syriac] ܗܢܝܢ	effundunt illæ
[Syriac] vel [Syriac]	effunditis vos
[Syriac] vel [Syriac]	effundimus nos

Futurum

ܥܬܝܕܐ ܕܕܟܪܐ ܚܕܢܝܐ — *Futurum sing. masc.*

ܢܫܘܕ ܗܘ	effundet ille
ܬܫܘܕ ܐܢܬ	effundes tu
ܐܫܘܕ ܐܢܐ	effundam ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܫܘܕܘܢ ܗܢܘܢ	effundent illi
ܬܫܘܕܘܢ ܐܢܬܘܢ	effundetis vos
ܢܫܘܕ ܚܢܢ	effundemus nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ — *Singulare famin.*

ܬܫܘܕ ܗܝ	effundet illa
ܬܫܘܕܝܢ ܐܢܬܝ	effundes tu
ܐܫܘܕ ܐܢܐ	effundam ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܢܫܘܕܢ ܗܢܝܢ	effundent illæ
ܬܫܘܕܢ ܐܢܬܝܢ	effundetis vos
ܢܫܘܕ ܚܢܢ	effundemus nos

Impera-

ܦܘܩܕܢܐ ܚܕ ܕܕܟ. *Imperatiuus Sing. masc.*

ܐܫܘܕ ܐܢܬ } effunde tu

ܣܓܝܐܐ. *Plurale.*

ܐܫܘܕܘ ܐܢܬܘܢ vel ܐܫܘܕܘܢ } effundite vos

ܚܕ ܢܩܒܬܐ. *Sing. fœmin.*

ܐܫܘܕܝ ܐܢܬܝ } effunde tu

ܣܓܝܐܐ. *Plurale.*

ܐܫܘܕܝ ܐܢܬܝܢ vel ܐܫܘܕܝܢ } effundite vos

ܐܝܟ ܕܠܐ ܡܬܚܡܐ *Modus infinitiuus*

ܡܐܫܕ } effundens

ܠܡܐܫܕ } effūdere. ad effundēdū

PASSIVI INFLEXIO.

ܥܒܪܐ ܕܚܫܐ : ܚܕ ܕܕܟ. *Præteritum Sing. masc.*

ܐܬܐܫܕ ܗܘ } Effusus est ille

ܐܬܐܫܕܬ ܐܢܬ } effusus es tu

ܐܬܐܫܕܬ ܐܢܐ } effusus sum ego

Plurale

[illegible] *Plurale.*

[illegible] vel [illegible] } effusi sunt illi
[illegible] } effusi estis vos
[illegible] vel [illegible] } effusi sumus nos

[illegible] *Sing. fœmin.*

[illegible] } effusa est illa
[illegible] } effusa es tu
[illegible] } effusa sum ego

[illegible] *Plurale*

[illegible] vel [illegible] } effusæ sunt illæ
[illegible] } effusæ estis vos
[illegible] vel [illegible] } effusæ sumus nos

[illegible] *Præsens sing. masc.*

[illegible] } effunditur ille
[illegible] vel [illegible] } effunderis tu
[illegible] } effundor ego

Plurale

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܡܫܬܦܟܝܢ ܗܢܘܢ	effunduntur illi
ܡܫܬܦܟܝܢ ܐܢܬܘܢ .i. ܡܫܬܦܟܝܬܘܢ	effundimini uos
ܡܫܬܦܟܝܢ ܚܢܢ vel ܡܫܬܦܟܝܢܢ	effundimur nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܢܝܐ *Singulare fæmin.*

ܡܫܬܦܟܐ ܗܝ	effunditur illa
ܡܫܬܦܟܐ ܐܢܬܝ vel ܡܫܬܦܟܐܢܬܝ	effunderis tu
ܡܫܬܦܟܐ ܐܢܐ	effundor ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܡܫܬܦܟܢ ܗܢܝܢ	effunduntur illæ
ܡܫܬܦܟܢ ܐܢܬܝܢ .i. ܡܫܬܦܟܢܬܝܢ	effundimini vos
ܡܫܬܦܟܢ ܚܢܢ vel ܡܫܬܦܟܢܢ	effundimur nos

ܐܬܝܕ ܕܠܡܥܒܕ ܚܕ ܕܟܪܐ *Futurum sing. masc.*

ܢܫܬܦܟ ܗܘ	effundetur ille,
ܬܫܬܦܟ ܐܢܬ	effunderis tu
ܐܫܬܦܟ ܐܢܐ	effundar ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܐܫܬܦܟܘ ܗܢܘܢ vel ܐܫܬܦܟܘܢ — effusi sunt illi
ܐܫܬܦܟܬܘܢ ܐܢܬܘܢ — effusi estis vos
ܐܫܬܦܟܢ vel ܐܫܬܦܟܢܢ ܚܢܢ — effusi sumus nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܢܝܐ *Sing. fœmin.*

ܐܫܬܦܟܬ ܗܝ — effusa est illa
ܐܫܬܦܟܬܝ ܐܢܬܝ — effusa es tu
ܐܫܬܦܟܬ ܐܢܐ — effusa sum ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale*

ܐܫܬܦܟܝ vel ܐܫܬܦܟܝܢ ܗܢܝܢ — effusæ sunt illæ
ܐܫܬܦܟܬܝܢ ܐܢܬܝܢ — effusæ estis vos
ܐܫܬܦܟܢ vel ܐܫܬܦܟܢܢ ܚܢܢ — effusæ sumus nos

ܙܒܢܐ ܕܩܐܡ ܚܕܢܝܐ ܕܟܪܐ *Præsens sing. masc.*

ܡܫܬܦܟ ܗܘ — effunditur ille
ܡܫܬܦܟ ܐܢܬ vel ܡܫܬܦܟܬ — effunderis tu
ܡܫܬܦܟ ܐܢܐ — effundor ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܡܬܐܫܕܝܢ ܗܢܘܢ — effunduntur illi

ܡܬܐܫܕܝܢ ܐܢܬܘܢ .i. ܡܬܐܫܕܝܢܬܘܢ — effundimini uos

ܡܬܐܫܕܝܢ ܚܢܢ vel ܡܬܐܫܕܝܢܢ — effundimur nos

ܚܕܢܝܬܐ ܢܩܒܬܐ — *Singulare fæmin.*

ܡܬܐܫܕܐ ܗܝ — effunditur illa

ܡܬܐܫܕܐ ܐܢܬܝ vel ܡܬܐܫܕܝܢܬܝ — effunderis tu

ܡܬܐܫܕܐ ܐܢܐ — effundor ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܡܬܐܫܕܝܢ ܗܢܝܢ — effunduntur illæ

ܡܬܐܫܕܝܢ ܐܢܬܝܢ .i. ܡܬܐܫܕܝܢܝܢ — effundimini vos

ܡܬܐܫܕܝܢ ܚܢܢ vel ܡܬܐܫܕܝܢܢ — effundimur nos

ܥܬܝܕܐ ܕܡܠܬܐ ܚܕ ܕܟܪܐ — *Futurum sing. masc.*

ܢܬܐܫܕ ܗܘ — effundetur ille,

ܬܬܐܫܕ ܐܢܬ — effunderis tu

ܐܬܐܫܕ ܐܢܐ — effundar ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܢܬܐܫܕܘܢ ܗܢܘܢ effundentur illi,
ܬܬܐܫܕܘܢ ܐܢܬܘܢ effundemini, uos
ܢܬܐܫܕ ܚܢܢ effundemur nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܐ *Singul. fœmin.*

ܬܬܐܫܕ ܗܝ effundetur illa
ܬܬܐܫܕܝܢ ܐܢܬܝ effunderis tu
ܐܬܐܫܕ ܐܢܐ effundar ego

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܢܬܐܫܕܢ ܗܢܝܢ effundentur illæ
ܬܬܐܫܕܢ ܐܢܬܝܢ effundemini vos
ܢܬܐܫܕ ܚܢܢ effundemur nos

ܦܘܩܕܢܐ ܚܕ ܕܟܪܐ. *Imperatiuus sing. masc.*

ܐܬܐܫܕ ܐܢܬ effundere tu

ܣܓܝܐܐ *Plurale.*

ܐܬܐܫܕܘ ܐܢܬܘܢ vel ܐܬܐܫܕܘܢ effundemini vos

singul.

ܚܕܢܝܬܐ ܢܩܒܬܢܝܬܐ — *Sing. fœmin.*

ܐܬܐܫܕܝ ܐܢܬܝ } effundere tu

ܣܓܝܐܢܝܬܐ — *Plurale.*

ܐܬܐܫܕܘ ܐܢܬܘܢ vel ܐܬܐܫܕܝܢ ܐܢܬܝܢ } effundimini vos

ܐܦܐ ܕܠܐ ܡܣܬܝܟܐ — *Modus infinitiuus*

ܡܬܐܫܕܘ } effundendo

ܠܡܬܐܫܕܘ } effundi

SECVNDÆ SPECIEI INFLEXIO.

ܐܕܫܐ ܕܬܪܬܝܢ : ܚܕ ܘܕܟܪ : — *Præterit. sing. masc.*

ܝܠܕ ܗܘ } peperit ille

ܝܠܕܬ ܐܢܬ } peperisti tu

ܝܠܕܬ ܐܢܐ } peperi ego

ܣܓܝܐܢܝܬܐ — *Plurale.*

ܝܠܕܘ ܗܢܘܢ vel ܝܠܕܘܢ } pepererunt illi

ܝܠܕܬܘܢ ܐܢܬܘܢ } peperistis vos

ܝܠܕܢ ܚܢܢ vel ܝܠܕܢܢ } peperimus nos

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܬܐ — *Singul. fœmin.*

ܝܠܕܬ ܗܝ	peperit illa
ܝܠܕܬܝ ܐܢܬܝ	peperisti tu
ܝܠܕܬ ܐܢܐ	peperi ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܝܠܕܝ ܗܢܝܢ vel ܝܠܕܝܢ	pepererunt illæ
ܝܠܕܬܝܢ ܐܢܬܝܢ	peperistis vos
ܝܠܕܢ ܚܢܢ vel ܝܠܕܢܢ	peperimus nos

ܙܒܢܐ ܕܗܫܐ ܡܢ ܕܟܪܐ : — *Præsens sing. masc.*

ܝܠܕ ܗܘ	parit ille
ܝܠܕ ܐܢܬ vel ܝܠܕܬ	paris tu
ܝܠܕ ܐܢܐ	pario ego

ܣܘܓܐܐ — *Plurale.*

ܝܠܕܝܢ ܗܢܘܢ	pariunt illi
ܝܠܕܝܢ ܐܢܬܘܢ vel ܝܠܕܝܢܬܘܢ	paritis vos
ܝܠܕܝܢ ܚܢܢ vel ܝܠܕܝܢܢ	parimus nos

Singula-

ܡܢܝܳܢܳܐ ܢܩܒܬܳܢܳܝܳܐ	*Singulare femin.*
ܝܳܠܕܳܐ ܗ̱ܝ	parit illa
ܝܳܠܕܳܐ ܐܢ̱ܬܝ vel ܝܳܠܕܳܬܝ	paris tu
ܝܳܠܕܳܐ ܐ̱ܢܐ	pario ego
ܣܰܓܺܝܐܳܐ	*Plurale.*
ܝܳܠܕ̈ܳܢ ܗ̈ܢܶܝܢ	pariunt illæ
ܝܳܠܕ̈ܳܢ ܐܢ̱ܬܶܝܢ vel ܝܳܠܕ̈ܳܢܬܶܝܢ	paritis vos
ܝܳܠܕ̈ܳܢ ܚܢܰܢ vel ܝܳܠܕ̈ܳܢܰܢ	parimus nos
ܐܰܬܺܝܕܳܐ ܕܚܰܠܡܶܢ ܡܢܝ ܕܶܟܪܐ	*Futurum sing. masc.*
ܢܺܐܠܰܕ ܗܽܘ	pariet ille
ܬܺܐܠܰܕ ܐܢ̱ܬ	paries tu
ܐܺܐܠܰܕ ܐ̱ܢܐ	pariam ego
ܣܰܓܺܝܐܳܐ	*Plurale.*
ܢܺܐܠܕܽܘܢ ܗܶܢܽܘܢ	parient illi
ܬܺܐܠܕܽܘܢ ܐܢ̱ܬܽܘܢ	parietis vos
ܢܺܐܠܰܕ ܚܢܰܢ	pariemus nos.

Singul.

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܬܐ — *Sing. fœmin.*

ܬܐܠܕ ܗܝ } pariet illa
ܬܐܠܕܝܢ ܐܢܬܝ } paries tu
ܐܐܠܕ ܐܢܐ } pariam ego

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܬܐ — *Plurale.*

ܢܐܠܕܢ ܗܢܝܢ } parient illæ
ܬܐܠܕܢ ܐܢܬܝܢ } parietis vos
ܢܐܠܕ ܚܢܢ } pariemus nos

ܦܘܩܕܢܐ ܚܕ ܕܟܪ — *Imperatiuus sing. masc.*

ܐܠܘܕ ܐܢܬ } pare tu

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܐܠܘܕܘ ܐܢܬܘܢ vel ܐܠܘܕܘܢ } parite vos

ܡܢܝܢܐ ܢܩܒܬܐ — *Sing. fœmin.*

ܐܠܘܕܝ ܐܢܬܝ } pare tu

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܐܠܘܕܝܢ ܐܢܬܝܢ vel ܐܠܘܕܝܢ } parite vos

Modus

ܐܝܠܐ ܕܠܐܡܬܚܡܢܐ *Modus infinitiuus.*

ܡܐܠܕܘ } pariens, ſeu pariẽdo

ܠܡܐܠܕ } parere ſeu ad pariẽdũ

PASSIVI INFLEXIO.

ܙܒܢܐ ܕܥܒܪ ܚܕ ܕܟܪ *Præteritum Sing. maſc.*

ܐܬܝܠܕ ܗܘ } partus eſt ille

ܐܬܝܠܕܬ ܐܢܬ } partus es tu

ܐܬܝܠܕܬ ܐܢܐ } partus ſum ego

ܣܘܓܐܐ *Plurale.*

ܐܬܝܠܕܘ ܗܢܘܢ vel ܐܬܝܠܕܘܢ } parti ſunt illi

ܐܬܝܠܕܬܘܢ ܐܢܬܘܢ } parti eſtis vos

ܐܬܝܠܕܢ ܚܢܢ vel ܐܬܝܠܕܢܢ } parti ſumus nos

ܚܕܢܝܐ ܢܩܒܬܢܝܐ *Sing. fœmin.*

ܐܬܝܠܕܬ ܗܝ } parta eſt illa

ܐܬܝܠܕܬܝ ܐܢܬܝ } parta es tu

ܐܬܝܠܕܬ ܐܢܐ } parta ſum ego

Plurale

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܐܬܝܠܕܢ ܗܢܝܢ vel ܐܬܝܠܕܝܢ — partę sunt illæ

ܐܬܝܠܕܬܝܢ ܐܢܬܝܢ — partæ estis vos

ܐܬܝܠܕܢ ܚܢܢ vel ܐܬܝܠܕܢܢ — partæ sumus nos

ܙܒܢܐ ܕܩܐܡ ܡܢ ܕܟܪܐ — *Præsens sing. masc.*

ܡܬܝܠܕ ܗܘ — paritur ille

ܡܬܝܠܕ ܐܢܬ vel ܡܬܝܠܕܬ — pareris tu

ܡܬܝܠܕ ܐܢܐ — parior ego

ܣܓܝܐܐ — *Plurale.*

ܡܬܝܠܕܝܢ ܗܢܘܢ — pariuntur illi

ܡܬܝܠܕܝܢ ܐܢܬܘܢ .i. ܡܬܝܠܕܝܢܬܘܢ — parimini vos

ܡܬܝܠܕܝܢ ܚܢܢ vel ܡܬܝܠܕܝܢܢ — parimur nos

ܡܢ ܢܩܒܬܐ — *Sing. fœmin.*

ܡܬܝܠܕܐ ܗܝ — paritur illa

ܡܬܝܠܕܐ ܐܢܬܝ vel ܡܬܝܠܕܐܢܬܝ — pareris tu

ܡܬܝܠܕܐ ܐܢܐ — parior ego

ܣܓܝܐܐ **Plurale.**

ܡܬܝܠܕܝܢ ܗܢܘܢ | pariuntur illi
ܡܬܝܠܕܝܬܘܢ ܐܢܬܘܢ vel ܡܬܝܠܕܝܢܬܘܢ | parimini vos
ܡܬܝܠܕܝܢܢ ܚܢܢ vel ܡܬܝܠܕܝܢܢ | parimur nos

ܥܬܝܕܐ ܕܚܕ ܕܟܪܐ *Futurū. Sing. masc.*

ܢܬܝܠܕ ܗܘ | parietur ille
ܬܬܝܠܕ ܐܢܬ | parieris tu
ܐܬܝܠܕ ܐܢܐ | pariar ego

ܣܓܝܐܐ **Plurale.**

ܢܬܝܠܕܘܢ ܗܢܘܢ | parientur illi
ܬܬܝܠܕܘܢ ܐܢܬܘܢ | pariemini vos
ܢܬܝܠܕ ܚܢܢ | pariemur nos

ܚܕܐ ܢܩܒܬܐ *Sing. fœmin.*

ܬܬܝܠܕ ܗܝ | parietur illa
ܬܬܝܠܕܝܢ ܐܢܬܝ | parieris tu
ܐܬܝܠܕ ܐܢܐ | pariar ego

[illegible] *Plurale.*

[illegible] pařientur illæ

[illegible] parit̃emini uos

[illegible] pariemur nos

[illegible] *Imperatiuus Sing. masc.*

[illegible] parere tu

[illegible] *Plurale.*

[illegible] vel [illegible] parimini vos

[illegible] *Sing. fœmin.*

[illegible] parere tu

[illegible] *Plurale.*

[illegible] vel [illegible] parimini vos

[illegible] *Modus Infinitiuus.*

[illegible] pariendo

[illegible] pari

[illegible]

Notationes

Notationes.

Notandum est primo, primam speciem huius generis in omnibus temporibus tam actiuis, quam passiuis retinere ܐ naturale, quod in præterito actiuo habet in initio; Secundā vero loco ܝ in futuro & infinitiuo actiuo recipere ܐ cum ◌ vt in verbis iam inflexis perspicitur.

Notandum est secundo, aliquando primā speciem in futuro assumere ܘ cum ◌ ante vltimam prçteriti litteram, & illud abijcere in illis personis, in quibus diximus species secundi gen. abijcere; vt ܐܠܨ coegit, ܢܐܠܘܨ. ܐܟܠ comedit, ܢܐܟܘܠ. ܐܣܪ ligauit, ܢܐܣܘܪ. Aliquādo vero nō assumere vt ܐܡܪ dixit, ܢܐܡܪ. ܐܒܕ perijt, ܢܐܒܕ. In quibus licet remaneat vt diximus ܐ illud tamē profertur cum ◌, & semper retinent proprium ◌, quod habebant in præterito: quod etiam habet secunda species, quæ in prædicto tempore commutat ◌ in ◌ eodem modo; vt ܝܠܦ didicit, ܢܐܠܦ. ܝܒܫ aruit, ܢܐܒܫ. ܝܙܦ mutuatus est, ܢܐܙܦ. In vtraque autem specie imperatiuus à futuro, reiectis solum ipsius futuri litteris deriuatur; Sciendum tamen est, primæ speciei verba, quæ ܘ in futuro recipiunt, ◌ quod est supra ܐ in prima futuri, commutare in ◌; vt ܐܣܘܪ liga &c. Ea vero, quæ non recipiunt, imperatiuum præterito similem habere. verba autem secundæ speciei in imperatiuo retinent proprium ܝ & reijciunt ܐ, semper tamē cum ◌ supra penultimam

mam vt ܝܠܦ disce. Similiter etiam infinitiuus a futuro cũ iisdem vocalibus deducitur abiecto tamen ܢ cum ܝ ab ijs, quæ ea recipiũt, & posito supra penultimam ܡ vt ܡܐܟܠ comedere, ܡܐܡܪ dicere, ܡܝܠܦ discere, &c.

Notandum tertio, hoc genus, sicut de secundo dictum est, supra penultimam habere ^ in passiuo; vt ܐܬܐܟܠ comestus est, ܐܬܝܠܕ partus est. In imperatiuo autem prima species supra secundam consonantẽ, secunda vero supra tertiã recipit ܝ reiectis cæteris vocalibus, excepta ea, quæ est in principio, vt ܐܬܐܟܠ comedere, ܐܬܐܡܪ dicere, ܐܬܝܠܕ parere, &c. Infinitiuus postea fere eodẽ modo, quo in alijs passiuis sic formatur ܡܬܐܟܠܘ comedi, ܡܬܝܠܕܘ pari, &c. Sed hæc & similia ex verborum inflexionibus melius percipiuntur.

De verbis anomalis & defectiuis.

CAPVT IX.

SVnt quædam verba, quæ aliquantulum a quinque prædictorum generum regula aberrant, atque in declinatione deficiunt, & ideo ne in illa offendentes erremus, sunt hic breuiter tangenda.

Notandum est igitur primo esse quædam verba, quæ primum genus, licet non omnino, aliquo tamen modo sequi videntur; vt verbum ܐܫܬܝ bibit in præterito sequitur verbum ܫܠܐ quieuit, quod etiam sequitur in præsenti, futuro,

&

& infinitiuo, reiecto tamen ܐ quod in præterito habet, vt ܫܬܐ bibit, ܢܫܬܐ bibet, ܠܡܫܬܐ bibere, vel ad bibendũ. In imperatiuo vero ſequitur verbum paſsiuum ܐܬܓܠܝ; nã in ſecunda perſona maſc. gen. habet ܳ ſupra penultimam, vt ܐܫܬܝ bibe ܐܫܬܘ bibite; in ſecũda autẽ fœm. gen. vt aliã habet ܺ vt ܐܫܬܝ bibe, ܐܫܬܝܢ bibite. Item ܐܦܐ pinſuit, ܐܠܐ vlulauit, luxit, deplorauit, in omnibus ſequũtur verbũ ܓܠܐ. verbum autem ܐܬܐ venit, quamuis in cœteris ſequatur ܓܠܐ, habet tamen litteras ſeruiles ſui futuri cum ܐ, affectas ܶ vt ܢܐܬܐ veniet, habetque etiam ſecundas perſonas imperatiui viduatas ܐ, quod in alijs habebat temporibus; & ſecundam quidem maſc. gen. ſing. num. habet deſinentem in ܐ cum ܺ, vt ܬܐ veni; illam vero, quæ eſt pluralis numeri format, vt verbum ܓܠܐ videlicet cum ܘ & ܳ ſupra ܬ, vt ܬܘ vel ܬܘܢ venite; & ſimiliter ſecundas fœminini generis vt prædictum verbũ, habet, ſingularem quidẽ ܬܝ veni, pluralẽ vero ܬܝܢ venite. ſed ſubijciamus claritatis cauſa formationes ſingulorũ temporum ac modorum. Præteritũ enim eſt.

ܐܦܐ pinſuit ܐܦܝܬ pinſuiſti. ܐܠܐ vlulauit ܐܠܝܬ vlulaſti.

ܐܬܐ

ܐܬܐ venit ܐܬܝܬ venisti. Præsens. ܐܦܐ pinsit. ܝܠܠ vlulat, ܐܬܐ venit. Futurũ. ܢܐܦܐ pinset. ܢܝܠܠ vlulabit. ܢܐܬܐ veniet. Imperatiuus. ܐܦܝ pinse, ܐܦܘ vel ܐܦܘܢ pinsite, ܐܦܝ pinse, ܐܦܝܝܢ pinsite. ܝܠܠ vlula, ܝܠܠܘ vel ܝܠܠܘܢ vlulate. ܝܠܠܝ vlula, ܝܠܠܝܢ vlulate. Infinitiuus. ܠܡܐܦܐ pinsere, vel ad pinsendum. ܠܡܝܠܠ vlulare, vel ad vlulandum. ܠܡܐܬܐ venire, vel ad veniendum. Aliæ autẽ horum verborum personæ eodem modo, quo personæ ܚܕܐ sine vllo fere discrimine præter assignatum, inflectuntur. Verumtamen silentio non est prætereundum, quod quidam videtur docere, priorẽ videlicet syllabã seu litteras seruiles verbi ܢܐܦܐ afficiendam esse ◌ sic ܢܐܦܐ, ait enim ܢܐܦܘܢ pinsent esse, sicut ܢܐܬܐ veniẽt, cũ ◌ breui supra ܢ: Excipit tamẽ primam personam; cuius litteram seruilem seu ܐ verbi vult legi cũ ◌, vt ܐܦܐ pinsam; non autem cum ◌, sicut ܐܬܐ veniam. Sed meo quidem iudicio omnino decipitur, gratisque id asserit. primo enim facit sine vlla necessitate illam vocalium supra litteras seruiles mutationem; quæ in nullo verbo tali tempore fieri solet. Futurum enim in omnibus verbis, quæ in ipso retinent ܐ, primam syllabam, seu litteras seruiles cuiuslibet personæ eadem vocali, vt patet inductione, affectas habet. At ille concedit priorem primæ personæ prædicti verbi syllabam, seu litteram seruilem esse ◌ affectam; Ergo & priorem

rem tertiæ, & reliquarum omnium perſonarum eiuſdem temporis eadem vocali afficiendam eſſe fateatur, neceſſe eſt. Deinde ܐܦܐ inflectitur vt ܐܠܐ: a Grammaticis enim hæc duo tamquam ab alijs diſſentientia, inter ſe vero conſentientia excipiuntur. At conſtat inter omnes priorem ſyllabã, ſeu literas ſeruiles futuri ܢܐܠܐ legi cum ܳ. Ergo, & prior futuri ܢܐܦܐ cum eadem vocali legenda eſt. Accedit, quod fere omnes boni ſcriptores ita ſcribunt, ac legunt; & ita nunc eſt in communi vſu. Præterea monendum eſt, hæc duo verba prædicta ܐܦܐ & ܐܠܐ eſſe tranſmigrantia, ſeu actiua, ac proinde ab ipſis paſſiuum deriuari. In præterito quidem ܐܬܐܦܝ piſtus eſt, ܐܬܐܠܝ deploratus eſt. In præſenti vero ܡܬܐܦܐ pinſitur, ܡܬܐܠܐ deploratur. In futuro ܢܬܐܦܐ pinſetur, ܢܬܐܠܐ deplorabitur. In imperatiuo ܐܬܐܦܝ pinſere, ܐܬܐܠܝ deplorare. In infinitiuo tandem ܠܡܬܐܦܝܘ pinſi, ܠܡܬܐܠܝܘ deplorari, ſemper cum duplici ܳ: retinent enim ܐ, quod in actiuo habent cum proprio ܳ, & fere vt ܐܬܓܠܝ ſicut etiam vt ipſum in actiuo, coniugantur.

Porro licet hæc duo verba ܝܡܐ iurauit, ܝܥܐ germinauit, in præterito, ac præſenti ſequantur ܐܬܐ, (fit enim ܝܡܝܬ iuraſti, ܝܥܝܬ germinaſti, ſicut ܐܬܝܬ) futurum tamen, & infi-

infinitiuum formant cum ܠ affecto ܐ vt ܢܐܡܐ iurabit, ܠܡܐܡܐ iurare vel ad iurandū, ܢܐܒܐ germinabit, ܠܡܐܒܐ germinare, vel ad germinandum. Et supra penultimam secundæ personæ sing. num. gen. masculini imperatiui recipiunt ܝ, vt ܐܝܡܐ iura, ܐܝܒܐ germina; in reliquis conueniunt cum verbo prædicto. Item a tertia, & secunda persona vtriusque generis numeri singularis futuri verborum ܗܘܐ idest, fuit, cum ܗ omnino quiescenti, ac latenti; & ܗܘܐ id est, factus est, seu euasit, cum ܗ quiescenti, sed non latenti, aliquando & præsertim apud poetas abijcitur ܗ, vt ܢܗܘܐ erit, vel fiet ille. ܬܗܘܐ eris, vel fies, tu mas; & erit, vel fiet illa mulier; ܬܗܘܝܢ eris, vel fies tu mulier. Vbi etiam aduertendum est litteras seruiles tunc quiescentes euadere. Hæc duo postea verba iam præmissa eodem modo inflectūtur, quo ܐܬܐ & inter se non differunt nisi fere in præterito, quia videlicet ܗ vnius, quod significat esse, omnino quiescit, & occultatur; alterius vero quod significat euadere, vel fieri, licet quiescat non tamen in legendo occultatur, ac proinde propter vocis similitudinem interdum sunt ambigua, & tunc non tam est habenda vocis ratio, quam loci interpretandi sensus. Monendum deinde est sæpe secundā præteriti prædicti verbi reperiri loco secundæ imperatiui vt ܗܘܝܬ ܡܝܩܪ esto honorās, quod singulare est: nisi dicamus huiusmodi personam ex voce imperatiui ܗܘܝ, esto, & pronomine eiusdem personæ esse compactam. Huc quoque spectant duo verba imperfecta, ac defectiua, quæ præsentis tantum vocem habent, & cæteris temporibus carent, vt ܘܠܐ conuenit ille, ܘܠܝܢ conueniunt illi

illi, ܘܳܠܝܳܐ conuenit illa, ܘܳܠܝܳܢ conueniunt illæ, ܦܳܐܶܐ decet ille, ܦܳܐܶܝܢ decent illi, ܦܳܐܝܳܐ decet illa, ܦܳܐܝܳܢ decēt illæ.

Notandum eſt ſecundo, in ſecundo genere eſſe quædam verba, quæ ab alijs diſcedunt; vt ܪܗܰܛ cucurrit; in imperatiuo non dicitur ܪܗܽܘܛ ſecundum regulam: ſed eius litterarum locus permutatur, ita vt ܗ cum ܘ ſit in principio, deinde ſequatur ܪ & ܛ quiſcentia, ſic ܗܽܘܪܛ curre. In aliis autem temporibus, ac modis non diſcedit a ſuo genere. Ad hoc deinde genus videtur reduci verbum ܩܦܽܘܕ horruit, cuius præteritum vt eius futurum ac imperatiuum, ܘ poſſidere videtur, vt etiam quidam docent Grammatici, & conſtat ex Pſal. 118. b.120

ܩܦܽܘܕ ܒܶܣܪܝ ܡܶܢ ܕܶܚܠܬܳܟ ܘܡܶܢ ܕܺܝܢܰܝܟ ܕܶܚܠܶܬ.

Horruit caro mea a timore tuo, & a iudicijs tuis timui. Et ex illo Iob. 7 b.5. ܡܰܫܟܝ ܩܦܽܘܕ ܘܶܐܬܡܣܝ.

Pellis mea horruit & mucuit. Et licet huius verbi præteritum hanc habeat formam; poteſt tamen habere & aliam, quæ ſit ſine ܘ, vt ܩܦܰܕ, legiturq. etiam in paſſiuo ܐܶܬܩܦܶܕ & inflectitur vt verba ſui generis. Item verbum ܡܺܝܬ mortuus eſt, in præterito habet ܝ cum ܺ, & ſic inflectitur.

ܡܺܝܬ mortuus eſt, ܡܺܝܬܬ mortuus es, ܡܺܝܬܶܬ mortuus ſum. ܡܺܝܬܘ vel ܡܺܝܬܘܢ mortui ſunt, ܡܺܝܬܬܘܢ mortui eſtis,

ܡܝܬܢ vel ܡܝܬܢܢ mortui sumus. ܡܝܬܬ mortua est, ܡܝܬܬܝ mortua es. ܡܝܬܝ vel ܡܝܬܝܢ mortuæ sunt. ܡܝܬܬܝܢ mortuæ estis. In cæteris sequitur verbum ܩܡ : præsens enim eius est ܡܐܬ moritur. Futurum ܢܡܘܬ morietur. Imperatiuus ܡܘܬ morere. Infinitiuus ܡܡܬ moriendo, vel ܠܡܡܬ mori, vel ad moriendum, deriuatur enim perinde, ac si præteritum eius esset ܡܬ. Deinde ܣܠܩ ascendit, sequitur ܢܦܩ : in futuro tamen imperatiuo, & infinitiuo amittit ܠ, vt ܢܣܩ ascendet, ܬܣܩ ascendes, ܐܣܩ ascendam, ܣܩ ascende, ܠܡܣܩ ascendere. verbum ܢܬܠ dabit, habet tantum futurum, & infinitiuum, vt ܢܬܠ dabit, ܬܬܠ dabis, ܐܬܠ dabo. ܠܡܬܠ. dare, vel ad dandum. Item verbum ܝܗܒ dedit, in actiuo caret futuro, non enim dicitur ܢܗܒ, sed loco ipsius substituitur ܢܬܠ : & ita vnum ab altero, quæ sibi desunt tempora, mutuatur; habet tamen cætera tempora; vt ܝܗܒ dedit, ܝܗܒ dat, ܗܒ da, ܠܡܬܒ dare vel ad dandum. Circa quod

ca quod verbum, diligenter aduertendũ est litteram ܗ, quam habet in tertia masculina, & secunda vtriusque generis, & numeri, & tertia fæminina, & prima plurali, & cum affixis in prima vtriusque numeri, & secunda vtriusque generis, & numeri, in pronunciatione occultari; in prima vero, & tertia singulari fæminina, & cum affixis in tertia plurali vtriusque generis, & in præsenti cum cæteris proferri; Vnde nonnulli docent ܗ in hoc verbo occultari, quando ܝ quiescit: quando vero mouetur, non occultari. Et ita aiunt in prioribus personis, quia ܝ quiescit; ܗ occultari: in reliquis vero, quia ܝ mouetur, ܗ non occultari. Sed quid quid sit, ponamus exempla personarum, in quibus ܗ occultatur, & in quibus profertur: occultatur autem in istis ܝܗܒ dedit, ܝܗܒܬ dedisti, ܝܗܒܘ dederunt, ܝܗܒܬܘܢ dedistis vos, ܝܗܒܬܝܢ vel, ܝܗܒܢ dedimus, ܝܗܒ̈ܝ dederunt eæ, ܝܗܒ̈ܬܝܢ dedistis, ܝܗܒܬܗ dedi illum ego, ܝܗܒܬܝܗܝ dedisti eum, ܝܗܒܬܘܢܝܗܝ dedistis eum. ܝܗܒܬܗ dedit illa eum, ܝܗܒܬܝܗܝ dedisti tu illum, ܝܗܒ̈ܬܝܢܝܗܝ dedistis illum vos, fœm. Profertur vero in his vt ܗܒܬ dedi, ܗܒܬ dedit illa, ܗܒܘܗܝ dederunt illi eum, ܗܒ̈ܝܗܝ dederunt illæ eum, vel ܗܒ̈ܝܢܝܗܝ In præsenti autẽ vt ܝܗܒ dat ille, ܝܗܒܝܢ dant illi, ܝܗܒܐ

dat illa, ܝܗ̈ܒܢ dant illæ &c. Hoc præterea verbum in passiuo habet omnia tempora, & in omnibus ܗ profertur. formatur autem additione ܐ supra ܒ & ܰ supra ܗ, vt ܐܬܝܗܒ datus est, & sequitur ܐܬܝܗܒ. Huc potest reuocari verbum illud ܐܕܗ quod nõ habet nisi præsens, vt ܐܕܗ conuenit ille, ܐܕܗܝܢ conueniunt illi, ܐܕܗܐ conuenit illa, ܐܕܗ̈ܝܢ conueniunt illæ, quod verbũ fere construitur, vt impersonale. Quo etiam modo frequentius in sacris præsertim litteris construitur hoc verbum ܡܕܐܢܬ quod tædere, seu cum quodã tædio, ac fastidio pigrescere significare videtur. vt psal. 95. iuxta Chal. 94. iuxta Latinos. ܡܕܐܢܬ ܠܝ ܒܕܪܐ ܗܘ Tæduit me generationis illius; & ad Galatas 6.

ܘܟܕ ܥܒܕܝܢܢ ܕܛܒ ܠܐ ܗܘܐ ܡܕܐܢܐ ܠܢ : ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܓܝܪ
ܥܕܢܐ ܕܢܚܨܘܕ ܘܠܐ ܢܡܕܐܢ ܠܢ .

Et cum facimus, quod bonum est, non tædeat nos, seu ne pigrescamus; erit enim tempus, quo metemus, & non tedebit nos, seu non pigrescemus. Sic etiam 2. ad Corinth. 4. ad Ephes. 3. 2 ad Thessalonic. 3. ad Heb. 12. & Lucæ 18. Interdum etiam apud auctores Chaldeos, vt personale construitur: inflectique videtur, vt verba quartæ speciei secũdi generis: eius enim præteritum videtur esse ܡܕܐܢ sicut ܫܐܠ idest, interrogauit. præsens ܡܕܐܢ sicut ܫܐܠ; Futurum ܢܡܕܐܢ sicut ܢܫܐܠ

No-

Notandum est tertio, sub quarto genere contineri quoque illa verba, quæ habent duplex, ܝ & ܐ in fine, vt ܒܝܐ consolatus est, ܐܪܕܝ erudijt, direxit in scientijs; ܚܕܝ gauisus est, ܛܘܫ polluit, ܣܝܐ fœdauit, quæ quidem verba, licet reuera non sint anomala; & reuocentur ad primam quarti generis speciem: tamen quia videntur esse aliquantulũ difficilia, & tyronibus non paruam solent exhibere molestiã; hic commodius aliquod illorum inflectendum proponere volui, vt quisque facile cætera inflectat. Præterit. sing. mascul. ܒܝܐ consolatus est, ܒܝܝܬ consolatus es, ܒܝܝܬ consolatus sum. Plur. ܒܝܝܘ ܗܢܘܢ vel ܒܝܝܘܢ cõsolati sunt, ܒܝܝܬܘܢ consolati estis, ܒܝܝܢ vel ܒܝܝܢ cõsolati sumus. Sing. fæm. ܒܝܝܬ consolata est, ܒܝܝܬܝ consolata es, ܒܝܝܬ consolata sum, Plur. ܒܝܝ̈ vel ܒܝܝܝܢ consolatæ sunt. ܒܝܝܬܝܢ consolatæ estis, ܒܝܝܢ vel ܒܝܝܢ consolatæ sumus. Præsens sing. masc. ܡܒܝܐ consolatur, ܡܒܝܐ vel ܡܒܝܐܬ consolaris, ܐܢܐ ܡܒܝܐ consolor. Plur. ܡܒܝܝܢ ܗܢܘܢ consolantur illi, ܡܒܝܝܢ ܐܢܬܘܢ vel ܡܒܝܝܬܘܢ consolamini. ܡܒܝܝܢ ܚܢܢ vel ܡܒܝܝܢܢ consolamur. Sing. fæm. ܡܒܝܝܐ ܗܝ consolatur illa, ܡܒܝܝܐ ܐܢܬܝ vel ܡܒܝܝܬܝ conso-

consolaris, ܐܢܐ ܡܬܒܝܐ consolor. Plur. ܡܬܒܝܢ ܗܢܘܢ cōsolantur, ܐܢܬܘܢ ܡܬܒܝܢ vel ܡܬܒܝܐܢܬܘܢ consolamini. ܡܬܒܝܝܢ ܚܢܢ vel ܡܬܒܝܝܢܢ consolamur. Futur. sing. m. ܢܬܒܝܐ consolabitur. ܬܬܒܝܐ consolaberis tu, ܐܬܒܝܐ consolabor ego. Plur. ܢܬܒܝܘܢ consolabuntur illi, ܬܬܒܝܘܢ consolabimini, ܢܬܒܝܐ consolabimur. Singulare fæmininū. ܬܬܒܝܐ consolabitur illa, ܬܬܒܝܝܢ consolaberis tu, ܐܬܒܝܐ consolabor ego. Plurale. ܢܬܒܝܢ consolabūtur illæ, ܬܬܒܝܢ consolabimini vos, ܢܬܒܝܐ consolabimur nos. Imperatiuus sing. masc. ܐܬܒܝܐ consolare tu, Plurale. ܐܬܒܝܘ vel ܐܬܒܝܘܢ consolamini vos. Sing. fœmin. ܐܬܒܝܝ consolare tu, Plurale ܐܬܒܝܝܢ consolamini vos. Infinitiuus. ܡܬܒܝܘ consolans, seu consolando, ܠܡܬܒܝܘ ad consolandum, seu consolari.

In omnibus vt vides sequitur verbum ܒܙܐ, quod continetur sub prima specie quarti generis, ita vt prima littera verbi inflexi, ܒܝܐ cum ܒ respondet primæ verbi, ܒܙܐ dissipauit. secunda secundæ, & tertia tertiæ: ܐ enim est omnino quiescēs, sicut consonans, ܐ. passiuum autem sequitur omnino actiuum in co-

in coniugando, vt ܐܬܚܒܠ sicut ܐܬܩܛܠ, vel [illegible] dissipatus est. Nonnumquam hæc verba coniugari vt secundum genus coniugationum, quidam probant ex illo Aphrem [illegible] mulieres virorum fœdatæ sunt.

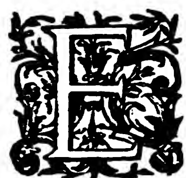
Notandũ est quarto, esse quædam verba, quæ licet ad quintum genus reuocari videantur, illud tamen non in omnibus sequuntur; nam ܐܙܠ iuit, licet sit, vt [illegible]; ܐ tamen, quod habet, in pronunciando occultatur in prima, & tertia sing. fæmin. præteriti; & in personis pluralis num. mascul. gen. & fæminini vtriusque numeri præsentis, & in tertia & secunda plurali vtriusque generis, & secunda fæminina singulari futuri, vt ܐܙܠܬ ܐܢܐ iui ego. ܗܝ ܐܙܠܬ iuit illa. ܐܙܠܝܢ eũt illi, &c. ܐܙܠܐ it illa. ܐܙܠܢ eunt illæ. ܢܐܙܠܘܢ ibunt illi; ܬܐܙܠܘܢ ibitis vos mares. ܢܐܙܠܢ ibunt illæ. ܬܐܙܠܢ ibitis vos fæminæ. ܬܐܙܠܝܢ ibis tu fæmina. in quibus personis ܙ afficitur illa vocali, qua ܐ, nisi occultaretur, afficiendum esset. Monẽdum tamen hic est, esse vocem quamdam singularem, scriptura quidem esse eandem cum tertia singulari fæminina præteriti, pronunciatione vero discrepantem, eo quod in illa ܐ quiescit, & ܐ profertur; vt illud Matth. 5. ܐܙܠܐ ܠܡܕܡ ad nihilũ valet, vel iuuat, vel vtile est; rursus verbum ܐܙܠ in imp. amittit ܐ, facitq. ܙܠ cum ܐ supra ܙ, in infinitiuo vero ܠܡܐܙܠ ire, cum ܐ. Præterea verbum [illegible] in

præ-

præterito,& imperatiuo ſimile eſt verbo ܐܟܠ, in præſenti vero, futuro, & infinitiuo non item; in præſenti enim aſſumit ܡ vt ܡܫܟܚ, in futuro ܢ cum ܶ ſine ܐ vt ܢܶܫܟܰܚ; in infinitiuo habet ܡ cum ܳ paſſiuorum more, vt ܠܡܫܟܚܘ. Hoc autem verbum duo ſignificat; poſſe,& inuenire; cum primum ſignificat,caret paſſiuo,cum vero ſecundum,illud habet; quod ſic formatur,ac ſi in actiuo initiū eius ſit ܐܬ vt ܐܫܬܟܚ inuentus eſt. Item in verbis ܝܕܥ ſciuit,& ܝܬܒ ſedit,futurum additione tantum litterarum ipſius futuri cum ܶ ſine ܐ formatur, vt ܢܕܥ ſciet, ܢܬܒ ſedebit: contra vero imperatiuus fit illarum litterarum cum eadem vocali abiectione; vt ܕܥ ſcito, ܬܒ ſede. In infinitiuo ſequuntur verbum ܐܟܠ vt ܠܡܕܥ ſcire, ܠܡܬܒ ſedere. Et hæc de iſtis verbis: cætera,ſi quæ ſunt quæ non attigimus auctorum lectione, & vſu facile addiſcuntur.

De verborum affixis.

CAPVT X.

EGimus de ſingulis coniugationum generibus, ſequitur nunc, vt breuiter de illorum affixis agamus: quorum cognitio adeo neceſſaria eſt,vt ſine illa,nec eleganter ſcribere, nec auctorum ſcripta recte intelligere poſſimus. Quare, vt intelligantur,primū quædam in genere edocebimus. Deinde ipſa affixa cum

cũ singulis coniugationũ generibus connectemus. Postea circa singula, si quid erit obseruatione dignum, indicabimus. Varijs porro scriptorũ testimonijs adducẽdis pro singularũ personarum affixis, ne satis longi, ac molesti studiosis esse videamur, de industria supersedebimus.

Notandum est igitur primo duodecim esse potissimum litteras, seu particulas, quæ per se quidem nihil significant, variis tamen variarum coniugationum verbis in fine annexæ, atque affixæ, varias indicant personas: Pronominumque munere funguntur. Et quidem illarum quattuor, quæ sunt ܗ : ܘܗܝ : ܗܝ : ܢܗܝ id est eum, indicant tertiam personam singularis numeri, masculini generis in diuersis personis, ac temporibus variarum coniugationum, vt ܦܪܫܗ ille separauit eum, ܒܢܝܗܝ ille ædificauit eum, ܦܪܫܘܗܝ illi separarunt eum, ܢܦܪܫܝܘܗܝ separabit eum: & sic in alijs, vt patebit. Illarum duæ significant tertiam singularis numeri fœminini generis, quæ sunt ܗ̇ : ܗ̇ܝ id est, eam, vtrique apposito puncto ex parte superiori litteræ ܗ vt ܒܢܗ̇, ædificauit eam, ܢܒܢܝܗ̇ ædificabit eam, vel ܢܦܪܫܝܗ̇ separabit eam. Item illarum quattuor, secundam personam ostendunt. quarum prima scilicet ܟ quiescẽs, sola, id est, te, secundam masc. gen. sing. num. designat. secunda ܟ etiam quiescens cum ܝ, sic ܟܝ, te, secundam fœmin. gen. sing. numeri. Tertia ܟ cum ܘ, & ܢ sic ܟܘܢ, vos, secundam masc. gen. num. plur. Quarta demum ܟ cum ܝ, & ܢ sic,

ܟܝܢ vos, ſecundam eiuſdem numeri fœminini generis. in quibus, cum verborum ſunt affixa, ſemper littera ܟ, eſt mollis, vt ܒܢܳܟ, ille ædificauit te, maſc. gen. ܒܢܟܝ ædificauit te, fœm. gen. ܒܢܟܘܢ ædificauit vos, maſc. gen. ܒܢܟܝܢ ædificauit vos, fœmin. gen. Illarum denique duæ, primam perſonam vtrique generi communem referunt. vna in numero ſingulari, quæ eſt ܢܝ quieſcens cum ܝ, ſic ܒܢܝ, id eſt me; in plurali altera, quæ eſt, ܢ dumtaxat, ideſt nos, item quieſcens. Sed quomodo hæc affixa, ſeu litteræ pronominum vicẽ gerentia verbis annectantur, & cui generi coniugationum, & quibus perſonis, quæ ſubdemus, exempla, indicabunt.

Notandum eſt ſecundo non eſſe affixa tertiæ perſonæ numeri multitudinis, quæ videlicet, cum verbis in fine, ſicut aliarum perſonarum eiuſdem numeri, & generis affixa, connectantur: quo fit, vt dici non poſsit verbi gratia ܒܢܗܘܢ, ille ædificauit eos, vel ܒܢܗܝܢ ille ædificauit eas, &c. in nullo tẽpore, vel modo; ſicut dicitur ܒܢܟܘܢ ille ædificauit vos, maſc. gen. ܒܢܟܝܢ ædificauit vos, fœm. gen. &c. huiuſmodi enim affixa in verbis locum non habent: ſed illorum vicem pronomina, ܐܢܘܢ eos, & ܐܢܝܢ eas, de quibus fuſe dictum eſt lib. 2. c. 17. gerere, ſeparatimque ſcripta poſt verba collocari, vt ܒܢܐ ܐܢܘܢ ille ædificauit eos, ܒܢܐ ܐܢܝܢ ædificauit eas. & ſic cum aliis perſonis, quæ breuitatis cauſa in ſubiectis affixorum tabellis præ-

prætermittuntur. Item præsens affixa habere non potest, sed loco illorum assumit, tum duo pronomina dicta, tum pronomen ܗܘ, de quo libro secundo, vt ܒܢܐ ܠܗ ille ædificat eum, ܒܢܐ ܠܗܘܢ ædificat eos, &c. Rursus verba passiua, & inhærentia, seu intransitiua, fere affixa non suscipiunt. Affixa enim personam patientem significant, quam sola verba actiua post se flagitare consuescunt. Quare de præsenti: & huiusmodi verbis nihil erit dicendum. Monendum tamen est verbum ܐܬܕܟܪ recordatus est, cum actiuorum more construitur, affixa suscipere: quamuis enim voce sit passiuum: significatione tamẽ modo passiue; modo actiue, & quidem frequentius, vsurpatur, vt ܐܬܕܟܪܝܢܝ recordare mei.

Notandum est tertio, primã verbi personam, primæ personæ affixum non admittere, sicut neque secundam, secundæ, non enim dici solet ædificaui me; ædificasti te &c. Quod si huiusmodi modus aliquando in sermone vsuueniat, tunc adhiberi potest pronomen dictum ܗܘ, vel multo elegantius nomen ܢܦܫܐ anima, seu ܩܢܘܡܐ persona, vt Matth. 4. ܫܕܝ ܢܦܫܟ ܠܬܚܬ. Abijce animam tuam, idest, te ipsum deorsum &c. & hęc loquendi formula, in nostra lingua est frequentissima.

Notandum est quarto, hunc a nobis ordinem in affixis cum verbis connectendis seruatum iri. primum videlicet cum verbis affixa masc. gen. deinde fœm. gener. connectemus. pręterea affixa primæ personæ vtriusque gen. & numeri cum sint communia, & omnino eadem, sicut etiam ipsę primę personæ, quibus affiguntur, communes, & eædem sunt, à nobis in subiectis tabellis toties non repetentur; sed satis est, si semel ea in masculino genere ponantur, & in fœminino subintelligantur.

De primi generis coniugationum affixis.

CAPVT XI.

PRIMAE SPECIEI INFLEXIO.

Præteritum mascul. gen.

ædificauit

ܒܢܝܗܝ eum

ܒܢܟ te

ܒܢܢܝ me

ܒܢܟܘܢ vos

ܒܢܢ nos

ܒܢܗ eam

ܒܢܟܝ te

ܒܢܟܝܢ vos

ædificasti

ܒܢܝܬܝܗܝ eum

ܒܢܝܬܢܝ me

ܒܢܝܬܢ nos

ܒܢܝܬܗ eam

ædificaui

ܒܢܝܬܝܗܝ eum

ܒܢܝܬܟ te

ܒܢܝܬܟܘܢ vos

ܒܢܝܬܗ eam

ܒܢܝܬܟܝܢ vos

ædificarunt

ܒܢܘܗܝ. l. ܒܢܘܢܝܗܝ eum

ܒܢܘܟ vel ܒܢܘܢܟ te

ܒܢܘܢܝ vel ܒܢܘܢܢܝ me

ܒܢܘܟܘܢ. l. ܒܢܘܢܟܘܢ vos

ܒܢܘܢ vel ܒܢܘܢܢ nos

ܒܢܘܗ vel ܒܢܘܢܗ eam

ܒܢܘܢܝܗܝ

ܒܢܐܢܝ me

ܒܢܐܟܘܢ vos

ܒܢܐܢ nos

ܒܢܗ eam

ܒܢܟ te

ܒܢܟܝܢ vos

ædificaſti

ܒܢܝܬܝܗܝ eum

ܒܢܝܬܢܝ me

ܒܢܝܬܢ nos

ܒܢܝܬܗ eam

ædificarunt

ܒܢܘܗܝ vel ܒܢܝܘܗܝ eum

ܒܢܘܟ vel ܒܢܝܘܟ te

ܒܢܘܢܝ vel ܒܢܝܘܢܝ me

ܒܢܘܟܘܢ vel ܒܢܝܘܟܘܢ vos

ܒܢܘܢ vel ܒܢܝܘܢ nos

ܒܢܘܗ

ܒܢܐܘܟ vel ܒܢܐܘܢܟ te

ܒܢܐܘܟܘܢ vel ܒܢܐܘܢܟܘܢ vos

ædificaſtis

ܒܢܝܬܘܢܝܗܝ eum

ܒܢܝܬܘܢܢܝ me

ܒܢܝܬܘܢܢ nos

ܒܢܝܬܘܢܗ eam

ædificauimus

ܒܢܝܢܝܗܝ eum

ܒܢܝܢܟ te

ܒܢܝܢܟܘܢ vos

ܒܢܝܢܗ eam

ܒܢܝܢܟܝ te

ܒܢܝܢܟܝܢ vos

Fœminini generis.

ædificauit

ܒܢܬܗ eum

ܒܢܬܟ te

ædificabis

ܬܒܢܝܘܗܝ eum

ܬܒܢܝܢܝ me

ܬܒܢܢ nos

ܬܒܢܝܗ̇ eam

ædificabo

ܐܒܢܝܘܗܝ eum

ܐܒܢܝܟ te

ܐܒܢܝܟܘܢ vos

ܐܒܢܝܗ̇ eam

ܐܒܢܝܟܝ te

ܐܒܢܝܟܝܢ vos

ædificabunt

ܢܒܢܘܢܝܗܝ eum

ܢܒܢܘܢܟ te

ܢܒܢܘܢܢܝ me

ܢܒܢܘܢܟܘܢ vos

ܢܒܢܘܢܢ nos

ܒܢܝܬܗ̇ vel ܒܢܝܬܝܗ̇ eam

ܒܢܝܬܟܝ vel ܒܢܝܬܝܟܝ te

ܒܢܝܬܟܝܢ vel ܒܢܝܬܝܟܝܢ vos

ædificastis

ܒܢܝܬܘܢܝܗܝ eum

ܒܢܝܬܘܢܢܝ me

ܒܢܝܬܘܢܢ nos

ܒܢܝܬܘܢܗ̇ eam

Futurum masc. gen.

ædificabit

ܢܒܢܝܘܗܝ eum

ܢܒܢܝܟ te

ܢܒܢܝܢܝ me

ܢܒܢܝܟܘܢ vos

ܢܒܢܢ nos

ܢܒܢܝܗ̇ eam

ܢܒܢܝܟܝ te

ܢܒܢܝܟܝܢ vos

ܢܒܢܘܢܗ̇

ܬܒܢܝܟ te
ܬܒܢܝܢܝ me
ܬܒܢܝܟܘܢ vos
ܬܒܢܝܢ nos
ܬܒܢܝܗ eam
ܬܒܢܝܟܝ te
ܬܒܢܝܟܝܢ vos

ædificabis

ܬܒܢܝܘܗܝ eum
ܬܒܢܝܢܢܝ. ܬܒܢܝܢܝ me
ܬܒܢܝܢ vel ܬܒܢܝܢܢ nos
ܬܒܢܝܗ eam

ædificabunt

ܢܒܢܘܢܝܗܝ eum
ܢܒܢܘܢܟ te
ܢܒܢܘܢܢܝ me
ܢܒܢܘܢܟܘܢ vos
ܢܒܢܘܢܗ eam
ܢܒܢܘܢܟܝ te
ܢܒܢܘܢܟܝܢ vos

ædificabitis

ܬܒܢܘܢܝܗܝ eum
ܬܒܢܘܢܢܝ me
ܬܒܢܘܢܢ nos
ܬܒܢܘܢܗ eam

ædificabimus

ܢܒܢܝܘܗܝ eum
ܢܒܢܝܟ te
ܢܒܢܝܟܘܢ vos
ܢܒܢܝܗ eam
ܢܒܢܝܟܝ te
ܢܒܢܝܟܝܢ vos

Fœminini generis.

ædificabit

ܬܒܢܝܘܗܝ eum

ܢܒܢܝܟܝܢ

ܒܢܘܢ vel ܒܢܘܢ nos

ܒܢܘܢܗ̇ vel ܒܢܘܗ̇ cam

Fœminini generis.

ædifica

ܒܢܝܗܝ eum

ܒܢܝܢܝ vel ܒܢܝܢܝ me

ܒܢܝܢ vel ܒܢܝܢ nos

ܒܢܝܗ̇ cam

ædificate

ܒܢܝܬܘܗܝ eum

ܒܢܝܢܝ me

ܒܢܝܢ nos

ܒܢܝܢܗ̇ cam

Infinitiuus

ædificare, vel ad ædificandum

ܠܡܒܢܝܘܗܝ eum

ܠܡܒܢܝܟ te

ܠܡܒܢܝܢܝ me

ܠܡܒܢܝܟܘܢ vos

ܠܡܒܢܝܢ

ܢܒܢܘܢܢ nos

ܢܒܢܘܢܗ̇ cam

ܢܒܢܘܢܟ te

ܢܒܢܘܢܟܘܢ vos

ædificabitis

ܬܒܢܘܢܘܗܝ eum

ܬܒܢܘܢܢܝ me

ܬܒܢܘܢܢ nos

ܬܒܢܘܢܗ̇ cam

Imperatiuus masc. gen.

ædifica

ܒܢܝܗܝ eum

ܒܢܝܢܝ me

ܒܢܝܢ nos

ܒܢܝܗ̇ cam

ædificate

ܒܢܘܗܝ. l. ܒܢܘܗܝ eum

ܒܢܘܢܝ vel ܒܢܘܢܝ me

ܠܡܥܕܠܘܬܟ	te	ܠܡܥܕܠܢ	nos
ܠܡܥܕܠܘܬܟܘܢ	vos	ܠܡܥܕܠܘܬܗ	eam

Hic monendum eſt ſecundam huius generis ſpeciem, cum ſit verborum inhærentium, ſeu intranſitiuorum, vt ſuo loco dicemus, affixa ſuſcipere non poſſe.

Præterea ſciendum eſt eſſe quoſdam, qui in tertia præt. primæ ſpeciei perſona numeri multitudinis maſc. gen. & ſecunda imperatiui eiuſdem numeri, & generis, & ſecunda eiuſdem etiã numeri fœminini gen. interponere elementũ ܐ, inter litteram ܘ, & ܝ, & earum præcedentem, hac ratione ܩܪܐܘܗܝ vocarunt, vel vocate eum ܩܪܐܝܘܗܝ vocate eum &c. ſed fallũtur, mendoſeq. ſcribunt; cum ſine vlla prorſus neceſſitate prædictum elementum addant: addendum tamen eſt (vt boni faciunt ſcriptores) loco ipſius aliud ܘ, vt vides in tabellis affixorum. Sciendum etiam eſt, futurum tam in hoc, quám in tertio genere coniugationum eodem plane modo recipere affixa; & retinere ſuam penultimam affectam eodem ܼ, & ſuſcipere poſt illam ܝ quieſcens cum omnibus affixis, vt ܢܒܢܝܘܗܝ ille ædificabit eum, ܢܐܣܝܘܗܝ ille ſanabit eum. ܢܐܣܝܟ ſanabit te maſc. gen. Poetæ porrò interdum metri neceſſitate coacti addunt aliud ܝ, vt illud S. Aphrem.

Ne ſoluas ſigillum	ܠܐ ܬܫܪܝܘܗܝ ܠܚܬܡܐ :
vt ne corrũpãt te ĩterfectores.	ܘܠܐ ܢܚܒܠܘܢܟ ܡܩܛܠܢܐ :

De secundi generis coniugationum affixis.

CAP. XII.

IN hoc genere posito vnius, aut alterius speciei cum affixis exemplo, facile est alias paucis notatis intelligere, & cum affixis connectere. Quare breuitatis causa solius primæ, & tertiæ speciei cum affixis exempla subijciemus.

PRIMAE SPECIEI INFLEXIO.

Præteritum masc. gen.

diripuit

ܒܙܗ eum

ܒܙܟ te

ܒܙܢܝ me

ܒܙܟܘܢ vos

ܒܙܢ nos

ܒܙܗ eam

ܒܙܟܝ te

ܒܙܟܝܢ vos

diripuisti.

ܒܙܬܝܗܝ eum

ܒܙܬܢܝ me

ܒܙܬܢ nos

ܒܙܬܗ eam

diripui

ܒܙܬܗ eum

ܒܙܬܟ te

ܒܙܬܟܘܢ vos

ܒܙܬܗ eam

ܒܙܬܟܝ te

ܒܙܬܟܝܢ vos

diripuerunt

ܒܙܘܗܝ vel ܒܙܘܢܘܗܝ eum

ܒܙܘܟ vel ܒܙܘܢܟ te

ܒܙܘܢܝ

Fœminini generis.

diripuit

ܒܙܬܗ eum

ܒܙܬܟ te

ܒܙܬܢܝ me

ܒܙܬܟܘܢ vos

ܒܙܬܢ nos

ܒܙܬܗ̇ eam

ܒܙܬܟܝ te

ܒܙܬܟܝܢ vos

diripuisti

ܒܙܬܝܗܝ eum

ܒܙܬܝܢܝ me

ܒܙܬܝܢ nos

ܒܙܬܝܗ̇ eam

diripuerunt

ܒܙܝܢܝܗܝ vel ܒܙܝܗܝ eum

ܒܙܝܢܟ vel ܒܙܝܟ te

ܒܙܘܢܢܝ vel ܒܙܘܢܝ me

ܒܙܘܢܟܘܢ vel ܒܙܘܟܘܢ vos

ܒܙܘܢܢ vel ܒܙܘܢ nos

ܒܙܘܢܗ̇ vel ܒܙܘܗ̇ eam

ܒܙܘܢܟܝ vel ܒܙܘܟܝ te

ܒܙܘܢܟܝܢ vel ܒܙܘܟܝܢ vos

diripuistis

ܒܙܬܘܢܝܗܝ eum

ܒܙܬܘܢܢܝ me

ܒܙܬܘܢܢ nos

ܒܙܬܘܢܗ̇ eam

diripuimus

ܒܙܢܝܗܝ eum

ܒܙܢܟ te

ܒܙܢܟܘܢ vos

ܒܙܢܗ̇ eam

ܒܙܢܟܝ te

De secundi generis coniugationum affixis.

CAP. XII.

IN hoc genere posito vnius, aut alterius speciei cum affixis exemplo, facile est alias paucis notatis intelligere, & cum affixis connectere. Quare breuitatis causa solius primæ, & tertiæ speciei cum affixis exempla subijciemus.

PRIMAE SPECIEI INFLEXIO.

Præteritum masc. gen.

diripuit

ܒܙܗ eum

ܒܙܟ te

ܒܙܢܝ me

ܒܙܟܘܢ vos

ܒܙܢ nos

ܒܙܗ eam

ܒܙܟܝ te

ܒܙܟܝܢ vos

diripuisti

ܒܙܬܝܗܝ eum

ܒܙܬܢܝ me

ܒܙܬܢ nos

ܒܙܬܗ eam

diripui

ܒܙܬܗ eum

ܒܙܬܟ te

ܒܙܬܟܘܢ vos

ܒܙܬܗ eam

ܒܙܬܟܝ te

ܒܙܬܟܝܢ vos

diripuerunt

ܒܙܘܢܗܝ vel ܒܙܘܗܝ eum

ܒܙܘܢܟ vel ܒܙܘܟ te

ܒܙܘܢܝ

Fœminini generis.

diripuit

ܒܙܬܗ eum

ܒܙܬܟ te

ܒܙܬܢܝ me

ܒܙܬܟܘܢ vos

ܒܙܬܢ nos

ܒܙܬܗ eam

ܒܙܬܟܝ te

ܒܙܬܟܝܢ vos

diripuisti

ܒܙܬܝܗܝ eum

ܒܙܬܝܢܝ me

ܒܙܬܝܢ nos

ܒܙܬܝܗ eam

diripuerunt

ܒܙܘܢܗܝ vel ܒܙܘܗܝ eum

ܒܙܘܢܟ vel ܒܙܘܟ te

ܒܙܘܢܢܝ vel ܒܙܘܢܝ me

ܒܙܘܢܟܘܢ vel ܒܙܘܟܘܢ vos

ܒܙܘܢܢ vel ܒܙܘܢ nos

ܒܙܘܢܗ vel ܒܙܘܗ eam

ܒܙܘܢܟܝ vel ܒܙܘܟܝ te

ܒܙܘܢܟܝܢ vel ܒܙܘܟܝܢ vos

diripuiſtis

ܒܙܬܘܢܗܝ eum

ܒܙܬܘܢܝ me

ܒܙܬܘܢ nos

ܒܙܬܘܢܗ eam

diripuimus

ܒܙܢܗܝ eum

ܒܙܢܟ te

ܒܙܢܟܘܢ vos

ܒܙܢܗ eam

ܒܙܢܟܝ te

ܢܒܙܢ nos
ܢܒܙܝܗ eam
ܢܒܙܟ te
ܢܒܙܟܘܢ vos

diripies

ܬܒܙܝܘܗܝ vel ܬܒܙܗ eum
ܬܒܙܢܝ me
ܬܒܙܢ nos
ܬܒܙܝܗ eam

diripiam

ܐܒܙܝܘܗܝ vel ܐܒܙܗ eum
ܐܒܙܟ te
ܐܒܙܟܘܢ vos
ܐܒܙܝܗ eam
ܐܒܙܟܝ te
ܐܒܙܟܝܢ vos

ܒܙܬܢܝ vel ܒܙܬܘܢܢܝ me
ܒܙܬܟܘܢ vel ܒܙܬܘܢܟܘܢ vos
ܒܙܬܢ vel ܒܙܬܘܢܢ nos
ܒܙܬܗ vel ܒܙܬܘܢܗ eam
ܒܙܬܟ vel ܒܙܬܘܢܟ te
ܒܙܬܟܝܢ vel ܒܙܬܘܢܟܝܢ vos

diripuistis

ܒܙܬܘܢܝܗܝ eum
ܒܙܬܘܢܢܝ me
ܒܙܬܘܢܢ nos
ܒܙܬܘܢܗ eam

Futurum mascul. generis.

diripiet

ܢܒܙܝܘܗܝ eum
ܢܒܙܟ te
ܢܒܙܢܝ me
ܢܒܙܟܘܢ vos

ܢܒܙܘܢܝܗܝ

ܢܒܙܟܘܢ vos

ܢܒܙܗ eam

ܢܒܙܟܝ te

ܢܒܙܟܝܢ vos

Fœminini generis.

diripiet

ܬܒܙܝܗܝ eum

ܬܒܙܟ te

ܬܒܙܢܝ me

ܬܒܙܟܘܢ vos

ܬܒܙܢ nos

ܬܒܙܗ eam

ܬܒܙܟܝ te

ܬܒܙܟܝܢ vos

diripies

ܬܒܙܝܢܗܝ eum

ܬܒܙܝܢܝ ܬܒܙܝܢܢܝ ܬܒܙܝܢܝ me
ܬܒܙܝܢ

diripient

ܢܒܙܘܢܗܝ eum

ܢܒܙܘܢܟ te

ܢܒܙܘܢܢܝ me

ܢܒܙܘܢܟܘܢ vos

ܢܒܙܘܢ nos

ܢܒܙܘܢܗ eam

ܢܒܙܘܢܟܝ te

ܢܒܙܘܢܟܝܢ vos

diripietis

ܬܒܙܘܢܗܝ eum

ܬܒܙܘܢܢܝ me

ܬܒܙܘܢܢ nos

ܬܒܙܘܢܗ eam

diripiemus

ܢܒܙܝܘܗܝ eum

ܢܒܙܟ te

ܒܙܙܬܢܝ me

ܒܙܙܬܢ nos

ܒܙܙܬܗ eam

diripite

ܒܙܙܘܢܝܗܝ . ܒܙܙܘܗܝ eum

ܒܙܙܘܢܢܝ vel ܒܙܙܘܢܝ me

ܒܙܙܘܢܢ vel ܒܙܙܘܢ nos

ܒܙܙܘܢܗ vel ܒܙܙܘܗ eam

Fœminini generis.

diripe

ܒܙܘܙܝܗܝ eum

ܒܙܘܙܝܢܢܝ vel ܒܙܘܙܝܢܝ me

ܒܙܘܙܝܢܢ vel ܒܙܘܙܝܢ nos

ܒܙܘܙܝܗ eam

diripite

ܒܙܘܙܝܢܗܝ eum

ܒܙܘܙܝܢܢܝ me

ܒܙܘܙܝܢܢ nos

ܐܒܙܙܬܢܢ vel ܐܒܙܙܬܢ nos

ܐܒܙܙܬܗ eam

diripient

ܢܒܙܙܘܢܗܝ eum

ܢܒܙܙܘܢܟ te

ܢܒܙܙܘܢܢܝ me

ܢܒܙܙܘܢܟܘܢ vos

ܢܒܙܙܘܢܢ nos

ܢܒܙܙܘܢܗ eam

ܢܒܙܙܘܢܟܝ te

ܢܒܙܙܘܢܟܝܢ vos

diripietis

ܬܒܙܙܘܢܗܝ eum

ܬܒܙܙܘܢܢܝ me

ܬܒܙܙܘܢܢ nos

ܬܒܙܙܘܢܗ eam

Imperatiuus masc. gen. diripe

ܒܙܘܙܝܗܝ eum

ܒܙܘܙܝܢܗ

ܦܪܫܟܘܢ vos

ܦܪܫܢ nos

ܦܪܫܗ̇ eam

ܦܪܫܟܝ te

ܦܪܫܟܝܢ vos

separasti

ܦܪܫܬܝܗܝ eum

ܦܪܫܬܢܝ me

ܦܪܫܬܢ nos

ܦܪܫܬܗ̇ eam

separaui

ܦܪܫܬܗ eum

ܦܪܫܬܟ te

ܦܪܫܬܟܘܢ vos

ܦܪܫܬܗ̇ eam

ܦܪܫܬܟܝ te

ܦܪܫܬܟܝܢ vos

ܒܙܬܗ̇ eam

Infinitiuus

diripere vel ad diripiendum.

ܠܡܒܙܗ eum

ܠܡܒܙܟ te

ܠܡܒܙܢܝ me

ܠܡܒܙܟܘܢ vos

ܠܡܒܙܢ nos

ܠܡܒܙܗ̇ eam

ܠܡܒܙܟܝ te

ܠܡܒܙܟܝܢ vos

TERTIAE SPECIEI
cum affixis inflexio.

Præteritum mascul. gen.

separauit

ܦܪܫܗ eum

ܦܪܫܟ te

ܦܪܫܢܝ me

ܦܪܫܗܘܢ

ܦܪܫܢܗ̇ eam

ܦܪܫܢܟ te

ܦܪܫܢܟܘܢ vos

Feminini generis.

ſeparauit

ܦܪܫܬܗ cum

ܦܪܫܬܟ te

ܦܪܫܬܢܝ me

ܦܪܫܬܟܘܢ vos

ܦܪܫܬܢ nos

ܦܪܫܬܗ̇ eam

ܦܪܫܬܟܝ te

ܦܪܫܬܟܝܢ vos

ſeparaſti

ܦܪܫܬܝܗܝ cum

ܦܪܫܬܝܢܝ me

ſepararunt

ܦܪܫܘܗܝ ܦܪܫܘܢܗܝ cum

ܦܪܫܘܟ l. ܦܪܫܘܢܟ te

ܦܪܫܘܢܝ l. ܦܪܫܘܢܢܝ me

ܦܪܫܘܟܘܢ ܦܪܫܘܢܟܘܢ vos

ܦܪܫܘܢ vel ܦܪܫܘܢܢ nos

ܦܪܫܘܗ̇ vel ܦܪܫܘܢܗ̇ cam

ܦܪܫܘܟܝ l. ܦܪܫܘܢܟܝ te

ܦܪܫܘܟܝܢ l. ܦܪܫܘܢܟܝܢ vos

ſeparaſtis

ܦܪܫܬܘܢܗܝ cum

ܦܪܫܬܘܢܝ me

ܦܪܫܬܘܢܢ nos

ܦܪܫܬܘܢܗ̇ cam

ſeparauimus

ܦܪܫܢܗܝ cum

ܦܪܫܢܟ te

ܦܪܫܢܟܘܢ vos

ܦܪܫܬܝܢ

ܢܦܪܫܟ te

ܢܦܪܫܢܝ me

ܢܦܪܫܟܘܢ vos

ܢܦܪܫܢ nos

ܢܦܪܫܗ eam

ܢܦܪܫܟܝ te

ܢܦܪܫܟܝܢ vos

ſeparabis

ܬܦܪܫܝܘܗܝ ܬܦܪܫܗ cum

ܬܦܪܫܢܝ me

ܬܦܪܫܢ nos

ܬܦܪܫܝܗ eam

ſeparabo

ܐܦܪܫܝܘܗܝ ܐܦܪܫܗ cum

ܐܦܪܫܟ te

ܐܦܪܫܟܘܢ vos

ܐܦܪܫܗ eam

ܦܪܫܬܝܢܢ nos

ܦܪܫܬܝܢܗ eam

ſepararunt

ܦܪܫܘܗܝ l. ܦܪܫܘܢܝܗܝ cum

ܦܪܫܘܟ l. ܦܪܫܘܢܟ te

ܦܪܫܘܢܝ l. ܦܪܫܘܢܢܝ me

ܦܪܫܘܟܘܢ l. ܦܪܫܘܢܟܘܢ vos

ܦܪܫܘܢ vel ܦܪܫܘܢܢ nos

ܦܪܫܘܗ vel ܦܪܫܘܢܗ eam

ܦܪܫܘܟܝ l. ܦܪܫܘܢܟܝ te

ܦܪܫܘܟܝܢ l. ܦܪܫܘܢܟܝܢ vos

ſeparaſtis

ܦܪܫܬܘܢܝܗܝ cum

ܦܪܫܬܘܢܢܝ me

ܦܪܫܬܘܢܢ nos

ܦܪܫܬܘܢܗ eam

Futurum maſc. gen. ſeparabit

ܢܦܪܫܝܘܗܝ cum

ܬܦܪܫܘܢܗ eam

separabimus

ܢܦܪܫܝܘܗܝ eum

ܢܦܪܫܟ te

ܢܦܪܫܟܘܢ vos

ܢܦܪܫܝܗ eam

ܢܦܪܫܟܝ te

ܢܦܪܫܟܝܢ vos

Fœminini generis.

separabit

ܬܦܪܫܝܘܗܝ eum

ܬܦܪܫܟ te

ܬܦܪܫܢܝ me

ܬܦܪܫܟܘܢ vos

ܬܦܪܫܢ nos

ܬܦܪܫܝܗ eam

ܬܦܪܫܟܝ te

ܬܦܪܫܟܝܢ vos

ܐܦܪܫܟܝ te

ܐܦܪܫܟܝܢ vos

separabunt

ܢܦܪܫܘܢܝܗܝ vel ܢܦܪܫܘܢܗ eum

ܢܦܪܫܘܢܟ te

ܢܦܪܫܘܢܢܝ me

ܢܦܪܫܘܢܟܘܢ vos

ܢܦܪܫܘܢܢ nos

ܢܦܪܫܘܢܗ eam

ܢܦܪܫܘܢܟܝ te

ܢܦܪܫܘܢܟܝܢ vos

separabitis

ܬܦܪܫܘܢܝܗܝ eum

ܬܦܪܫܘܢܗ vel

ܬܦܪܫܘܢܢܝ me

ܬܦܪܫܘܢܢ nos

ܬܦܪܫܘܢܝܗܝ

ܬܦܪܫܢܢ nos

ܬܦܪܫܝܗ̇ cam

Imperatiuus masc. gen.

ſepara

ܦܪܘܫܝܗܝ eum

ܦܪܘܫܝܢܝ me

ܦܪܘܫܢ nos

ܦܪܘܫܝܗ̇ cam

ſeparate

ܦܪܘܫܘܗܝ eum

ܦܪܘܫܘܢܝܗܝ vel

ܦܪܘܫܘܢܝ ܦܪܘܫܘܢܢܝ me

ܦܪܘܫܘܢ vel ܦܪܘܫܘܢܢ nos

ܦܪܘܫܘܗ̇ ܦܪܘܫܘܢܝܗ̇ cam

Fœminini generis.

ſepara

ܦܪܘܫܝܗܝ eum

ܦܪܘܫܝܢܝ me

ܦܪܘܫܝܢ nos

ſeparabis

ܬܦܪܫܝܢܝܗܝ eum

ܬܦܪܫܝܢܝܘܗܝ vel

ܬܦܪܫܝܢܢܝ me

ܬܦܪܫܝܢܢ nos

ܬܦܪܫܝܢܗ̇ cam

ſeparabunt

ܢܦܪܫܘܢܝܗܝ eum

ܢܦܪܫܘܢܟ te

ܢܦܪܫܘܢܢܝ me

ܢܦܪܫܘܢܟܘܢ vos

ܢܦܪܫܘܢܢ nos

ܢܦܪܫܘܢܗ̇ cam

ܢܦܪܫܢܟܝ te

ܢܦܪܫܢܟܝܢ vos

ſeparabitis

ܬܦܪܫܘܢܝܗܝ eum

ܬܦܪܫܘܢܢܝ me

ܠܡܦܪܫܘܬܟ te

ܠܡܦܪܫܘܬܢܝ me

ܠܡܦܪܫܘܬܟܘܢ vos

ܠܡܦܪܫܘܬܢ nos

ܠܡܦܪܫܘܬܗ eam

ܠܡܦܪܫܘܬܟܝ te

ܠܡܦܪܫܘܬܟܝܢ vos

ܦܪܘܫܝܗ eam

separate

ܦܪܘܫܢܝܗܝ eum

ܦܪܘܫܢܝܢܝ me

ܦܪܘܫܢܝܢ nos

ܦܪܘܫܢܝܗ eam

Infinitiuus

separare, vel separandum

ܠܡܦܪܫܘܬܗ eum

Circa secundi generis coniugationum species cum affixis connectendas, notationes.

Notandum est primo secundam speciem eodem plane mo-*do, quo* prima, affixa recipere; & retinere suum ܿ, naturale in iis locis, in quibus prima suum ܲ, retinet; & in iis reijcere, in quibus ipsa reijcit. Vnde, quia prima species cum affixis retinet suum ܲ, in toto præterito præterquam in tertia fœminini gen. sing. num. cum affixis secundę personæ vtriusque generis num. plur. supra cuius primam litteram habet ܵ. Similiter secunda species suum retinet ܿ, in omnibus tamen personis, vt ܕܫܗ ille conculcauit eum ܕܫܟ, cōculcauit te &c. In futuro præterea, licet etiā secunda species primā sequatur; aduertendū tamē est ipsam, sicut inter declinandum ܘ, cum ܳ, non amittit, vt dictum est: sic etiam inter suscipienda affixa, vt ܩܘܡܘܗܝ

ille

ille conculcabit eum ܢܕܘܫܗ̇ conculcabit eā &c. Et deinde in secunda sing. num. masc. gen. ante vltimā eiusdem temporis litteram, admittere ܝ, hoc modo ܬܕܘܫܝܢܝ, conculcabis me ܬܕܘܫܝܢ, conculcabis nos. In imperatiuo autem omnino primam sequitur, vt ܕܘܫܝܗܝ, conculca eum ܕܘܫܝܗ̇, conculca eam &c. Et ita etiam in infinitiuo: verumtamen suum ◌ܳ, non amittit, sicut prima species amittit suum ◌ܽ, vt ܠܡܕܫܗ conculcare eum ܠܡܕܫܗ̇, conculcare eam &c.

Notandum est secundo similiter etiam quartam speciem eodem fere modo affixa sortiri, quo tertia; illud tamen, quod de prima, & secunda specie dictum est, & de aliis verbis proportione quadam subintelligi debet, vt in propriis locis indicabimus; hic quoque est animaduertendum scilicet, quartam speciem in præterito suum ◌ܰ naturale conseruare in ijs locis, in quibus tertia suum ◌ܽ, conseruat; & in illis remouere, in quibus illa remouet. Vnde quia tertia species in tertia prædicti temporis masc. gen. num. sing. cum affixis tertiæ, & secundæ singularis numeri vtriusque generis, & primæ vtriusque numeri, & in tertia masc. gen. numeri pluralis cum omnibus affixis, & tertia etiam fœm. gen. numeri pluralis, quæ cum ܝ dumtaxat formatur, cum affixis tertiæ, & secundæ singularis numeri, vtriusque generis, & primæ vtriusque numeri, suum ◌ܽ abijcit ab illa littera, supra quam erat; & ipsum, vel aliud ◌ܽ, supra primam prædictarum personarum consonantem recipit cuiusmodi ܦܩܕܗ, &c. cum ◌ܽ, supra ܦ. Pari ratione in enumeratis personis facit quarta species: abiicit enim ◌ܰ, ab illa litera, supra quam erat, recipitq. ◌ܽ, supra primam earundem personarum consonantem, vt ܒܛܢܗ, ille concepit eum ܒܛܢܟ, concepit te &c. cum ◌ܽ, supra ܒ. Eodemque modo se habet & in futuro; vbi enim tertia

species

ſpecies retinet, vel reijcit litteras, & vocales futuri in medio formatiuas; quarta quoque ſpecies idem præſtat. Vnde quia tertia ſpecies cum affixis ſecundæ perſonæ num. plur. vtriuſque gen. retinet ܘ, cum ܳ, vel ܰ, in illis verbis, quorum futurum formatur cum ܰ; vt ܢܦܪܫܘܟܘܢ ille ſeparabit vos. ܬܦܪܫܘܟܝܢ illa ſeparabit vos fœminini generis. ܢܥܒܕܘܟܘܢ ille faciet vos. ܐܥܒܕܘܟܝܢ faciam vos fœm. gen. ita etiam cum ijſdem affixis quarta ſpecies retinet litteras, & vocales ſui futuri formatiuas; vt ܶ, in ſubiecto verbo, ܢܚܒܠܘܟܘܢ, concipiet ille vos, ܬܚܒܠܘܟܝܢ illa concipiet vos, ܐܚܒܠܘܟܝܢ concipiam vos. fœm. generis. Quia vero tertia ſpecies cum afſixis aliarum perſonarum prædictas litteras, & vocales, quibus futurum formari ſolet, amittit; vt ܢܦܪܫܝܘܗܝ ille ſeparabit eũ ܬܦܪܫܝܗ̇ illa ſeparabit illam ܢܥܒܕܝܘܗܝ ille faciet eum, ܬܥܒܕܝܗ̇ illa faciet eam, &c. Eaſdem quoque quarta ſpecies amittit; vt ܢܚܒܠܝܘܗܝ ille concipiet eum, ܬܚܒܠܝܗ̇ illa concipiet eam, ܐܚܒܠܝܘܗܝ concipiam eum, ܐܚܒܠܟ concipiam te &c. Quamquam me non fugit Poetas interdum metri neceſsitate coactos; vel quodam eorum priuilegio vocalem futuri formatiuam ab his perſonis non abiicere, vt illud Sancti, & eloquentis Aphræm.

Ne prohibeas alimentum, ſeu cibum, temporis.	ܠܐ ܬܟܠܐ ܡܙܘܢܗ̇ ܕܥܕܢܐ :
Vt in tempore nobis des illum.	ܕܒܥܕܢܗ̇ ܬܬܠܝܘܗܝ ܠܢ :

Et

Et ita etiam ſe habet in imperatiuo,& infinitiuo. Verumtamen de Imperatiuo, ſunt quædam alia obſeruanda, quæ vt bene pateſiant.

Notandum eſt tertio in ſecunda maſculina plurali imperatiui tertiæ,ac proinde quartæ ſpeciei; & primæ quinti generis cōiugationū cum affixis litteras á proprio loco ad aliū transferri, vel de nouo addi. In verbis enim,quorum imperatiuus cum ܘ, & ܿ, formatur, ipſum ܘ, & ܿ, transfertur ad locum præcedentis cōſonātis, vt ܦܘܪܫܘܗܝ ſeparate eū ܐܘܫܕܘܗܝ fundite eum &c. In aliis vero verbis, quorum imperatiuus cum ܘ, & ܿ, non formatur; ibidem de nouo ܘ, & ܿ, additur, vt ܥܒܘܕܘܗܝ vel ܥܒܘܕܘܢܝܗܝ facite eum ܫܡܘܥܘܢܝ vel ܫܡܘܥܘܢܢܝ audite me, ܒܛܘܢܝܗ vel ܒܛܘܢܘܢܝܗ concipite eam. ܐܡܘܪܘܗܝ vel ܐܡܘܪܘܢܝܗܝ dicite eum; quorum verba ſunt ܥܒܕ fecit, ܫܡܥ audiuit, ܒܛܢ cōcepit. ܐܡܪ dixit. Hæ etiam affixorum formæ, fiunt aliquando præſertim in duabus dictis huius generis ſpeciebus, ſine tranſlatione ܘ a proprio loco, vel ipſius de nouo additione, vt ܦܪܘܫܘܗܝ vel ܦܪܘܫܘܢܝܗܝ ſeparate eum, ܥܒܕܘܗܝ vel ܥܒܕܘܢܝܗܝ facite eum, & cætera.

De tertii generis coniugationum affixis.

CAP. XII.

Præteritum maſcul. gen. ſanauit

ܐܣܝܟ te | ܐܣܝܗ eum

ܐܣܝܢܝ

ܐܣܝܢܝ me

ܐܣܝܟܘܢ vos

ܐܣܢ nos

ܐܣܗ cam

ܐܣܟܝ te

ܐܣܟܝܢ vos

ſanaſti

ܐܣܝܬܝܗܝ cum

ܐܣܝܬܢܝ me

ܐܣܝܬܢ nos

ܐܣܝܬܗ cam

ſanaui

ܐܣܝܬܗ cum

ܐܣܝܬܟ te

ܐܣܝܬܟܘܢ vos

ܐܣܝܬܗ cam

ܐܣܝܬܟܝ te

ܐܣܝܬܟܝܢ vos

ſanarunt

ܐܣܘܗܝ cum

ܐܣܘܟ te

ܐܣܘܢܝ me

ܐܣܘܟܘܢ vos

ܐܣܘܢ nos

ܐܣܘܗ cam

ܐܣܘܟܝ te

ܐܣܘܟܝܢ vos

ſanaſtis

ܐܣܝܬܘܢܝܗܝ cum

ܐܣܝܬܘܢܝ me

ܐܣܝܬܘܢ nos

ܐܣܝܬܘܢܗ cam

ſanauimus

ܐܣܝܢܝܗܝ cum

ܐܣܝܢܟ te

ܐܣܝܢܟܘܢ

ܐܣܝܬܢ nos

ܐܣܝܬܗ̇ eam

ſanarunt

ܐܣܝܘܢܝܗܝ ܐܣܝܘܗܝ eum

ܐܣܝܘܢܟ vel ܐܣܝܘܟ te

ܐܣܝܘܢܢܝ vel ܐܣܝܘܢܝ me

ܐܣܝܘܢܟܘܢ vel ܐܣܝܘܟܘܢ vos

ܐܣܝܘܢܢ vel ܐܣܝܘܢ nos

ܐܣܝܘܢܗ̇ vel ܐܣܝܘܗ̇ eam

ܐܣܝܘܢܟܝ vel ܐܣܝܘܟܝ te

ܐܣܝܘܢܟܝܢ vel ܐܣܝܘܟܝܢ vos

ſanaſtis

ܐܣܝܬܘܢܝܗܝ eum

ܐܣܝܬܘܢܢܝ me

ܐܣܝܬܘܢܢ nos

ܐܣܝܬܘܢܗ̇ eam

ܐܣܝܬܟܘܢ vos

ܐܣܝܬܗ̇ eam

ܐܣܝܬܟܝ te

ܐܣܝܬܟܝܢ vos

Fœminini generis.

ſanauit

ܐܣܝܬܗ eum

ܐܣܝܬܟ te

ܐܣܝܬܢܝ me

ܐܣܝܬܟܘܢ vos

ܐܣܝܬܗ̇ eam

ܐܣܝܬܟܝ te

ܐܣܝܬܟܝܢ vos

ſanaſti

ܐܣܝܬܝܗܝ eum

ܐܣܝܬܝܢܝ me

Et ſic eodem modo alia verba, vt ܚܘܝܗ illę oſtendit eum. ܐܫܩܝܗ ille potauit eum, &c. Hic tamen ſciendum eſt primo,

mo, priores formas tertiæ personæ fœminini generis, numeri pluralis cum affixis esse frequentiores, & magis in vsu, quam posteriores. Præterea futurum huius generis, eodem plane modo, quo futurum primi generis cum affixis connecti, vt ibi diximus, fit enim ܢܐܣܝܘܗܝ ille sanabit eum, ܢܐܣܝܗ̇ sanabit eam, sicut ܢܒܢܝܘܗܝ ille ædificabit eum, ܢܒܢܝܗ̇ ædificabit eam, ܢܚܘܝܘܗܝ ille ostendet eum, ܢܫܩܝܘܗܝ ille potabit eum, ܢܫܩܝܢܗܝ illæ potabunt eum, &c. Quare eius affixa breuitatis causa a nobis prætermittuntur.

Fœm. generis.		*Imperatiuus masc. gen.*	
	sana		sana
ܐܣܝܝܘܗܝ	eum	ܐܣܝܘܗܝ	eum
ܐܣܝܝܢܝ	me	ܐܣܢܝ	me
ܐܣܝܝܢ	nos	ܐܣܢ	nos
ܐܣܝܝܗ̇	eam	ܐܣܝܗ̇	eam
	sanate		sanate
ܐܣܝܝܢܝܗܝ	eum	ܐܣܘܗܝ ܐܣܘܢܝܗܝ	eum
ܐܣܝܝܢܢܝ	me	ܐܣܘܢܝ l. ܐܣܘܢܢܝ	me
ܐܣܝܢܢ	nos	ܐܣܘܢ vel ܐܣܘܢܢ	nos
ܐܣܝܝܢܗ̇	eam	ܐܣܘܗ̇ vel ܐܣܘܢܗ̇	eam

Impe-

Infinitiuus.

sanare

ܠܡܐܣܝܘܬܗ eum

ܠܡܐܣܝܘܬܟ te

ܠܡܐܣܝܘܬܝ me

ܠܡܐܣܝܘܬܟܘܢ vos

ܠܡܐܣܝܘܬܢ nos

ܠܡܐܣܝܘܬܗ eam

ܠܡܐܣܝܘܬܟܝ te

ܠܡܐܣܝܘܬܟܝܢ vos

Hic nihil restat notandum, nisi infinitiuum tam huius, quam sequẽtis generis cum affixa suscipit, suscipere quoque litteram ܬ lenitate affectam in fine hoc modo ܠܡܐܣܝܘܬܗ idest, sanare illum, vel ad sanandum illum, vel potius ad sanationem ipsius, sic autem explicatur, pro vt locus postulat; & ita dicitur ܠܡܦܪܩܘܬܗ liberare eum, vel ad liberandu m eum, vel ad eius liberationem, & ܠܡܫܩܠܘܬܗ tollere eum, vel ad tollẽdum eum, vel ad eius sublationem, seu elationem. Vnde istæ voces cum affixis non tam infinitiui, quam nominis fœminini generis formam habere videntur.

De quarti generis coniugationum affixis CAP. XIV.

PRIMÆ SPECIEI CVM IISDEM INFLEXIO.

Præteritum mascul. gen.

liberauit

ܦܪܩܗ eum

ܦܪܩܟ te

ܦܪܩܢܝ me.

ܦܪܩܟܘܢ vos

ܦܪܩܢ nos

ܚܪܪܗ cam

ܚܪܪܟܝ te

ܚܪܪܟܝܢ vos

liberasti

ܚܪܪܬܝܗܝ eum

ܚܪܪܬܢܝ me

ܚܪܪܬܢ nos

ܚܪܪܬܝܗ eam

liberaui

ܚܪܪܬܗ eum

ܚܪܪܬܟ te

ܚܪܪܬܟܘܢ vos

ܚܪܪܬܗ eam

ܚܪܪܬܟܝ te

ܚܪܪܬܟܝܢ vos

liberarunt

ܚܪܪܘܗܝ eum

ܚܪܪܘܢܝܗܝ vel

ܚܪܪܘܟ ܚܪܪܘܢܟ te

ܚܪܪܘܢܝ ܚܪܪܘܢܢܝ me

ܚܪܪܘܟܘܢ vos

ܚܪܪܘܢܟܘܢ vel

ܚܪܪܘܢ vel ܚܪܪܘܢܢ nos

ܚܪܪܘܗ ܚܪܪܘܢܗ eam

ܚܪܪܘܟܝ ܚܪܪܘܢܟܝ te

ܚܪܪܘܟܝܢ ܚܪܪܘܢܟܝܢ vos

liberaſtis

ܚܪܪܬܘܢܝܗܝ eum

ܚܪܪܬܘܢܝ me

ܚܪܪܬܘܢܢ nos

ܚܪܪܬܘܢܗ eam

liberauimus

ܚܪܪܢܝܗܝ eum

ܚܪܪܢܟ te

ܚܪܪܢܟܘܢ vos

ܚܪܪܢܗ

liberarunt

ܦܪܩܘܗܝ eum

ܦܪܩܘܢܳܗܝ vel

ܦܪܩܘܢܟ vel ܦܪܩܘܟ te

ܦܪܩܘܢܢܝ .l. ܦܪܩܘܢܝ me

ܦܪܩܘܢܟܘܢ ܦܪܩܘܟܘܢ vos

ܦܪܩܘܢܢ vel ܦܪܩܘܢ nos

ܦܪܩܘܢܗ vel ܦܪܩܘܗ eam

ܦܪܩܘܢܟܝ ܦܪܩܘܟܝ te

ܦܪܩܘܢܟܝܢ ܦܪܩܘܟܝܢ vos

liberastis

ܦܪܩܬܘܢܝܗܝ eum

ܦܪܩܬܘܢܝ me

ܦܪܩܬܘܢܢ nos

ܦܪܩܬܘܢܗ eam

Futurum mascul generis.

liberabit

ܢܦܪܩܝܘܗܝ eum

ܢܦܪܩܝܘܗܝ

ܦܪܩܬܝܗ eam

ܦܪܩܬܝܟܝ te

ܦܪܩܬܝܟܝܢ vos

Fœminini generis.

liberauit

ܦܪܩܬܗ eum

ܦܪܩܬܟ te

ܦܪܩܬܢܝ me

ܦܪܩܬܟܘܢ vos

ܦܪܩܬܢ nos

ܦܪܩܬܗ eam

ܦܪܩܬܟܝ te

ܦܪܩܬܟܝܢ vos

liberasti

ܦܪܩܬܝܗܝ eum

ܦܪܩܬܝܢܝ me

ܦܪܩܬܝܢ nos

ܦܪܩܬܝܗ eam

ܢܦܪܩܟ te
ܢܦܪܩܢܝ me
ܢܦܪܩܟܘܢ vos
ܢܦܪܩܢ nos
ܢܦܪܩܝܗ eam
ܢܦܪܩܟܝ te
ܢܦܪܩܟܝܢ vos

liberabis

ܬܦܪܩܝܘܗܝ eum
ܬܦܪܩܗ vel
ܬܦܪܩܢܝ me
ܬܦܪܩܢ nos
ܬܦܪܩܝܗ eam

liberabo

ܐܦܪܩܝܘܗܝ eum
ܐܦܪܩܗ vel
ܐܦܪܩܟ te

ܐܦܪܩܟܘܢ vos
ܐܦܪܩܝܗ eam
ܐܦܪܩܟܝ te
ܐܦܪܩܟܝܢ vos

liberabunt

ܢܦܪܩܘܢܝܗܝ eum
ܢܦܪܩܘܢܗ vel
ܢܦܪܩܘܢܟ te
ܢܦܪܩܘܢܢܝ me
ܢܦܪܩܘܢܟܘܢ vos
ܢܦܪܩܘܢܢ nos
ܢܦܪܩܘܢܗ eam
ܢܦܪܩܘܢܟܝ te
ܢܦܪܩܘܢܟܝܢ vos

liberabitis

ܬܦܪܩܘܢܝܗܝ eum
ܬܦܪܩܘܢܢܝ me

ܬܦܪܩܘܢܢ

ܬܦܪܩܟܘܢ vos

liberabis

ܬܦܪܩܝܘܗܝ eum

ܬܦܪܩܝܢܝ me

ܬܦܪܩܝܢ nos

ܬܦܪܩܝܗ eam

liberabunt

ܢܦܪܩܘܢܝܗܝ eum

ܢܦܪܩܘܢܟ te

ܢܦܪܩܘܢܢܝ me

ܢܦܪܩܘܢܟܘܢ vos

ܢܦܪܩܘܢܢ nos

ܢܦܪܩܘܢܗ eam

ܢܦܪܩܘܢܟܝ te

ܢܦܪܩܘܢܟܝܢ vos

liberabitis

ܬܦܪܩܘܢܝܗܝ eum

ܬܦܪܩܘܢܢܝ me

ܬܦܪܩܘܢܢ nos

ܬܦܪܩܘܢܗ eam

liberabimus

ܢܦܪܩܝܘܗܝ eum

ܢܦܪܩܟ te

ܢܦܪܩܟܘܢ vos

ܢܦܪܩܝܗ eam

ܢܦܪܩܟܝ te

ܢܦܪܩܟܝܢ vos

Fœminini generis.

liberabit

ܬܦܪܩܝܘܗܝ eum

ܬܦܪܩܟ te

ܬܦܪܩܢܝ me

ܬܦܪܩܟܘܢ vos

ܬܦܪܩܢ nos

ܬܦܪܩܝܗ eam

ܬܦܪܩܟܝ te

ܬܦܪܩܘܢ

ܦܪܩܬܗ̇ .l. ܦܪܩܬܘܗ̇ eam

Fœminini generis.

libera

ܦܪܘܩܝܗܝ eum

ܦܪܘܩܝܢܝ me

ܦܪܘܩܝܢ nos

ܦܪܘܩܝܗ̇ eam

liberate

ܦܪܘܩܝܢܗܝ eum

ܦܪܘܩܝܢܳܝܗܝ vel

ܦܪܘܩܝܢܢܝ ܦܪܘܩܝܢܝ me

ܦܪܘܩܝܢܢ vel ܦܪܘܩܝܢ nos

ܦܪܘܩܝܢܗ̇ vel ܦܪܘܩܝܗ̇ eam

ܠܦܪܩܢ nos

ܠܦܪܩܗ̇ eam

Imperatiuus masc. gen.

libera

ܦܪܘܩܝܗܝ eum

ܦܪܘܩܝܢܝ me

ܦܪܘܩܢ nos

ܦܪܘܩܗ̇ eam

liberate

ܦܪܘܩܘܗܝ eum

ܦܪܘܩܘܢܝܗܝ vel

ܦܪܘܩܘܢܝ ܦܪܘܩܘܢܢܝ me

ܦܪܘܩܘܢ vel ܦܪܘܩܘܢܢ nos

Infinitiuus huius generis, eodem plane modo, quo infinitiuus tertij generis, affixa recipit, vt ibi dictum est.

Notandum autem hic primo est, alia huius speciei verba eodem plane modo, quo verbum propositum, cum affixis connecti, & suam secundam vocalem in his locis abiicere, in quibus ipsum suam abiicit, & in ijs conseruare in quibus conseruat. Quare sicut ipsum suam secundam vocalem, quæ est ܳ, abiicit in illis personis præteriti, in quibus speciem tertiam secundi generis cũ affixis ibi enumeratis abiicere ܶ diximus: Ita quoque alia verba in iisdem personis cum prædictis affixis suam secundam

cundam vocalem abijciunt, siue sit ܵ , siue ܲ , vt patet in verbis ܐܲܥܸܠ introduxit, ܫܲܕܲܪ misit, ܐܵܘܣܸܦ addidit, ܐܲܥܬܲܪ ditauit, a quibus dicitur ܐܲܥܠܹܗ introduxit eū, ܐܲܥܠܘܗܝ vel ܐܲܥܸܠܘܗܝ illi introduxerunt eū, ܐܲܥܠܘܼܢܵܝܗܝ vel ܐܲܥܸܠܘܼܢܵܝܗܝ illæ introduxerunt eum, ܐܵܘܣܦܵܗ̇ ille addidit eam, ܐܵܘܣܸܦܵܗ̇ vel ܐܵܘܣܦܘܼܗ̇ illi addiderūt eam, ܐܵܘܣܸܦܘܼܗ̇ vel ܐܵܘܣܦܵܝܢܵܗ̇ illæ addiderunt eam, ܫܲܕܪܵܟ ille misit tè, ܐܲܥܬܪܲܢܝ ille ditauit me. &c. Eodemque modo se habent, & in futuro; vbi enim prædictum verbum amittit suam secundam vocalem; hæc amittunt; vbi non amittit, nec ipsa amittunt. Sic etiam in imperatiuo, & infinitiuo sine vlla prorsus difficultate. Illud tamen de imperatiuo monendum est; etsi eius secunda persona numeri pluralis vtriusque generis, cum tertiæ præteriti eiusdem numeri, & generis sit similis, vt ipsa affixa recipiat: secundam tamen eiusdem numeri masc. gen. quæ formatur cum ܘ , non priuari secunda verbi vocali, sicut illi similis in præterito priuata reperitur vt constat ex illo S. Aphræm.

Ipsam veritatem facite me scire, { ܗܘ ܫܪܪܐ ܐܘܕܥܘܢܝ
Vt prohibeamini a malis. { ܕܬܬܟܠܘܢ ܡܢ ܒܝܫܬܐ

Nec non etiam prædicta secunda persona imperatiui, quæ ܘ caret, in verbis, quorum tertia littera est ܐ , secundam verbi vocalem quæ ܵ , esse solet, conseruat, diciturque verbi gratia, à verbo ܐܲܣܝ calceauit ܐܲܣܵܐܘܗܝ, calceate eum &c.

Notandum est secundo secundæ personæ singularis numeri

 vtriusque

vtriusque generis futuri verborum præsertim quatuor litterarum cuiusmodi ܫܠܡ tradidit ܐܘܒܕ perdidit quando per modum prohibendi sermo habetur, cũ affixis addi solitum esse ܢ, post eius vltimam consonantem; & supra hanc vltimam consonantem in masculino quidem genere collocari ◌ܶ, & supra eam, quæ erat penultima ◌ܰ: vt ܠܐ ܬܫܠܡܝܢܢܝ ne tradas me, ܠܐ ܬܘܒܕܝܢܢ ne perdas nos, cũ ◌ܶ supra ܡ & ܝ, & ◌ܰ supra ܘ & ܒ. In fœmin. vero poni supra vltimã ◌ܺ, nulla vocali supra penultimam posita; vt ܠܐ ܬܫܠܡܝܢܢܝ ne tradas me, ܠܐ ܬܘܒܕܝܢܢܝ ne perdas me, cum ◌ܺ supra ܡ, & ܝ quiescentibus ܘ, & ܒ.

Notandum est tertio secundam quoque huius generis speciẽ, vt primã, affixa suscipere; illud tamen est memoria tenendum ipsam in nulla persona cum affixis suam secundam vocalem, quæ est ◌ܺ, amittere. Dicitur enim verbi gratia ܐܪܝܡܗ ille sustulit eum ܐܪܝܡܘܗܝ, vel ܐܪܝܡܘܢܝܗܝ illi sustulerunt eum, ܐܪܝܡܬܗ illa sustulit eam, ܐܪܝܡܬܗ vel ܐܪܝܡܝܢܗ illæ sustulerunt eam, &c. Et ita in futuro dicitur ܢܪܝܡܝܘܗܝ ille tollet eum ܢܪܝܡܝܗ ille tollet eam: secunda tamen persona ipsius futuri fœm. gen. sing. numeri cum affixis primæ personæ vtriusque numeri habet duplicem formam; vt ܠܐ ܬܪܝܡܝܢܢܝ vel ܠܐ ܬܪܝܡܝܢܢܝ tolles me. ܠܐ ܬܪܝܡܝܢܢ, vel ܠܐ ܬܪܝܡܝܢܢ tolles nos. Sicut etiam secunda eiusdem generis, & numeri imperatiui, vt

ni, vt ܐܪܝܡܝܢܝ, vel ܐܪܝܡܝܢܢܝ tolle me, ܐܪܝܡܢ, vel ܐܪܝܡܝܢܢ tolle nos. In cæteris autem cum affixis conne-ctendis, si notata obſeruentur, nulla eſſe poteſt difficultas.

De quinti generis coniugationum affixis CAP. XV.

PRIMÆ SPECIEI CVM IISDEM INFLEXIO.

Præteritum maſcul. gen.

effudit

ܐܫܕܗ cum

ܐܫܕܟ te

ܐܫܕܢܝ me

ܐܫܕܟܘܢ vos

ܐܫܕܢ nos

ܐܫܕܗ̇ cam

ܐܫܕܟܝ te

ܐܫܕܟܝܢ vos

effudiſti

ܐܫܕܬܝܗܝ eum

ܐܫܕܬܢܝ me

ܐܫܕܬܢ nos

ܐܫܕܬܝܗ̇ eam

effudi

ܐܫܕܬܗ eum

ܐܫܕܬܟ te

ܐܫܕܬܟܘܢ vos

ܐܫܕܬܗ̇ eam

ܐܫܕܬܟܝ te

ܐܫܕܬܟܝܢ vos

effuderunt

ܐܫܕܘܗܝ ܐܫܕܘܢܝܗܝ eum

ܐܫܕܘܟ vel ܐܫܕܘܢܟ te

ܐܫܕܘܢ

ܐܫܕܟܝܢ vos

Fœminini generis.

effudit

ܐܫܕܬܗ eum

ܐܫܕܬܟ te

ܐܫܕܬܢܝ me

ܐܫܕܬܟܘܢ vos

ܐܫܕܬܢ nos

ܐܫܕܬܗ̇ eam

ܐܫܕܬܟܝ te

ܐܫܕܬܟܝܢ vos

effudisti

ܐܫܕܬܝܘܗܝ eum

ܐܫܕܬܝܢܝ me

ܐܫܕܬܝܢ nos

ܐܫܕܬܝܗ̇ eam

effuderunt

ܐܫܕܘܗܝ ܐܫܕܘܢܝܗܝ eum

ܐܫܕܘܢܝ . ܐܫܕܘܢܢܝ me

ܐܫܕܘܟܘܢ ܐܫܕܘܢܟܘܢ vos

ܐܫܕܘܢ vel ܐܫܕܘܢܢ nos

ܐܫܕܘܗ̇ vel ܐܫܕܘܢܗ̇ eam

ܐܫܕܘܟ ܐܫܕܘܢܟ te

ܐܫܕܘܟܝܢ ܐܫܕܘܢܟܝܢ vos

effudistis

ܐܫܕܬܘܢܝܗܝ eum

ܐܫܕܬܘܢܢܝ me

ܐܫܕܬܘܢܢ nos

ܐܫܕܬܘܢܗ̇ eam

effudimus

ܐܫܕܢܝܗܝ eum

ܐܫܕܢܟ te

ܐܫܕܢܟܘܢ vos

ܐܫܕܢܗ̇ eam

ܐܫܕܢܟܝ te

[illegible] l. [illegible]	vos effudistis	[illegible] l. [illegible]	te
[illegible]	eum	[illegible] l. [illegible]	me
[illegible]	me	[illegible] [illegible]	vos
[illegible]	nos	[illegible] vel [illegible]	nos
[illegible]	eam	[illegible] vel [illegible]	eam
		[illegible] [illegible]	te

Futurum huius speciei, vt futurum primæ speciei secundi generis, affixa suscipit: & vbi illud litteras suas per quas in medio formatur, retinet, vel reijcit, ibidem hoc quoque retinet, vel reijcit. Dicitur enim [illegible] ille effundet eum, sicut [illegible] ille diripiet eum; & [illegible] ille effundet vos, sicut [illegible] ille diripiet vos &c. Similiter etiam infinitiuus, vt prædictæ speciei infinitiuus, affixa habet, vt [illegible] effundere, vel ad effundendum eũ [illegible] effundere vos &c. Imperatiuus vero licet etiam, vt eiusdem speciei imperatiuus cum affixis connectatur: magis tamen videtur conuenire cum imperatiuo tertiæ speciei prædicti generis coniugationum. Dicitur enim [illegible] effunde eum, sicut [illegible] separa eum, [illegible] vel [illegible] effundite eum, sicut [illegible] vel [illegible] sepa-

rate

rate eum &c. vt ibi etiam notauimus.

Præterea secunda species huius quinti generis coniugationis vt prima eiusdem species, sortitur affixa. Quocirca sicut prima species in tertia masc. gen. num. sing. præteriti cum affixis tertiæ, & secundæ singularis numeri vtriusque generis, & in tertia masculini generis numeri pluralis cum omnibus affixis; & in tertia etiam fœminini generis numeri pluralis, quæ cum ܘ, tantum formatur, cum affixis tertiæ, & secundæ singularis numeri vtriusque generis, & primæ vtriusque numeri mutat ܵ, quod est supra primam verbi consonantem in ܶ; & ܶ, quod est supra secundam eiusdem verbi consonantem abiicit. Ita etiam secunda species in enumeratis personis cum dictis affixis commutat ܵ, quod est supra primam verbi consonantem in ܶ; abiitque ܵ, quod est supra secundam. vt ܝܠܕܗ ille peperit eum, ܝܠܕܘܗܝ vel ܝܠܕܘܢܝܗܝ illi pepererunt eū ܝܠܕܝܗܝ illæ pepererunt eum; ܝܠܕܝܗ illæ pepererunt eam &c. Et sicut prima species in reliquis personis cū aliis affixis suas proprias vocales non mutat in alias, vt constat ex verbo præmisso: ita neque secūda suas; vt ܝܠܕܟܘܢ ille peperit vos ܝܠܕܝܟܘܢ illæ pepererunt eum & cæt. Similiter, & in futuro; sicut prima species huius generis recipit affixa, vt prima secundi generis, retentis, vel reiectis litteris, & vocalibus futuri in medio formatiuis, in iis locis, in quibus ipsa retinet, vel reiicit: pari ratione secunda species, vt prima secundi generis cum affixis coniungitur. vt ܢܐܠܕܝܘܗܝ ille pariet eum ܢܐܠܕܝܗ ille pariet eam. ܢܐܠܕܟܘܢ ille pariet vos. Similique modo se habet in imperatiuo, & infinitiuo. dicitur enim in imperatiuo ܐܘܠܕܝܗܝ paro

eum

eum [illegible] pare me. [illegible] vel [illegible] parite eũ, [illegible] tu fœmina pari eum, & cætera. Et in infinitiuo, [illegible] parere ſeu ad pariendum eum, ſine [illegible] ſupra [illegible], [illegible] parere vos, cum [illegible], ſupra [illegible], &c.

De verborum, quæ habent duplex [illegible], & deſinunt in [illegible].

CAP. XVI.

VT in hac affixorum materia nihil, quod neceſſarium, vel vtile tyronibus, eſſe videatur, deſiderari poſſit, Proponã hic etiam aliquod verbum cum affixis ex illis, quæ habẽt duplex [illegible], & [illegible] in fine cuiuſmodi eſt verbum [illegible] quod ſignificat decorare, facere frui, gaudere, vel lætari, voluptate afficere, exaltare cum quædam animi delectatione, & cæt. ſicut eius paſſiuum eſt [illegible] quod ſignificat decorari, gaudere, lætari, &c. prout locus declarandus poſtulat. De quibus verbis ſupra cum de verbis anomalis ageremus, ſermonem fecimus. Quamuis reuera, qui ſcit coniungere cum affixis aliquod verbũ quarti generis exempli gratia [illegible] vel [illegible] miſit, vel [illegible] diſſipauit, hæc quoque facili negotio cum iiſdem connectere ſciat. Proponendum eſt igitur verbum [illegible] conſolatus eſt, ſupra a nobis iam inflexum.

Præ-

Præteritum masc. generis.

consolatus est

ܒܝܐܗ eum

ܒܝܐܟ te

ܒܝܐܢܝ me

ܒܝܐܟܘܢ vos

ܒܝܐܢ nos

ܒܝܐܗ̇ eam

ܒܝܐܟܝ te

ܒܝܐܟܝܢ vos

consolatus es

ܒܝܐܬܝܗܝ eum

ܒܝܐܬܢܝ me

ܒܝܐܬܢ nos

ܒܝܐܬܗ̇ eam

consolatus sum

ܒܝܐܬܗ eum

ܒܝܐܬܟ te

ܒܝܐܬܟܘܢ vos

ܒܝܐܬܗ̇ eam

ܒܝܐܬܟܝ te

ܒܝܐܬܟܝܢ vos

consolati sunt

ܒܝܐܘܗܝ ܒܝܐܘܢܝܗܝ eum

ܒܝܐܘܟ vel ܒܝܐܘܢܟ te

ܒܝܐܘܢܝ vel ܒܝܐܘܢܢܝ me

ܒܝܐܘܟܘܢ ܒܝܐܘܢܟܘܢ vos

ܒܝܐܘܢ vel ܒܝܐܘܢܢ nos

ܒܝܐܘܗ̇ vel ܒܝܐܘܢܗ̇ eam

ܒܝܐܘܟܝ l. ܒܝܐܘܢܟܝ te

ܒܝܐܘܟܝܢ ܒܝܐܘܢܟܝܢ vos

consolati estis

ܒܝܐܬܘܢܝܗܝ eum

ܒܝܐܬܘܢܢܝ me

ܒܝܐܬܘܢܢ nos

ܒܝܐܬܘܗ

consolata est

ܒܝܐܬܗܝ eum

ܒܝܐܬܢܝ me

ܒܝܐܬܢ nos

ܒܝܐܬܗ eam

consolatæ sunt

ܒܝܝܗܝ ܒܝܐܝܢܝܗܝ eum

ܒܝܝܟ vel ܒܝܐܝܢܟ te

ܒܝܝܢܝ vel ܒܝܐܝܢܢܝ me

ܒܝܝܟܘܢ vel ܒܝܐܝܢܟܘܢ vos

ܒܝܝܢ vel ܒܝܐܝܢܢ nos

ܒܝܝܗ vel ܒܝܐܝܢܗ eam

ܒܝܝܟܝ vel ܒܝܐܝܢܟܝ te

ܒܝܝܟܝܢ vel ܒܝܐܝܢܟܝܢ vos

consolatæ estis

ܒܝܐܬܝܢܝܗܝ eum

ܒܝܐܬܝܢܢܝ me

ܒܝܐܬܝܢܢ nos

ܒܝܐܬܝܢܗ eam

consolati sumus

ܒܝܢܝܗܝ eum

ܒܝܢܟ te

ܒܝܢܟܘܢ vos

ܒܝܢܗ eam

ܒܝܢܟܝ te

ܒܝܢܟܝܢ vos

Fœminini generis.

consolata est

ܒܝܐܬܗ eum

ܒܝܐܬܟ te

ܒܝܐܬܢܝ me

ܒܝܐܬܟܘܢ vos

ܒܝܐܬܢ nos

ܒܝܐܬܗ eam

ܒܝܐܬܟܝ te

ܒܝܐܬܟܝܢ vos

ܒܝܐܬܟ te

ܒܝܐܬܟܘܢ vos

ܒܝܐܬܗ eam

ܒܝܐܬܟܝ te

ܒܝܐܬܟܝܢ vos

consolabuntur

ܢܒܝܐܘܢܝܗܝ ܢܒܝܐܘܢܗܝ eum

ܢܒܝܐܘܢܟ te

ܢܒܝܐܘܢܢܝ me

ܢܒܝܐܘܢܟܘܢ vos

ܢܒܝܐܘܢܢ nos

ܢܒܝܐܘܢܗ eam

ܢܒܝܐܘܢܟܝ te

ܢܒܝܐܘܢܟܝܢ vos

consolabimini

ܬܒܝܐܘܢܝܗܝ eum

ܬܒܝܐܘܢܢܝ me

ܬܒܝܐܘܢ

ܒܝܐܬܝܢܗ eam

Futurum mascul. generis.

consolabitur

ܢܒܝܐܝܘܗܝ eum

ܢܒܝܐܟ te

ܢܒܝܐܢܝ me

ܢܒܝܐܟܘܢ vos

ܢܒܝܐܢ nos

ܢܒܝܐܗ eam

ܢܒܝܐܟܝ te

ܢܒܝܐܟܝܢ vos

consolaberis

ܬܒܝܐܝܘܗܝ ܬܒܝܐܗ eum

ܬܒܝܐܢܝ me

ܬܒܝܐܢ nos

ܬܒܝܐܗ eam

consolabor

ܐܒܝܐܝܘܗܝ eum

ܬܒܝܐܟܘܢ vos

consolaberis

ܬܒܝܐܝܗܝ eum

ܬܒܝܐܝܢܝ me

ܬܒܝܐܝܢ nos

ܬܒܝܐܝܗ eam

consolabuntur

ܢܒܝܐܘܢܗܝ eum

ܢܒܝܐܘܢܟ te

ܢܒܝܐܘܢܢܝ me

ܢܒܝܐܘܢܟܘܢ vos

ܢܒܝܐܘܢܢ nos

ܢܒܝܐܘܢܗ eam

ܢܒܝܐܘܢܟܝ te

ܢܒܝܐܘܢܟܝܢ vos

consolabimini

ܬܒܝܐܘܢܗܝ eum

ܬܒܝܐܘܢܢܝ me

ܬܒܝܐܘܢܢ nos

ܬܒܝܐܘܢܗ eam

consolabimur

ܢܒܝܐܝܗܝ eum

ܢܒܝܐܟ te

ܢܒܝܐܟܘܢ vos

ܢܒܝܐܝܗ eam

ܢܒܝܐܟܝ te

ܢܒܝܐܟܝܢ vos

Fœminini generis.

consolabitur

ܬܒܝܐܝܗܝ eum

ܬܒܝܐܟ te

ܬܒܝܐܢܝ me

ܬܒܝܐܟܘܢ vos

ܬܒܝܐܢ nos

ܬܒܝܐܗ eam

ܬܒܝܐܟܝ te

ܒܝܐܢ nos

ܒܝܐܝܗ eam

consolamini

ܒܝܐܘܗܝ ܒܝܐܝܢܘܗܝ eum

ܒܝܐܘܢܝ vel ܒܝܐܝܢܢܝ me

ܒܝܐܘܢ vel ܒܝܐܝܢܢ nos

ܒܝܐܘܗ vel ܒܝܐܝܢܗ eam

Infinitiuus.

consolari, vel ad consolandum

ܠܡܒܝܝܘܬܗ eum

ܠܡܒܝܝܘܬܟ te

ܠܡܒܝܝܘܬܝ me

ܠܡܒܝܝܘܬܟܘܢ vos

ܠܡܒܝܝܘܬܢ nos

ܠܡܒܝܝܘܬܗ eam

ܠܡܒܝܝܘܬܟܝ te

ܠܡܒܝܝܘܬܟܝܢ vos

ܐܒܝܐܢ nos

ܐܒܝܐܝܗ eam

Imperatiuus masc. gen.

consolare

ܒܝܐܝܗܝ eum

ܒܝܐܝܢܝ me

ܒܝܐܝܢ nos

ܒܝܐܝܗ eam

consolamini

ܒܝܐܘܗܝ ܒܝܐܘܢܘܗܝ eum

ܒܝܐܘܢܝ vel ܒܝܐܘܢܢܝ me

ܒܝܐܘܢ vel ܒܝܐܘܢܢ nos

ܒܝܐܘܗ vel ܒܝܐܘܢܗ eam

Fœm. generis.

consolare

ܒܝܐܝܗܝ eum

ܒܝܐܝܢܝ me

Hic sciendum est, non conuenire Orientales inter se, de secunda persona masc. gener. numeri pluralis imperatiui; quæ sine

ܝ formatur, sicut etiam in multis alijs non solent conuenire. Orientales enim remotiores auferunt ab ea cum affixis secundã vocalem, quæ est ܝ, sicut in præterito, & sic legunt ܒܝܐܘܗܝ consolamini eum, cum vno ܝ. Viciniores vero non item; dicuntq. ܒܝܝܐܘܗܝ cum duplici ܝ. Equidem nisi metri adsit necessitas, semper legerem, vt remotiores Orientales, quia in alijs verbis quarti generis istæ duæ personæ in imperatiuo, & prçterito simili modo recipiunt affixa.

De qualitatibus verborum, eorumq. diuisione.

CAP. XVII.

Notandum est, verborum alia vocari ܥܒܘܕܝܐ actiua, vel ܡܫܢܝܢܐ transmigrantia, seu vt Latini, transitiuæ, alia ܡܚܫܢܝܬܐ passiua, alia ܩܢܘܡܝܐ inhærentia, seu intransitiua. Dicuntur autem verba transmigrantia, quia significant actionem transmigrantem, seu transeuntem ab eo, a quo fit, ad alium, vt ܐܩܝܡ surgere fecit. De passiuis diximus fuse in verborum coniugationibus, præsertim in passiuo primi generis. Dicuntur præterea inhærentia, quia significant actionem inhærentem in eo, a quo exercetur; vt ܩܡ surrexit, seu stetit. Transmigrantia porro in libris appellata reperies ܠܐܚܪ̈ܢܐ id est, alios, quod actionem ad alios transeuntem significant. Inhærentia vero ܒܩܢܘܡܗ idest, per se, seu in natura sua, quia actio-

nem

nem in eo ipso, a quo exercetur, manere, seu inhærere indicant. Vnde ܐܒܕ dici solet ܐܒܕ ܗܘ idest, perijt ipsemet; ܐܘܒܕ vero ܠܐܚܪ̈ܢܐ idest, perire fecit alios.

De modo, quo inhærentia fiant transmigrantia, & transmigrantia iterum transmigrantia.

CAP. XVIII.

NOtandum est primo, non solum inhęrentia fieri transmigrantia; sed etiā ipsa transmigrātia fieri iterū trāsmigrantia. Et quidem transmigrantia simpliciter in dictionarijs appellari solent ܚܕ ܙܒܢܐ idest, vnius vicissitudinis; quia videlicet significant actionem vna vice, seu non frequenter factam; vt ܩܛܠ interfecit. Quæ vero ex illis fiunt iterum trāsmigrantia, solent dici ܣܓܝ ܙܒ̈ܢܐ idest, plurium vicissitudinum, quia scilicet actionem multis vicibus, seu frequenter factam indicant, vt ܩܛܠ multis vicibus interfecit. Sed hæc verba sæpe inter se confunduntur, & vnum pro alio vsurpātur.

Notandum est secundo, duobus potissimum modis inhærentia fieri, transmigrantia; & hæc iterum transmigrantia. Primo additione ܐ cum ܰ principio verborum in præterito. Secundo additione solius ܰ supra primam consonantem.

Notandum est tertio, secundam primæ coniugationis (vt ab ea sumamus initium) speciem esse verborum inhærentium, seu intransitiuorum; fieriq. transmigrantium, vel additione ܰ, vt ܚܕܝ gauisus est, a quo fit ܚܕܝ lætificauit, vel additione ܐ

cum

cum ܝ vt ܣܓܝ creuit, seu multiplicatus est, a quo fit ܐܣܓܝ multiplicauit. Et ita huiusmodi verba euadunt tertiæ coniugationis. A prima vero specie, quæ, & inhærentia, & transmigrantia complectitur, fiunt transmigrantia, nunc priori, nunc vero posteriori modo, semper tamen addito ܝ in fine, loco ܐ & ܐ supra penultimam, ita vt huiusmodi verba sint etiam tertiæ coniugationis; vt ܛܥܐ errauit, a quo fit ܐܛܥܝ errare fecit, seu seduxit ܬܘܐ pænituit, a quo fit ܐܬܘܝ pænitere fecit. ܚܝܐ vixit, a quo ܐܚܝ viuificauit, in quo verbo ܝ eius naturale non retinetur. Huc reuocari possunt ܝܡܐ iurauit, a quo ܐܘܡܝ iurare fecit, ܝܥܐ germinauit, a quo ܐܘܥܝ germinare fecit, seu produxit, quibus additur etiam ܘ; & ܐܬܐ venit, a quo ܐܝܬܝ venire fecit, seu attulit; cui loco ܘ additur ܝ.

Notandum est quarto, iisdem plane modis fiũt prædicta trãsmigrantia, & iterum transmigrantia in secunda coniugatione, vt ܫܠܐ quieuit, a quo fit ܐܫܠܝ quiescere fecit, ܪܚܡ dilexit, a quo fit ܐܪܚܡ diligere fecit. Primæ autem, & tertiæ speciei verba, cum fiunt transmigrantia mutant ܝ in ܐ, vt ܒܙܐ diripuit, a quo fit ܐܒܙܐ diripere fecit, ܗܦܟ rediit, a quo ܐܗܦܟ redire fecit. Et quædam etiam secundæ speciei, vt

ܩܡ

ܡܟ݂ humiliatus est, diminutus est, a quo ܐܘܡܟ݂ humiliauit, ܥܢܐ exaudiuit, a quo ܐܥܢܝ exaudire fecit. Verumtamen verba secundæ speciei fere habere solent ܝ post primam consonãtem, supra quam erat ܵ, & reiecto ܵ ipsa afficitur ܼ, vt ܕܫ conculcauit, a quo fit ܐܕܝܫ conculcare fecit, ܢܚ requieuit, a quo ܐܢܝܚ requiescere fecit, &c. Tertiæ postea speciei verba sæpe fiunt cum solo ܵ, vt ܒܨܪ defecit, diminutus est, a quo fit ܒܨܪ diminuit, ܚܣܪ perdidit, a quo ܚܣܪ perdere fecit, &c. Huiusmodi porro verba, quæ fiunt in hoc genere coniugationum transmigrantia, reuocantur ad quartum genus coniugationum.

Notandum est quinto, verba in quinto genere coniugationũ fieri iterum transmigrantia, vel simpliciter transmigrantia, additione ܐ cum ܵ, & præterea ܘ post ipsum ܐ, & ܿ supra penultimam, in iis tamen verbis, quorum ultima non est ex gutturalibus, vt ܐܚܕ tenuit, a quo fit ܐܘܚܕ tenere fecit, ܐܟܠ comedit, a quo ܐܘܟܠ comedere fecit, ܐܒܕ periit, perditus, vel amissus est, a quo ܐܘܒܕ perire fecit, perdidit, amisit, ܐܟܡ nigruit, a quo ܐܘܟܡ nigrefecit, ܝܒܫ aruit, a quo ܐܘܒܫ arefecit, ܝܩܕ combustus est, a quo ܐܘܩܕ combussit, ܝܬܪ lucratus est, a quo ܐܘܬܪ lucrari fecit, &c. a verbo ta-

bo tamen ܝܢܩ lactatus est, seu lac suxit, dupliciter fiũt transmigrantia primum modo iam dicto, vt ܐܘܢܩ lactauit. Deinde sine ܘ retento proprio ܝ quiescenti, vt ܐܝܢܩ lactauit, seu lac sugere fecit. Verba porro huius generis quæ fiunt trãsmigrantia, sicut & verba secundi generis, ad quartum genus coniugationum reducuntur.

Notandum est sexto, etsi omnia verba, quæ fiunt transmigrãtia, prædictis litteris, & vocalibus fiunt; non tamen omnia verba quæ illas habent, esse transmigrantia, seu transitiua. Nam ܐܚܘܪ dealbatus est, ܐܢܗܪ resplenduit, ܐܓܪܒ leprosus factus est, ܡܛܐ peruenit, & alia multa, quæ licet transmigrãtium litteras habeant, illisq. sint similia, transmigrantia tamen non sunt. Præterea ingressione prædictarum litterarum & vocalium interdùm verborum omnino mutatur significatio, vt ܦܪܥ retribuit, ܐܦܪܥ germinauit, ܚܦܪ fodit, ܐܚܦܪ confusus est, ܫܐܠ interrogauit, ܐܫܐܠ mutuauit; ܫܪܐ soluit, ܫܪܝ incœpit, ܫܢܐ insanijt, ܫܢܝ transmigrauit. Quamuis dici possint, hæc verba habere significationẽ distinctam, quia nomina a quibus deriuantur, eamdem quoque distinctam habent. Verba enim in lingua nostra a nominibus tamquam ab eorum radicibus non solum in deriuando, verumetiam in significando dependent. Nam ܫܢܐ quia a ܫܘܢܝܐ quod translationem, assumptionem, vel transmigrationem designat; transferre etiam assumere, vel transmigrare denotat. Et sic inductione patet in cæteris, atque hæc de verborum affixis.

De verbis iteratis.

CAP. XVIX.

VErbum iteratum illud appellamus, quod vel iteratum totum, vel iterata aliqua sillaba, vel littera fit vnum, & idem verbum licet alterius euadat coniugationis; & sicut secundum vocem, ita fere etiā secundum significationem iteratur: quo fit, vt quasi verbo, quod a latinis frequentatiuum nuncupatur, respondere videatur. Primum itaque verba primi generis vocis passiuæ fiunt iterata iteratione penultimæ, quæ ܝ afficienda est, interpositioneq. ܘ, vt ܐܬܚܙܝ visus est, fit ܐܬܚܙܘܙܝ iterum, atque iterum, seu multis vicibus visus est, & tunc huiusmodi verba non ad primum, sed ad secundum coniugationum genus pertinebunt. Deinde verba primæ speciei secundi generis coniugationum vocis actiuæ, fiunt iterata iteratione totius verbi, additioneq. ܙ ad penultimam, ita vt ad primam quarti generis coniugationum speciem reducantur. Nam ܚܪ, si iteretur, fit ܚܪܚܪ idest, iterum atque iterum, vel sæpenumero diripuit, eiusque passiuum est ܐܬܚܪܚܪ. Huc spectāt nonnulla alia verba, quæ videntur esse iterata, quamuis sine iteratione apud bonos scriptores non reperiantur: cuiusmodi est ܛܠܛܠ, idest, modo huc, modo illuc dimouit, inclinauit, vacillare fecit, cuius passiuum est ܐܬܛܠܛܠ, & ܦܣܦܣ lacerauit, cuius passiuum est ܐܬܦܣܦܣ & ܒܠܒܠ confudit, permiscuit, cuius passiuum est ܐܬܒܠܒܠ & cætera.

Præ-

Præterea a passiuis tam huius secundi, quam quarti generis coniugationum eodem plane modo formantur verba iterata iteratione nimirum alicuius syllabæ, vel aliquarum litterarum cum ܝ, tertia eorum littera manēte quiescenti, vt ab ܐܶܬܡܰܙܰܓ mistus est, cum ܰ supra ܡ, & ܙ quiescenti, & ab ܐܶܬܡܰܙܰܓ cum ܶ supra ܡ & ܙ, idest mistus est, vel cōpositus est, fit ܐܶܬܡܰܙܓܰܙܰܓ quod iterum, atque iterum, vel sæpius misceri, componique significat. & sic ab alijs sine vllo plane vocaliū in discrimine huiusmodi verba iterata deriuantur. Illud tamen aduertendum est huiusmodi verba non esse admodum in vsu, nec ab omnibus verbis eleganter ac facile deduci posse; vt patet in passiuo verborum primæ speciei secundi generis, ab ܐܶܬܒܙܺܙ enim non satis eleganter dicitur ܐܶܬܒܙܙܙܺܙ, idest multis vicibus direptus est; & ita in passiuis aliorum verborum variarum coniugationum. Quare cauendum est, ne in illis frequenter, & sine iudicio vsurpandis inornatam reddamus orationem.

De verborum lenitate, & asperitate.

CAP. XX.

EAsdem ob causas, quas lib. 2. cap. 11. de simili materia agentes diximus, lenitatem, asperitatemq. verba in illis ijsdem sex litteris, tum loco citato, tum lib. 1. cap. 5. assignatis, sortiuntur. Hic autem explicandum est, quomodo ea sortiantur.

Notandum est itaque primo, quatuor esse litteras hac voce ܡܬܢܐ vel ܐܡܬܢ comprehensas, scilicet ܐ, ܬ, ܢ, ܡ quarum

rum primam accidere præſenti, & infinitiuo, reliquas futuro, ex coniugationibus manifeſtum eſt; quo fit, vt ܡܬܟܦܢܐ ideſt, caſus a Grammaticis dici conſueſcant. Hæ autem litteræ cum alicui conſonanti de ſex accidunt, ſi eam quieſcentem reperiũt, habent vim efficiendi illam mollem, vt ܡܦܪܩ liberat: ܢܦܪܘܩ liberabit &c. contra vero, ſi eam motam offendunt: vt ܐܦܪܘܩ liberabo, ܢܬܠ dabit, ܢܕܥ ſciet, &c. Præterea duæ litteræ, ܕ nimirum, & ܘ cum verbo cadunt, eius primam litteram, ſi de ſex eſt, mollem reddunt, vt ܕܒܪܐ qui creauit, ܘܒܪܐ & creauit. Aduertendum tamen eſt, has duas litteras, ſi litteram ܬ quieſcentem reperiant, aſperitate afficere, vt ܕܬܦܪܘܩ vt liberes. ܘܬܕܘܢ et iudicabis; Sin vero motam, lenitate, vt ܕܬܫܒܘܩ vt relinquas, ܘܬܬܟܠܠ & coronaberis, &c. Et quidem ܘ affectum ܘ, non ſolum ſi litteram ܬ, ſed ſi aliquam aliam de ſex, in vocibus tamen polyſillabis, ſiue hæ ſint verba, ſiue nomina, quieſcentem offendat; eam reddit aſperam, vt ܘܬܕܥܘܢ & vt ſciatis, ܘܕܩܕܝܫܐ & ſanctorum, &c.

Notandum eſt ſecundo, ܬ quo verbum actiuum fieri ſolet paſſiuum, eſſe molle, modo elementis ܣ & ܨ non poſtponatur: tunc enim, non molle, ſed aſperum erit. Deinde, cum paſſiuum per duplex ܬ formatur, præcedens eſſe lene, ſubſequens vero aſperum. Item ܬ vltimum, primæ perſonæ ſingularis numeri, & tertiæ fœmin. gen. eiuſdem numeri cuiuſlibet ver-

verbi esse molle sine affixis, cum affixis enim ܬ primæ personæ, licet in prima coniugatione suam retineat lenitatem, in aliis tamen eam amittit, asperitatemq. recipit. ܬ vero tertiæ prædictæ fœmin. gen. in omnibus suam conseruat lenitatem. Contra vero ܬ vltimum, secundæ personæ vtriusque generis, & numeri sine affixis, & cum affixis semper est asperum: quorum singula ex dictis in variis locis sunt manifesta.

Notandum est tertio, secundam consonantem primi gen. cõiugationum in præterito, præsenti, & imp. si sit de sex, esse mollẽ, vt ܓܒܐ luxit, ܓܒܐ lugebit, ܓܒܝ luge. In futuro vero, & infinitiuo, esse asperam, vt ܢܙܟܐ vincet, ܠܡܓܒܐ lugere. At vero vltima consonans primæ, tertiæ, & quartæ speciei secundi generis, si ex ijsdem sit, in prima persona præteriti singularis num. & tertia eiusdem temporis, & num. fœmin. gen. vtriusque numeri euadit aspera, vt ܛܥܝܬ erraui, ܛܥܬ errauit, ܟܬܒܝܢ scribunt, ܫܟܝܒܐ iacet, ܫܟܝܒܢ iacent: in reliquis vero personis, cuiuslibet temporis, vel modi est mollis, vt ܛܥܐ errauit, ܟܬܒ scribit, ܢܟܬܘܒ scribet, ܟܬܘܒ scribe, ܠܡܟܬܒ scribere. ܢܫܟܘܒ iacebit, ܫܟܘܒ iace, ܠܡܫܟܒ iacere, & cæt. Rursus secunda consonans prædictæ tertiæ, & quartæ speciei, in præterito, præsenti, & imperatiuo est lenis: in futuro vero, & infinitiuo est aspera, vt in duobus præmissis verbis videre est. Nam ܬ, quæ est secunda verbi ܟܬܒ scripsit, & ܟ quæ est secunda verbi ܫܟܒ iacuit, pro varietate temporum

ac modorum enumeratorum modo lenitate, modo asperitate afficiuntur, sicut pro varietate personarum, se habet ܬ, quæ est illorum vltima. Præterea secunda consonans secundæ speciei prædicti secundi generis coniugationum, in quocumque tempore, vel modo, excepto præsenti, si de sex erit, erit mollis, vt ܦܫܪ liquefactus est, ܦܫܪܬ liquefactus sum, ܢܦܫܘܪ liquefiet &c. In præsenti autem, si sit masc. gen. sing. numeri, erit etiam mollis, vt ܦܐܫܪ liquefit; si vero sit pluralis numeri, & fœmin. gen. vtriusque generis, erit aspera, vt ܦܫܪܝܢ liquefiunt, ܦܫܪܐ liquefit, ܦܫܪܢ liquefiunt, quamuis hæc duo verba ܙܗܪ id est, cauit, & ܣܝܓ sepsit, excipiantur, & secundam in omnibus temporibus, ac modis mollem sortiantur.

Notandum est quarto verba tertij generis coniugationum, si sint trium litterarum esse solita habere secundam, si sit de sex, asperam in omnibus fere temporibus, ac modis, cuiusmodi ܣܟܐ expectauit, ܐܒܫ nocuit, ܕܟܐ purificauit. Si vero sint quatuor litterarum, secundam habere mollem, tertiam vero, asperam, vt ܐܓܒܝ elegit, ܐܣܓܝ multiplicauit, ܐܦܬܝ dilatauit. Verba autem quarti generis, trium quidem litterarum secundam asperam, tertiam mollem; quattuor vero litterarum, secundam, & quartam mollem, tertiam asperam, si de sex fuerint, in omnibus fere temporibus, ac modis habebunt; cuiusmodi ܫܚܠܦ variauit, ܫܚܠܦܬ variaui, ܩܪܒ obtulit, ܩܪܒܬ obtulit, fœminini generis, ܡܩܪܒܝܢ offerunt, ܐܚܒܬ dilexisti

xisti, ܦܪܩ liberauit, ܡܦܪܩܝܢ liberant, ܥܒܕ fecit genuflectere, ܐܒܕ perdidit, ܥܢܐ respondit, [illegible] prospexit, & sic in alijs, prout sermonis exigit elegantia. Excipi tamen solent quædam, vt ܡܫܚ mensus est, ܢܨܒ plantauit, quæ secundam habent asperam. Verba præterea quinti generis coniugationum, in prima persona singularis numeri præteriti, & tertia fœminini generis eiusdem numeri, ac temporis: & in præsenti mascul. gen. plur. numeri, & fœminini generis vtriusque numeri: & in secunda persona fœmin. gen. sing. num. futuri, nec non in cæteris eiusdem temporis personis numeri pluralis vtriusque gen. secundam mollem, tertiam vero duram postulant; cuiusmodi ܐܒܕܬ perij, ܐܫܕܬ effudit, ܝܠܕܢ pariunt, ܢܐܠܕܢ parient. In reliquis vero personis cuiuslibet temporis, vel modi, vtramque lenem requirunt, vt ܐܒܕ periit, ܢܐܒܕ peribit, ܬܐܫܕ effundes, ܐܐܠܕ pariam, ܐܫܘܕ effunde, ܠܡܐܒܕ perire, &c.

Notandum est quinto, passiua primi generis coniugationum fere in omnibus temporibus, ac modis, habere tertiam asperam: quartam uero mollem, vt ܐܬܒܚܪ electus est, ܐܬܙܟܝ victus est. Passiua vero secundi generis, fere in illis iisdem personis, in quibus actiua quinti generis suas consonantes habere asperas, ante dicebamus, tertiam, & quintam asperam: quartam vero mollem exigere, vt ܐܬܟܬܒܬ scriptus sum, ܡܬܟܬܒܝܢ scribuntur, ܢܬܟܬܒܘܢ scribentur: in reliquis vero, excepto impe-

imperatiuo de quo mox, quartam, & quintam mollem; tertiam vero asperã, subintelligẽdo semper, si de sex fuerint, vt ܐܬܟܬܒ scriptus est, ܡܬܟܬܒ scribitur, &c. Reliqua porro verba passiua tertij, quarti, & quinti generis coniugationum, vt plurimum suorum actiuorum lenitatem, & asperitatem retinent, vt ܐܬܕܟܝ purificatus est, ܐܬܚܠܦܬ variatus sum, ܐܬܐܫܕܬ effusa est, ܐܬܚܠܠ lotus est, ܡܬܕܟܐ purificatur, ܡܬܚܠܦܝܢ variantur, ܡܬܐܫܕ effunditur &c. Illud solũ est aduertendum, licet verba passiua tam secundi generis, quam primæ speciei quarti generis in imperatiuo, vocum lectione, im mo aliquando vocibus ipsis ita conueniant, vt cuiusnam horũ generum sint, vix discerni possint; lenitate tamen, & asperitate aliquando nonnihil differre. Verba enim secundi generis quintam habẽt asperam, vt ܐܬܢܓܕ ducere, seu trahere, ab ܐܬܢܓܕ ductus, seu tractus est: verba vero prædicta quarti generis eamdem petunt mollem, vt ܐܬܢܓܕ cædere flagellis, ab ܐܬܢܓܕ flagellis cæsus est, quamuis remotiores Orientales, vt forte prędicta verba ab inuicem in imperatiuo distinguant, imperatiuũ quarti generis, vt eiusdem præteritum sine vllo plane discrimine legere videantur: sed hoc ligata quidem non tamen soluta oratione loquentibus, vt alibi dictum est, conceditur. Et vbi vocum nulla ratione assignari potest distinctio, sufficit significationis. Et hæc de hac materia dicta sint; quæ vero supersunt vsu ipso, & experientia sunt comparanda: illud tamẽ mihi semper videtur esse animaduertendum in lenitate, asperitateq. vocum adhibenda solum curæ esse, vt tum ipsarum discrepantia, tum lepos, sermonisq. vetustas appareat.

De

De verbo nominis, seu participio.

CAP. XX.

HVcusque de nomine, & verbo egimus; nunc, quam breuissime nobis agendum est de eo, quod vtriusque est particeps, scilicet ܡܠܬܐ ܫܡܗܐ verbum nominis, quod, vt bene intelligatur.

Notandum est primo, verbum nominis omissis aliis modis, hoc modo melius describi. ܡܠܬܐ ܫܡܗܐ ܐܝܬܝܗ ܫܡܗܐ ܚܒܝܫܐ ܛܥܝܢ ܣܘܟܠܐ ܐܘ ܡܕܥܐ ܕܡܠܬܐ ܠܐ ܡܬܚܡܬܐ܀

Idest, verbum nominis est nomen contractum portans, seu ferēs sensum, vel intelligentiam verbi non determinati. Dicitur autem (nomen contractum) vt distinguatur a nominibus non cō-tractis, ܛܒ enim bonus est, & ܛܒܐ bona est, distinguuntur a ܛܒܐ bonus, & ܛܒܬܐ bona; quia illa sunt contracta, hæc non item. Deinde additur (ferens intelligentiam verbi) quia fere semper subintelligitur verbum aliquod, quo fit, vt passim sine verbo in oratione ponatur. Subiungitur postremo (nō determinati) quia verbum nominis non vnum verbi tantum determinatum tempus: sed omnia eius tempora sine distinctione, ac determinatione designare potest; licetq. in eo modo præteritum, modo præsens, modoq. futurum (prout locus exigit) contineri subintelligere. Ex quibus constat manifeste, vt aliquod nomen nuncupetur, ac sit verbum nominis non esse necesse, vt ab aliquo verbo, sicut participium apud Latinos, deriuetur; sed satis esse, si sit adiectiuum contractum virtute verbum aliquod (quod fere solet esse, sum, es, est) non determinatum continens.

Notandum eſt ſecundo, perſonas verbum nominis ſequentes cum eo genere, & numero conſentire; & quaſdam illarum ſeparatas, quaſdam vero interdum ſeparatas, interdum cum eo copulatas, & legi, & ſcribi. Prima enim perſona ſingul. num. licet ſemper ſeparate ſcribatur; ſemper tamen coniunčte profertur, vt diximus lib. 1. cap. 13. vt ܩܕܝܫ ܐܢܐ ſanctus ſum. Eadem vero num. plur. & ſecunda vtriuſque num. & gen. modo ſeparate, modo coniunčte, prout ſermonis requirit ornatus, & ſcribuntur, & leguntur. Dicitur enim ܝܠܝܕܝܢ ܚܢܢ vel ܝܠܝܕܝܢܢ nati ſumus nos. ܝܠܝܕ ܐܢܬ vel ܝܠܝܕܬ natus es. ܝܠܝܕܝܢ ܐܢܬܘܢ vel ܝܠܝܕܝܬܘܢ nati eſtis vos. ܝܠܝܕܐ ܐܢܬܝ vel ܝܠܝܕܐܝܬܝ nata es tu. ܝܠܝܕܢ ܐܢܬܝܢ vel ܝܠܝܕܢܬܝܢ natæ eſtis vos. Et ſic in aliis generis eiuſdem.

Vbi aduertendum eſt, ſæpe pronomina, vt lib. 2. dictum eſt, cū *verbum nominis* ſequuntur, verbi etiam vicē gerere poſſe. Vnde *etiam, licet* verbum nominis occulte, & virtute verbum aliquod contineat; ſæpe tamen aperte verbum elegantiæ cauſa habere poteſt, vt Pſalm. iuxta Syros 144. & iuxta Latinos 145.

ܡܗܝܡܢ ܗܘ ܡܪܝܐ ܒܡ̈ܠܘܗܝ.

Fidelis eſt Dominus in verbis ſuis.

Notandum eſt tertio, a verbis tam in voce actiua, quam paſſiua deriuari ſolere quædam nomina, quæ quoniam aliquam cum Latinorum nominibus verbalibus, ac participiis affinitatē habent, ac ſimilitudinem, hic poſthabita tum verborum, tum verbi nominis tractatione, aliquid de illorum deriuatione, ac va*rietate* per ſingulas verborum coniugationes percurrentes attingere duximus. Atque vt a prima coniugatione ducatur exordium,

ordium, vnum nominum genus in voce actiua ab ipsius præsenti videtur deriuari, vt ܒܪܘܝܐ creator, ܩܪܘܝܐ lector. In voce vero passiua duo, alterum a præterito, vel fere præteriti habens significationem, vt ܒܪܝܐ creatus, ܩܪܝܐ lectus. alterũ a præsenti, vt ܡܬܒܪܝܢܐ vt ita dicam creabilis, ܡܬܩܪܝܢܐ legibilis. Similiter, & in secunda coniugatione a prædictis temporibus, in voce quidem actiua a præsenti, vt ܒܙܘܙܐ direptor, ܣܝܘܡܐ positor, ܦܪܘܫܐ separator, ܪܚܘܡܐ amator. In voce vero passiua, a præterito, vt ܒܙܝܙܐ direptus, ܣܝܡܐ positus, ܦܪܝܫܐ separatus. ܪܚܝܡܐ amatus. item a præsenti ܡܬܒܙܙܢܐ vt ita dicam, direptibilis, seu direptus, ܡܬܬܣܝܡܢܐ positus, ܡܬܦܪܫܢܐ separatus, seu separabilis. ܡܬܪܚܡܢܐ amatus, seu amabilis. In tertia deinde coniugatione a præsenti fiunt in voce quidẽ actiua, vt ܡܣܠܝܢܐ contemptor, ܡܫܟܠܠܢܐ perfector, ܡܚܘܝܢܐ demonstrator. In voce vero passiua, vt ܡܣܠܝܐ vel ܡܣܬܠܝܢܐ contẽptus seu contemptibilis. ܡܫܟܠܠܐ vel ܡܫܬܟܠܠܢܐ perfectus seu perfectibilis. ܡܚܘܝܐ vel ܡܬܚܘܝܢܐ demonstratus, vel

demonſtrabilis. Item in quarta coniugatione a præſenti voce actiuæ formãtur nomina, vt ܡܫܒܚܢܐ laudator, ܡܦܪܩܢܐ liberator, ܡܕܪܟܢܐ comprehenſor, ܡܪܝܡܢܐ elator, ſeu exaltator. Et ab aliis huius formæ nominibus in quibuſdam verbis alia nomina idem tamen ſignificantia proficiſci ſolent, vt a ܡܬܪܓܡܢܐ fit ܬܪܓܡܢܐ vel ܬܪܓܡܐ interpres, ſeu interpretãs. a ܡܦܪܢܣܢܐ fit ܦܪܢܣܢܐ vel ܦܪܢܣܐ gubernator, ſeu gubernans. a ܡܫܘܬܦܢܐ fit ܫܘܬܦܢܐ vel ܫܘܬܦܐ particeps, ſeu participans. a ܡܫܚܠܦܢܐ fit ܫܚܠܦܢܐ vel ܫܚܠܦܐ mutans, ſeu varians. Et ſic in aliis, ſi quæ ſunt. In voce ſimiliter paſſiua non vno modo formãtur. Quædam enim a præterito deduci videntur: & horum alia ܝ, verbi ſupra primam conſonantem retinent, vt ܡܬܩܢܐ correctus, emendatus. ܩܕܝܫܐ ſanctus. Alia non retinent, vt ܫܒܝܚܐ laudatus, vel laudabilis. ܦܠܡܓܐ variatus, ſeu varius. Quædam vero alia a præſenti verborum primæ ſpeciei, dupliciter dimanant. Dicitur enim ܡܫܒܚܢܐ vel ܡܫܬܒܚܢܐ laudabilis, ſeu laudatus. ܡܦܪܩܢܐ vel ܡܬܦܪܩܢܐ liberatus. ܡܟܪܙܐ vel ܡܬܟܪܙܢܐ prædicatus, &c. A præſenti vero verborum ſecundæ ſpeciei frequentius ſic, vt ܡܬܬܪܝܡܢܐ elatus. ܡܬܚܦܝܢܐ lauatus.

ܡܬ

ܡܬܟܪܝܢܐ contriſtatus. ܡܬܢܝܚܢܐ quietus, reconciliatus. Nonnumquam etiam in quibuſdam verbis ſic, vt ܡܫܝܓܐ ideſt lauatus. ܡܟܪܝܐ contriſtatus. ܡܢܝܚܐ quietus, placidus, ſedatus, & cæt. Denique in quinta coniugatione a præſenti in voce actiua deriuantur, vt verba ſecundi generis, cuiuſmodi ܐܟܘܠܐ comedens, ܐܡܘܪܐ dicens, ܝܠܘܕܐ genitor, ſeu pariens. ܝܕܘܥܐ ſciens. In voce vero paſſiua a præterito quidem verborum primæ ſpeciei nomina deducuntur, vt ܐܟܝܠܐ comeſtus. ܐܡܝܪܐ dictus. A præterito vero verborum ſecundæ ſpeciei, vt ܝܠܝܕܐ partus, ſeu genitus. ܝܕܝܥܐ ſcitus. A præſenti item vtriuſque ſpeciei in eadem voce paſſiua formantur nomina, vt ܡܬܐܟܠܢܐ comeſtibilis, vel comeſtus. ܡܬܐܡܪܢܐ dicibilis, ſeu dictus. ܡܬܝܠܕܢܐ naſcibilis, ſeu natus. ܡܬܝܕܥܢܐ ſcibilis, vel ſcitus, &c. Quæ quidem nomina præſentis Latine in voce præſertim paſſiua vix declarari poſſunt: apud Latinos enim a præſenti paſſiuo huiuſmodi nomina deriuari non ſolent. Vnde nos ea nunc per participia, nunc per nomina verbalia Latinorũ propter quamdam, quam cũm illis habere videntur ſimilitudinem, explicauimus; & ita (prout locus interpretandus exiget) explicari poterunt, & hæc de his.

GEOR-

GEORGII AMIRAE SYRI EDENIENSIS E LIBANO.

GRAMMATICAE LINGVAE CHALDAICAE, SIVE SYRIACÆ

De reliquis orationis partibus, LIBER QVARTVS.

De supra verbum, seu aduerbio. CAPVT I.

Duerbium Syri appellant ܠܥܠ ܡܢ ܡܠܬܐ id est, supra uerbum. Sic autem appellatur quia supra uerba potissimum cadit, illisq. adhæret. vnde ita describitur.

ܠܥܠܡܢܡܠܬܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܒܪܬ ܩܠܐ ܕܟܕ ܥܠ

ܡ̈ܠܐ ܢܦܠܐ ܫܘܘܕܥܗܝܢ ܡܫܘܕܥܐ ܘܡܬܚܡܐ ܠܗ܀

idest, Supra uerbum est uox, quæ cum supra uerba cadit significationem eorum explicat, ac determinat. Supra uerbum autem est duplex; simplex scilicet, & compositum. Simplex quidem cuiusmodi, ܐܦܠܐ neque, ܐܢ ܕܝܢ si autem, ܐܝܟ ܗܢܐ sicut

cut, ܐܝܟ ܐܢܐ quemadmodū, ܡܢ ܗܘ quis est, ܡܢ ܫܠܝ subito, ܡܢ ܪܝܫ a principio, ܡܢ ܡܬܘܡ vmquam. Compositum uero, ut ܡܕܡ, ܐܝܟܢܐ, ܐܝܟܕܐ, ܐܝܟܢ, ܐܝܟܠܐ, ܡܢܫܠܝ, ܡܢܪܝܫ, ܡܢܡܬܘܡ. Quod quidem in quibusdam ut in præmissis eamdem cum simplici habet significationem, & constructionem: in quibusdam uero aliis non item, ut patet in his, ܗܝܕܝܢ tunc, ܐܟܚܕܐ simul, vna, ܡܚܕܐ statim, ܐܝܟܘ vbi est, ܡܢܘ quid est, ܐܦܢ etiamsi, ܐܠܐ sed, ܐܢܗܘ si. Quorum simplex vel aliud significat, vel alio modo construitur, vt ܗܝ ܕܝܢ idest, illa autem, ܐܝܟ ܚܕܐ vt vna, & ad fœmininum genus tantum refertur. At vero ܐܟܚܕܐ simul, ad vtrumq. Eodem etiam modo se habent ܡܢ ܚܕܐ ex vna, & ܡܚܕܐ subito, statim. Similiter ܐܝܟܘܗܝ vbi est ille, ad masculinum tantum genus pertinet, sicut ܐܝܟܘܗ vbi est illa, ad fœmininum tantum. Et vtrumque locum petit, at vero ܐܝܟܐ interdum locum petit, & ad masculinum genus refertur, vt ܐܝܟܐ ܐܚܘܟ vbi est frater tuus: interdum vero quærit causam, significatq. quomodo, cur, &c. & ad vtrumque genus spectare potest, vt ܐܝܟܐ ܠܐ ܚܙܝܬܝܗܝ vt, quomodo, seu cur non vidisti eum.

ſti eum. Præterea ܡܢܘ ܗܘ quis eſt, coniungitur fere cum nominibus: at vero ܡܢܘ quis eſt, ſeu quod eſt, uel quare, & cum nominibus, & cum verbis coniũgi poteſt, ſed de his infra. Poſtea ܐܦ ܐܢ etiam ſi, ſeparata quidem conditionem denotant: cõiuncta vero, vt ܐܦܢ fiunt copula quædam, quæ a Grammaticis Latinis dicitur aduerſatiua, Latine dicitur, etſi, etiamſi, quãquam, &c. Rurſus ܐܢ ܠܐ ſignificat, ſi non, ܐܠܐ vero, ſed. Item ܐܢ ܗܘ ſi ipſe, ܐܢܗܘ vero, ſi: & cum hoc ſignificat, fere ſemper poſt ſe ܕ poſtulat, vt ܐܢܗܘ ܕܢܝܩܪ ſi honorabit, & cæt. Quamquam quædam ex his, quæ hic enumerantur, non tã ſunt aduerbia, quam coniũctiones, vt ex iis, quæ infra dicturi ſumus, patebit. Aduerbiorum porro multa ac varia ſunt genera.

Quædam enim dicuntur ܐܬܪܢܝܐ localia, ut ܗܪܟܐ hic, ܗܪܬܡ illic, ܬܡܢ ibi, ܟܡ vbi, ܠܬܡܢ illuc, ܡܟܐ hinc, ܐܡܟܐ vnde, ܐܝܟܐ vbi? ܠܟܐ illuc, ܬܢܢ hic.

Quædam ܙܒܢܝܐ temporalia, vt ܗܫܐ nunc, ܡܟܝܠ nũc, mox, ܝܘܡܢܐ hodie, ܡܚܪ cras, ܐܬܡܠ heri, ܡܢܬܡܠ nudiuſtertius, ܟܕ cum, ܡܐ cum, ܐܡܬܝ quãdo, ܗܟܝܠ nunc, itaque, ܥܕ dum, ܥܕܠܐ antequã, ܥܕܟܝܠ adhuc,

adhuc, hucusque, ܠܘܩܕܡ primū, ante, ܗܝܕܝܢ dein, ܒܬܪܟܢ deinde, ܐܚܪܝܬ postea, ܡܢܩܕܡ olim, nuper, iam.

Quædam ܡܬܪܓܝܢܝܬܐ optatiua, vt ܠܘܝ: ܐܠܘܗܝ vtinā.

Quædam ܩܪܘܝܬܐ vocatiua, seu vocantia, vt ܐܘ, ܗܐ. ܘܝ, ܐܘ, ܐܝ. o, heus.

Quædam ܡܫܐܠܢܝܬܐ interrogatiua, vt ܡܢ quis, vel quæ. ܡܢܘ quis est, ܡܢ quæ, vel qui, ܡܛܠ cur, ܐܝܢܐ quinam, ܐܝܕܐ quæ, ܐܝܟܢܐ quomodo, ܐܝܟ sicut, ܡܢܐ quid, ܡܢܐ quod, vel quid, ܠܡܢܐ quare, ad quid, ܡܛܠ ܡܢܐ propter quid, cur.

Quædā ܣܝܡܢܝܬܐ positiua, seu affirm. vt ܐܦ etiā, ܗܟܢܐ ita.

Quædam ܫܪܪܢܝܬܐ confirmatiua, vt ܐܡܝܢ amen, ܫܪܝܪ profecto, sane, firme, verumtamen, ܫܪܝܪܐܝܬ vere.

Quædam ܡܣܠܩܢܝܬܐ tollentia, seu negatiua, vt ܠܐ non, ܠܘ haud, ܠܝܬ & ܠܐ ܗܘܐ non est.

Quædam ܦܘܫܟܢܝܬܐ quasi dubitantia, seu dubitationis significatiua, vt ܟܒܪ forsitā, ܕܠܡܐ fortassis, ܐܢܘ forsan,

ܦܢ ne forte, ܕܝܠܡܐ, ܠܡܐ, ܕܠܡܐ an, & cæt.

Quædam ܡܚܘܝܢܐ demonſtratiua, vt ܗܐ en, ecce.

Quædā ܕܟܠܝܢܐ prohibitionis, vt ܠܡܐ, ܕܠܐ vt ne, ne forte.

Quædam ܡܟܢܫܢܐ cōgregatiua, ſeu collectiua, vt ܐܟܚܕܐ ſimul, vna, ܐܟܚܕ æque, ܫܘܝܐܝܬ pariter.

Quædā ܡܕܡܝܢܐ aſſimilatiua, vt ܐܝܟ vt, quaſi, ܐܝܟܢܐ ſicut, tamquam, ܐܟܙܢܐ, ܐܝܟ ܕ quemadmodum, ܐܝܟ ܕܠܡܐ ſicuti.

Quædam ܡܦܫܩܢܐ interpretatiua, vt ܟܝܬ nimirum, ܐܟܝܬ ſcilicet, ܗܢܘ videlicet, ܕܐܟܝܬ, ܗܢܘ ܕܝܢ idest.

Quædam ܕܐܢ conditionis, ſeu pacti, vt ܐܢ, ܐܠܘ ſi, ܐܠܐ ܐܢ nisi.

Quædam ܕܣܘܪܗܒܐ velocitatis, vt ܥܓܠ, ܒܥܓܠ cito, ܥܓܠܐܝܬ, ܒܥܓܠ, ܥܓܠ velociter, ܡܚܕܐ ſubito, ſtatim, ܡܢ ܫܠܝ repente, ܪܗܝܒܐܝܬ curſim.

Quædam ܕܐܝܢܝܘܬܐ qualitatis, vt ܚܟܝܡܐܝܬ ſapienter, ܫܦܝܪܐܝܬ bene, ܕܟܝܐܝܬ pure, ܩܕܝܫܐܝܬ ſancte.

Quæ-

Quædam ܕܟܡܝܘܬܐ quantitatis, vt ܡܝܬܪܐܝܬ abunde, satis, ܙܥܘܪܐܝܬ paululum, minute, ܪܘܪܒܐܝܬ magnopere.

Quædam ܕܦܘܚܡܐ comparationis, vt ܝܬܝܪ, ܣܓܝ, ܛܒ, ܝܬܝܪ magis, plus, ܒܨܝܪ minus.

Quædam ܕܛܟܣܐ ordinis, vt ܩܕܡܐܝܬ primum, ܬܪܝܢܐܝܬ secundo, ܬܠܝܬܐܝܬ tertio, ܪܒܝܥܐܝܬ quarto.

Quædam ܕܐܘܡܬܐ gentis, vt ܟܠܕܐܝܬ Chaldaice, ܣܘܪܝܐܝܬ Syriace, ܥܒܪܐܝܬ Hebraice, ܥܪܒܐܝܬ Arabice, ܝܘܢܐܝܬ Græce, ܪܗܘܡܐܝܬ Latine. Sunt & alia aduerbiorū genera, quorum singula hic enumerare lōgum est, ac superfluū.

De quorumdam ex propositis aduerbijs significatione, & constructione.

CAPVT II.

QVoniam nonnullorum aduerbiorum ex prædictis significatio, & constructio aliquantulum varia est; ab re non erit, quid circa illa notandum sit, indicare. Nota igitur primo ܐܠܘ idest, vtinam, fere semper post se habere coniunctionē ܕܝܢ vt illud ad Gal. 3. ܐܠܘ ܕܝܢ ܣܪܝܩܐܝܬ Et vtinam frustra. Secundo ܐܝܢ, licet proprie sit aduerbiū affir-

mandi, vt illud Euang. ܐܝܢ ܐܝܢ sic sic, ܠܐ ܠܐ non non. Aliquãdo tamen vsurpari ad inuocandum, vt illud eloquentissimi Aphræm ܐܝ ܐܪܥܐ ܠܡܢܐ ܟܡܝܪܐ ܐܢܬܝ ܠܟܝ O terra, quid seu cur mæsta es tibi? Tertio ܡܢ cum ܝ supra ܡ, cum vocibus vtriusque generis, & numeri coniungi, & respondere nomini interrogatiuo Latinorum, quis, quæ, & fere ad personam dumtaxat refertur, vt ܡܢ ܐܢܬ ܡܪܝ quis es Domine, & cæt. Cum vero est compositum, vt ܡܢܘ cum vocibus dumtaxat gen. masc. num. singularis, vt ܡܢܘ ܓܒܪܐ quis est vir? Interdum eo non fit interrogatio, vt illud Matth. 23.
ܡܢ ܕܝܢ ܕܢܪܝܡ ܢܦܫܗ ܢܬܡܟܟ, qui enim exaltabit seipsum, humiliabitur, &c. Quarto ܡܢܐ similiter & cum vocibus vtriusque generis, & numeri connecti; sed fere ad res dumtaxat referri, & significare, quinam, quænam, quodnam, vt ܡܢܐ ܫܘܬܦܘܬܐ quæ communicatio? & vt illud Marci 1.
ܡܢܐ ܗܝ ܗܕܐ ܘܡܢܐ ܗܝ ܝܘܠܦܢܐ ܗܢܐ ܚܕܬܐ:
Quæ est hæc (seu vt Latini, quid est hoc) & quænam est hæc doctrina noua? Interdum ponitur absolute, & significat, quid, seu cur? vt illud Luce 24. ܡܢܐ ܡܬܕܠܚܝܢ ܐܢܬܘܢ Quid, seu cur cõmouemini, &c. Hinc deinde ܠܡܢܐ ad quid, seu quare? ܡܛܠ ܡܢܐ propter quid, seu cur. Hinc etiam

ܡܢ

ܡܢܘ quod idem significat, eodemq. modo construitur, vt ܡܢܘ ܫܡܟ quodnam est nomẽ tuum? & interdum vsurpatur sine interrogatione, vt ad Gal. 2. ܡܢܘ ܕܝܢ ܐܝܟܢܐ ܗܘܘ ܠܐ ܟܐܦ ܠܝ Qui autem, seu quales sint, nõ refert mea, seu non est curę mihi. Hinc præterea est ܡܢܘ, quod significat primo quinam est, seu quod est, referturq. ad masculinum genus, vt ܡܢܘ ܫܡܟ quodnam est nomen tuum? Secundo ponitur absolute, significatq. Latine, quid, vt Marci 12. ܡܢܘ ܗܟܝܠ ܢܥܒܕ quid ergo faciet? interdum significat cur? quare? vt Marci 2. ܡܢܘ ܕܥܡ ܡܟܣܐ ܘܚܛܝܐ ܐܟܠ ܘܫܬܐ cur, seu quare cũ publicanis & peccatoribus manducat, & bibit? Huc reuocantur etiam ܡܘܢ vel ܠܡܘܢ idest, quid, vel cur? Quinto ܡܐ varia significare, primum enim significat id, seu rem, vt Act. 17. ܘܟܠܡܐ ܕܐܝܬ ܒܗ & omne id, quod est in eo. Deinde significat particulam interrogatiuam, quid? vt Marci 1. ܡܐ ܠܢ ܘܠܟ quid nobis, & tibi. Rursus particulam temporis, cũ, & tunc euphoniæ causa post se ܕ petere solet, vt Matt. 24. ܡܐ ܕܚܙܝܬܘܢ ܗܠܝܢ ܟܠܗܝܢ cum videritis hæc omnia. Demum seruit variis animi affectibus, vt admirationi, comisserationi & cæt. sicut particula, quam, apud Latinos. vt Psalm. 8. ܡܐ ܡܫܒܚ ܫܡܟ quam laudabile nomen tuum.

Sexto, pari ratione ܐܝܢܐ varia significare, varieq. construi. Primo

Primo ſignificat Latine, quomodo? vt Lucæ 1. & cap. x. epiſt. Ioan. Secundo ſeruit comparationi, & tunc ſignificat, vt, ſicut, quemadmodum, & poſt ſe ܕ habere ſolet; ſicut etiam habet cum ſignificat (ita vt) vt conſtat ex Ioan. 12. & Marci 2. Septimo ܒܪܡ licet multa ſignificare poſſit, præcipue tamen ſignificare, verumtamen, tamen, & ſubſequi fere ſolet particulam ܐܦ ܐܢ & ſi, etiam ſi, &c. Octauo, hoc aduerbium ܠܐ ܗܘܐ, quamuis ex ܠܐ & ܗܘܐ quieſcente, ac latente ܗ in præterito, id eſt, fuit, conſletur: & (non fuit) proprie ſignificet: ſæpe tamen numero ſimpliciter pro (non) vſurpari, vt Ioan. c. 10. & 12. Interdum etiam ſignificare videtur (non eſt) præteritum enim ſumitur forte pro præſenti vt alibi dictum eſt, vt Ioan. 11.

. ܗܢܐ ܟܘܪܗܢܐ ܠܐ ܗܘܐ ܕܡܘܬܐ, Hic morbus non eſt ad mortem: idem patet, ex cap. 18. & tunc præteritum prædictum genere, & numero, & perſona, cum eo nomine, cuius eſt, conſentit. *Hinc eſt* ܠܐ quod ſimpliciter (non) ſignificat. Idem ſignificat ܠܝܬ quod, ex ܠܐ & ܐܝܬ ideſt, non eſt, vel non ſunt compactum eſſe videtur. vt Ioa. 8. ܡܛܠ ܕܫܪܪܐ ܠܝܬ ܒܗ. Quoniam veritas non eſt in eo. Sæpe ſuſcipit affixa, ſed more nominum pluralium, vt ܠܝܬܘܗܝ non eſt ille, ܠܝܬܝܗܘܢ non ſunt illi, ܠܝܬܝܗ non eſt illa, ܠܝܬܝܗܝܢ non ſunt illæ. cum ܬ ſemper aſpero, quamuis verbum, ſeu potius vox ܐܝܬ ſemper cum ܬ molli legatur. Cuius quidem vocis in tertio libro non fecimus mentionem, quia nihil fere ſaltem quoad vocem

cem, cum verbis habet commune. Vnde potius aduerbium quoddam, quam verbum esse videtur. Est enim vox quædam indeclinabilis sine affixis vtriusque generis, & numeri: significatq. est, vel sunt. Cum vero affixis erit illius generis, ac numeri, cuius erunt affixa, quæ more nominum pluralium suscipit, vt ܐܝܬܝ sum ego, cō. g. ܐܝܬܝܟ es tu, masc. gen. ܐܝܬܘܗܝ est ille, ܐܝܬܝܢ sumus nos, com. gen. ܐܝܬܝܟܘܢ estis vos, masc. gener. ܐܝܬܝܗܘܢ sunt illi, ܐܝܬܝܟܝ es tu, fœmin. gener. ܐܝܬܝܗ est illa, ܐܝܬܝܟܝܢ estis vos, fœm. gen. semper cum ܬ molli. Nono ܟܒܪ & ܕܠܡܐ significare, forte, forsan, fortassis, vt patet ex Lucæ xx. actorum 12. ad Rom. 5. & 11. Decimo ܐܘ significare (an) & interrogationi deseruire. Similiter ܟܒܪ idest, forte, ne? licet vocibus semper postponatur, interrogationi tamen deseruit, non quidem per se, sed fere cum postponitur alicui particulæ interrogatiuæ, vt ܡܢܘ ܟܒܪ quis forte, & cæt. vt cōstat ex Mat. 9. & 18. Vndecimo ܠܡܐ, ܕܠܡܐ, ܕܡܢ, idest, an, numquid? vt Psalm. iuxta Syros 94. iuxta Lat. 93. 1. ad Corinth. 1. & ad Gal. 2. ܕܠܡܐ præterea, interdū ponitur pro (vt forte) vt ad Rom. 11. Interdum vero, ne, seu ne forte, vt ibidem habetur. Idem quoque aliquando significat ܠܐ vt Marci 1. ܚܙܝ ܠܡܐ ܠܐܢܫ ܡܕܡ ܬܐܡܪ, vide ne cuiquam dicas. Simili modo se habet ܕܡܢ: interdum enim significat, vt forte

forte, verbi gratia ܨܘܡܘ ܘܐܬܡܟܟܘ ܕܕܝܠܡ ܬܬܕܟܘܢ ieiunate,& humiliamini, vt forte mundemini. Interdum hanc particulam sequitur ܠܐ vt ܘܐܦܩܗ ܠܩܕܡܝܢ ܡܢ ܦܪܕܝܣܐ ܕܕܝܠܡ ܠܐ ܢܐܪܬ. Expulsit eũ prius a paradiso, vt forte ne hæreditet. Interdum ponitur absolute, & significat etiam ne, vt ܗܘ ܢܐ ܢܕܚܠ ܕܕܝܠܡ ܗܘ ܢܬܩܛܠ: Hic timebit, ne ille occidatur. Duodecimo ܟܝܬ interdum significare, videlicet, scilicet, & vbi adhibetur ܓܝܪ; adhiberi posse: non tamen contra. Interdum elegantiæ causa in oratione collocari. Decimotertio, ܢܐ, ܢܝ, vtroque enim modo scribitur ab auctoribus, id est, ܕܝܢ, solere vsurpari solum fere ob elegantiam; & per modum imperandi cũ prima, & secunda persona, vt ܐܩܘܡ ܢܐ surgam, ܩܪܘܒ ܢܝ accede mihi. Vnde, vbi ponitur ܢܐ poni potest ܕܝܢ, non tamen contra. Decimo quarto, ܡܢ idest (ex) aliquando poni per modum comparationis, significareq. plus, vel magis, vt illud Iob. ܐܬܡܟܟܘ ܡܢ ܐܢܫܐ Diminuti sunt plusquam homines, seu plus hominibus. Obserua prȩterea aduerbia a nominibus adiectiuis numeri singularis, mascu. gen. solita esse proficisci addita ad eorum finem particula ܐܝܬ cum ܝ & ܬ molli, vt a ܡܬܚܦܛܢܐ diligens, studiosus, fit ܡܬܚܦܛܢܐܝܬ

ܡܫܘܚܠܐܝܬ diligenter, ſtudioſe, a ܫܪܝܪܐ verus, fit ܫܪܝܪܐܝܬ vere, &c. Illud tamen eſt animaduertendum a nominibus deriuatiuis, & numeralibus, quorum penultima eſt ܝ cum ܵ, quia habent antepenultimam etiam cum ܵ; cum ab illis aduerbia formantur, ne ſermonis ornatus, & pronũciationis lædatur ſuauitas, prædictam ipſorum penultimam, nimirum ܝ cum ܵ, remoueri, vt ab ܐܠܗܝܐ ideſt, diuinus, fit ܐܠܗܐܝܬ diuinitus. a ܐܢܫܝܐ humanus, ܐܢܫܐܝܬ humanitus, a ܩܕܡܝܐ primus ܩܕܡܐܝܬ primum, &c. Ab illis vero nominibus, quorum antepenultima eſt quieſcens, penultimam non auferri, vt a ܕܟܝܐ purus, fit ܕܟܝܐܝܬ pure, a ܡܫܡܠܝܐ perfectus, ܡܫܡܠܝܐܝܬ perfecte, & cæt.

De præpoſitione.

CAP. III.

Præpoſitio, quæ a noſtris ܩܘܕܡ ܣܝܡܐ ideſt, antecesſio poſitionis, nuncupatur, ſic deſcribitur.

ܩܘܕܡ ܣܝܡܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܪܬ ܩܠܐ ܕܩܕܡ ܫܡܗܐ ܘܠܘܬ ܫܡܗܐ ܦܢܝܬܐ ܡܬܬܣܝܡܐ.

ideſt, Antecesſio poſitionis eſt vox, quæ ante nomina, ac pronomina ponitur. Propoſitionum autem quædam affixa ſortiuntur. Quædam vero non item. Eorum quæ ſortiuntur, quædã ea ſortiũtur more nominum ſingularis numeri, cuiuſmodi ſunt

ܡܢ ex, a, ܥܡ cum, ܠܘܬ apud, ad, ܒܬܪ, ܒܣܬܪ post ܠܘܩܒܠ contra, ܒܝܢܬ inter, ܠܦܘܬ iuxta, secundum. Vt ܒܬܪܝ post me, ܒܬܪܟ post te, masc. gen. ܒܬܪܗ post eum, ܒܬܪܢ post nos, ܒܬܪܟܘܢ post vos, mascul. gener. ܒܬܪܗܘܢ post eos, ܒܬܪܟܝ post te, fœmin. gen. ܒܬܪܗ post eam, ܒܬܪܟܝܢ post vos, fœmin. gen. ܒܬܪܗܝܢ post eas. Et ita dicitur ܒܣܬܪܝ post me, ܒܣܬܪܟ post te. ܠܘܩܒܠܝ contra me, ܠܩܘܒܠܟ contra te, &c. Vbi aduertendum est in præpositione ܠܘܩܒܠ cum affixis primæ pluralis numeri, & secundæ, & tertiæ vtriusque generis, & numeri, *elementum* ܘ postponi elemento ܩ.

Quædam vero more nominum numeri pluralis cuiusmodi, ܩܕܡ ante, ܡܛܠ pro, propter, ܥܠ supra, ܨܝܕ apud, ܚܕܪ circa, ܠܓܡ coram, ܕܠܐ sine, ܠܬܚܬ infra, sub. Vt ܩܕܡܝ ante me, comm. gen. ܩܕܡܝܟ ante te, masc. gene. ܩܕܡܘܗܝ ante eum, ܩܕܡܝܢ ante nos, cōm. gē. ܩܕܡܝܟܘܢ ante vos, masc. gen. ܩܕܡܝܗܘܢ ante eos, ܩܕܡܝܟܝ ante te, fœmin. gen. ܩܕܡܝܗ ante eam, ܩܕܡܝܟܝܢ ante vos, fœmin. gen.

gen. ܩܕܳܡܰܝܗܶܝܢ ante eas. Et sic cæteræ præpositiones. Illud tamen aduertendum est, propositionem ܥܰܠ cum affixis proprium ܰ, quod est supra primam consonantem, scilicet ܥܰ, amittere, illumq. quiescentem habere: dicitur enim ܥܠܰܝ supra me, ܥܠܰܝܟ supra te, & cætera.

Obseruandum preterea est primo, præpositiones, quæ affixa recipere possunt, licet aliquando pronomini tertiæ personæ vtriusque generis, & numeri, separatæ præponantur, cuiusmodi ܠܘܳܬ ܗܽܘ apud eum, ܠܘܳܬ ܗܺܝ apud eam, &c. primæ tamen & secundæ personæ fere non nisi coniunctas præponi. Neque enim in cõmuni modo loquendi quis recte dicere potest ܡܶܢ ܐܶܢܳܐ ex me, ܡܶܢ ܐܰܢ݈ܬ ex te, ܐܰܝܟ ܐܶܢܳܐ sicut ego, ܐܰܝܟ ܐܰܢ݈ܬ sicut tu, &c. Quamuis metri necessitate, interdum poetæ dicere cogãtur, vt illud Magni Aphræm.

Sicut ego quis est medicus	ܐܰܝܟ ܐܶܢܳܐ ܡܰܢܽܘ ܐܳܣܝܳܐ
Corpori, quod malus cõterit ipsum.	ܠܦܰܓܪܳܐ ܕܒܺܝܫܳܐ ܡܚܰܒܶܠ ܠܶܗ

Secundo, esse quasdam præpositiones, quæ semper cum affixis reperiuntur, vt ܡܶܛܽܠܳܬܝ propter me, ܡܶܛܽܠܳܬܳܟ propter te, quæ præpositio, vt nomina sing. nũ. suscipit: & vt ܒܰܝܢܰܝ inter me; ܒܰܝܢܰܝܟ inter te, & c. quæ vt nomina plur. num. prædicta affixa postulat.

Præpositiones autem, quæ affixa non sortiuntur, sunt cuius-

 modi

modi, ܣܛܪ ܡܢ præter, ܠܒܪ extra, ܠܬܚܬ infra, ܠܥܠ supra, ܠܓܘ intra, ܥܕܡܐ vsque, ܒܝܬ in.

De significatione, & constructione quarumdam præpositionum.

CAP. IV.

Notandum est primo, nonnullas præpositiones interdum idem significare, diuerso tamen modo construi. Hæ enim tres ܬܚܬ cum ܿ supra ܬ quod habet in principio, & cū ܬ, quod habet in fine, quiescenti, ac duro. ܬܚܝܬ cū ܬ quod habet in principio, & ܝ in medio quiescenti, & ܼ supra ܚ, & ܬ quod habet in fine, molli. ܬܚܘܬ cum primo ܬ quiescenti, & secundo molli, & cum ܘ & ܳ; omnes sub, seu infra significant: sed diuerso modo construuntur. Nam prima, vel absolute ponitur, vel cum affixis more nominum pluralis numeri coniungitur, vt ܬܚܬܝ infra me, &c. Secunda præponitur nominibus, & cum affixis non connectitur. Tertia & nomina antecedit, & affixa more nominum pluralis numeri suscipit: vt ܬܚܘܬܝ infra me, &c. Secundo ܨܝܕ & ܠܘܬ licet idem significare videantur, scilicet (ad, vel apud) aliquantulum tamen differunt. Nam ܨܝܕ proprie vsurpatur, cum sermo est de re illa, quæ, & domini est, & apud eum est. At vero ܠܘܬ de illa, quæ domini est, quamuis apud eum nō sit. Vnde latius patet,

tet, quā ܥܡ. Verū aliquādo inter se cōfundūtur. Propositioni autem ܥܡ similis est ܠܘܬ idest, apud, prope. Similiter ܒܬܪ & ܒܣܬܪ licet idem significent scilicet, post: proprie tamen ܒܬܪ ad tempus, ܒܣܬܪ vero ad personam referri videtur: quamuis sæpe etiam inter se confundantur. Tertio duas esse consonantes ܒ videlicet, & ܠ, quæ sæpe variarum præpositionum funguntur munere. ܒ enim proprie, cum est præpositio, significat (in) prout aliquid fieri in loco designat, vt ܒܗܝܟܠܐ in templo. Interdum significat (per) vt ܒܡܪܢ per dominum nostrum, & cum iuratur, vt ܒܐܠܗܐ per Deum. Matth. 26. Interdum (cum) vt ibidem ܒܣܦܣܪ̈ܐ ܘܒܚܘܛܪ̈ܐ Cum gladijs, & fustibus. Interdum (inter) vt illud Lucæ, 1. ܡܒܪܟܬܐ ܒܢܫ̈ܐ Benedicta tu in mulieribus, i. inter mulieres. Interdum ante, seu corā, vt Act. 9. ܢܫܩܘܠ ܫܡܝ ܒܥܡܡ̈ܐ portabit nomen meum coram populis, &c. quamuis fortassis hic etiam significare possit (inter) ita vt dicatur inter populos. Interdum (a, e x,) vt ܠܐ ܬܬܗܦܟ ܡܪܝܐ ܒܒܪܝܬܟ ne negligas, seu ne auertaris Domine in creatura tua, idest a creatura tua. Præterea recipit affixa sic ܒܝ in me, ܒܟ in te, masc. gener. ܒܗ ܒܗ in eo, ܒܢ in nobis, ܒܟܘܢ in vobis, masc. gener. ܒܗܘܢ

in illis,

in illis, masc. gen. ܒܟܝ in te, fœmin. gen. ܒܗ̇ in ea, ܒܟܝܢ in vobis, fœm. gen. ܒܗܝܢ in illis, fœm. gen. Porro ܠ præter quam quod Datiui, vel Accusatiui casum (vt in secundo lib. cap. 17. dictum est, vbi etiam quomodo affixa recipiat explicauimus) indicat: cum est præpositio proprie significat (ad) vt ܡܣܩ ܠܟܘܪܣܝܐ facit ascendere ad thronum. Aliquando significat (cum) vt Gen. 2. ܘܗܘܐ ܐܕܡ ܠܢܦܫܐ ܚܝܐ Et factus est homo, seu Adam in animam vitæ, idest cum anima vitæ. Aliquando (in) vt Psalm. 73. iuxta Syros, 72. iuxta Latinos. ܘܗܘܝܬ ܠܡܚܘܬܐ ܟܠܗ ܝܘܡܐ Et fui ad verberationem (idest in verberatione) tota die. Aliquando habet vim aduerbij (sicut) vt Lucę 3. ܘܢܗܘܐ ܥܪܡܐ ܠܫܦܝܐ: ܘܐܬܪܐ ܥܣܩܐ ܠܦܩܥܬܐ Et erit aspretum in mundum, & locus difficilis in planitiem, idest, sicut aspretum mundum, & sicut planities. Aliquando (propter) vt *Psalm. 134.* ܒܪܩܐ ܠܡܛܪܐ ܥܒܕ fulgura in pluuiã (*idest*, propter pluuiam) fecit. Aliquando (ex) vt Lucæ 15. ܐܢܐ ܐܒܕ ܠܟܦܢܐ idest, ex fame pereo. Aliquando spatium ac plenitudinem temporis indicat, declaraturq. per præpositiones (post, vel ad) vt Marci 2. ܠܝܘ̈ܡܬܐ post dies, & Matth. 20. ܘܠܝܘܡܐ ܕܬܠܬܐ ܢܩܘܡ & ad diem trium, idest, tertiũ, surget. Idem habetur Ioan. 2. Quarto, vt apud Latinos, sic apud Syros præpositiones nonnumquam aliis præpositionibus præponi. Quædam enim fere tantum præponuntur, vt ܥܕܡܐ vsque, quæ cum est præpositio post se petit ܠ idest, (ad, vel in) vt

vt ܥܕܡܐ ܠܥܠܡ vsque in sæculum. Cum vero est aduerbiũ, significat, donec, & tũc post se ܕ habere solet, vt ܥܕܡܐ ܕܐܣܝܡ donec ponam. Et ܣܛܪ præter, petit, ܡܢ vt ܣܛܪ ܡܢܟ Latine, præter te. Quædam præponuntur quibusdam præpositionibus, & postponuntur, cuiusmodi est ܡܢ, vt ܡܢ ܠܥܠ desuper, ܡܢ ܠܬܚܬ infra, ܡܢ ܠܓܘ intus, ܡܢ ܠܒܪ foris. Et hoc modo istæ præpositiones se habent vt aduerbia, nullumq. nomen post se admittunt. Cum vero ܡܢ illis postponitur, se habent vt præpositiones, & post ܡܢ fere semper aliquod nomen, vel pronomen postulant, vt ܠܥܠ ܡܢ ܫܡܝܐ supra cælum, ܠܬܚܬ ܡܢܟ infra te. Rursus ܡܢ quibusdam præpositionibus aliquando præponitur, & ipsis postponi fere non assolet, cuiusmodi ܡܢ ܠܘܬܝ : ܡܢ ܓܒܝ ex apud me, seu a me, ܡܢ ܒܬܪܝ, ܡܢ ܒܣܬܪܝ ex post me, ܡܢ ܩܕܡܝ ex ante me, ܡܢ ܒܝܢܝ ex inter me, ܡܢ ܚܕܪܝ ex circa me, ܡܢ ܠܬܚܬܝ ex infra me, ܡܢ ܒܠܥܕܝ ex sine, vel præter me, ܡܢ ܠܘܩܒܠܝ ex contra me. Quibusdam ex præmissis præpositionibus præponitur ܠ vel fere semper, cuiusmodi ܠܥܠ

supra,

supra, ܬܚܬ infra, ܠܒܪ foris, ܓܘ intus, vel aliquādo, vt ܠܒܣܬܪ, ܠܒܬܪ ad post, ܠܚܕܪ ad circa, ܠܩܕܡ ad ante, ܠܬܚܬ ad infra. Nonnullis vero aliis postponitur, intercedente coniunctione, ܘ, idest, &, vt videre est post has duas prepositiones, ܒܝܢܬ, ܒܝܢ idest, inter, vt Matth. 18. ܒܝܢܬܟ ܘܠܗ inter te, & eum, & 20. ܒܝܢܬܗܘܢ ܘܠܗܘܢ inter se, & eos, & cætera.

De interiectione.

CAP. V.

INteriectio, quæ ܡܨܥܝܘܬ ܣܝܡܐ idest, medietas positionis nominatur, sic describitur, ܡܨܥܝܘܬ ܣܝܡܐ ܐܝܬܝܗ ܕܡܫܘܕܥܐ ܚܫܐ ܕܢܦܫܐ ܡܫܚܠܦܐ: idest, Medietas positionis est, quæ passiones diuersas animi significat. Hinc fit etiam vt ܡܫܘܕܥܢܝܬ ܚܫܐ idest, significans passiones nuncupetur. Huius autem variȩ sunt formæ, ac significationes.

Gaudentis, ac laudantis, vt ܐܘܗ euax, eugo.

Mȩrentis, ac dolentis, vt ܘܝ, ܘܝ, ܐܘܝ, ܐܘܗ, ܐܘܗ, ܗܘܝ, heu, hei, ah, ò, væ, proh.

Admirantis, vt ܐܘ ò.

Irri-

Irridentis, vt ܐܗܐ ، ܐܗܐ euge, euge.

Contemnentis, vt ܦܘܩ ܠܟ.

Increpantis, vt ܗܘܝ ܗܘܝ

Aduertendum hic est, nonnullas ex his interiectionibus peculiari quodammodo construi. Primo enim ܘܝ & ܐܘܝ sæpe post se ܠ postulant, vt ܘܝ ܠܓܒܪܐ væ viro. Secundo ܐܘܗ interdum postulat ܠ vt ܐܘܗ ܠܝܘܡܬܐ heu dies. Interdum ܡܢ, vt ܐܘܗ ܡܢ ܫܪܒܬܐ ܗܕܐ væ generationi huic. Interdum ܥܠ, vt ܐܘܗ ܥܠ ܫܘܦܪܐ ah pulchritudo. Tertio, istæ três interiectiones ܘܘܗ, & ܐܗܐ & ܗܘܝ fere semper iteratæ in oratione collocantur. Quarto ܦܩ cum ܦ breui, quasi semper post se præpositionem ܡܢ petit, vt ܦܩ ܡܢ ܚܫܐ est, ac si dicat contemno passionem, seu nihili facio. Denique sunt etiam multæ aliæ interiectiones, quæ varios animi exprimunt affectus, quarum vsus ac significationes, assidua auctorum lectione comparari possunt.

De coniunctione.

CAP. VI.

Coniunctio Syriace proprie dicitur ܐܣܘܪܐ idest, ligamen

quamuis hoc nomine aduerbium, & interiectionem, nec nō præpositionem, sæpe Grammatici præsertim, qui tres orationis partes in lingua nostra esse putant, de quibus in lib. 2. cap. 1. comprehendere soleant. Describitur autem ita,

ܐܣܘܪܐ ܐܘ ܐܚܝܕܘܬ ܕܠܡܡܠܠܐ ܐܣܪ ܘܡܛܟܣ.

idest, ligamen, seu coniunctio est, quæ locutionem ligat, & ordinat. Coniunctionum autē variæ sunt species, ac significationes.

Copulatiuæ, vt ܘ & ܐܦ etiam, ܠܘܩܒ quoque.

Disiunctiuæ, vt ܐܘ vel, seu, aut.

Aduersatiuæ, vt ܐܦܢ etiamsi, etsi.

Collectiuæ, siue illatiuæ, vt ܗܟܝܠ ergo, igitur, ܟܝܬ itaq. ܡܛܠܗܕܐ vel ܡܛܠ ܗܕܐ & ܥܠܗܕܐ vel ܥܠ ܗܕܐ id est, propterea, propter hoc, ideo, iccirco, & cæt.

Causales, vt ܡܛܠ vel ܥܠ quia, quoniam, ܟܝ nam, ܓܝܪ enim, ܕ quod.

Item coniunctiones, partim sunt præpositiuæ, quæ videlicet in oratione præponuntur, vt ܐܘ aut, ܐܠܐ sed, ܐܦܠܐ neque.

Partim subiunctiuæ, quæ videlicet subijciuntur, seu postponuntur, vt ܕܝܢ vel ܟܝܬ autem, vero, ܓܝܪ enim, ܡܢ vero, quidem, & cæt. Et hæ, & nonnullæ aliæ appellantur etiam expletiuæ, quia in oratione interdum vel elegantiæ causa; vel metri necessitate, licet nullum habeāt sensum, collocantur; eamq. quodammodo explent.

Partim denique sunt communes, quæ videlicet præeunt, & subeunt,

beunt, vt ܡܟܝܠ ergo, ܗܟܝܠ itaque, ܐܦ etiam, ܘܐܦ atque, ܐܠܐ sed, verum, verumtamen, & cæt.

Obseruandum præterea est, primo litteram ܘ, quæ proprie est particula coniunctiua, respondetq. particulæ Latinorum, (&) interdum supplere vicem litteræ ܕ; quatenus hæc fungitur munere relatiuorum, significareq. qui, vel quæ, vt Lucæ 24.

ܘܐܙܠܝܢ ܗܘܘ ܠܩܪܝܬܐ ܕܫܡܗ ܥܡܐܘܣ . ܘܪܚܝܩܐ
ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܐܣܛܕܘܬܐ ܫܬܝܢ .

idest, Ibant in castellum, cuius nomen Emaus, & distans erat a Ierusalem stadia sexaginta.

Deinde particulam ܐܘ, quæ proprie est disiunctiua, esse interdum negatiuam, vt Matth. 11.

ܒܪܡ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܕܠܐܪܥܐ ܕܣܕܘܡ ܢܗܘܐ ܢܝܚ ܒܝܘܡܐ
ܕܕܝܢܐ ܐܘ ܠܟܝ .

Verum dico tibi, quod terræ Sodomæ erit quietius, seu sedatius, tranquillius, vel mitius, in die iudicij, aut tibi, idest, non, seu quã tibi. Idem loquendi modus, tum ibidem paulo ante: tum etiam Lucæ 10. reperitur: in quibus locis ܐܘ ponitur, vel loco ܠܐ idest, (non) vt quibusdam placet: vel certe loco ܡܢ idest (ex) quia comparatiuum apud nos præpositionem ܡܢ postulat. Præterea litteram ܕ varias habere significationes, ac varijs fungi muneribus constat ex dictis in varijs locis. Primo enim Genitiui indicat casum, vt dictum est lib. 2. cap. 8. Secundo relatiuorum fungitur munere, vt ibidem cap. 14. explicatum est. Tertio

idem Syris, quod Latinis particula (vt) quæ apud eos coniunctiuum postulat, designat: & futurum, interdum etiam præsens post se requirit, vt ܕܐܠܦ vt discas, ܕܢܗܘܐ ܢܝܚܐ vt sit requies, apud Magnum Aphræm, in carmine de amore scientiæ. Et ita semper vsurpari potest loco modi infinitiui, Latineq. explicatur per (vt) vel (quod) vt apud eumdem.

ܠܐ ܡܨܐ ܕܢܗܘܐ ܡܨܠܚܐ Non est potẽs, vt sit prosper. & Matt. 5.

ܠܐ ܬܣܒܪܘܢ ܕܐܬܝܬ ܕܐܫܪܐ ܢܡܘܣܐ. Ne putetis, quod veni, vt soluam legem. Quarto reddit causam, & ita est coniunctio causalis, diciturque Latine, quia, quoniam, vel quod, vt apud Sanctum Aphræm ibidem.

Ne vmquã iures, & mentiaris	ܘܠܐ ܬܬܡܐ ܠܐܡܬܐ ܘܬܕܓܠ
Quia Satana gaudet in hoc.	ܕܣܛܢܐ ܚܕܐ ܒܗܕܐ:

Quinto interdum geminata non minimum sermoni affert leporem, vt eloquens Aphræm, in loco laudato.

Quoniam maius illa (idest, volumtate bona) in creatura.	ܕܕܪܒܐ ܗܝ ܒܒܪܝܬܐ
Non est aliquid quod sit præstantius.	ܠܐ ܐܝܬ ܡܕܡ ܕܡܝܬܪ:

Similiter sæpe non geminata quibusdam vocibus euphoniæ causa postponitur, vt patet ex dictis, & ex hoc versu S. Aphræm loco citato, ܐܡܬܝ ܕܣܓܝܐ ܐܘܠܨܢܐ Quando multiplicatur angustia, seu tribulatio. vbi ܕ post ܐܡܬܝ nihil significat; Et solum, ne incompta, atque inconcinna videatur oratio, collocatur.

GEOR-

GEORGII AMIRAE SYRI EDENIENSIS E LIBANO.

GRAMMATICAE LINGVAE CHALDAICAE, SIVE SYRIACÆ

De syntaxi, seu constructione partium orationis.

LIBER QVINTVS.

Quid, & quotuplex sit syntaxis.

CAPVT I.

Actenus de orationis partibus, verba fecimus. Nunc vero recta ratio, scribendiq. via postulare videtur, vt quæ de ipsarum constructione obseruanda sint, clare, ac breuiter explanemus. Syntaxis itaque, seu constructio nihil est aliud, quam recta orationis partium inter se compactio, coagmentatio, seu compositio. Vnde Syriace merito describi potest.

ܪܘܟܒܐ ܐܘ ܡܬܩܢܢܘܬܐ ܬܪܝܨܬܐ ܕܡܢܘܬܐ ܕܡܡܠܠܐ܀

Hoc est, Compositio, seu ordinatio recta partium orationis. Id autem, quod ex huiusmodi partium compositione existit, nunc ܡܪܟܒܐ idest, compositũ, nũc ܡܡܠܠܐ locutio, seu oratio, nunc

nunc demúm ܡܠܬܐ sermo, ſeu etiam oratio a Grammaticis communiter nuncupari ſolet. Eodemq. modo ab ipſis, quo a Logicis definitur, ſic.

ܡܠܬܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܩܠܐ ܡܫܘܕܥܢܐ ܕܗܘ ܕܡܕܡ ܡܢ

ܡܢ̈ܘܬܗ̇ ܡܫܘܕܥܢܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܟܕ ܡܬܦܪܫܐ ܀

Hoc eſt, Oratio eſt vox ſignificatiua illius, cuius aliqua ex partibus eius ſignificatiua eſt, cum ſeparatur. Cuius definitionis ſenſus facile ex ijs, quæ in libro 2, c. 2. de nominis definitione dicta ſunt, colligi poteſt. Dicitur enim vox ſignificatiua, quia hoc eſt illi cum nomine, & verbo commune. Additur deinde, cuius aliqua ex partibus eius & cæt. vt a prædictis diſtinguatur. Nam horum partes ſeparatæ nihil per ſe ſignificant: contra vero orationis partes. Sed de his, & ſimilibus ſubtilius agere eſt dialectici, non Grammatici induere perſonam. Quare hæc nos hic, & alibi Syrorum præcipue, atque Arabum conſuetudine coacti attigimus, quorum eſt ſæpe res dialecticas cum Grammaticis cōmiſcere. Syntaxis præterea duplex eſſe poteſt, altera nominũ, *vel inter ſe*, vel cum verbis, quibus in recto veluti agentia præponi ſolent. Altera verborum cum nominibus, quæ in obliquo veluti patientia poſt ſe admittunt. De vtraque breuiter eſt agendum.

De constructione nominum, vel inter ſe, vel cum verbis, quibus veluti agentia præponuntur.

CAPVT II.

NOtandum eſt primo, ſubſtantiua nomina cohærere cum adiectiuis, pronominibus, ac verbis nominum genere, numero, & caſu: Cum vero verbis genere, numero, ac perſona, vt Matt. 7. ܟܠ ܐܝܠܢܐ ܛܒܐ ܦܐܪ̈ܐ ܫܦܝܪ̈ܐ ܥܒܕ ܀

Omnis arbor bona, fructus bonos facit, &c. Hic fortaſſis ab re non

non erit, si studiosus admoneatur, substantiuum suo adiectiuo apud Syros, sicut etiam apud Arabes, elegantius præponi, vt ex loco citato patet, quãuis apud Latinos elegantius postponatur.

Notandum est secundo, nomina copulata, quorum alterum est generis masculini, alterum fœminini, cum masculino genere tamquam nobiliori frequentius, quam cum fœminino consentire, vt Psalm. iuxta Syros 27. iuxta Latinos 26,

ܡܛܠ ܕܐܒܝ ܘܐܡܝ ܫܒܩܘܢܝ ܘܡܪܝܐ ܣܡܟܢܝ .

v. 10. Quoniã pater meus, & mater mea reliquerunt me, & Dominus collegit me. Et Mar. 3. ܘܐܬܘ ܐܡܗ ܘܐܚܘܗܝ ܩܝܡܝܢ ܠܒܪ.

Et venerunt mater eius, & fratres eius stantes foris. Cum fœm. autem interdum consentiũt, præsertim, si eorum aliquod, quod fœminini est generis, sit verbo vicinius, vt ad Rom. 8.

ܘܠܐ ܪܘܡܐ ܘܠܐ ܥܘܡܩܐ ܘܐܦܠܐ ܒܪܝܬܐ ܐܚܪܬܐ ܬܫܟܚ
ܠܡܦܪܫܢܝ ܡܢ ܚܘܒܗ ܕܐܠܗܐ .

Neque altitudo, neque profunditas, & neque creatura alia poterit separare me a charitate ipsius Dei. Sciendum tamen est, interdum nomen gen. fœmin. nec non numeri singularis cũ verbo generis masculini numeri pluralis, in sacris litteris coniunctũ esse, reperiri. vt Matth. 6. ܚܙܘ ܒܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ ܕܠܐ
ܙܪܥܝܢ ܘܠܐ ܚܨܕܝܢ ܘܠܐ ܟܢܫܝܢ ܠܐܘܨܪܐ .

Aspicite in volatile cœli, quod nec seminant, neque metũt, neque congregant in horrea. Et Lucæ 8. ܘܪܗܛܬ ܒܩܪܐ ܗܝ
ܟܠܗ ܠܫܩܝܦܐ ܘܢܦܠܘ ܒܝܡܬܐ ܘܐܬܚܢܩܘ .

Et directus est grex ille totus ad rup em, & ceciderunt in stagnũ, & suf-

& suffocati sunt. In quibus locis ܦܪܚܬܐ volatile, & ܒܥܝܪܐ grex, cum sint generis fœminini, numeriq. singularis, dictionibus generis masculini, & numeri quoque pluralis adiunguntur. Sane in his, & similibus loquendi modis, non tam vocum, quam significationis, ac sensus videtur haberi ratio. Nam duæ prædictæ voces, & aliæ similes, si vis vocis spectetur, sunt quidem fœminini generis, numeriq. singularis: Si vero sensus consideretur, ac significatio, sunt numeri pluralis, generisq. sæpe masculini. Quo fit, vt cum vtroque genere, ac numero concordare possint. Quidquid quidam audax hæreticus effutiat, qui in prædictis loquendi modis inesse Grammaticæ errorem, arbitratur. Nam hoc ipso, quo se Grammaticę ostendere voluit peritum, ostendit imperitissimum. Huiusmodi enim loquendi formula, non solum apud Syros, sed etiam apud alias gentes reperitur. Et ne in re tam clara, ac certa probanda, tempus conteratur, satis sit apud Latinos illud Liuij Bel. Mace. 7. Pars in iuueniles lusus versi, pars vescentes sub vmbra, quidam somno etiam strati: Sed plura contra hunc alibi.

Notandum est tertio, nomina copulata, interdum singularem numerum sibi vendicare, vt 1. Petri 1. ܛܝܒܘܬܐ ܘܫܝܢܐ ܢܣܓܐ ܠܘܬܟܘܢ؛ idest, Gratia, & pax multiplicetur apud vos. Frequentius vero pluralem, vt 1. ad Corinthios 15. ܒܣܪܐ ܘܕܡܐ ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܠܡܐܪܬ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ. Caro, & sanguis, regnum cœli hæreditare non possunt. Similiter nomina collectiua, quæ nimirum numero singulari multitudinem significant, sæpenumero multitudinis gaudent. vt Matth. 27. ܘܥܢܘ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܐܡܪܝܢ ܕܡܗ ܥܠܝܢ ܘܥܠ ܒܢܝܢ. Et responderunt omnis populus, & dixerunt: sanguis eius super nos, & super filios nostros. Ita etiam Ioan. 5. Huc spectare possunt ea nomina, quæ vt lib. 2. cap. 5. obseruatum est, nunc singulari,

lari, nunc plurali iunguntur numero. Quibus addi potest nomẽ ܚܝܐ idest, vita, quod cum sit numeri pluralis, modo singularem modo pluralem sibi annexum habet numerum, vt Ioan. 1.

ܒܗ ܚܝܐ ܗܘܐ ܆ ܘܚܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܢܘܗܪܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܆

In eo vita fuit, & vita est lux filiorum hominum.

Notandum est quarto, interdum apud Chaldæos tertiam personam pro secunda reperiri intercedente particula relatiua ܕ idest, qui, quæ, & cum ea consentire, vt Matth. 23.

ܐܘܪܫܠܡ ܐܘܪܫܠܡ ܩܛܠܬ ܢܒܝܐ ܆ ܘܪܓܡܬ ܠܐܝܠܝܢ

ܕܫܠܝܚܝܢ ܠܘܬܗ ܟܡܐ ܙܒܢܝܢ ܨܒܝܬ ܕܐܟܢܫ ܒܢܝܟܝ ܂

Ierusalem, Ierusalem occidens prophetas, & lapidans eos, qui missi sunt ad eam (idest, ad te) Quot vicibus, (idest, quoties) volui congregare filios tuos. Idem, et iisdem fere verbis habetur, Lucæ 13. & similis loquendi modus est etiam Lucæ 16. & apud S. Iacobum Syrum, & alios sæpe.

Notandum est quinto, ea, quæ de relatiuis hic dicenda erant, partim in 2. partim in 4. libro dicta esse. Illud hoc loco satis erit admonere relatiua sæpe eleganter, sicut etiam verbum substantiuum, in oratione non poni, sed necessario subintelligi, vt illud Marci 12. ܕܩܣܪ ܗܒܘ ܠܩܣܪ ܆ ܘܕܐܠܗܐ ܠܐܠܗܐ ܆ Cæsaris date Cæsari, & Dei Deo. Idest vt Latina habet translatio. Quæ sunt Cæsaris, date Cæsari, & quæ sunt Dei Deo. Interdũ præterea relatiua apud Syros sine pronominibus ille, is & c. antecedẽtibus ponuntur, vt poni quoque solent apud Latinos.

De particulari quorumdam nominum inter se constructione.

CAP. III.

Obseruandũ est primo, cũ nomina substantiua nulla coniunctione iuncta in oratione adhibẽtur, alterũ illorum in

nominatiuo, vt cum Latinis, sicut alibi sæpe, loquamur, in genitiuo alterum, sicut lib. 2. fusius explicatum est, collocari. Secundo, sæpe substantiuum nomen quod in genitiuo ponitur, apud Syros, sicut etiam apud Hebræos pro adiectiuo vsurpari, vt Psal. iuxta Chald. 105. iuxta Latin. 104. ܡܛܠ ܕܐܬܕܟܪ ܡܠܬܐ ܕܩܘܕܫܗ : Quoniam recordatus est verbi sanctitatis suæ, Id est, Vt Hebræi, Arabes, Græci, ac Latini habent verbi sancti sui. Et ita ab illis frequentissime Spiritus sanctus nominatur ܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ Spiritus sanctitatis. Neque vero solum hoc, sed simpliciter, sæpenumero apud Chaldæos abstractum pro concreto adhiberi, vt apud S. Iacobum Syrum in quodam carmine de pœnitentia .• ܒܥܝ ܠܐܒܝܕܘܬܝ ܕܐܗܘܐ ܢܩܝܐ ܓܘ ܡܪܥܝܬܟ .• Quære amissionem, seu perditionem meã, vt sim ouis intra pascuam tuam. Idest, me amissum, seu perditum. Et sic apud scriptores Syros reperies humilitatem pro humili, humanitatem, pro homine, &c. quorum loca breuitati studens de industria prætermitto. Multa præterea nomina, quæ apud Latinos ablatiuũ postulant, apud Syros Genitiuum admittere, vt ex 2. lib. cap. 14. manifestum est. Tertio, nomina, quæ a Latinis comparatiua, ac superlatiua vocantur, apud Syros, sicut etiam apud Hebræos, & Arabes, proprie non esse eo modo, quo apud Latinos, & Græcos, nec superlatiuum nomen esse distinctum a comparatiuo formatione, vel casu, &c. vt apud Latinos. Syri enim cum rem cõparando attollunt, vel deprimunt, adiectiuis contractis pro cõparatiuo, seu (quod idem est apud eos) superlatiuo vti consuescunt. Et tunc huiusmodi nomina contracta postulant nomen, quod post se requirunt, cum præpositione ܡܢ idest, ex, vt epist. 1. ad Cor. 15, ܘܟܘܟܒܐ ܡܢ ܟܘܟܒܐ ܡܝܬܪ ܗܘ ܒܫܘܒܚܐ Et stella stella præstantior est in gloria. Et Matth. 13.

ܘܗܝ ܙܥܘܪܐ ܗܝ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܙܪܥܘܢܐ: ܡܐ ܕܪܒܬ ܕܝܢ ܪܒܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ
ܝܪܩܘܢܐ

ܘܙܥܘܪ ܗܘ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܙܪ̈ܥܘܢܐ :

Et ipsum (scilicet granum sinapis) minimum est omnium seminum, cum autem creuerit, maximum est omnium olerum. Quarto, nomina, quæ a Latinis appellantur partitiua, & nomina etiam numeralia, eodem modo, quo comparatiuum, nomen post se exigere, vt . ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܦܪ̈ܝܫܐ Cum vidisset autem multos ex pharisæis, &c. & 1. ad Corint. 15. ܢܐܡܪ ܐܢܫ ܡܢܟܘܢ Dicet aliquis ex vobis. Matth. 26. ܚܕ ܡܢܟܘܢ ܢܫܠܡܢܝ : Vnus ex vobis tradet me. Et paulo post, ܫܪܝܘ ܠܡܐܡܪ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ Et cœperũt dicere vnus vnus (idest, singuli) ex illis, & Marci 12. ܩܕܡܝܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܦܘܩܕ̈ܢܐ : Primum ex omnibus mandatis. Partitiua tamen, & numeralia ordinis, interdum genitiuum, idest nomen cum ܕ admittere possunt, vt 1. ad Corin. 15. ܐܢܐ ܐܝܬܝ ܙܥܘܪܗܘܢ ܕܫܠܝ̈ܚܐ : Ego sum paruus ipsorum Apostolorum, & Marci 12. ܐܝܢܐ ܗܘ ܦܘܩܕܢܐ ܩܕܡܝܐ ܕܟܠܗܘܢ Quodnam est mandatum (seu præceptum) primum omnium? Quinto, multa nomina verbalia, quæ a verbis videlicet proficiscuntur, eodem fere modo, quo sua verba, nomẽ post se habent; vt Ioan. 19. ܐܠܘ ܠܐ ܝܗܝܒ ܗܘܐ ܠܟ ܡܢ ܠܥܠ : Nisi data esset (idest potestas) tibi desuper, & 2. ad Timoth. 4. ܘܡܢ ܗܫܐ ܢܛܝܪ ܠܝ ܟܠܝܠܐ ܕܟܐܢܘܬܐ : Et ex nunc custodita, seu seruata est mihi corona iustitiæ: & sic dicitur verbi gratia, ܡܛܫܐ vel ܛܫܐ ܠܝ absconditus est mihi, seu a me.

Nam verbum passiuum potest habere nomen post se, vel cum ܡܢ vel cum ܠ, vt ex cap. 2. patebit.

De constructione uerborum cum nominibus, quæ in obliquo ueluti patientia post se admittunt.

CAP. IV.

Obseruandum est primo, verba intransitiua posse habere multa nomina, quæ tamen non sint fere veluti patiētia, post se beneficio alicuius præpositionis, quemadmodū apud Latinos, vt Psalm. iuxta Syros 24. iuxta Latinos 23.

ܡܢܘ ܢܣܩ ܠܛܘܪܗ ܕܡܪܝܐ ܘܡܢܘ ܢܩܘܡ ܒܛܘܪܗ ܩܕܝܫܐ

Quis ascendet in montem Domini, & quis stabit in monte suo sancto? Interdum tamen quædam illorum iunguntur Datiuo, vt ad Gal. 7. ܐܠܘ ܓܝܪ ܥܕܟܝܠ ܠܒܢܝܢܫܐ ܫܦܪ ܗܘܝܬ ܥܒܕܐ ܠܡܫܝܚܐ ܠܐ ܗܘܐ ܗܘܝܬ.

Si enim adhuc hominibus placerem, seruus Christo non essem. *Nonnumquam* etiam cum aliquo patienti coniuncta esse repe- riantur. vt Lucæ 22. ܢܥܒܪܢܝ ܟܣܐ ܗܢܐ idest, Transeat me calix iste. Quædam vero sicut aliquando sunt intransitiua, aliquando transitiua, cuiusmodi sunt ܫܢܐ transmigrauit, seu transtulit, ܗܠܟ ambulauit, vel ambulare fecit: Ita aliquando intransitiuorum, transitiuorum aliquando more construuntur. Secundo verba transitiua apud Syros, vel accusatiuum tantum (vt cum Latinis Grammaticis sicut in 2. libro feci, loquar) vel accusatiuum cum datiuo, seu ablatiuo post se admittere. Et *quidem* accusatiuum interdum admittunt cum littera ܠ. Interdum vero sine illa: & cum sine illa admittunt, cum tunc nominatiuus ab accusatiuo non distinguatur: potest esse aliqua agens

gens a patiente discernendi difficultas; quæ quidem difficultas vt tollatur, quatuor pręcipue modi agens a patiente internoscēdi excogitari possunt. Internoscitur enim agens a patiente, vel ex ipsorum collocatione, quod videlicet agens, seu (vt Latini) nominatiuus, ante patiens, seu accusatiuum collocetur, vt ad Galat. 5. ܐܠܐ ܐܢܫ ܥܒܕܗ ܢܒܚܘܪ ܗܘܐ Sed quisque opus suum sit probans. Vel ex genere, quod scilicet verbum cum genere agentis non patientis consentiat, vt psalm. iuxta Chaldæos 107. & iuxta Latinos. 106. ܟܠ ܡܐܟܘܠܬܐ ܣܢܝܐ ܢܦܫܗܘܢ Omnem esum odit anima eorum. Vel ex numero, vt Psal. iuxta Chaldæos 59. iuxta Lat. 58. ܚܛܝܬܐ ܕܦܘܡܗܘܢ ܡܠܠ ܣܦܘܬܗܘܢ. Peccatum oris eorum, locuta sunt labia eorum. Vel tandem, & quidem præcipue ex sensu ipso: hoc enim duce, cum haberi potest, optime agens a patiente internoscitur. vt patet tum ex locis adductis, tum ex Ioan. 1. ܐܠܗܐ ܠܐ ܚܙܐ ܐܢܫ ܡܢ ܡܬܘܡ. Deum non vidit quis vnquam? Huiusmodi præterea verba admittunt vti diximus accusatiuum tantum, & hunc cū littera ܠ vt Matt. 9. ܘܩܪܐ ܠܬܪܥܣܪܬܗܘܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ Et vocauit duodecim discipulos suos. Sed hic diligentem studiosum eruditionis ergo admonitum esse velim prædictam litterā cum alicui nomini, quod tamquam patiens verbum post se requirit, adiungitur, præter quam quod dictum nomen esse patiens indicat, denotare sæpenumero, ipsum esse quid certum, vel aliquo modo determinatum, ac limitatum, sicut etiam idem apud Arabes articulus ال præstat: necnon etiam apud Italos articulus (il) vel (la) Nam aliud significatur apud Syros cum dicitur verbi gratia ܐܟܠܬ ܒܣܪܐ comedisti carnem, vel vt dicūt Itali, *hai magnato carne*, sine littera ܠ, & articulo: aliud vero cū dici-

dicitur ܐܟܠܬ ܠܒܣܪܐ idest, vt Itali dicunt, *hai magnato la carne*, cum prædicta littera, & articulo. Sine dicta enim littera, & articulo significatur, te comedisse carnem, simpliciter, & absolute sine vlla determinatione. Cum ipsis vero denotatur, te comedisse, non quamcumque carnem, sed illam, quam verbi gratia, vidi, vel tibi dedi, vel quam habebas, vel adiuncta aliqua alia limitatione. Verba porro transitiua, interdum habent accusatiuum cum datiuo, vt Psalm. 72. iuxta Syros, 71. iuxta Latinos.

v.1. ܐܠܗܐ ܗܒ ܕܝܢܟ ܠܡܠܟܐ: Deus da iudicium tuum regi.

Interdum datiuum & ablatiuum, quamuis accusatiuus etiã subintelligatur, vt Matt. 25. ܗܒܘ ܠܢ ܡܢ ܡܫܚܟܘܢ: Date nobis de oleo vestro. Interdum datiui casus est ex affixis, ac proinde consonanti ܠ priuatur, vt Psal. iuxta Syros 35. & iuxta Latinos 34. ܦܪܥܘܢܝ ܒܝܫܬܐ ܚܠܦ ܛܒܬܐ Retribuerunt

v.12. mihi malum pro bono. Item interdum huiusmodi verba præter proprium casum, maioris certitudinis, vel cõfirmationis, vel elegantiæ causa sortiunrur aliquod pronomen, vel affixum eiusdem casum referens: qui quidem casus tunc siue datiui, siue accusatiui, semper fere ܠ habere solet, vt Act. 1. ܡܢ ܒܬܪ ܕܦܩܕ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܫܠܝܚܐ. Postquam præceperat eis Apostolis. Et 1. ad Corin. 5. ܘܬܫܠܡܘܢܝܗܝ ܠܗܢܐ ܠܣܛܢܐ ܠܚܘܒܠܐ ܕܦܓܪܗ. Et tradatis hunc ipsum Satanæ in perditionem corporis sui. Obseruandum est tertio, verba passiua modo ablatiuum, vt loquuntur Latini, cum prępositione ܡܢ a, vel ab, modo datiuum habere, vt Ioa. 14. ܗܘ ܕܝܢ ܕܪܚܡ ܠܝ. ܢܬܪܚܡ ܡܢ ܐܒܝ: Ille autem qui diligit me, diligetur a patre meo.

Et

Et Matth. 6. ܕܢܬܚܙܘܢ ܠܒܢܝܢܫܐ vt videantur hominibus; idest, ab hominibus. Quamuis hoc verbum in voce passiua, sicut videor, apud Latinos, datiuum habere consuescat, vt Matth. 21. ܡܢܐ ܕܝܢ ܡܬܚܙܐ ܠܟܘܢ quid autem videtur vobis? Quarto nonnulla verba cōstrui fere vt impersonalia; nomenq. cū ܠ esse solita habere, vt ܐܝܬ ܠܝ est mihi, ܡܐܢ ܠܟ tæduit te, seu piguit te, vel certe quodam tædio, ac fastidio pigratus es. ܟܪܝܐ ܠܗ mæstus est, & quædam alia similia apud scriptores reperiuntur. Quinto, verba, vt apud Latinos, sic etiam apud Syros præter proprios casus, posse habere alios. Interdum enim habent datiuum eius personæ, in cuius commodum, vel incommodum aliquid fit vt Psalm. iuxta Syros 110. iuxta Latin. 109. ܬܒ ܠܟ ܡܢ ܝܡܝܢܝ Sede tibi a dextera mea. Interdum nomen temporis modo cum præpositione ܒ vt Act. 1. ܒܝܘܡܝܢ ܐܪܒܥܝܢ Per dies quadraginta. Lucæ 1. ܒܝܪܚܐ ܕܝܢ ܫܬܐ In mense autem sex, idest sexto, modo sine dicta præpositione, vt Ioan. 4. ܘܗܘܐ ܠܘܬܗܘܢ ܬܪܝܢ ܝܘܡܝܢ Et fuit apud eos duobus diebus. & Magn. Aphræm in carmine de amore sciētiæ.

Trinitas roboret nos — ܬܠܝܬܝܘܬܐ ܬܚܝܠ ܠܢ

Vt faciamus omni hora voluntatem eius. — ܕܢܥܒܕ ܒܟܠܥܕܢ ܨܒܝܢܗ܆

Et hoc vt plurimum, cum per quamdiu interrogationem fieri subintelligitur. Interdum recipiunt nomen loci distantiam significās vt Lucæ 24. ܘܪܚܝܩܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܐܣܛܕܘܬܐ ܫܬܝܢ Et, seu quod (idest castellum) distās erat a Ierusalem stadia sexaginta

ginta. Interdum denique admittunt ablatiuos, vt dicunt Latini, cum præpositione ܒ idest, cum, vel, in, instrumentum, modū actionis, excessumq. significantes, nec non multa alia nomina simpliciter sine vlla præpositione, quorum studioso ab auctoribus petenda exempla, ne sim longus relinquo. Sexto, verba, sicut apud Lat. ita apud Syros postulare infinitiuū, vt patet ex exemplis positis in l.3.c.4. Illud tamen hic diligenter est aduertendum, infinitiuū apud Syros ante se accusatiuū non admittere, sed semper ad nomen verbi præcedentis pertinere. Ex quo fit, vt nō bene dicatur Syriace, volo te legere. ܨܒܐ ܐܢܐ ܠܟ ܠܡܩܪܐ quia infinitiuus non pertinet ad nominatiuum verbi, qui est prima persona. Dicitur tamen optime ob rationē indicatā, volo ego legere, ܨܒܐ ܐܢܐ ܠܡܩܪܐ tunc itaq. infinitiuus, cum non possit consentire cum nominatiuo verbi præcedentis, necessario ad futurum, & interdum etiam ad præsens, quę Latinorum coniunctiuo tum respondebunt, cum littera ܕ tantum, idest, vt, vel quod, vel cum ipsa vna cum ܐܝܟ ܕ seu ܐܝܟܢܐ quæ sæpe elegantiæ causa adhibentur, resoluendum est, & ita dicitur ܨܒܐ ܐܢܐ ܕܬܩܪܐ ܐܢܬ volo vt legas tu, & Matth. 6. ܣܒܪܝܢ ܓܝܪ ܕܒܡܡܠܠܐ ܣܓܝܐܐ ܡܫܬܡܥܝܢ putant enim quod in eloquio multo exaudiuntur. Interdum omittitur ܕ quemadmodum (vt) apud Latinos. vt Matth. 20. ܡܢܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܥܒܕ ܠܟܘܢ Quid vultis faciam vobis. Et hæc de syntaxi: Cætera enim, quæ dici possent, vel sunt facilia, facileq. vsu, auctorūq. lectione percipi possunt, vel certe nihil, aut parū ab ijs, quæ Grammatici aliarum linguarum docent, discrepare videntur. Ideo sicco pede ea mihi breuitatis causa pertranseunda censui.

GEOR-

GEORGII AMIRAE SYRI EDENIENSIS E LIBANO.

GRAMMATICAE LINGVAE CHALDAICAE, SIVE SYRIACAE

De arte Metrica, ac Poetica.

LIBER SEXTVS.

De uocalibus, quæ dicuntur eſſe longæ, uel breues.

CAPVT I.

Tſi adhuc ex Grammaticis, qui de condẽdis Syriacis carminibus peregerit, vidimus neminem: tamen ne candidatis huius præſtãtiſſimæ linguæ ſtudioſis in hoc noſtro opuſculo quidquam, quod vtile ſit, atque neceſſarium, deeſſe videatur: nonnihil de illis, dicere oportet. Et quidem antequam ſermonem vllum de ipſis inſtituamus, de ſyllabarum dimenſione agere breuiter par eſſe duximus; de qua tametſi Syris (vt dicemus) in contexendis carminibus admodum non ſit laborandum; quo fit, vt neque præcepta vniuerſalia, regulaſq. certas, atque exactas de ea tradiderint: nihilominus, vt aliqua hinc linguæ perfectio (ſi perfectio tamen dicenda eſt) pateſiat, ſiatq; aliqua ſtudioſorum eruditioni acceſſio: nequaquam illam ſilentio prætermittendam exiſtimamus. In primis itaque ſciendum eſt, omnem ſyllabarũ longitudinem, ac breuitatem à vocalium omnino longitudine;

ac breuitate dependere. Quocirca vt quando syllaba producatur, quando vero corripiatur, cognoscamus: necesse est, vt quando vocalis longa sit, quando vero breuis cognoscamus. Et quidem vocales, quæ possunt esse longæ, vel breues, sunt tres dumtaxat, vt in 1. lib. c. 12. indicauimus, scilicet ܳ, ܰ, ܶ, de quarum singulis, quæ traditione quadã accepimus, breuiter in medium afferemus.

De longitudine, ac breuitate vocalium prædictarum.

CAPVT II.

OBseruandum est primo, ܳ si est supra primam consonãtem nominum Syriacorum, fere produci, vt [ܐܡܐ] mater, [ܫܢܐ] dens, [ܒܙܬܐ] direptio. Si vero supra primam consonantẽ nominum peregrinorum personaliũ corripi, vt [ܐܫܥܝܐ] Esaias, [ܐܪܡܝܐ] Eremias, [ܚܙܩܝܐ] Ezechias. Secundo ܳ, quo afficiuntur litteræ formatiuæ futuri, & infinitiui primi, & tertij, & primæ speciei secundi generis coniugationum, produci: quo vero afficiuntur earum penultimæ tam in futuro, quam in præsenti, ac præterito, corripi, vt [ܢܒܢܐ] ædificabit, [ܐܫܟܠܠ] perficiam, [ܡܫܟܠܠ] perficit, masc. gen. [ܫܟܠܠܘ] perfecerũt, fœm. gen. [ܐܒܘܙ] diripiam, [ܒܙܘܙܐ] diripiens, & cæt. Corripitur etiam ܳ, tum quo afficitur prima consonans primæ personæ sing. num. futuri secundæ speciei secundi generis, tum etiam quo afficitur penultima eiusdem primæ personę præteriti, & secunda præsentis, masc. gen. num. singularis, & litteræ formatiuæ futuri, & infinitiui tertiæ, ac quartæ speciei eiusdem generis, ac futuri, & infinitiui primæ speciei quinti generis, vt [ܐܩܘܡ] surgam,

surgamus. ܣܓܕܬ adoraui, ܦܪܫܬ separaui, ܦܪܫ separat, masc. gen. ܣܓܕ adorat, ܢܣܓܘܕ adorabit, masc. gen. ܢܐܟܘܠ comedet, masc. gen. ܠܡܐܟܠ comedere. ܐ vero, quo afficitur secunda littera prædictæ quartæ speciei in præterito, & prima personæ primæ & tertiæ sing. num. fœm. gen. tam quartæ, quam etiam tertiæ eiusdem temporis, ac generis: nec non prima primæ speciei eiusdem quidem temporis, sed quinti generis producitur, vt ܣܓܕ adorauit, masc. gen. ܣܓܕܬ adorauit, fœm. gen. ܦܪܫܬ separauit, fœm. gen. ܐܟܠ comedit, masc. gen. ܐܫܕܬ effudisti, masc. gener. &c. Tertio ܐ appositum alicui consonanti litteras ܝ & ܐ quiescentes antecedenti in verbis cuiuslibet generis coniugationum, & in qualibet alia voce cum affixis, vel sine affixis, euadere breue, vt ܫܕܝܢ abiiciunt, masc. gen. ܟܬܒܝܗ̈ libri eius, fœm. gen. ܓܝܪ enim, ܕܝܢ autem, ܓܐܪܐ sagitta, & cæt. Quarto ܝ, cum producitur, fere semper litteram ܝ comitari, vt ܕܝܢܐ iudicium, ܐܝܕܐ manus, ܐܥܠܝܢܝ introduc me, fœm. gen. ܐܣܘܪܝܢܝ liga me, fœm. gen. &c. non tamen quoties eam comitatur, produci, vt patet in his vocibus ܪܝܚܐ odor, ܠܡܦܝܕܐ lampas, in quibus corripitur. Huc spectare possunt multa nomina peregrina quorum penultima affecta ܝ a Syris producitur, vt ܐܘܢܓܠܝܘܢ

Euangelium, ܐܘܢܓܠܝܘܢ Eucharistia, ܐܘܟܪܣܛܝܐ Basilius, ܒܣܝܠܝܘܣ sicut etiam ab ipsis producitur penultima cum qualibet vocali aliorum nominum, quæ apud suas gentes eam breuem habere solent. Quinto ܐ cum corripitur, vel comitari litteram ܐ, quæ vt ܘ pronunciari debet; vel aliquam aliam consonãtem simplicem, vt in his constat vocibus. ܕܐܒܐ lupus, ܠܡܐܢܐ portus, ܢܐܡܪ dicet, ܢܐܠܦ discet, ܠܠܝܐ nox, ܬܐܢܐ ficus, ܨܦܪܐ hircus; ܟܪܣܛܝܢܐ Christianus, ܦܪܩܠܝܛܐ paraclitus. Et in alijs multis quorum contracta etiam, licet in contractione recipiant ܘ, tamen correptum habent, vt ܐܣܟܡ ab ܐܣܟܝܡܐ figura, ܡܣܟܢ a ܡܣܟܝܢܐ egenus, ܐܚܪܢ ab ܐܚܪܢܐ alius, &c. Sexto, ܘ modo in nominibus produci; *modo vero corripi*. Signum autem eius est cum producitur, vt diximus lib. 1. cap. 12. punctum infra ܘ ad latus, vt videre est in his nominibus, ܚܘܒܐ charitas, ܒܬܘܠܬܐ virgo, ܣܓܘܠܐ botrus, ܥܡܘܕܐ columna, ܚܪܝܢܐ altercatio, ܒܘܪܟܬܐ benedictio. Eius vero signum, cum corripitur, est item punctũ ipsi ܘ ex parte superiori appositum, vt ܫܥܘܬܐ cera, ܢܣܝܘܢܐ tentatio, ܐܡܘܪܐ dicens, ܒܪܘܝܐ creator. Septimo nomina diminutiua, & quæ geminatas habẽt litteras, vel quorũ ܘ sequi*tur aliqua* littera ex his quatuor gutturalib. ܥ, ܚ, ܗ, ܐ necnõ alia quædam nomina solita esse ܘ breue sortiri, vt ܐܚܘܢܐ

fra-

fraterculus, ܐܢܫܘܢܐ homunculus, ܓܢܘܢܐ talamus, ܡܫܬܘܬܐ conuiuiũ, nuptiæ, ܫܪܒܬܐ natio, genus, ܝܫܘܥ Iesus, ܝܘܚܢܢ Ioannes, ܬܐܘܡܐ Thomas, & cætera. Item hæc ܟܠ omnis, ܡܛܠ quia, propter, & cęt. Octauo corripi solere ܘ, quod comitatur litteram ܘ, cum consequitur consonantem ܢ, in secunda persona masc. gen. num. plur. tam in actiuo, quam passiuo, & consonantem ܟ in affixis omnium, siue dura sit, siue mollis: rursus cum est ex affixis tertiæ personæ masc. gen. num. plur. non quidem in verbis, sed in nominibus, & aliis vocibus, quæ affixa recipiunt. Et ܘ, quod comitatur litteram ܘ cæterorum pronominum; nec non illud, quod ipsam comitatur, cũ a verbis secundi, & quinti generis coniugationum in futuro, & imperatiuo recipitur, vt ܥܢܝܬܘܢ respondistis, ܒܢܟܘܢ ædificauit vos, ܩܪܝܢܟܘܢ lectio vestra, ܐܝܬܝܟܘܢ estis vos, ܫܘܡܠܝܗܘܢ perfectio eorum, ܟܠܗܘܢ omnes illi, ܗܢܘܢ illi, ܐܢܬܘܢ vos, ܢܒܘܙ diripiet, ܢܐܟܘܠ comedet, & cætera. Excepto tamen illo ܘ quod cum ܘ a secunda specie secundi generis in dicto tempore, ac modo suscipitur; est enim longum, vt ܢܩܘܡ surget, ܩܘܡ surge. Nono ܘ, quod comitatur littera ܘ in futuro mascul. gen. num. pluralis, verborum tam actiuorum, quam passiuorum primi, & tertij generis coniugationum, esse breue, vt ܢܒܢܘܢ ædificabunt, ܬܐܣܘܢ sanabis, ܢܬܒܢܘܢ ædificabuntur: reliquorum vero generum esse longum, vt ܬܒܘܙܘܢ diripietis, ܢܐܠܦܘܢ discent, ܢܫܪܪܘܢ confirma-

firmabunt, ܢܬܕܝܫܘܢ conculcabuntur, &c. Et hæc de vocalium, ac proinde syllabarum dimensione satis sint, cuius cognitio ad facienda carmina fere nihil conducit, quo fit, vt eius a poetis in carminibus condendis, nulla plane habeatur ratio. Quare si alicui facessierit negotium, de ea, sicut etiã ipsi Syri, nõ laboret.

De carminum generibus, ac modo, quo fiunt.

CAP. III.

ETsi multa, ac varia apud Syros in libris præcipue diuina officia continentibus, reperiuntur carminum genera: tamen, ne in illis enumerandis, sine necessitate tempus conteram, cum ex ijs, quæ dicemus, facile colligi possint, duo duntaxat elegi, tanquam omnium nobilissima, frequentissima, maxime necessaria, maximeq. digna, de quibus agatur, quibusq. potissimum opera detur. Quorum quidem alterum a sancto Iacobo: alterum a sancto Aphræm Syris eloquentissimis doctorib., ac fulgentibus totius Orientis luminibus sunt constituta, sibiq. *nomina sunt sortita.* Prius enim dicitur ܡܫܘܚܬܐ ܕܝܥܩܘܒ metrum Iacobiticum. Posterius vero ܐܦܪܝܡܝܬܐ Aphræmiticum. Et his nominibus reliqua omnia carmina, quæ ad horũ SS. Doctorum imitationem, ijsdem metris cõdita sunt, in diesq. conduntur, nuncupari solent. Carmen itaque S. Iacobi, ex tribus constat pausis, quarum singulæ quatuor syllabarum esse debẽt. vt patet in quodam pereleganti eiusdem sancti hymno, qui in Messali Maronitarum habetur.

ܚܙܝ ܒܚܛܗܐ : ܘܚܙܝ ܒܩܘܪܒܢܐ : ܕܚܠܦܝܗܘܢ .

Respice in peccata, & respice in sacrificium, quod pro illis. *Sed vt* metrum perfectum, absolutumq. esse dicatur, poeticæq. orationis sensus, cantusq. rite perficiatur, duo fere carmina e sex videlicet pausis compacta confici, scribiq. solent, vt ex loco citato ma-

to manifestum est.

ܚܙܝ ܚܛܗ̈ܐ : ܘܚܙܝ ܠܕܒܚܐ ܕܡܛܠܬܗܘܢ :

ܕܣܓܝ ܪܒܐ : ܕܒܚܐ ܘܩܘܪܒܢܐ : ܡܢ ܚܘ̈ܒܐ .

Reſpice in peccata, & reſpice in ſacrificium, quod pro illis:
Quoniam multo maius ſacrificium, & hoſtia debitis.

Prædictæ porro pauſæ eleganter, ac venuſte ſæpenumero ſimiliter deſinere conſueſcunt, vel in vno, eodemq. carmine, vt videre eſt in quodam alio eiuſdem Sācti hymno, qui in Breuiario ſimplici Maronitarum continetur.

ܣܒܪܐ ܕܚܝ̈ܐ : ܙܠܘܩ ܡܪܝ ܥܠ ܐܦ̈ܐ : ܕܟܠܗܘܢ ܥܢܝ̈ܕܐ .

ܘܐܩܝܡ ܐܢܘܢ : ܡܢ ܝܡܝܢܟ : ܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܬ .

Spes vitæ, aſperge Domine in faciem omnium defunctorum.
Et ſuſcita eos a dextera tua cum venies.

Vel in vtroque, ita, vt prima vnius carminis pauſa primæ alterius pauſæ, ſecunda ſecundæ, tertia demum tertiæ reſpondeat, vt idem S. Doctor in alio hymno eodem libro habito.

ܟܡܐ ܣܓܝܐܝܢ : ܗܠܝܢ ܬܗܪ̈ܐ : ܕܥܒܘܕܘܬܐ

ܟܡܐ ܩܠܝܠܝܢ : ܗܠܝܢ ܪ̈ܗܛܐ : ܕܒܪܝܬܐ .

Quam multi ſunt, iſti ſtupores, actiuitatis.
Quam pauci ſunt, iſti curſus creationis.

Vel tertia duntaxat vnius carminis, vt alterius tertia, vel certe omnes vtriuſq; carminis pauſæ: vel denique nulla vllius carminis, vt altera ſimiliter cadit. Verumtamen, quo maior, ac frequentior eſt pauſarum deſinendi ſimilitudo, eo elegantiora, atque venuſtiora habentur carmina. Huiuſmodi autem deſinendi ſimilitudo, vt ex locis citatis colligi poteſt, eſt in carminibus, nūc ſecundum vocales tantum, nunc ſecundum vocales, & litteras, quemadmodum etiam apud Hebræos, Arabes, Italos, & alias gentes accidere ſolet. Carmen deinde S. Magni Aphræm ex ſeptem

ptem syllabis,seu pedibus conflatur,vt ex eiusdem Sancti de amore scientiæ carmine constat. ܐܠܗܐ ܗܒ ܡܠܦܢܘܬܐ :

Deus da doctrinam. Sed vt venustus,ac perfectus sit cantus, orationisq. absoluatur sensus, quaterna pangi solent, vt supra.

Deus da doctrinam	ܐܠܗܐ ܗܒ ܡܠܦܢܘܬܐ
Ei, qui amat doctrinam	ܠܐܢܫ ܕܪܚܡ ܡܠܦܢܘܬܐ
Et magistrũ,qui docet bene	ܡܠܦܢܐ ܕܡܠܦ ܫܦܝܪ
Fac eũ magnũ in regno tuo:	ܥܒܕܝܗܝ ܪܒܐ ܒܡܠܟܘܬܟ :

Quamuis nonnunquam in fine alicuius poematis, vel hymni, vel alicuius alterius carminis, propter materiæ, de qua agitur defectum, vel aliquid aliud, duo collocata repererim, tria vero nunquam. Hæc postea carmina, vt paulo ante eodem modo de carminibus S. Iacobi dicebamus, modo omnia quatuor: modo duo duntaxat: modo primum vt tertium: secundum vero, vt quartum, vel secundum vocales tantum, vel secundum vocales,& litteras similiter desinunt: quorum exempla, cum passim apud Magnum Aphræm,& alios poetas reperiantur, ab illisque facile negotio peti possint, prætermittuntur. Huiusmodi præterea desinendi similitudo, sæpenumero, vt versus magis fluat, & clarior, faciliorq. euadat, remq. melius exprimat, a S. Iacobo, & a Magno Aphræm, quorũ carmina melle dulciora sunt, & ab alijs poetis non obseruatur; quamuis cum obseruari potest, contemnenda non sit: immo quo ipsa maior est, atque frequentior, eo versus melior reddi solet, atque elegantior, vt supra etiam diximus. Ex dictis colligitur, quam facile sit Syriaca contexere carmina. Quandoquidem a syllabarum, pedumve numero, nõ ab eorum breuitate, vel longitudine dependent. Immo multo facilius, atque expeditius, non solum hæc duo carminum genera, sed quæcunque alia, quæ apud Syros reperiuntur, condere quis potest, si eorundem canendorum rationem sciat; quã quidem

dem, ficut scriptis commode his docere non possumus: sic voce quilibet, qui eam teneat, facili negotio, exiguoq. admodum tẽporis spatio studiosos edocere potest. Quare in his, & aliis similibus, quæ melius voce, quàm scriptis intelliguntur, studiosos ad Syros consulendos remittimus: & præsertim ad doctissimos, atque ingeniosissimos collegij Maronitarũ Romæ alumnos, quorum Christiana hæc lingua, & propria est, & patria.

De necessitate metrica licentiaque Poetica.

CAPVT IV.

CVM sæpe Poetæ multa, quæ Grammaticæ legibus repugnare videntur, vsurpent; aduertendum est, cur id faciant, ne quis eos, quorum auctoritate, testimoniisque Grammaticæ præcepta confirmari solent, errare putet. Sciendũ est itaque breuiter, Poetas, non ob aliam causam id facere, nisi fere propter metri necessitatem. Ipsis enim, cum plerumq. metro seruire cogantur, multa concedi, condonarique solent, quæ a trito, & vulgari sermone sunt remota. Imo interdum multis vocibus nulla constricti necessitate pro suo iure, abutuntur. Ob quam causam interdum apud eos vox monosyllaba fit dissyllaba, vt accidit in futuro secundæ speciei secundi generis coniugationum, vt ibi etiam probatum est: & in præsenti, ac futuro secũdæ speciei quarti generis; dicunt enim Poetæ, exempli causa,

ܡܫܝܓ lauat, ܢܫܝܓ lauabit cũ ܼ, supra litteras seruiles.

Interdum vero vox dissyllaba fit monosyllaba vt S. Iacob Syrus in Carmine de illo Salomonis, Prouerb. 30. Quis continuit spiritum in pugillis suis?

ܐܬܐ ܠܡܘܠܕܐ : ܒܪܐ ܕܪܒܘܬܐ : ܘܗܘܐ ܡܢܢ .

ܘܠܐ ܐܬܝܕܥܬ : ܐܘܪܚܗ ܕܚܘܝܐ ܒܓܘܫܡܗ .

Venit ad natiuitatẽ filius magnitudinis, & factus est ex nobis.
Et non fuit cognita via serpentis in corporatione eius.

Et in quodam hymno habito in Breuiario simplici Maronit.

ܐܙܠ ܠܗ ܝܘܡܐ ܘܐܬܐ ܪܡܫܐ ܕܢܚܘܐ ܠܢ .

ܕܐܙܠ ܚܝܐ ܘܐܬܐ ܡܘܬܐ ܕܡܛܝܒ ܠܢ .

Abijt dies, & venit veſpere, vt oſtendat nobis,
Quod abibit vita, & veniet mors, quæ parata eſt nobis.

Vbi prior ſyllaba verbi ܐܙܠ in prioribus carminibus, & verbi ܕܐܙܠ in poſterioribus non legitur, ſed omnino occultatur: ac proinde prædicta verba ſe habent, vt monoſyllaba, & vt monoſyllaba, leguntur. Idem quoque fit in pronomine ܐܢܬ etiam cum verbis præponitur, & in quibuſdam aliis vocibus, quæ cum ſint plurium ſyllabarum neceſſitate metri, vel aliqua licentia poetica fiunt pauciorum. Interdum præterea in carmine aliqua ſyllaba ſupereſt: interdum vero deeſt, ſuppleri tamen ſolet per ܡܫܘܚܬܐ vt ex parte lib. 1. explicatum eſt. Sciēdum porro eſt, cum duæ litteræ ܐ in diuerſis dictionibus ſe inuicem in eodem verſu præcedunt, ita vt vna ſit in fine præcedētis; altera in principio proxime ſequentis dictionis; priorem interdum in carmine quodammodo a ſequenti abſorberi, coeuntēq. cum illa vnam ſyllabā efficere. Quod ſynaloephe a Gram. Lat. cōmuniter dici ſolet, vt S. Iacob in illud Salomonis citatum.

ܟܢܥܬ ܕܬܐܠܕ ܒܬܪܥܐ ܐܚܝܕܐ ܠܥܘܠܐ ܓܫܡܢܐ .

Genuflexit, vt pareret in porta clauſa, infantem corporatum.
Idem fit, cum litteram ܐ ſequitur ܘ affectū ܝ; vt idē ibidem.

ܒܬܘܠܬܐ ܘܐܡܐ ܕܝܠܕܬ ܦܐܪܐ ܕܠܐ ܡܢ ܓܒܪܐ

ܘܝܗܒܬ ܚܠܒܐ ܠܥܘܠܐ ܝܠܝܕܐ ܕܠܐ ܙܪܘܥܐ .

Virgo, & mater, quæ peperit fructum, qui non ex viro
Et dedit lac infanti parto ſine ſeminatore.
Sunt & alia, quę quoniam & ſunt facilia, & breues eſſe cogimur ſtudioſo exercitationis cauſa notanda relinquimus.

GEORGII AMIRAE SYRI EDENIENSIS E LIBANO.

GRAMMATICAE LINGVAE CHALDAICAE, SIVE SYRIACÆ

De interpunctæ orationis ratione.

LIBER SEPTIMVS.

Quænam sint notæ, ac nomina punctorum.

CAPVT I.

RANSACTA duobus præcedentibus libris tam solutæ; quam ligatæ orationis tractatione: reliquum est, vt in hoc vltimo libello, de punctis, quæ in vtriusque periodorum, incisorum, ac membrorum fine ponuntur: nec de his modo; sed, & de quibusdam ex ijs, quæ varios animi affectus indicant; non nihil breuiter attingamus. Et quamuis res hæc a Grammaticis, vel non tractetur, vel certe non ita clare explicetur: a scriptoribus non exacte obseruetur: & a recentioribus propter difficultatem, eius despiciatur cognitio: nos tamen, ne quid omittatur necessarium, quod ad Grãmaticam videtur spectare; illam sicco pede pertransire nolumus. Sciendum est itaque primum, etsi multa, ac varia a Syris numerẽtur puncta: nos tamen de ijs in hoc opusculo potissimum acturos esse; quæ, & orationi magis sunt necessaria; & a quibus tamquam a radice reliqua omnia deriuantur. Scien-

dum deinde est quatuor esse præcipuos punctos, qui ܥܩܪ̈ܢܝܐ quasi radicales nuncupari solent. Primi nota sunt duo puncti æqualiter in ipsa linea positi sic : vnde appellantur, ܫܘ̈ܝܐ id est æquales, vel ܙܘܓܐ, id est par. Secundi nota sunt etiam duo puncti, quorum vnus sit in ipsa linea; alter vero extra, ex parte posteriori, vel potius inferiori vocum superiaceat sic ., quo fit, vt . ܬܚܬܝܐ id est, inferior, nuncupetur. Tertij nota similiter sunt duo puncti, quorum alter sit in ipsa linea; alter vero extra illam ex parte anteriori, seu potius superiori ipsarum vocum supereminéat sic .˙ & ideo .˙ ܥܠܝܐ scilicet superior nominatur. Quarti denique nota est vnus duntaxat punctus directe in ipsa linea positus sic . & ܦܣܘܩܐ idest, sector vocatur ex officio, quo in oratione fungitur, vt dicemus. Et hæc de notis nominibusq. punctorum, iam de officio, quo singuli in oratione funguntur dicamus.

De officio singulorum punctorum præcedentium.

CAP. II.

ANtequam quidquam dicamus, animaduertendum est, quidnam sibi velint hæc duo nomina ܫܘܘܕܝܐ, & ܦܘܪܥܢܐ quorum mensio, sicut frequens erit; sic eorum cognitio ad ea, quæ dicemus, & a Grammaticis dicuntur, intelligenda maxime conducit. Itaque ܫܘܘܕܝܐ proprie promissionem significat. ܦܘܪܥܢܐ vero retributionem, vel remuneratione͂. Hinc deinde propter quamdam similitudinem transferuntur, & orationi accomodantur. Nam quemadmodum promissio eū, cui fit, expectatione quadam retributionis tenet suspensum : Ita ora-

oratio, vel ſermo præcedens, quia expectatione alterius conſequentis, quem præcedit, & a quo aliquo modo dependet; animũ legentis tenet ſuſpenſum, illiq. ſenſum perfectum ingenerare non ſolet: communiter a Grammaticis dum de interpunctione agunt, dici ſolet ܡܫܘܕ̈ܝܐ & qui hunc conſequitur ܦܘܪ̈ܟܢܐ quo fit etiam, vt ܡܫܘܕ̈ܝܐ pro qualibet oratione antecedenti, & ܦܘܪ̈ܟܢܐ pro qualibet conſequenti, ſumi conſueſcant: vt ex exemplis, quæ adducentur, perſpicuum erit. Punctus itaque primus, ideſt, par, collocatur inter membra ܡܫܘܕ̈ܝܐ quamuis illum poſtea ſequatur inferior, vt illud Ioan. 15.

ܘܐܠܘ ܥܒ̈ܕܐ ܠܐ ܥܒܕܬ ܩܕܡܝܗܘܢ܆ ܐܝܟ ܕܐܢܫ
ܐܚܪܢܐ ܠܐ ܥܒܕ܆ ܠܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ ܚܛܝܬܐ.

Et ſi opera non feciſſem coram illis, quæ quiſpiam alius non fecit; non eſſet illis peccatum. Ponitur autem par poſt vocem ܩܕܡܝܗܘܢ vt lector reſpirare poſſit. Collocari etiam in fine ſolet paruulorum membrorum, ſeu inciſorum, vt Matth. 19.

ܘܟܠ ܐܢܫ ܕܫܒܩ ܒ̈ܬܐ܆ ܐܘ ܐܚ̈ܐ܆ ܐܘ ܐܚ̈ܘܬܐ܆ ܐܘ
ܐܒܐ܆ ܐܘ ܐܡܐ܆ ܐܘ ܐܢܬܬܐ܆ ܐܘ ܒܢ̈ܝܐ܆ ܐܘ ܩܘܪ̈ܝܐ
ܡܛܠ ܫܡܝ܆ ܚܕ ܒܡܐܐ ܢܣܒ܆ ܘܚ̈ܝܐ ܕܠܥܠܡ ܢܐܪܬ.

Et omnis homo, qui reliquerit domus, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorẽ, aut filios, aut rura, propter nomen meum; vnum in centum accipiet, & vitam, quæ eſt in ſæculum hæreditabit. Secundus autem, qui dicitur inferior adhibetur in fine ipſius ܡܫܘܕ̈ܝܐ, vt ܡܫܘܕ̈ܝܐ deſiſſe, & ܦܘܪ̈ܟܢܐ incæpiſſe cognoſcatur, vt patet tum ex prædictis exẽplis,

plis, tum ex illo Lucæ 12. : ܘܟܕ ܐܬܟܢܫܘ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ ܐܝܟ ܕܢܕܝܫܘܢ ܚܕ ܠܚܕ܆ ܫܪܝ ܝܫܘܥ ܠܡܐܡܪ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ܂ Cũ congregatæ essent cõgregationes (seu turbæ) multæ, ita vt se inuicem conculcarent; cœpit Iesus dicere discipulis suis. vbi post ܠܚܕ collocatur inferior. Interdum vsurpatur ad significandam interrogationem, vt Ioan. 19. ܠܡܠܟܟܘܢ ܐܙܩܘܦ܀ Regẽ vestrũ crucifigã? Tertius præterea scilicet superior inter mẽbra ܦܣܘܩܐ præcipue, cũ est longũ, collocatur, vt patet ex loco citato Matth. 19. & ex illo Lucæ 5. ܘܟܕ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܒܚܕܐ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ܂ ܐܬܐ ܓܒܪܐ ܚܕ܆ ܘܡܠܐ ܟܠܗ ܓܪܒܐ܂ ܚܙܐ ܠܝܫܘܥ܂ ܘܢܦܠ ܥܠ ܐܦܘܗܝ܆ ܘܒܥܐ ܗܘܐ ܡܢܗ ܘܐܡܪ ܠܗ܆ Et cum esset Iesus in vna ex ciuitatibus venit vir quidam; qui plenus erat totus lepra, vidit Iesum, & cecidit super faciem suam, & petebat ab eo, & dicebat ei. Ponitur autẽ vt lector in legendis membris ܦܣܘܩܐ possit respirare; vnde ibi maxime adhiberi debet, vbi respirandi vrget necessitas. Aliquando ponitur per modum interrogationis, præsertim si sermo, quo interrogatio significatur, sit longus, vt Matth. 12. ܡܢܘ ܡܢܟܘܢ ܓܒܪܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܥܪܒܐ ܚܕ܆ ܘܐܢ ܢܦܠ ܒܫܘܚܬܐ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ܂ ܠܐ ܐܚܕ ܘܡܩܝܡ ܠܗ܂ Quis est ex vobis vir, cui est ouis vna, & si ceciderit in foueam in die Sabbathi, non tenebit, & surgere faciet eam. Quartus demũ qui sector dicitur ex eo, quod quasi secet ܦܣܘܩܐ ac definiat, collo-

collocatur in fine periodi, vt ex præmissis constat exēplis. Illud autem hic est monendum, vt plurimum in fine membri præcedentis membrum, in cuius fine ponitur sector; collocari esse solitum inferiorem, vt patet ex dictis. Interdum etiam collocari superiorem, vt Marci 9. ܠܝܬ ܓܝܪ ܐܢܫ ܕܥܒܕ ܚܝܠܐ ܒܫܡܝ . ܘܡܫܟܚ ܥܓܠ ܠܡܐܡܪ ܥܠܝ ܕܒܝܫ .

Non est enim quispiam, qui facit virtutes in nomine meo, & potest cito dicere de me, quod est malum.

De punctis varios animi affectus significantibus.

CAP. III.

SVnt quidam alij puncti, qui ad varios animi motus in oratione indicandos vsurpantur. Hi autem quos tangendos nobis proposuimus, vt alios multos in præsentia omittamus, sunt septem. Primus dicitur ܡܫܐܠܢܐ idest, interrogās, qui principio vocis interrogantis apponitur, sic ܐܝܟܐ vbi? Secundus nominatur ܩܪܘܝܐ idest, vocans, qui similiter principio vocis vocantis additur, vt ܬܘ ܠܘܬܝ venite ad me. Tertius nuncupatur ܡܬܕܡܪܢܐ idest, admirans, cuius signum secundum quosdam est vnus punctus, secundum alios duo voci admiratiuæ superiacentes, vt ܐܝܟܢܐ vel ܐܝܟܢܐ quomodo? Quartus vocatur ܡܫܒܚܢܐ i. laudans, qui ad principiū nominis eius, quod laudatur, additur, vt illud ܐܝܟ ܓܘܪܝܐ ܕܐܪܝܐ ܝܗܘܕܐ Quasi catulus Leonis Iuda. Quintus similiter se habet qui nominatur ܡܘܗܒ ܛܘܒܐ idest, dans beatitudinem. differentia

rentia tamen eſt, quod hic ſupra vocem, quæ in principio ſit ſermonis, & qua quis beatitudine afficitur, ponitur, vt ܛܘܒܘܗܝ ܠܓܒܪܐ ܕܚܐܪ ܒܡܣܟܢܐ. Beatus qui reſpicit in pauperem. Sextus appellatur ܡܚܘܝܢܐ ideſt, oſtenſiuus, & pari ratione ſupra vocem, qua res oſtenditur, collocatur, vt ܗܐ ecce, ܗܢܘ hic eſt. Septimus tandem dicitur ܦܩܘܕܐ ideſt, imperans, vel imperatiuus, apponiturq. etiam principio vocis imperatiuæ, vt ܙܠ abi, ܬܒ ſede, & cæt. Et hæc de punctis, atque adeo de tota hac noſtra Grammatica dicta ſint.

Laus Deo, Beatiſsimæq. Virgini, ac Dei genitrici Marię: ſanctiſsimoq. Chriſti militi, ac Martyri Georgio, Angeloq. beatiſsimo cuſtodi meo.

Ego Fr. Thomas de Terracina in Sacra Theologia Magiſter, Ord. Prædicatorũ, hanc Georgij Amiræ Edenienſis Grammaticam vidi, & nihil in ea, quod ſit contra fidem, aut bonos mores reperi.

Ego Fr. Ioannes Baptiſta Leopardus Maronita e Libano, Ordin. Prædicatorum, eamdem vidi, & nihil in ea contra fidem, aut bonos mores inueni.

ROMAE,

In Typographia Linguarum externarum.

Apud Iacobum Lunam. M.D.XCVI.

SVPERIORVM PERMISSV.

